

РАДМИЛА МИШИЋ

**РАЗНЕЛИ НАС ВЕТРОВИ
К'О МАСЛАЧКЕ**

- КРУШЕВАЧКИ ГИМНАЗИЈАЛЦИ -

ДРУГО ДОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ

**Крушевац
2005**

Почаствована сам објављивањем другог допуњеног издања ове публикације поводом 140 година постојања наше Гимназије.

Захваљујем се на идеји и подстицају директору Гимназије, господину Вукману Кораћу, професору, као и на сарадњи личностима обухваћеним овом књигом, уреднику госпођи Мирјани Тодоровић, господину проф. др Зорану Стојиљковићу на техничкој сарадњи, супругу Велизару и ученицима Гимназије Бранку Ђурковићу, Немањи Игњатовићу, Бојану Анђелковићу, Немањи Брадићу, Николи Глишићу, Ненаду Грбићу, Борису Живадиновићу, Невени Каралић, Стефану Карацићу, Марку Маринковићу, Михајлу Пејчиновићу, Вукашину Радмановцу, Александру Тасићу и Љубомиру Трумпићу на припреми текста за штампу.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Zoran Stojiljkovic', is written on the right side of the page.

Књига о крушевачким гимназијалцима, о њиховим наравима, школским данима и сећањима, животним опредељењима, онемо што су учинили за себе, свој град, земљу и народ, појавила се први пут 1995. године поводом 130 година Гимназије у Крушевцу. Проглашена је тад отвореном књигом, а издавач и аутор су обећали нова - допуњена издања. Данас, десет година касније, када Гимназија слави 140 година постојања и успешног рада, пред нама је ново измењено и допуњено издање.

У овој књизи која почиње са господином Стојаном Протићем (рођен 1857. године) а завршава се са господином Војином Ћетковићем (рођен 1971. године) представљене су двеста двадесет четири личности од којих је сто четрдесет једна жива а осамдесет три су, нажалост, већ преминуле.

У књизи су представљени: пет академика, сто двадесет један универзитетски професор и научници који се баве научно-истраживачким радом, четири професора Универзитета уметности, двадесет двоје драмских уметника (режисера и глумаца), деветнаест ликовних и музичких уметника, осамнаест публициста и новинара, десет културних радника и двадесет троје осталих угледних личности.

Овога пута личности су презентоване у два поглавља, од којих су у првом делу комплетни портрети, а у другом само основни биографски подаци за оне личности са којима аутор није могао да ступи у директни или контакт са родбином, одосно није добио одговоре на постављена питања, која су окосница сваке приче.

Због комплетности монографије определили смо се за овакву презентацију.

Пажљивом читаоцу ове књиге неће промаћи да су крушевачку Гимназију похађали и завршавали не само рођени у Крушевцу, његовој ближој или даљој околини, већ и из сасвим удаљених крајева Србије, али и места некадашње Југославије и иностранства.

Запазиће такође да су крушевачки гимназијалци бројни стручњаци и научници свих профила, врсни уметници, спортисти и новинари.

Највећи број крушевачких гимназијалаца не живи у Крушевцу, али му се увек и радо враћају као гости, пријатељи или сарадници града своје младости.

Доста је ово за један град а камоли једну школу, макар се она звала Гимназија у Крушевцу, једна од најстаријих у Србији. Гимназија, њени некадашњи и данашњи професори а и Крушевац морају бити поносни да су

изнедрили такве личности и расули их на све стране света. Због тога је за наслов ове књиге узет модификовани стих Ђорђа Балашевића. Из истих разлога узет је симбол маслачка на подкорици, који је заштитни знак Ларусове илустроване енциклопедије уз мото који гласи: "Je sème a tout vent", преведено "Сејем ветром (знање)", што значи да личности из ове књиге као маслачци и сами понети ветровима сеју знање на све стране.

Београд, мај 2005.

Уредник

У данашњем крушевачком Археолошком парку, из његових археолошких налазишта, почиње средњовековна историја града Крушевца, Лазарева престонице, која је, и сама у процвату, постала културно, привредно и политичко средиште Србије. Подизањем града, двора и дворске цркве, окупљањем домаћих и страних учених људи који су развили рад на књижевности, музици, сликарству и архитектури, најпре је кнез Лазар, а касније и његов син деспот Стефан Лазаревић, пружио осталој српској властели градитељски и фреско-сликарски пример у подизању и украшавању нових, бројних градова и манастира широм Србије, обухватајући и Београд.

Да би се обезбедио од опасности која је претила са турске стране, кнез Лазар је био у чврстој политичкој, суседској и родбинској (удајом својих кћери) вези са околним земљама и њиховим владарима. И са далеким приморским градовима, посебно Дубровником, кнез Лазар је одржавао везе доводећи најбоље дубровачке и приморске градитеље и трговце са којима је трговао. Ојачана и већ развијена Србија и даље је била изложена турском надирању, но Турци су 1380. и 1386. године били поражени, али не за дуго. Пресудна битка између војски кнеза Лазара и султана Мурата I одиграла се на Косову 1389. године у којој су оба владара погинула. Србија је поражена, а Крушевац постао престоница вазалске државе којом је управљала кнегиња Милица, а затим син Стефан, који је око 1408. године преселио престоницу у Београд.

Крушевац је 1413. године био поново нападнут од Турака и озбиљно порушен, а затим освојен 1427. године, после смрти деспота Стефана, да би коначно био поробљен 1454. године.

У време турског ропства, Крушевац, добивши ново име Алаца Хисар или Шарени град, не само да је изгубио значај у српској историји и у сваком другом погледу, већ је у једном моменту постао турски стратешки центар за освајање Европе и дугогодишње седиште алаахисарског санџаката.

У XVII веку, за време аустро-турског рата, био је кратко слободан, такође и у XVIII веку, али је већ 1791. године, Свиштовским миром, поново враћен Турској.

Са Првим српским устанком бележи се почетак ослобођења града од вишевековног ропства. То су периоди од 1806. до 1809. године, када га Турци поново заузимају, следи 1810. година, када је ослобођен, али 1813, са пропашћу устанка, поново је изгубио слободу да би је коначно дочекао тек 1833. године.

Ослобођење од Турака и повољан географски положај, условили су у првој половини XIX века нагли раст броја становништва, развој занатства, оснивање прве основне школе 1833. године, радионице сапуна 1839, која ће касније постати чувена фабрика сапуна "Мерима" и акумулацију капитала. У

другој половини XIX века десили су се још значајнији догађаји у животу Крушевца и његове околине: 1857. године отворено је Читалиште, 1865. . ГИМНАЗИЈА, а 1868. и прва апотека.

Од оснивања крушевачка Гимназија била је у једној, а затим у другој згради, па зато Крушевац има две зграде Гимназије, стару и нову.

Када је 1863. године завршена зграда за потребе основне школе, проглашена је у то време за једну од највећих школских зграда Србије и истовремено за прву лепу већу зграду Крушевца. Међутим, аутор је остао непознат и само се може претпоставити да је то био инж. Матијашић, иначе тадашњи окружни инжењер. У свом дугом постојању Гимназија је само једном обновљена 1908. године, а затим је 1969. адаптирана за потребе Народног музеја који је и данас у њој.

Садашња зграда има правоугаону основу и занимљиву фасаду разбијену високим соклom и кордонским венцима по хоризонтални, снажним надвратником над улазним вратима кога носе исто тако снажне и дугачке конзоле и забатима који се завршавају троугластим тимпанонима. Најзанимљивији детаљи ове фасаде су други и четврти слепи прозор на спрату, испуњени силуетама Доситеја и Вука, а у приземљу, датумима 1863. и 1908, који су одоздо оперважени тешким гирландама. Ту су и друге декорације, натпрозорници, ступци и много геометријске орнаментике.

Због насталих потреба, 1938. године завршена је нова двоспратна зграда по пројекту инж. Ристе Васиљевића из Ниша, пројектанта у Моравској бановини, која је испод кровног венца носила натпис Реална гимназија. Те исте године у њу се преселила Гимназија из дотадашње старе зграде.

Сама грађевина обухвата простор оивичен Косанчићевом, Топличиним и Обилићевом улицом. Основа јој је у облику ћириличног слова "Ш" и врло је једноставне фасаде александријског стила.

Адаптирана је 1965. године према пројекту арх. Илије Мијовића а дограђена 1980, по пројекту арх. Љубисава Ковачевића.

Идеја о оснивању основне школе датира из 1863, када је прва зграда и завршена. Тада се родила идеја о оснивању бар ниже Гимназије, која је реализована 9. 6. 1865. године. Тада је Крушевац имао само 3.022 становника, а Србија имала само три гимназије и једну богословију.

Време до 1888, када је постепено прерасла у вишу гимназију, да би школске године 1891/92. постала потпуна, било је испуњено честим затварањима и прекидима наставе из разних разлога и проблема и честих ратова.

Као резултат тадашње просветне политике 1898. године је укинута као Државна гимназија и постала приватна, да би се као таква одржала до 1902. године.

Прекиди су настајали и у школским годинама 1912/13, 1914/15, затим 1918, када је редовно радила само пет месеци, да би 2. 1. 1919. отпочела рад у новој, првој Југославији. У нову зграду која је пружала далеко боље услове у сваком погледу, Гимназија се преселила 1938/39. године. Нова обустава наставе уследила је 2. априла 1941. године и у току Другог светског рата своје животе за слободу, положили су многи ученици ове Гимназије.

По ослобођењу, крушевачка Гимназија је започела рад у новој, сада већ другој Југославији, уписавши око 2.000 ученика и несметано га наставила уз углавном постојећи наставнички кадар, школован и васпитаван између два рата, који је тон грађанског понашања и манира преносио и на своје ученике.

Професорски кадар ове Гимназије од самог њеног оснивања до данас, углавном је био изузетан по стручности по љубави према позиву и ученицима, по правичној строгости и достојанству, по оригиналности. Настојали су да Гимназија буде "радионица духа а не слушаоница", а да од ђака "изграде не само писмену него и културну личност". Били су личности које су градиле спрегу између школе и породице у васпитању и образовању својих ђака, и угледни грађани Крушевца који су се ангажовали у културном развоју града. Елитни професори, какви су били, стварали су елитну школу, за какву је ова Гимназија у најдужем периоду свога постајања важила.

Школске 1954/55, по проценама Савета за културу Народне Републике Србије, Гимназија је представљала најоригиналнију школу у Југославији због уведене реформе која се огледала у проширивању ваннаставне делатности из свих области, присуствовању ђачких представника одређеним наставничким седницама и увођењу недељних спортских поподнева у школи. Ово је био повод да Вишу мешовиту гимназију, како се тада званично звала, уз још две средње школе у Србији, Завод за проучавање школства и просветна питања из Београда, узме као експерименталну огледну школу за даља истраживања у оквиру школске реформе.

Иза тога и Савезни завод за школство одредио је ову Гимназију као прву у земљи за експериментисање у вези са радом ученичких заједница. Гимназија је постигла, у оквиру реформе, видне успехе на крају 1955/56, да би највећи резултати дошли на почетку 1956/57. године. Као огледна, на иницијативу Савезног завода за проучавање школства, Гимназија је октобра 1956. извршила бифуркацију VII разреда, која је обазриво спроведена, јер је користила нове форме и методе, а ученици су се определили за друштвену и природно математичку групу. Оснивани су дебатни клубови, семинари, атељеи, секције, лабораторије, уведена визуелна средства рада итд.

До још једне промене дошло је 1960. године - завршни испит се радио као домаћи рад по сопственом избору предмета и теме, уз "ментора", односно, наставника.

Школске 1964/65. Гимназија је славила 100 година постојања настављајући даљи рад под новим условима и плановима прилагођених савременим захтевима. Од школске 1977/78. године уведено је усмерено образовање, које је умногме изменило карактер гимназијског образовања.

На срећу, од школске 1990/91. године поново је ГИМНАЗИЈА. То потврђује и месингана табла постављена на главном улазу гимназијске зграде.

Ово је, у најкраћем, слика крушевачке Гимназије и њене две зграде и најзначајнији датуми из историје њеног рада.

Као и свака школа, и крушевачка Гимназија имала је ученике који су после матуре остали анонимни, као и оне који су се определили за студије и по завршетку, из личних, породичних или неких других разлога вратили се Крушевцу, отишли у неке друге средине Југославије, или иностранство, и ту се посветили својим професијама. Међу њима је много врских стручњака свих профила. Било је и крушевачких гимназијалаца који су постигли врхунске резултате у областима којима су се посветили и у самом Крушевцу, и у још мањим срединама, као што их је било и има их у познатим универзитетским, научним, уметничким и спортским центрима, што практично значи да је за све ове личности од највећег значаја био лични удео - научно-истраживачки дух, таленат, амбиција, рад, хуманост, ентузијазам.

Ова публикација бави се тим личностима, *хронолошким редом*, са двоструким циљем: да на један, не строго фактографски, али биографски и радно прецизно, портретски представи све оне личности, некадашње крушевачке гимназијалце, које су учиниле да се открију неке области у науци или допринеле бољитку и напретку друштва у целини; са друге стране да корисно послужи не само Гимназији, њеним садашњим и будућим ученицима и Крушевцу, већ и широј јавности као својеврстан документациони материјал о овој Гимназији као расаднику угледних научних и јавних личности и талената који су своја основна и прва знања стицали у њој у протеклих четрнаест деценија.

У овој публикацији изостављена су још многа вредна имена некадашњих ученика било да се нису одазвали позиву на сарадњу, било због тешкоћа у комуникацијама са републикама бивше Југославије и светом.

Међу крушевачким гимназијалцима много је оних који тек почињу своје доказивање у свету науке, културе, уметности, спорту, у јавном и друштвеном животу, па ће бити прилике да ова, ОТВОРЕНА публикација буде допуњавана у време следећих јубилеја крушевачке Гимназије.

СТОЈАН ПРОТИЋ

(1857, Крушевац-1923, Београд)

ОСНИВАЧ И ТЕОРЕТИЧАР РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Аутор одговора на Аустријски ултиматум 1914, управник града Београда, министар Унутрашњих дела, председник Владе

Име Стојана Протића везује се за државника, политичара, новинара, публицисту, свестрану културно-политичку личност која је у многим нашим енциклопедијама заузела значајно место.

Родио се у Крушевцу 1857. године где је завршио нижу гимназију, а у Крагујевцу је наставио школовање и тамо матурирао, јер крушевачка Гимназија у то време није била потпуна. Дипломирао је на Историјско-филолошком одсеку Велике школе у Београду и одмах почео да ради као судски практикант у Шапцу, затим се кратко бавио педагошким радом у Свилајцу, мада су га више вукли новинарство и политика.

Као политичар био је један од оснивача и челника Радикалне странке поред Николе Пашића и др Лазе Пачуа представљајући на неки начин са њима триумвират у партији. Од 1903. до 1918. био је душа радикалских влада стално боравећи у Народној скупштини као представник крушевачког Округа и уредник радикалског листа "Самоуправа".

После Тимочке буне постао је један од главних сарадника Николе Пашића са којим се, у својству председника владе, разишао на питању будућег устројства Краљевине Југославије 1918. године. Енергично се залагао за федерално уређење са Хрватском и Словенијом, што није било прихваћено. Због тога је напустио Радикалну странку и основао групу Независних радикала која је издала и нови лист "Радикал".

Као новинар и политичар покренуо је 1884. године лист "Одјек" у коме се истакао као оштар и упоран политичар, а 1894. године покренуо је и часопис "Дело".

Као мислилац и публициста оставио је много важних списа. Сматран је за једног од најјачих теоретичара Радикалне странке и спадао у њене најбоље публицисте. Најважнији су му политички списи: "О Македонији и Македонцима" (1881.), "I година новог устава у Србији" (1890.), "I година новог устава, хрватске прилике и јединство Срба и Хрвата" (1911.), "Албански проблем, Србија и Аустроугарска" (1913.), "Данашња Бугарска и њене претензије" (1915.) године.

Стојан Протић је писао одговор на аустријски ултиматум 1914.

Био је службеник Министарства, председник Пореске управе два пута, управник града Београда. Године 1903. постао је министар Унутрашњих

дела, а затим као изузетни познавалац финансија свога времена, постао и министар финансија, поново у два наврата.

После ослобођења и уједињења 1918. године образовао је први кабинет у коме су биле заступљене све важније политичке странке из свих уједињених крајева који је био на влади до 1919.

Други пут је образовао Министарство 1920. године у споразуму са Хрватском заједницом, али је убрзо поднео оставку.

Стојан Протић се појавио још једном на изборима у Крушевачком округу 1923. године, али је на њима изгубио и после тога више никада није ушао у Народну скупштину. Његова политичка делатност се свела на писање оштрих политичких чланака у "Радикалу" и припремање већих политичких публикација у чему га је смрт спречила.

Ипак, Стојан Протић је у Крушевцу и крушевачком крају остао је запамћен до данашњих дана као најодважнији политичар и мислилац.

ДОБРИВОЈЕ ГЕР. ПОПОВИЋ
(1875, Александровац-1935, Београд)

НАРОДНИ ЛЕКАР

Аутор 70-ак публикација из области хигијене, социјалне медицине и превентиве и књиге "Народни лекар"

Завршио је Гимназију у Крушевцу, а студије медицинских наука у Бечу 1900. године.

По повратку у земљу 1901. године добио је место среског лекара за два среза истовремено, жупски и копаонички. Од 1904. године био је срески лекар ресавског Среза и први управник тек основане Болнице у Свилајнцу. За окружног самоуправног лекара Округа крагујевачког постављен је 1910. године и у Крагујевцу је радио до 1919. године.

Помоћник министра здравља Краљевине СХС био је од 1919. до 1925. године, када је пензионисан, са седиштем у Београду.

Објавио је око 70 публикација из области хигијене, социјалне медицине и превентиве, као и бројне чланке по стручним часописима.

Написао је књигу "Народни лекар" која је имала два издања, док је треће издање добило наслов "Домаћи лекар".

Оставио је за собом преко 4.500 библиографских јединица из области медицине, које је, радећи на њима десетак година, припремила за штампу његова кћерка госпођа Бела Поповић-Ћићић.

Др Добривоје Гер Поповић био је уредник часописа "Чувар здравља" који је излазио од 1921. до 1931. године у Крагујевцу и Београду.

Као учесник ратова, био је референт санитета Шумадијске дивизије и резервни санитетски мајор.

Народни посланик за жупски крај био је од 1925. до 1935. године, када је умро.

Одликован је Орденом Св. Саве V реда, Орденом Св. Саве IV реда, Златном медаљом за ревносну службу, Крстом милосрђа, Медаљама за војничке врлине 1913. и 1915...

У знак сећања на град очевог гимназијског школовања, кћерка госпођа Ћићић је, из пребогате стручне библиотеке, поклонила један број књига матичној библиотеци у Крушевцу.

НАШ ПОЗНАТИ ИМПРЕСИОНИСТА

У његовом сликарству тренутак надахнућа одлучивао је о стилу, излагао поред Београда и Загреба у Лондону, Женеви, Паризу...

За Милана Миловановића, ни усмеравање учитеља цртања В. Виторовића у нижој гимназији, није било пресудно за његово опредељење да се на матури није појавио у својству делегата Министарства просвете тада чувени архитекта, археолог и управник Народног музеја, Михајло Валтровић. Он је потврдио вредност Миловановићевих цртежа и обезбедио му стипендију, али не за иностранство како је намеравао, већ за Београд, јер је у њему управо отворена Прва цртачка школа словачког сликара Кирила Кутлика. После ове школе, 1897. године отишао је у Минхен, у приватну школу Антона Ажбеа и ту схватио, за разлику од највећег броја наших сликара, да Минхен није место сликарских догађања. Зато је отишао у Париз, на извориште модерних ликовних збивања и остао до 1906. године када је дипломирао на Ecole des beaux arts. Вратио се у Београд где је наставио сликање у париском стилу, али измењених мотива, и у коме је приредио Прву самосталну изложбу.

Од 1907. до 1910, по налогу српске Владе, Милан Миловановић је проучавао и бележио српске средњовековне споменике на турској територији обилазећи стару Србију, Македонију и Свету Гору. Повремено се враћао у Београд, и у том међувремену оженио се ћерком војводе Живојина Мишића, са којом је отишао на свадбени пут у Венецију.

Са ових путовања донео је слике које је у октобру 1908. изложио у Београду, а затим 1910. у Загребу са групом "Медулић", где је имао велики успех. Тада је Штросмајерова галерија у Загребу откупила чувену слику "Душанов мост", која је данас поново у Србији.

Наставник Уметничке школе у Београду, постао је 1912. године. Исте године постао је и учесник Балканских ратова, мобилисан као "ратни сликар" и ту остао до 1915. Из тог времена међутим, није ништа значајније оставио. Од 1916. до 1919. због болести је боравио у Италији и Француској, па је из Рима, Каприја, Напуљског залива, Екса у Прованси, Нице, Болијеа и Азурне обале донео своја најзрелија дела. У Дубровнику и на Црногорском приморју боравио је током 1920. године где је такође налазио многе инспирације. Од 1921. Милан Миловановић је био наставник по разним школама, да би 1933. године био пензионисан. У међувремену, 1925. године, боравио је још једном у Паризу.

После бомбардовања Београда 1941., отишао је у Ваљево, али се по рата вратио у Београд у коме је и умро 15. августа 1946. године. Милан Миловановић је "ушао у српско сликарство 1906. пределима Париза напуштајући га 1920. године мотивима из Дубровника и Црногорског приморја. У сликама из јужне Србије, Македоније и Свете Горе, унео је трепераву светлост и распевану палету, и између бројних слика створио најортодокснију импресионистичку слику Манеовског типа - "Душа мост". Наставио је предивним сликама цветних тераса, медитеранског предела, катедрала: "Тераса на Каприју", "Плава врата", "Море у Ницу", "Катедрала у Анакаприју" и друге.

Поред предела радио је и портрете ("Аутопортрет", "Портрет младе жене", "Моја мајка", "Аутопортрет са црвеном краватом"), фигуративне композиције и религиозне теме.

У сликарству Милана Миловановића има трагова минхенског академског манира, али оно у целини припада француском кругу, импресионистичко, на моменте као експресионистичко по потезу и колориту, а у последњој фази чак и као поентелистичко.

У време када је Милан Миловановић био у фази импресионизма изражавао се чистом бојом, светло-тамним, љубичастим или плавичастим сенкама, без мрких и црних. Његов импресионистички израз је чистији и потпунији него код било ког српског сликара. Али, Миловановић није доследан самом себи. Одлучујући је био тренутак инспирације, из кога је проистекла и изузетна стилска неуједначеност. "Тренутак надахнућа, каже Момчило Стевановић, одлучиваће о стилу. Нису га се тицали сликарски правци. Импресионизам, му се наметнуо сам по себи, као једини начин да се изрази".

Милан Миловановић је био врло талентован и врло оригиналан, али никоме авангардан, но, ипак је заузео једно од најзначајнијих места у српском и југословенском сликарству уопште. О томе сведоче његове самосталне изложбе 1906, 1908, и 1920. у Београду, затим групне у Београду, Лондону, Загребу, Женеви, Паризу, Сомбору и Лијежу и из 1922. (када је престао званично излагати). Повремено је излагао по београдским изложбама, као некада давније крушевачким. Његове вредности су, дабоме, исказане и кроз бројне постхумне изложбе организоване 1960. године у Београду, затим 1963. и 1988. у Крушевцу. Народни музеј у Крушевцу је 1989. године поставио у Симићевој кући "Спомен одељење Милана Миловановића и Драгослава Васиљевића-Филића". Требало је да то буде стална поставка, али је, због безбедносних разлога, трајало кратко.

Уз Косту Миличевића, Драгомира Глишића, Надежду Петровић, Мута, Фигу и друге српске импресионисте, слике Милана Миловановића имале су достојну презентацију на репрезентативној изложби коју је САНУ организовала у термину јули/август 1994. у својој галерији у Београду називом "Српски импресионисти".

ЉУБОМИР МЛАДЕНОВИЋ
(1877, Крушевац -1955, Врњачка Бања)

ИСТАКНУТ ПРЕГАЛАЦ ВЕТЕРИНЕ

Покретач и иницијатор оснивања Ветеринарског друштва Србије, Ветеринарског факултета и Серум завода у Земуну

Изузетно заслужан за развој ветеринарске струке код нас и формирање Ветеринарског факултета при Универзитету у Београду био је др Љубомир Младеновић.

Матурирао је 1896. године у Гимназији у Крушевцу, па затим био изабран конкурсом за државног стипендисту за студије ветеринарске медицине на Високој ветеринарској школи у Дрездену где је дипломирао 1900. године. По повратку у Србију, па до 1906.године, радио је као срески и окружни ветеринар у многим местима, када је поново отишао у Дрезден у коме је на Физиолошком и Хистолошком институту Високе ветеринарске школе припремао докторску дисертацију под менторством најеминентнијег анатома тог времена проф. Ellenberger-a. Докторску дисертацију "Regio analis et rectum der Haussaugetiere" одрбанио је 1907. године на Медицинском факултету у Лајпцигу. Дисертација је представљала нов и значајан научни допринос упоредној анатомији домаћих сисара па су њени резултати ушли и у "Упоредну анатомију домаћих животиња" аутора проф. Ellembergera и Bauma.

По повратку из Немачке наставио је службу као срески и окружни ветеринар по Србији уз стручни и практичан рад, уз популарна предавања из ветерине и пољопривредне држаних углавном сточарима и пољопривредним задругама, што је било од изузетног стручног и друштвеног значаја у просвећивању наших пољопривредника.

Др Младеновић је учествовао као војни ветеринар у свим балканским и у I светском рату. Идеју о оснивању Ветеринарског факултета по угледу на швајцарске, пониклу поодавно, као и још неке, понео је са Солунског фронта и себи задао да их оствари по повратку у домовину. У реализацији чекало га је, уз обиман рад на елаборату, много мука, непријатности, неразумевања, што због политичких прилика, што због неких нетрпељивости према њему. Ипак, успео је 1936. године да се оснује Ветеринарски факултет и да после свега, било је јасно, не буде изабран за професора.

Од 1918. године је био инспектор у Комисији за пријем ратне одштете од Немачке, толико савестан и упоран, да је истраживао где је тај новац завршио и дошао до сазнања да су од једног дела суме набављене прве

машине за крушевачку барутану "Обилићево". Затим је у два наврата био начелник Ветеринарског одељења Министарства пољопривреде Краљевине Југославије. После II светског рата и по пензионисању, бесплатно је вршио дужност градског ветеринара у Алексинцу, Ражњу, Врању и у Врњачкој Бањи. Покренуо је оснивање Ветеринерског серум завода, данашњег Ветеринарског завода Земун, Друштва ветеринара Србије које је прерасло у Друштво ветеринара Југославије.

Био је издавач и уредник листа "Привреда на селу" и дугогодишњи главни уредник "Ветеринарског гласника".

ДУШАН РАДИЋ
(1892, Крушевац-1938, Врњачка Бања)

ЛЕКАР ПО ОБРАЗОВАЊУ, КЊИЖЕВНИК ПО ВОКАЦИЈИ

Иако без ноге у I светском рату пријавио се као "медицинар добровољац". Поред медицине велики допринос дао је обнови српске реалистичке приповетке

Душан Радић је рођен у Крушевцу 1892. године, али је основну школу, из породичних разлога, завршио у Мајдеву. Гимназију је уписао у Крушевцу и у њој завршио шест разреда, а затим, поново из породичних разлога, прешао у Београд, где је у II Мупшкој гимназији завршио седми и осми разред. У то време, као средњошколац 1911-1912. године уређивао је чувени "Српски омладински гласник" у коме је, у културној рубрици, писао приказе позоришних представа у Београду, што значи да је већ у то време показивао интересовање за књижевни рад.

Медицину је студирао у Берлину, Паризу и Нансију. Студије је завршио 1919. године, а у међувремену, у I светском рату, пријавио се за "медицинара добровољца" лечећи француске војнике, јер није био војни обвезник због ампутиране ноге још у 17-ој години живота.

Специјализовао је балнеологију, науку о лековитим минералним изворима и бањама.

По завршетку студија вратио се у Србију, у Мајдево, у коме је радио као лекар до 1921. године, када је прешао у Врњачку Бању у којој је 1924. године основано Бањску поликлинику. Као лекар и велики хуманиста вршио је међутим лекарске визите и по најудаљенијим околним планинским селима.

Ако се изузму позоришни прикази из гимназијских дана, Душан Радић се први пут појавио на једном "Политикином" конкурс 1930. године и тада први пут објавио три приповетке. Већ идуће године је објавио седам приповедака које су му отвориле врата сталног сарадника литерарне рубрике "Политике".

У периоду 1932-1937. у "Политици" је објавио 94 приповетке због којих је ради актуелности тема и лакоће стила убрзо постао признат и врло познат приповедач кога су у то време објављивали и други часописи. Његове приповетке су преведене на чешки, мађарски, бугарски и италијански језик.

Збирку приповедака "Три километра на сат" из 1934. године наградила је Српска академија наука. Следе збирке "Кроз живот" и "На сто огњева". Године 1937. изашла је књига "Живи наковањ" и исте године Српска књижевна задруга издаје Радићево највеће и најзначајније дело, роман

"Село". Последња, по његовој смрти, издата је збирка приповедака "Тако ми планинци". Писао је Душан Радић и драме, а у рукопису је оставио роман "Паланка" као пандан издатом "Селу" и "Незнанке", збирку приповедака посвећених женама планинкама.

У односу на Веселиновића, Лазу Лазаревића и Ранковића, који су у својим делима сликали сеоски живот, Душан Радић је на најобјективнији начин осликао живот села и пропаст патријархалног понашања на селу, а касније је дао и реалну слику паланке, нарочито паланачке безобзирне трговце и зеленаше.

Др Милан Станковић је 1990. године издао студију под називом "Душан Радић и обнова српске реалистичке приповетке" у којој Радића представља као књижевника који је обновио, и да тако кажемо, "модернизовао" класичну, традиционалну српску реалистичку приповетку.

Писао је само седам година али са лакоћом и темама које му је сама лекарска пракса нудила.

Од 1924. године, до своје смрти 1938., Душан Радић је непрекидно живео у Врњачкој Бањи.

Као лекар по образовању и књижевник по вокацији, Душан Радић је, као и многе друге значајне личности из прошлости наше земље, заузео место у Енциклопедији Југославије.

ДРАГОСЛАВ ВАСИЉЕВИЋ ФИГА

(1895, Крагујевац-1929, Београд)

СВЕСТРАН УМЕТНИК

Фига је био свестрани уметник, бавио се музиком, дириговао и сликао портрете, пејзаже, иконостасе...

По завршетку ниже Гимназије у Крушевцу, Драгослав Васиљевић-Фига отишао је у Београд где се 1911/12. уписао у Уметничку занатску школу, баш у оно време када су њени ђаци били Зора Петровић, Беба Петровић и Ристо Стијовић. Почетком 1914. прекинуо је школовање и отишао у Приштину где је постављен за хонорарног учитеља вештина у Гимназији у којој је остао до почетка 1915. када је мобилисан и распоређен као цртач у Штабу косовске дивизијске области. Са Штабом је кратко боравио 1916. на Крфу, одакле је, као озбиљно болестан, пребачен у Африку. По преласку Албаније, у Африци интензивно слика, али по опоравку, у логору Лауаз, бива још активнији, сада и као глумац, редитељ, диригент и виолиниста, што значи да прекид школовања није представљао и прекид у уметничком раду.

По повратку у земљу наставио је школовање и 1919. добио диплому коју су потписали Марко Мурат, Ђорђе Јовановић и Љуба Ивановић, али је остало нејасно да ли су му они били и учитељи и од каквог су утицаја били на његово стваралаштво.

Од 1919. Фига је поново у Приштини, а 1921. је постављен за наставника цртања у крушевачкој Гимназији.

"Прва уметничка изложба на Косову 1920." организована 1920. године је практично била прва Фигина изложба и прва у овом делу Србије Следи изложба у Скопљу 1921. на којој учествује са неколико слика из ратног периода.

У периоду од 1921. од када је поново у Крушевцу, кога је, у ствари, три пута напуштао и враћао му се, у коме је дефинитивно и афирмисан до 1925, Фига је интензивно сликао. Из тог периода најпознатија су му уља: "Споменик Косовским јунацима", "Аутопортрет", "Мала Оливера", "Зима", "Крушевац под снегом". Истовремено је радио многобројне портрете, цртеже у оловци и циклус слика манастира Велуће и Грачаница. Од 1925. године активнији је у другим уметничким сферама, у сценској уметности и музици. Ради као управник Уметничког друштва, као активни музичар и диригент, музички педагог, али и као сценограф позоришта којим руководи (Дилетантска трупа).

За само месец дана од оснивања новембра 1924. Позориште је приказало Нушићеве "Кнеза Иву од Семберије", "Сумњиво лице", и у фебруару 1925. "Обичног човека", у коме се први пут појављује млади глумац Борислав Михајловић, који ће постати најзначајнија личност у каснијем позоришном животу Крушевца. Нажалост, већ почетком 1926. године Фигино позориште престаје са радом. Вратио се поново сликарству. Умро је у Београду 1929. године.

Последњи радови су му цртеж "Мој син" и акварел "Фига".

У Крушевцу је био поштован и цењен, но било је и неспоразума, између осталих и онај када је у излогу чувене посластичарнице "Пузић" изложио полуакт "Циганка".

Фига је радио и црквено сликарство-иконостас у Вучаку, а око 200 слика данас је у Београду, Крушевцу, Приштини, код породице и у приватном поседу.

Његово ликовно дело настало у кратком раздобљу и стилски и ликовно је доста неуједначено. Када је сликао ратне ситуације за кога је "рат био инспирација и страшна људска истина" какве су слике "Кроз Албанију" или "Повлачење српске војске 1915.," онда је ту наглашавао импресију атмосфере запостављајући реалистичке детаље; када је сликао пејзаж ишао је од плене-ристичко-импресионистичког искуства до експресионистичког наговештаја; када је радио портрете радио их је стилски и квалитетно неуједначено; само је серија акварела из Приштине била изразито светла и осунчана.

Међутим, оно што је врло значајно за Фигу, то је чињеница да се његов педагошки рад није свео само на пуку наставу цртања. Написао је и уџбеник "Кратка теорија цртања" намењен ђацима нижих разреда гимназије, и подељен на Увод и шест поглавља: Упутства-О сенчењу, Основни појмови, Перспективе, О бојама уопште, Избор мотива и Постављање модела, али је остао недовршен, јер га је 1929. године смрт омела у овом значајном подухвату који га је представио и као педагога и као теоретичара.

Фига није имао среће да у Крушевцу, који је толико волео, презентује своје сликарско дело, осим спорадичних излагања по изложима крушевачких трговина. Али су зато његови поштоваоци приредили велику постхумну изложбу са чак 140 дела 1932. године у згради Окружног уреда. Следећа изложба била је 1940. године - I изложба радова Удружења ратника-сликара и вајара из ратова 1912 - 1915. - а затим следе: изложба у крушевачком музеју 1957., изложба "Уметничка школа у Београду" у поставци Станислава Живковића 1988. у галерији САНУ у Београду, изложба ликовног и музичког опуса који је организовао Народни музеј Крушевац 1989. у Симићевој кући као "Спомен одељењу М. Миловановића и Д. Васиљевића Фиге", замишљеном као стална поставка, али то већ дуго, из безбедносних разлога, није.

БОРИСЛАВ БОРА МИХАЈЛОВИЋ
(1898, Горњи Ступањ - 1992, Београд)

ПОЗОРИШТЕ МОЈЕ МЛАДОСТИ

Заљубљеник у позориште и даске које живот значе први официјални наступ и аплауз имао је у матурској представи "Обичан човек". Од 1923. био је стални члан Народног позоришта у Београду

Крушевцу је била част да је у времену од 1904. до 1974. године, када се преселио у Београд, наравно уз краћа одлажења и пре тога, имао за грађанина господина Борислава-Бору Михајловића. Имао је изванредног професора немачког језика, глумца, режисера, уметника, правог Крушевљанина а да се у њему није ни родио. Као десето дете учитељске породице, осећао је Крушевац као родни град, онај чувени доклат породичне куће у Јакшићевој улици на коме је са још деветоро Михајловићеве и комшијске деце растао, играо се и почео да прави позориште. Од мајке и зета Џумића, глумца, који га је водио у позоришта и ван Крушевца, добио је прве часове из декламовања. Но, највећи утисак на њега оставио је путујући глумац Достанић и већ тада је пала коначна одлука - биће глумац. Школски дани у Гимназији имали су нормалан ток за ђака који је кроз цело школовање био одличан. Глума му је већ била у крви и први официјелни наступ пао је на матурској представи Нушићевог "Обичног човека".

Редовне студије на Филозофском факултету у Београду одвијале су се уз паралелно чланство у Академском позоришту, а затим и пријемом у Прву глумачку школу 1921. коју је успешно завршио и када је цела класа (Дугалић, Мата Милошевић, Кујачић, Д. Милосављевић...) добила стални ангажман 1923. у Народног позоришту у Београду. Играли су "са боговима ондашње сцене - Добрицом Милутиновићем, Петром Добриновићем, Жанком Стокић, Илијом Станојевићем, браћом Гошић".

После одслужења војске у Сарајеву, вратио се у Крушевац 1925. и тада, са женидбом, почиње породични живот, а ван њега необичан двоструки живот: професура и глума.

Из изузетне биографије г. Михајловића, издвојила сам само ово са намером да га макар на кратко упознају они који за њега никада нису чули и да се подсети они који су га познавали и поштовали, а да сви ослушнемо његова сећања на Крушевац и важне ствари у њему, дакако о позоришту, јер, о чему би друго неко ко глуми откако памти себе.

"Памтим као данас 1904. и чин откривања споменика Косовским јунацима, несвестан као свако петогодишње дете да је та старина белих бркова која је открила споменик, херој из француско-пруског рата,

најдемократскији владар Петар I и од кога је и сама Европа наследила демократију. Овај важан догађај је ову чивтинску паланку од 7-8000 житеља, препородио у сваком погледу, културном и, посебно, у патриотском смислу. Памтим и кафану "Таково" као златни рудник за путујућа позоришта на почетку овог века и комплетни тадашњи репертоар, као и први приказани филм 1907. године.

У то време постојала је већ потреба за сталним професионалним позориштем, али је све остало на покушају. Више је имао успеха "Абрашевић". И Фигино позориште се брзо угасило. Затим долази време "Соколског позоришта" кога води и у њему режира и игра Мија Наупарац уз Леку Бошњанца, Шпадијера, Раду Миленковић, касније Савићевић и мене. Тек после ослобођења сазрела је прилика за професионалним позориштем кога иницира Слободан Глигоријевић-Ајга уз сарадњу Добрија Димитријевића, Гаје Ерића и Мије Наупарца. Уз одушевљење глумаца дошла је и помоћ града-адаптација кафане за позоришну дворану".

Отварање позоришта било је 1. маја 1946. под управничком палицом Боре Михајловића, али не задуго. Због презаузетости режисерским и глумачким пословима, дужност преузима Гера Поповић, а затим Крста Чабрић.

"Било је то позориште моје младости. Ђаци, радници, интелектуалци, службеници и понеки искусни професионалац стварали су позориште које је стварало и њих саме и даривало их касније другим позориштима: Београду - Пузића, Миленцета Петровића, Чкаљу, Ђузу, Власту Радовановића, Олгицу Станисављевић, Веру Накић-Белогрлић, Ташка, Чеду Аћимовића, Раду Савићевић, Јована Глигоријевића; Крагујевцу - Зорицу Михајловић, старију од моје две кћери; Нишу - Зорицу и Буду Стефановић, Ђорговића; Титограду - Драгицу Томас; Сарајеву - Дару Стоиљковић и Ацу Сибиновића; Ријеци - Бели Вукомановића... Али, остао је подмладак - отац и син Брадић - да наставе ову позоришну традицију Крушевца.

Било је то позориште широког репертоара-домаћег, страног, тематски разноликог а радило се у стилу "док траје обнова нема одмора", па отуда ни могућности да се из неког и најозбиљнијег разлога откаже представа или да због болести неко изостане. Играо сам и са 40 степени температуре. Увек смо били спремни, неуморни и заљубљени у оно што смо радили.

Одласком у пензију или пресељењем у Београд, ни тренутка нисам престао да пратим догађања у овој сфери уметности и у Крушевцу и овде. Имао сам ту срећу да учествујем пре две године у радио драми "Косовски бој" играјући Југ Богдана. Повод је била 600-а годишњица Косовског боја. Случај је хтео да већ трећи пут учествујем директно у прослави овог јубилеја. Први пут 1919. у Крушевцу на 530-у годишњицу, на тему "Младост без идеала исто је што и старост без прошлости". Други пут 1939. г. у Крушевцу на 550-у годишњицу на грандиозној прослави на отвореном простору. И трећи пут 1989. у Београду, што сам малочас рекао. Све ме ово чини задовољним и срећним јер ретко ко у својој каријери доживи да три пута учествује на тако важној уметничкој и историјској манифестацији. Мој други град -Београд, у коме сам

направио је две велике радио емисије о мени: "Позориште моје младости" која је отишла у Музеј позоришне уметности и "Код два бела голуба"

Управо сам у разговору са телевизијом. А мој Крушевац увек ме се сећао на један другачији начин: за сваку свечану прилику редовно сам позиван, што ми чини част и на чему сам захванан. Понекад и неке новине, као ви сада, објави мој портрет, а године ме спречавају да неком пригодом и одем што би ми причинило велику радост."

Дуги, пријатан разговор, препун непогрешивих сећања, дивних догађаја и анегдота, завршио је г. Бора Михајловић познатом и њему најмилијом песмом "Голгота" аутора Милете Јакшића.

Изговорио је ове стихове у заносу, без грешке, у беспрекорној дикцији, драмски изнијансирано како то текст налаже, вероватно исто онако како их је изговорио на почетку своје београдске позоришне каријере априла 1922., на освећењу цркве Ружице, када је добио први професионални аплауз. И прву писмену захвалност организатора - Кола српских сестара, коју још увек са пажњом чува.

Данас је г. Бора Михајловић у 93. години живота и још увек плени невероватно свежим памћењем и заљубљеношћу у позориште. Плени неуморним духом, ауторитетом и изнад свега-господством.

(*"Крушевачки гласник" бр.8/27.1.1992.*)

ЉУДМИЛА МИХАИЛОВИЋ
(1900, Мионица - 1962, Београд)

ПРВА ЖЕНА БИБЛИОТЕКАР

Преводилац са руског, прикупљала грађу о нашим псеудонимима, иницирала и финансирала Фонд за награђивање радова из области библиотекарства

Људмила Михаиловић је завршила основну школу и Гимназију (1918) у Крушевцу. Студирала је на Филозофском факултету у Београду и од 1923. године радила у Народној библиотеци Србије као прва жена библиотекар.

Бавила се преводилачким радом - са руског језика превела је "Њеточку Њезванову" Достојевског и "Понор" Гончарова који је имао неколико издања.

Бавила се и прикупљањем грађе о нашим псеудонимима и материјала за ретроспективну библиографију Србије.

Уређивала је југословенски библиографски годишњак за 1933. годину, што је представљало први покушај текуће југословенске библиографије. Била је и сарадница Друштва југословенских библиотекара.

Завештала је Народној библиотеци Србије, у којој је провела цео свој радни век од 1923. до 1953. године када је отишла у пензију, одређена финансијска средства са циљем да се од камате на главницу додељује награда за успешне радове из области библиотекарства. Нажалост, овај фонд је постојао само три године, али се прикупљају средства како би се обновио.

Људмила Михаиловић је имала две млађе сестре - Марију, виолинисткињу и Олгу, пијанисткињу, прве камерне музичаре у нашој земљи и познате музичке педагоге.

ВЛАСТИМИР ПОПОВИЋ

(1901, Брус-1979, Београд)

ГРАДИТЕЉ ПРУГА

Трасирао, пројектовао и градио пруге дијем бивше Југославије, а свој печат је оставио и на Београдском железничком чвору

Велики број признатих радова врсног стручњака инжењера Властимира Поповића отворили су пут ка универзитетској професури. Радови, превасходно значајни за привредни развој некадашње послератне Југославије, односили су се на трасирања, пројектовања и градњу железничких пруга. Трасирао је и пројектовао пруге Косовска Митровица-Рожај-Биоча и Рашка-Нови Пазар-Рибница; радио је на трасирању и обележавању Београдског железничког чвора; трасирао је и градио пруге Устипрача-Фоча, Унску пругу, Брчко-Бановићи и Шамац-Сарајево; радио је на обележавању пруге нормалног колосека Сарајево-Добој и пројектовао пруге Шабац-Ковиљача-Зворник, Метохија-Призрен, Фоча-Никшић и многе пруге не мање значајне.

Године 1951. изабран је за ванредног, а 1964. за редовног професора Грађевинског одсека при Техничком факултету Универзитета у Сарајеву, односно Грађевинског факултета истог Универзитета када је тај Одсек прерастао у факултет. Држао је предавања из предмета Пројектовање све до пензионисања 1969. године.

Пут школовања и рада до избора за универзитетског професора имао је нормалан ток. Завршио је основну школу у родном Брусу, матурирао 1921. године у крушевачкој гимназији, дипломирао на грађевинском смеру Техничког факултета Универзитета у Београду и добио прво запослење у Одељењу за градњу железница при Министарству саобраћаја у Београду.

Самостално и као коаутор објавио је око 40 научно-стручних радова и књигу "Техничар"-грађевински приручник број 4, издат 1978. године.

Током рада на факултету имао је бројне функције. Био је члан Савета факултета и председник Научног већа Завода за саобраћај Грађевинског факултета у Сарајеву, а од 1963. и следећих шест година био је сарадник истог Завода.

Одликован је Краљевским орденом Св.Саве V реда (1939), Орденом рада II реда (1947), Орденом рада са црвеном заставом (1961) и награђен 27-јулском наградом СР Босне и Херцеговине "за посебне заслуге за развој Републике".

ВУКАШИН ТОСКИЋ
(1901, Плеш-1950, Београд)

ЈЕДАН ОД НАШИХ ПРВИХ ЕНОЛОГА

Изузетан познавалац вина и винове лозе, један од најзначајнијих популаризатора пољопривредне науке, аутор вредних уџбеника

Школовање Вукашина Тоскића, сина сиромашних родитеља из села Плеша, удаљеног 16 километара од Александровца, било је скопчано са бројним тешкоћама. Савладавао их је само захваљујући својој вољи, способностима, дисциплини и љубављу за књигом и науком, уз непрестано подучавање слабијих ђака, чиме је себи обезбеђивао егзистенцију, јер је рано остао без оца. По завршетку гимназије у Крушевцу 1920. године, дипломирао је 1925. године са радом посвећеном виноградарству и подрумарству у Жупи, на тек основаном Пољопривредном факултету Универзитета у Београду. Запажен као одличан студент, добио је као државни стипендиста у школској 1925/26. години специјализацију у познатом Заводу за виноградарство у Гајзенхајму на Рајни и Технолошком институту Високе пољопривредне школе у Берлину, где је такође постигао одличан успех.

Од 1927. године био је асистент у Енолошкој станици у Букову и професор у Средњој пољопривредној школи, где је започео своју стваралачку делатност из области виноградарства и винарства. По положеном професорском испиту и већ стеченом угледу једног од наших најбољих стручњака из ове области у то време, изабран је 1931. године за професора и директора Задружно-виноградарске школе и Енолошке станице у Вршцу, где је остао до 1936. године, када је изабран за доцента на Пољопривредном факултету у Београду. О том избору известио је и "Крушевачки гласник" 21. новембра исте године у броју 479. Избором за ванредног професора 1949. године, професор Тоскић доказује квалитете као одличан познавалац својих предмета, као врло добар предавач и изванредан организатор. Изузетну активност је показао на обнови факултета уништеног пожаром, на подизању огледних винограда на факултетским имањима, оснивањем новог воћарско-виноградарског Института на факултетском добру "Радмиловац"...

Његова научно-истраживачка делатност се углавном кретала у две области, у Енологији (науци о вину) и Ампелографији (науци посвећеној виновој лози) из којих је проистекла стручно-научна библиографија: брошура "Виноградарство у Жупи" (1929), монографија "Дозвољена средства за поправку, неговање и лечење шире и вина са поучником о уређењу винског подрума" (1933), студија "Практичне поуке из подрумарства" (1935) и књиге "Практичне поуке о справљању и нези вина" (1938), "Стање енолошких

станица и потреба њихове реорганизације у циљу што бољег вршења огледних радова "(1941) и "Прерада грозђа, винарство-Енохемија -I део" (1950). Опсежан приручник "Виноградарство-ново виноградарство" у коауторству са др Стојановићем, који је имао четири издања, усвојен је као уџбеник за студенте Пољопривредног факултета. Ове књиге су у то време представљале најбоља дела из тих области објављиваних на нашем језику. Великим бројем стручних чланака и краћих популарних публикација, проф. Тоскић је постао један од најзначајнијих популаризатора пољопривредне науке. Постхумно су му 1952. године у коауторству са др Абрамовим објављена два рада.

Учесовао је на међународним конгресима, међу којима је и конгрес у Мароку 1938. године када је са проф. Неделчевим из Софије презентовао студију о стоним сортама грозђа на Балкану. Допrineо је изради Ампелографске карте Балкана са освртом на проучавање нашег сортимента како најбољих винских, тако и најцењенијих стоних сорти грозђа.

Активно је учествовао у раду Одбора за воћарство и виноградарство који је координирао рад научних установа најпре у Министарству пољопривреде НР Србије, а потом у Српској академији наука.

Био је члан или председник низа стручних комисија, у руководству Српског пољопривредног друштва и Задружног савеза за Војводину, а извесно време и председник Београдске секције Удружења југословенских агронома. Био је сарадник и члан уређивачког одбора листа "Тежак", а после рата листа "Наше винарство".

Добитник је Повеље Српског пољопривредног друштва 1933. године и Ордена Св.Саве V реда.

Изненадна, прерана смрт зауставила је професора Тоскића у преданом раду у струци и науци, и одбрани већ припремљеног докторског рада из области шампањских вина.

СЛОБОДАН ДОБРОСАВЉЕВИЋ

(1903, Солун - 1980, Београд)

ПРИВРЖЕН ТЕХНИЧКОЈ НАУЦИ

Истраживач, конструктор, научник и педагог. Аутор 50 оригиналних научних студија и књига из области машинства, академик

Син тринаестог директора крушевачке гимназије и команданта места од 1918. године Миливоја С. Добросављевића, Слободан, припада генерацијама које су доживеле страхоте I светског рата и имале свест и обавезу да својим будућим радом помогну обнову разорене земље. Међу многима, и Слободан је схватио да се то може постићи само преображајем једне углавном аграрне земље у индустријску, што га је определило за студије техничких наука.

Основно и гимназијско образовање, до завршеног VII разреда, стекао је у Крушевцу, а по очевом премештају, матурирао је 1921. године у Београду. Дипломирао је међу најбољима 1926. године на Техничком факултету Универзитета у Београду. Потом је завршио војни рок у Школи за ваздухопловне официре јер га је ваздухопловство привлачило још из студентских дана, те се тако сврстао међу резервне ваздухопловне официре. Због изузетних резултата током школовања, по указу војних власти, специјалистичке студије ваздухопловних мотора обавио је у тада чувеној париској фабрици "GNOME RHONE", баш у време почетка изградње фабрике мотора у Раковици по, управо, купљеној лиценци ове париске фабрике.

Државни технички испит положио је 1933. године, а три године касније био је на специјализацији из области мотора са унутрашњим сагоревањем у фабрици "Société des moteurs" у Паризу.

Добросављевићева изузетно плодна инжењерска каријера отпочела је 1928. године у Фабрици мотора у Раковици, само годину дана касније од ступања у радни однос у Београдској електричној централи. У новој фирми је најпре инжењер конструктор, затим технички директор када је отпочело освајање програма "К"-мотора по француској лиценци. Иако врло плодан и изузетно стручан што су ценили, пре свих, страни даваоци лиценци, самовољно је, после петнаест година, 1943. године напустио Раковицу и доживео да истовремено, као непожељан, буде отпуштен са Техничког факултета на коме је 1937. године изабран у звање доцента, након деценије за ванредног, а потом за редовног професора. Време проведено на факултету било је у знаку његових конструкторских активности и нових подухвата. Учествовао је у оснивању Машинског института при Српској академији наука 1948. године, руководио Одељењем за гасне генераторе, био заменик

управника Института, члан Научног савета...И сва та предузимљивост и резултати које је она донела, довели су га до једногласног избора за дописног члана Српске академије наука, а 20. децембра 1961. године за редовног члана САНУ.

У почасног доктора Универзитета у Београду промовисан је 1971. године.

Научни, истраживачки, конструкторски и педагошки рад Слободана Добросављевића, пратило је објављивање 50 оригиналних научних студија, издавање универзитетског уџбеника "Мотори са унутрашњим сагоревањем високе специфичне снаге-термодинамике мотора" (1951), публиковање девет домаћих и четрнаест иностраних одобрених патената и низ теоријских, експерименталних и конструктивних студија из области примене мотора са унутрашњим сагоревањем, саопштаваних и на конгресима у Паризу, Хагу, Цириху, Висбадену, Бриселу и Букурешту. Такође и на међународним изложбама ваздухопловства у Паризу (1953), Барселони (1968) и Версају (1970).

Међу многобројним пројектима издвајају се, по значају, пробна станица за "К" моторе, генератор за гасификацију и конструкцију дизел мотора са ваздушним хлађењем који су патентирани код нас, у Француској, Италији, Немачкој и САД. Радио је и на студији нове концепције двотактних ДИСУ-мотора високе специфичне снаге са ваздушним хлађењем за област атмосферске температуре до 50°C која има примену у аутомобилизму.

У времену 1970-1979. године развио је свој нови тип антитоксичног моторног система кога је производила Индустрија мотора Раковица.

Имао је бројне важне функције и чланства. Био је декан Машинског факултета у школској 1954/55, члан Савета за машиноградњу ФНРЈ, члан Комисије СИБ-а за решавање проблема моторизације ФНРЈ, а од 1968. године један од руководећих чланова екипе Машинског института САНУ за решавање проблема београдског железничког чвора.

Овако несебичан и пожртвован рад потврђен је Наградом Владе ФНРЈ (1949), Седмојулском наградом (19687), Повељом за изванредни допринос свестраном развоју Машинског факултета (1970), Плакетом Индустрије мотора Раковица (1976), јубиларном Дипломом Машинског факултета (1976), Дипломом Савеза инжењера и техничара Југославије (1977).

Академик Слободан Добросављевић највећи део своје стручне активности посветио је научно-истраживачком и педагошком раду, али је, истовремено, заслужан за оснивање ваздухопловне групе на тадашњем Техничком факултету и за повратак Машинског института у састав САНУ.

МАРИЈА МИХАИЛОВИЋ
(1903, Крушевац -1989, Београд)

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ЖЕНСКИ ХУБЕРМАН

Познати виолиниста и педагог Музичке школе "Мокрањац" и Музичке академије у Београду. Заслужна за прва извођења многих домаћих аутора, цењена од колега из иностранства

Упоредо са учењем основне школе, касније и Гимназије, Марија Михаиловић је учила да свира виолину, подстицана од оца, угледног крушевачког лекара који је својевремено отишао у Русију да учи певање, али му је жеља остала неостварена због касних година. Зато је у Санкт Петербургу дипломирао на Војно медицинској академији, на којој је и докторирао, а своју неостварену љубав пренео на своју децу - две кћери и сина. Породица се 1919. године преселила у Београд, па је и Марија, по завршеном VI разреду Гимназије прешла у II београдску гимназију где је и матурирала 1921. године.

Виолину је наставила да учи у Музичкој школи код Зорка и на Музичкој академији у Београду, затим у Високој музичкој школи у Бечу, где је дипломирала. Усавршавала се у Паризу на курсу интерпретације код Ж. Енескоа.

Музичка каријера Марије Михаиловић почела је са јавним концертима који су нарочито били добро примљени у иностранству. После низа концерата приређених током 1926. и 1927. године у Паризу и Бечу, у једном страном новинском осврту названа је "југословенским женским Хуберманом".

После завршених студија и боравка у Бечу, вратила се у Београд и била професор Музичке школе "Мокрањац", а од 1937. године професор на Музичкој академији у Београду. Блиставо започета каријера у иностранству, по повратку у земљу постала је осредња, јер овдашњи услови нису омогућавали даљи развој врхунских музичких уметника.

Марија Михаиловић је наступала на концертима у многим градовима Југославије и у иностранству.

Заслужна је за прва извођења скоро свих домаћих важнијих дела виолинске литературе (Славенски, Љ. Марић, Рајачић, Стојановић, Василије Мокрањац), од којих су јој многа била и посвећена, као и многих светских чувених композитора (Прокофјев, Шимановски - уз ауторову клавирску пратњу, Русел).

Између два рата била је један од оснивача и члан Београдског квартета (Михаиловић-Зорко-Ткалчић-Личар). Као познати виолиниста и педагог

цењена од својих колега у иностранству, Марија Михаиловић је бирана за члана иностраних жирија на чувеним музичким конкурсима попут "Чајковског" у Москви и "Вијењавског" у Познању. Добитник је многих награда и одликовања.

Данас у Музичкој академији у Београду постоји Студио Марије и Олге /њене млађе сестре/ Михаиловић, установљен у знак пажње и поштовања њеног уметничког и педагошког рада. Поред фотографија из професионалног живота, са музичких подијума, у Студију су изложене и фотографије Прокофјева, Шимановског и Русела са њиховим личним посветама Марији Михаиловић. Ту су и Маријина и Олгина биста, дело вајара Лојзе Долинара, од којих је Маријина била изложена на Међународној изложби у Паризу 1937. године, у павиљону Краљевине Југославије.

Била је донатор за награђивање студената Музичке академије у Београду, награде која се и данас додељује.

Марија Михаиловић је желела да поклони богату збирку уметничких слика родном граду у коме је практично и почело њено посвећивање виолини. После њене смрти, поштујући ову њену жељу, породица је Народном музеју у Крушевцу предала збирку од 69 слика наших најпознатијих сликара (Добровић, Лубарда, Личеноски, Зора Петровић) од којих је 1992. године у овом Музеју основан Легат Марије Михаиловић. Међутим, крушевачки Народни музеј је остао прикраћен за још једно врло значајно дело - портрет Марије Михаиловић, рад Пеђе Милосављевића, који се данас налази у САНУ у Београду.

Сестре Михаиловић - виолинисткиња Марија и пијанисткиња Олга, биле су први камерни музичари код нас, уметнички дуо који је од 1930. године пропагирао камерну музику упознајући публику са камерним делима наших и страних композитора.

АДАМ ПЕТКОВИЋ
(1904, Ћићевац)

ВРШЊАК "ПОЛИТИКЕ"

Једноставан, финих манира и господског опхођења овај стогодишњак, некада случајно студент у Бечу, време проводи у читању, а све га више заокупља политика

Наш најстарији, најчитанији и најугледнији дневник "Политика", један од ретких сведока епохе, славио је 25. јануара 2004. године свој први век. Само два дана касније, на Светога Саву, њен исписник, господин Адам Петковић славио је свој 100-ти рођендан, догађај који ни "Политика" није заобишла.

Тако смо сазнали о још једном сведоку епохе, али и једином живом сведоку шестогодишње историје гимназије у Крушевцу, колико се година у њој школовао.

Од своје четврте године Адам Петковић је са радошћу помагао и "трчкарао" око стоке на имању свога деде, ретко вредног пољопривредника и сточара Ћићевца.

Уз нередовно учење основне школе у родном месту, па потом гимназије у Крушевцу, припадао је генерацији која је у вихору I светског рата, одлуком тадашњих просветних власти, за две године стигао до мале матуре јер је, сећа се, *"у то послератно време требао кадар, шта ли, тек ми смо за једну школску годину завршавали две"*.

Сећа се господин Петковић школе код цркве Лазарице без гимнастичке сале и још неизграђене Соколане, сећа се библиотеке, излета у околину, чак и екскурзије до Љубостиње; понашања ђака које *"није стрчало да би у извесном смислу имало негативно значење"*; свих професора који су остављали најбољи утисак у сваком погледу јер *"су били изузетног морала, стручни, строги и никако неправедни"*. И данас са невероватном прецизношћу прича о оним професорима који су му, сваки на свој начин, били симпатични или их се сећа из неких других разлога. Професора веронауке Митра Трипковића вреднује као изузетног педагога, као и професоре математике и географије, Славка Рајковића, односно Прибислава Зарића. Посебна су сећања на професоре српског језика Николу Половину и латинског Живојина Ђурђевића, међу ученицима званог "Жика Ватра". Од професора немачког језика Стевана Колара није стекао неко нарочито знање, иначе од велике важности у његовом будућем школовању, нити је оставио неки значајнији утисак инсистирањем да језик уче сви углас. За професора француског језика Мирка Дамњановића, међутим, има посебно мишљење

сврставајући га међу изванредне педагоге изузетног метода рада који је учинио да му први сусрет са Француском, као и сви потоњи, буду једноставни и лаки и то без додатног учења овог језика. Крушевац му је остао у пријатном сећању по завршетку I светског рата, мада о ратовима не воли чак ни да мисли а камоли да прича, на 1918.годину, *"на ослобођење, проширење државе, на невиђено весеље, песме, свечано декорисане за ту прилику, бројне гостионице, забаве увек отворане Краљевим колом или Србијанком"*. Занос одушевљења захватио је и њега, младића који је од како за себе зна *"живео у радости, увек у весељу"*, како данас каже. Свакако и на све оне вредности по којима је Крушевац тога доба предњачио у односу на многе друге средине, на изузетну историјску прошлост, на поимање величине града као највећег за њега и већину оних дошлих из околине, на већ формиран грађански слој, на развијену трговину, добру пијацу, добар кајмак, одлично грожђе, на почетке индустријализације па тиме и формирање радничке класе, чак и формирање комунистичке организације.

После матуре 1924. године случајно се определио за даље школовање захваљујући свом рођаку који га је повео у Беч, где је 1928.године завршио Високу школу за светску трговину (Hochschule für Welt Handel) која му је, осим струке, подарила велику могућност комуницирања са људима и упознавање света. И данас сасвим искрено каже *"далеко од тога да ме је током школовања нешто изнутра терало на учење, али сам са лакоћом учио, никада нисам добио двојку, тако да мислим да ме је у свему томе одржавао само мој вечити оптимизам. Истина, требало је већ кроз гимназију наћи себе у чему су неки ученици успевали. Ја нисам о томе размишљао и зато сам се нашао на студијама у Бечу скоро случајно"*. Али, није му жао. Напротив. Учећи, уживао је у царском и аристократском граду, у његовој префињености и чистоти, у господству, пријатности и предусретљивости Бечлија, уживао у јединственим Винер кафеима, што га није чекало у Паризу. Очаран причом о нашим вечитим савезницима Французима, о француско-српском пријатељству, доживео је велико разочарање. Дочекали су га негостољубивост, непредусретљивост, али се уз знање језика, мада школског, ипак лако сналазио.

По дипломирању, 1929.године почео је да ради у Министарству трговине, индустрије и занатства у Београду. Радећи увек у струци, понео је сазнања да је понекад био потребан *"јер им је требао неко ко зна падежес"*, понекад је био жртва режима упркос чињеници да није припадао ниједној партији уз искрену констатацију да никада није схватао комунизам *"јер није то био мој фах"*, понекад шефовао, а понекад био и смењиван. Тек, од Министарства, преко Српско-француске банке и Народне банке и њеног Сектора за кредитирање пољопривреде до Службе друштвеног књиговодства, 1969. године стекао је заслужену пензију. У међувремену, неколико година заредом, био је аутор Студија финансијског пословања, брошура о

банкарству које су штампале највеће банкарске институције, вероватно у немогућности да изаберу аутора који зна и разуме материју, а узгред, зна и падеже.

Пензијски стаж господина Адама Петковића, дуг колико и један просечан радни век, текао је, како обично у животу бива, губицима најближих и најдражих, усамљеношћу, упркос брижном сину и бројним рођацима и пријатељима, "Политици", коју свакодневно чита, НИН-у и понекој књизи. Мада се никада није опредељивао за неку посебну област у читању, сваким даном га закупља све више политика.

Само десет дана по 100-ом рођендану одлучио се да још једном обиђе своје најближе у једној далекој прекоокеанској земљи. И после скоро двомесечног одсуства, вратио се ведар и чио, једноставан, финих манира и господског опхођења, какав је био читавог живота. И у век насмејан јер, каже *"насмејаност много значи, њоме се и те како приближава људима, продужава живот, омогућава трајање"*.

Држећи се непрестано и оне народне "Није рај на небу већ у доброј нарави", читавог живота живео је у рају захваљујући свакако генима које је, на срећу, наследио, својој нарави и природи. Јер, *"Борити се против природе, узалудно је"*; рече поштовани господин Адам Петковић, цитирајући познату латинску сентенцију.

ЈОВАН ЕРИЋ ГАЈА

(1909, Крушевац - 1965, Крушевац)

ЛИКОВНИ "УОБЛИЧИТЕЉ"

Овом превасходно сликару припадају изузетне заслуге у препороду позоришта у повоју, оснивању музеја и галерије, али и дизајнирању многих ентеријера

Сликарске студије завршио је у Уметничкој школи у Београду 1931/35. и, пошто је претходно завршио Вишу гимназију, добио звање професора.

Од 1938. године до рата радио је као професор цртања у Гимназији у Призрену, да би од 1941. до маја 1945. године био у заробљеништву. По повратку у земљу, 1945, стално је боравио у Крушевцу. Од 1945. до 1950. био је професор цртања у Гимназији, од 1950. је сценограф у Градском народном позоришту, од 1953. радио је у Народном музеју у оснивању, а од 1956. до пензионисања 1964. године, предавао је цртање у Учитељској школи.

Учествовао је у две колективне изложбе у Београду 1950. године.

У Крушевцу никада није излагао да би му тек постхумно 1966. године била организована самостална изложба у Уметничкој галерији родног града. Био је заступљен на изложби "Уметничка школа између два рата" коју је 1987. године организовала Галерија САНУ у Београду.

Иако је превасходно сликар (уље, акварели и ређе графика), Јован Ерић Гаја се, као једини ликовни уметник Крушевца и околине после II светског рата, огледао и у другим областима уметности. Био је примењени уметник, ентеријериста Градског народног позоришта и његов сценограф, пројектант намештаја за Здравствену станицу и Библиотеку, дизајнер летњих башта и тераса, ликовни "уобличитељ" многих парада у послератном времену.

Јован Ерић Гаја имао је, као ретко ко у то време, изузетне заслуге у ликовном образовању многих генерација крушевачких ђака, у препороду позоришта које је било у повоју, у оснивању Музеја и Галерије, у дизајнирању многих ентеријера, али га родни град никада није схватио и зато је био неправедан према њему, осим што једна улица носи име Јован Ерић Гаја.

Обимна монографија о Јовану Ерићу Гаји из пера Зорана Качаревића, познатог сликара и ликовног критичара, такође ученика крушевачке Гимназије, већ дуго чека издавача.

ЖИВОМИР МЛАДЕНОВИЋ
(1910, Доњи Љубеш - Алексинац)

ОД НЕПРАВДЕ ДО АКАДЕМИЈЕ

Истраживање живота Вука Караџића, Лазе Костића, Јована Скерлића, реализма у српској књижевности и усменог народног стваралаштва, крунисано је вредном библиографијом

Када се због укидања виших разреда гимназије у Алексинцу, морао да определи за ново место даљег школовања, Живомир Младеновић се није одлучио за Ниш, ближи његовом родном месту, већ, иако је био свестан тежине избора, за удаљенији и теже доступан Крушевац, опчињен легендама којима су српске народне песме овенчале овај град.

Већ током школовања у Алексинцу био је суочен са тешким животом. Због очеве погибиије почетком I светског рата и мукотрпног живота самохране мајке Смиљке, почео је сам да се сналази давањем часова и сликањем јер је у међувремену изучио фотографски занат. У то време, као обдарени ученик, почео је са писањем песама да би 1927. године са професором Киселиновићем покренуо часопис "Наша искра". У њему је објавио свој први књижевни рад, а на анонимним конкурсима за светосавске награде, у V, VI и VII разреду постао добитник првих награда.

Уписом септембра 1929. године у старију и дуговечнију крушевачку гимназију, нашао се у потпуно измењеним условима. У њој је била строга, чак крута дисциплина, којој је давао тон седамдесетогодишњи директор Љубомир Матић. Живомир Младеновић је за професоре и ученике био само дошљак о чијим се претходним резултатима ништа није знало, те се дисциплиновано посветио савладавању обимног програма за VIII разред и велику матуру. Ипак, у почетку је кратко сарађивао у алексиначкој "Нашој искри" и "Венцу", а потом у гимназијском часопису "Вентури" у коме је 1929. године објављена његова новела "Тајна" која је имала аутобиографски карактер. Познанством са Алексом Каматовићем, дописником "Политике" и оснивачем "Крушевачког гласника", пружена му је могућност сарадника у гласнику као аутору критичких оцена представа Животићевог позоришта и других приредби. Осим што је на овај начин добио материјалну подршку, на неки начин је ширио и своје духовне видике у учмалој паланачкој средини и школи која је ученике једино усмеравала на стицање знања без усмеравања ка позиву за који су имали највише склоности и способности.

Међу професорима памти професора историје књижевности Живка Јевтића, познатог песника који је уочио његов таленат, али, обично мрзовољан и незаинтересован, није утицао на његов будући књижевни и научни рад. С друге стране, професор математике Душан Предојевић,

разговарао је са ученицима о појединим животним питањима. Тако је једном приликом рекао да је звање универзитетског професора погодно јер су обавезни да држе мали број часова па им остаје време за научни рад, што је утицало на његов каснији рад и животна стремљења. И остали професори оставили су добар утисак, додуше сваки на свој начин, осим професора историје Димитрија Мишића. Он је, запостављајући значајне догађаје из наше прошлости о којима су певале народне песме, инсистирао на француској револуцији, мимо програма и уџбеника, што је Младеновић сматрао педагошком недоследношћу, али то и платио тројком на матури поред свих осталих петица, због чега је понео горко сећање на ову гимназију. Сматрајући све то великом неправдом, чак је одустао од конкурса за војну стипендију за студије медицине, мада би вероватно успео, собзиром на висок просек оцена.

Показало се, међутим, да је тиме учињена велика услуга и њему лично, а свакако нашој култури и књижевној науци. Студирајући Југословенску књижевност и српско-хрватски језик на Филозофском факултету Универзитета у Београду, од самог почетка низао је успехе и добијао награде, На I, II и IV години награђиван је највишим " краљевским", светосавским наградама. У време студија почео је објављивати књижевне критике о савременим писцима и књижевне огледе из историје наше књижевности у Летопису Матице српске и другим гласилима.. Дипломирао је са одличним успехом 1934. године, завршио постдипломске студије на Сорбони у Паризу школске 1936/37., а 1940. године докторирао на универзитету у Београду са тезом "Младост Јована Скерлића".

Од 1935. био је суплент и професор у III београдској мушкој гимназији; од 1944. организатор штампе у ЈНА и ратни дописник са Сремског фронта, па потом професор; од 1946. године је уредник Стенографских бележака Народне скупштине ФНРЈ; за асистента, па потом научног сарадника Института за проучавање књижевности САНУ, изабран је 1948. године. Звање научног саветника Академије стекао је 1966. године када је потао и секретар њеног Одбора за народне умотворине. Године 1971. предавао је на Универзитету у Кембриџу у Енглеској, а у току 1976. одржао је низ предавања на универзитетима САД (Флорида, Беркли, Индијана, Харвард, Колумбија).

Учествовао је на бројним научним конгресима у земљи и иностранству са радовима који су објављени на нашем и страним језицима у Зборницима са тих конгреса и других научних скупова.

Његово претежно проучавање живота и рада Вука Караџића, Лазе Костића, Јована Скерлића, реализма у српској књижевности и усменог народног стваралаштва, крунисано је вредном библиографијом. Аутор је књига "Младост Јована Скерлића" (1940), која је понела награду Српске академије наука, "Из Матавуљеве породичне преписке" (1955), "Вук Караџић и Матица српска" (1963), "Рукописи народних песама Вукове збирке и

њихово издавање" (1973), "Непозната драма Лазе Костића-Окупација" (1977), "Трагање за Вуком" (1987), "Живот и дело Јована Скерлића" (1998) и "Необјављене песме Вука Караџића" (2004).

Приредио је за издање САНУ, са Владимиром Недићем, који је учествовао при штампању, пет књига "Српских народних пјесама из необјављених рукописа Вука Ст. Караџића" (1973-1974), а за "Одабрана дела Лазе Костића" у издању Матице српске две књиге његових драма "Трагедија" и "Комедија" (1989).

Превео је са руског роман "Заклетва" Фјодора Глаткова (1949) и с немачког комедију "Окупација" Лазе Костића (1977). Објавио је и бројне студије, огледе и чланке.

Када се данас, док, још увек крепак и енергичан, припрема за штампу свог најновијег дела "На изворима народне песме", осврне на свој дугогодишњи живот и рад, професор Живомир Младеновић са захвалношћу увиђа да га је крушевачка гимназија, неправдом коју му је учинила на испиту зрелости, усмерила на позив за који је од ране младости показивао највише склоности и способности и допринела да општепризнатим објављеним делима видно допринесе српској књижевној историографији и култури.

МИХАЈЛО ЖИВИЋ
(1911, Дедина-1943, Крушевац)

ИЗАБРАО ЈЕ СМРТ И ЧАСТ

Студент Техничког факултета у Београду, државни стипендиста у Паризу, специјализирао на Сорбони. У земљи био конструктор авиона

Био је одличан ученик крушевачке Гимназије, талентовани песник и есејиста и изванредни студент Техничког факултета у Београду, који је завршио 1935. године. Потом је, као државни стипендиста отишао у Париз на Сорбону, на трогодишње стручно усавршавање. Из Француске је дошао у Земун и ту радио на конструкцији авиона. Завршио је Пилотску школу.

Као гимназијалац објављивао је текстове у тадашњим листовима и часописима "Вентури" - који је уређивао, "Ђачка дружина", "Венац", "Наша искра", чији је био повереник за Крушевац док је излазила у Алексинцу.

Збирку песама и поетске прозе "Прерани немири" објавио је 1930. године. Априлски рат га је затекао у Никшићу одакле је хтео авионом да се пребаци у СССР.

Био је човек напредних идеја и као такав изабран за првог команданта Расинског одреда НОП. У време првих акција одреда Михајло Живић је, због врло осетљивог здравља, одржавао курирске везе. Убрзо га је ухапсила немачка Фелдјандармерија и предала четничком војводи, најпре у Рибарској Бањи, па у Блацу. Међутим, успевао је да одржи везу са партизанима откривајући им план напада на Блаце. Партизани су га у Блацу ослободили. До јуна 1943. године, озбиљно нарушеног здравља, боравио је у својој родној Дедини и Мешеву.

Са 324 родољуба и комуниста Немци су га извели на стратиште 1943. године код Казненог завода. Није прихватио уступке које су му понудили пред стрељање. Изабрао је смрт и част.

Као човек и стручњак уживао је велико поштовање код својих другова и старијих инжењера и официра у ваздухопловству.

ВУКАШИН ГЛИЦИЋ

(1914, Стари Трстеник)

ХИРУРГИЈА - ЖИВОТ И ХОБИ

Члан Француског хируршког друштва, европског и светског друштва хирурга и васкуларних хирурга.

После завршене Гимназије 1934., Вукашин Глицић је завршио Медицински факултет Универзитета у Београду 1940, да би га 1941., на одслужењу војног рока, затекао рат. За време окупације, до 1944. године када је отишао у НОБ, радио је у свом селу. По демобилизацији 1946. са дужности шефа санитета II Пролетерске дивизије, радио је на Хируршком одељењу Болнице у Крушевцу до 1953. Специјалистички испит положио је 1951. на I хируршкој клиници у Београду и после избора за асистента наставио рад на овој клиници од октобра 1953. до пензионисања 1979. у звању редовног професора.

Посвећивање медицини и хирургији за младог доктора Глицића почело је у родном селу и даноноћном раду, наставило се на Хируршком одељењу Болнице у Крушевцу у седмодневној радној недељи и петнаесточасовном дневном раду код врсног хирурга и великог хуманисте др Светозара Николајевића, коме је народ крушевачког краја одао захвалност у посмртној поворци до тада невиђеној у Крушевцу. *"У знак сећања на изузетну личност и узор генерацијама, Крушевац, за који је везана вековна епонеја нашег народа и који мора и даље да остане духовни и културни центар Србије, није се на прави начин одужио др Николајевићу. Није му бар бисту поставио..."* са резигнацијом закључује професор Глицић.

У Крушевцу је др Глицић био и први директор Медицинске школе и учесник у организацији здравствене службе ондашњег Округа.

Доласком у Београд др Глицић је наставио истим жаром и личним примером показивао на неопходан, једнак приступ према сваком болеснику. И као педагог и као лекар указивао је на хуманост позива и успостављање блиских односа и поверења болесника према лекару.

Др Вукашин Глицић је докторирао 1975. године на Медицинском факултету у Београду са тезом "Функционални значај, дијагностика и оперативно лечење инсуфицијентних перфорантних вена и секундарних варикса". Непознавање патофизиолошких процеса у настанку проширених вена доњих удова дало је лоше оперативне резултате. Клинички, мерењем венског притиска, посебно флебографијом на 460 болесника и рендген филмографијом у Институту за васкуларну хирургију у Прагу 1972., по сазнању у литератури први пут је изведена у свету. Доказана је улога

инсуфицијентних перфорантних вена, поред других узрока, у настајању проширених вена. Постављене су индикације и одговарајући оперативни поступци са добрим резултатом најраспрострањенијег обољења. Доказане су лоше последице склерозантног лечења проширених вена.

Објавио је око 200 радова, већином о обољењима трбушних органа и крвних судова, штампаних у земљи и иностранству. Коаутор је уибеника хирургије за студенте медицине и лекаре. Публиковао је рад о првим симптомима вариоле код болесника оболелих у карантину. Увео је нове дијагностике и оперативне методе.

У Стразбуру (Француска) специјализовао је 1956/57 углавном васкуларну, а у Прагу 1968. и 1972. године васкуларну хирургију.

Проф. др Вукашин Глицић је члан Француског хирушког друштва, европског и светског друштва за хирургију и васкуларну хирургију, на чијим је конгресима активно учествовао. Члан је Медицинске академије Српског лекарског друштва и почасни члан Југословенског хирушког друштва.

У време двогодишњег руковођења Одељењима за ургентну хирургију у улици Генерал Жданова, доживео је карантин због вариоле, опаке болести на коју се, испоставило се, заборавило. Био је шеф Штаба у карантину уз 140 тешких, престрашених и забринутих болесника и врло мало особља, стручно недовољно спремног, затеченог изузетном ситуацијом. И сам у животној опасности радио је даноноћно, пожртвовано.

После пензионисања, проф. др Вукашин Глицић радио је неколико година добровољно на клиници, више консултативно, а онда се посветио студиозном гајењу винограда, воћа и поврћа и обавезном праћењу нових кретања у струци, у хирургији, која му је била и живот и хоби.

ВЕРА ДРАГИЋЕВИЋ - МАТИЋ

(1914, Јасика-2000, Крушевац)

СТРОГ ПРОФЕСОР И ИЗВАНРЕДАН ДИРЕКТОР

Увек тиха, крхка и наизглед нежног здравља, зрачила је огромном радном енергијом и у Гимназији и у ваншколским активностима

По дипломирању на Природно - математичком факултету на Групи за хемију Универзитета у Београду 1939. године, Вера Драгићевић је прво место добила у Скопљу, где је затекла окупација. Из Скопља, као и сви Срби, морала је да се врати у Србију и била постављена за професора гимназије у Краљеву, баш уочи стрељања краљевачких родољуба. Случај је хтео да остане жива одласком у Ниш ради службеног задатка чисто административне природе, за који се сама пријавила директору Гимназије, само зато што су јој родитељи живели у Нишу где јој је отац био учитељ. Иначе, сви повратници били су међу првима на списку стрељаних.

У Нишкој бановини тражила је премештај за Крушевац и добивши га, за време окупације је била професор хемије и физике у Женској гимназији, у којој је матурирала 1934. године. У периоду од ослобођења до 1947. године, професор Вера Драгићевић је предавала исте предмете, удала се, и са супругом дошла у Београд. До 1949. године била је директор XIII београдске гимназије на Бановом Брду у Београду.

У време непрестаних реорганизација школства, централизација и де-централизација, 1949. године је премештена у Крагујевац, прво за професора хемије у Женској гимназији, па опет, игром случаја, за директора те гимназије, а затим за директора II Мешовите гимназије, где је је остала до 1952. године.

Од школске 1952/53. поново је у Крушевцу, где је до 1966. године била директор Више мешовите гимназије и професор хемије, јер није желела да прекине континуитет у настави.

"У моје време наша школа је била угледна, али не мојом заслугом, ја сам само давала смернице. Заслуга је била мојих колега, наставника. Преко наше школе, Завод за школство Србије и Југославије испитивао је своје пројекте који до тада нису били предвиђени Законом о школству," сећала се госпођа Вера Матић као једног од најзначајнијих периода док је била директор ове Гимназије.

Од 1966. године до 1974., када је пензионисана, професор Вера Матић била је директор Просветно-педагошког завода у Крушевцу.

Међу бројним наградама и признањима који су пратили дугогодишњи и успешан педагошки рад, помињала је као најдраже само Награду "25. мај"

која се додељивала за област образовања и Орден заслуга за народ са златним зрацима.

Познавала је одлично методику наставе предмета из области природних наука. Али, сматрајући да је за обављање дужности директора једне школе превасходно важно знати методику наставе свих предмета, накнадно је савладала методику наставе друштвених предмета улажући много времена и лична средства у набавци потребне литературе. Зато су Веру Матић запамтиле њене колеге као изванредног директора, који је изврсно познавао методику наставе свих предмета, који је остао у настави и био одличан организатор. Бројним генерацијама ученика остала је у сећању као строг и правичан професор и директор.

Иако увек тиха, крхка и наизглед нежног здравља, зрачила је огромном радном енергијом и у самој Гимназији и у ваншколским активностима.

Пресељењем у Београд по пензионисању, у годинама које се због поштовања према дами не броје, била је још тиша и још нежнијег здравља, али спремна да се посвети читању, за које није имала довољно времена док је радила, да се радује прослави јубилеја Гимназије и да брине о својим двома унукама, студенткињама.

Умрла је и сахрањена у Крушевцу.

БОРИВОЈЕ ЋОСИЋ
(1914, Велика Дренова)

ВРСТАН ПЕДИЈАТАР

Знање стечено на специјализацији код професора Дебреа у Паризу, овај предани и неуморни прегалац, несебично је преносио

Међу многобројним у разним областима стваралаштва виђеним рођеним Великодреновчанима, Боривоје Ћосић је на пољу медицине постигао највећи успех.

Одличан ђак основне школе у Великој Дренови, па потом у крушевачкој гимназији у којој је матурирао 1934.године, ослобођен полагања мале и велике матуре, дипломирао је 1941. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду.

По завршеном стажу у нишкој болници, током II светског рата радио је у Великодреновачкој здравственој задрузи да би се по ослобођењу Крушевца 1944. године укључио у народно-ослободилачку војску, као референт санитета Четврте пролетерске црногорске бригаде.

На београдској Педијатријској клиници положио је 1950.године специјализацију из педијатрије па је, по потреби службе, постављен за руководиоца Дечијег одељења нишке Опште болнице, у којој је, 1956. године стекао звање примаријуса.

Оснивањем Медицинског факултета у Нишу Универзитета у Београду 1960. године, који ће уз остале факултете прерасти 1965. у Универзитет у Нишу, др Боривоје Ћосић је изабран за доцента, а затим за ванредног и редовног професора за предмет Педијатрија и шефа Катедре до 1980.године, када је пензионисан.

Пратећи новине у области медицине за коју се специјализовао, провео је школску 1956/57. годину на стручном раду у Дечијој клиници гласовитог професора Дебреа у Паризу, где се упознао са врхунским достигнућима светске педијатријске медицине.

Његова научна делатност из обимне области дечије патологије и дечије здравствене заштите презентована је бројним рефератима на конгресима у земљи и иностранству- у Женеви 1962., Атини 1972, Бечу 1974, Софији 1976, Пловдиву 1978...

У домаћим и страним стручним часописима објавио је 115 радова.

Аутор је уџбеника "Исхрана деце" (1966) и "Педијатрија" (1978).

Доласком на Дечије одељење Опште болнице у Нишу, учинио је низ значајних потеза у сфрху реорганизације тог одељења.Основао је посебну лабораторију, рентген кабинет за децу и млечну кухињу. Радио је на

стручном стварању способног лекарског и средњемедицинског кадра, поготово када је са својим сарадницима водио теоријску и практичну наставу у Средњој медицинској школи у Нишу. Увео је службу на Одсеку новорођене деце Акушерског одељења болнице, основао Дечије хируршко одељење.

За потребе региона југоисточне Србије, организовао је и водио у Нишу стручно-методолошки и едукативни центар за здравствену заштиту мајке и детета, а у циљу побољшања ванболничке службе дечије заштите. Тај демонстрациони центар је у то време имао врло значајну улогу у осавременавању поменуте службе на ширем подручју Србије. Посебни резултати рада педијатара из дечије болничке службе излагани на стручним састанцима убрзо су прерасли у рад Педијатријског актива Српског лекарског друштва и у познате "педијатријске дане", дане стручног окупљања југословенског и међународног ранга.

Проф. др Боровоје Ћосић је организовао и држао и квалитетне курсеве за лекаре опште праксе, познате као "Курсеви социјалне педијатрије".

Упркос великим обавезама у најважнијим установама нишког здравства и Универзитета, никада није избегавао да своје знање, искуство и ауторитет стави у службу родног краја. Чувен је његов вишедневни течај "Нега и исхрана детета", одржан у зиму 1978. године на позив Библиотеке његове родне Велике Дренове.

Овај вредни и неуморни медицински прегалац 1979. године примљен је у чланство Академије Српског лекарског друштва да би на Конгресу Удружења педијатара Бугарске, 1978. године, у Пловдиву изабран за почасног члана тог Удружења.

Добитник је бројних домаћих и страних признања и одликовања међу којима је и Орден рада са златним венцем.

ДРАГОСЛАВ РАДОЈЕВИЋ
(1916, Бован - 2000, Крушевац)

ДОКТОР ИЗРАЗИТИ ПРАКТИЧАР

Човек који је оплеменио Копаоник- национални понос српског туризма

По завршеној основној школи у Гаглову и гимназије у Крушевцу 1939. године, уписао се на Пољопривредни факултет Универзитета у Београду, на коме је дипломирао 1948.године.

По дипломирању се запослио у Комбинату "Слобода" у Книћанима код Титела, да би се 1950.године вратио у родни крај. Најпре је радио у Срезу Крушевац до 1956. године, а затим наредних двадесет година, у Институту за крмно биље у Крушевцу. То је период када се посветио научном раду. По обављеној тромесечној специјализацији у Холандији 1960.године, започео је рад на докторској дисертацији.

Докторирао је 1964.године на Пољопривредном факултету у Београду са докторском дисертацијом "Мелиорације травњака типа *Nardetum strictae* на Копаонику". Дисертација је представљала научно практични рад и односила се на тип травњака који је познат у свету којим је на Копаонику замењена безвредна биљна врста травних површина, односно, овом технологијом су оплеменењене травне површине наше највеће и најлепше планине.

Године 1973. био је на специјализацији у Енглеској, да би 1976. прешао у "Жупски рубин" на место директора Сектора за пољопривреду, где је остао до 1981. године, када је пензионисан.

Као изразити практичар објавио је и око 30 научних радова.

Био је члан Друштва инжењера и техничара Србије и Југославије и носилац Медаље рада Среза Крушевац за 1957. годину.

АНТОНИЈЕ МАРИНКОВИЋ
(1917, Корман - 1985, Крушевац)

ПОБОРНИК НАДРЕАЛИЗМА

Писао је поезију и приповетке које су превођене на италијански, француски, руски, румунски, фламански, албански...

У литератури се појавио 1939. године, са само 22 године, када је објавио поему "Жетва", коју је полиција потом забранила.

Као скојевац, Антоније Маринковић је био активан учесник и организатор омладинског напредног покрета у Крушевцу, а од 1942. и учесник НОБ-а.

Иза рата био је сарадник и члан редакције "Народне армије", београдских часописа "Младост" и "Културни живот", уредник "Књижевних новина", главни уредник часописа "Синтеза". Његов књижевни процват почео је сарадњом у "Багдали" у којој је, одмах по оснивању, постао њен активан члан. Сарађивао је и у часописима француског говорног подручја.

Живећи најдуже у Крушевцу, више година је радио у Историјском архиву.

Писао је поезију и кључне његове песничке збирке су "Недоглед" (1962), "Играли се коњи врани" (1967), "Густина бића" (1969) и "Трагајући" (1978).

Писао је и приповетке "Кризалида" (1960), "Месец међу роговима" (1964), "Мачак пред голицавим предметом" (1974), "Понижење с молитвом" (1980), затим есеје "Светковина поезије" (1961), "Поетски дијалог с временом" (1978), "Анђама - модерни Мефисто" (1978), "Човек против Баш Челика" (1981) и драму "Таоци" (1983).

Превођен је на италијански, француски, руски, румунски, фламански, албански, словеначки и македонски језик.

У свом песничком исказу Антоније Маринковић је тежио хармонији, љубави и лепоти, тражећи јасне дефиниције и чисту форму у коју је увео надреалистичке елементе. Био је поборник надреализма од самог његовог зачетка и никада га није напустио.

СЛАВОМИР МИЛОСАВЉЕВИЋ
(1919, Крушевац-1974, Београд)

МЕДАЉА ЗА ХРАБРОСТ

Дипломирао на Ветеринарском факултету, на коме је провео читав радни век на предмету Сточарство

Завршио је Гимназију 1938. године и уписао се на Ветеринарски факултет Универзитета у Београду. Као студент, се укључио у рад напредне студентске омладине, прекинуо студије и активно учествовао у илегалном раду београдске омладине. Хапшен је од Гестапоа 1943. године. Почетком 1944. године ступио је у Чачански партизански одред, где је као борац био тешко рањен. Из рата је изашао као ратни војни инвалид, одликован Медаљом за храброст. Студије је наставио 1945. године и даље био врло активан међу студентима Ветеринарског факултета. Дипломирао је 1948. године и потом кратко радио у Министарству пољопривреде.

За асистента на Ветеринарском факултету изабран је 1950. године за предмет Сточарство. Следе избори у звања доцента и редовног професора.

Докторирао је 1954. године на истом факултету са тезом "Морфолошке и производне особине сјеничко-пештерске овце".

Објавио је 96 научно-стручних радова, самостално и у коауторству, а са сарадницима је написао универзитетски уџбеник "Сточарство".

Учествовао је на многим конгресима, саветовањима и скуповима струке.

Био је продекан Ветеринарског факултета, члан многих стручних комисија, потпредседник Савеза друштава ветеринара и ветеринарских техничара Србије и Југославије.

У периоду од 1960. до 1964. године био је уредник "Ветеринарског гласника" и главни уредник "Споменица од 1941. до 1961. о учешћу ветеринара, ветеринарских техничара и студената ветерине у народној револуцији и изградњи земље".

Смрт га је затекла 1974. године у редовном радном односу, у звању редовног професора.

СЛОБОДАН ГЛИГОРИЈЕВИЋ АЈГА
(1920, Крушевац - 1999, Београд)

ОДАН КОМУНИСТИЧКОЈ ПАРТИЈИ

Проверени партијски активиста, био је на бројним дужностима од наставника политичке школе до председника Савезне скупштине

Друштвено-политички рад, партијска активност, ангажовање у органима власти и високим функцијама, обележили су каријеру Слободана Глигоријевића, званог Ајга.

И пре завршетка гимназије 1939. године своју оданост комунистичкој партији исказивао је чланством и функцијама у Савезу комунистичке омладине Југославије, СКОЈ-у, на чијој је организацији и омасовљавању радио уписујући у чланство и бројне крушевачке гимназијалце.

Од самог почетка II светског рата укључио се у редове народно-ослободилачке војске и у рату остао до ослобођења земље. Од 1945. године па у следећих десет година обављао је дужност начелника Одељења за просвету Округа крушевачког из ког периода потиче и његова иницијатива оснивања професионалног позоришта у Крушевцу. У то време стекао је и диплому Економског факултета Универзитета у Београду. Она му је омогућила, уз већ проверени партијски стаж, многе одговорне дужности попут наставника Политичке школе "Ђуро Ђаковић" у Београду, уредника Радио Београда, саветника у Републичком заводу за привредно планирање у Београду и професора Више школе друштвених наука, такође у Београду, чији је био и директор.

Године 1963. изабран је за генералног директора Народне банке Југославије- Централне за Србију, а две године касније, 1965., стекао је титулу доктора економских наука докторском дисертацијом "Одлучујући фактори расподеле према раду у условима југословенске привреде" одбрањеној на Економском факултету Универзитета у Београду.

Био је на високим политичким функцијама, посланик Савезне скупштине, касније и њен председник.

Носилац је "Партизанске споменице 1941" и Ордена рада са црвеном заставом.

ДРАГОМИР - ДРАГАН ПЕТРОВИЋ
(1920, Крушевац)

... А ТО ЈЕ БИЛА ВЕТЕРИНА

Специјалиста хирургије и епизоологије. Учесник бројних конгреса и научних скупова у земљи и иностранству

"Због тешког материјалног стања, отац је хтео да по завршеној Гимназији 1940. године, идем у Војну академију што сам ја одбацио. Одувек сам волео медицину и тестирајући самога себе са разних аспеката, схватио сам, да као превише емотивна личност могу да се одредим само за ону медицину у којој се нећу много везивати за пацијента и патити, а то је била ветерина. Тако сам се и уписао на Ветеринарски факултет Универзитета у Београду, на коме сам дипломирао, после демобилизације, 1949. године. Утицаја Гимназије или неког професора није било у смислу професионалне оријентације." Овако прича др Драган Петровић који је радни век почео као асистент на Ветеринарском факултету у Београду (1950-1955.), на коме је докторирао 1955. године. Тема "Реакција ока на експериментално унета страна тела у предњу очну комору паса" имала је велику практичну примену нарочито код ловачких паса. Те године је отишао са Ветеринарског факултета и следећих шеснаест година радио у Сомбору у Ветеринарској станици која је, као најјача станица у Војводини, прерасла у Ветеринарску болницу. Последње три године радио је у Сточарско-ветеринарском центру, који је био дијагностичка институција. За директора једног ООУ Р-а Ветеринарског института СРС у Београду, дошао је 1970. године и постао генерални директор шест година пре пензионисања 1982. године. Овај Институт се бавио сузбијањем и превенирањем сточних зараза на територији Србије.

Др Драган Петровић завршио је специјализацију из хирургије и епизоотологије (заразе).

Објавио је 35 стручно-научних радова у домаћој литератури. Учествовао је на бројним конгресима и ветеринарским скуповима у земљи и иностранству (Париз, Будимпешта, Баја, Сегедин). Објавио је једну књигу и брошуру у издању "Савремена пољопривреда". Један његов научни рад из области ока преведен је и објављен у једном часопису за хуману офтамологију у САД.

Од 2001. године члан је Академије наука ветеринарске медицине.

РАДОСЛАВ ПЕШИЋ
(1920, Паруновац - 2002, Београд)

ЉУБАВ ПРЕМА ХИРУРГИЈИ ОД НАЈРАНИЈИХ ДАНА

**Директор Војне болнице и шеф Хируршког одељења
у Харареу**

Учећи Гимназију од 1932. до 1940. у Крушевцу, Радослав Пешић је без било чијег усмеравања желео да студира медицину, али је своје професоре: Димитрија Вујисића, Дару Петровић, Зору Жижић, Бору Михајловића, Павла Пудла, Владету Ђорђевића, Николу Качаника, Предрага Гордића, Виду Трипковић и Виду Радојковић, као и све остале, ценио јер су били стручни, строги и правични.

Био је ослобођен полагања матуре као један од четворо ослобођених у генерацији која је бројала око 60 ученика.

Студије медицине на Медицинском факултету Универзитета у Београду одмах је започео, али их је, због почетка II светског рата прекинуо, наставио после рата 1945. и дипломирао 1949. године.

У међувремену, за време рата, радио је као волонтер медицинар на Хируршком одељењу Крушевачке болнице, одакле је и понео љубав према хирургији којој се касније посветио.

На II хируршкој клиници у Београду почео је да ради 1950. године као лекар на специјализацији хирургије. За асистента на Медицинском факултету у Београду, изабран је 1952. године, а 1954. је положио специјалистички испит из хирургије. За доцента на истом факултету изабран је 1959. године. Током 1960. провео је шест месеци у Стразбуру на специјализацији код професора Понтена. Реизбор за доцента уследио је 1964. године, али је те исте године, из породичних разлога, отишао у Етиопију. Боравећи три и по године у тој земљи, био је директор Војне болнице и шеф Хируршког одељења у Харару.

По повратку у земљу, наставио је рад на истој клиници до пензионисања 1985. године, али није обнављао рад и звања на Медицинском факултету у Београду. Др Радослав Пешић докторирао је 1976. године на Медицинском факултету у Београду из области хирургије жучних путева, са докторском тезом која је имала експерименталну подлогу и практичну примену. Објавио је 80 стручних и научних радова у земљи и иностранству. Добитник је бројних награда, плакета и захвалница.

Због свог изузетног хуманизма и посвећености струци, остао је у сећању својих пацијената, колега и сарадника.

АЛЕКСАНДАР ЋИРИЋ-ЋИРА СТАРИ

(1920, Крушевац - 1992, Београд)

САВЕТНИК ЗА ГЕОЛОШКА КАРТИРАЊА

Поред учешћа у бројним пројектима у земљи, своје богато искуство преносио је као члан Југословенске мисије за техничку помоћ Нигеру

Александар Ћирић је завршио Гимназију и положио испит зрелости почетком окупације 1941. године.

На Филозофски факултет, Геолошко-палеонтолошку групу, уписао се после II светског рата, 1945, а дипломирао на Природно-математичком факултету Универзитета у Београду који се развио из Филозофског и издвојио 1946. Јуна 1949. године се запослио као службеник IX положајне групе, препаратор, у Природњачком музеју Српске земље.

Ту, у Музеју, определио се за изучавање фосилних сисара, па је из те области одбранио на Филозофско-природноматематичком факултету Универзитета у Љубљани докторску дисертацију, 1956. године, под називом "Пикермијска фауна из околине Велеса".

У току свог радног века био је ангажован кроз разне институције-на решавању низа значајних геолошких и палеонтолошких проблема као што су: стратиграфско рашчлањавање терцијара у околини Велеса, уз прикупљање и проучавање сисарске фауне; студија неогена из околине Ужичке Пожеге; израда детаљних геолошких планова и карата рудних терена Великог Мајдана и Зајаче; истраживање бокситних појава и лежишта између Пиве и Мораче, а затим и пројектовање и детаљно истраживање боксита у Херцеговини.

Због дубоког познавања широке геолошке проблематике ушао је у Студијско одељење Геозавода, као саветник екипа за геолошка картирања по разним теренима.

Постигнути резултати у домену морфологије, палеоекологије и био-стратиграфије неогених сисарских асоцијација, и решавању многих регионално-геолошких проблема, донели су му 1972. године избор у звање научни саветник.

Своје богато искуство преносио је и као члан Југословенске мисије за техничку помоћ Нигеру, где је провео три месеца током 1976. године.

По резултатима компаративних студија фосилних сисарских асоцијација и њихове палеонтолошко-стратиграфске проблематике, др Александар Ћирић је спадао у најеминентније југословенске истраживаче, што сведоче и бројни цитати његових достигнућа у иностраним научним публикацијама.

Осим монографије о пикермијској фауни, објавио је у домаћим и иностраним часописима још око 40 радова, док је велики број значајних података и научних достигнућа остао у Фонду документације Завода за геолошка и геофизичка истраживања у Београду.

БРАНИСЛАВ - БРЕНА ЂУРЂЕВИЋ

(1921, Липовац - 1975, Београд)

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН ВОЋАРСТВУ

На специјализацији воћарства боравио у Пољској, САД, Италији. Аутор је бројних запажених радова који су допринели развоју воћарства

Плејади угледних научних радника из области воћарства и виноградарства припадао је и рано преминули др Бранислав - Брена Ђурђевић.

Завршио је Гимназију са великом матуром у Крушевцу. Од октобра 1944. до маја 1945. био је учесник у Народноослободилачкој војсци.

Децембра 1945. Бранислав Ђурђевић се уписао на Пољопривредно-шумарски факултет Универзитета у Београду на коме је марта 1950. дипломирао на Воћарско-виноградарској групи и стекао титулу инжењера агрономије.

Одмах по завршетку студија био је изабран за асистента приправника у Заводу за виноградарство и воћарство у Светозареву, одакле су га неколико месеци касније поставили за управника Завода за воћарство и виноградарство при Институту за пољопривредна истраживања у Пећи са изборним звањем вишег стручног сарадника. У децембру 1959. је постао управник Огледне станице за воћарство, а затим директор Завода за воћарство у Пећи.

Од децембра 1965. године руководио је Одсеком за агротехнику воћака у Институту за воћарство у Чачку.

Титулу доктора агрономских наука стекао је 1965. године одбранивши на Пољопривредном факултету у Београду докторску дисертацију под насловом "Проучавање важнијих типова ораха у Аутономној покрајини Косова и Метохије".

Првео је на специјализацији из воћарства 1956. три месеца у Пољској, затим четири месеца 1959. у САД и више пута је ишао на краћа студијска путовања по Италији.

Др Бранислав Ђурђевић је био носилац бројних признања од којих су најважније Повеља за свестран и успешан рад на унапређењу нашег шљиварства, коју му је доделила Савезна привредна комора из Београда 1968. године и Диплома Савеза друштава пољопривредних инжењера и техничара САП Косово, коју је добио у знак признања за изванредно залагање и успех на унапређењу воћарства, виноградарства и винарства у САП Косово.

Као већ афирмисани воћарски научни радник и стручњак др Бранислав Ђурђевић је објавио бројне и запажене научне и стручне радове којима је допринео решавању проблема унапређења помолошке науке и воћарске праксе као и развоју научне мисли у овој области. У својим научним радовима

и саопштењима успешно је обрађивао актуелне и значајне научне проблеме па је тако 1973. године био унапређен у звање вишег научног сарадника Одсека за агротехнику воћака у Институту за воћарство у Чачку, где је био и шеф катедре и професор на Технологији воћа при Вишој пољопривредној школи у Чачку.

Вођен снажним истраживачким духом и прегалаштвом, децембра 1973. године прешао је у Београд. У Заводу за воћарство и виноградарство Института за научна истраживања "Агроекономик" при Пољопривредном комби-нату Београд, руководио је истраживачком групом за воћарство до маја 1975. године, када је изненада преминуо по повратку са службеног пута у Египат, када је пред њим био још један од веома важних задатака струке.

Поштован од колега, сарадника и пријатеља, др Бранислав-Брена Ћурђевић, остао је у сећању као вредан, радан и изузетно скроман научник и човек.

ЖИВОРАД С. ЗАЈИЋ
(1921, Крушевац)

ВЕРАН ХИРУРГИЈИ

Војни и цивилни лекар, хирург-трауматолог. У Октобарском рату Египта и Израела 1972. водио екипу Југословенског црвеног крста

За професора др Живорада Зајића, родни Крушевац је диван историјски град који ће остати популаран по глумачким остварењима његових гимназијалаца и професору Бори Михајловићу, а крушевачка гимназија институција на коју је поносан, јер је свих осам разреда завршио у њој. *“О гимназији, на овако великој историјској дистанци, како каже, мислим да је тада имала врло стручан наставнички колегијум на челу са директором професором Богумилом Ремецом. Од наставника у едукационом смислу посебно се издвајао професор историје Предраг Гордић, који је био француски ђак. Одмах иза њега су супружници Славковић, госпођа Даница и господин Стеван код којих сам стекао велико знање из француског језика. Оно ми је јако помогло за време мог стручног усавршавања у Паризу 1958.године. Уз њих је био и професор латинског језика Всеволд Гусаревић, чије преношење знања ми је касније јако помогло у савладавању медицинске терминологије за време студија”.*

Иако гимназија није директно утицала на избор даљег образовања, она је индиректно била од великог значаја.

Са одличним успехом завршио је гимназију 1940. а 1949.године студије на Медицинском факултету Универзитета у Београду. Због рата прекинуо је студије од 1941. до 1945. године, али је прве три године радио као медицинар на Хируршком одељењу Бановинске болнице у Крушевцу. Априла 1944. ухапсила га је СД немачка полиција и спровела у концентрациони логор на Бањици у Београду, да би октобра исте године, по ослобођењу Београда, ступио у НОВЈ у Прву пролетерску дивизију где је, као медицинар, постао санитетски официр Југословенске Народне Армије 1946. године.

По дипломирању распоређен је за начелника санитета КНОЈ-а у Скопљу. Три године касније започео је специјализацију хирургије и рад на Хируршкој клиници ВМА у Београду. У међувремену био је на усавршавању из грудне хирургије у Паризу код чувеног проф.др Оливија Монода и из трауматологије у три велика хируршка центра у Енглеској, Лодону, Бирмингему и Оксфорду.

Као лекару специјалисти из хирургије и санитетском пуковнику ВМА престала је активна служба у ЈНА 1970.године када је изабран за шефа Трауматолошког одељења Прве хируршке клинике Медицинског факултета у

Београду. У шеснаестогодишњем рукововођењу овим одељењем, уз лично стручно напредовање, унапредио је оперативно лечење тешко повређених и оболелих и истовремено допринео усавршавању лекара на стажу и специјализаната из Опште хирургије и Трауматологије. Током 1972. изабран је за наставника, а 1974. године за професора Опште хирургије и ургентне медицине у Вишој медицинској школи у Београду у којој је, поред успешно обављене наставе, председавао Комисијом за одбрану радова на дипломском испиту студената ВМШ све до 1987. године. Посебно поверење исказано је др Живораду Зајићу 1972. године када је одређен да у Октобарском рату између Египта и Израела води хируршку екипу састављену од особља Прве хируршке клинике као помоћ Египту Југословенског црвеног крста за збрињавање и лечење рањеника у Каиру и на Синају.

Докторирао је 1976. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду са докторском дисертацијом "Физиолошка компресивна остеосинтеза". Дисертација је решавањем проблема полмљених костију и њиховог приближавања посебним апаратом на коме се помоћу динамометра мери количина енергије према обиму и положају кости, имала практичну примену у земљи и иностранству.

Објавио је преко 150 научних и стручних радова, а Индекс цитираности је у домаћој литератури 130, у инострану 20.

Аутор је књига "Улога физиолошке компресије на остеогенезу после извршених остеосинтеза" (1976) и "Прва помоћ" (1990).

Патентирао је 1969. године Стезач са уграђеним динамометром и плочицом.

Од 1949. године је члан Српског лекарског друштва и активан у раду његових секција. У два периода (1966-1970) био је председник Ортопедске секције, а затим генерални секретар Хируршке секције, такође у два реизбора, од 1978. до 1982. године.

Активности у Хируршкој секцији СЛД и посебно у периоду од 1990. до 1995. године у Југословенском црвеном крсту када је имао видног учешћа у раду Здравствене комисије и одржавању семинара из оквира прве помоћи и реанимације за лекаре и медицинске сестре, учинили су да је проф. др Живорад Зајић и по пензионисању 1986. године, остао у струци, веран хирургији као науци и потреби да непрестано помаже болесном и угроженом човеку.

МИЛИЦА ПОПОВИЋ

(1921, Крушевац)

СЕЋАЊА И БЛАГОРОДНИ УЗВРАТ ДИЧНОМ ГРАДУ

Узор радности, професионалац у послу, хуманиста у животу. Истраживач књижевних, уметничких и културних веза између Србије и Италије

Нема Крушевљанина који свој град не носи са собом ма где био. Тако и Милица Поповић нежно чува дубоко у срцу његове успоне и падове, радости и туге, његов идентитет који је чини да зна ма где живела, да је у њему. Испуњена јаким утицајима и утисцима крушевачко-кнез-лазарског миљеа, како у породици, тако у граду и у гимназији, одласком из свог града понела је и значајне локалне компоненте које су јој увек биле подстицајне и велика потпора у већини њених значајних делатности. Сећања потичу и из гимназије.

Имала сам срећу да завршим баш крушевачку гимназију, једну од ондашњих најкомплетнијих, приоритетно образовних установа, која је изнедрила многе успешне интелектуалце и талентоване уметнике.

Што се мене тиче, наставља Милица Поповић, већ сам на Филолошком факултету Универзитета у Београду, на коме сам дипломирала 1949. године на Романској групи: Италијански језик и књижевност, Југословенску књижевност, Светску упоредну књижевност и Латински језик и књижевност, схватила колико нам је та гимназијска подлога била корисна захваљујући врло стручним професорима и тако нам отворила пут ка вишим сазнањима и усавршавањима многих образовних дисциплина.

У тој гимназији учили смо и веронауку код изузетног професора Павла Пудла који нам је оставио начелну поруку: - Ускоро ћете сазнати да без познавања веронауке нема потпуног образовања, што се заиста и потврдило јер нас увелико прати та истина.

По програму сам учила три језика, а самоиницијативно и италијански, уз брата Војина који је имао најбоље италијанске уџбенике на Војној академији.

Сећам се једног часа француског језика када ме је професорка Вида Радојковић опоменула да брзо читам и да то није италијански, већ захтева извесну француску интонацију и акценуацију, што ми је касније, уистину користило. Немачки сам такође добро савладала захваљујући изванредном методу предавања изузетног професора и уметника, Боре Михајловића. Још увек ми одзвањају стихови Гетеа и Хајнеа, или песма 'Lorelei' коју сам морала да рецитujem по његовом савету емотивније и глумачки. Касније сам својим студентима указивала на предности таквог учења језика који користи да се језик заволи. Латински сам учила више од осталих предмета и

не слутећи да ће ми много касније користити при тумачењу старих текстова у књижевним истраживањима у италијанским архивима. Наравно да сам и данас врло захвална професору Светомиру Цветковићу који нас је подстицао да учимо овај језик како бисмо могли да се бавимо и класиком.

И остали предмети су досезали ниво корисне и ефектне наставе, а међу осталим предавачима остао ми је у незаборавном сећању професор Качаник, звани Кепи”.

Тачно је да је солидна подлога крушевачке гимназије била јака потпора генерацијама ученика па и Милицы Поповић, која је о року са одличним успехом дипломирала што је у многоме поткрепило њену жељу и опредељења да настави да се бави започетим научним истраживањем реципрочних односа и унакрсних књижевних, уметничких и културних утицаја између нас и Италије у ренесансном периоду XVI века.

Осим што је била уважени професор италијанског језика и књижевности на Филолошком факултету Универзитета у Београду, одакле је и пензионисана, неизбежно је истаћи рад и резултате рада професорке Поповић у домену науке, преводилаштва и, свакако, на пољу културе.

Пратећи изворну италијанску књижевност, чији је утицај у доба ренесансе био велики и код нас, проучавала је важне и интересантне утицаје на наше изванредно књижевно и културно благо Дубровника и Приморја, добрим делом и захваљујући изванредним предавањима великог стручњака, историчара књижевности Петра Колендића, која је током судија слушала. Научни радови из те области објављени су у више наших и иностраних угледних часописа: Зборник Српске академије наука и уметности за књижевност и језик; Прилози (Павла Поповића) за књижевност, језик, кисторију и фолклор Филолошког факултета, Београд; *Analisi Filologica*, Београд; *Italica Belgradensia*, *Belgrado*; *Studi slavistici in ricordo di Carlo Verdina*, Pisa; *Anale societatea de limba Romana*, Зрењанин; "Багдала" и "Синтеза", Крушевац, "Православље", Београд; *Cultura e scuola, Roma*...

Резултати истраживања наших песника који су писали на италијанском језику и "Дубровачке академије сложних" (*Dei concordii*), познате и цењене у Италији, а то су Динко Рањина, Бобаљевић, Соркочеић, Лукаревић, Моналдовић, Которанин Пасквалић и други, најверодосније су приказан у књизи "Огледи и студије о ренесансној поезији" (1991), у рецензији врхунског познаваоца те области, академика Мирослава Пантића.

У пропратни део језичких струка и преводилаштво је увек одговарјући део, те је професорка Поповић и ту дала значајан допринос. Преводила је текстове разних струка, поезију и прозу, па бисмо, за ову прилику, навели неке од њих: Федерико Тоци "Три крста и имање" (1956), Београд; Франческо Флора "Криза херметизма" (1957), Београд; Бруни Нардини "Леонардо да Винчи" (1975), Београд; "Сјај богова- Најлепше грађевине и простори света" (1982), Београд; "Дјела"- Књижевност Црне Горе од XII-XIX века-четири прилога (1996), Цетиње...Међу многим преводима издваја се превод књиге

дубоких мисаоности и тајанствености Србина Андреје Сировића "I martiri della Serbia" ("Напаћена Србија") 2000.године, писана на италијанском језику и штампана 1876. у Трсту, убедљиву слику о напаћеном српском народу у тешким борбама против Турака уз увек исти мото: "За крст часни и слободу златну".Док ауторка превода још увек трага за писцем и одгонетањем суштине пишчевих порука, срећна и поносна што јој је, не случајно, пало у део да ову књигу преведе, сматра се обавезном да је дарује историјском, и родном, граду Крушевцу, "коме по свему највише припада".

Допринела је и унапређењу културних односа између Италије, Европе и наше земље и родног јој Крушевца. Учинила је то залагањем за оснивање Друштва пријатеља италијанског Универзитета за странце у Перуђи преко којег су наши културни посленици учествовали у разним курсевима, а најбољи студенти добијали стипендије чак и у време санкција. Успоставила је сарадњу са таквим истоименим европским друштвима, била њихов председник 1965.године и добитник Одликовања 1971. године. Учествовала је у братимљењу Пистоје и Крушевца...

Професорка Милица Поповић је запамћена као узор радиности, професионализма на послу, хуманости. Била је јединствена у свему, па и у томе што је себе несебично даривала професури, истраживачком раду, преводаштву и културној сарадњи која нема граница и увелико и заувек зближава народе.

ЈОВАН СМИЉАКОВИЋ
(1921, Омашница - 1997, Београд)

МЕЂУНАРОДНИ ЕКСПЕРТ ЗА СЕМЕНАРСТВО

Специјалиста за ратарске културе у својству експерта боравио је у Ирану, где је учествовао на пројекту "Унапређење и ширење културе кукуруза"

Јован Смиљаковић је завршио основну школу у родном месту, Нижу пољопривредну школу у Александровцу, а седам разреда Гимназије у Крушевцу. Због ратних прилика, осми разред гимназије са великом матуром завршио је 1945. године у Врњачкој Бањи. Био је учесник НОБ-а од 1944. године. Како је потекао из земљорадничке породице и већ завршио Нижу пољопривредну школу, природно да му је област пољопривреде била најближа, па се 1945. године уписао у Ратарску групу Пољопривредног факултета Универзитета у Београду. Дипломирао је 1949. године и остао на факултету до 1955. у својству асистента за предмет Посебно ратарство.

Године 1956. Јован Смиљаковић је завршио једногодишњу специјализацију из фитопатологије на постдипломским студијама на истом факултету.

До 1958. године радио је у Пољопривредној станици у Прокупљу, када је прешао на рад у Завод за ратарство, касније Завод за жита, где је био асистент за селекцију и семенарство кукуруза, а затим је 1962. године постављен за директора Завода на којој дужности је био до 1969., када је прешао на рад у Институт за кукуруз у Земун Пољу.

Докторску дисертацију под називом "Наслеђивање отпорности пшенице према превалентним расама црне рђе (*Puccinia graminis Pers. Var. Tritici Erikss et henn.*) у Србији" одбранио је Јован Смиљаковић 1965. године на Пољопривредном факултету у Земуну. Тема је представљала испитивања која су се састојала из укрштања сорти пшенице различите отпорности на основу којих је створен већи број линија пшенице, које поред високе отпорности према проузроковачу рђе, поседују и добру родност. Поред скраћеног текста дисертације који је објављен у Зборнику радова Завода за стрна жита 1968. г. бр. 3, др Јован Смиљаковић је објавио преко 20 научних и стручних радова.

У својству експерта за семенарство кукуруза боравио је 1970/71. у Ирану, где је учествовао у раду на пројекту "Унапређење и ширење културе кукуруза"

Од 1969. године до пензионисања 1981., непрекидно је радио у Институту за кукуруз у Земун Пољу, најпре као научни сарадник за семенарство, а затим као помоћник и заменик директора.

Др Смиљаковић је био врло активан у стручним организацијама и удружењима: председник Организационог одбора IV Југословенског симпозијума за пшеницу у Крагујевцу 1969., члан Савезне стручне комисије за познавање новостворених сората пољопривредног биља, члан ИСТА Међународне организације за семенарство, председник Друштва пољопривредних инжењера и техничара за Београд, секретар Савеза пољопривредних инжењера и техничара Србије и председник Секције за семенарство истог Савеза.

Био је главни и одговорни уредник часописа "Пољопривреда".

Др Јован Смиљаковић је одликован Орденом рада са златним венцем 1971. године и Орденом заслуге за народ са сребрним зрацима 1982.

Добитник је и већег броја повеља - Друштва за семенарство Југославије и Савеза ДИТ-а свих струка града Београда. Добитник је и повеља о додели назива Заслужни члан Савеза пољопривредних инжењера и техничара Србије и Југославије, плакете Пољопривредног факултета Земун и захвалница стручних институција из Крагујевца, Земуна и Сремске Митровице.

ЈОВАН - ЖАН ЂОРЂЕВИЋ
(1922, Крушевац - 1997, Београд)

ЕКСПЕРТ ЗА СИРЕВЕ

На специјализацији у области млекарства боравио је у Великој Британији и Француској. Неке од својих бројних радова саопштио је на конгресима у Копенхагену, Мадриду, Њу Делхију...

"Крушевачка гимназија, коју сам завршио 1941. године, била је озбиљна и строга усталова. То се односило како на савлађивање и оцењивање школског градива, тако и у погледу понашања ученика. О томе сведочи чињеница да неки ученици, који су због лошег успеха или владања морали да је напусте, и одлазили у гимназије околних градова, враћали су се наредне године са врло добрим успехом на основу знања која су понели из крушевачке Гимназије. Од мојих професора на мене су највише утицали: професор математике Вујисић, немачког језика Бора Михајловић и латинског језика Всеволд Гусаревић. Утицали су тиме што су се људски и непристрасно односили према ђацима. Њихови предмети нису утицали на моје касније опредељење" Ђе сећао се проф. др Јован Ђорђевић. Оно је било резултат стицаја тадашњих околности, али су ми знања из њихових дисциплина остала и омогућила успешан рад у струци. Колико се озбиљно и систематски радило, говори и чињеница да се и данас сећам области, а из поменутих дисциплина и одговарајућих знања, чак и из латинског."

Јован Ђорђевић је дипломирао на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду 1949. године и ту провео цео радни век. Најпре као асистент за предмет Млекарство, затим у звању доцента, док је 1972. године изабран за редовног професора. Више година био је шеф Катедре за технологију анималних производа. Изводио је постдипломску наставу из области технологије млека. У неким вишим школама држао је предавања из области млекарства, а на Технолошком факултету у Новом Саду оформио је наставно-научни кадар и лабораторије, такође из ове области.

Докторску дисертацију под називом "Промене беланчевина у току зрења сира качкаваља" одбранио је 1960. године на Пољопривредном факултету у Београду. То је прва дисертација из области зрења сирева у нашој земљи у којој су обрађене промене беланчевина, израде и зрења и примењене неке хемијске и физичке методе које се у овој области нису дотада користиле. Тада су ова истраживања постала основа за проучавање качкаваља и других сирева у нашој земљи. Резултати дисертације су примењени у пракси и у разради нове технологије чији је аутор био професор О. Пејић. Године 1954. и 1955. провео је на специјализацији у Великој Британији, највећим делом на Млекарском одсеку Универзитета у Readingu, и кратко, у Француској.

Објавио је око 80 научних радова који су публиковани у домаћим и страним часописима. Неке од њих саопштио је на међународним млекарским конгресима у Копенхагену, Мадриду, Њу Делхију... и на домаћим конгресима у Београду, Новом Саду, Загребу... Написао је више књига међу којима су универзитетски уџбеници "Млеко", "Мле-карски практикум" и "Технологија млека". Проф. др Јован Ђорђевић добио је Орден рада са црвеном заставом, Плакету града Београда за 1984. годину на 40-годишњицу ослобођења града, две плакете Пољопривредног факултета у Београду и још многа признања, захвалнице...

Са родним градом проф. др Ђорђевић у стручно-научном погледу није имао контакте јер није било интересовања за област којом се бави, осим што је учествовао у образовању центра за ванредно студирање.

Пензионисан је 1977. године.

БОГОСАВ ЖИВКОВИЋ
(1922, Мрмош - 1979, Нови Сад)

СТРУЧЊАК ЗА ЗЕМЉИШТА

Стручна и друштвена активност овог научника била је од посебног значаја за просперитет пољопривреде. Остаће упамћен као аутор педолошке карте Војводине

По завршетку крушевачке Гимназије, Богосав Живковић се уписао 1946. на Пољопривредни факултет Универзитета у Београду, на коме је дипломирао 1950. године, на Ратарском одсеку. Планском расподелом кадрова, постављен је за асистента у Покрајинском заводу за пољопривредна истраживања у Новом Саду, који је касније прерастао у Институт за пољопривредна истраживања, у Одсеку за педологију и агрохемију.

Докторску дисертацију под називом "Проблем заслањивања и упоредне карактеристике нормалних земљишта, земљишта у заслањивању и со-лончака у Војводини", одбранио је Богосав Живковић 1961. године на Пољопривредном факултету у Земуну и то је била прва пријављена и прва објављена докторска дисертација са овог Института.

Др Богосав Живковић био је шеф Одељења за педологију и агрохемију Института за пољопривредна истраживања у Новом Саду од 1960. године, затим управник Завода за проучавање земљишта и агроекологију истог Института од 1962., када је постао научни сарадник. У вишег научног сарадника унапређен је 1966. године, а од јуна 1970. био је научни саветник.

Његов рад био је пропраћен специјализацијом у Америци и бројним студијским путовањима по Мађарској и Бугарској, учешћима на међународним симпозијумима 1969. у Јеревану и 1972. године у Каиру (на коме је имао реферат), увек бавећи се научним и стручним проблемима у области педологије и мелиоризације земљишта. Такође је био саветник консултант у Мароку 1968. године, члан Савета Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду и члан Комисије ФАО, између многобројних, за израду педолошке карте Југославије, као дела педолошке карте Европе.

Из области генезе, класификације и картографије земљишта, као и хемије и водно физичких особина земљишта, проф. др Богосав Живковић био је коаутор у неколико књига, док је као аутор објавио у домаћој и иностраној литератури 11 стручних чланака, 54 стручних и научних радова и 70 студија и стручних елабората за потребе пољопривредних, водoprивредних и других организација. Међутим, посебно дело које је проф. др Живковића сврстало у рад истакнутих научника јесте његов удео у изради и објављивању педолошке карте Војводине у размери 1:50.000 и студије земљишта Војводине.

Врло велика научна, стручна и друштвена активност проф др Живковића, била је од особеног значаја за просперитет пољопривредне праксе а њему лично је донела, између осталог, 1963. Медаљу за заслуге за народ, затим новчану награду Савета Института за пољопривредна истраживања из Новог Сада за конструкцију апарата за одређивање филтрационих особина земљишта, 1970. награду "Михаило Пупин" од Савеза проналазача и аутора техничких унапређења СР Србије, сребрну медаљу 1974. од истог Савеза и 1973. године Седмојулску награду, уручену "за достигнућа од општег значаја у науци".

Одлуком Савета Пољопривредног факултета др Богосав Живковић изабран је 1978. године за редовног професора за предмет Педологија на Пољопривредном факултету Универзитета у Новом Саду.

Само годину дана касније, на несрећу његове породице, његових колега и пријатеља и на огромну штету науке којој се посветио и будућих пољопривредних стручњака, проф. др Богосав Живковић је у 57. години живота преминуо.

ДОБРОСАВ МИЛИНЧИЋ
(1922, Стубал - 1997, Београд)

АМБИЦИОЗАН, ВРЕДАН И РАДАН

Професор који је науку обогатио са 141 научним радом. Осим педагогије и науке активно се бавио друштвено-политичким радом

"Целокупан рад професора Милинчића представља успелу синтезу научног рада везаног за конкретне проблеме савремене термодинамике и термотехнике. Такав рад може да послужи као пример и доказ да за успешно решавање појединих проблема привреде треба имати дубоко теоријско знање материје и успешно га применити на актуелне проблеме. У том погледу је др Милинчић постигао, без сумње, завидне резултате", била је заједничка оцена академика Слободана Добросављевића и Душана Величковића и др Јована Шела, којом је, поред још неколико других подршки и препорука добио награду за животно дело-Седмојулску награду 1989. године.

До угледног универзитетског професора, инжењера практичара, пројектанта и сарадника са привредом, пут није био ни кратак, ни лак. Кренуо је из Виткова где је учио основну школу. Наставио у гимназији у Крушевцу и завршио 1941. године, из које је понео знање и велико поштовање према професорима. Посебно је издвајао директора гимназије Милана Ђорђевића и професоре Николу и Милорада Качаника, Бору Михајловића, Предрага Гордића, Ника Марчетића и брачни пар Расулић. Већ у гимназији задојен комунистичким идејама, постао је учесник Народноослободилачке борбе од 1941. године. По мобилизацији 1946. године уписао се на Машински факултет Универзитета у Београду на коме је дипломирао 1951. Одмах је ступио, у својству млађег индустријског инжењера, па потом асистента за предмете Термодинамика и Машинство, на Рударско-геолошки факултет Универзитета у Београду.

Хабилитациони испит са темом "Одређивање оптималних услова вентилације тунела у изградњи" положио је 1958. године на истом факултету. Амбициозан, вредан и радан успео је да исте године, докторира на Машинском факултету Универзитета у Београду. Докторска дисертација "Топлота хидратације и њен утицај на температурско поље у маси бетона", уз остале радове, препоручила га је за избор доцента на рударском факултету да би 1961. године био изабран за ванредног, а десет година касније и за редовног професора факултета са кога је потекао и на коме је остао до пензионисања 1988. године.

Науку машинства професор Милинчић обогатио је 141 научним радом које је објављивао у домаћим и страним часописима.

Аутор је значајних унивезитетских уџбеника: "Термодинамика", "Задаци из термодинамике", "Проблеми из простирања топлоте" и "Простирање топлоте".

Свој велики допринос дао је и инжењерској струци практичном сарадњом са Београдским електранама, Ваздухопловном техничком академијом, Институтом за архитектуру и урбанизам. Био је такође први и главни пројектант у великим пројектантским подухватима попут топлификације Новог Београда и "Теразијског платоа" у центру града, већег броја система млекара широм наикадашње Југославије и многих других објеката.

Друштвено-политичка активност професора др Милинчића присутна је од његове најраније младости, од пријема у СКОЈ 1940., укључивања у народно-ослободилачки покрет 1941. године са задатком да на жупском терену омасови Расински партизански одред, а по ослобођењу да у родној Жупи формира нову власт. Обављао је и дужност првог комесара Мобилне команде Крушевачког округа, био члан Надзорног одбора СУБНОР-а Србије и председник истог одбора при СУБНОР-у Југославије. Током педагошког рада био је готово на свим функцијама на факултету.

Осим поменуте награде за животно дело, одликован је Орденом заслуга за народ II реда за заслуге стечене током II светског рата и Орденом рада са златним венцем.

РАДОВАН СТОЈАНОВИЋ - ЦИГИЋ
(1922, Бивоље - 1996, Београд)

"ПРЕСУДИО" ГЕНЕРАЛ ГОРСКИ

Овај доктор ветерине се истакао друштвено-политичким радом и бројним функцијама. Заслужан за оснивање "Слободишта"

На завршетку Гимназије (1942.) Радован Стојановић се колебао између технологије и ветерине, али је пресудну улогу одиграо генерал Горски, који је као коњички официр волео коње и животиње, и ту своју љубав пренео на Стојановића. Ветеринарски факултет Универзитета у Београду завршио је 1951. године и на истом факултету докторирао 1977. године са темом: "Испитивање могућности примене алергичне пробе у дијагностици листериозе".

Од дипломирања до 1961. Радован Стојановић је радио у Ветеринарској станици у Крушевцу, од 1954. као и њен управник. Током 1959. године обавио је специјализацију у САД са тезом "Преглед животиња и карантин".

На функцији председника Општине Крушевац Радован Стојановић је био од 1961-1965. и у то време, поред многих значајних акција, као изузетно значајна је оснивање институције Слободиште, чији је био први председник Савета. У његово време држане су прве Свечаности слободе.

У следеће две године био је секретар општинског комитета СКС у Крушевцу, а од 1967. до 1970. био је посланик Републичког већа Скупштине Србије.

Помоћник министра за пољопривреду, шумарство и водопривреду СРС др Радован Стојановић био је све до 1987. године, када је пензионисан. У том периоду, у трајању од пет година, био је предавач на Ветеринарском факултету у Београду. Као помоћник министра, задужен за ветеринарство, др Радован Стојановић је установио три важне институције: I - програм мера здравствене заштите животиња које доноси влада за више година, II - епизоотиолошко подручје територије на којој постоји специјалистичка лабораторијска служба која врши дијагностику заразних болести животиња и на коме се врши јединствено сузбијање и искорењивање сточних заразних болести и III - фонд средстава за здравствену заштиту животиња. Објавио је преко тридесет научних и стручних радова у домаћој литератури.

Учествовао је на бројним саборима ветерине које је и организовао, на многим скуповима друштава и саветовањима.

Добио је многобројне награде, захвалнице, плакете, похвалнице, али су му свакако биле најдраже Спомен плакета Општине Крушевац, Орден рада са црвеном заставом и Орден заслуга за народ са сребрном звездом.

МОМЧИЛО - МОМА АНДРЕЈЕВИЋ
(1923, Крушевац - 2002, Скопље)

У МАКЕДОНИЈИ ПО ЗАДАТКУ

Читав радни век овај инжењер шумарства посветио је водопривреди. Његова метода утврђивања брдско планинских ерозивних подручја примењује се у Македонији, Грчкој...

Као рођен Крушевљанин, Момчило Андрејевић је основну школу, Гимназију и матуру завршио у Крушевцу 1942/43 године. Околности му нису дозволиле да студира журналистику што је од срца желео, па се 1945. године уписао на Шумарски факултет Универзитета у Београду, на Технички одсек, на коме је дипломирао 1949. године.

Планском расподелом кадрова, по којој први послератни кадрови захваљујући политици Министарства и наравно партије, нису остајали у Србији, распоређен је у Македонију. У Македонији је провео цео свој радни век, поштован као изузетан стручњак који је несебично подизао млађе кадрове, од 1950-1984. године, када јо пензионисан, радећи искључиво у области водо-привреде.

Од 1950. до 1963. године радио је у неколико скопских фирми из ове струке, а од 1963. је радио у Министарству за пољопривреду, шумарство и водопривреду да би иза тога постао републички инспектор.

На специјализацији за пројектовање и изградњу малих водних акумулација и наноса у речним токовима, у Италији био је 1958. године. На конкурс у ФАО био је примљен за експерта ове организације УН и одређен за Алжир. Међутим, катастрофални земљотрес у Скопљу од 26. јула 1963., онемогућио му је одлазак, јер је као одборник Скупштине града одлучио да остане и помогне и као одборник и као стручњак у решавању насталих проблема. За своју одлуку добио је посебно признање Скупштине града Скопља и пријатељско писмо ФАО у знак захвалности.

За директора Завода (Института) за водопривреду СРМакедоније Андрејевић је изабран 1964. године и у овој научно-истраживачкој организацији остао је још четири следећа мандата, до 1984., када је постављен за вишег саветника у Извршном већу СР Македоније, тако да је на тој дужности и пензионисан.

Момчило Андрејевић је докторирао 1971. године на Одсеку за мелиорације и ерозију земљишта Шумарског факултета у Београду са тезом: "Одређивање и проучавање бујичних подручја и сливова река Македоније са аспекта насељености и интегралног уређења".

Његова метода утврђивања брдско планинских ерозивних подручја примењује се у сликовима река Македоније при изради студија, идејних и јавних пројеката за финансирање развоја тих подручја.

Октобра 1971., на Међународном семинару о катастрофалним поплавама (програм за развој УН) у Тбилисију, у Грузији, презентовао је своју методу, која се, као компаративна примењује у појединим сликовима у Грчкој, у Бугарској, Румунији и у Грузији.

Израдио је већи број студија, идејних и главних пројеката објављених у југословенским часописима и зборницима. Објавио је 53 рада и три књиге од којих је књига "Заштита земљишта од ерозије и уређивање бујичних сликова" издата у Скопљу 1962. године била први уџбеник из ове области на македонском језику.

Од 1971. до 1979. др Момчило Андрејевић, као члан Југословенско-грчке државне комисије, учествовао је у изради "Генералне студије интегралног развоја слива Вардара /Аксиос", која је финансирана преко програма за развој УН уз учешће Грчке и Југославије.

Био је председник југословенског фонда "Јарослав Черни" за награђивање најбољих студената, магистара и доктора наука из области хидротехнике. Учествовао је са саопштењима на семинарима у Тбилисију 1971. и у Ослу 1974. године. Звање научног саветника стекао је 1973. године.

Заслужан је члан Савеза инжењера и техничара Југославије и заслужан члан истог Савеза Македоније. Одликован је са два ордена рада-сребрним и златним.

Сарађујући са ЈНА и доприносећи решавању проблема снабдевања водом војске у ванредним приликама, добио је плакету ЈНА.

У родни Крушевац радо је долазио јер је у њему имао велику родбину, пријатеље и све мањи број школских другова, но, као стручњак ништа му није допринео, али не својом кривицом. За узврат, као активни члан Југословенског савеза (сада македонског) за заштиту и унапређивање човекове средине, основаног 1971. године у Београду, потпуно је био посвећен изузетној лепоти у којој је уживао преко лета и проблематици Дојранског језера коме је посветио једну од своје три књиге "Хидрографске и хидролошке карактеристике Дојранског језера".

АНТОНИЈЕ ИСАКОВИЋ
(1923, Београд - 2001, Београд)

РЕВОЛУЦИОНАР, КЊИЖЕВНИК, АКАДЕМИК

Учесник НОБ-а од 1941., директор НИН-а и оснивач НИН-ове награде за роман године. Од 1976. члан САНУ

Од првих дана V разреда, када се уписао у ову Гимназију, Антоније Исаковић је слушао о ученику Дамјану Максићу који је био ухапшен са групом комуниста и који је затим заувек био искључен из ове школе. Дивио му се као првом, живом револуционару и жарко желео да га упозна. Шести разред је морао да заврши у Алексинцу, где је затекао Максића и са њим чак и становао.

Нову школску годину (VII разред) започео је поново у крушевачкој Гимназији где је организовано неколико скојевских актива који су се лети састајали на Багдали, а зими по кућама. Исаковић је састанке свог актива држао у кући Анице и Михајла Паскаљевића. На састанцима су се читали илегални листови. Литерарном дружином такође су руководили, а ускоро су изменили структуру гимназијске библиотеке убацивањем социјалне литературе, па су видна места заузели Горки и Крлежа.

Неке од акција ових актива биле су добротворне и преко њих развијана је другарска солидарност и спровођено узајамно помагање, што је СКОЈ чинило самосталном и акционо чвршћом организацијом. Они скојевци који су по задатку, или из других разлога, одлазили у друге Гимназије одржавали су сталне везе са скојевцима из ове школе. Тако је било и са Антонијем Исаковићем, када је по директиви скојевске организације с пролећа 1941. прешао у јагодинску Гимназију да се повеже са тамошњим комунистима и организује скојевски актив. Матурирао је у Београду.

Учесник је Народно-ослободилачке борбе од 1941, борећи се до краја рата у I Пролетерској, у којој је био и члан Полит-одела. Од 1945. године био је на разним дужностима у КПЈ.

Завршио је Вишу партијску школу "Ђуро Ђаковић" у Београду 1948. Од 1949. најпре је био члан Агитпропа ЦК КПС, затим директор НИН-а, утемељивач НИН-ове награде за најбољи роман године и главни и одговорни уредник књижевног часописа "Дело". За генералног директора издавачког предузећа Просвета" изабран је 1960. и на тој дужности је остао до 1974. године. Био је републички и савезни посланик Социјалистичке партије Србије.

За дописног члана САНУ изабран је 1968, а за редовног 1976. године. Секретар Одељења језика и књижевности САНУ постао је 1975, а реизабран 1978. године. За потпредседника Академије изабран је 1981 (реизабран 1985), а на посебном заседању Скупштине САНУ 1986, приликом гласања о поверењу члановима Извршног одбора Председништва, добио је поверење Скупштине.

Од 1978. године био је члан Одбора за фототипска издања САНУ, Народне библиотеке Србије и Матице српске. Био је председник Одбора за штампање факсимилног издања Мирослављевог јеванђеља и председник Међуодељењског одбора САНУ за проучавање Косова 1984. године.

У оквиру сарадње са кинеском Академијом наука 1985. боравио је у Кини.

Од децембра 1987. био је члан Управног одбора Задужбине Иве Андрића.

Као књижевник, академик Антоније Исаковић објавио је збирке приповедака: "Велика деца" (1953), за коју је добио Змајеву награду Матице српске, "Папрат и ватра" (1962), награђену Седмојулском наградом СР Србије, "Празни брегови" (1969), награђену Октобарском наградом града Београда. У 2000. години објавио је збирке приповедака "Образ" и "Нестајање". За романе "Трен 1" (1976) добио је награду "Иво Андрић" по коме је снимљен истоимени филм, док је за "Трен 2" добио Нин-ову награду 1982. године. "Трен 3" објавио је 1992., а затим "Господар и слуга" и "Ниједан злочин".

Приповетке су превео и објављиване у САД, СССР-у, Немачкој, Пољској, Шведској, Италији, Кини, Мађарској..., а многе су ушле у домаће и стране антологије.

По приповеткама "Кроз грање небо", "Партизанске приче", "Три" и роману "Трен" снимљени су филмови чиме је стекао привилегију писца са највише екранизованих дела у Југославији. Неке од њих извођене су на нашим позоришним сценама – у Театру Бојан Ступица ("Трен" - девето казивање) и у Атељеу 212 ("Молба" и "Писмо из 1971").

Објављивао је текстове у домаћој и страниј штампи.

Био је члан Удружења књижевника Србије.

Издавачка кућа "Багдала" из Крушевца доделила је средином априла 1995. године академику Антонију Исаковићу традиционалну награду "Златан прстен" у знак захвалности за сарадњу у оквиру књижевног и културног стваралаштва и града Крушевца, његовог другог завичаја.

Сахрањен је у селу Бабе.

БРАНИСЛАВА -БРАНА ТЕШИЋ-ЈОВАНОВИЋ
(1923, Крушевац - 1989, Крушевац)

ИНСТИТУТ ЗА КРМНО БИЉЕ БИО И ОСТАО ДРУГИ ДОМ

**Упркос бројним позивима из иностранства остала је
верна свом научном раду у вољеном Крушевцу**

Бранислава-Брана Тешић завршила је Гимназију 1941. године и имала намеру да се упише на Медицински факултет, али јој се, због болести, жеља није испунила. Три године касније уписала се на Пољопривредни факултет у Земуну Универзитета у Београду који је завршила 1952. године.

Докторску дисертацију "Утицај неких агротехничких мера на пораст, развиће и принос семена јежевице (*Dactylis glomerata* L) одбранила је 1965. године на Пољопривредном факултету у Земуну.

Поред научне, ова дисертација имала је и практичну примену кроз две селекционисане сорте јежевице К-6 и К-7, високо продуктивне и квалитетне крмне масе и семена. У току рада обавила је две специјализације у Италији.

Написала је једно поглавље у књизи и објавила 28 радова у домаћој литератури. Имала је признатих десет сорти крмног биља.

Упућивани су јој бројни позиви за сарадњу од стране научних установа из Немачке, Чехословачке и Аргентине и бројне понуде из других научних установа у земљи за прелазак на научни рад. Али, др Бранислава Тешић-Јовановић, верна свом научном раду и свом Крушевцу кога је неизмерно волела, остала је верна и Институту за крмно биље у коме је провела цео радни век.

Ипак, из Крушевца је одлазила само у време када је била подпредседник једног већа у Скупштини Србије у трајању од четири године, односно две године када је била савезни посланик у Културно-просветном већу, или када је туристички обилазила Европу.

За свој самопрегоран и успешан рад, добила је следећа признања: Орден рада III реда, плакету "Шест векова Крушевца 1971", повељу Савеза пољопривредних инжењера и техничара Србије 1978, повељу Архива за пољопривредне науке Југославије 1984. и захвалницу колектива Института 1987. године.

СВЕТОЛИК МИТИЋ СКАЛЕ

(1923, Крушевац)

ДОАЈЕН ТЕЛЕВИЗИЈСКОГ ДОКУМЕНТАРИЗМА

Уредник изузетних емисија и серија попут Времеплова,
Господара рата, Камера памти...

"Од младости сам био заокупљен писањем. Стављао сам књижевност на прво место, јер сам веровао да ћу се најбоље изразити кроз писану реч. Онда ме је Пуриша Ђорђевић заразио филмом и дуго ме је држала опсесија да будем филмски редитељ", сећа се Светолик Митић, угледни новинар и доајен телевизијског документаризма. Новинарством је почео да се бави 1946. године и то спољнополитичком проблематиком, која му је на почетку новинарске каријере била специјалност.

Био је главни уредник "Филмских новости", "Туристичких новина" сарадник Туристичке енциклопедије Југославије, а најдуже, уредник Телевизије Београд.

Многи га се сећају као уредника 23. августа 1958. године када је из студија на сајмишту почело емитовање експерименталног програма Радио-телевизије Београд и као првог домаћина прве "живе" емисије у којој је угостио троје званичника тадашњег Београда. Водио је и чувене недељне Дневнике у које је, на себи својствен начин, увео опуштенији водитељски манир. Опробао се и као скупштински извештач, али остао заувек запамћен као телевизијски документариста. Телевизијски гледаоци га памте као уредника изванредне серије "Круг" чијих је 100 емисија уредио, а режирао Предраг Пеђа Обрадовић, млади режисер, такође крушевачки гимназијалац. Уредио је 200 емисија чувеног "Времеплова", документарни циклус "То је то", реализовао документарну серију "Господари рата".

Иако већ увелико пензионер, Светолик Митић се почетком 1995. године вратио пред телевизијско гледалиште грандиозном серијом "Камера памти". Серијом са планираних 20 једночасовних епизода још једним документарним програмом, овога пута из наше најближе прошлости, из времена распада Југославије. Можда баш зато што је рађена на основу богатог домаћег и страног, професионалног и аматерског документационог материјала, емитовано је само пет емисија, шеста је стављена на пробу, па скинута. Седму о Вуковару, осму о рату у Босни, никада нисмо видели.

Светолик Митић за себе каже да је последњи Мохиканац Телевизије Београд: новинар је коме су у време некадашњих и доскорашњих власти забранили највише емисија; био је аутор последњег телевизијског програма

југословенског карактера на њујоршкој ТВ станици који се звао "Yu-link"; вратио се Телевизији Београд осам година по пензионисању, јер није издржао да не ради.

Као један од оних крушевачких гимназијалаца упућених 1943.године у Завод за принудно васпитање у Смедеревској Паланци због припадништва илегалној комунистичкој организацији СКОЈ, стекао је велико животно искуство из кога је извукао само прагматични приступ животу и раду. Зато му све могуће забране, а било их је и те како много, не падају тешко.

Ипак, његову вредну новинарску каријеру умели су да цене позвани додељујући му за две емисије и животно дело три пута награду "Светозар Марковић", Годишњу награду и Награду за животно дело Радио-телевизије Србије и две награде Савеза бораца Југославије.

МИХАИЛО-БАТА ПАСКАЉЕВИЋ

(1923, Пожаревац-2004, Београд)

"РАДИЋУ СВЕ ДОК МОГУ"

У изузетно обимном и плодном уметничком раду Бата се огледао у позоришту, на телевизији и филму, и остварио на стотине најразличитијих ликова, али је предност давао комичним

Потреба да глуми држала је Михаила Бату Паскаљевића и у време када је учио језике у једном швајцарском колеџу и све време гимназијског школовања. Била је и подстицана од професора Боре Михајловића који је са талентованим ученицима непрестано радио ван школе и свог предмета, немачког језика.

Сањао је да постане глумац, али је студирао на Филозофском факултету Универзитета у Београду да би се, за време рата, уписао на Музичку академију, Одсек за глуму, који је окупљао ратом захваћену генерацију и имао изванредне професоре.

Члан Драмске секције КУД "Иво Лола Рибар" постао је после ослобођења и учествовао у представама које су се приказивале на ослобођеним територијама Југославије и у Албанији. Затим је прешао у Академско позориште у коме је остварена чувена и много награђивана представа "Сумњиво лице".

По налогу Агитпропа, декретом, прешао је у професионално, Народно позориште у коме је остао две сезоне. Са групом добрих глумаца, предвођених Сојом Јовановић, прешао је у Београдско драмско позориште у време када је дошла генерација глумаца са Академије и створен наш врхунски театар. У време припајања овог позоришта Београдској комедији и њиховим раздвајањем, Бата Паскаљевић је био у сталном ангажману и у једном и у другом, до 1956. године, када је оснивањем Атељеа 212 постао његов члан улогом у првој представи "Чекајући Годоа".

У току 1960. године, као стипендиста француске владе, боравио је у Школи покрета и миме код чувеног Лекока и имао бројна студијска (приват-на) путовања по свету.

Филмски глумац постао је већ у нашем првом филму, бајци "Чудотворни мач", а затим је играо у нашим познатим филмовима "Сумњиво лице", "Силом отац", "Већ виђено", у свим комедијама које је режирала Соја Јовановић, у свим филмовима Лоле Ђукића, са свим редитељима некадашње Југославије, у немачком филму немачког продуцента "Без даха од љубави".

За две епизодне улоге добио је награде фестивала "Дани комедије" у Јагодини и Филмског фестивала у Нишу. И на телевизији се појавио са почецима њеног забавног програма, и био актер у свим хумористичким

серијама Лоле Ђукића, Новака Новака, Синише Павића, од "Сервисне станице", преко "Позоришта у кући" и "Бољег живота" до "Срећних људи".

Иако већ дуже пензионер, Михаило Бата Паскаљевић, био је један од најприсутнијих глумаца београдске позоришне сцене. На сцени "Театра Т" из сезоне у сезону остваривао је нове и захтевне улоге у мјузиклима "Лукреција", "Кабаре" и већ преко сто педесет пута у "Неко то воли вруће", у "Црној комедији"...

У "Атељеу 212" играо је у представама "Љубавно писмо", "Иза кулиса", "Кола мудрости двоја лудости", "Очеви и оци", "Катарина".

Почетком 1995. године снимио је филм Петра Лаловића "Повратак природи" и наставак телевизијске серије "Срећни људи".

У свом изузетно обимном и плодном уметничком раду Михаило Бата Паскаљевић се огледао у позоришту, на телевизији и на филму и у тим медијима остварио на стотине најразличитијих ликова. Подједнако су му били блиски и домаћи и страни аутори и дела класичне и савремене драматургије, али је увек нагињао комедији. Остварио је вредне креације у великим, и исто тако у малим, епизодним улогама.

Испуњен задовољством и срећом што му се младалачки сан остварио и постао глумац, препун невероватне енергије и свестрано ангажован, радио је неуморно и полетно. *"Радићу све док могу"* казао је уз онај његов карактеристичан смешак. И то је заиста чинио на позоришној сцени и на филму. до последњег даха. Преминуо је тачно 32 дана пре заказане премијере филма "Пљачка трећег Рајха", свог предпоследњег филма. Последењи, *"Испред прве линије"*, био је још увек у фази производње.

ЖИВОЈИН АЛЕКСИЋ

(1924, Брајковац)

ЗАСЛУЖНИ ГРАЂАНИН СМЕДЕРЕВСКЕ ПАЛАНКЕ

**Врхунски стручњак у области заштите биља од болести
и штеточина, врло је поносан на свој завичај**

"Као ђака који више воли књигу него дечије насташлуке или своје стадо оваца, по завршетку IV разреда основне школе у родном Брајковцу, учитељ ме одводи јуна 1936. године у Крушевац, где сам положио пријемни испит за Гимназију у којој сам до окупације 1941. завршио пет разреда, а матурирао 1944. године" каже Живојин Алексић, данас доктор пољопривредних наука и научни саветник, даље настављајући: "иако за моје одређење науци из области пољопривреде ниједан од професора Гимназије није посебно утицао, јер прилике то нису дозвољавале, јер је настава у вишим разредима била нередовна и ометана непријатељском окупацијом, ипак, већина професора су са својим знањем, савесним радом, достојанством своје личности и својим господством изграђивали у нама такав лик интелектуалца којем смо сви ми тежили. Са љубављу и великим поштовањем сећам се својих професора, посебно Миле Бабић, Станке Расулић, Боре Михајловића, Воје Бабића, Станке Катунца".

Из љубави и поштовања према њима и науци уопште, Живојин Алексић је наставио са школовањем уписавши се 1947. године на Пољопривредни факултет Универзитета у Београду. Одмах по дипломирању 1951/52. године инж. Живојин Алексић је завршио специјализацију из заштите биља од болести и штеточина. На истом факултету, октобра 1965. године је одбранио докторску дисертацију под насловом "Проучавање важнијих вирусних пасуља у Србији".

У периоду од 1952. до 1958. године, по обављеној специјализацији, радио је у Оперативној служби заштите биља у Крагујевцу, а потом у Смедеревској Паланци, где је као руководилац организовао Реонску станицу за заштиту биља, а да би се упознао са страним искуствима у овој области, два месеца је 1954. године боравио у фирми Pest Control у Кембриџу.

Крајем 1958. године др Алексић је прешао на рад у Завод за оплеменавање и семенарство поврћа који касније прераста у Институт за повртарство СР Србије у Смедеревској Паланци. Године 1959. налази се на 6-месечној специјализацији у Холандији ради проучавања болести поврћа гајеног на отвореном пољу и у заштићеном простору. По повратку постаје руководилац Одељења за заштиту поврћа од болести и штеточина.

На раду у овом Институту др Живојин Алексић остао је до јесени 1976. године с тим што је седам година био и његов директор.

Свој радни век завршио је као саветник у Центру за истраживања и развој у пољопривреди у Београду.

Осим скраћеног дела докторске дисертације, објавио је самостално или као водећи истраживач 46 оригиналних радова штампаних у домаћим и иностраним часописима или саопштеним на домаћим и међународним скуповима. Резултати ових истраживања представљају допринос познавању паразитне микрофлоре поврћа у нашој земљи, утврђивању начина сузбијања паразита поврћа и решавању основних фитопатолошких проблема селекције повртарских биљака на отпорност.

У докторској дисертацији описане су, први пут изоловане у нашој земљи, две врсте вируса - вирус обичног и вирус жутог мозаика пасуља. У осталим радовима саопштени су резултати два правца истраживања. Први правац односи се на проучавање различитих видова сушења парадајза и паприке, појаве која или није била довољно проучена код нас или неразјашњена како у погледу природе проузроковача, тако и мера сузбијања. Други правац се односи на проблеме селекције повртарских биљака на отпорност према болестима и ту су постигнути резултати од општег значаја за оплемењавање паприке на отпорност према вертицилиозном увенућу.

У сарадњи са дипл. инж. Добрилом Алексић и проф. др Драгољубом Шутићем, др Живојин Алексић написао је "Повртарски приручник" (1968), "Пламењача паприке и њено сузбијање" у едицији популарне литературе, књигу "Болести поврћа и њихово сузбијање" која је у два издања, (I издање 1990), штампана у 8.000 примерака, "Производња здравог поврћа у породичном врту" (1995), "50 година Центра за повртарство" (1996)...

За изванредне резултате на остваривању циљева и задатака из ове струке, др Живојин Алексић је од Савеза пољопривредних инжењера и техничара Србије добио Повељу са златном значком, а за заслуге на унапређењу рада и развоја Института за повртарство добио је Октобарску награду Скупштине општине Смедеревска Паланка.

И данас, као заслужни грађанин Смедеревске Паланке, научни саветник и врхунски стручњак у области којом се бави, др Живојин Алексић, врло је поносан и на свој завичај за кога каже: *"Дивим се привредним, друштвеним и културним достигнућима Крушевца и доприносу који су рођени Крушевљани дали својим радом свеколиком напретку и развоју Србије."*

РАДОСЛАВ КОНСТАНТИНОВИЋ

(1924, Јабланица - 2005, Београд)

ПРВИ YU НЕОНАТАЛНИ ПЕДИЈАТАР

Током свог радног века био шеф Дечије болнице у Конакрију, организовао дечију болницу у Бенгазију, радио на дечијем одељењу Болнице у Алфену и на Универзитетској клиници у Амстердаму

Гимназијско школовање Радослава Константиновића завршено је 1943. године. Било је у вишим разредима доста непријатно, не само због честих прекида које су ратне прилике наметале, већ и због хапшења у VII разреду од стране Немаца, када је одведен у двомесечно заробљеништво. Но, ово тешко животно искуство, стечено у најранијој младости, није га обесхрабрило.

По завршетку Медицинског факултета Универзитета у Београду 1952. године као један од најбољих студената генерације, одмах је отишао у Париз код чувеног професора Дебреа, који је држао катедру неонаталне педијатрије, тако да је др Радослав Константиновић први у Југославији стекао диплому специјалисте за неонаталну педијатрију.

По повратку у земљу био је срески лекар у Ариљу, а затим је 1958. завршио специјализацију из педијатрије.

Од 1960. до 1962. године др Константиновић је радио у Гвинеји као шеф Дечије болнице у Конакрију, једне од највећих болница у том делу света, да би затим наставио рад у I. дечијем диспанзеру у Београду.

Године 1968. стекао је звање примаријуса и исте године са породицом отишао у Либију, на две године, где је организовао Дечију болницу у Бенгазију.

По повратку из Либије, 1971. године, добио је позив из Холандије и тамо провео три године. У овој земљи је стекао диплому Холандског универзитета и звање специјалисте педијатра радећи на Дечијем одељењу Болнице у Алфену и на Универзитетској клиници у Амстердаму. У Холандији је објавио неколико радова, стекао велики угледали се због породичних разлога вратио у земљу 1974. године и радио следеће четири године као научни сарадник у Галеници.

Др Радослав Константиновић је докторирао на Медицинском факултету у Београду 1982. године са докторском тезом "Прилог познавању антибиотских, фармакокинетских и токсичних карактеристика амикацина".

Амикацин је врло важан антибиотик који се даје у случајевима најтежих обољења, али веома токсичан ако се не даје у прецизним дозама, што у неким случајевима примене није било могуће утврдити.

Др Константиновић је у овој дисертацији пронашао и обрадио формулу за тачно одређивање дозе лека која је дала позитивне ефекте

лечења, без бојазни од штетних нуспојава и токсичности лека. Овај свој рад др Константиновић је представљао на свим великим научним скуповима и интернационалним конгресима у већини европских земаља и Јапану и изазвао велико интересовање својих колега.

За редовног професора Више медицинске школе у Београду др Радослав Константиновић је изабран 1972. године. Предавао је Педијатрију и Социјалну медицину.

У својој научној каријери написао је преко стотину научно-популарних и научних радова, сарађивао је у часопису "Здравље", а круну његовог научног рада представљало је објављивање уџбеника из Педијатрије (два издања) и Социјалне медицине, који и данас представљају обавезне уџбенике за студенте Више медицинске школе. Године 1990. проф. др Радослав Константиновић је у пензионисан.

Као учитељско дете, прилежан књижи од најранијег детињства и касније науци, изузетно племенит и хуман, проф. др Радослав Константиновић, везан све ове године за Крушевац и Крушевљане, све своје многобројне новчане награде уложио је у библиотеку Више медицинске школе као допринос набавци уџбеника сиромашним студентима.

ДРАГОМИР ЛАЗИЋ ЂУРИЋА
(1924, Купци)

ЗАПАЖЕН ДИРЕКТОР "ПОБЕДЕ" И УРЕДНИК

Поред уређивачке политике налазио је времена и за писање новинских текстова и књига. Иницијатор покретања књижевног листа "Багдала"

Крушевачки гимназијалац, првоборац крушевачког краја и носилац "Споменице 41", Драгомир Лазич Ђурица, је по завршеном Филозофском факултету Универзитета у Београду, био на многим одговорним дужностима у Крушевцу.

Са функције секретара Општинског комитета партије, дошао је у "Побе-ду" 1962. године за директора и главног и одговорног уредника. На тој дужности остао је до краја 1965. године када је, на лични захтев, пензионисан. За тако кратко време осамосталио је ову новинску кућу, унапредио њену унутрашњу организацију, осавременио и проширио делатност и усмерио сараднике у доследном служењу истини. Поред уређивачке политике, Драгомир Лазич Ђурица, налазио је времена за писање новинарских чланака, често критички интонираних, за писање коментара, записа. Захваљујући личном залагању, познавању прилика средине у којој је живео и радио, успео је да обогати лист и обезбеди услове за још бржи развој ове новинске установе.

Његова улога у културном животу града и крушевачког региона је веома велика и значајна. Иницијатор је покретања књижевног листа "Багдала". Утемељивач је Уметничке галерије. Имао је посебан ангажман у Установи за музејско-архивска истраживања и у Редакционом одбору за прикупљање и обраду докумената о развоју радничког покрета и народноослободилачке борбе на подручју бившег крушевачког округа. Те активности су га сврстале међу најзначајније крушевачке културне посленике, што га је учинило и првобитником награде за животно дело у култури Крушевца.

Огледао се у најразличитијим литерарним формама. Објавио је збирке прича "Голоруки", "Игра се наставља", "Ратници пред зору"..."Дедине кочије" и "Лице и наличје". У есејима и записима "Слободиште", "вајар Димитрије Симић"...и пре неколико година објављеном "Изабраном животу", Драгомир Лазич се бавио личностима завичајног поднебља, дарујући вредне прилоге културној баштини Крушевца.

Као прекаљени борац у рату, остао је то и у животу, па и укњижевности. Има још тога да каже и напише и у будућности "свеједно колика је и каква је", како је недавно изјавио.

Члан је Удружења књижевника Србије.

МИОДРАГ ПЕТРОВИЋ ЧКАЉА

(1924, Крушевац - 2003, Београд)

БАЛШИЋЕВА 20

Личност која је својим сугестивним изразом и гестом, свежином, сарказмом и иронијом, а изнад свега актуелношћу, одушевљавала своје гледаоце

У својој 40-годишњој каријери, Миодраг Петровић Чкаља, био је у жижи популарности као позоришни глумац, филмска и телевизијска личност која је својим сугестивним изразом и гестом, свежином, сарказмом и иронијом и изнад свега актуелношћу, одушевљавала бројне гледаоце. И данас делује истом снагом када се појави у чувеним ретроспективним серијалима и филмовима који су често на ТВ екранима.

У родном Крушевцу, у коме је завршио Гимназију, први пут је осетио све чари "дасака које живот значе".

За глумачке почетке заслужни су прво "дворишно позориште" прављено иза куће у Балшићевој 20, а затим у дворишту глумца Милана Пузића позориште за децу и одрасле, па тзв. Омладинско позориште које је за време окупације од прихода припремало пакете за заробљенике. Тада га је као ученика VI разреда Гимназије открио г. Бора Михајловић, професор немачког језика, редитељ и управник Аматерског позоришта. Сигуран у његов таленат, додељивањем главних улога у школским представама, желео је да му пренесе своје знање о сценској вештини, како би стицао сопствено искуство, у чему је и успео. По повратку из рата, у Београду је студирао ветерину, коју је напустио пошто је примљен на конкурс за глумце за радио драму, и тако постао професионални глумац.

Љубав према обичним и сиромашним људима, понео је из Балшићеве улице у којој је становао и у којој је већ тада схватио колико је за срећу тих људи мало потребно: испричати причу, виц, догађај, понекад прочитати неки одломак из тада још популарних, али не и свима доступних Мир Јам романа.

"Због тих људи и те улице постао сам глумац, јер хтео сам да их усрећим. Тако сам радио и свих ових 40 година и никада нисам хтео да их изневерим одласком у неко друго позориште или променом "фаха" и глумачког израза. Моја сећања о Крушевцу кога волим и његовој култури сасвим су свежа. Крушевац је пре рата био културни град који је био мека путујућих позоришта, где су се опорављали и обнављали, који је са пажњом пратио њихове представе. Био је то град са више певачких друштава, са својим позориштем које се носило са свим позориштима Србије у то доба. А моје прво Омладинско позориште чинили су гимназијалци: Вера Накић Белогрлић, Анка Мишић, Маца

Поповић, Јова Тривунац, Раде Јемуовић, Раде Мишић, Милан Пузић и други. Крушевац је на срећу, пре рата и после њега, имао г. Бору Михајловића коме толико нас, данас професионалних глумаца, дугује највише, од кога смо научили да се уласком у позориште скида капа, јер се улази у храм уметности, који нас је учио свему ономе што ова професија захтева, који је са нама Крушевљанима напунио скоро два цела Београдска позоришта, о коме је, због ових заслуга и свих осталих за културни живот Крушевца, потребно данас написати једну целу књигу да би се схватила његова улога.^{IV}

Као већ афирмисани глумац Миодраг Петровић Чкаља је у Крушевцу све ређе гостовао. Играо је у понекој позоришној представи ("Заједнички стан"...) или био учесник прославе "Шест векова Крушевца", када је, између осталог, био наратор у документарном филму о Крушевцу режисера Арсе Јовановића.

У Београду је међутим доживљавао огромну популарност коју су му донеле не само 25.годишња позоришна каријера већ и преко 30 снимљених филмова, претежно комедија, којима је дефинитивно остао веран, бројне радио емисије попут Веселе вечери и можда највећу, телевизија. Чувене хумористичке серије Лоле Ђукића и Новака Новака и других аутора и многи други наступи у забавним програмима изазивале су буре одушевљења у гледалишту. Чак ни званичницима Београда и тадашње Југославије није остајао дужан у својим хумористичким наступима на телевизији.

Запамћен је и по последњим јавним наступима на београдским уличним митинзима против владајућег режима Слободана Милошевића с јесени 2000. године.

Крушевцу се поново вратио у време када је његов град почео да организује нове манифестације и позива људе који су славу Крушевца пронели широм Југославије, са очигледном жељом да поврати стару славу некадашњег центра културе. Тако је 1. априла 1995. године, на свој рођендан, упутио гледалишту и јавности поздравне речи на отварању, сада већ култног, Фестивала хумора и сатире..

Поред одликовања, Ордена заслуга за народ, Ордена рада са златним венцем и Седмојулске награде, Миодраг Петровић је добитник и вредних струковних награда: Стеријине награде 1975. године, за представу у којој је играо са својим сином Чедомиром, Нушићеве награде за животно дело, Награде за животно дело Радиотелевизије Србије 1995. и Награде за животно дело Културног центра Крушевац, 2001. године.

Деценијама је Миодраг Петровић Чкаља својим ненадмашним глумачким даром забављао и засмејавао поклонице његове уметности широм некадашње Југославије, и многе ван ње. И све их је својим одласком растужио 20. октобра 2003. године.

БРАНИСЛАВ ЋИРИЋ - ЋИРА МАЛИ
(1924, Крушевац)

ГЕОЛОГИЈА ПОБЕДИЛА ОПЕРУ

Консултант УНЕСК-а, по позиву држао предавања на универзитетима у Москви, Напуљу и Нансију

У крушевачкој Гимназији матурирало је троје од четворо деце сеоске породице Ћирић: 1932. Љубомир, 1941. напред представљени Александар и 1942 Бранислав - Ћира мали, како су га другови звали.

Емоционална сећања др Бранислава Ћирића на ову школу, из које је понео солидно широко образовање и добро знање страних језика, иду од учешћа у хоровима и крушевачком Позоришту са професором Бором Михајловићем, до дружења са професорима и вршњацима. Опредељење за студирање геологије није било свесно и представа о струци била је веома магловита, али је вероватно подсвесно било условљено, делом, успоменом на проф. Расулића, који је предавао геологију у VII разреду.

После свих згода и незгода којима свако ратно време обилује, Бранислав Ћирић, као и старији брат, одлучио се за студије геологије. Дипломирао је на Геолошкој групи Природно-математичког факултета Универзитета у Београду 1949. године. Имајући све време афинитет и љубав према опери, јер су обојица у току студија учили соло певање код Жарка Цвејића и певали у хору "Обилић", браћа Ћирић су дилему опера-геологија, решила у корист геологије тек крајем студија.

Докторску дисертацију под називом "Геологија Драгачева" Бранислав Ћирић је одбранио на Геолошком факултету Техничке велике школе у Београду 1954. године.

Бавио се првенствено регионалном геологијом и тектоником. Посебно је проучавао проблеме офиолитског комплекса ("зелене стене" и масиви златиборског типа), процесе ендодинамике на развоју Земљине коре и њихов утицај на животну средину.

Наступао је на домаћим и многим међународним научним скуповима и објавио преко 160 радова, од којих око трећине у иностранству Коаутор је Геолошке карте Србије (1968), аутор Неотектонске карте Југославије југословенских делова Интернационалне геолошке карте Европе, Карте угљева Европе и многих других графичких и текстуалних прилога међународног карактера. У домену примењене геологије, бавио се, пре свега, истраживањима за водојаже и друге хидротехничке објекте, сеизмотектонским проблемима урбаних средина (Крагујевац, Јагодина,

Ниш, Мостар и др.), али и истраживањем минералних сировина (магнезита ватросталних глина, вер-микулита итд).

Као консултант UNESCO, визитинг професор, др Бранислав Ћирић је организовао и водио, од 1971-1977. Одсек наука у Земљи при Центру за постдипломске студије у Бамаку, Мали. По позиву, држао је предавања на универзитетима у Москви, Напуљу и Нансију, затим у Академији наука у Москви и Сиднеју, а био је и члан жирија за докторске дисертације на универзитетима у Орлеану, Лилу и Паризу.

Др Бранислав Ћирић је члан више домаћих и страних научних друшта-ва У Геолошком друштву Француске, после редовног чланства од 1960, изабран је 1973. године за Associe etranger (num.clausus 40 за цео свет). Од 1975, од Првог конгреса у Редингу, члан је Извршног одбора, а од 1987. до 1990. био је председник Асоцијације европских геолошких друштава.

Од 1989. године др Бранислав Ћирић је у пензији у звању научни саветник и у великој предности да настави започето у струци и науци и да уради још понешто за своју душу откривено још у гимназијским данима, а временом запретено међу стручним белешкама и научним истраживањима.

Објавио је 1996.године књигу "Геологија Србије"у којој су обрађени геолошки састав и тектонска грађа.То је студија од великог научног значаја не само зато што је објављена после више од сто година од претходне,сажета у једној књизи, већ што ће бити и од велике користи за примењене геолошке дисциплине, хидрогеологију, рударство, грађевину и пољопривреду.

Годину дана касније,1997, за заслуге у геолошкој науци свечано му је уручена главна годишња награда Француског геолошког друштва "Prix Prestwich".

Мада непрестано у геологији и око ње, др Бранислав Ћирић се коначно предао поезији објављивањем две збирке.Ону запретену поезију преточену у "Отпретене строфе" 2000. и "Расточени дани" 2003.године.

МИЛОМИР ЦАМИЋ
(1924, Велика Врбница - 1990, Београд)

ЧЛАН АКАДЕМИЈЕ НАУКА У ЊУЈОРКУ

Током своје универзитетске каријере активно је учествовао на већем броју конгреса и симпозијума у земљи и свету

Дипломирао је на Пољопривредно-шумарском факултету Универзитета у Београду 1949. године са просечном оценом 9,80. Ради усавршавања студирао је на Природно-математичком факултету и апсолвирао 1952.

На Пољопривредном факултету Универзитета у Београду, Миломир Цамић је одбранио докторску дисертацију 1958. године из области биохемије пектинских материја под насловом: "Прилог проучавању пектинских материја у плоду јабуке".

Наставничку каријеру започео је 1949. године када је изабран за асистента Завода за хемију Пољопривредног факултета. За доцента је изабран 1958. године, за ванредног професора 1962. и за редовног професора 1968. године за предмет Биохемија, за који је написао пет сталних универзитетских уџбеника.

Школске 1958/59. године обавио је специјализацију из области технолошке биохемије на Федералној техничкој високој школи у Цириху. Следеће школске године боравио је на научној специјализацији у Великој Британији где је завршио Isotope School Nantage при Британској комисији за атомску енергију. После овога је радио на проучавању и развијању савремених експерименталних метода у области биохемије угљених хидрата, органских киселина, аминокиселина и фермената на Универзитету у Оксфорду, Лондону, Бристолу и Њу Кастлу у Soil Sciences Institut у East Malling Research Station у Кенту.

Током своје универзитетске каријере, проф. др Миломир Цамић је, поред више студијских усавршавања у иностранству, активно учествовао на већем броју конгреса и симпозијума у земљи и свету.

У периоду од 1949. до 1990. године објавио је преко 200 научних радова, штампаних и саопштених на домаћим и страним конгресима и симпозијумима. Написао је једанаест уџбеника.

Проф. др Миломир Цамић био је члан Академије наука у Њујорку, члан Уније инжењера Пољске, научни сарадник у Пољопривредно хемијском институту ЕТХ у Цириху.

Као универзитетски професор обављао је многобројне функције у Институту, на факултету и на Универзитету. У два мандата био је продекан и декан Пољопривредног факултета у Београду.

ЧЕДОМИР АЋИМОВИЋ ШПАЋА

(1923, Крушевац)

ПЕВАЧ, ГЛУМАЦ И ЈОШ ПО НЕШТО

У полувековној каријери овај свастрани уметник био је члан Београдске опере али и бројних културних хорова

Иако су изузетни гимназијски професори на неки начин подстрекивали Чедомира Аћимовића у школским јавним наступима, ипак је у његовом животном опредељењу дефинитивно генетика умешала своје прсте. Деда Шпаћа, по коме је добио и име и надимак, био је гласовити члан у то време престижног крушевачког хора "Цар Лазар". И не само он, певали су и родитељи и даљи рођаци.

Тако је Чедомир већ са десет година и касније током гимназијског школовања, био члан хора којим је руководио уважени професор Александар Залијев. И глумио, најпре у "позоришту" друга из школе и комшије Милана Пузића, кога је потом открио и примио у своје окриље ко други до Бора Михајловић.

И где би Чедомор Аћимовић по матурирању 1944. године не у Драмски студио у Београду, па у Музичку академију уз претходно завршену средњу музичку школу "Мокрањац". Усавршавао се из општег музичког образовања у Перући и Сијени са изузетним певачима као што су Оливера Миљаковић чије је касније наступе у београдској Галерији фресака водио, и Вера Злоковић. Иницијатор је била Милица Поповић, универзитетски професор италијанског језика, као познати активиста у сусретима Универзитета Перуће и Београда.

Почетак његовог сталног радног односа у Радио Београду, уз ансамбле Царевца, Тоше Елезовића и тамбураша Араничког, са репертоаром романси, староградских и народних песама, 1946. године, прихватио се са великим наступом на тргу у Нишу уз Миру Ступицу и Мавида Поповића. Рецитовао је "Црвени пасош" Мајаковског и био представљен у Нишком позоришту као рецитатор и солиста нишке Гимназије и Трговачке академије са којима је гостовао и по другим градовима Србије.

Стални члан Београдске опере био је преко 20 година као солиста-тенор, као хориста у неким операма. Поред улога у "Ери с онога свијета", у "Чаробној фрули", улога Нелсона у опери "Порги и Бес", награђиваној на фестивалима у Сегедину, Љубљани и Осјеку, остала му је заувек најдража.

Као члан културних хорова попут I београдског певачког друштва, "Иве Лоле Рибара", "Крсманца", "Браће Баруха", "Цветковића" обишао је целу Југославију и добар део Европе. Позајмљиван често и као солиста,

доприносио је освајању вредних награда као што су прва у Прагу 1947. на Фестивалу демократске омладине света, или друга у чувеном Ланголену у Велсу, на коме је учествовао чак три пута.

Био је члан Армијског ансамбла, солиста и члан хора, био солиста београдског "Абрашевића" и још неких значајних хорова.

Овај темпераментни певач који је неговао готово све жанрове, отварао је београдске хотеле, увек са ансамблима високо образованих музичара, водио конферансе, био члан омладинског оркестра "Шумадинац" Власте Јелића, у то време присутног у Опатији, на "Галебу" и Кумровцу.

Играо је у Југословенском драмском позоришту ("Крваве свадбе"), у Београдској комедији и Београдском драмском позоришту ("Дванаест столица", "Конак", "Плачи вољена земљо", "Силом муж", "Неурастеник", "Мистер долар"...). Огледао се у филмској глуми уз Жан Марца, Елеонору Роси Драго, Нађу Килер и Соњу Хлебш у филму "Ла тур, чувај се" режисера Жоржа Ламптена.

Пропратио је бројне књижевне вечери у Француској 7, у кући Ђуре Јакшића и другим књижевним салонима и клубовима читањем текстова.

Из многобројних наступа у хоровима руковођеним највећим именима диригентске палице, Александром Вујићем, Думаксом, Клинаром...у операма уз наша највећа оперска и диригентска имена, у позориштима међу глумачким великанима, на великим манифестацијама, по клубовима, Чедомир Аћимовић је с пажњом пратио и непогрешиво памтио сва збивања и кретања у музичком животу Београда, родног му Крушевца, некадашње Југославије...све до данашњих дана.

Иако већ петнаестак година у пензији још увек је присутан на уметничкој сцени. Са крушевачким хором "Бинички" наступао је 2002. године, у уметничком програму на III конгресу југословенских геронтолога у Врњачкој Бањи 2003., а затим у Земуну са ансамблом Градског саобраћајног предузећа Београда поводом установљења славе Св.Петра и Павла, славе рибара и града Земуна.

"Увек сам волео Крушевац, увек заљубљен у њега и мада ми је генерација десеткована, каже Чедомир Аћимовић, још налазим пријатеље из света музике. Испомагао сам "Бинички" као и многе друге хорове некадашње Југославије, јер су ме сви сматрали својим и рачунали на мене, а ја се са радошћу одазивао. Помагао сам "Бинички" и нотама, као и хору "Свети кнез Лазар" који има велике резултате и сјајну будућност".

У скоро полувековној уметничкој каријери талентом обдареног Чедомира Аћимовића низале су се и бројне личне награде међу којима издваја Захвалницу Друштва за неговање традиције ратова 1912-1918. из његовог Крушевца.

АЛЕКСАНДАР -АЦА БАЉОЗОВИЋ
(1925, Лесковац-1992, Сремска Каменица)

ТРАУМАТОЛОГИЈА КАО ИЗАЗОВ

Као млад хирург усавршавао се у познатим европским центрима - Паризу, Лиону и Стокхолму на пољу абдоминалне хирургије, али се ипак определио за ургентну хирургију

Проф. др Александар Баљозовић, један из плејаде хирурга и универзитетских професора, познатих и ван граница наше земље, завршио је Гимназију у Крушевцу 1944. и Медицински факултет Универзитета у Београду 1953. године. Свој стручни развој и едукацију хирурга започео је већ следеће године у тадашњој II хируршкој клиници у Београду специјализацијом из Опште хирургије, окончане 1958. године. Радећи у њој готово цео свој радни век, др Баљозовић се развио у врсног хирурга који се усавршавао као стипендиста француске владе у Паризу где је магистрирао на Медицинском факултету. У Лунду у Шведској 1971. године је усавршио своја знања из ургентне дијагностике у трауматологији. У Лиону и Марсеју 1982. године усавршавао се из гастроентерологије. У даљем стручном развоју др Баљозовић се све више усмеравао ка ургентној хирургији и трауматологији. Из тог времена је и његов хабилитациони рад "Торако-абдоминалне повреде као дијагностички и терапијски проблем" којим је 1970. године хабилитован у наставника хирургије, а 1987. године изабран за редовног професора Медицинског факултета у Београду.

Докторску дисертацију "Повреде дијафрагме, клиничка експериментална искуства" одбранио је 1980. године на Медицинском факултету у Београду.

Из области хирургије написао је преко 210 стручних и научних радова, неколико монографија и 12 уџбеника хирургије. Студентима је нарочиту помоћ пружила његова књига "Практикум из хирургије".

Као лекар коме је трауматологија била изазов до краја живота, посветио се организацији њене службе, да би од 1977. до 1979. године био генерални секретар Удружења за саобраћајну медицину. Организовао је I конгрес трауматолога Југославије 1991. године у Београду и учествовао на многим конгресима у земљи и иностранству.

Био је председник Трауматолошке секције СЛД, и био члан многих стручних организација и удружења. Почаствован је чланством у Удружењу хирурга и трауматолога Француске 1965, Удружењу немачких ортопеда и трауматолога 1973. и Интернационалног хируршког друштва 1977. године...

За допринос медицинској науци у целини, проф. др Александар Баљозовић је добио многа заслужна признања и Октобарску награду града Београда 1990. године за плодан научно-педагошки рад и стваралачку делатност.

ДРАГАН ЂОРЂЕВИЋ
(1925, Крушевац-2004, Београд)

ПРИЗНАТ И ПОЗНАТ ИНФЕКТОЛОГ

Докторска дисертација овог доктора интерне медицине има велики значај за хепатологију, јер омогућава доказивање степена оштећења јетре

Захвалан свим својим гимназијским професорима, које је као изузетне људе и стручњаке волео и ценио, на знању које је уз њихову помоћ стицао, Драган Ђорђевић се уписао на Медицински факултет Универзитета у Загребу који је завршио 1952. године. Др Драган Ђорђевић почео је рад у здравственој служби као лекар опште праксе, а завршио као лекар специјалиста и директор Клинике на Универзитетско-медицинском центру у Сарајеву.

У наставној делатности, биран је од асистента до редовног професора (1979) на Медицинском и Стоматолошком факултету, на којима је последњих шест година био шеф Катедре за инфектологију, и Вишој медицинској школи у Сарајеву. Године 1991. је пензионисан и изабран за емеритус професора Универзитета у Сарајеву. Био је више година предавач на постдипломским студијама у Сарајеву, оснивач и осам година шеф катедре на Медицинском факултету у Бања Луци, да би још годину дана радио као саветник на Клиници за инфективне болести у Приштини, где је био и предавач на постдипломским студијама.

Др Драган Ђорђевић је одбранио хабилитациони рад под насловом "Серумска ензиматска активност код инфективних болести".

Године 1973. одбранио је докторску дисертацију "Клиничко-ензимолошка студија пунктата јетре и њен значај за диференцирање хепатомегалија" на Медицинском факултету Универзитета у Сарајеву. Ова дисертација има изванредан значај за клиничку медицину, специјално за хепатологију, јер се омогућује доказивање степена оштећења јетре, а нарочито код хепато-спленомегалија непознате етиологије. Овакав рад у нашој земљи до тада нико није радио.

Дисертација је рађена уз консултацију познатих професора из Лондона и Немачке. Проф. др Драган Ђорђевић је био члан Међународног удружења за студије јетре /EASL/ у коме су се размењивала искуства из експерименталне и клиничке хепатологије једанпут годишње и у разним местима Европе, где је уствари и створена идеја за ову докторску дисертацију. Као стипендиста, провео је више месеци на клиникама у Каселу, Дрездену, Лондону, Гетеборгу и Институту за тропске болести у Хамбургу. У научним пројектима имао је велики удео. Био је носилац у

два пројекта које је финансирала заједница за науку и културу бивше Босне и Херцеговине, а сарадник у више пројеката. Са стручњацима из CDC из Атланте и из Мериленда /САД/, радио је научне пројекте који су се односили на истраживање хеморагичне грознице код нас, и то грознице са нефритичним синдромом, Конго-Кримске хеморагичне грознице, као и у истраживању секвела вирусног хепатитиса. У овим пројектима проф. др Драган Ђорђевић био је носилац са југословенске стране.

У својој богатој пракси и научном раду, публиковао је 148 стручна, стручно-научна и научна рада из подручја интерне медицине и инфектологије, од којих је седам објављено у иностраним часописима. Написао је шест књига и две монографије. Књига "Општа и специјална инфектологија" је имала четири издања и за њу је 1988. године проф. др Драган Ђорђевић добио награду за најбоље наставно-образовно дело. Издавач је био Свјетлост-Сарајево.

Био је више година главни и одговорни уредник стручно-медицинског часописа "Медицински зборник", а имао је и друге активности у издавачкој делатности, као члан уредништва "Folia medica facultatis Saraviensis" који је штампан на енглеском језику.

За дугогодишњи рад на подручју гастроентерологије, Удружење гастроентеролога Југославије доделило је проф. др Драгану Ђорђевићу звање субспецијалисте гастроентеролога.

Сахрањен је у Новом Саду.

НАДЕЖДА САВКОВИЋ
(1925, Крушевац - 2003, Београд)

ЕКСПЕРТ ЗА ГЕНЕТСКУ ТОКСИКОЛОГИЈУ

Велики радни ентузијазам и истраживачки дух пратили су овог врсног професионалца и у пензији. Поред рада у струци посветила се својим пасијама - филателији и читању

Да се определи науци, за Надежду Савковић била је пресудна научна средина у Институту "Борис Кидрич" у Винчи /ИБК/ где је, по завршеном Природно-математичком факултету - Одсек за биологију - Универзитета у Београду (1955.), добила прво запослење 1957 године.

У Лабораторији за радиобиологију, у којој је почела, проучавала је првенствено патофизиологију зрачења, односно репродуктивну способност озрачених животиња и последице зрачења на потомство, што је 1963. године и доказала бриљантном одбраном докторске дисертације из ове области на Природно-математичком факултету у Београду. Дисертација је имала, а и данас има, примену у медицини и другим биотехничким наукама, као и у области истраживања лекова и пестицида на генотоксичност.

Научни и истраживачки рад др Надежде Савковић, оснивача радијационе генетике и хемијске мутагенезе на Институту, потврђује се у ауторству и коауторству у 62 објављена рада штампаних у домаћим и страним часописима и 73 саопштења на домаћим и међународним конгресима и скуповима. Многи од ових радова и саопштења цитирани су више од 200 пута у научним радовима других аутора, у монографијама, у уџбеницима и докторским дисертацијама.

Пратећи светска достигнућа у науци којом се бави, провела је годину дана на специјализацији у најпознатијем енглеском нуклеарном центру, у M.R. C Radiobiology Unit у Харвелу и месец дана на годишњем курсу Америчког друштва за хемијску мутагенезу у Голвестону, као стипендита УН-Програма за развој.

Као изузетни стручњак и истраживач, руководила је у више истраживачких пројеката, међу којима је најзначајнији онај који је финансирала Управа за храну и лекове из Вашингтона. Учествовала је у организацији међународних конгреса и организовала I Југословенски конгрес о хемијској мутагенези.

Као десетогодишњи руководилац Лабораторије за радиобиологију, посветила је велику пажњу оспособљавању млађег кадра у самој Лабораторији Института и кроз специјализоване курсеве Школе за изотопе истог Института, а ван њега, менторством у пет докторских дисертација, у четири магистарска и у једном дипломском раду.

Била је предавач на постдипломским студијама на Медицинском факултету у Новом Саду и ПМФ-у у Београду и на редовним студијама на ПМФ-у у Београду.

Др Надежда Савковић је у два мандата била члан Управног одбора Европског друштва за мутагенезу и члан многих наших стручних секција и удружења, експерт OECD-а за генетску токсикологију и члан Комисије за отрове Савезног министарства за рад, здравство и социјалну заштиту. Паралелно је била и врло активан друштвени радник (посланик Већа народа Савезне скупштине, руководилац Одбора за образовање, науку и културу, делегат Основне заједнице науке Београда и члан њеног Извршног одбора).

За изузетне резултате постигнуте у научној каријери, др Надежда Савковић је добила бројна признања: 1966. Седмојулску награду, 1968. Јубиларну награду Института "Борис Кидрич", 1973. Повељу Савета ИБК, 1988. Плакету Радне организације Института и 1990. године Октобарску награду града Београда, са групом аутора за књигу "Генотоксични ефекти". Орденом Републике са сребрним венцем одликована је 1980. године. Пензионисана је 1985. године у звању научни саветник.

Велики радни ентузијазам и истраживачки дух пратили су др Надежду Савковић и у пензији. Не само да се интензивније посветила својим пасијама-филателији и читању, већ је наставила рад у струци, што је потврдила као коаутор горе поменуте награђене књиге, као члан редакционог одбора "Archives of toxicology", као руководилац једне докторске дисертације и једне магистратуре на Ветеринарском факултету и једног дипломског рада на ПМФ-у у Београду и као члан почасног одбора I Конгреса генетичара Србије, одржаног 1994. године у Врњачкој Бањи.

ВЕРА НАКИЋ- БЕЛОГРЛИЋ

(1926, Крушевац)

"ДОБРО ЈУТРО ДЕЦО"

Увек међу првима. Личност испуњена радном и животном енергијом, нежног, дечијег гласа

"Живот сам посветила деци, на неки начин просветарству и тако се нисам удаљила од мојих професора. Гимназија и сећање на њу у први план стављају разговоре наших васпитача са нама ђацима. Данас се питамо у овом времену без времена-како су они за нас увек имали времена? Мада су сви имали времена и разумевања, ја бих неке посебно истакла, професора музике Сању Залијева који ме је васпитавао и образовао својом племенитошћу и начином да се приближи детету, моје професорке матерњег језика-младу, лепу (деца воле лепо јер лепо је ослобођени приступ ка васпитачу), увек децентно, укусно одевену Олгу Ратковић, разредног старешињу, и фину, суздржану госпоњу са пуно такта Лепу Лапчевић-Ашић, које су за мене бирале текстове за школске приредбе. И данас када се сећам својих професора, сигурна сам да би мој начин мишљења био другачије оформљен да није било њих" - започела је наш разговор Вера Накић Белогрлић, чија су сећања на ово време врло топла и наставља: "Што се професије тиче и гравитирања уметности, највише је утицао чика Бора Михајловић. Не бих хтела да заобиђем и чика Ника Марчетића у чијој сам режији одиграла 1937. године у Соколском дому своју прву улогу - Златију, кћер Хасаназину.

То су компоненте које су резултирале у тај мој животни ток, иако тада нисам ни слутила у којим ћу се водама наћи. Тај Крушевац од пре око 75 година имао је однеговану позоришну публику и нормално је да нас се толико нашло у позоришној уметности. Али грађански ред није допуштао да и његови најближи играју, јер су позоришта била путујућа и о том уметничком соју није се баш лепо мислило.

Било је много отпора и у мојој породици, али сам имала подршку мога деке Драгомира Петковића који је, ако има у мени нечег доброг и лепог, он однеговао."

Као врло активна ученица (велики хор, фолклор, дилетантска секција, клавир) определила се за позоришну уметност. Дипломирала је 1952. на Академији за позориште и филм у Београду у чувеној класи професора Мате Милошевића.

Дечији глас одвео је у Дечији програм Радио Београда, где је стекла животну копчу са Душком Радовићем који је за њу измислио "Весели уторак" и "Добро јутро децо" са Мићом Татићем. Будила је децу 25 година и престала одласком редитеља Бате Миладиновића у пензију. После шест

година проведених на радију, са оснивањем Телевизије 1958. прешла је у тек основану Дечију редакцију и већ 1960, режирала своју прву серију "Ендендинус" по текстовима Душице Манојловић. Када је 1963. године у редакцију дошао Душко Радовић почела је непревазиђена серија "На слово, на слово" из које је проистекао "Сезам стрит" и још неке дечије серије. *"Време Слова... тоје Периклово доба мога живота. Имала сам предност као редитељ да бирам сараднике, па смо са много страсти, дара и љубави стварали ту серију. Био је то тим који је имао креативност, потребу, жељу да у истом времену, мислећи на исти начин, изрази то што носи."* Серија је покупила све могуће награде у земљи, а 1964. добила плакету за иновацију Интернационалног ТВ фестивала у Минхену.

Серија "Хиљаду зашто" после 42 емисије угасила се по одласку Душка Радовића са телевизије. У интервјуу направила је представу од текстова и музике из серије "На слово..." за Мало позориште, премијерно изведена 1969. То је њена прва позоришна режија и једина дечија представа која је добила Стеријину награду. Наставила је са Радовићем, који је рехабилитован. Представа је отворила Међународни дечији позоришни фестивал у Берлину 1971. Телевизијски дечији програм, који негује све жанрове, омогућио је Вери Накић Белогрић режију прве лутка серије "Градић Веселац", значајног жанра у коме лутка може оно што одрасли човек не може, јер дете као патрон лутки са лутком равноправно другује.

Неговала је и дечију плочу, код нас занемарени сегмент.

Пуних 20 година режирала је директан пренос "Радост Европе", изузетно добро осмишљени програм *"који се са злим временима примирио, али чујем да ће се наставити"*, што је чини неизмерно срећном *"јер су живи преноси смионост да се ухватите у коштац са непредвидивим"*.

Иако је од 1988. у пензији Вера Накић Белогрић и даље ради. На стару 1994. годину режирала је хепенинг Деца Душку Радовићу директно преношен из Дечијег и позоришта Д. Радовић. *"Још увек ме се сећају, позивају. Живи сте док вас се сећају. Најстрашнији облик смрти је заборав"* изрекла је на крају Вера Накић Белогрић.

Благородна животу што је била савременик великих друштвених покрета на плану једне земље, што је припадала првој генерацији Академије, првој генерацији телевизије, што је створила прву лутка серију и још много пута и у много чему била прва или међу првима, госпођа Вера Накић Белогрић и данас је личност испуњена изузетном радном и животном енергијом, нежног, дечијег гласа.

БРАНИСЛАВ ДИМИТРИЈЕВИЋ

(1926, Трстеник - 2002, Београд)

СЛУЧАЈНО ОПРЕДЕЉЕН ЗА ВЕТЕРИНУ

Ван стручног и научног рада имао је бројне дужности. Био је председник ФЕСТ-а, БЕМУС-а... Као публициста аматер сарађивао у Политици и НИН-у

"Са задовољством и поносом се сећам времена које сам провео у Крушевцу као ученик крушевачке Гимназије. Крушевачка Гимназија је пре рата, и у време мог школовања, а и у једном периоду после рата, била изузетно квалитетна школа. Крушевачка Гимназија је објективно, без претеривања, као и у осталом многе друге гимназије у Србији, могла је да се сврста међу најбоље у Европи. Међутим, временом наше школство је, пре свега због инфлације образовних институција, доживело озбиљну девалвацију. Био бих пресрећан када би данас сви наши универзитетски професори били на нивоу мојих гимназијских професора, мада и данас, на жалост у све мањем броју, наш Универзитет, има професоре који по својој креативности и постигнутим резултатима спадају у сам светски врх. Добро се сећам гимназијских дана и свих наших професора при чему бих издвојио брачни пар Капа, бриљантних педагога и стручњака, који су на сваком часу на достојанствен начин демонстрирали своју љубав према свом позиву и ученицима. Сећам се и других предивних професора и грађана Крушевца који су из разних, углавном egzистенцијалних разлога, отишли и на тај начин осиромашили Крушевац и онемогућили му да постане и остане једна од најзначајнијих културних средина Србије".

Тако је говорио, сећајући се Бранислав Димитријевић, гимназијалац који је имао велику љубав за књижевност и правне науке али кога је стицај околности определио за ветеринарске науке којима је посветио свој радни век. Бранислав Димитријевић је завршио Ветеринарски факултет Универзитета у Београду 1952. и одмах остао на факултету као асистент. Биран је у звања од асистента до редовног професора. Био је преко 20 година шеф Катедре за Фармакологију са токсикологијом и декан Ветеринарског факултета у Београду. После готово 40 година рада на факултету 1992. отишао је у пензију али није престао да ради, поставши стални консултант и сарадник ICN - Галеника у Београду.

Докторску дисертацију "Фармакордиолошко испитивање дигестивног тракта пса" одбранио је 1960. године на Ветеринарском факултету у Београду Метода примењена у овом докторском раду коришћена је за низ других испитивања а постигнути резултати су

допринели да се боље осветли физиологија дигестивног тракта. Проф. др Бранислав Димитријевић објавио је преко 200 научних и стручних радова штампаних у нашим и страним часописима. Призната су му 6 патента од којих су 4 реализована у комерцијалној експлоатацији за хуману медицину.

Учествовао је на многим домаћим и светским конгресима (Париз, Берлин, Мадрид, Цирих, Мексико, Њујорк, Сан Франциско) и био визитинг професор у Берлину.

Био је председник Савезне комисије за медицинску електронику, члан Универзитетске скупштине Савета Медицинског факултета, члан Председништва Савеза ветеринара Југославије, председник Одбора за издавачку делатност ветеринара Југославије, председник Савезне комисије за регистрацију лекова и консултант за производњу лекова у Галеници и члан многих европских и светских удружења.

Имао је и бројне дужности ван научног и стручног рада. Био је председник Савета БЕМУС-а, председник ИО Савета БИТЕФ-а, председник Савета ФЕСТ-а, један од организатора и председник Слободарских филмских свечаности у Сопоту, члан Савета III програма радио Београда, члан Савета НИП Политика, члан Савета РТВ Београд, члан Управе и председник Фудбалског клуба "Црвена звезда". Кроз друштвену активност имао је прилике да се упозна и да сарађује са низом врхних интелектуалаца, уметника и спортиста, који су му, како је говорио, живот учинили занимљивим и духовно богатијим.

Као публициста-аматер, сарађивао је у Политици и НИН-у у рубрикама из образовања и науке, као и у часописима из области културе и филма.

Бројна признања пратила су научну, стручну и друштвену каријеру проф. др Бранислава Димитријевића: Орден рада са златним венцем, две Плакете града Београда, 2-јулска награда за допринос у организацији сопотских филмских свечаности, плакете, медаље и захвалнице наших факултета и Универзитета и Универзитета Берлина, Мексика... Повела Културно просветне заједнице Београда додељена му је 1998.године. Као научник, педагог и стручњак проф. др Бранислав Димитријевић се истицао високим степеном одговорности у послу кога се прихватао, сматрајући да уколико се његова каријера може сматрати успешном, зато велику захвалност дугује својој породици и професорима крушевачке Гимназије.

РАДМИЛО ЂОРЂЕВИЋ

(1926, Београд)

САРАДНИК "НЕБЕСКОГ ЦЕНТРА"

Светски научник области динамике, небеске механике, теорије орбита и вођења пројектила. Предавач на катедрама универзитета у Картуму, Лондону, Тексасу, Њу Орлеансу, Пасадени, Сан Дијегу

Професори Гимназије, математичари Јованка Меденица, Димитрије Вујисић и Миодраг Вујић, допринели су да се Радмило Ђорђевић, по завршеној матури (1946), определио за математичке науке као што је механика. Дипломирао је 1952. године на Катедри из астрономије и механике природно-математичког факултета Универзитета у Београду. Докторску тезу "Вођење по потегу пројектила према сателиту на кружној путањи" одбранио је 1963. године. Теза је имала примену у обарању непријатељских вештачких сателита, а дошла је практично до изражаја 1985. године, када је по овој теорији USAF (Војна авијација УСА) оборила први вештачки сателит, што је др Радмила Ђорђевића учинило врло поносним, као и његовог ментора, академика Радивоја Кашанина.

Од 1950. године, када је постао сарадник Астрономског института Српске академије наука у Београду, до 1990. године, када је у САД пензионисан, јер његова професија, после пропасти комунизма, није више профитабилна, др Радмило Ђорђевић је био предавач у разним деловима света, у својству вишег предавача, ванредног и редовног професора. Предавао је на разним катедрама Универзитета у Картуму, Лондону, Тексасу, Њу Орлеансу, у Пасадени, Сан Диегу.

Био је виши научни сарадник, консултант и саветник у познатим "Небеским центрима" од којих је најважнији Технички институт Калифорније у Пасадени. У овом институту проф. др Радмило Ђорђевић је пројектовао путање и мисије свемирских летилица (НАСА), Маринер 6 и 7, Маринер 9 Марс Орбитер, Pioneer F и G (Јупитер и Сатурн), Маринер Venus/Mercury. Пројектовао је и у другим центрима, међу којима је најзначајнији пројекат Helios Sonnesonde са западно-немачким DFVLR у Оберпфафенхофену.

Проф. др Радмило Ђорђевић има 76 научних радова штампаних у отвореној литератури и много више врло добрих научних радова који нису штампани јер су били поверљиве природе. Има безброј саопштења на многим светским конгресима и скуповима. Добитник је многобројних награда и признања од НАСА (специјално за мисију 1971. Марс Орбитер) JPL (Caltech), SAIC, TRW...

Редовни је члан Америчке академије наука за механику и члан многих других научних организација у свету.

данас је био научни саветник математичког института САНУ - Одељење за механику и организатор научног рада на Фредерик колеџу (део Универзитета Лондон) на Кипру.

Доктор Robert Georgević-Џорџевик, како га на енглеском изговарају, држављанин Сједињених Америчких Држава, светски научник за област динамике, небеске механике, теорије орбита и вођење пројектила, Нишлија по мајци и Крушевљанин по оцу, професору Милану Ђорђевићу, некадашњем директору крушевачке Гимназије, осећа се и данас делом Крушевца. Ово осећање носи из најмлађих дана, јер је у Крушевцу провео најимпресивније године свога живота, од десете до двадесете. Зато данас има жељу да се сретне са својим школским друговима који нису напустили Крушевац и да истовремено изрази своју примедбу на постављени Митрићев споменик кнезу Лазару. По професору др Радмилу Ђорђевићу Крушевац се морао на адекватнији начин одужити кнезу Лазару спомеником какав он заслужује, а који би народу био схватљивији и ближи.

РАДОСЛАВ ИГЊАТОВИЋ

(1926, Велика Дренова)

ОД ГОЛОГ ОТОКА ДО ДОКТОРАТА

**Аутор седам монографија, сарадник у три књиге,
руководилац бројних пројеката**

Док се већина матураната из 1947. године, међу којима је био и Радослав Игњатовић, упутила на студије, његову судбину је одредила политика тако што је време од 1949. до 1952. године провео у пакленим условима Голог отока. Па ипак, смогао је снаге да се по повратку упише на Рударски факултет Универзитета у Београду и на њему дипломира 1956. године.

Докторирао је 1971. године у Белгији на Faculte polytechnique de Mons са докторском дисертацијом "Anomalles de concentration gravimetrique, en suspension des magnesites fines poreuses". Као резултат докторске дисертације било је пет реализованих и деветнаест заштићених патената у земљи и иностранству.

Од 1955. године када је започео радни век, до 1974. године када је изабран за редовног професора Техничког факултета у Бору, Универзитета у Београду, радио је у руднику хрома и антимона Лојане-Куманово, у предузећу за експлоатацију и истраживање минералних сировина "Градина" у Рашкој и у "Магнохрому" у Краљеву.

Професор Игњатовић је аутор седам монографија и аутор поглавља у три књиге. Објавио је бројне научно-стручне радове у домаћим и страним часописом, дао једанаест техничких решења и двадесет шест експертиза и конструкција у земљи и иностранству.

У 73 пројекта или студија био је руководио пројекта, одговорни пројектант, главни пројектант или самостални пројектант.

Богато радно и стручно искуство награђивано је следећим наградама: Награда Универзитета у Београду за најбољи дипломски рад (1956), Новембарска награда града Рашке (1968), Спомен плакета Техничког факултета у Бору (1992), Споменица Академије наука у Кошицама-Словачка (1990), Златна плакета Техничког факултета у Бору (1992), Октобарска награда града Бора поводом 50 година постојања града (1997).

Пензионисан је 1992. године у звању редовног универзитетског професора.

НИКОЛА МИЛОЈЕВИЋ
(1926, Јабланица - 1987, Београд)

ПЕЧАТ ВРЕМЕНА

Личност за коју се везује афирмација хидрогеологије у нас са неизбрисивим траговима и богатим стручним и научним наследством поколењима

Никола Милојевић је дипломирао 1948. године на Геолошкој групи Природно-математичког факултета Универзитета у Београду.

Докторирао је 1956. године на Филозофском факултету у Београду са тезом "Хидрогеолошке прилике терена јужно од Ваљева с нарочитим обзиром на њихов геолошки састав и тектонски склоп". Изабран је за асистента 1950, за доцента за предмет хидрогеологија 1957. године, за ванредног професора Рударско-геолошког факултета у Београду 1962, а за редовног 1968. године. Самостално и у коауторству објавио је 83 стручна и научна рада.

Значајан је његов допринос у развоју постдипломске наставе у оквиру које је извео не мали број постдипломаца - специјалиста у области регионалне хидрогеологије, хидрогеологије рудних лежишта, минералних вода, мелиоративне хидрогеологије, хидрогеологије карста и др. Био је активан и у постдипломској настави на Рударском одсеку у оквиру рудничке хидрогеологије, за коју је 1969. године издао скрипта.

Активно је учествовао у раду научних и стручних скупова у земљи: геолошких конгреса на Бледу, у Сарајеву, Будви, Београду, Загребу, саветовања и других скупова у Београду, Новом Саду, Тузли.

Био је члан више међународних хидрогеолошких асоцијација и учесник многобројних међународних скупова у Паризу, Риму, Напуљу, Истанбулу, Дубровнику.

Проф. др Никола Милојевић био је један од пионира у послератном развоју хидрогеологије, хидрогеолог који је оставио печат времена у коме је живео и радио, личност за коју се везује афирмација хидрогеологије у нас са неизбрисивим траговима и богатим стручним и научним наследством поколењима.

МИЛОЈЕ ПРОТИЋ -МИЛЕ ПРОТКА
(1926, Крушевац)

ПРАВНИК ПО ОБРАЗОВАЊУ, МУЗИЧАР У ДУШИ

Читав живот друговао са виолином. Један од најбољих познавалаца музичког живота Крушевца. И дан данас не може да прежали гудаче из Циганмале

Дружећи се вазда са виолином, чији се звуци већ деценијама разлежу делом Чолак-Антине улице, будио је Милоје Протић годинама и своју кћер Јелену и најближе комшије, непрестано исказујући своју неисцрпну уметничку енергију.

Још као дечак јој се истински посветио, иако из основне школе, касније и гимназије, из које је понео само општу културу, није стекао ни најосновније музичко предзнање. Можда је томе допринео школски програм који је у гимназији предвиђао само две године учења музике која се сводила на певање у хору, а Милоје Протић му није припадао. Осим његовог гимназијског професора Милуна Гојковића, Крушевац тога времена је, захваљујући и те како гимназији и свакако војној музици стационираној при 12. пуку, имао солидне музичаре попут Стојана Несторовића, професора и композитора, Путића, композитора и диригента војне музике, Александра Залијева, професора и диригента гимназијског и градског хора, који су оставили дубок траг у развоју музичког живота Крушевца. Но, за деветогодишњег Милоја Протића на почетку је био одлучујући темељни виолиниста Виктор Кланчник, који је убрзо, као војни музичар, са 12. пуком отишао из Крушевца, те је изучавање виолине наставио накратко код наставника Домше, потом у следеће две године код Мирка Пикона, такође солидног виолинисте, који му је био од велике помоћи упућујући га са много стрпљења у рад, уз систематско отклањање грешака. Било је то време када је у Крушевцу, без музичке школе, бар педесетак деце учило виолину, али, срећом, уз солидно школоване војне музичаре.

За Милоја Протића, као и за већину његових вршњака, а и старијих, од највећег значаја је био Освалд Фицбах, такође војни музичар, судетски Немац, уз кога је провео шест-седам година, комуницирајући са њим обавезно на немачком језику.

У несрећи која је задесила, као и многе угледне крушевачке породице, и његову, било је и среће. У одузету родитељску кућу усељена су четворица Немаца, а међу њима и један виолиниста. Његова благодатност према младом ученику виолине огледала се у непрестаном доношењу нотног материјала и искључивој конверзацији на немачком језику. Из Беча су

стизали Штраусови валцери, Бахове партите и друга дела упркос чињеници и да још није стасао за савладавање тако захтевних комада.

Као припадник генерације ратом ометених ученика, по матурирању 1947. године, определио се, по мајчиној жељи, за студије права, мада је истовремено примљен и на Музичку академију у Београду. Међутим, због поратних прилика, очевог хапшења и мајчине и сестрине оскудице осетио се обавезним да родитељима и сестри помогне, а себи омогући даље студије. Постигао је то свирањем по кафанама, а највише у једном рибљем ресторану, у интернационалном саставу. Решавајући на тај начин егзистенцијална питања, довео је у питање даље студије на академији. Саветовано му је да напусти кафанско свирање, јер академија и кафана никако нису у складу.

Напустио је академију и 1952. године дипломирао на Правном факултету Универзитета у Београду, у међувремену свирајући две године у Радио Београду, у оркестру чувеног виолинисте Радета Јашаревића. Осим усавршавања музичког знања и стицања искуства уз имена каква су Јашаревић и остали чланови оркестра, градио је и репутацију која му је касније широм отварава врата по крушевачким музичким институцијама.

Судску праксу је започео одмах по дипломирању као приправник, а окончао је као судија Окружног суда у Крушевцу 1988. године, када је пензионисан. Иако по природи истинољубив, што је уосталом и у праву основни постулат, бивало му је све теже како су године пролазиле. Морал се непрестано "тањио" и одражавао у његовом послу, што је тешко прихватао. Но, све то време од гимназијских дана, преко времена окупације, студија, летовања, до запослења, Милоје Протић је непрестано свирао: музицирао је у паузама позоришних представа и учествовао у свим позоришним комадима са певањем у крушевачком позоришту. Уз талентоване певаче и талентоване Цигане музичаре, водио је народни оркестар који је подједнако квалитетно свирао и забавну музику у тек основаној Радио станици 1949. године, јединој у то време у унутрашњости земље. Током 1950. године био је хонорарни наставник виолине у Нижој музичкој школи. Године 1951. ангажован је за шефа оркестра КУД "Абрашевић", а од 1965. године за прву виолину и шефа оркестра при КУД "14.октобар" који је, уз још неколицину образованих музичара, подигао квалитет данас реномираног фолклора овог друштва. Формирао је потом 1968. године секстет "Стари град" кога је водио до 1987. године. Током студентских распуста свирао је у ровињском "Јадрану" и на игранкама у крушевачкој кафани "Гледстон" на којима су амерички музички комади изазивали подозрење власти, јер се још инсистирало на руској музичкој литератури. Као озбиљан музичар поново се нашао у кафани. Свирао је у "Старом Напретку", у кафани на Багдали, као гост помагао оркестар "Мериме", свирао у "Рубиновом" салону за одабране госте, углавном странце.

Један од ретких познавалаца музичког живота Крушевца, Милоје Протић жали за оним талентованим гудачима Циганмале који су се одавали

"саборашењу", свирању по саборима, славама, на испраћајима и остајали заувек неноталисти, а и за ретким ноталистима који су, несхваћени, одлазили из града у оне средине које су разумеваале њихов таленат и квалитет. И једни и други су, између осталог, савршено свирали кола од којих је и Радојка Живковић користила мотиве да би само понеко било забележено, што је за музичку традицију Крушевца ненадокнадив губитак. Такво стање виолинске музике одразило се и на оркестарску музику Крушевца. Нарочито уз непрофесионални и непоштен однос и других, такође талентованих музичара, упркос професионалном раду. Доминирало је изостајање неопходне сагласности у поимању онога што се заједно ради, у овом случају, функционисање оркестра. Ретко се прихватао, или никако, његов несебичан труд, помоћ и искрена жеља да се успе у захтевном послу инструменталисте. Тако је остало неизведених између 500 и 600 песама и чардаша "скинутих" са Радио Пеште које је пренео на ноте, јер никада није могао да их свира не налазећи партнере у Крушевцу. Жао му је што је толико "треперавог и лепог топлог, карактеристичног мелоса" остало недоступно љубитељима квалитетне музике и класике.

Од Протићеве богате нототеке није остало, такорећи, ништа, јер несебично позајмљивана никада није враћена. Остала су само "сола" за виолину и оркестар. Али, уз "примарну подпрофесију", како каже за свирање виолине које нема са ким да подели, срећом, још увек је окренут хобиј: стеченом сасвим случајно у I разреду гимназије боравком у Матарушке Бањи. И дан данас два пута недељно иде на пецање у друштву својих пријатеља, увек преданих риболову.

МИЛАН ПУЗИЋ
(1926, Крушевац-1994, Београд)

САЛОНСКИ ГЛУМАЦ

Глумац коме су и велике и мале роле биле велике, коме су и главне и епизодне улоге биле главне, који је сигурно владао текстом и дикцијом. Незаборавни генерал Лер

Позориште је за Милана Пузића почело "живот да му значи" већ у родном Крушевцу као ученику крушевачке Гимназије, када је у дворишту родитељске куће у Обилићевој улици "правио позориште" за комшијску децу, школске другове и одрасле. У седамнаестој години глумио је на правој позоришној сцени у Крушевцу, усмеравањем од стране незаобилазног господина Боре Михајловића који је у њему открио таленат који би се морао, као и сваки таленат, неговати.

Завршио је 1947. године Драмски студио Народног позоришта у Београду. У време студија био је члан Драмске трупе Радио Београда, а од 1947. до 1951, имао је ангажман у Београдском драмском позоришту. Од 1951. до 1987, када је отишао у пензију, глумио је у Народног позоришту у Београду, пуних 36 година, уз повремена гостовања у крушевачком.

Милан Пузић био је глумац коме су и велике и мале улоге биле велике, коме су и главне и епизодне улоге биле главне, који је сигурно владао текстом и дикцијом и увек био поуздан партнер.

У матичном позоришту остварио је велике креације у делима позоришне класике, тумачећи различите улоге у широком дијапазону од драмских и трагичних до карактерних и комичних.

Господствено држање, префињени манири, пријатан глас и перфектна дикција определили су га пре свега за салонског глумца и у таквим, "салонским" комадима заиста је био јединствен ("Сањалица", "Дубоко плаво море", "Три месеца затвора", "Лепеза леди Виндермир"). Али, и у многим телевизијским серијама и филмовима, тумачећи ликове изван салона, деловао је такође сугестивно, одмерено и упечатљиво попут ТВ филма "Човек који је бомбардовао Београд" где је маестрално остварио улогу генерала Лера.

Говорна перфекција Милана Пузића омогућавала му је безброј најсложенијих улога у многобројним радио драмама.

Бавио се и режијом. У крушевачком Позоришту режирао је "Дубоко је корење", "Рат жена", "Идем у лов" и "Кише професора Ноја". 40. година уметничког рада Милана Пузића обележило је крушевачко Позориште 1980. године премијером "Дубоко плаво море", његовом последњом режијом у овом Позоришту.

ВЛАСТИМИР - ВЛАСТА РАДОВАНОВИЋ
БАЊАЛИЈА
(1926, Крушевац)

ПРОФЕСИЈА И ХОБИ

Писац, сценариста, редитељ и професор глуме огледао се у најразличитијим медијима. Своје слободно време проводи на Дунаву као алас

Као писац, сценариста, косценариста, редитељ и професор глуме, Властимир Радовановић се огледао у најразличитијим медијима и дужностима у току своје уметничке и педагошке каријере.

После дипломирања на Позоришној академији (Одсек режије) у Београду 1956. године, Власта Радовановић је био редитељ у Дубровачком казалишту и вршилац дужности уметничког директора Дубровачких летњих игара, иза чега је изабран за асистента на Факултету драмских уметности у Београду, где је и пензионисан као редовни професор 1993. године. Предавао је глуму, филмски и телевизијски сценарио.

Шест година је био уметнички саветник "Авале филма", а 1985/86 и генерални директор.

Као писац, Власта Радовановић је познат по романима "Саша" који је имао четири издања и био преведен на више језика, по коме је снимео истоимени дугометражни филм за кога је добио златну арсену за сценарио у Пули "Кад голубови долете", према коме је режирао истоимени филм и за сценарио добио награду Републичког фонда за унапређење кинематографије драмама "Мало љубави - мало мржње" која је играна у Звездара театру у Београду и у Зајечарском позоришту и телевизијској драми "Плажа".

Као сценариста, писао је филмска сценарија за дугометражне игране филмове поред "Саше", "Операција Тицијан" (прва југословенско-америчка копродукција), "Диверзанти" за који је добио награду Златни јелен у Пули, "Стићи пре свитања", "Другарчине" за који је добио награду "Велики екран" и други. Косценарист је био за руски ратни спектакл од четири филма редитеља Јурија Озерова, који је реализован под насловом "Ослобођење Европе" и у још неколико домаћих филмова и копродукција.

Писао је сценарије за телевизијске серије "И то се зове срећа", "База на Дунаву", за документарне филмове и серије, за радио драме.

Као режисер, Власта Радовановић је поставио 41 позоришну представу у Дубровнику, Зеници, Крушевцу и Београду и режирао филмове по сопственим сценаријима: "Кад голубови долете", "Хало такси", за који је добио две награде "Велики екран" за сценарио и режију, "Лов у мутном", "Трозница љубави".

Крушевачко позориште је учествовало у обележавању Шест векова Крушевца 1971. године сценском трилогијом "Смрт мајке Југовића", "Оливера" и "Кнез Лазар", амбициозним пројектом који је зналачки редитељски остварио Власта Радовановић.

Као професор и филмски уметник, поред педагошког рада, Власта Радовановић је имао више носћих реферата и саопштења на домаћим и страним филмским симпозијумима у Врњачкој Бањи, Пули, Карловим Варима... и Београду, коме је пет година водио Међународни филмски симпозијум ФЕСТ-а.

Иако је везан носталгијом за родни Крушевац у коме је 1946. године, по демобилизацији матурирао, у коме је провео дивне тренутке, у коме је волео и поштовао поред својих пријатеља и другова и све професоре, а међу њима издвајао професора Бору Михајловића као једног од најзначајнијих Крушевљана, ипак, све своје слободно време Власта Радовановић, проводи на Дунаву – у хобију који се зове професионални риболов свим аласким алатима.

ГОРДАНА НИКЕТИЋ-АЛЕКСИЋ
(1927, Александровац - 1997, Београд)

"КРОЗ ЖИВОТ САМО ЧАСНО И ПОШТЕНО"

Најпре као стипендиста америчке техничке помоћи а потом и Фулбрајтове комисије боравила у САД, усавршавајући технологију хране

Као одличан ученик, ослобођен полагања матуре, Гордана Никетић уписала се на Пољопривредни факултет Универзитета у Београду и по дипломирању 1951. планском расподелом, обрела се у Прокупљу. Следеће године изабрана је за научног стипендисту Универзитета у Београду за област алкохолне и безалкохолне прераде воћа на Пољопривредном факултету у Београду. По завршеној специјализацији изабрана је за асистента за предмет технологија воћа и поврћа на истом факултету, на коме је 1961. докторирала на теми "Утицај биолошког начина конзервисања на очувању витамина Ц у производима од поврћа".

Као стипендиста америчке техничке помоћи, др Гордана Никетић Алексић провела је годину дана на специјализацији у САД по теми "Лабораторијско испитивање конзервисане хране" на Одсеку за технологију хране калифорнијског Универзитета у Давис-у и Пољопривредно експерименталној станици Cornell Универзитета у Женеви.

По конкурс Фулбрајтове комисије за размену универзитетских радника, боравила је у САД на универзитетима у Калифорнији и држави Њујорк, девет месеци.

По програму размене на студијском боравку провела је извесно време у Пољској, Бугарској и Израелу.

Самостално и у заједници објавила је преко 80 научних радова, од којих је 10 саопштено на међународним скуповима и штампано у страним часописима и преко 60 стручних радова. Написала је Практикум за индустријску прераду воћа и поврћа (два издања), поглавље о квалитету и стандардизацији поврћа у књизи Commercial Vegetable Processing у издању AVI Publish.Co., САД, три скрипта за студенте Пољопривредног факултета, уџбенике Технологија воћа и поврћа (3 издања) и Технологија безалкохолних пића, и 2 уџбеника за средње школе.

На Пољопривредном факултету у Београду проф. др Гордана Никетић Алексић прошла је кроз сва изборна звања до редовног професора, а пензионисана је 1992. године.

Била је шеф Катедре конзервисања и врења, председник Савета Института за прехранбену технологију и биохемију, стални члан групе експерата за стандардизацију сокова при Codex Alimentarius, Комисије FAO и

Светске здравствене организације при ОУН као представник Југославије, стални члан научно-техничког комитета Интернационалне организације за сокове, члан редакционог одбора међународног часописа *Acta Alimentaria* и члан међународне организације за стандардизацију производа од воћа и поврћа /ИСО/...

Као личност са бројним задужењима у научно-стручној области и друштвеним активностима на факултету и ван њега, проф.др Г.Никетић-Алексић добила је и бројна друштвена признања: Орден рада са бронзаним венцем, плакете Пољопривредног факултета ПКБ-а, повеље Пословне заједнице Југоконзерва и Врења, захвалнице Југословенског завода за стандардизацију, студената и више фабрика у оквиру сарадње са привредом и диплому са златном медаљом од Пољопривредног сајма из Новог Сада.

За похађање и успешан завршетак Гимназије проф. др Гордана Никетић-Алексић дуговала је неизмерну захвалност своје брату проти Драгомиру Никетићу на свесрдној помоћи. За постигнути успех свакако је дуговала много и својим професорима из крушевачке Гимназије који су јој кроз читав период школовања и рада остали у трајној успоми: *"Тешко је издвојити из плејаде тако дивних људи и васпитача више имена, али у посебном сећању су ми остали проф. Вера Бабић која је учинила да заволим француски језик- сећала се професорка др Гордана Никетић-Алексић, затим професор и дугогодишњи разредни старешина Никола Капа, који је поред знања утиснуо један посебан печат у наше душе обичним речима" кроз живот само часно и поштено". Увек сам настојала у свом дугогодишњем педагошком раду, сећајући се свог професора, да пренесем то и мојим студентима. Мојим младим колегама, професорима крушевачке Гимназије, поручила бих да не пропусте да развију осећање поноса код ђака што су ученици гимназије и града цар Лазара и царице Милице и да им поред знања и општег образовања уграде и део културе и васпитања, нераздвојне карике формирања праве и потпуне личности корисне и породици и друштву.Њ*

НИКОЛА ВИТОРОВИЋ
(1927, Трнавци - 1994, Београд)

НОВИНАР КОГА ЈЕ ЦИТИРАО СВЕТ

Тумач политичких прилика у Француској, ратни репортер из Вијетнама и Лаоса, први инострани новинар у Камбоџи

Никола Виторовић, угледни београдски и југословенски новинар, припадао је послератној генерацији спољнополитичких новинара који су у свом дугом раду оставили видног трага.

Још у гимназијским данима занимао се за хуманистичке науке и француски језик, па је било нормално да се посвети новинарству и да новинарску каријеру започне баш у Крушевцу, у "Победи", листу који се појавио по завршетку Другог светског рата. Био је први професионални новинар, једини плаћени новинар и практично први уредник. "Победа" је у овим тешким послератним данима објављивала поред информација из крушевачког краја и вести из иностранства, истовремено "снабдевајући" Танјуг вестима и са овог подручја.

Међутим, Никола Виторовић није остао дуго у "Победи", није се задржао на француском језику. Научио је и енглески језик, отишао у свет и у Америци завршио колеџ за радио и телевизију. Као коментатор спољно политичких догађаја највише је извештавао из иностранства: као тумач политичких прилика у Француској, као ратни репортер из Вијетнама и Лаоса, као први инострани новинар у Камбоџи за време револуције "црвених Кмера", што је остало забележено у светској журналистици. Његове репортаже из Камбоџе посредством Танјуга или Радио телевизије Београд, преузимае су најпознатије светске агенције, а једна од тих репортажа касније је коришћена за филм "Црвена поља". Извештавао је и из Конга за Танјуг и за своју матичну кућу Радио телевизију Београд у којој је био на дужности спољнополитичког уредника и коментатора до пензионисања 1985. године.

Одласком у пензију, Никола Виторовић као професионалац и изузетна личност, није могао да мирује. Наставио је рад у новинарству као сарадник британске агенције Ројтер из Београда и грчке телевизијске агенције "Фронт лајн њуз".

Добио је више истакнутих признања Удружења новинара Србије чији је члан био од 1947. године.

Преминуо је у Београду изненада, од последица срчаног удара.

ДОБРИВОЈЕ ЛИСИНАЏ БОБА
(1927, Горњи Ступањ - 1995, Београд)

ЛЕКАР ПО ПРОФЕСИЈИ, УМЕТНИК ПО ОПРЕДЕЉЕЊУ

**Заклети хуманиста и лекар високог морала.
Обновитељ Друштва добродушних угурсуза, баксуза и
намћора. Хроничар ФК "Напредак"**

Један од припадника оне генерације, која је крајем II светског рата због опште мобилизације прекинула гимназијско школовање, био је и Добривоје-Боба Лисинац, лекар по професији и уметник по опредељењу.

По завршетку рата завршио је 1946. године Гимназију у Крушевцу, а потом и Медицински факултет Универзитета у Београду 1952. године.

По обављеном лекарском стажу праксу је започео у крушевачком Дому здравља, наставио кратко у Школском диспанзеру, а затим започео специјализацију интерне медицине у Општој болници, коју је окончао у Београду. Као лекар специјалиста вратио се у Општу болницу да би од краја 60- их година, па до пензионисања, радио у диспанзеру за медицину рада "14. октобар".

И ван свих тих здравствених институција, као заклети хуманиста и лекар високог морала и стручности, спремно је притицао у помоћ да лечењем и саветима доведе до излечења, у свакој прилици кад год је то било потребно и обавезно, без икаквих надокнада.

За наставак давно започетог хуманитарног рада у оквиру предратног друштва крушевачких добродушних угурсуза, баксуза и намћора, заслужан је др Лисинац, који га је обновио 1989. године, на годишњици оснивања. Сваког "9-ог торника", деветог уторка по Новој години, Друштво је организовало добротворну забаву и од прикупљених средстава обезбеђивало одећу, књиге и друге школске потрепштине за децу без родитеља у дому "Јефимија" и за децу сиромашних родитеља. Због успомене на докторову иницијативу и његове активности ово друштво је и данас доследно у реализовању његове племените идеје.

Као заљубљеник у старе вредности био је један од оснивача и дугогодишњи председник Друштва нумизматичара које је почело са радом крајем 1973. године.

Своју културу, знање, писменост и таленат, улагао је у уметност, литературу и сликарство.

Поред објављених и саопштених бројних радова из струке, из интерне медицине, а касније све чешће из кардиологије којој се све више посвећивао, вероватно и сам можда свестан и неких властитих срчаних тегоба, почео је да пише поезију и прозу.

Године 1962. објавио је значајну и занимљиву публикацију "Од прве лопте до савезних лига", у којој је као љубитељ спорта, а фудбала посебно, приказао историјат фудбала и историју његовог омиљеног "Напретка".

Његов књижевни првенац збирка песама "Тропар Србији" у издању Друштва за неговање историјских и уметничких вредности Крушевца, угледала је светлост дана 1989. године поводом обележавања 600 година Косовског боја. Ова књига са три своја поглавља како је аутор у уводу напоменуо " подсећа на наше село: ружна и сиромашна. Међутим, ако наше село упознамо изблиза, открићемо да је пуно топлине, љубави и патње. Таква је и ова књига..." И она је заиста таква.

Написао је и два необјављена романа, те смо, из фрагментарних објављивања романа "Партија шаха" у "Багдали", сазнали и о његовим романсијерским амбицијама.

Био је дугогодишњи сарадник и члан уређивачког одбора угледне издавачке куће "Багдала"

Струка и литература нису га ометале у сликарству коме се најдуже и посвећивао. Тематика је истоветна са његовом литературом, његова Србија и његов Крушевац.

Пред крај живота исликавао је иконе.

За заслуге у струци, вероватно, и у култури краја из кога је потекао и коме је посветио цео свој живот, одликован је Орденом рада са сребрним венцем. Нису изостале ни бројне захвалнице, похвалнице и дипломе хуманитарних и спортских организација.

Можда је болест учинила своје у моменту када је на врата његовог срца инфаркт куцао, непрестано преиспитујући своје животне грешке, дугове и страхове. Али, др Добривоје-Боба Лисинац заиста се имао "рашта и родити".

Уважавао од колега, пацијената и пријатеља као изузетан стручњак, који је у маниру некадашњих европски школованих лекара, несебично даривао своје знање, уљудност и искуство.

Поштован и постхумно од хуманитарних организација, којима је дао себе и своју хуманост. Вољен и радо виђен од спортских посленика и спортске публике. И град му се одужио једном улицом која носи његово име.

Само му "ликовњаци" нису поклонили пажњу, макар и као аматеру, осим једном једином изложбом, организованом при крају његовог живота. Али је зато његов дуго година стваран сликарски опус доступан јавности у спомен-соби родитељске куће у његовом родном Горњем Ступњу.

МИОДРАГ - МИЈА СИМОНИЋ
(1927, Крушевац)

НАУЧНИК СВЕТСКОГ ГЛАСА

Изврсни математичар и заљубљеник у медицину, не могавши да се определи, завршио је оба факултета у кратком року. Случај је ипак хтео да се посвети медицини

Проф др Миодраг Симоновић, данас научник светског реномеа и врсни професор Медицинског факултета у Београду, нашао се 1946, на завршетку Гимназије и велике матуре у свом родном Крушевцу, у недоумици око избора животне професије. Као изврсни математичар, а такође и заљубљеник у људе и медицину, донео је одлуку да на Универзитету у Београду упише и Медицински и Машински факултет, које је 1954. године и завршио са разликом од само пар месеци.

За овакво опредељење, осим огромне љубави, присутна је била чињеница да у овим наукама има нечег заједничког, да се медицина базира на достигнућима природних наука, те да ове две љубави могу и морају ићи заједно.

Можда је случај хтео да се одмах посвети медицини, јер је прво радно место добио на Клиници за ухо, грло и нос (Оториноларингологија - ОРЛ) у Београду, где је завршио специјализацију. У свом даљем раду највећу пажњу је обратио на функцију и патологију унутрашњег ува, тј. на проблеме слуха и равнотеже. Ова област представљала је и његову субспецијализацију у оквиру ОРЛ под називом Аудиологија. По завршетку специјализације уследио је избор за асистента, затим за доцента, па ванредног, а 1981. редовног професора Медицинског факултета у Београду.

Његова докторска дисертација, највећим делом урађена у Паризу, а одбрањена у Београду 1963, заснивала се на једној граничној области медицине и технике, где је први пут проучено кретање течности у унутрашњем уву и његов утицај на одржавање равнотеже.

У сврху научних истраживања из ових области, боравио је више пута у познатим медицинским центрима Европе и Америке. Учествовао је на многим научним и стручним конгресима широм света. Објавио је или саопштио 256 стручних и научних радова у земљи и иностранству. Написао је једанаест књига из ове области као самостални аутор или коаутор и био члан уређивачког одбора у монографији "Професори Медицинског факултета у Београду" издатај 2003. године. За једну од књига "Бука и њена дејства, мерење и заштита" у сарадњи са двојицом професора Електротехничког факултета у Београду, добио је 1982. Октобарску награду Београда. Била је то прва књига у Југославији која се бавила овим проблемима. Проф. др Мија Симоновић је члан бројних међународних друштава за аудиологију, затим члан Научног друштва Србије, члан ОРЛ секције Српског лекарског друштва, чији је био и председник у једном

цитиран у Француској медицинској енциклопедији. Од 1995. године је и почасни члан француског оториноларинголошког друштва.

Као врсни лекар специјалиста и чувени педагог на Медицинском факултету у Београду, три пута је у САД држао предавања на више универзитета као визитинг професор и бројна предавања по позиву на готово свим медицинским факултетима у Југославији. Због тога, сасвим природно, и поседује 23 иностране и домаће дипломе и захвалнице, а 2003. године додењена му је Златна диплома Машинског факултета у Београду.

Био је и шеф аудиолошког одсека на ОРЛ клиници Медицинског факултета у Београду и саветник у фабрици медицинских апарата и уређаја "Сутјеска", такође у Београду, чиме је у сталном контакту са индустријом медицинске опреме за коју је, још на почетку своје каријере, давао идеје за конструисање разних медицинских апарата. Више година је секретар Медицинског одељења Научног друштва Србије, а 2004. године је изабран за потпредседника тог Научног друштва.

Поред руковођења у неколико научних пројеката преко Републичке заједнице науке Србије, био је главни истраживач великог међународног пројекта "Откривање стања слуха код новорођених беба", где је развио нову методу истраживања која је већ у примени. Овај пројекат финансирао је југословенско-амерички фонд за научна истраживања поводом чега је посетио Министарство здравља Америке у Вашингтону. Септембра 1992. г. у Кембриџу је одржан конгрес "Audology in Europe" на коме је био заступљен по један представник из одређених земаља. Нашу је представљао проф. др Миодраг Симоновић.

Професор Симоновић је у сталној вези са родним градом. Професионално, када држи предавања у тамошњем огранку ОРЛ секције Српског лекарског друштва или помаже ОРЛ одељењу крушевачке Болнице. Као председник Комисије за доделу слушних апарата, помаже секцијама глувих и наглувих из више градова Србије, но, посебно крушевачкој, која му се на један необично топао начин и одужила: Основна организација глувих и наглувих Крушевца 25.2.1991. године донела је одлуку, да се у службеним просторијама ове организације у знак захвалности постави фотографије проф. др Миодрага Симоновића, чиме му је учињена велика част.

Приватно др Мија је често у свом Крушевцу, и као сваки рођени Крушевљанин размишља о свом граду на следећи начин: *"Сваки град који брзо расте прима нове људе, људе са стране, а они собом носе своје навике и схватања. То је све изменило стари Крушевац што, природно, рођеним Крушевљанима можда помало смета. Крушевац је и пре рата имао своју физиономију и ред је да и данас стекне физиономију којом ће се поносити његови мештани, а за коју се мора уложити доста труда и успоставити нека нова правила понашања и живљења".*

ВАСИЛИЈА-ЦАЦА ГЛИГОРИЈЕВИЋ

(1928, Лесковац)

КРУШЕВАЦ ЈЕ БИО И ОСТАО ЊЕН ГРАД

Читав живот бавила се аналитичком хемијом и постигла запажене резултате. Статус пензионера омогућио јој је да се посвети својој старој љубави-књижевнојности

"Поносна сам што сам била ђак крушевачке Гимназије, јер је она била једна од најбољих у Србији по програму рада и озбиљности рада, по резултатима, као и по многобројним ваннаставним активностима и секцијама као што су литерарна, драмска, музичка, спортска и друге.

У Крушевцу је било много интелектуалаца и они су стварали атмосферу града која није ни мало била налик атмосфери која се приписује тзв. "паланкама" или "провинцији". Желела бих да младе генерације Крушевца, који је био и остао мој град, наставе традиције стваралаштва, ентузијазма и напретка у свим областима живота и рада.

Преко професора математике, предмета који сам изузетно волела, извршен је у извесној мери утицај да се одредим за студије техничких наука. Међутим, пресудан утицај, мада индиректни, на моје опредељење за студије технологије имао је мој отац, технолог инж. Живојин Цветковић, који је био један од шест оснивача фабрике "Жупа" и као стручно лице, градитељ фабрике" са топлим сећањем прича данас доц. др Василија-Цаца Глигоријевић, која је после матуре 1947. године завршила Технолошко-металуршки факултет Универзитета у Београду 1958. године са средњом оценом 9,67.

На истом факултету, на катедри за аналитичку хемију, изабрана је 1958. године за асистента, 1973. за вишег стручног сарадника и 1986. за доцента.

Истовремено је, а у периоду од 1964. до 1973. године била хонорарни асистент на катедрама за Општу хемију на Рударско-геолошком и Грађевинском факултету у Београду и на одељењу у Шапцу Технолошко-металуршког факултета из Београда.

Докторску дисертацију са темом "Утицаји јона метала на одређивање платине атомском апсорпционом спектроскопијом" одбранила је Василија-Цаца Глигоријевић 1986. године на Технолошко-металуршком факултету у Београду.

У тези је проблем уклањања сметњи страних јона на одређивање платине методом атомске апсорпционе спектроскопије решаван математичким путем, интерпретацијом експерименталних резултата, тј. налажењем функционалних зависности измерених апсорбација и

концентрација платине и страног јона. Овај принцип може се применити науци и пракси и за све друге елементе, посебно метале који се одређују атомском апсорпционом спектроскопијом. Објавила је седам научних радова из области аналитике платинских метала и имала осам саопштења из аналитичке хемије на симпозијумима и саветовањима у Београду, Новом Саду и Сплиту. Објављивала је стручне радове у Хемијском прегледу.

Била је коаутор у практикумима "Квалитативна хемијска анализа" "Квантитативна хемијска анализа" и "Аналитичка испитивања технолошкој производњи".

Добитник је Октобарске награде града Београда на II години студија као један од три најбоља студента на факултету.

Госпођа доц.др Василија-Цаца Цветковић пензионисана је 1992. године у звању доцента. Нови статус јој обезбеђује време да се посвети својој старој љубави - лепој књижевности са нагласком на новију српску југословенску књижевност.

ВЕЛИБОР - ЛУЈА ЛУКИЋ

(1928, Доњи Степош/)

ЈЕДНОМ АДВОКАТ, УВЕК АДВОКАТ

Поред адвокатуре интензивно се бави и својим хобијем званом лов, којим су се страствено бавили и његови отац и деда

Иако на Велибора Лукића ни Гимназија ни њени професори нису утицали на његово професионално опредељење, ипак каже: *Из ње носим најлепше импресије због тога што ми је пружила солидно опште образовање, особито из историје, филозофије, латинског и српског. Издвајам проф. Вујића и професора латинског, Ђирића, али су ми сви остали били драги просто због тога што је сваки од њих на мене утицао на овај или онај начин да се мој дијапазон интересовања необично прошири на многе области људског знања. За Крушевац сам емотивно везан, особито из гимназијских дана и због аутохтоног хумора. Желео бих да га Крушевац негује и развија и преноси на нове нараштаје, јер тај хумор има посебну арому и зато ме је увек фасцинирао и шармирао. Његовим нестанком, или његовом девалвацијом, Крушевац не би био оно што је био и што је сада, што значи да би тај лепи град изгубио један незаменљив и ненадокнадив атрибут.*

Од 1947. године Велибор Лукић се бавио новинарством истовремено похађајући Курс за новинаре и студирајући права. Дипломирао је 1955. године на Правном факултету Универзитета у Београду.

По одслужењу војног рока, узалуд је покушавао да добије место у струци у Крушевцу, у околини Крушевца, по Србији јужно од Саве и западно од Дрине. Успео је тек у Новом Саду. После стеченог приправничког искуства, положио је адвокатски испит 1960. године и од тада је перманентно у адвокатури и непрекидно у Новом Саду.

Завршио је трећи степен студија на Правном факултету у Београду. Где је 1970. године одбранио докторску тезу "Уговор о трговинском заступништву". Овом тезом, ово питање је код нас први пут обрађено, јер су постојећи позитивни прописи само кратко дотакли ову материју. Дисертација посвећује посебно пажњу проблему одговорности трговинског заступника за прекорачење овлашћења итд. За њено писање коришћени су страни извори немачки, швајцарски, француски, енглески, италијански амерички..., дакле свих земаља које су имале развијену робно-новчану привреду још у XIX веку.

Као адвокат др Велибор Лукић се бави заступањем у грађанским парницама и привредним споровима, али никада није занемарио остале гране

права, јер сматра да је у адвокатури готово немогућа специјализација за одређену врсту послова, јер се правне гране или прожимају, или макар додирују. Онај ко не познаје право у целини не може бити експерт ни за један домен права.

Објавио је бројне чланке и расправе и пре докторирања, а објављује их и данас у стручним часописима.

Др Велибор Лукић за хоби има лов којим су се страствено бавили његов отац и деда. А и адвокатура, којом се и сада интензивно бави - чини се, постала је хоби. Јер за др Велибора Лукића важи правило: *једном адвокат, увек адвокат.*

ДЕСАНКА МАРЈАНОВИЋ

(1928, Трнавци)

ПРВА ЖЕНА И НАЈМЛАЂИ ДОКТОР ВЕТЕРИНЕ

Аутор и коаутор преко сто научних и стручних радова у области патологије домаћих животиња

Пошавши у основну школу пре навршене шесте године живота у Трнавцима, где су јој родитељи били учитељи, Десанка Марјановић је већ школске године 1938/39, по положеном пријемном испиту, постала ученик крушевачке Гимназије.

Матурирала је 1946/47. и то добро припремљена од својих професора за студије и читав живот, уписала се исте јесени на Ветеринарски факултет Универзитета у Београду, на коме је дипломирала 1951/52. школске године.

Докторски рад, под насловом "Прилог познавању егзогеног и ендемог развића *Toxosara canis*," Десанка Марјановић је одбранила 1956. године и била прва жена и најмлађи докторант који је стекао звање доктора ветеринарских наука на Ветеринарском факултету у Београду.

Овим радом су разјашњење фазе развоја врло распрострањеног паразита који угрожава псе, али представља опасност и за људско здравље. Његови резултати су побудили значајно интересовање у стручним и научним круговима у земљи и иностранству. Ментор рада је био академик Чедомир Симић.

Сама или у сарадњи са другим ауторима, проф. др Десанка Марјановић је објавила преко 100 стручних и научних радова из области патологије копитара, месоједа и живине. Радови су објављивани у нашим и страним часописима или реферисани у земљи и иностранству. Са групом аутора учествовала је у писању уџбеника "Клиничка дијагностика домаћих животиња", који је доживео више издања. Књига је коришћена као уџбеник и на другим ветеринарским факултетима бивше Југославије.

Читав радни век, који је трајао 42 године, до октобра 1994. године, када је отишла у пензију, проф. др Десанка Марјановић је провела на истој клиници као асистент, научни сарадник, доцент, ванредни и редовни професор. Клиника је у међувремену проширила своју делатност на нова подручја, обухватајући патологију и других врста животиња, тако да је добила нов назив "Катедра за болести копитара, месоједа, живине и дивљачи".

У оквиру своје научно-истраживачке делатности, учествовала је у обради низа пројеката и тема из области патологије домаћих животиња. Ипак, тежиште активности било је усмерено на веома обимни наставни, менторски, као и стручни рад. Са Крушевцом проф. др Десанка Марјановић има контакте преко студената и специјализаната са подручја овога града, преко рођака, другова и пријатеља.

НОВАК НОВАКОВИЋ
(1928, Крушевац-1995, Београд)

НУШИЋ НАШИХ ДАНА

Мајстор дијалога и кратке реченице, стварао је ликове на једноставан и лежеран начин, чиме је освајао гледаоце

Са седамнаест година, са мајком и братом, Новак Новаковић је морао да напусти родни град. Матурирао је у Гимназији на Сењаку у Београду.

Новинарством је почео да се бави 1948. године као сарадник листова "Рад", "Керемпук" и "Јеж". Био је уредник у Радио Београду ("Јутарњи програм", "Између вечери и јутра", "Микрофон је ваш"...) али је почео као писац текстова за радио-рекламе. Уредник Телевизије Београд био је од 1957. године.

Са 1959. годином и телевизијском серијом "Сервисна станица" започело је његово телевизијско хумористичко стваралаштво у тандему са Лолом Ђукићем. У скоро тридесетогодишњем раду, исписали су две стотине емисија у којима је Новак Новак — под тим псеудонимом је писао, као мајстор дијалога и кратке реченице, стварао ликове на једноставан и лежеран начин, чиме је освајао гледаоце ("Музеј воштаних фигура", "Лицем у наличје", "Сачулатац", "Људи и папагаји"...).

Осамосталио се у исто тако добро прихваћеном пројекту "Дежурна улица". Међутим, врхунац свог хумористичког умећа, постигао је у својој следећој хумористичкој серији "Позориште у кући", започетој 1972. године. Имала је 124 епизоде и својом актуелношћу и аполитичношћу, сликом наше свакодневнице, била је прихваћена од целокупног некадашњег југословенског телевизијског гледалишта.

На месту уредника Хумористичког програма ТВ Београд пензионисан је 1988. године.

Захваљујући Нушићу, од кога је научио све о овом послу, нарочито да ваја ликове, и својој личној ведрини и духовитости, стварао је хумане и добре, симпатичне јунаке, какав је и сам био. Новак Новак је остао запамћен као творац модела мамутске серије са сталним ликовима, који је одговарао његовом личном и уметничком темпераменту, и као хумориста необичног, специфичног хумора.

МИОМИР - МИКИ СТАМЕНКОВИЋ
(1928, Крушевац)

ИСТАКНУТИ ФИЛМСКИ СТВАРАЛАЦ

Једанаест снимљених филмова и петнаест награда, успех је којим се мало ко може похвалити

Са само 20 година живота Миомир-Мики Стаменковић почео је филмску каријеру као асистент режије и редитељ појединих сторија тадашњих "Месечника", Филмских прегледа" и "Спортских прегледа", а затим као помоћник редитеља играних филмова код многих домаћих и страних редитеља.

Свој први играни филм "Под истим небом", режирао је 1964. године, а до 1989. још десет, у производњи наших продуцентских кућа. У филму "Како умрети" из 1971. био је и сценарист. Филм "Волео бих да сам голуб" снимио је 1989. године у копродукцији Сутјеска филма из Сарајева и Дефа филм из Берлина.

За укупно снимљених једанаест играних филмова, Миомир Стаменковић је добио 15 награда у земљи и две у иностранству, а уручиване су на фестивалима са репутацијом попут Филмског фестивала у Пули, Филмских сусрета у Нишу, Слободарских филмских свечаности у Сопоту и италијанских Фестивала у Тренту и Међународног фестивала криминалистичких филмова у Catolici.

Највећи број награда добио је филм "Вук са Проклетија" - на Пули '68 (награда публике "Јелен", Златна арена за главну мушку улогу Љуби Тадићу и Специјална награда за режију) и на Фестивалу у Тренту (I награда у категорији играних филмова), који према евиденцији Југославија филма, спада међу најкомерцијалније наше филмове. По броју награда следи филм "Девојачки мост" снимљен 1975.године, иначе приказан у званичној конкуренцији ФЕСТ-а '76. Те године филм добија прву награду на филмском фестивалу у Сопоту, а редитељ "Статуету слободе" за најбољи филм и Специјалну диплому S.I.D.A.L.K на Филмском фестивалу у Пули. "Нека друга жена", снимљен 1980.године са савременом темом криминалистичког жанра добио је "Специјално признање" међународног жирија на фестивалу у Catolici, као и "Плакету безбедности" Савезног извршног већа, додељивану поводом "13 маја-Дана безбедности".Тумач главне женске улоге Мерима Исаковић добила је награду на Нишким филмским сусретима 1981. године. Његов десети филм "Лагер Ниш" 1987.године добио је годишњу награду "4.јул" коју је СУБНОР Југославије додељивао за стваралаштво у области филма.

Последње две деценије интензивно се бави режијом документарних филмова, међу којима су најпознатији ратна трилогија "Марш смрти", "Марш победе" и "Стварање Југославије", дугометражни "Југославија по вољи народа", "Ниш кроз историју", "Топлички устанак", "125 година.

Мишић", "Београд у Србији ... и краткометражних 60 година постојања - Србија у Руској империји", "Сопот под Космајем 1823-2003" и други.

Мики Стаменковић се бавио и позоришном режијом у позориштима широм Србије, у Крушевцу, Нишу, Зрењанину, Зајечару и Приштини. Један је од оснивача "Фестивала филмског сценарија" у Врњачкој Бањи и његов дугогодишњи уметнички директор.

Био је председник Удружења филмских радника Србије, члан је Академије за филмску уметност и науку Југославије.

Уз звање истакнутог уметника, добитник је и Ордена рада са златним венцем, као и многих других признања.

Миомир Стаменковић је учио Гимназију у Крушевцу, Нишу и Београду, студирао Историју уметности на Филозофском факултету Универзитета у Београду, највише радио у Београду у коме стално живи, али родни град никада није оставио по страни.

Осим режија у крушевачком Позоришту, режирао је и у Дому омладине, написао програм за Први југословенски фестивал хуморно-сатиричног стваралаштва, одржан 1993. године на Светски дан шале. Децембра 1994. посвећено му је вече под називом "Завичајни ствараоци" уз приказ његовог филма "Нека друга жена".

Заувек заокупљен Крушевцем, можда и више него при снимању већ набројаних изузетно вредних документарних филмова, крајем 90-их година прошлог века, инспирацију је нашао у родном граду у историји театра филмом "Талија под Багдалом" и у краткометражном, поетичном, љупком и акварелистички нежном музичком филму "Бели анђео" по сценарију Миланке Милосављевић-Милосављевић. Краткометражним филмом "Крушевац 1371-2000. године" одужио се свом граду.

И још увек пун енергије и идеја, већ је поништио давно дату патетичну изјаву *"да после филма о историји Крушевца, кога дугујем свом граду не морам више да снимам филмове"*, радећи непрестано.

Својим уметничким опусом Миомир Мики Стаменковић је већ доказао да је далеко испред многих у реализацији документаристичких остварења у којима "истраживачки и стваралачки, научно поуздано, уметнички занимљиво, задире у пресудна поглавља наше прошлости" што је и руководило његов родни Крушевац да му 2002. године за целокупно стваралаштво додели Награду за животно дело. Још једна Награда за животно дело уручена је Миомиру Микију Стаменковићу као аутору који ју је "заслужио својим дуготрајним филмским прегалаштвом нарочито у области историјског филма" 20. априла 2005. године. Уручена је на отварању 52. фестивала документарног и краткометражног филма "И живот је кратка форма" у Београду, који је отворен пројекцијом његових филмова.

ЖИВОРАД ЦВЕТКОВИЋ ЖОТА
(1928, Бивоље)

ЈЕДНОСТАВНО ПРОФЕСОР ЖОТА

Омиљена личност бројних генерација, професор који је умео да инспирише и упуту своје ученике у свет науке, али и уметности

Међу врло занимљивим и сасвим необичним личностима Крушевачке Гимназије свакако је професор биологије, Живорад Цветковић, чувени професор Жота.

Од матуре у Крушевачкој Гимназији 1948. године, преко успешно завршених студија биологије на Природно-математичком факултету Универзитета у Београду, професуре у Паруновцу, Бивољу и Медицинској школи у Крушевцу, после тачно једанаест година, 1959. вратио се гимназији и остао у њој до пензионисања 1993. године.

Знање стицано током студија од првих имена биолошке науке, од академика Синише Станковића, професора Ивана Ђаје или Симе Грозданића, несебично и са много љубави преносио је генерацијама ученика. Својим начином рада, "различитим спектром ван наставних активности", како рече његова некадашња ученица Бригита Валвајтер, својом огромном љубављу и поштовањем сваког ученика задобијао је, не само оне заљубљене у природу већ и све остале. Зналачки је опремао кабинет, зналачки бирао праве за републичка и савезна такмичења, одакле су стизале вредне награде, са пуно преданости преносио ученицима теорију и био ненадмашан на терену. Из једног таквог односа према ђацима остало је безброј најлепших речи о професору, као што је и он имао својевремено за своје професоре: Миодрага Вујућа, Драгољуба Јовановића Шамику, Бору Михајловића, Ратка Тошовића...

О његовом великом педагошком учинку сведоче генерације ученика и успешно положених пријемних испита на најпрестижнијим југословенским факултетима овога профила, и не само тог. Као на пример генерација 1989/90. из које је њих 17 конкурисало и свих 17 примљено на Медицински факултет у Београду и са средњом оценом из биологије 9,10, поред осталих оцена, врло успешно завршило студије.

Професор Жота је умео да импресионира, инспирише и да многе, можда и несвесно, упуту у свет науке и уметности попут Радомира Антића коме је као дошљаку пружио несебичну моралну подршку, или данашњем професору Филолошког факултета Унивезитета у Новом Саду, Миодрагу Радовићу на кога је деловао "поред осталог, и ванредном хуманошћу, а и васпитно".

Шта тек рећи о ученицима на које је директно утицао да се определи за студије медицине као што су данашњи професори медицинског факултета у Београду Славенка Шошић Јанковић, Драго Милутиновић, и кога је, уз професора Цветковића и биолошка секција утицала "на стручно усмерење", Милан Ђокић на кога је "професор Жота имао у стручном опредељењу одлучујући утицај, јер је своју љубав према биологији заразно преносио на ученике и тиме их "пелцовао за цео живот". Међу "пелцованима" је и наша уважена поетеса, лекар, сликар и одскора доктор медицинских наука Зорица Арсић Мандарић. И на Славицу Мрфа Вукелић, доктора биолошких наука, професор Жота је пренео љубав према природи и науци, као што се и Бригита Валвајтер Петров, заљубљеник историју, професоровом заслугом окренула према биологији у којој је достигла врхунац, посвећујући се, такође, универзитетској професури. Знање и љубав за природу примила је од свог професора и Бранка Раденковић Дамњановић, професор Ветеринарског факултета Универзитета у Београду. Утицао је на животна опредељења Ведране Стојановић Шушулић, доктора биолошких наука, на Драгана Ђурића, професор Медицинског факултета...

Оно што га чини необичним јесте његова невероватна жеља да прати стручни и научни рад својих некадашњих ученика. То је, међутим, са лакоћом постигао. Једноставно, из захвалности и дубоког поштовања свима се јављају, пишу, поклањају сопствене књиге и уџбенике са посветама обавештавају о својим резултатима и достигнућима у науци. Из потребе да то и бележи, прикупио је податке о око 450 лекара, његових ученика, на шта је, дакако, посебно поносан. Да не говоримо и о другим професијама.

Захваљујући професору Живораду Цветковићу и његовој особини марљивог и вредног прикупљања података о докторима наука и магистрима уметности из разних области стваралаштва, уз подршку његове супруге ова књига је постала богатија за око стотинак личности.

ТОМИСЛАВ МИЛАДИНОВИЋ

(1929, Дворане)

ЕПИДЕМИОЛОГ СА СЕДАМ ОРДЕНА

После напориног рада, одласком у пензију окренуо се породичном животу и читању. Зиме проводи у Београду а лета у Крушевцу и родном Дворану, увек уз књигу уз коју се "може тежити све већој мудрости и љубави"

Као војни стипендиста, Томислав Миладиновић завршио је 1956. године Медицински факултет Универзитета у Београду, завршио лекарски стаж, 1958. произведен у чин поручника и одмах добио дужност лекара у Школском центру против авионске артиљерије у Задру. После обављене специјализације епидемиологије у Скопљу и положеног специјалистичког испита 1964. у Београду, постављен је за начелника Епидемиолошког одељења Хигијенско-епидемиолошко одреда у Скопљу, а 1972. године за начелника санитетске службе Скопске армијске области. Од 1984. до 1992. био је у ВМА на дужности начелника Центра за организацију и тактику санитетске службе, када је пензионисан.

Др Томислав Миладиновић докторирао је на Медицинском факултету у Нишу 1984. године на тему "Прилог изучавању епидемиологије дизентерије-ентероколитиса у СР Македонији". Тема је одабрана због учесталости и тесне повезаности појаве те болести и у грађанству и у војсци, а указала је да заражавање узрочницима ових болести најчешће настаје преко воде за пиће. Практична вредност ових сазнања по први пут је шире примењена почетком 80-их година у Македонији, када се после обилних поплава, није вршила вакцинација против тифуса, већ су све превентивне мере биле усмерене на снабдевање водом и контролу исправности воде за пиће. Вредност рада је у чињеници да се због повезаности обољевања грађанства и војске мора ангажовати и војна команда гарнизона - територије на решавању снабдевања хигијенски исправном водом и правилног уклањања отпадних материја.

Објавио је преко 110 стручних и научних радова и саопштења. У књизи "Основи ратне медицине-организациони део", коју су користили студенти медицине и лекари, други је аутор. У последњем издању Приручника за лекаре обрадио је медицинску помоћ у рату. Написао је брошуру о трбушном тифусу.

Стручни и научни чланци су најчешће из области епидемиологија акутних цревних а и других заразних болести, затим из организације отклањања последица елементарних непогода (поплава и земљотреса), о посебним епидемиолошким организационим темама и о организацији збрињавања великог броја повређених и оболелих у рату.

вшем Совјетском савезу у Војно-медицинској академији у Лењинграду на пута).

Проф. др Томислав Миладиновић је носилац седам оредена (Орден да са сребрним и са златним венцем, Орден братства-јединства...) бројних ордена (сребрне града Скопља, Црвеног крста Југославије, златне Завода за дијално осигурање војних осигураника), Повеље Савеза лекарских друштава СФРЈ и Македонског лекарског друштва, захвалница, похвала, битник новчаних награда. Превремено је унапређен у чин мајора и у чин пуковника.

Успевши да себе психички благовремено припреми за одлазак у изију, што топло препоручује свим будућим пензионерима, себе је мерио породичном животу и читању.

Зими је у Београду уз породицу и пребогату породичну библиотеку, к са књигом, *"јер се кроз књигу може тежити све већој мудрости и све ој љубави, без чега нема лепоте живота и квалитета живљења човека у ко животни доба"* - како сам наглашава.

Лети је краће у Крушевцу уз синовљеву породицу, у граду назијског школовања (матурирао 1949.) из кога је понео поштовање за своје професоре, и кога и данас доживљава као престони град и менски много дуже у селу Дворане у коме се родио у традиционалној љорадничкој породици, чији родослов почиње око 1800-те године.

НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ-МОМИРОВСКА

(1929, Александровац)

УЧЕНИК ГЕНЕРАЦИЈЕ

Животна судбина одвела ју је у Скопље у коме је остала до данашњих дана. Иако у другој држави, негује духовне и културне споне које никакве границе не могу да спутају

После завршене основне школе у Александровцу, Надежда Петровић је завршила 1948. године Гимназију у Крушевцу као најбољи ученик генерације сматрајући данас да је имала срећу и привилегију да похађа баш ову Гимназију и то у годинама превирања и великих искушења и за тадашњу нашу државу и за читав свет. Довољно је подсетити се да је ова Гимназија и у тим временима успешно одговарала на све изазове, да је сачувала високи квалитет наставе и наставила да ради и у најтежим послератним условима.

Уписала се на Филозофски факултет Универзитета у Београду који је завршила 1952. године.

Животна судбина је Надежду Петровић довела у Скопље где живи и ради непрекидно од 1953. године. У периоду од 1953. до 1961. године била је професор књижевности у I Мушкој гимназији, а од 1961. ради на Филолошком факултету у Скопљу, као асистент до 1967, као доцент до 1972, као ванредни професор до 1979. и као редовни професор до одласка у пензију.

Докторску тезу под називом "Македонска драмска књижевност између два светска рата" одбранила је Надежда Момировска 1968. године на Филолошком факултету Универзитета у Скопљу. Ова докторска теза представља први научно истраживачки рад из ове области у македонској књижевности и као таква одмах је објављена одлуком Научног већа Филолошког факултета као посебна књига у едицији "Савремени токови македонске књижевности".

Поред још неколико објављених обимних научних радова, др Надежда Момировска је била редовни предавач на летњим школама за стране слависте у Охриду и Задру, са темама из области теорије драме. Редовни је учесник на "Рациновим сусретима" у Велесу, на теме савремене стилистике, референт уводничар на Сусрету европских слависта у Халеу 1980. године, а 1994. године је имала реферат на Међународној конференцији македонско-америчких слависта у Охриду, на тему "Артур Милер у Македонији".

Др Надежда Момировска добила је значајно признање, награду „Крете Мисирков“ Института за македонски језик у Скопљу, за најбољу дикцију у македонском књижевном језику.

До пензионисања била је редовни професор на Филолошком факултету у Скопљу за предмет Теорија књижевности и то за све студијске групе и

редовни професор на постдипломским студијама на катедри за македонску књижевност из области стилистике. У међувремену, 1970-1972. била је шеф катедре за јужнословенске књижевности, 1972-1974. председник Савета Филолошког факултета, док је у два мандата 1980/82. и 1982/84. била декан Филолошког факултета у Скопљу.

Иако данас живи у другој држави, у Македонији, са пијететом и сталним узбуђењем обнавља жива сећања на Гимназију, на њене професоре од којих је примила љубав према језику и књижевности, горда и задовољна што је средње школовање завршила у крушевачкој Гимназији којој од срца жели да сачува традицију гимназијског образовања високог квалитета.

Проф. др Надежда Момировска која за хоби има читање, посебно се интересује за компаративна прожимања српске и македонске књижевности, уметности и културе уопште, дакле за духовне и културне споне које никакве формалне границе не могу да спутају, што својим животним путем и научном каријером и доказује.

ВЛАСТИМИР - БУЗА СТОЈИЉКОВИЋ
(1929, Ражањ)

...АЛИЈАС РОДОЉУБ РОЂА ПЕТРОВИЋ

Живот посветио позоришту, остварио неколико запажених филмских рола, али је на радију и телевизији стекао огромну популарност

"Знам да је рука потпоре коју ми је чика Бора пружио била пресудна. Можда неки пут и пожалим због тога, али шта се може", изјавио је својевремено Властимир Буза Стојиљковић и на тај начин само потврдио улогу господина Боре Михајловића не само у формирању његовог професионалног опредељења, већ и у формирању читавог позоришног покрета започетог у крушевачкој Гимназији.

Завршио је Академију за позоришну уметност у Београду у класи професора Мате Милошевића, и од 1951. године био у сталном ангажману у дну београдског позоришта Београдском драмском и Атељеу 212. Захваљујући свом снажном глумачком и певачком потенцијалу, остварио је око 130 драмских ликова. Огледао се у разноврсном репертоару од Шекспира, преко руских класика (Чехов, Гогољ) до модерних светских драмских аутора (Бекет, А. Милер, Кристи, В. Хавел...). Играо је и у домаћим драмским текстовима Глишића, Сремица, Нушића, Ћосића, Ћопића, Крлеже, Лебовића, Д. Ковачевића, А. Поповића, Селенића.

Живот је посветио позоришту, али је на исти, крајње професионални начин остварио и неколико запажених филмских рола, да би на радију и телевизији урадио много више и стекао огромну популарност. У многобројним радио драмама, радио скечевима, хумористичким емисијама попут Веселе вечери..., дао је значајна глумачка и певачка остварења, а као водитељ изузетног "Забавника" остао заувек запамћен.

Запамтиле су га и многе генерације телевизијског гледалишта као актера у више од 30 драма и 20 серија. Највећу популарност стекао је у серији "Позориште у кући" Новака Новака, у којој је, у 124 епизоде, изградио лик заједљивог, ироничног и истовремено племенитог оца породице и зета, Родољуба Рође Петровића.

Певао је сонгове, био домаћин у нашем првом шоу програму "Лифт за пети спрат", позајмљивао гласове цртаним јунацима...

Од почетка 1994. године, када је пензионисан, и даље је у сталном ангажману у Атељеу 212 и чест гост, већ од 1991, у представама Позоришта у Крушевцу у коме је и почео глумачку каријеру у драми "Родитељски дом" Валентина Катајева, првој представи овог новоотвореног позоришта, одржаној 1. маја 1946. године.

је уметник обдарен да брзо и лако учи текст, а потом да га тумачи. Лик који тумачи, увек у намери да успостави "хармонију лика и своје креативне особености".

Његов дар, самосвојни стил, шарм, култура и скоро 60-годишње сценско "трајање", угледни жирији су и награђивали. Добио је 1972. године Стеријин награду. Награду "Бора Михајловић", установљену 1992. у Позоришту Крушевцу, додељивану најистакнутијим личностима за допринос позоришном животу града и Србије, добио је исте године. Припала му је 2002. године Награда за животно дело "Добричин прстен" Савеза драмских уметника Србије, а потом је, по традицији, уследила свеобухватна монографија у едицији лауреатима награде "Добричин прстен" из пера театролога Зорана Јовановића.

Од почетка 1994. године, када је пензионисан, и даље је у сталном ангажману у Атељеу 212 и чест гост у представама Позоришта у Крушевцу.

МИОДРАГ БУЛАТОВИЋ БУЛЕ

(1930, Папе код Бијелог Поља - 1991, Београд)

"ОД ВАС ЋЕ БИТИ ДОБАР ПИСАЦ"

Један од најчешће превођених југословенских писаца у Европи. Фолклористички сочним ликовима и смелим третирањем еротике и сензуалности постигао је особени стил и књижевни израз

"Дошао је из Врњачке Бање у Крушевац да учи Гимназију, и као сиротиња, носио војнички шињел, а ја, као железничарско дете, железнички шињел - сећа се данас са великом љубављу и пијететом његов друг Душан Војводић и наставља: То нам је била опрема и знак препознавања и када смо отишли на студије у Београд. Звали су га због шињела Енглец, мада се он никада није правио Енглец.

На Филозофском факултету Универзитета у Београду, са професорима смо основали и развили књижевну трибину у данашњој библиотеци, ондашњој зборници 45, која је постала специфичне живог књижевног живота, а он био међу најактивнијима. Долазила су позната имена, нарочито из предратног Клуба писаца.

У једном сусрету са Ивом Андрићем питао га је шта се њему (Андрићу) највише свиђа са стилске стране.

- То је "Новембар" од Флобера. То је он, знате, писао девет пута док није коначно објавио.

- Знате, ја по три пута сваку своју причу преписујем и преправљам пре објаве, а од сада ћу то и више пута, одговори Миодраг Булатовић.

Уз благоданско одобравање, Иво Андрић је одговорио: Од вас ће бити добар писац тако је испало, завршио је Војводић.

О одлуци да из Врњачке Бање крене пут Крушевца и у њему оконча гимназијско школовање, присећао се Миодраг Булатовић маја 1978. године када је као гост Салона књиге "Багдале" промовисао свој роман "Људи са четири прста".

"Године 1941. мој отац је био у војсци, ја сам тада имао 10 година. Отац ми је послао једну читанку од Магарашевића са сликом Лазар Куле. Рекао ми је: Обрати пажњу на Кулу, важно је! Годинама сам чувао ту књигу, све бих сада дао да је могу наћи. Кад сам на првој ђачкој екскурзији кренуо у Србију, била је то Врњачка Бања и Крушевац. Дошао сам пред кулу кнеза Лазара и исплакао се као дете. Ја сам после овде завршио VII и VIII разред... За мене су крушевачки дани били дани мог сазревања, а овде сам почео и да пишем. "Светлост" ми је објавила једну причу коју сам написао у Крушевцу... и касније, у белом свету, где год да сам сретао Крушевљане празнично сам се осећао". Миодраг Булатовић је објавио: приповетке "Ђаволи долазе" (1955) и

четири прста" (1975), за који је добио НИН-ову награду критике, "Пети прст" и "Gullo, Gullo" (1983). Аутор је и драме "Годо је дошао", инспирисану Бекетовом драмом која је односом према бесмислу унела новост у дотадашњу савремену литературу у целом свету. Иако је сам аутор у предговору навео да његова драма не припада ниједном жанру, па читаоцу препоручује да сам бира жанр, она ипак доноси изванредну бекетовску атмосферу.

Комбинујући сликање фолклористички сочних ликова, модерне прозне фактуре и смелог третирања еротике и сензуалности, Миодраг Булатовић је у свом књижевном делу постигао особени стил и израз и остао најмаштовитији писац у нашој књижевности. Боравио је у Западној Немачкој, Француској и другим европским земљама.

После Иве Андрића, Миодраг Булатовић је најчешће превођен југословенски писац у Европи.

ДЕСИМИР ЗДРАВКОВИЋ ЋЕСА
(1930, Крушевац - 1997, Крушевац)

СВЕСТРАН СПОРТИСТА И ВЕЛИКИ ХУМАНИСТА

**У дугој спортској каријери био је на бројним
дужностима. Осим спорта бавио се и историјом
спорта родног града и околине**

Изузетни резултати на пољу спорта, педагошко-тренерског рада, публицистике и хуманости, испунили су професионалну и животну каријеру Десимира Здравковића Ћесе.

Као гимназијалац који је матурирао 1950. био је познати атлетичар, првак Југославије у трчању на 100 и 200 метара, признат скакач у вис и вишебојац. Дванаестак година играо је фудбал у "Напретку", одбојку у његовој јуниорској екипи, у екипи ДИФ-а, када је била у I савезној лиги. Био је члан прве послератне студентске репрезентације у фудбалу и учесник многих слетова и спортских манифестација у Крушевцу и ван њега.

По дипломирању на Вишој школи за физичку културу - Одсек наставнички, тренерски и рекреативни, предавао је фискултуру у Економској, Учитељској, Медицинској школи и школи ученика у привреди у време када је наставнички кадар овог профила био дефицитаран. Из тренерског рада са женском екипом Економске школе постигнути су врхунски резултати на екипним такмичењима у Југославији у рукомету и одбојци, док су у појединачној конкуренцији у атлетици постали име Мирослав Мишковић и репрезентативац Милун Стојановић.

Десимир Здравковић се дуго бавио историјатом спорта у крушевачком крају. Објављивао је текстове из ове области самостално или у коауторству са супругом Станиславом у многим часописима за физичку културу Македоније, Хрватске и Словеније, а у "Победи" је објавио 1989. године материјал о соколском слету одржаном 1939. године у Крушевцу.

Написао је књиге "Развој спорта у Крушевцу од ослобођења до 1970" (1971), "15 година сеоских спортских игара у општини Крушевац" (1978), чији је био покретач и организатор и "Развој соколства у Крушевцу" у коауторством са супругом, у оквиру "Повијест спорта", издате у Загребу 1991. године.

Истраживао је документацију о улози коју је пешадијски пуковник Драгутин Гавриловић имао на спортском пољу у Крушевцу као председник Соколског друштва, Стрељачке дружине "Обилић" и председник Аеро клуба, за чије је потребе чак и авионе обезбедио. Због свих тих заслуга, са групом истомишљеника Десимир Здравковић се изборио да се пуковнику Гавриловићу постави спомен плоча на згради у којој је становао.

Залагао се да и једна улица добије његово име. Нешто је учињено, али недовољно. Крушевац је остао недостојно таквој личности и једином почасном грађанину Крушевца у време. До одласка у пензију 1993, Десимир Здравковић је био секретар физичке културе Крушевац у време када су грађени базени, "Напредак" стадион, Хала спортова и Дом "Партизана".

У дугој спортској каријери био је члан ИО Републичке заједнице физичке културе, "Партизана" Југославије и Србије, у многим одборима и организацију такмичења на нивоу Југославије.

Осим бројних спортских знамења (Златна значка и плакета за постигнута остварења у физичкој култури, награде СОФКЕ 1976, 1978, Мајска награда "Партизана" Србије и Југославије 1991...), носилац је осам ордена (Орден заслуга за народ са сребрном звездом, Орден заслуга за народ са сребрним знацима...). Међутим, најдража му је пажња екипе "Варошарије" из Сарајева. Сада из циклуса ТВ емисија када је Крушевац био победник, која му је била најпотребније, набавила лекове из иностранства и предала му је уз скромни поклон на коме се цела екипа потписала.

Почаствован је уласком у Светску енциклопедију спорта којом је промовисана на Зимским олимпијским играма у Сарајеву 1984. године.

Као омладинац Десимир Здравковић Ћеса почео је да даје крв, пружајући помоћ рањеницима, а онда када му је брат умро у 20-ој години, мајка у болници у четрдесетој години и отац у крагујевачкој болници, и због недостатка крви, одлучио је да помаже другима.

Био је 164 пута добровољни давалац крви.

РАДОМИР - БАТА МИХАЈЛОВИЋ
(1930, Крушевац-1996, Ниш)

ЧЕТВРТА ГЕНЕРАЦИЈА

Специјалиста заштите животне средине, којој се посветио. Његова искуства која је оставио из ове области могла би бити од користи родном граду

Радомир-Бата Михајловић је трећа генерација Михајловића школованих у крушевачкој Гимназији и четврта генерација крушевачких матураната из исте породице: школске 1892/93. матурирао је деда Живојин, а затим завршава велику матуру отац Владимир, сестра Радослава и 1948/49. године и Радомир. И сви су, укључујући и прадеду Благоја који је 1876. године погинуо у рату са Турцима код Адровца, где је и сахрањен, рођен у Пећској улици.

Завршивши гимназијско школовање, а затим и Машински факултет Универзитета у Београду 1956. године, Радомир Михајловић је радио у Фабрици азотних једињења у Горажду од почетка 1957. до септембра 1961. године, започевши као инжењер приправник да би завршио као Главни инжењер техничке службе. Следеће две године радио је у предузећу "Милоје Закић" у Крушевцу као шеф Прототипног одељења у Сектору за развој.

Након избора за наставника на Машинском одсеку Техничког факултета у Нишу, где је почео са радом октобра 1963. године, у два наврата је биран за продекана овог факултета.

После прерастања појединих одсека и настанка посебних факултета током 1971. и 1972. године, Радомир Михајловић је држао наставу на Факултету заштите на раду и на Машинском факултету.

Поред наставе два пута је био биран за продекана Факултета заштите на раду.

Оснивањем Универзитета у Нишу радио је у разним телима Универзитета и био проректор Универзитета и предавач на Машинском и Факултету заштите на раду, на коме је предавао предмет „Заштита животне средине.“

У периоду од 1982. до 1986. године био је делегат у Већу удруженог рада Скупштине Србије и за све то време био на функцији Председника Одбора за образовање, науку и културу.

Докторирао је 1977. године на Машинском факултету у Београду са темом "Могућност искоришћења топлоте из градског смећа" али наши услови нису омогућили њену примену иако данас је у то времену свету радило неколико стотина постројења а само у Паризу четири.

Објавио је четири књиге и преко четрдесет радова. Поред доктората, највреднија су истраживања са групом млађих сарадника, рађена и финансирана за тадашњу Заједницу науке, под називом "Сагоревање чврстих горива у флуидизованом слоју".

Његов рад је пропраћен бројним наградама дипломама, плакетама и захвалницама које су уручили Технички факултет, Машински факултет, Универзитет у Нишу и Факултет заштите на раду.

Проф. др Радомир-Бата Михајловић се поносио што је генерацијски везан за Гимназију као ретко ко од крушевачких гимназијалаца, као и за Крушевац као родни град у коме живи део фамилије и школски другови, у коме је такорећи започео радни век, у коме је и касније имао интензивну сарадњу са предузећем у коме је почео, у "Милоју Закић" у време његове прославе 100-годишњице рада. Његови резулти на заштити животне средине можда би могли бити од користи и Крушевцу, центру хемијске индустрије која је и даље у развоју.

АЛЕКСАНДАР МЛАДЕНОВИЋ
(1930, Битољ)

ИСТОРИЧАР СРПСКОГ ЈЕЗИКА, АКАДЕМИК

Најплоднији и најзаслужнији живи српски лингвиста. Члан међународне комисије за словенске књижевне језике, "Његошолог", аутор капиталног дела "Повеље кнеза Лазара"

Александар Младеновић је својом интимом из дечачког и младићког доба емотивно везан за Крушевац који сматра својим завичајем, а такође и за крушевачку Гимназију коју је завршио 1949. године.

Данас се радо сећа многих својих професора, а посебно: Виде Трипковић, Драгог Јовановића, Милана Стојадиновића, Ратка Тошовића, Милана Цветковића и других. Протекло време је учинило своје тако да су његове везе са Крушевцем слабиле али се никада нису прекидале. Одазива се, колико може, састанцима своје генерације, а повремено се дружи са понеким од својих гимназијских другова. У свакодневном животу, поред осталог, Александар Младеновић воли да уз гитару пева српске, руске и грчке песме, да се бави гимнастиком, да навија за "Црвену звезду" и "Напредак" и да гледа филмове у којима правда побеђује.

Дипломирао је на Филозофском факултету Универзитета у Београду на Катедри за српски језик и књижевност 1954. године. Следеће године изабран је на Филозофском факултету у Новом Саду за асистента за предмет Историја српског народног и књижевног језика, што је постало његово животно, професионално и научно опредељење. Докторирао је 1963. године на Филозофском факултету у Новом Саду са докторском дисертацијом "О народном језику Јована Рајића", српског писца из XVIII века. По објављивању ове дисертације 1964, започео је снажан талас проучавања српског књижевног језика у XVIII веку, пре појаве Вука Караџића да би се убрзо проширио и на прву половину XIX столећа. Та испитивања су вршили домаћи и страни слависти, србисти, од којих су многи били његови дипломци, магистранти и докторанти. За последњих 40-ак година написано је и објављено много студија и расправа, а и више монографија инспирисаних поменутом књигом а и каснијим његовим многобројним радовима. Ти радови су у пуној мери осветлили један врло важан период, предвуковски, у настанку српског књижевног језика, а посебно његовог екавског изговора.

Непосредно по докторирању на поменутом факултету изабран је за доцента, 1968. за ванредног, а 1973. године за редовног професора, са кога је после вишедеценијске универзитетске каријере пензионисан

године. У то време био је шеф Катедре за српски језик десет година. Уз редован рад, од 1978. запослен је у Народној библиотеци је у Београду у својству начелника Археографског одељења, где данас. Заслужан је за развој научног рада у поменутом Одељењу, за мисију српске археографије у нашој земљи и иностранству, чему још доприноси научни часопис "Археографски прилози", у чијем је стању 1979. године учествовао, чији је уредник од почетка, а који и излази. Главни и одговорни уредник је у Зборнику Матице српске филологију и лингвистику (Нови Сад) и Српском дијалектолошком центру (Београд) и члан Уредништва Јужнословенског филолога (Београд), најеминентнијих лингвистичких гласила у Србији.

Из области проучавања историје српског народног и књижевног језика потичу његове књиге и научни радови објављивани у нашој земљи и иностранству. Данас их је, укупно узев, више од 430 међу које спадају и научни радови. Овим радовима Александар Младеновић је поставио нове основе у области српског језика, осветљавању и сагледавању резултата филолошких истраживања славеносрпског периода у историјском развоју српског језика, а такође и српског народног језика почев од старијих времена, што му је, поред осталог, помогло да из филолошке перспективе сагледа и реши низ проблема везаних за проучавање језика кнеза Лазара а што је резултирало издавањем капиталног дела "Језик кнеза Лазара" (2003). Ово издање, практично скуп старих докумената, обухвата оригинал, транслитеран и транскрибован, као и одштампан текст свих 14 повеља кнеза Лазара, уз факсимиле сваког од докумената. Осим што ће бити на располагању науци, што је од велике важности, књига пружа могућност и свима онима који желе да се упознају, бар у неким границама, с делатношћу српског језика чије је дело и данас снажно присутно и вечно актуелно у свакоме српском аутору речи.

Као признати "његошолог", бавећи се разним филолошким и другим питањима везаних за Његошево дело, проистекли су бројни радови, две књиге и више издања "Горског вијенца" и "Луче микрокосма". Укупна, библиографија проф. др Александра Младеновића објављена је у Годишњаку САНУ 2004. године.

Учествовао је, увек с рефератом, на многим домаћим и страним научним скуповима и симпозијумима, од којих овде помињемо народне славистичке конгресе: Праг 1968, Варшава 1973, Загреб 1975, Кијев 1983. и Софија 1988.

Држао је многа предавања, по позиву, код нас и у разним земљама. Од 1972. године стални је члан Међународне комисије за словенске језике при Међународном комитету слависта. Почасни је члан Славистичког друштва Србије.

За свој наставни и научни рад, проф. др Александар Младеновић је више пута награђиван. Добио је 1969. године Октобарску награду за науку Новог Сада за књигу "Језик Петра Хекторовића", 1990. године Република Црна Гора доделила му је 13-јулску награду "за научно стваралаштво из филологије лингвистике", 1990. Научни савет Лењинградског универзитета промовисао га је за свог почасног доктора наука због његових "значајних заслуга у развоју опште и словенске науке о језику". Исте године, Скупштина Универзитета у Новом Саду доделила му је Повељу са сребрном плакетом "за изузетан допринос и остварене резултате у раду и развоју Универзитета у Новом Саду" да би му децембра 2001. године Академски савет Софијског универзитета доделио научни степен почасног доктора наука, а такође и Почасну медаљу са плавом лентом овог универзитета.

Октобра 1997. године проф. др Александар Младеновић је изабран за дописног члана Српске академије наука и уметности, а октобра 2003. за редовног члана. У оквиру својих активности у САНУ председник је Старословенског одбора и Међуакадемијског одбора за дијалектолошке атласе, а члан је и неких других одбора.

Резултати научног рада академика Александра Младеновића оцењени су високо од компетентних научника сматрајући га зачетником новосадске школе проучавања предвуковског књижевног језика код Срба која је у последњим деценијама нашој науци дала много више него што је на том пољу било урађено у свим претходним периодима укупно. Сматра се да је најплоднији и најзаслужнији живи српски лингвиста и најзначајнији историчар нашег књижевног језика после Ђуре Даничића. Од Александра Младеновића "почиње нова епоха, епоха процвата" (П.Ивић).

ОЛГИЦА СТАНИСАВЉЕВИЋ

(1930, Београд-1987, Београд)

ГЛУМИЦА СВЕСТРАНОГ ДИЈАПАЗОНА

Свом позоришту на Црвеном крсту остала је верна до последњег даха, али је успешно радила и на филму, радију и телевизији

После завршене Гимназије у Крушевцу, где је већ озбиљно исказивала свој глумачки таленат и припадала оној чувеној групи гимназијалаца која је за педагога и уметнички узор имала господина Бору Михајловића, Олгица Станисављевић је 1950, пре него што је завршила Позоришну академију у Београду, добила ангажман у Београдском драмском позоришту. У њему је до 1959. године, докле је под овим именом егзистирало, одиграла двадесетак улога. Ангажман је наставила и у његовом следећем периоду (1959-1975.), када се припојило Београдској комедији и добило ново име - Савремено позориште. Са почетком 1975. године поново је постало Београдско драмско позориште, и Олгица Станисављевић је у њему остала, као стални члан ансамбла, све до смрти 1987. године.

Одиграла је око педесет главних и епизодних улога у делима домаће (Божић, Крлежа, Глишић, Сремац, Ћосић, Ћопић, Станковић, Нушић, Цанкар, Радовић, Триповић, Пекић, Д. Ковачевић...) и стране (Шекспир, Лабиш, Чехов, Достојевски, Сјунг, Брехт, Милер, Ануј, О Нил, Кундера, Турини) класичне и савремене драмске литературе.

Била је глумица свестраног дијапазона, а њени ликови, које је стварала кроз учење и савлађивање текста, били су све сами бисери драмског или комичног репертоара овог позоришта.

Као изузетни професионалац, са правим односом према позоришту, вредна, дисциплинована и увек ужурбана, темпераментна Олгица Станисављевић је пленила пажњу гледалишта глумом и упечатљивим изразом и као још млада глумица, као глумонема Кетрин у "Мајка храброст" (1957), и када је сазревала, као Меги у Милеровом "После пада" (1964) и онда, када је дефинитивно отишла и из позоришта, и из живота. Била је то улога Марије, чистачице у Туринијевом "Бечки танго", премијерно изведеном 1986. године, за коју је добила Октобарску награду града Београда.

Иако је свом позоришту на Црвеном крсту остала верна буквално до последњег даха, Олгица Станисављевић је много радила на филму, у радио програмима и телевизији, посебно у радо гледаним, хумористичким серијама.

МИЛУТИН ТАСИЋ

(1930, Београд)

ХИРУРГ СА МНОГО СТРАСТИ

Изузетно занимљив Крушевљанин, осведочени посленик културе. Особа која се бави шахом, филателијом, историјом Крушевца, а "убио" га најновији хоби-компјутери.

"Крушевац ми се допао као основцу. Возња фијакером од железничке станице до куће, споменик Косовским јунацима који ме је фасцинирао, пољане на све стране које нисам имао у Београду, боље животне прилике у ратно време, све је то допринело да Крушевац сматрам првим родним местом, а Београд случајним, мада ми је порекло крушевачко. Истина је да сам од рођења до 1958. године само повремено био његов становник, али довољно да га заволим и од 1958. у њему останем заувек. Морам да кажем да је Крушевац за мене интересантан град и са историјске стране, град који има оснивача али и мит који је, на жалост, лоше коришћен, поготово у кризним временима" - говори данас др Милутин Тасић.

Живот га није мазио од најранијег детињства. Време од треће до седме године провео је у интернату "Српска мајка" који је био под покровитељством Краљице Марије. Али су га урођена знатижеља, љубопитљивост и марљивост водили да свуда завири, да од малена "гута" штампу и стрипове, посебно књиге, да има и дивна сећања на интернатски живот попут одлазака у Двор, када је из краљичиних руку годинама примао поклоне.

Редовно школовање било је поремећено сталним селидбама условљеним ратним и поратним приликама. Нижу се Београд и основна школа "Стеван Немања" на Сењаку, затим Крушевац, Смедеревска Паланка, Врњачка Бања у којој среће Миодрага Булатовића и са њим учи и другује једно полугође, па поново Крушевац у коме је матурирао 1950. године, ослобођен полагања матуре. Из гимназије је изашао поносан што је за професоре имао дивне људе, више него родитеље, међу којима истиче пре свих Миру Бабић и Виду Радојковић. Али је професор Јовановић звани Шамика на њега оставио највећи утисак. *"Били смо неспремна генерација, а он нас је научио да учимо, научио нас је писмености, пре свега, инсистирањем на читању, исто као и Бора Михајловић, красан професор и родитељ"*.

После I године завршене на Медицинском факултету универзитета у Сарајеву, прешао је на исти факултет Универзитета у Београду на коме је дипломирао 1957. године. За студије медицине није била пресудна гимназија. Желео је да студира технологију, јер га је чувени чика Милан

Цветковић, професор без великог теоретисања и као изразити практичар, индиректно на то подстицао. Али, тешко поратно време, читање Кронина и посебно његове "Цитаделе", а изнад свега мајчина жеља, учинили су своје и одлука је донета.

Сећа се данас др Тасић да се по дипломирању осећао као Бог. *"Било је мало лекара, а они су, укључујући и моје професоре, углавном школовали на Западу, неупоредиво већих видика од многих других и мојих. Били су изразито коректни у општењу са пацијентима и својим колегама, имали су манире, достојанство, хуманост и били су господа"*.

Лекарску праксу је започео 1958. године у Здравственој станици "Милоје Закић", а већ 1962. године прелази у Болницу, на Хирургију код др Павловића, да би наставио специјализацију из Опште хирургије. Положио је специјалистички испит на I хируршкој клиници у Београду код проф. Рашковића, 1966. године, када се вратио у крушевачку болницу. Од 1986. године био је управник Службе хитне помоћи, па потом, од јула 1993. до 1995., када је пензионисан, поново се вратио хирургији. Назив примаријус-специјалиста Опште хирургије, стекао је 1982. године.

У животу је др Милутин Тасић имао неколико страсти.

Прва је шах, негован од IV разреда гимназије и освојено првенство Крушевца 1948. године. Наставио је са шахом и на факултету, али пошто је шах "тражио" целог човека, пребацио се на "проблемски шах" са којим је стекао титулу мајстора решавача и бројна признања Шаховског клуба "Напредак", као и Златну значку Шаховског савеза Србије 1988. године.

Друга је филателија, везана искључиво за историју и личности.

Својом трећом страсти је претрпао просторију своје библиотеке од пода до плафона, а и друге просторе. То су књиге о медицини, шаху, историји, о Крушевцу. Ту су и на хиљаде фотографија и архивска грађа из историје. Ову страст несебично дели са заинтересованим институцијама и личностима, увек расположен за размену, савете и сарадњу.

Био је дугогодишњи уредник и сарадник "Медицинске праксе", објавио је око 40 стручних радова у Зборницима Хируршке секције СЛД. Аутор је два поглавља у "Историји српске хирургије" проф. Радоја Чоловића и сарадника, издате 2002. године. Поглавља су "Развој хируршке службе у Крушевцу" и "Др Николајевић".

Завршио је и компјутерски припремио два рукописа: "Здравствене прилике у Крушевцу 1371-2001." и "Развој хируршке службе у Србији и Крушевцу, два изузетно вредна рада за историју хирургије у нашој земљи.

Стални је сарадник у Крушевачком зборнику.

Но, време је учинило своје, те је прву, а можда већ и другу страст овог изузетно занимљивог Крушевљанина, преданог хирурга и осведоченог културног посленика, "убила" нова- компјутерска страст.

БРАНИСЛАВ ТОКОВИЋ
(1930, Драмче код Делчева)

АУТОР ТЕРЕНСКИХ ЛАБОРАТОРИЈА

Специјалиста токсиколог. Формирао је једну од најсавременијих лабораторија у свету у којој су боравили стручњаци из преко 50 земаља

Од 1954. године када је дипломирао на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду као војни стипендиста, до 1966. године када је дипломирао и на Правном факултету Универзитета у Сарајеву, као ванредни студент, Бранислав Токовић био је на разним стручним дужностима у Сарајеву и Осијеку, где се показао и као успешан шахиста.

Од 1965. до 1968. специјализирао је токсиколошку хемију на Фармацеутском факултету у Београду и тада је постављен за начелника Лабораторије за противхемијску заштиту у Хигијенском заводу ВМА.

Хигијенски завод се трансформисао 1981. године у Завод за превентивну медицину ВМА - Лабораторија за противхемијску заштиту у Одељење за токсиколошку хемију. Као начелник овог одељења до краја 1990. године, формирао је једну од најсавременијих токсиколошких лабораторија у свету у којој су боравили стручњаци преко 50 држава, укључујући и оне најразвијеније.

У времену 1968-1980. проф. др Бранислав Токовић руководио је делом наставе из области токсикологије бојних отрова на Фармацеутском факултету у Београду и истовремено на ВМА предавао токсиколошку хемију. Био је ментор у више магистарских и докторских радова.

Преко 20 година био је руководиоца научно-истраживачких пројеката у области разраде савремених аналитичких метода за доказивање и одређивање токсичких једињења у води, животним намирницама и биолошким материјалима. Аутор је теренских лабораторија које су и данас у употреби, међу којима и аутолабораторија за токсиколошку и санитарно хемијску контролу и контролу лекова, што практично представља највиши ниво теренског рада.

Докторску дисертацију "Нове могућности детекције неких отрова у води у теренским условима испитивања", Бранислав Токовић је одбранио 1976. године. У оквиру ових истраживања решио је проблем токсиколошке анализе воде у теренским условима.

За асистента ВМА изабран је 1970, за доцента 1978, а за професора 1983. године.

Објавио је преко 60 стручних и научних радова у домаћим и страним стручним часописима. Коаутор је у три књиге. Био је на стручним усавањањима у Шведској, Немачкој, Енглеској, Аустрији и САД.

Светска здравствена организација бирала је два пута (1979. и 1980.) проф. др Бранислава Токовића за консултанта, када је у својству саветника Владе Бангладеш пројектовао и дао предлог комплетне опреме и организације за државну токсиколошко-хемијску лабораторију.

У току своје научне и наставне делатности, настојао је да своју струку шири и у унутрашњости земље и учествовао у формирању лабораторија у другим местима. Први словеначки, хрватски, црногорски и многи токсиколози из Македоније и Србије су његови ђаци.

Иако је целог радног века био са службом ван Крушевца, у чијој Гимназији је матурирао 1949. , проф. др Бранислав Токовић одржавао је сталну везу са његовим стручњацима. Многе анализе, због немогућности да се ураде у Крушевцу, рађене су у Лабораторији ВМА. Остварена је веома блиска сарадња са Заводом за здравствену заштиту Крушевца и заједничким ангажовањем са тадашњим директором Завода, др Божидаром Милићевићем, уз пуно разумевања и подршку СО Крушевац и скоро свих радних организација, прикупљена су средства, тако да је у Крушевцу формирана савремена токсиколошка лабораторија која је, по оцени у то време надлежног министра, представљала "светлу тачку у Србији".

Истовремено је руководио делом специјалистичког стажа првог крушевачког токсиколога.

Цео радни век проф. др Бранислав Токовић је провео на служби у ЈНА. По пензионисању 1990. године био је саветник у Заводу за фармацију Републике Србије.

БОЖИДАР - ЦЕРИ ЦМЕРКОВИЋ

(1930, Могилац)

УВАЖЕНИ СЛИКАР И ПРОФЕСОР

Иако је студирао и завршио сликарство, седам година је факултативно радио графику и остао јој до данас веран

Јуни месец 1992. године био је у крушевачкој галерији "Театар за" резервисан за изложбу београдских ликовних уметника из Крушевца, међу којима је представљен и Бојидар - Цери Цмерковић, сликар, графичар, професор и проректор Универзитета уметности у Београду.

Цмерковићев таленат, озбиљно испољен још у крушевачкој Гимназији, помно је неговао не само његов професор ликовног образовања Гаја Ерић, коме неизмерно дугује, већ и који је у то време био отац у то време такође ликовни педагог ове Гимназије. Снажни утицај имао је још један крушевачки сликар, аматер - Влада Јовановић.

Све оно тада научено и урађено, није остајало у Цмерковићевим блоковима, на школским изложбама или гимназијским ходницима. Његови радови у виду паролa, прогласа, објава јер је такво време било рекламних панова, налазили су се на улицама, трговима, јавним зградама. Из овог "опуса" свакако да су посебну пажњу привлачили рекламни панони са филмским репертоаром које је радио као један од два аутора. Већ тада, нису то биле само карактеристичне сцене филмова са пратећим подацима, већ и врло озбиљни ликовни, колористички и естетски садржаји. Природно је да се један овакав квалитет по завршетку Гимназије упутио на Ликовну академију у Београду, коју је успешно завршио 1954. Две године касније и специјалку код Марка Челебоновића, а затим и краћу специјализацију у Паризу. Иако је студирао и завршио сликарство, седам година је факултативно радио графику и њој, заувек, остао веран.

Почео је као ликовни педагог у београдским школама, да би 1964. био изабран за асистента на Академији за примењену уметност у Београду, касније за доцента, ванредног и редовног професора. Пензионисан је 1996. године као проректор у четвртом узастопном мандату.

Од 1955. члан је Графичког колектива, чији је и председник био четири године, а од 1956. и члан УЛУС-а.

Југословенска графика обишла је буквално сваки кутак света, а са њом и Цмерковић као аутор, али поменимо само највеће светске центре: Женева,

Либек, Њу Делхи, Рим, Милано, Франкфурт, Париз, Вашингтон и Њујорк. Осим у Европи и Америци излагао је на Куби, у Аргентини и Аустралији.

Широм Југославије је имао безброј самосталних и колективних изложби.

У термину новембар - децембар 2003. године у Галерији САНУ у представљене су и његове графике у оквиру велике изложбе "Један век Дела из Графичке збирке Музеја савремене уметности у Београду".

Оно што карактерише Џмерковићево сликарство па и граф избегавање класичног начина уметничког обликовања. Гротескним изобликама људских ликова он мајсторски дочарава психолошки продубљене портрете, чиме постиже изузетно значајну димензију у свом стваралаштву када уместо овог метода, користи "метод елиминисања детаља, како би уобличио саму суштину одабране теме", такође достиже врхунске домаши експериментистички снажан потез и колорит.

Примио је и безброј награда, признања и повеља: Награда за Уметничке колоније у Ечки 1965, Награда за графику на изложбама УЛУС'67, награда Октобарског салона 1966, награда Музеја савремене уметности тријеналу и Плакета на изложби илустрације "Златно перо Београда" 1967, "Златно перо УЛУС-а 1968, Плакета града Београда заслужним уметницима за уметнички друштвени рад, поводом 25 ослобођења Београда 1969, Повеља УЛУС-за члановима 1975, Повеља Графичког колектива 1980. и Награда УЛУС за животно дело и допринос за развој графике на II међународном бијеналу у Београду 1992. године.

У Крушевцу, међутим, излагао је само четири пута: 1968, 1971, децембра 1994 - јануар 1995. Ту подједнако криви и себе и Крушевац. Неги му пада теже: *"Жао ми је што је Крушевац, све моје, и моје детињство и ја био неправедан према проф. Гаји Ерићу јединој клици ликовне уметности после II светског рата. Али сам срећан што је та клица нашла погодно место у мени, касније у групи са Чворовићем на челу да би се круг ширио и створила таква ликовна клима којом се можда и поништава она неправда.*

Исто тако, жао ми је кад видим да Крушевац сада личи на сваки други онда је имао своје финесе: бандере средином улице, грађани малограђанску атмосферу, кермесе на Морави, дансинге, оркестре занатлија, неке фестивале, фудбалске турнире, чак и уличне тимове. Караџићеве, звао се Вембли. Неповратно су отишли, али их се са сетом улични добошари, особене сахране, оплеване улице, навике исти-јања јука кафа уз ратлук и новине у градским кафанама, дружења наших младића на шамлицама испред кућа. Вероватно зато данас се осећам као странац као Крушевац јер не налазим дух града у коме сам одрастао и у коме сам се фокусирао на сам можда зато познат у београдским круговима по анегдотама које нећу причам, а потичу из крушевачких билијара, кафана, шах секција... и просто и тај начин одржавам контакте него честим одласцима и, наравно, везом са пријатељима, углавном школским друговима који живе у Београду."

БОГДАН БОШКОВИЋ

(1931, Коњух)

ИСТРАЖИВАЧ НОВИХ ЛЕКОВА

Својим научно истраживачким радом допринео унапређењу фармакологије и токсикологије а и угледу наше медицинске науке у свету

Од момента када је 1950. године матурирао, Богдан Бошковић је одлучио да се посвети фармацији и медицини, поштујући и чувајући у најбољој успомени, како у стручном тако и у људском погледу, све професоре који су му, у тих осам година похађања Гимназије, предавали.

Фармацеутски факултет Свеучилишта у Загребу завршио је 1956. године, а 1968. Медицински факултет Универзитета у Сарајеву, на коме је 1964. године одбранио докторску дисертацију под насловом: "Прилог механизму деловања реактиватора холинестеразе" и стекао назив доктора медицинских наука.

Дисертација је имала научни карактер и послужила је бољем познавању механизма дејства групе лекова која се користила, а и данас се користи, за лечење тровања органофосфорним инсектицидима.

На усавршавању из фармакологије провео је осам месеци у Великој Британији 1963. и 1969. године.

Од 1956. па до краја 1964. године радио је у Институту за фармакологију Медицинског факултета у Сарајеву где се бавио медицинским истраживањима из области фармакологије. Затим је као активно војно лице премештен у Београд у Медицинско одељење (настало из Института за токсикологију ВМА) Војнотехничког института. Ту је на крају 1993. године пензионисан у чину пуковника ВЈ са звањем научног саветника.

По пензионисању радио је у Комисији за научно - истраживачки рад научно - наставног Већа ВМА (у једном мандату и као њен председник), а са Клиником за неурологију ВМА на развоју и клиничким испитивањима нових комбинација аналгетика и нових облика антиепилептика. Две деценије био је аутор годишње публикације ВМА "Новости у терапији". По позиву је са рефератима учествовао на шест међународних симпозијума и конгреса.

У ВМА је за предмет Фармакологија и токсикологија прошао је избор у сва наставна звања од доцента 1971. до редовног професора 1981. У периоду 1986-1990. био је изабран и за редовног професора Медицинског факултета у Тузли, за предмет Фармакологија, токсикологија и клиничка фармакологија. Од 1998. године редовни је професор по позиву на Медицинском факултету у Фочи за исти предмет. Професор Бошковић је објавио више од 380 радова, од којих 78 у

међународним часописима и зборницима и по два у страним монографијама и књигама. Аутор је монографије "Пестициди - токсикологија и тровања", и по два поглавља у националним медицинским уџбеницима.

Био је члан Савета за научни рад у оружаним снагама и пре његове Комисије за научне кадрове. Био је дугогодишњи руковођа научног Пројекта СР Србије "Заштита хране од загађивања и здравствени аспекти загађивања".

За експерта Светске здравствене организације изабран је 1971. Члан је Британског фармаколошког друштва (1971), немачког Удружења фармакологију, Научног друштва Србије (1996) и Српског лекара. Главни је и одговорни уредник часописа *Archives of Toxicology and Xenobiotic Metabolism*, гласила Секције за токсикологију и члан Уредништва више националних медицинских гласила. Председник Савезне комисије за дијагностику и терапију. Члан издавачког Савета СЛД.

Допринос професора Бошковића медицинској науци је фундаменталан и практичан. Први се односи на разјашњење механизма токсичног дејства нервног бојног отрова (БОТ) сомана, и разјашњењу нефикасности дотадашње терапије, а други, њеном решењу. После дугогодишњег претклиничких истраживања, објављених у међународним часописима установио је да се резистенција сомана на терапију заснива на његовом посебном механизму токсичког дејства, који је превазиђен при употреби специфичног антидота - реактиватора холинестеразе, оксима HI-6. Резултати клиничких испитивања HI-6 која су проистекла из заједничке саопштења професора Бошковића и Клинике за токсикологију ВМА, спроведених са здравим добровољцима и болесницима затрованим органофосфатним инсектицидима, HI-6 је као антидот uveden и у клиничку праксу у земљи.

Поред тога, професор Богдан Бошковић је инвентор Nov таблета, лека који је у периоду 1994 - 2002. године био регистрован у земљи, посебно ефикасног у терапији акутних напада мигрене и главобоља, врта јаким болова, укључујући и канцерски и фантомски.

Из укупног опуса његових радова значајни су и они који се односе на допринос фундаменталном разјашњењу механизма дејства лекова: Morbus Parkinsoni, Myotoniae congenitae, Myastheniae gravis и конвулзија.

Кроз наставу фармакологије и токсикологије, менторским радом одбрани докторских дисертација (68) и магистарских радова (52), Војномедицинске академије, значајно је допринео и развоју Медицинског факултета у Бањој Луци, Београду, Нишу, Новом Саду, Приштини, Ријеци Сарајеву, Тузли и Загребу.

Биографске одреднице посвећене су професору Бошковићу у Војномедицинској академији (1981), Ко је ко у Србији (1996), International Directory of Physicians (1996), International Directory of Physicians (1996), International Directory of Physicians (1996).

Distinguished Leadership Биографског института САД (1998) 2000
Outstanding Intellectuals of the 21st Century Интернационалног биографског
центра (IBC) у Кембриџу (2000).

Према подацима Science Citation Index (САД), радови проф. др
Богдана Бошковића цитирани су у међународним часописима више од 750
пута, што је значајно допринело не само његовом личном, већ и укупном
угледу наше медицинске науке у свету.

ДУШАН БОШКОВИЋ
(1931, Скопље)

ПРОМОТЕР НАИВЕ

Пратећи ликовни живот Србије, допринео је афирмацији двојице познатих сликара Душана Јевтовића и Саве Стојкова

У Крушевац је дошао 1941. године као избеглица из Скопља, где су му родитељи, Зора и Александар Бошковић, били учитељи и нису као Срби хтели и могли да остану под бугарском окупацијом у Македонији.

Гимназију је похађао од 1941. до 1949. и био у групи одличних ученика своје генерације.

Желео је да студира Високу филмску школу која је тада постојала у Београду. Но, пошто није положио пријемни испит, делимично и природно остварење личних вокација нашао је на студијама Историје уметности на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

По завршеним студијама, две године (1957 - 1959) био је кустос у Народном музеју у Крушевцу.

Шта је тада урадио за Крушевац?

"Први сам донео лик цара Лазара и цара Уроша у крушевачки Музеј, који су у ствари били фреско - копије са фрагмената живописа цркве Лазарице, а чији се оригинали чувају у Народном музеју у Београду".

У то време почиње његова сарадња у листу "Победа". Тих година је у Крушевцу запажен нови талас културних збивања - појављује се књижевни часопис "Багдала", приређује прва изложба слика из фонда Народног музеја, и низ других културних манифестација.

Као кустос обишао је већину манастира и других културно-историјских споменика тадашњег крушевачког среза. О посети разрушеној цркви у селу Пуста Река на Копаонику написао је репортажу у "Победи" која је касније уврштена у посебан Зборник штампан приликом 20 - годишњице листа. У тој цркви Бугари су стрељали мештане, што је послужило, колико се сећа, као мотив за драму Добрице Ћосића "Открића" која је играна у Југословенском драмском позоришту у Београду.

У Радио Београду је од 1959. Највећи део времена провео је у културној рубрици пратећи углавном ликовна збивања у Београду и Србији.

О два новинарска подухвата Душан Бошковић каже: *"Радио Београд је 1989. у сарадњи са Славија банком организовао велику акцију под називом 'Сликари дародавцима', у којој су прикупљена уметничка дела у оквиру зајма за привредни препород Србије. Пошло нам је за руком да прикупимо близу три стотине слика и графика од уметника из целе ондашње Југославије. Посебно је била*

значајна изложба наших сликара у Паризу. Оно што до тада нико није учинио, успео сам да у Паризу добијемо шездесетак слика наших уметника који тамо живе и раде и то не само из Београда и Србије, већ из Словеније, Хрватске, Македоније... Та изложба је најпре приређена у нашем Културном центру у Паризу, а затим у галерији Културног центра Београда. Сви прикупљени радови приказани су у уметничком павиљону "Цвијета Зузорић" на Малом Калемегдану.

Постоји још један догађај који завређује ширу пажњу. На дан Св. Саве 1994. године први пут је успостављен радио мост између Радио Београда и Радио Софије (Радио Христо Ботев). Догодило се нешто на шта ће се, можда, чекати деценијама, а то је да преко таласа Радиа Христо Ботев четири минута одјекује химна "Ускликнимо с љубављу светитељу Сави". Гости у софијском студију су били председник Савеза писаца Бугарске Никола Хајдов, диригент хора "Обретенев" Иван Робев, вајар Дмитриј Остојић и најпознатији филмски режисер чијег се имена тренутно не могу сетити."

Пратећи ликовни живот у Србији, допринео је афирмацији двојице познатих сликара паиваца. У крушевачки Народни музеј први је позвао Душана Јевтовића да на једној изложби прикаже своје радове. Тако је почео његов уметнички пут.

Други сликар је Сава Стојков из Сомбора, којег је такође представио широј публици у часопису "Дуга" у коме је водио "Галерију Дугиних читалаца". У страници у боји која је била посвећена самоуким сликарима, био је репродукован, уз интервју, и портрет сељака Саве Стојкова, у то време киноапаратера у једном сомборском биоскопу.

У Радио Београду, као уредник, пратио је ликовне догађаје и културна збивања у Србији и Југославији.

"Мој је мото - каже Душан Бошковић, да о уметности, посебно у радио програмима, због своје специфичности, не треба усредсредити пажњу само на критику дела. Далеко је значајније допринети афирмацији и приближавању гледаоцима - слушаоцима. Кад разговарам или пишем о неком сликару, желим да слушаоца заинтересујем да дође у галерију и да провери и види да ли се слаже са оним што сам рекао. Уметност без публике губи своје основно хуманистичко обележје."

ЉУБОМИР ГЛИГОРИЈЕВИЋ

(1931, Београд)

КРИТИЧАР ИЗОШТРЕНОГ СТАВА

Поступно је развијао један својеврстан приступ уметности и уметничком делу и методологију разматрања ликовних проблема којима се бави

Завршио је Гимназију у Крушевцу као одличан и најсензибилнији ученик генерације, каквог га се и данас другови сећају. Завршио је Историју уметности на Филозофско - историјском факултету Универзитета у Београду са изузетним успехом и одмах уписао постдипломске студије из естетике на Одељењу за филозофију истог факултета.

Апсолвирао је са средњом оценом 9,60, али није бранио магистарски рад.

Као стипендиста француске владе провео је на специјализацији у Паризу школску 1965/66. годину. Следеће године је предавао Увод у ликовне уметности на Институту за филм у Београду.

У периоду 1968-1972. био је библиотекар на Академији ликовних уметности (АЛУ) у Београду.

Од избора у звање асистента (1973.) до избора у звање редовног професора на Факултету ликовних уметности у Београду, Љубомир Глигоријевић је предавао исте предмете: Општу историју уметности и Ликовне поетике XX века. На Факултет ликовних уметности у Београду дошао је са богатим педагошким искуством које је за све време студија упоредо стицао као дугогодишњи сарадник Југословенске галерије репродукција, где је, пратећи њене изложбе широм тадашње Југославије, држао стручна предавања, као и на Институту за филм.

На овом факултету био је изузетно значајан његов допринос, не само што је зачео и развијао новоустановљени предмет Ликовне поетике XX века, већ што методом свог предавачког рада, применом принципа мултидисциплинарности и компаративистике, пружа студентима широк и занимљив увид у проблеме ликовне уметности.

Докторирао је 1986. године са тезом "Опредмеђивање у ликовном простору" на Факултету ликовних уметности (ФЛУ) у Београду.

Теза која је заснована на његовој методи има ослонац у животу саме уметности нашег доба и традиционалне уметности, али и у савременој критичкој и теоријској свести. Процес опредмеђивања схваћен је као уметничка пракса произвођења дела као предмета који, одбацујући традиционална репрезентативна гледишта и традиционални естетски став, настоји да очува "сферу уметништва у њеним суштинским одређењима".

Поступно је развио један својеврстан приступ уметности и уметничком делу, а следствено томе и посебну методологију у разматрању ликовних проблема којима се бави. У том смислу он је морао да за себе разреши

питање удела историчности у приступу делу и то је учинио ослобађајући своју имажинацију робовања историјској чињеници као таквој, а елемент историјског почеo је да схвата само као део спољне сфере егзистенције дела, а не као услов мишљења о делу. У накнаду за то, он је заострио баш питање услова мишљења о уметничком делу и свео на активно виђење дела - савршено изоштрено оптичко чуло за његово предметно бивство, за тачно констатовање чињеница и поретка у оквирима његовог феноменалног плана, што се код њега директно повезује са самим радом са уметничким делом. Глигоријевић даје димензију сопственог креативног виђења која искључује, у највећој мери, да се коришћење стручне литературе одвија у компилаторском виду.

Објављује стручне текстове по листовима, часописима, по каталозима самосталних, групних или едукативних изложби. Објављује и преводе стручних текстова са француског и енглеског језика, а до скоро највише у часопису "Ликовне свеске", чији је био уредник и редактор од оснивања. Преводио је текстове који су од утицаја на информисаност наших ликовних уметника и других сродних стручњака. Од 2000. године редовно објављује, најпре у месечнику Књижевне новине затим, од 2002. у месечнику Књижевни лист циклус студија "Споменички досије Београда" и "Савремени мајстори".

Написао је две књиге-монографију "Скулптура Славољуба Радојчића" и са групом аутора уџбеник за средње усмерено образовање "Уметност".

Одржао је бројна јавна предавања на трибинама Коларчевог народног универзитета, Естетског друштва Србије, Дома омладине, Библиотеке града Београда, и као гостујући професор у Сарајеву на Академији за ликовне уметности, у времену од 1989. до 1991. и на ФЛУ на Цетињу од 1993. до 1995. године.

По одласку у пензију, проф. др Љубомир Глигоријевић држи предавања за студенте III степена на Факултету ликовних уметности у Београду (Ликовне поетке XX века), а као гостујући професор држи предавања из предмета Историја модерне уметности и Ликовне поетике XX века на Факултетима ликовних уметности у Цетињу, Требињу и Бања Луци. А као ликовни критичар, и данас важи за критичара изузетно изоштреног критичког става у погледу ваљаности досезања феноменалних битности које открива, испитује и са којима ради на уметничком делу, што његов рад чини пионирским у нашој средини.

И када размишља о граду свог школовања, у коме је провео тек толико времена колико се дуго у њему школовао, проф. Глигоријевић каже: *"Матурирати у једном граду на отићи из њега значи заувек бити тим градом обележен. Ту није реч о захвалности већ о нужној емоцији*

која се најчешће исказује повременим генерацијским окупљањем, али о којој би и сам град морао да зна да на њу чак и рачуна, али и да се труди да себе у доброј мери сачува, да напредује и да се мења без разарања неких бар најособенијих одлика. То говорим и из своје професије у којој се учи колико посебног напора треба уложити у одржавање лица града, лица које памте они који га воле. Затварање видика једног од најсвечанијих српских споменика и неколико других непажњи урбаниста и ликовних уметника, чине ми живот много болнијим".

ЈОВАН КОНСТАНТИНОВИЋ ШИШКО

1931, Крушевац -2001, Београд)

ФИЗИКА ЗА ЦЕО ЖИВОТ

Ако се за тренутак и одвајао од физике, Крушевац је био тема која га је заокупљала. Само човек који је много волео свој град могао је са толико љубави о њему да прича

Већ у крушевачкој Гимназији, као ученик који је са лакоћом схватао физику и био љубимац професорке Миле Жижић-Стојков, Шишко је био сигуран да ће бити физичар.

По завршетку гимназије 1949. године уписао се на Одсек физике на Природно - математичком факултету Универзитета у Београду - и одмах по дипломирању добио и прво запослење на Институту за нуклеарне науке у Винчи. Ту је започео са групом колега да ради на коришћењу неутронског зрачења из реактора за истраживање материјала.

На специјализацији у Француској боравио је 1961. и 1962. године и тамо је објавио радове у сарадњи са групом научника који су били познати у свету у овој научној области. По повратку у земљу наставио је са радом у истој области на реактору у Винчи, да би 1967. године поново отишао у Француску где је одбранио докторску дисертацију под називом "Contribution à l'étude expérimental de la diffusion critique des neutrons froids par le fer" (Допринос студији критичног расејања хладних неутрона на гвожђу) на Université Paris-Sud, Orsay.

Наставио је да ради у Винчи где је један од оснивача Лабораторије за физику чврстог стања. Све је било на европском нивоу уз успешну и богату међународну сарадњу.

У периоду од 1970. до 1976. године, када је за истраживања на фундаменталним наукама наишла криза, која, може се рећи, још увек траје, радило се за привреду и то је један од најплоднијих периода сарадње са домаћом привредом, посебно са "Здрављем" из Лесковца и "Вино-Жупа" из Александровца. Зарађена средства из ове сарадње улагана су у пројекте основних истраживања јер, нажалост, држава није била довољна заинтересована, па је оваква сарадња била ствар иницијативе и ентузијазма др Јована Константиновића и његових колега.

Тако је др Константиновић један од оснивача Центра за стерилизацију предмета за једнократну употребу у медицини помоћу гама зрачења. Југославија је била једна од четрдесет земаља у свету у којој је овај метод уведен у здравство. Програм је реализован уз помоћ Фонда за развој УН који је финансирао набавку опреме, држава Србија је дала кредит за зграду, а рад Јована Константиновића и његових колега, дугачак три године и тежак 300.000 долара, био је њихов допринос Србији.

Поред научно истраживачког рада на основним и примењеним пројектима, Јован Константиновић је био директор ООУР-а "Лабораторија за фи-зику чврстог стања и радијациону хемију" у Винчи и чест члан многобројних форума Републичке заједнице за науку; имао је своје докторанте и своје магистранте, а од 1989. године је редовни професор на Физичком факултету Београдског универзитета. У науци, посебно је заинтересован за механизме прелаза из једног агрегатног стања у друго, као и трансформације материјала из магнетно активног стања у магнетно неактивно. Проф. др Јован Константиновић се бовио и високо температурским суперпроводницима, уствари материјалима код којих на одређеној температури електрични от-пор тежи нули. .

Ако се за тренутак одвојао од физике, Крушевац је била следећа тема која га је заокупља. Само човек који много воли свој град може са толико љубави и толико непогрешивих детаља о њему да прича, без обзира да ли је у питању старо градско језгро кога више нема, локације трговина и имена њихових власника, изгледи стоваришта и магаза, кућа за становање; или се ради о чувеном Кесеровићевом говору на балкону познатог хотела "Париз" украшеном пиротским ћилимом, или о моменту када је једна од фигура споменика Косовским јунацима изрешетана мецима, или о уласку Руса 1944. у Крушевац...

Када се помињао хотел "Париз", као да је сенка туге прелетала његовим лицем. Никада није могао да схвати да њега - Јована Константиновића - "Шишка", можда последњег могућег власника хотела "Париз", нико од тадашњих крушевачких званичника није бар реда ради позвао на "свечано" рушење. Неки познаник је прочитао у "Победи" и јавио му. Но, пуним срцем причао је о Гимназији и дружењу своје генерације.

Проф. др Јован Константиновић, супруг математичарке, отац ћерке дипломиране физичарке и сина доктора физике, предавао је Физику чврстог стања на Физичком факултету и водио Семинар савремене физике - "нешто као Антологија савремене књижевности" - умео је да каже уз смешак, бавио се студентима физике и докторантима физике.

Заиста, физика је била за цео живот.

БОРИСЛАВ ЛАЗАРЕВИЋ

(1931, Пепељевац)

ДОКТОР ЗА УГРОЖЕНЕ ТРУДНОЋЕ

У дијагностичке поступке и лечење у гинекологији увео је три нове методе - ултразвук, унутар материчну трансфузију и одређивање лецитина у плодовој води

Као и другима, и Бориславу Лазаревићу, гимназијски дани су остали у трајном и незаборавном сећању, посебно уз професоре Миру Бабић, Миодрага Вујића, чика Миланчета и друге, који су били искусни, добронамерни, пуни разумевања и ентузијазма иако у изузетно тешким поратним приликама. Као одличан ученик одлучио се за медицину коју је завршио 1958. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду.

До 1963. године, када је дошао на Гинеколошку клинику Медицинског факултета у Београду на специјализацију из гинекологије коју је положио 1967. са одличним успехом, радио је у Крушевцу у Здравственој станици "Мериме" и београдском III Дому народног здравља.

У Гинеколошкој клиници др Борислав Лазаревић радио је као лекар специјалиста до избора за асистента (1975.). Следе избори на Катедри за гинекологију и акушерство у доцента (1981.), ванредног професора (1987.) и 1990. за редовног професора.

Докторску дисертацију одбранио је на Медицинском факултету у Београду 1978. под насловом "Ензими плаценте". Теза је била из области угрожених трудноћа, проблематици којој је посветио свој цео радни век. Дисертација је нашла практичну примену у свакодневном раду акушера на откривању поремећаја у трудноћи, односно раном откривању промена у постељици, као наговештају патолошких поремећаја трудноће. Поред практичне примене, теза има и научни значај јер служи научно истраживачком раду у изучавању функције и стања плаценте (постељице).

Проф. др Борислав Лазаревић је објавио 250 научно-стручних радова публикованих у домаћим и страним часописима, а односе се у већини на проблематику трудноће са разних аспеката. Аутор је књиге "Савремени дијагностички поступци у перинатологији" (1990.), намењене постдипломским студијама и "Исхрана у трудноћи" (1997.). До 1995. године био је коаутор у две књиге и уџбенику за студенте медицине, док је 1996. у уџбенику за студенте медицине и постдипломце написао део поглавља из патологије у трудноћи "Породиљство".

Боравио је у два наврата у Москви (1988, 1989) у оквиру пројекта Клинике у Београду и II Медицинског факултета универзитета "Пирогов" из Москве. У дијагностичке поступке и лечења проф. др Б. Лазаревић увео је нове врло значајне методе. Први у Југославији увео је нову методу Ултразвук у

гинекологији (1970.); са сарадницима, поново први у Југославији, увео је методу директне унутар материчне трансфузије код тешких облика поремећаја Rh фактора (1987.); увео је и нову методу одређивања лецитина у плодовој води за одређивање зрелости плода пре краја трудноће.

Учествовао је у два научно стручна пројекта са америчким институцијама и један са Универзитетом у Москви, а 1996/97. године и у пројекту са надалеко чувеном америчком фондацијом Drug and food administracion "Утицај ултразвука на ћелије организма".

Био је ментор у многим магистарским радовима и докторским дисертацијама.

Од 1992. до 1995. године био је председник Секције за перинаталну медицину Српског лекарског друштва, кроз коју се спроводи стручно научна активност гинеколога и педијатара у Србији.

Награђен је сребрном Плакетом града Београда и са више плакета, диплома, захвалница лекарских савеза и удружења.

Више од десет година проф. др Б. Лазаревић био је шеф катедре за постдипломске студије из гинекологије и акушерства са хуманом репродукцијом, а од 1978. године и начелник Одељења патологије трудноће у Институту за гинекологију и акушерство Клиничког центра Србије.

Поред великих обавеза увек је налазио времена за своје велике љубави: фудбал, кога воли и прати још из младих дана, белетристику, многа београдска културна догађања, породицу и Завичајни клуб из Крушевца. Преко Клуба и повремених одлазака у Крушевац, проф. др Б. Лазаревић одржава везу са Крушевцем *"који је сада већи град, пун динамике, са доста индустрије и доста новог света. Негује увек добре културне вредности, гаји традицију изузетних спортских активности, и запоставља многе ствари које чине свакодневни живот, као што је и чистоћа града. Њиховим решењем отргао би се и провинцијализма, коме никада и није робовао"*.

Одрастао је у скромној сеоској породици са наглашеном националном традицијом и осећањем за правичност и поштење. Уз оца писменог човека, старог солунског борца и патриоте учећи у потпуно обескурном условима, уз рану очеву смрт, у тешким приликама, велики рад, напор, организованост и доследност у схватањима и опредељењима довели су проф. др Борислава Лазаревића до успеха који је постигао.

ВОЈИСЛАВ МАТИЋ

(1931, Бивоље)

ПИОНИР ЛАСЕРСКЕ ТЕХНИКЕ У ОРЛ У НАС

Специјалиста оториноларингологије у часовима одмора се бави пчеларењем, ловом и риболовом

„Крушевац, који је, по мом мишљењу, увек био интелектуални центар Србије и школовање у крушевачкој Гимназији, једној од првих у Србији са плејадом изванредних професора (проф. Мијовић, проф. Вујић, проф. М. Цветковић, проф. Б. Михајловић, проф. Мила Жижич, проф. Вида Трипковић и многи други) веома су утицали на моје животно опредељење да се са пуно озбиљности предам животном позиву и научно-истраживачком раду“ каже пуковник проф. др Војислав Матић евоцирајући сећање на школу коју је завршио 1951.

Медицински факултет у Београду завршио је 1959. године као војни стипендиста а 1960. добио чин поручника ЈНА и отпочео са радом у Гарнизонској амбуланти у Београду. Специјалистички испит из оториноларингологије завршио је 1967. и исте године био постављен за начелника ОРЛ кабинета у Војној болници у Београду.

Радна, стручна и научна биографија др. Војислава Матића од 1970. када је био постављен за начелника ОРЛ одељења у Војној болници Мељине, била је веома богата: 1971. изабран је за начелника Одељења за нос ОРЛ клинике ВМА; 1972. се усавршавао на ОРЛ клиници на Шалати Медицинског факултета у Загребу; 1974. је боравио у болници Croix Rousse у Лиону; 1978. одбранио је докторску дисертацију под насловом: „Хемиларингектомија и замена одстрањене половине ларинкса трахејом“. Примењујући стечена искуства из ове дисертације у хуманој патологији и први пут у хирургији ларинкса, извршио реконструкцију ларинкса помоћу трахеје у решавању малигних и бенигних обољења, тешких стеноза и повреда ларинкса. Први је у југословенској оториноларингологији увео ресекцију трахеје примењене код акутних или хроничних повреда у собраћајним, ратним условима и у мирнодопском збрињавању повреда и на оригиналан начин извео анастомозу трахеје субмукозним шавовима у решавању малигних и бенигних тумора и стеноза трахеја. У болници Foches у Паризу, године 1978/79. провео је 4 месеца где је као први доктор из наше земље стекао прва искуства из хирургије ласером у ларингологији. Тада му је додељена Диплома Медицинских колега болница у Паризу; По повратку у земљу, 1979. увео је микрохирургију ласером и свој оригинални поступак хордектомије ласером у решавању карцинома гласнице. Др Матић је први у земљи увео ласер у естетску хирургију у решавању бенигних и малигних израстлина на кожи. Све ове методе су дале изванредне резултате како на успешном хируршком достигнућу, тако и на очувању свих функција

гркљана и душника (трахеје)- дисања природним путем, нормалног гласа и потпуно нормалног гутања без дефинитвне трахеотомije.

Године 1986. изабран је за доцента и за члана Научног већа ВМА, а 1991. стекао је звање ванредног професора.

Објавио 110 научно-стручних радова, коаутор је са више радова у три књиге и аутор монографије "Функционална хирургија ларинкса", објављене 1978. године.

Из војне службе пуковник Војислав Матић понео је бројна армијска одликовања, похвале и признања. Из струке и науке, поред поменуте париске Дипломе, добитник је признања Српског лекарског друштва, дипломе предавача ОРЛ клинике Медицинског факултета у Загребу болнице "Младен Стојановић", Дипломе за допринос развоју Оториноларингологије у Босни и Херцеговини и Дипломе за особит развој ОРЛ клинике на Шалати Медицинског факултета у Загребу. За нарочите заслуге на пољу научног рада у области здравства и свестрану сарадњу са Здравственим центром у Крушевцу, 1990. године додељена му је Спомен-плакета града Крушевца, која му представља најдраже признање у радном веку.

А нарочите заслуге огледале су се кроз стручни контакт са колегама крушевачке болнице и кроз обавезу проф. др Матића да све своје стручне могућности и знања стави на располагање болници, пре свега ОРЛ одељењу кроз вишегодишње стручне консултације и увођење нових метода. Лечење многих болесника из области којом се бави и смештање болесника и у друге клинике ВМА, проф. др Војислав Матић увек је сматрао својом превасходном обавезом и дугом према свом народу из Крушевца и околине, што му је истовремено чинило и част и задовољство.

Наравно, уз ове, паралелно је одржавао и контакте са пријатељима и друговима из школе кроз разне скупове и сусрете, интелектуално никада не напуштајући Крушевац.

Пуковник проф. др Војислав Матић, некадашњи начелник Одељења за грло ОРЛ клинике ВМА у часовима одмора бави се пчеларењем, ловом и риболовом и покреће иницијативу *"окупљања у Крушевцу свих Крушевљања изван Крушевца са идејом да своје интелектуалне и стручне квалитете ставе на располагање свом Крушевцу"*.

СЛОБОДАН - БАНЕ МИЛОСАВЉЕВИЋ
(1931, Крушевац)

ПРОСЛАВЉЕНИ ОДБОЈКАШ

Први одбојкаш у земљи са педесет одиграних утакмица. Више пута је био проглашен за најбољег одбојкаша

Слободан - Бане Милосављевић припада оној генерацији крушевачких гимназијалаца која је, окупљена око професора фискултуре Ђоке Манојловића "Брата Ђоке", почела организовано да се занима одбојком која је у Крушевцу, и пре II светског рата, негована. Из те генерације признати одбојкаши пок. инж. Божа Матејевић и пок. Ранко Михајловић преносили су нека своја искуства овим младим одбојкашима, али, како то у животу бива, били су брзо превазиђени.

Од ученика који су се бавили гимнастиком, фудбалом, одбојком, дакле спортом, брзо се формирала одбојкашка екипа коју су поред Слободана "Татабе" - како су га најближи звали, чинили: Бране (Бранимир Стевовић), Шиља (Зоран Вељковић), Геца (Мирољуб Савић), Миша (Милош Вујић), Пелир (Сло-бодан Стефановић), Јова Вага (Јован Савић), Чакља (Светозар Ђурић), Тријана млађи (Бранислав Милосављевић)...., све сами одлични ученици, примерни омладинци и вредни спортисти. Била је то јуниорска екипа "Напретка" која је три пута за редом била победник без иједног изгубљеног сета на државним првенствима одржаним у Крушевцу, Сомбору и негде око Жупање, на деоници аутопута у изградњи, пред бригадирима, учесницима ове велике радне акције.

Из "Напреткове" јуниорске екипе Бане Милосављевић је већ 1948/49. био члан "А" селекције, а са одласком на студије 1950. (завршио је Вишу дефек-толошку академију и Дефектолошки факултет Универзитета у Београду) постао члан "Црвене звезде". У следећих девет година "Црвена звезда" је освојила пет првенстава, а Бане "Татаба" је истовремено одиграо и безброј утакмица у "А" селекцији државног тима.

Учествовао је на три европска првенства у Трсту, Паризу и Лисабону, када је најбољи резултат био треће место у Европи и на два светска првенства (Букурешт, Париз), када су освојили четврто, односно шесто место.

Уз активно бављење одбојком Бане Милосављевић је завршио Тренерску школу и студијски течај у Београду и после 1960. године, када је престао активно да игра одбојку, остао још десет година у „Црвеној звезди“, у свету одбојке и спорта.

Слободан - Бане Милосављевић Татаба био је први одбојкаш у земљи са педесет одиграних утакмица, а било их је и много више само их даље није бројао. Проглашаван је неколико година за најбољег играча у земљи. Дуго је био професор у Основној школи за ментално ретардирану децу у Београду, посвећен овој деци као што се посвећивао спорту. Свих тих година користио је спорт и стечена искуства са тренинга у својим стручним истраживањима и та знања примењивао на решавању проблема у васпитном и менталном развојном путу својих малих васпитаника.

Спорт му је чинио животне радости и у младости и касније, све до пензионисања 1996. године, као и у племенитом позиву који је изабрао, да би данас уживао у пензионерским данима најчешће уз воду и пецање где налази мир, лепоту и рекреацију.

ЉУБИНКО МИЉКОВИЋ
(1931, Трстеник - 2004, Београд)

ИСТРАЖИВАЧ МУЗИЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ СРБИЈЕ

Обимним теренским истраживањима народне музичке традиције, настали су етномузиколошки зборници и књиге, по чему ће овај врсни музиколог остати упамћен

До истраживача-саветника у Центру за истраживања Радио-телевизије Србије, Љубинко Миљковић је дошао дуготрајним и стрпљивим путем етномузиколошких теренских истраживања током студија на Одсеку за музичку теорију Музичке академије у Београду. Најпре у виду хобија, а потом све професионалније, почео је да прикупља у почетку само текстове, а затим је правио мелографске записе народних песама и игара уз помоћ свог професора Миодрага Васиљевића, а затим самостално. Радни век је почео 1957. године у Музичкој редакцији Радио Сарајева, где је након једногодишње адаптације на специфичности музичко - редакцијског рада, започео са истраживањима народне музичке традиције у насељима Босанске Крајине, источне Босне, околине Сарајева, потом у Мостару и Требињу, заједно са неколико конфесионално различитих средина у требињској околини.

Новоуведени програмски термини за изворну народну музику на заједничком програму југословенских радио станица, актуализовали су чешћа и обимнија теренска истраживања народне музичке традиције. Од Миљковића је тражено интензивније истраживање и у том циљу је успоставио сарадњу са стручњацима Земаљског музеја у Сарајеву. Са њима је створен устаљени истраживачки тим са посебним задацима рекогносцирања нових терена. Најуспешнија су била рекогносцирања средњевековне жупе Жепа и жупе Борач (горњи ток Неретве) у виду специјалних сакупљања творевина народне традиције у Зубачком Пољу, а као непоновљив научно - сакупљачки рад - магнетофонска и остала снимања у Панику, Мирушама и другим селима у долини Требишњице, која су убрзо потопљена новоформираним вештачким језером на тој реци.

На самом почетку рада на ТВ Београд, прихваћен је Миљковићев предлог да се реализује прва серија 13 теренских снимљених филмова под заједничким називом "Песма је живот", што је пружало истинске могућности да у оквиру форсираних истраживачких активности исто толико крајева са етномузиколошки репрезентативним садржајима буде одабрано и обрађено за снимање. Тако су настала три етномузиколошка зборника, у едицији Музичка традиција Србије: Бања, Мачва и Доња Јесеница са близу 1500 публикованих песама и игара. Завршио је акције (Врање, Г. Јасеница, ужички крај)

и штампање око 2500 тих народних мелодија и обавио теренска снимања у насељена места средњовековне области Ждрело.

Љубинко Миљковић се бавио педагошким радом у Средњој музичкој школи и на Музичкој академији у Сарајеву.

Са само 29 година, реферисао је на Конгресу Савеза фолклористичких друштава Југославије на тему: "Друштвени корени фолклорне продукције", а годину дана касније "О репродукцији фолклорне грађе", иза чега су следила бројна учешћа на научним скуповима у Регенсбургу, Новом Саду, Охриду, више пута у Београду, нарочито Етнографском и Музиколошком институту САНУ. Међу изузетно вредноване радове спадају "Могућности реконструкције фолклорног музичког израживања и неке њихове импликације", који је саопштен на Свесловенском скупу етномузиколога у Минску. Миљковићеви радови штампани у домаћим и иностраним часописима, нарочито о применама музичко-семантичког система Alain Danieloua и архаичној народној музици у крајевима где живе Срби.

Написао је књиге "Музичка традиција Србије": I Бања (1978), за коју добио 8. - августовску награду Сокобање, која има карактер сличан статус почасног грађанина, II Мачва (1985), III Доња Јасеница (1986) и "Рачунари етномузикологија" (1985). Године 2003. објавио је књигу "Хармоника Србији" којом је свеобухватно обрадио музички развој који је претходно појави савремене хармонике, њен настанак у Европи до развоја музичких могућности овог инструмента у нашој средини. Веран свом уверењу да наши обичаји и патријархални односи претходили очувању архаичних музичких облика код Срба, а вредан иако увелико пензионер, припремио за штампу "Музичка традиција Србије IV - Млава", "Песме витезова слободе" (1912-1918), "Славско народно певање Срба" и "Срби и старина музика", али га је изненадна смрт јула 2004. омела у реализацији започетог.

Иако је учио Гимназију у Чачку, Трстенику и Крушевцу, музичке школе нижу у Крушевцу и средњу у Београду, Љубинко Миљковић је увек везан за крушевачку Гимназију у којој су му импоновали професори поштовани Милан Цветковић, изузетни Драгољуб Шамика Јовановић, посебна Будимка Ковбаско, јер се активно бавила историјатом Крушевца.

Као студент филозофије и Музичке академије, преко ферија организовао је музичке ансамбле и јавно музицирао у Крушевцу, што је био природан наставак учешћа гимназијског ансамбла народне музике у народним комедијама извођеним у крушевачком позоришту у којима је и сам учествовао као глумац аматер.

Конечно, као професионалац везан за Крушевац, Љубинко Миљковић је свој рад "Тонална структура и развој несавршених музичких система нашој народној традицији" специјално написао за Музеј у Крушевцу.

ЉУБИША - БИБИ ЂОРЂЕВИЋ

(1932, Крушевац)

БЕЛЕГ У КУЛТУРНОМ ЖИВОТУ РОДНОГ ГРАДА

Новинарску каријеру започео је у "Победи" и као дописник "Борбе" и "Ибарских новости", а завршио као уредник Секретаријата за информисање Скупштине СФРЈ

Матурирао је са генерацијом '54. године, а затим уписао и дипломирао на Одсеку за југословенску и општу књижевност на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Новинарску каријеру започео је као студент у редакцијама београдских дневних и студентских листова, а затим наставио као главни и одговорни уредник крушевачке "Победе", дописник "Борбе" и "Ибарских новости" из Крушевца. По повратку у Београд, у редакцији "Борбе" уређивао је скупштинску рубрику. Новинарску каријеру је завршио као одговорни уредник у Секретаријату за информисање јавности Скупштине СФРЈ.

Љубиша Ђорђевић је, иначе, био председник Омладинске организације у крушевачкој Гимназији, а затим и председник Завичајног клуба студената крушевачког краја. Обе ове организације окупљале су младе људе, будуће интелектуалце који су свој таленат, знање и вештине исказивали кроз литеарне, драмске, музичке и спортске активности. По сценарију изванредних професора Драгољуба и Братиславе Јовановић, Будимке Ковбаско, Загорке Костић, Милке Крапчевић и других, ученици крушевачке Гимназије су припремали незаборавне вечери посвећене великанима наше културе и књижевности: Бранку Радичевићу, Бори Станковићу, Милану Ракићу, Алекси Шантићу, а када су се по томе прочули, позивани су на гостовања у Крагујевац, Јагодину, Параћин и друге градове у Србији.

Завичајни клуб је такође окупљао бивше ученике крушевачке Гимназије, углавном у време летњег и зимског распуста, али и афирмисане уметнике: Властимира - Ђузу Стојиљковића, Ташка Начића и друге. Зими су то биле чувене студентске забаве у хотелу "Европа", а лети кермеси и хумористичке приредбе са сценама из студентског живота, и можда у то време најбољим забавним оркестром у унутрашњости Србије.

У току десетогодишњег рада и стварања у Крушевцу, Љубиша Ђорђевић је оставио и по неки белег у друштвеном и културном животу свог родног града. Био је председник Савета за културу Скупштине општине, а затим и председник Културно-просветне заједнице Крушевца. То је било време када је Крушевац засновао и обновио изузетно значајне културне институције које и данас значе много у култури читаве Србије. Активно је учествовао у програмирању и осмишљавању Слободишта, основао је прву Уметничку галерију у Србији, која је отворена изложбом: "41 дело из збирке Музеја

савремене уметности у Београду". Са Добријем Димитријевићем започео је и привео крају радове на реконструкцији Археолошког парка код куле и цркве Лазарице, обновио рад Градског дувачког оркестра, преселио Крушевачки музеј у стару зграду основне школе, а у сарадњи са ликовним уметницима адаптирао уметничка атељеа за сликаре и вајаре. И у Гимназији је оставио траг уређивањем монографије "100 година гимназије у Крушевцу" 1965. године.

Љубиша Ђорђевић и данас одржава непрекидне контакте са својим пријатељима, друговима и сарадницима из времена школовања, рада и стварања у Крушевцу.

После изузетног друштвеног ангажмана у родном граду и великог новинарског искуства, данас живи у Београду, углавном на Дунаву са аласима и пријатељима из младости.

МИЛАН ЈАКШИЋ
(1932, Александровац)

НАУЧНИК ЗАВИДНЕ МЕЂУНАРОДНЕ РЕПУТАЦИЈЕ

**Фулбрајтов стипендиста на Берклију (Калифорнија),
визитинг професор на Трондхајму (Норвешка),
стипендиста Европске заједнице 1992-1994**

"Моје је дубоко уверење да је Крушевац пред прошли рат изградио завидан слој грађанске класе, а томе је понајвише допринела крушевачка Гимназија. То ће се осећати дуги низ година све до данас у култури града, а и кроз културне доприносе на ширем плану да не набрајам. Код двеју бриљантних генерација испред моје тај дух се изванредно осећао, а себично тврдим, окончан је са мојом генерацијом. Гимназија је давала печат не само знању, већ и много дубље, у формирању личности и мислим да нас је Гимназија понела даље кроз живот и свет. И зато бих волео да поврати свој предратни ниво и углед једне од водећих школа у Србији, да поново ствара генерације као што су биле 1930/31/32. Било је ту дивних професора. Најпре бих споменуо професорку Виду Трипковић, "парижанку", којој дугојем етичке принципе, поред знања француског језика, од које сам учио како се час држи, са каквом савешћу и педантеријом, концептуално, јер је код госпође Трипковић све било савршено испрограмирано и беспрекорно извођено. Њен час је трајао тачно 45 минута, као и мој касније. Никада нећу заборавити своје изванредне професоре математике, Љубомира Мијовића, савршеног математичара, изванредног предавача, који нам је говорио "Не желим да дајем предност ниједном предмету, али, децо, читајте књиге, јер вам књижевност оплећењује душу а добро учите математику, јер вас учи да поштујете и цените истину, учи вас истинитости и истинољубљу", као и легендарног Миодрaга Вујића који је од сваког ђака направио доброг математичара (подизао је савршено просек, такви задуже ђаке и школу, а Мијовић елиту). Као хемичар по вокацији, не бих смео да не поменем мог професора хемије, Милана Цветковића, који је једним изузетно једноставним начином преносио и најсложеније методске јединице и улио нам прва знања из атомистике, нити професора физике Милу Жижич и Душана Вуловића, заслужног да се кроз студије упутим у науку. Нисам волео историју, јер смо је учили из неприлагођених књига, а иначе је свак лакира према својој потреби, али би био смртни грех не споменути најпопуларније, заиста вољене професорке, којих више нема, Десу Матић и Миру Бабић. Желим да споменем и ширину и далекосежне домете поетичног руског језика што нам га је уливао професор Ратко Тошовић, или родитељску брижност нашег, за све четири године

разредног старешиње, Николе Качаника, који нам је са великом љубављу и личношћу својим предметима, преносио биолошке науке. Нека ми је опроштено ако сам неког заборавио или ставио у други план, њих ће поменути други ђаци по својим преферитетима”.

То су сећања Милана Јакшића, већ познатог спортског новинара у време гимназијског школовања, који је ипак за животни позив изабрао технологију.

Дипломирао је на Технолошком факултету Универзитета у Београду 1958. и дефинитивно се окренуо науци. Из одбрањене докторске дисертације “Теоријски основи и практична примена модификованог технолошког поступка за електролитичку производњу хлората” код академика Деспића на Технолошко-металуршком факултету у Београду 1970. године, награђене Октобарском наградом града Београда 1974. године, проистекао је већи број научних радова у међународним часописима, који су потом ушли у Улманову и све познате енциклопедије света.

Већ тада, свој дуг према Крушевцу кога је волео као родни Александровац, одужио је идејом за градњу фабрике калијумових производа у Хемиској индустрији “Жупа”, а потом руковођењем у изради пројекта, градњи и пуштању у рад 1975. године.

До одласка у пензију проф.др Милан Јакшић је непрекидно био на Пољопривредном факултету у Београду прошавши кроз цва изборна звања до редовног професора.

Објавио је преко 120 радова у међународним часописима и његов SCI-index цитираности, који непрестано и нагло расте, је међу водећим у Београду. Самостално је развио теоријске основе савремене електрокатализе и дао основни печат развоју синергетички активних реверзибилних електрокатализатора за водоничну електроодну реакцију, што представља његов главни научни допринос.

Провео је две године 1976/78. као Fulbriht Huys стипендиста у Берклију, Калифорнија. Био је визитинг професор на University of California, Berkley, University of Trondheim, а сада је већ шест година у том статусу на University of Patras, моментално најстарији у професорском корпусу.

Одржао је преко 100 семинара и предавања на светским универзитетима од Хаваја на западу до Јапана на истоку. Са два позната научника (Sergio Trasatti, Milano и Hartmut Wendt, Darmstad) четири пута је организовао Међународну конференцију из електрокатализе у таквом трочланом Program Committee, што је његова најужа област, у Neunkirchen 1983, Ferrari 1993, Порторожу 1999, Lago di Como 2002. и Котору 2005. године. На овим скуповима сваки пут, одлуком Advisory Board-a, имао је пленарна или кључна излагања, чиме се поноси.

Осим чланства у бројним удружењима, као иницијатор и најактивнији Југословен у International Association for Hydrogen Energy још од 1986, изабран је 2000. године за председника Југословенске асоцијације за водоничну енергију у Београду, а 2001. је постао члан Инжењерске академије Југославије. Крајем 2003. године, на позив едитора часописа “Journal of New Materials in Electrochemical Systems” посвећеног 70-годишњици живота професора Јакшића, одазвала су се највећа имена

електрохемијске науке света, што је за самог професора велики изазов и признање, а за издавача могућност подизања нивоа и угледа овог, релативно новијег часописа. Готово истовремено, публикован је у USA његов најзначајнији рад кога је први пут саопштио 1983. године, чиме је стекао статус водећег, или бар једног од водећих, научника у електрокатализи на свету.

Будући да је професор Јакшић, боравећи својевремено у Trondheimu, значајно допринео норвешкој науци и тамо стекао признање, поверење и пријатеље, на његов предлог и подршку норвешких колега, Влада Норвешке је обезбедила позамашна средства за обнову, односно замену дотрајалих азбестних цеви, доградњу и проширење капацитета водовода у његовом Александровцу. Тим поводом, 2. јула 2004. године, на Дан Општине Александровац, проглашени су за почасне грађане Hans Ola Urstand, амбасадор Краљевине Норвешке у Београду и проф. др Милан Јакшић, научник завидне међународне репутације који је и као хуманиста оставио родном месту дубок људски траг стекао статус водећег, или бар једног од водећих, научника у електрокатализи на свету.

БОЖИДАР -ДОДА ЛАЗАРЕВИЋ

(1932, Крушевац -1976, Београд)

ТИШИНА, ДОДА СПАВА!

За само петнаест година професионалног рада оставио је обиман опус, стекао, постао и остао име

"Тишина спавам" - под овим називом је 1993. године Градски музеј у Крушевцу организовао последњу, меморијалну изложбу слика Божидача - Доде Лазаревића, рано преминулог крушевачког и београдског сликара.

Дода је од дечачких дана цртао. Почео је стриповима, а у току гимназијског школовања наставио серијама скица, акварела и графика, рађених уз стручну и педагошку помоћ професора ликовног васпитања Гаје Ерића, а пред припремама за одлазак на Академију и под великим утицајем само мало старијег друга Џерија Џмерковића, данас уваженог сликара и професора.

Академију за ликовне уметности Дода је завршио 1960. године у Београду у класи професора Недељка Гвозденовића.

Припадао је групи "Април" са којом је 1961. године излагао на изложбама УЛУС-а. Излагао је на Октобарском салону, у Њујорку са групом београдских сликара, у Тузли на "Изложби југословенског портрета" и многим другим колективним изложбама.

Самостално је излагао 1966. и 1973. године у Београду, а 1975. године у Крушевцу. Био је учесник сликарских колонија у Почитељу и Сопотанима.

Добио је више награда и био члан УЛУС-а.

За Доду Лазаревића није било прекратко време од само петнаест година од завршетка Академије, да остави обимно сликарско дело, да стекне и постане име.

Безброј слика, углавном уља, ређе комбинованих техника, данас се налази по целом свету, у приватном власништву, у породици, у крушевачком Градском музеју, који од поклоњених и откупљених слика може, без додатног напора, да оснује Додино спомен одељење. Склад боја и облика, као основни постулати његовог схватања сликарства, тематски га усмеравају преваходно на пејзаж, мртву природу, портрет и фигуру у ентеријеру. Али, није остао равнодушан ни пред најразноврснијим утицајима неонадреализма, енформела и нове фигурације, стиловима који су обележили године у којима је стварао.

Желео је да оде у свет, да се на лицу места суочи са тренутним ликовним изазовима, али му административно-политички разлози нису то омогућили.

Из земље није изашао, остао је у њој радећи непрестано у атељеу на чијим вратима је била најчешће окачена цедуљица "тишина спавам" која му је омогућавала неузнемиравање, потпуну тишину и тренутке инспирације и најозбиљнијег рада.

Урадио је много јер у то време за сликаре и уметнике нису радили медији. Морали су делом да се докажу. Онда је дошла 1976. година, година када је најзрелије сликао, када је највише створио, када је погинуо.

Тишина, Дода спава!

ЈОВАН САВИЋ

(1932, Крушевац-2004, Београд)

УГЛЕДНИ ПЕДИЈАТАР - ПУЛМОЛОГ

Стручан, пожртвован и моралан практичар, који је знање стицао на престижним педијатријским клиникама САД, Енглеске и Немачке

Привржен раду, реду и књижи још од најмлађих дана захваљујући, пре свих деди, чувеном крушевачком житарском трговцу Јови Ваги, од кога је наследио и име и надимак, и одличним професорима гимназије чика Милану Цветковићу и Драгољубу Јовановићу, којих се најрадије сећао, Јован Савић је био један од најбољих ђака крушевачке Гимназије. Матурирао је 1950. године. Уз то, био је и изузетан спортиста, одбојкаш, члан чувене омладинске екипе "Напретка" која се прославила освајањем првенства Југославије три пута заредом без иједног изгубљеног сета. Кроз спорт се навикавао на успехе и неуспехе, на рад и дисциплину, преко корисним у животу, али и у напорним студијама медицине.

Дипломирао је 1960. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду и као један од најбољих студената, био и демонстратор чиме је поправљао своје материјално стање и одмах био примљен за асистента на истом факултету.

Породичне, или пре, материјалне неприлике, вратиле су га у Крушевац. У тамошњој болници завршио је стаж и остао на Дечијем одељењу захваљујући инсистирању изванредног крушевачког педијатра др Душана Ерића. На овом Одељењу стекао је нова искуства и трајно опредељење да своју праксу и хуманост посвети најмлађима, педијатрији, што је и учинио успешно завршеном специјализацијом на Институту за здравствену заштиту мајке и детета у Београду. Након годину дана, 1968., на позив тадашњег директора ове установе, др Јован Савић је дефинитивно напустио крушевачку болницу.

У Институту је најпре био начелник Одељења за лечење критично оболеле деце, затим вишегодишњи директор Педијатријске клинике и оснивач и начелник Одељења интензивне неге Института.

Био је руководиоца Педијатријске школе Србије и Црне Горе дајући јој велики допринос вишегодишњим високопрофесионалним радом на стручном усавршавању генерација дечијих лекара код нас.

Са својим стручним усавршавањем започео је 1970. године на најпрестижнијим педијатријским клиникама Америке, у Сан Франциску,

Денверу, Кливленду, Чикагу, Ен Арбору и Филаделфији, а нешто касније и на сличним здравственим институцијама Енглске и Немачке.

Докторирао је на Медицинском факултету Универзитета у Београду са докторском дисертацијом "Ацидобазна хомеостаза и њени поремећаји у деце са цистичном фиброзом". Резултати дисертације су омогућили да се на Институту за мајку и дете уведе метода за испитивање плућне функције код деце и да се формира Одељење за лечење критично оболеле деце уз примену апарата за вештачко дисање.

Као изузетно стручан, високо моралан и пожртвован лекар практичар, у науци се непрестано потврђивао са преко стотину научних радова, ауторством књиге о плућним поремећајима у критично оболеле деце, издате деведесетих година XX века и коауторством у књизи "Муковисцидоза" (хронична болест плућа) у издању некадашње Академије наука Совјетског савеза.

Угледни педијатар пулмолог, др Јован Савић почаствован је уласком, уз 39 светских експерата, у Издавачки савет првог америчког специјализованог часописа за болести плућа код деце који је покренут 1985. године, такође и чланством у Европској радној групи за цистичну фиброзу, у Европској респираторној асоцијацији. Учествовао је и у међународним тимовима који су се бавили сложеним испитивањем нових лекова.

ДРАГОЉУБ - ЉУБА СТЕПАНОВИЋ
(1932, Божуревац-1997, Београд)

"UN ATTORE POLIEDRICO"

Водитељ, забављач, имитатор. Сам је писао своје текстове, осмишљавао теме и личности које је углавном црпео из народа. Служио се пантомимом и жаргоном да би добио у колориту

У Гимназији је био одличан ђак, одличан математичар, одличан лингвиста који је говорио шест језика, глумац. Изнад свега био је враголан и имитатор необичне духовности коју је наследио од оца. Међутим, из чистог идеализма, Љуба Степановић се уписао на Медицински факултет Универзитета у Београду, и пошто је положио све предмете до IV године и одвежбао све вежбе до краја (осим за три предмета), доживео је разочарање и напустио медицину.

"Прво, сматрао сам да су сви лекари племенити и чудотворци у лечењу као што је био мој узор, лекар из Велике Дренове, др Ђорић, рођени брат патријарха Германа. Друго, верујући у надземаљску моћ медицине, схватио сам њену немоћ у лечењу екцема, реуме, рака. Треће, понашање појединих лекара разбило ми је илузије о етици и срушило све моје идеале. И тако, ја одох на своју страну где сам себе комплетно нашао и немам за чим да жалим" - говорио је пре десетак година Љуба Степановић објашњавајући своју одлуку да крене својим путем.

У време студија радио је као преводилац за шпански и италијански језик у Централном комитету Југославије и пет година био члан ансамбла "Крсмановић". Као играч прве категорије са много солистичких партија и водитељ, са "Крсмановићем" је обишао Југославију и готово читав свет из кога је понео најлепше успомене. Гостовање у Мексику пропраћено је новинским текстом у коме је доминирало питање "Колико ли би Мексиканаца могло да научи од младог Љубе Степановића како се правилно говори шпански". Или она, са последње турнеје по САД 1960/61. године када га је на ТВ програму који је ишао уживо запазио Фидел Кастро и позвао за Нову годину да буде његов гост у Хавани. Била је то прва аудијенција једног Југословена код Фидела Кастра.

После 1963. године, када је на Синају водио програм наших уметника за трупе УН и позивао уредника Дечијег програма телевизије, Антића, Љуба Степановић је коначно изашао из анониме у нашој средини и до данас остао присутан на естради Југославије и света Из многобројних наступа, понео је овације, похвале, комплименте. Из 1966. године, када га је уредник париске "Олимпије" Бруно Кокатрикс ангажовао као водитеља, забављача, имитатора, пантомимичара, односно аниматора забавног програма "Велики

београдски мјузикхол". Због оригиналности, атрактивности и одличног француског језика, париска публика је клицала. Од 1972. године, када га је Радио Београд ангажовао да води програм "Вечерас заједно" за наше раднике у иностранству остао је следеће три године. Био је водитељ на нашем и језицима домаћина На Светском фестивалу фолклора у Агриђенту на Сицилији, 1973 године водећи програм, представљао је сваку групу на матерњем и италијанском језику. По завршеном фестивалу, угледни новинар објавио је текст о Љуби Степановићу под насловом "Un attore poliedrico" ("Уметник бескрајних могућности").

Иако су по његовом поимању на естради били присутни многи проблеми, опстао је. Био је у праву када је сматрао да је довољно имати дара, у шта су га уверили сви они који могу дати суд о томе, упорно радити и усавршавати се уз узоре какви су били Марсел Марсо и Жан Луј Баро.

Љуба Степановић је сам писао своје текстове, осмишљавао теме и личности које је углавном црпео из народа, служио се пантомимом и жаргоном да би добио у колориту.

У читавој лепези незаборавних ликова - Пироћанац, Шумадинац, Лала, Загрпчанин, Македонац, Ром, Тито..., само је Стевка Божуревка креирана по узорима руских, француских и чешких комичара. Прерушавањем у женски род, добијало се много на комичности.

Теме су такође разноврсне - наше, међународне, актуелне, и оне за сва времена, брачне.

У дугогодишњој уметничкој каријери, Љуба Степановић је имао многе хуманитарне акције: финансирао је изградњу локалне путне мреже у свом селу, којом су се повезала три атара. Потом је сва средства са представа одржаних у Крушевцу, приложио као помоћ за изградњу Дечије болнице у овом граду...

Поред многих награда, медаља, Ордена рада, добио је и њему најдражу, Специјалну златну плакету као најплеменитији Југословен 1978 године.

Пензионисан је 1991. године у статусу Истакнути уметник, који је стекао још 1964. године.

Драгољуб Љуба Степановић је једна од ретких личности креатора и интерпретатора сопственог аутентичног хумора, који је „врло лукаво направио свој репертоар комбинујући говорне и пантомимске елементе“- како је својевремено изјавио славни Марсел Марсо.

Умро је на дан рођења онога кога је маестрално имитирао, 25. маја 1997. године.

ДУШАН ВОЈВОДИЋ

(1933, Скопље)

СВИ ПУТЕВИ ЗА ВОЈВОДУ..

Новинар од студентских дана, прославио се на ТВ Београду

"Дошао сам у Крушевац 1949. и у њему учио VII и VIII разред али ми је Крушевац остао и као школа и као град близак и најближи из много разлога. Прво, мајка ми је из Поморавља. Друго, имао сам дивне професоре и изврсну генерацију пријатеља, другарица и другова који су сањали да постигну нешто посебно у свету уметности, технике, науке и медицине. Елем, била је то генерација ђака која је имала воље и амбиције, и данас гледано, скоро су сви и успели. Наравно, ту су нам први водичи били професори, али смо се дружили и кроз литерарну дружину, фолклор" - започео је своје сећање Душан Војводић.

Оно због чега ме је Крушевац везао и држао као изузетно место све до данашњих дана, што потврђује прича која гласи "сви путеви за Војводу - тако га у РТС скраћено зову - воде преко Крушевца", је књижевни клуб "Литерарна дружина". Тада је био председник, њен главни иницијатор, организатор и наш узор, Миодраг Булатовић - Буле. У то време већ је објавио прве радове и организовао књижевне вечери у позоришту, у Гимназији, у суседним местима, и нас, млађе тисце" - како нас је заводио у тај живот. Будући да је 1949/50. матурирао и отишао у Београд, наравно да студира књижевност, мени је предао књижевни клуб, али стално био у вези и долазећи у Крушевац, доносио књижевне новости из сусрета са великанима наше књижевности (Ђосић, Ћопић, Давичо, Матић) и тако нас подстицао да и сами одлучимо да се посветимо књижевности. А ми смо, опет, индиректно били подстицај многим ђацима, амбициозним младим људима да студирају књижевност и да остваре много у тој области.

Наравно, велики утицај је био и професора Драгољуба Јовановића и изузетног Бара Вукасовића, fine личности, професора који је волео ђаке и подстицао даровите ученике.

Као ђак и студент, Крушевац сам заволео и кад сам постао новинар.

Писао сам о том крају на неки начин и као сведок развоја његове културе и индустрије. То ме је вукло да касније за телевизију правим емисије, репортаже. Остало ми је као најмилије што сам урадио-публикација "Србија-туристичка панорама", објављена 1971. године, у којој

смо, тадашњи председник Општине Слободан Јовановић, на посебан начин, његовим ауторским прилогом и мојим уређивачким, приказали 600 година Косовске битке.

Касније сам организовао сусрете уредника ТВ центара у Крушевцу у намери да покажем свој град који има своју душу, атмосферу, што је добро да је са чувао до данашњих дана.

Захваљујући Гимназији и професорима створена је средина која је окупљала, држала и везивала за себе људе што су живели, учили, боравили у њему и тако тај град доживели. Из те атмосфере развило се толико имена у свим областима уметности, науке, новинарства" - завршио је своју евокацију Душан Војводић.

Писао је песме и објављивао у студентској штампи. Да напише прву причу наговорио га је Миодраг Булатовић.

Био је оснивач и један од првих уредника студентског књижевног листа "Видици". Новинарством је почео да се бави из студентских дана, а професионално је наставио у редакцији "Борбе", затим у ТВ Београд, где је од 1961. године. Ту је Душан Војводић био скупштински репортер и коментатор, уредник Дневника и уредник Редакције Деска, што значи да је практично везан од првог дана за дневне информативне емисије.

Објавио је ново издање монографије "Србија на прагу 21 века".

Међу бројним наградама, Душан Војводић издваја као најдраже само две: Повељу и плакету Шест векова Крушевца, која му је уручена као крушевачком ђаку и новинару за допринос прослави, и Посебна награда РТС за 1994. годину за дугогодишњи уређивачки рад и стваралачки допринос, где спадају и многе теме, серије, репортаже и вести из Крушевца. Добитник је Награде Удружења новинара Србије "Светозар Марковић" за животно дело за 1996. годину.

СВЕТОМИР - ФИЋА ФИЛИПОВИЋ
(1933, Крушевац)

ДИВАН ГРАД ДИВНИХ ЉУДИ

**Специјалиста интерне медицине, хуманиста.
Дугогодишњи директор КБЦ "Бежанијска коса".
Иницијатор идеје о трансформацији здравства у
деоничарско друштво, као јединог решења за његов спас**

Преко осамнаест година, најпре као директор ООУР-а Медицинска служба, а затим и као генерални директор врхунске здравствене институције какав је данас Клиничко-болнички центар "Бежанијска коса", био је прима-ријус др Светомир-Фића Филиповић, специјалиста интерне медицине и доктор медицинских наука.

Животни и професионални пут др Светомира Филиповића започео је 1960. године по завршетку Медицинског факултета Универзитета у Београду и кретао се од источне Босне (Сребреница), где је радио као један од само двојице лекара, преко болнице у Котору и Завода за рехабилитацију "Врмац" у Прчњу, до 1969., када је дошао у болницу за ТБЦ "Бежанијска коса" која се касније трансформисала у Градску болницу.

Од 1973. до 1985. био је директор ООУР-а Медицинска служба, а у међувремену је, 1974. године, добио звање примариус.

Докторирао је 1976. године на Медицинском факултету у Загребу са тезом: "Промене у каптограму код болесника са хроничним опструктивним плућним синдромом".

Објавио је 70 стручних радова, а у књизи "Бол у грудима" био коаутор.

У времену од 1985. до 1992., као генерални директор овог Клиничко-болничког центра, руководио је са 750 радника од којих је 140 лекара специјалиста који су покривали буквално све ургентне и специјалистичке службе болнице, два Дома здравља на Новом Београду и специјалистичку службу у Дому пензионера "Бежанијска коса". Центар је у то време располагао са 420 постеља и свим пратећим службама.

Свестан ситуације у којој се нашла наша земља, па у контексту тога и здравство, др Филиповић се није предао ни као лекар, ни као генерални директор. Његова институција била је први иницијатор у Србији за трансформацију здравства у деоничарско здравство, јер је то будућност и шанса да се здравство спасе. Залагао се за изградњу нове болнице, у склопу постојеће, користећи постојећу инфраструктуру и 17 хектара парка који их окружује, али на деоничарском принципу.

Његовим непрестаним залагањем на сталном развоју и унапређењу Центра, и касније, када је постао начелник Одељења за плућне и кардиоваскуларне болести, одакле је 1998. године пензионисан, као и

...плагањем његових колега, данас се у овом Клиничком болничком центру, као једном од четири у Београду, уз изванредно стручан и наставни кадар, прже вежбе за студенте и пракса за младе лекаре.

И поред сталних обавеза, веран медицини и ван КБЦ "Бежанијска тоса", до пензионисања био је лекар Боксерског клуба "Црвена звезда" и Соптског друштва Жарково.

Др Филиповић је члан бројних стручних секција, добитник и бројних признања од којих му је најмилије оно из 1991. године, када је примио Октобарску плакету града Крушевца. Уручена му је као једном од ретких Крушевљана ван Крушевца и то у знак дугогодишње сарадње и помоћи коју је пружао родном граду, пре свега у повезивању привредника и осталих фактора у циљу унапређивања привредних токова Крушевца и Београда.

Сама награда доказује колико је чврсто везан за Крушевац, али не може да каже онај људскији део те везе. Зато др Светомир-Фића Филиповић каже: *"Мада онај мој Крушевац више не постоји, јер нема ни посластичарнице Владе Илића, ни Кедровићеве апотеке, ни "Париза", ипак је то диван град живних људи који воле да раде и да добро живе. Крушевац има и људског интензијала и пуно могућности и потребно је да настави у позитивном тренду као што то већ показују ФАМ, "Рубин" или "Мерима". То је моје пишиће са аспекта привреде. А то што је привреда задњих година ружила и те какву помоћ здравству, само потврђује моју тезу о добростопанству у стању крушевачке привреде. Но и здравство Крушевца ће уз нове мере долазе - дозволите да то кажем- имати проблеме, али би се уз бољу организацију и можда акционарство и оно могло наћи на добром путу. Друга, она моја јача веза са Крушевцем, поред фамилије и школских кругова, јер сам у Крушевцу завршио и основну школу и Гимназију (1952), вакако су сви они који код мене долазе по здравље, што је и разумљиво. Долазе Крушевљани из Београда, Крушевљани из Крушевца и народ крушевачког краја. То ствара праве везе и могућност за разумевање и пружање што ме испуњава потпуним задовољством."*

И као пензионер др Светомир Фића Филиповић прати медицинску науку, повремено нешто и објави, али свакодневно другује са Крушевљанима из Београда и Крушевца и са бројним захвалним пацијентима којима је помагао, када је требало, као лекар, хуманиста и човек.

ИВАН ПУДЛО

(1933, Крушевац)

ХРОНИЧАР КРУШЕВЦА

Осим интересовања за историју родног краја, објавио је велики број прозних текстова, прича, драма и три романа

Од родитеља изузетних интелектуалаца и угледних професора крушевачке Гимназије, Радмиле и Павла, Иван Пудло је стекао васпитање и, поред школских, многа знања и занимања, па је могао исто тако лако и успешно да заврши филозофију или хемију, као што је завршио Југословенску књижевност и српски језик на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

Вративши се у Крушевац по завршетку студија и одслужењу војске, започео је свој радни век на Радничком универзитету, као руководилац Центра за основно и опште образовање. Затим је био директор Историјског архива у Крушевцу, где је организовао опсежна истраживања података који се односе на историју Крушевца и учествовао у прикупљању података из архивских фондова Војно-историјског института, Архива Србије, Архива Београда и других сродних установа. У ове послове се укључила и крушевачка Народна библиотека његовим избором за директора.

Иван Пудло је објавио велики број прозних текстова у разним листовима и часописима, међу којима су посебно биле заступљене хумористичке приче и приче за децу.

У прозним текстовима је показао посебно интересовање за историју Крушевца и догађаје и личности које се односе на крушевачки крај, желећи да Крушевац као тема изазове већу пажњу у уметничким делима крушевачких стваралаца.

Објавио је књиге драмских текстова "Тамо, изнад Зелене стене", драму која је изведена на Слободишту и "Све наше обале", збирку и приповедака "Сломљена фрула" и четири књиге прозе за децу "Приче из кривог сокачета", "Солитерске приче", роман "Лутка на тротоару" и приче "Прва љубав".

Из историјске прошлости Крушевца и Србије објавио је романе "Растајање" и "Српска престоница", роман подстакнут историјом и временом када је кнез Лазар Крушевац учинио ондашњом српском престоницом.

Аутор је и већег броја књижевних текстова за Радио Крушевац чију тематику чине догађаји из I српског устанка у Београдском пашалуку и

ушевца кој пахнји. Такође је аутор и прве радио-комедије и прве радио-аме које су емитоване на таласима Радио Крушевца а неколико других дио-драма емитовали су Радио Београд и друге радио станице у ославији.

У Крушевачком позоришту играње су његове драме "Мост на равни" и "Барске даме".Припремио је и књигу драмских текстова озу Лазару, монахињама Евгенији и Јефимији, деспоту Стефану, ивери и султану Бајазиту, као и књиге монокомедија и кратких мористичких и сатиричних прича.

Добитник је већег броја књижевних награда и заступљен је у солико антологија љубавне поезије, прозе и драмских текстова за децу.

Члан је Удружења књижевника Србије и Удружења драмских писаца бије.

Са места директора крушевачке Народне библиотеке, отишао је у изију 2000. године и наставио интензивно да се бави књижевим радом

РАШКО СТЕПАНОВИЋ

(1933, Горњи Рибник-200. Београд)

ПРВИ ИСПИТ ПРВА ДЕСЕТКА, А ПОСЛЕ ЈЕ ВЕЋ БИЛО ЛАКО

Радни век овај лекар започео је у Ужицу, наставио у Врњачкој Бањи а завршио на Универзитетској дечијој клиници у Београду

Можда Гимназија и није директно утицала на одлуку Рашка Степановића да се по завршеној матури упише на Медицински факултет Универзитета у Београду, али је сигурно да је са својим одличним професорима помогла да студије лако савлада и заврши их 1960. године са просечном оценом 9,50. Нарочито је била важна улога професора хемије Милана Цветковића-"чика Милана", од кога је и уз његове инструкције тако схватио и научио хемију да је на факултету полагао хемију као први предмет и за само неколико минута добио десетку код проф. Павла Трпинца који је важио за доста строгог професора. Ово је омогућило Рашку Степановићу да постане демонстратор за хемију током читавих студија, из чега је обезбеђивао материјалну страну студија.

Наравно, сваки ђак налази узор у професорима према својим афинитетима, али оно што проф. др Рашко Степановић сматра обавезом крушевачке Гимназије, која мора да настави традицију најбољих професора, јесте обезбеђивање услова да сваки њен ученик солидно савлада бар један страни језик.

Радни век др Рашко Степановић, по завршетку војне обавезе, започео је у Ужицу, наставио у Врњачкој Бањи, а почетком 1965. године запослио се у Универзитетској дечијој клиници у Београду, у Тиршовој 10.

За асистента за предмет Педијатрија на Медицинском факултету у Београду изабран је 1970. године, за доцента 1975, а затим следе избори за ванредног и редовног професора.

Докторску тезу под насловом: "Клиничко-болничко стање и имунолошки одговор деце оболеле од колиентерита" одбранио је 1974. године на Медицинском факултету у Београду.

Објавио је преко 80 научно-стручних радова.

Написао је, са сарадницима, књигу "Вода и електролити у педијатрији" која је доживела три издања, да би четврто измењено, остало у рукопису, затим уџбеник "Исхрана у педијатрији" и "Уџбеник педијатрије" у коме је проф. др Рашко Степановић окупио као коауторе 63 сарадника, односно све оне лекаре из Београда који предају педијатрију и сличне предмете, а учествују у лечењу деце. Коаутор је у књигама "Педијатрија" (1982) и "Клиничка педијатрија" (1987).

Проф. др Рашко Степановић је био од 1987. године стручни руководилац педијатрије на дечјој клиници у Тиршовој 10 у Београду.

СЛАВОЉУБ - СЛАВЕ БОЈИЋ

(1934, Битољ)

УМЕСТО ВРХУНСКОГ ФУДБАЛЕРА ВРСТАН ИСТОРИЧАР

Професор историје, архивиста, виши кустос и музејски саветник који пажљиво прати и истражује историјска збивања у Крушевцу и околини

Попут многих српских породица затечених 1941. године у Македонији, и родитеље Славољуба Бојића протерали су бугарски фашисти у Србију. У првом пребивалиштву на том путу, у Брсу, Славољуб је завршио основну школу, а пресељењем породице у Крушевац матурирао у крушевачкој Гимназији. О времену школовања он каже: *"У Гимназији нисам имао афишитета према природним наукама, а професори у то време нису благонаклоно гледали оне који играју фудбал па и мене, јер сам од 16. године играо најпре у ФК "Расина", а затим у ФК "Напредак". Од професора који су ми предавали, по озбиљности, правичности, залагању, приступу, упорности и методу преношења знања ђацима, издвојио бих Драгољуба Јовановића, професора књижевности и професоре Миодрага Вујића, математичара, Милана Цветковића, хемичара и историчара Тошу Стојкова, због кога сам и студирао историјске науке".*

Током студија на групи историја (општа и национална) Филозофског факултета Универзитета у Београду, играо је фудбал у другом тиму "Партизана" заједно са Браниславом Михајловићем и другим младим познатим фудбалерима, од којих су многи касније постали првотимци, а он је после годину и по дана у овом клубу, због повреде и наставка студија, напустио фудбал.

По дипломирању и обављеном приправничком стажу у СО Кован, имао је среће 1965. године да буде примљен у Установу за музејску и историјско-архивску делатност Крушевац, како се тада звала, до издвајања Архива 1968. године. Задовољство је било утолико веће што је, због близине становања, одрастао у порти цркве Лазарице, и тако, стицајем разних околности, у згради старе гимназије, у којој је започео прве гимназијске дане, почео да ради као први кустос историчар. А то је било време када су зграда гимназије и Лазарев град били центар културних збивања Крушевца. У време археолошких ископавања Лазарвог града и зграда се преуређивала, а археолошки налази припремали за сталну модернију музејску поставку. Велики број стручњака из најразличитијих институција Београда непрестано је долазио, па је за професора Павла Васића, како је говорио, а и писао, археолошко ископавање Лазаревог града подсећало на Шлиманова ископавања у Троји.

Током радног века стекао је више стручних звања: професор историје, архивиста, виши кустос и музејски саветник.

Руководио је једно време Историјским архивом у Крушевцу, затим је био и директор Народног музеја у Крушевцу.

Током рада у Народном музеју био је аутор 15 самосталних изложби са тематиком из старије и новије историје Крушевца и његовог краја од којих су неке постављане и ван Крушевца: у Београду, Вараждину, Куманову, Травнику... У њима је кроз документа, фотографије и аутентичне предмете представљао догађаје и личности крушевачког краја из ослободилачких и одбрамбених ратова, почев од I и II српског устанка па све до краја II светског рата. Било је и других тема, као што су Раднички покрет до краја 1941, Стари Крушевац на фотографијама, Развој школства у Крушевцу, Композитор Станислав Бинички и друге. А критичари су били ти који су оцењивали "да су ове изложбе захваљујући изузетном ангажману С.Бојића презентоване научно и веродостојно, емотивно снажно, при чему су остварени нови резултати за правилно тумачење историјских догађаја крушевачког краја..."

Аутор је више публикација-каталога који су пратили наведене изложбе. Објавио је 45 библиографских јединица у београдском "Етнографском прегледу Југославије" и Зборнику историјског музеја Србије, у Крушевачком зборнику, "Багдали". У објављеним радовима третирао је различиту тематику, од којих помињемо значајније "Развој вароши Крушевца у 19. веку", "Храбри ратници Деспота Стефана у бици код Ангоре", "Михајло Живић", "Дванаести пешадијски пук 'Цар Лазар' у I и II светском рату (као посебне јединице)", "Стеван Бинички, отац Станислава", историјат фотографије "Понтоњерска чета из 1872. године", као најстарија фотографија урађена ван атељеа, "Кућа Филипере"... текстове и легенде (са групом аутора) за Монографију Крушевца, "Градски парк у Крушевцу од формирања до данас"...

У време Божићевог директорског мандата, Музеј је реализовао значајне акције, од увођења парног грејања, чиме су створени повољни услови за заштиту експоната, посетиоце и рад запослених, преко организовања изложби, први пут у Музеју из земаља Западне Европе које су отварали амбасадори ових земаља, што је представљало својеврсни културни догађај, до употпуњавања историјске збирке великим бројем трофејног наоружања из I и II светског рата, међу којима су били и врло ретки примерци. То је и време великих археолошких ископавања у средњовековном Сталаћу, чиме је археолошка збирка Музеја обogaћена бројним средњовековним предметима и са преко 20 средњовековних златника. Да не говоримо о ликовном фонду Музеја који је употпуњен бројним сликарским и вајарским радовима савремених уметника, даровима Републичке заједнице културе.

Мало је познато да је, у циљу стављања цркве Лазарице са објектима Лазаревог града под заштиту-патронат ОУН-а, залагањем кустоса Музеја Јок. Владислава Ристића, уз Бојићеву подршку и помоћ, извршено детаљно фотограметријско снимање цркве од стране одговарајућих стручњака из Београда, чиме може да се похвали мали број средњовековних цркава.

Музеј је у то време радио на шест научних пројеката којима су руководили доктори односних наука из стручних институција Београда.

Уз све те активности Славољуб Бојић је био члан многих друштава, Архивског већа Србије, Извршног одбора Музејског друштва Србије. Секретар Редакције Крушевачког зборника, први секретар Друштва љубитеља старина и уметности и касније Друштва за неговање традиције ослободилачких ратова до 1918. године у Крушевцу...

Десило се да, Славољуб Бојић, уместо врхунског фудбалера уз много стручног и истраживачког рада, постане врстан познавалац историје Крушевца који, по пензионисању 2000. године, и даље истражује и прати историјска и друга сродна збивања Крушевца и његове околине, све у намери да те резултате објављује у "Расинским анализима" и Крушевачком борнику.

Као стручњак са богатим искуством поручује надлежним факторима и одговарајућим установама да сачувају и заштите од пропадања архитектонско наслеђе Крушевца и наставе археолошка истраживања јужног дела Лазаревог града, уз постепено решавање имовинско-правних односа.

За остварене резултате у култури Славољуб Бојић је добио Годишњу награду СИЗ-а културе Крушевца за 1974. годину.

МИЛОСЛАВ БОНЧИЋ

(1934, Александровац)

ИСТОРИЧАР ИЗ КАПРИЦА

Колегијум хисторикум "Жупа" и Завичајни музеј Жупе, данас познате и афирмисане установе културе и ван граница наше земље, учиниле су га личношћу достојне дивљења

Професионални пут Милослава Бончића, одличног ученика Гимназије, који умало да понавља у завршном разреду због историје, одличног цртача и сликара, хорског певача, активисте на многим школским и омладинским акцијама, испуњен је невероватним ентузијазмом и невероватним резултатима.

"Учећи уз професоре који су нас волели и које смо волели, који су нас животу учили, пошао сам њиховим путем, путем професора и учитеља преко тридесет генерација младих", сећа се Милослав Бончић, дипломирани историчар (1957), професор историје и први директор Гимназије у Александровцу 1964/65. Покрећући многе активности и у средини и у Гимназији, формирао је научну дружину Kolegium historikum "Жупа", која је од 1965. окупљала ученике који су истраживали свој крај по методологији и упитницима Археолошког, Балканолошког, Географског и Етнографског института САНУ. Етнографски институт је преузео 1975. покровитељство над овом дружином, која је, као најстарија истраживачка организација младих у Србији, на челу с Милославом Бончићем, а на иницијативу најистакнутијих научних институција Србије, са сличном организацијом из Ваљева, организована у Покрет младих истраживача Србије са седиштем у Петници.

Оснивач је и директор завичајног музеја Жупе од 1987. године, данас познате и афирмисане установе и ван граница наше земље.

Експонати овога музеја излагани су до сада у Британском музеју у Лондону, Градском у Шефилду, Данском краљевском у Рандерсу и Гран палеу у Паризу. У оквиру светске изложбе "Жене и снови са погледом на жене праисторије", организоване у Музеју Тера амата у Ници 1991, где је из праисторије целог света презентирано укупно 250 праисторијских венера, четири су из Жупе. Међу њима је већ деценијама у светској археолошкој литератури и науци најчувенија "Леди оф Александровац", одлучно очувана теракота. Прате је по значају "Жупска венера" и "Госпођа из Виткова", која је представљена у Јапану и другим земљама. Свака понаособ била је представница Европе, Југославије, Србије и, наравно, Жупе. Копија једне од њих, рад вајара Мирослава Јоковића, постављена је у александровачком парку поводом Дана ове жупске вароши 2.јула 2004.године. По мишљењу неких светских

ауторитета на овом локалитету, старом више од 5000 година, започела је епоха цивилизације у свету, а неолитски локалитет Витково, стављен под заштиту државе, из основа мења опште прихваћене преставе о неолиту Балкана и Европе.

Жупа је била археолошки потпуно неиспитана, али је на њеном терену, радом професора Бонџића и сарадника откривено, поред ових предмета, на десетине неолитских, античких, старословенских и других локалитета, десет тврђава, тридесетак средњовековних цркава, многа гробља... Балканолошки институт САНУ и Центар за археолошка истраживања Филозофског факултета у Београду са Завичајним музејом Жупа почео је 1991. године истраживања у оквиру великог археолошког пројекта "Жупа александро-вачка" у који су укључене општине Брус и Врињачка Бања, где се врше систематска рекогносцирања терена.

Жупа, иако класична земља српског винарства и виноградарства, остала је неистражена до професора Бонџића, који је почео истраживања у физичко-географској, историјској, привредној, демографској, етнографској, археолошкој, социолошкој и фолклорној области.

Посебан акценат ставио је на културу испијања вина, митове, легенде, здравнице, винске песме, винску историју и филозофију.

Напором професора Бонџића стављена је пољана (специфична виноградарска насеља Жупе) Лукаревина под заштиту државе, која ће постати јединствени етно парк Србије посвећен виноградарској и винарској традицији.

Сакупио је и обрадио грађу за 53 насељених места, преко 4600 топонима, објавио запажене монографије "Стопедесет година основне школе у Александровцу 1837-1987", "Триавци село у Жупи", "Градитељска баштина Жупе угрожена земљотресима", "Арбор вите", бројне чланке, расправе...

Добио је многа признања: Повељу за допринос очувању културног наслеђа, Орден заслуга за народ са сребрном звездом, Плакету Општине Александровац...

Био је посланик Просветно-културног већа Србије, члан многих одбора и комисија највиших институција из области културе.

Захваљујући Радио телевизији Србије и емисији "Како је професор Бонџа стварао Завичајни музеј Жупе", изашао је из оквира родног краја, ускотручних и научних кругова и постао личност достојна искреног дивљења.

Постао је историчар из каприца да професору Тоши Стојкову буде колега, и истовремено постао археолог, етнолог, историчар уметности, социолог етномузиколог. Да је студирао сликарство или историју уметности, што је пре матуре намеравао, урадио би све што је до сада урадио. Јер, ентузијаста и занесењак се не постаје, он се рађа.

РАДОСЛАВ ДРАГАЧ

(1934, Пепељевац)

ДАЈТЕ ШАНСУ МЛАДИМА

Посвећен развоју, организацији и безбедности друмског саобраћаја. Стални судски вештак саобраћајних незгода

Школујући се у крушевачкој Гимназији, Радослав Драгач је био под великим утицајем њених професора који су га научили раду и у њему пробудили интерес, вољу и потребу за освајањем и ширењем знања, па је по завршетку Машинског факултета Универзитета у Београду на Саобраћајном одсеку 1960. наставио рад са истим интересом. Радио је у бројним стручним организацијама широм бивше Југославије и био на важним функцијама у Новом Саду и Сарајеву. По одбрањеном хабилитационом раду из области организације и експлоатације друмског транспорта 1974. године изабран је у звање доцента на Саобраћајном факултету у Београду иза чега су уследили избори за ванредног, а 1991. и редовног професора.

Докторат техничких наука стекао је на Саобраћајном факултету у Београду 1989. одбранивши тезу под називом: "Прилог дефинисању поступка за израду експертиза саобраћајних незгода на путевима".

На Саобраћајном факултету у Београду имао је бројне активности као шеф катедре и предавач који је покривао предмете безбедност саобраћаја и организација и експлоатација друмског транспорта, као предавач на постдипломској настави и као предавач по позиву у вези проблема безбедности саобраћаја. Био је потпредседник Наставно-научног већа групаације техничких факултета Универзитета у Београду, члан Савета факултета, члан многих комисија, ментор студентима, магистрантима и докторантима.

Објавио је или саопштио око 180 научно-стручних радова, написао је бројне приручнике, рецензије пројеката, уџбеника и чланака, а од уџбеника објавио је "Безбедност саобраћаја I, II, III", "Увиђај саобраћајних незгода...", "Аргументи за и против употребе сигурносних појасева и неки аспекти методике у обуци управљања аутомобилом", "Типични примери експертиза саобраћајних незгода" I и II део. Све књиге су имале допуњена издања усклађена са новим научним сазнањима из области коју обрађују.

Аутор је више од 3.000 експертиза саобраћајних незгода из којих је проистекла већина књига и уџбеника чиме је утицао на развој научне и стручне дисциплине безбедности у друмском саобраћају.

Више пута је био на стручним усавршавањима у Немачкој, Русији, Пољској, Аустрији, Шведској и Италији, а путем међууниверзитетске

СР-у на МАДИ-у у реализацији пројекта заједничког истраживања услова за повећање безбедности саобраћаја ноћу и при смањеној видљивости.

Учествовао је на многим домаћим и страним конгресима, научним скуповима, саветовањима и симпозијумима.

Проф. др Радослав Драгач био је врло активан у издавачкој и уређивачкој делатности књига и часописа као члан редакционих одбора стручних часописа, а био је и главни уредник Билтена научно-истраживачких радова Савета за безбедност саобраћаја на путевима СР Србије.

Имао је и велики број стручних и друштвених активности. Код Републичког секретаријата за правосуђе и управу, регистрован је за сталног судског вештака за истраживање узрока и последица саобраћајних незгода на путевима.

Бројне институције, факултети, удружења и предузећа из Београда, Сарајева, Загреба и Новог Сада доделили су проф. др Радославу Драгачу 14 признања, плакета, захвалница, златних значки. Добитник је и Друштвеног признања Републичког савета за безбедност саобраћаја на путевима СР Србије и Савеза возача Србије.

Посвећен области која је данас актуелнија више него икад, проф. др Р. Драгач нашао се у сваком делу бивше Југославије. Крушевац такође није заобишао: за Општински и Окружни суд у Крушевцу ради експертизе тешких и сложених саобраћајних незгода као контролна или супер вештачења од 1975. године; један је од аутора Студије о саобраћају коју је радио Институт Саобраћајног факултета по наруџби СО Крушевац; сарађује са Ауто-мото друштвом из Крушевца у области обуке возача и саобраћајног васпитања становништва.

Као универзитетски професор имао је бројне студенте, децу Крушевца и околине према којима је имао посебан однос не само што су деца његовог краја, већ и зато што Крушевац има доста нерешених проблема у саобраћају. Крушевац са околином има високу угроженост учесника у саобраћају, на рачуна на те младе људе да проблеме брже и ефикасније решавају. Средини, која мора показати већи интерес за њихов рад, проф. Драгач поручује: *"Дајте шансу својим младим стручним кадровима и имајте више поверења у њих."*

После 42 године радног стажа проф. др Радослав Драгач је пензионисан 2002. године али и даље сарађује са Саобраћајним факултетом у Београду на научно истраживачком раду и на постдипломским студијама.

Као стални судски вештак за саобраћај по налогу судова из Србије, Црне Горе и Републике Српске ради експертизе о саобраћајним незгодама или процене штете настале у незгоди.Руководи изразом комисијских експертиза саобраћајних незгода у оквиру предузећа за инжењеринг и

консалтинг RMS/ Group из Београда. И даље, по сопственом избору или по позиву, учествује са радовима на научним и стручним конференцијама симпозијумима и саветовањима која се организују из области у којој има репутацију водећег стручњака код нас. Перманентно је заинтересован за развој, организацију и безбедност саобраћаја и има за хоби, поред добре књиге, истраживање појединачних случајева тешких и сложених саобраћајних незгода, задовољан када открије заблуде и грешке које ослобађају невинно прогоњене или чак осуђене учеснике саобраћајних незгоде.

ДУШАН ДРАЖИЋ
(1934, Крушевац)

ПРОМОТЕР ЦАРСКОГ ГРАДА

Новинар и уредник "Борбе" и "Танјуга", дописник из Подгорице и Софије, публициста чији је "главни јунак" био и остао Крушевац

Хроничар многих за земљу и свет значајних догађаја и најупечатљивијег, када је још седамдесетих година протеклог века упозорио српску и светску јавност да се Срби не селе само са Косова и Метохије већ и са југа Републике, јесте новинар Душан Дражић.

Првих двадесетак година живота када је стасавао и опредељивао за животни пут, поносан на родну српску варош, негдашњу славну престоницу, а ослоњен на корене предака, на топлину дома мајке Добриле и њених родитеља Ристосије и Љубисава Павловића из Бивоља, уз разнавање света, стекао је истинско поштовање старина у својој породици. И зато њима дугује све: за егзистенцију, васпитање, однос према раду, за школовање у Крушевцу и Београду. И зато је, захваљујући њима и као дечак и као младић био и, чобанин, и повртар у крушевачком кључу препуном баштама и незаборавних долапа, и заљубљеник у једину жену на свету, Љиљану Закић, такође рођену Крушевљанку и гимназијалку, и у фудбал, и био ученик гимназије која је деценијама српском народу даривала многе знамените личности. Имао је и он срећу да матурира 1953. године уз врсне професоре који су утицали на многе генерације ђака да постану "неко и нешто" у Београду и Србији и ван ње. И да се, захваљујући професорима југословенске књижевности Братислави Тасић и Драгољубу Јовановићу Шамики, коначно посвети писаној речи, мада су и корени по оцу вукли на писање. Дипломирао је Југословенску књижевност на Филозофском факултету Универзитета у Београду, али је, уместо професора, постао новинар и већ у време студија почео као сарадник "Политике", крушевачке "Победе" и још неких листова.

Свакако да је Душан Дражић поносан што је, упркос изузетно строгој селекцији, шездесетих година минулог века примљен за сталног новинара у тада водећем југословенском дневном листу "Борба" и у њему остао 30 година као новинар, уредник, дописник и одговорни уредник Редакције за Србију. Следећих година радио је Танјугу. Од тога, пуних пет година био је стални дописник Танјуга из Бугарске.

Пуне четири деценије или преко 15.000 дана Дражић је извештавао из Новог Сада, Љубљане, Сарајева, Скопља, али и из Ниамеја у Нигеру, Лондона, Сијетла, Лонг Бича, Триполија, Перуђе, Тулуза, Прага, Париза, а службовао у Подгорици и Софији. Написао је небројано много вести, информација, извештаја, репортажа, коментара, интервјуа. Био је извештач са прве међународне конференције посвећене рату на Балкану одржане у Лондону 1992. године, када се бивша Југославија распадала...

Објавио је пет књига у којима је Крушевац, ако тако може да се каже, главни јунак. То су: "Воз који никада неће стати" са тиражом од 2.000 примерака, "Косовска петстогодишњица у Србији 1989" са истим тиражом, на коју је јако поносан јер ју је подарио граду уочи прославе шест векова од Косовске битке, "Јунаци наших дана" (тираж 3.000) и са групом аутора, у 1.000 примерака "Приватизација корак у свет".

У припреми су још две, "Барутана под Багдалом" и "Бугарско небо".

Осим у књигама, Крушевац је био "главни јунак" и у многим другим Дражићевим акцијама и подухватима. Тако је 1989. године по одржаном "самиту" новинара света, када је 250 њих стигло буквално са свих страна света на Копаоник, уз заједнички хоби кога су чиниле скије на "промоцију снежног мора Србије" како рече Дражић, успео да ту светску елиту новинара доведе у стару српску престоницу. Упркос беспућу, јер пут Копаоник -Брзеће није био завршен, да госте упозна са историјом града и нашим традиционалним гостопримством.

Исто тако, средином деведесетих година прошлог века, када је српски народ био окружен блокадама и санкцијама какве свет до тада није доживео, довео је 70 новинара и више истакнутих публициста и академика из Софије у Крушевац и Врање да на "лицу места" виде под којим условима живи народ Србије.

Доказујући непрестано приврженост граду под Багдалом, као Танјугов дописник из Бугарске, од 1994. до септембра 2000., допринео је братимљењу Крушевца и бугарског универзитетског града Стара Загора чиме је успостављена трајна привредна и културна веза. Наравно да је неизмерно радостан што се та веза одржала до данашњих дана на добробит грађана та два града.

Добитник је две годишње награде Удружења новинара Србије. Одликован је Орденом рада.

Новинарском позиву предавао се Душан Дражић целог радног века целим својим бићем. И по одласку у пензију 2000. године, активно се бави новинарством. Главни је и одговорни уредник листа за економска питања "Плави Дунав". Много је новинарству дао, а много и добио. Упознао је многе људе, крајеве уздуж и попреко наше планете и домовине. Али, Крушевац је увек био први, увек у центру пажње. Желео је да се одужи родном граду, граду своје младости, родном граду супруге, сина Горана и снахе Дијане Московљевић како би дивна унука Милица била поносна на дедину енергију уложену у афирмацију царског града њених предака.

Сматрајући себе, и после готово пола века обитовања у Београду, само грађанином Крушевца, из кога, рекло би се, по свему учињеном, никада није ни отишао, Душан Дражић каже: *"Лепо је бити Крушевљанин и данас када је и Крушевац и моју земљу захватила дубока криза под налетом великих сила, али да би доказали да наш народ има будућност морамо да мислимо на будућност, на поново лепо и топло пролеће, које ће потрајати вековима. Имамо право да сањамо да би сутра градили. Крушевац то заслужује"*.

И чланства у најугледнијим светским институцијама само су потврда њеног научно-истраживачког опуса. Од 1982. је члан Међународног подкомитета за таксономију ентеробактерија, салмонела и јерсенија. У Немачкој је члан Савета и Комисије за изоловање и идентификовање *Enterobacteriaceae*, као и Комисије за бактериолошку дијагностику цревних инфекција у приморским местима и земљама ради разраде упутстава за слободне воде за купање. У Светској здравственој организацији (W- H- O) је експерт на заседањима конференција округлог стола о *Yersinia* узрочницима, *Escherichia coli*, салмонелозама, колери и кути, у Орвиету, Мелбурну, Фуџи, Риму, Хамбургу, Хановеру и *Wenigerode*.

Добитник је високе награде за научни рад "*Rudolf Otto- Neumann*" 1972. године

Поред резултата који су професорку Стојанку Алексић Зечевић довели у сами врх светских стручњака и научника у областима којима се бави, имала је исто тако велике и значајне резултате у хуманитарном раду. Као личност дубоко везана за Србију, одлазећи из ње због професионалне знатижеље и већих могућности, користила је сваки тренутак да помогне. Њеном заслугом нашло се на специјализацији на Хигијенском институту у Хамбургу 26 лекара из бивше Југославије; сарађивала је у часопису "Гласник" Завода за заштиту здравља и за овај часопис успоставила контакте још са 12 интернационалних часописа; радила је на успостављању с прекинутих веза између Министарства здравља Србије са Светском здравственом организацијом, као и наших стручњака са колегама који су проучавали сиду и сифилис; прикупљала је, куповала и слала у Србију стручну литературу и часописе колегама и студентима, тест материјале, апарате за лабораторије, болнице и лекове за потребе ВМА и Здравственог центра у Ваљеву у најтежим, деведесетим годинама прошлог века.

Као дугогодишњи члан Међународне организације за борбу против атомског оружја, а поводом прецизног сазнања о последицама НАТО бомбардовања ових наших простора по здравље људи, била је јула 2003. године један од организатора Међународног конгреса лекара у Бања Луци "Здравље за све".

И шта још рећи о овом светски значајном микробиологу, осим да у Хамбургу води Српски културни центар, да помаже КУД "Младост" у Хамбургу, покушава да створи српски канал на тамошњој телевизији, да ради на повезивању Етнографског музеја у Београду са сродном институцијом у Хамбургу, убеђена да су то ствари "које ће нас повезати и показати ко смо ми као народ у суштини".

БОЖИДАР КОВАЧЕВИЋ

(1934, Борова Глава)

СЛИКАРСКА ПОЕТИКА

У обимном сликарском опусу пејзажа, портрета и мртвих природа у техници уље и акварел, изградио је сликарску поетику коју нам преноси лако препознатљивим језиком

У групи крушевачких гимназијалаца који су са професором Димитријем Симићем основали Ликовну секцију, био је и Божидар Ковачевић кога је професор Симић, као талентованог ученика, само "заразио" за даље школовање у овом правцу. За студије сликарства на Ликовној академији у Београду сам се определио. Дипломирао је 1961. године у класи Ђорђа Андрејевића Куна, а магистрирао код Љубице Сокић 1964. године. Члан је УЛУС-а од 1962. године и члан групе "Април", чији је један од оснивача.

Први колективни наступ имао је 1954. године у сали "Абрашевић" у Крушевцу са школским друговима Чворовићем и Ђокићем, када су добили и прву ликовну критику из пера професора филозофије Драгољуба Ђуровића.

Од 1964. године самостално се до данас представио више од 100 пута. Најчешће у Београду, Крушевцу, Ужицу, Врњачкој Бањи, Сомбору, Љубљани. Исто тако и по свету, у Паризу, Њујорку, Минхену, Каиру и Франкфурту, понегде и више пута. Бројне су и групне изложбе у Њујорку, Стенфорду, Риму, Бриселу. До Међународног фестивала у белоруском граду Магилёву 1996. године који је окупио пејзажисте из двадесетак земаља. На том фестивалу додељена му је прва награда. Излагао је више пута и са својим кћерима Александром и Славенком, такође академским сликарима и био учесник бројних ликовних колонија широм земље.

Добио је награде УЛУС-а, III награду на Југословенској изложби поводом отварања хидроцентрале Ђердап, Плакету Културно-просветне заједнице Србије, награду Општине Чајетина поводом ослобођења општине и многе откупне награде.

Имао је запажене друштвене активности као члан Председништва УЛУС-а, секретар истог удружења у једном мандату и у више мандата као члан Уметничког савета.

Никад не прекидајући везу са родном Боровом Главом, Божидар Ковачевић је изградио пре скоро четврт века сликарску радионицу у аутентичној златиборској народној архитектури. Уништену пожаром, успео је да је обнови и да даље повремено у њој ради. Тај објекат, као и објекат у Београду, на Кошутњаку, регистровало је 1993. године Министарство културе Србије као Задужбине Божидара Ковачевића.

У обимном сликарском опусу, где преовлађују уља и акварели, а тематски пејзажи, портрети и мртве природе, изградио је сликарску поетику "коју нам саопштава лако препознатљивим језиком. Тај језик је некад тих, а понекад опор, чак застрашујући, али готово увек способан да нас интезитетом свог зрачења одвоји од журбе свакодневног, комерцијализованог живота".

РУЖИЦА МЛАДЕНОВИЋ -МИЛИЋ

(1934, Велика Ломница)

ДАМА НА МУШКОМ ЗАДАТКУ

Креативни ентузијаста, од самог почетка одлучивала је о многим важним питањима из производње, развоја фирме, организацији и кадровима

Више од двадесет година Ружица Младеновић-Милић, као једна од ретких дама у привреди Крушевца, заузимала је руководећа места у ФАМ-у, у угледној производној фирми, која је опстала и у најтежим данима економске блокаде.

Била је међу оних тридесет двоје радника који су 1972. године одлучили да из постојеће створе нову фабрику специјализовану за производњу мазива, иако у тешким условима, без елементарних средстава за рад и без довољно стручних кадрова, али са већ тада јасном концепцијом развоја и филозофијом рада. Као најмлађа фабрика у граду, врло дуго неприхваћена, морала је да се ослони на сопствене снаге и сопствена средства и тим путем створи сопствени статус, да би у следећој етапи, у последњих десетак година у Југославији постала једини произвођач специјалних мазива високог квалитета и озбиљан конкурент у неким деловима програма самим врхунским именима Европе, какви су Шел, Мобил, Хенгел.

Као технички руководиоца овог колектива готово од самог почетка, Ружица Младеновић-Милић одлучивала је о многим важним питањима из области текуће производње, развоја фирме, стручној и организационој способности запослених, стручном и људском квалитету кадрова, па је стога у ФАМ-у сваки трећи радник био технички образован, а сваки други радио у истраживању и развоју уз могућност даљег усавршавања уз најмодернију опрему.

Резултати стручно-истраживачких радова презентирају се на међународним симпозијумима и објављују у стручним часописима из области технологије мазива. *"Круна нашег рада и истраживања је преко 500 освојених производа из линија мазива, специјалних мазива, антикорозивних средстава, средстава за чишћење и одмашћивање, средстава за дезинфекцију, адитива и емулгатора, лекова и помоћних лековитих средстава. То нас је афирмисало и ван Југославије, у Европи. ФАМ је једини представник средње Европе у европском Институту за мазива /ЕНГЛИ/ - са поносом је говорила Ружица Милић.*

Креативност, ентузијазам и потпуно посвећивање производњи код Ружице Милић потекли су из љубави према граду и његовим грађанима,

према земљи. Ову љубав у току гимназијског школовања (матурирала је 1954.) у њу су уткали врсни професори и људи послератне генерације.

Њена склоност и љубав према природним наукама или техници била је потпомогнута од стране извршних учитеља- професора хемије Милана Цветковића, чика Милана, професора физике и математике- Миле Жижић, Стојадиновића и Тодоровића. Одлучила се за природне науке и завршила Хемију на Природно-математичком факултету у Београду 1961. године.

Била је Ружица Милић заменик директора НИС - Фабрике мазива ФАМ за техничко развојне и производне послове, а потом технички директор фабрике чији је развој у наредном периоду пројектован у области специјалних производа према еколошким захтевима, уз коришћење нових технологија, материјала и нових конструкционих решења Са радног места техничког директора пензионисана је 2000. године.

Изузетни квалитети Ружице Милић као стручњака и руководиоца и личности велики одговорности и потпуне посвећености послу, изашли су из кабинета, лабораторија и фабричког круга ФАМ-а. За допринос развоју ФАМ-а и животне средине 1992. године уручена јој је Плакета Скупштине општине Крушевац.

ТАШКО НАЧИЋ

(1934, Крушевац-1993, Београд)

У ГИМНАЗИЈИ ЈЕ ВЕЋ БИО ГЛУМАЦ

Сваку улогу, сваки туђи живот усвајао је са највише уметничког поштовања, због чега га памте бројне генерације поштовалаца авангардног Атељеа 212

Од матураната 1952. Ташко Начић је једини отишао у глумце.

У Гимназији је већ био глумац, незабораван као Митке у "Коштани", улогом са којом је примљен на Позоришну академију у Београду, а глумио је Начић и у другим аматерским гимназијским представама.

Истина је да као ђак никада није играо у крушевачком позоришту, али је у њему провео и све часове са којих је бежао из школе, али у сали, не на бини.

Посветио се превасходно позоришту, али и телевизији и филму.

Као позоришни глумац Ташко Начић је остварио између осамдесет улога низ задивљујућих креација у представама "Чудо у Шаргану", "Пролеће у јануару", "Протуве пију чај", "Не пуцај, бре", "Оперета", "Маратонци трче почасни круг", у "Радовану III" или у "Свећару", углавном у матичном, још увек на неки начин авангардном "Атељеу 212". Сваку улогу, сваки туђи живот, усвајао је са највише уметничког поштовања, због чега га памте неколике генерације Атељеа.

На телевизији је Ташко Начић остварио око двадесет улога, међу којима су посебно биле популарне улоге у ТВ серијама "Хајде да растемо" и "Бољи живот". На филму је такође имао двадесетак улога, али су га филмски гледаоци углавном запамтили по филмовима "Давитељ против давителја", "Чудо невиђено" или "Ко то тамо пева". Овим улогама придружују се и бројне из драмских програма радио станица.

Глумачка биографија Ташка Начића обогачена је и многобројним наградама са Стеријиног позорја у Новом Саду, са чувених филмских фестивала у Пули и Нишу, као и са познате манифестације "Дани комедије" у Јагодини.

МИОДРАГ СТОЈИЋ
(1934,Бресно Поље)

НИ ФИЗИКА, НИ ХЕМИЈА - ВЕЋ ФИЗИЧКА ХЕМИЈА

После докторске дисертације одбрањене у Токију, враћа се у свој Институт за нуклеарне науке "Винча" на одговорне послове

"Основну школу сам завршио у родном месту, а непосредно по завршетку рата постао сам ученик славне Крушевачке гимназије. Први гимназијски дани били су необични. Учило се у условима велике оскудице и сиромаштва. Снабдевање је било на тачкице. Јела се жутила проја, оловка је била дељена на два дела, а не ретко и на три дела. Професорски кадар као да је био збуњен драстичном променом социјалне структуре ученика коју смо пореметили ми сељацићи, скоро голи и боси. Успех у школи ми је био далеко изнад просека, без обзира на лоше животне и радне услове, са јасно испољеним склоностима према математици, физици и хемији. Наши професори, као изузетни педагози и психолози, благовремено су откривали афинитете, склоности и таленте својих ученика и на њима инсистирали". После матуре, при упису на Природно-математички факултет Универзитета у Београду 1953. године, Миодраг Стојић је био у дилеми да ли да упише физику или хемију. "Мислио сам да ако упишем физику може бити мање хемије, или ако упишем хемију може бити знатно мање физике. Уписао сам физичку хемију из уверења да ће тамо бити и физике и хемије, што се касније испоставило тачним, али уз сазнање да је физичка хемија ипак посебна научна област. Чињеница да је шеф Одсека за физичку хемију био проф. Павле Савић, велико име светске и наше науке, био је додатни фактор коначног одређења да студирам физичку хемију. Захваљујући њему, професори и асистенти су, поред обавеза на факултету, били стално ангажовани на истраживањима у лабораторијама тада нарастајућег научно истраживачког гиганта Института у Винчи. Рационалним преношењем најновијих знања стеченим радом у Винчи, они су обезбеђивали завидно висок ниво студија физичке хемије у то доба", сећа се Миодраг Стојић.

Дипломирао је 1960. године, а по одслужењу војног рока запослио се у Институту за нуклеарне науке "Винча", у Лабораторији за физику. Касније, 1964. године, постао је сарадник Лабораторије за физику чврстог стања и радијациону хемију, данас Лабораторије за радијациону хемију и физику "Гама" у којој је активно радио све до одласка у пензију 2000. године у статусу највишег научног звања Научни саветник.

Више пута је био у иностранству на међународним конференцијама, стручним усавршавањима и студијским боравцима. У периоду од 1965-1967. године био је на специјализацији у Јапану на Токио универзитету, где је урадио и одбранио докторску дисертацију под називом: "The electrical Properties and lattice Defects in Quenched Antimona Doped Germanium". По повратку са специјализације наставио је са научним радом у Институту "Винча" у области којом се бавио у Јапану,

коју је успешно наставио да развија створивши како радни тим тако и лабораторију са одговарајућом опремом.

Др Миодраг Стојић је аутор преко 100 научних и стручних радова објављених од 1961. године до данас. У домаћој литератури цитиран је преко 50, а у инострану преко 80 пута. Перманентно је био ангажован на оспособљавању научног и стручног кадра кроз израду дипломских радова, магистарских радова и докторских дисертација. Непосредно је руководио израдом три магистарска рада и четири докторске дисертације. Значајни су његови велики доприноси већем броју магистарских радова и докторских дисертација којима није непосредно руководио. Био је члан бројних комисија за одбрану наведених радова на факултетима у Београду и Сарајеву.

У току дугогодишњег научног рада др Миодраг Стојић је постигао вредне стручне резултате који су доприносили освајању и постављању нових технологија. Освојио је технологију добијања оловног стакла за заштиту од радиоактивног и X-зрачења. Елементи ове технологије се користе у фабрици стакла за производњу специјалних стакала. Освојио је технологију за добијање сцинтилационих NaI(Tl) монокристала и литијумовог стакла који су коришћени за детекцију и спектрометрију гама зрачења и брзих неутрона. Такође је освојио технологију за добијање свих типова полупроводничких детектора на бази Si и Ge. Развио је и поставио технологију за брзо старење вињака која се данас користи као једна од најпродуктивнијих код нас и у свету. Учествовао је у развоју технологије и њеном пласману за чишћење димних гасова од SO₂ и NO_x плазма - хемијским поступком. Из времена када је био генерални директор Института "Винча" настојао је да се овај Институт као мултидисциплинарни центар стави на располагање крушевачкој привреди. На жалост, у том домену постигнути су врло скромни резултати.

Активно је учествовао у свим управним и самоуправним структурама Лабораторије и Института. Више пута био је члан и председник Савета Лабораторије, члан и председник Научног већа Лабораторије, затим члан и председник Савета Института, члан Управног одбора Института, председник Кадровске комисије Института, командант Штаба цивилне заштите Института, члан Градског и Републичког штаба Цивилне заштите. Од 1988. до 1992. године био је генерални директор Института за нуклеарне науке "Винча". Био је посланик у Већу грађана Скупштине Републике Србије и посланик у Већу грађана Савезне скупштине. Био је председник Управног одбора Дома здравља у Гроцкој, члан Савета Технолошког и Физичког факултета и члан и председник Савета Факултета за физичку хемију Универзитета у Београду. Био је потпредседник и председник Заједнице института Србије и члан Одбора за физику Министарства за науку и технолошки развој Владе Републике Србије.

Поред бројних награда и признања, др Миодраг Стојић је одликован Орденом заслуга за народ са сребрном звездом.

Фамилијарно, пријатељски и другарски одржава везе са Крушевцем и родним Бресним Пољем.

СЛАВОЉУБ - СЛАВКО ЧВОРОВИЋ

(1934, Крушевац)

ВИЗУРА ПРОСТОРА ВИЂЕНОГ ОДОЗГО

Сликар, графичар и креатор позоришних лутака.
Учесник многобројних колективних и самосталних
изложби и ликовних колонија у земљи и иностранству

У родном Крушевцу у коме је провео најлепше време детињства и школовања, бавио се гимнастиком, ваздухопловним моделарством и падобранством. Славољуб - Славко Чворовић је као талентовано дете и ученик, исказивао своје умеће да црта и слика. Предњачио је у Гимназији у којој је професор Гаја Ерић даровите ученике усмеравао у правцу њихових афинитета и способности. У Гимназији је израдио ликовно решење заглавља за школски лист "Наши видици" који је управо био у формирању. У Крушевцу је практично имао и прву изложбу са неколико млађих другова и прву званичну критику из пера гимназијског професора филозофије Драгољуба Ђуровића, објављену 7. јануара 1955. у локалној "Победи" под насловом "Будућност је на прагу", оцењујући већ тада Чворовића као будућег сликара.

Дипломирао је 1960. године на Академији ликовних уметности у Београду, а две године касније и магистрирао у класи проф. Недељка Гвозденовића. Као стипендиста белгијске Владе завршио је специјализацију графике на Високој националној школи за архитектуру и декоративну уметност у Бриселу школске 1964/65 године.

На сликарском одсеку Факултета ликовних уметности Универзитета уметности у Београду, прошао је сва изборна звања до редовног професора.

На студијским путовањима боравио је у Венецији, Паризу (Cité internationale), Немачкој, Чехословачкој, Русији, Грчкој, Аустрији, Холандији, Швајцарској и Шпанији.

Самостално је излагао у Крушевцу, Београду, Краљеву, Копру, Берлину, Минхену, Паризу, Земуну...Учествовао је на око 30 међународних изложби и бијенала графике: у Љубљани, Бечу, Кракову, Словен Градцу, Fridrikstad-у (Норвешка), Frenchen-у (Немачка), Катанији, Берлину, Анкари, Фиренци, 1990.године у Галерији САНУ на II Еколошком ликовном салону и 2003. у оквиру изложбе "Један век графике"-дела из Графичке збирке Музеја савремене уметности из Београда, на изложбама Ex libris-а и мале графике.Са сликама је учествовао на изложбама УЛУС-а, Октобарским салонима и бројним ликовним колонијама од којих издваја Међународну колонију у Hajduszoboczlo крај Дебрецина која је 2000. године окупила уметнике из 25 европских земаља, IV Међународни уметнички ателе у Bessans-у Француској, 2001., где је међу

учесницима из десет европских земаља био један од два представника Југославије и колоније "Бисери Србије у Хиландару" из 2003.године

Добио је значајна признања: УЛУС-ову награду за графику 1965. Малог позоришта (Позоришта лутака) и II изложбе НОБ-а у Београду 1966. Галерије савремене уметности у Новом Саду 1967. на Међународној изложби графике у Катанији и на Уметничкој колонији у Ечки 1969. Деветих ликовних сусрета у Суботици 1970. награду за графику на Октобарском салону у Београду 1972. и награду на изложби "Нови Београд у делима ликовних уметника" 1978. године. Добитник је Спомен повеље Галерије графичког колектива 1949-1980. поводом 30 година рада за допринос београдској графичкој и Велике плакете са повељом Универзитета уметности у Београду 1989.године.

О резултатима Чворовићевог уметничког опуса писали су угледни критичари и уметници попут Ј.Денегрија, Д.Ђокића, П.Васића, С.Живковића, Н. Кусовца, М.Поповића, Б.Љубишића... Ушао је у "Просветину" Малу енциклопедију, Ликовну енциклопедију Југославије Лексикографског завода Загреб и у немачку Saur Allgemeines Kunst Lexicon.

Мада је уметничку каријеру почео као сликар, ипак је сматран графичарем, типичним представником тзв. графичке београдске школе, склон разним експериментима. Почетну спонтаност заменио је добро простудираним ефектима "у којима инсистира на тактилним вредностима структуре, а уместо склоности ка суптилним, монохромним, а валерски богато изнијансираним површинама, боја нешто касније постаје темељни чинилац његове графике", док динамику постиже компоновањем по изломљеној или строгој дијагонали и искривљеној хоризонталној уносећи у "испражњени пејзаж знаке, обресе фигура и њихових сенки".

У његовом сликарству из 80-их година видљив су спој наративног и асоцијативног сликарског концепта али са новом визуром, визуром простора виђеног одозго. Незнајући да се Чворовић у младости бавио пилотирањем, велики сликар и интелектуалац Мића Поповић је, у каталогу изложбе слика из 1989., написао: "Доживео сам Чворовићеве слике као успомене на проласке кроз простор: летење изнад предела који почињу да делују нестварно, да се преобразују у снове..." По сазнању о његовој младалачкој љубави за летење, додао је: "Овај мали податак доживео сам као велико откриће везано за његово сликарство. Довољно је да човек промени визуру па да му цео свет постане друкчије доступан".

Верност свом сликарском изразу још једном је потврдио на самосталној изложби у УЛУС-овој галерији 1998.године. И верност тематици, небеским висинама, стремљењима ка небу и визурама са неба, птицама, Крушевцу, јер, истина је, прва љубав заборавља нема. Била је то изложба овог пријатног и скромног уметника и педагога, која је окупила изузетан број поштовалаца, колега, критичара, новинара и искрених пријатеља, упркос неочекиваном и неуобичајено јаким невремену.

МИЛИСАВ МИЛОШЕВИЋ

(1935, Бела Вода)

ХАЛО 94

Научно-истраживачки рад посвећен ургентној медицини. Боравио у Хитним службама Италије, Француске и Немачке, одакле је понео богато искуство које је преточио у књигу "Организација службе хитне медицинске помоћи"

На животну усмерење Милисав Милошевића утицале су њему драге две личности: учитељ, на чији наговор су га родитељи уписали у нижу гимназију у Великој Дренови после основне школе и двогодишње паузе, када је радио на имању, и професор филозофије крушевачке Гимназије Драгољуб Ђуровић кога се са поштовањем сећа: *"Још нисам упознао таквог знајца, а породична и лична несрећа му нису дозволиле да изађе из анонимности. То што сам уписао медицину и што се бавим науком његов је утицај. За кап непознатог дати све познато говорио је. Утицао је на многе из моје генерације."*

Дипломирао је 1962. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду и, као војни лекар, започео рад у Војној болници у Нишу. Од 1963. до 1967. године радио је у Здравственој станици у Купцима, станици Дома здравља из Крушевца. Као специјалиста опште медицине прешао је у Крушевац са задатком да формира Службу хитне медицинске помоћи.

Звање примаријуса стекао је 1975. године, вишег научног сарадника 1989., а редовног професора на Медицинском факултету Универзитета у Приштини 1998. године.

Од 1975. године интензивно се бавио научно-истраживачким радом из области ургентне медицине. Упознао је рад готово свих таквих служби у земљи, посебно у Београду и Загребу. Посетио је и Хитне службе у Италији, Француској, Немачкој и СССР-у (Москва, Кијев, Ростов на Дону, Симферопол) у којима је стекао корисна искуства и сазнања.

Докторску дисертацију са тезом "Организација Службе хитне медицинске помоћи у редовним и ванредним стањима" одбранио је др Милисав Милошевић 1978. године на Медицинском факултету Универзитета у Нишу. Тиме је постао први доктор медицине из ове области у Југославији и први доктор медицинских наука у Крушевцу. По моделу који је у тези обрадио, организоване су многе службе хитне помоћи у земљи.

Саопштио је или објавио 153 научна рада. Аутор је стручних књига "Пестициди - пољопривредни отров" и "Организација Службе хитне медицинске помоћи" (1998) и књиге белетристике "Ленда из Штитара" (2000).

Од 1977. године, па до одласка у пензију 2000. готово да је непрестано био на руководећим местима Службе хитне помоћи, Дома здравља, Диспанзера за општу медицину при Дијагностичком и Здравственом центру Крушевца, града школовања који никада није напустио уз искрену жељу да *"Крушевац задржи Крушевљане, а 'одбегле' да врати"*

МИЛИВОЈЕ МИЋИЋ

(1935, Крушевац-2003, Београд)

ВАЈАР РОДНОГ КРАЈА

Аутор више јавних бисти и споменика у Крушевцу и околним селима. Био је поборник спреге између скулптуре и архитектуре

Гимназијско школовање Миливоја Мићића поклопило се са педагошким радом Димитрија Симића, јединог академског вајара и ликовног педагога, младог и амбициозног професора који је талентоване ученике окупљао у Ликовној секцији. Из ње су сви касније постали академски сликари и вајари (Чворовић, Ковачевић, Токић, Трипковић). Учешће у овој секцији и утицај професора Симића, определили су и Мићића, као талента, да се посвети вајарству. У класи професора Мише Поповића завршио је 1961. године Вајарски одсек на Академији ликовних уметности у Београду и као први школовани вајар, а уз то Крушевљанин, вратио се родном граду и у њему остао до краја живота.

Обједињавао је органске и неорганске форме у стилу савременог експресионизма и скулптуре у тематске циклусе: "Црне сузе", "Стремљења" - I, II, III, Чернобил... и „Косовски циклус” - Ратник, Милошева заклетва, Лазар и Милица (Трон Крушевца), "Последњи косовски јуриш", "Избеглице", "Св. Сава", "Рањени ратник"...

Члан је УЛУС-а од 1965. године, и исте године је први пут самостално излагао у крушевачкој Галерији. Учествовао је на многим групним изложбама крушевачких уметника, по свим већим местима у земљи и на бројним изложбама УЛУС-а. Са Димитријем Симићем имао је у Крушевцу заједничку изложбу 1965. године, а са сликарем Ацом Моравским излагао је у Параћину, Краљеву, Београду, Брусу, у Мађарској и Грчкој. Представљао се и на изложбама "Сликари и вајари Западне Србије" у Ваљеву, Ровињу, Лабину, Пули и Ријеци.

Скулптуре су му биле заступљене на Међуреpublicчкој и на Међународној изложби (40 земаља) Уједињених нација у Словен Градцу на тему: "Мир, хуманост и пријатељство међу народима" 1965. и 1966. године, и такође на међуреpublicчкој изложби "Југословенски портрет" у Тузли. Учесник је многих уметничких колонија у земљи. На позив организатора, био је гост Вајарског кампа поред Лос Анђелеса, где је извео три скулптуре.

Аутор је више јавних бисти и споменика постављених у Крушевцу и селима Дворане, Милутовац, Велика Дренова, Слатина, Парцане и Митрово Поље уз истинско залагање за спреку између скулптуре и архитектуре. Иако се све време бавио и педагошким радом учећи генерације ђака овој племенитој вештини, Миливоје Мићић је родном граду оставио највећи део свог уметничког опуса, бавећи се превасходно личностима Крушевца и крушевачког краја.

Сахрањен је у Крушевцу.

АЛЕКСАНДАР МОМЧИЛОВИЋ
(1935, Царево Село)

УГЛЕДНИ НЕУРОХИРУРГ

Усавршавао се на неурохируршким клиникама у Лиону, Цириху Клермон Ферану. Члан Удружења неурохирурга Југославије, европског и светског удружења

Протекло је већ пола века од када је Александар Момчиловић, ученик крушевачке гимназије, матурирао 1954. године. И поред свих протеклих година навиру Момчиловићева сећања на дане младости у Крушевцу.

"Поред обавеза у школи остају ми у трајном сећању дани проведени и у многим другим активностима. Одлазак на бистре, незагађене Расину и Западну Мораву, играње фудбала у "Наплетку", први кораци у ваздухопловству у крушевачком Аеро клубу... Навиру сећања на професоре, великане крушевачке гимназије - Виду Трипковић, Милана Цветковића, Миодрага Вујића, Миле Жижич, Драгољуба Ђуровића... Међутим, долази време студија, одлазак у Београд, али пријатна сећања остају".

Дипломирао је међу првима у генерацији на Медицинском факултету Универзитета у Београду и то са високом просечном оценом и примљен на специјализацију из Неурохирургије на Хируршкој клиници у Новом Саду, коју је, 1967. године успешно окончао.

Већ 1970. је изабран за асистента на предмету хирургија на Медицинском факултету Универзитета у Новом Саду, а затим у звање доцента 1981. ванредног професора 1986. и редовног 1991. године. Од 1971. до одласка у пензију 2000. године био је управник Неурохируршке клинике у Новом Саду.

Докторску дисертацију под насловом "Интравентрикуларни притисак ликвора код тешких краниоцеребралних повреда" одбранио је на Медицинском факултету Универзитета у Новом Саду 1980. године.

Усавршавао се на Неурохируршким клиникама у Лиону, Цириху, Клермон Ферану...

Током протеклих деценија формирао је екипу младих, перспективних неурохирурга, био ментор у пет докторских теза и више магистерија. Објавио је више од стотину стручних и научно-истраживачких радова, имао бројна саопштења на домаћим и иностраним стручним скуповима. Аутор је две монографије и коаутор у многим публикацијама едукативног карактера за студенте медицине и стоматологије.

Од 1990. до 1992. године био је продекан за развој Медицинског факултета у Новом Саду, а затим и декан у четворогодишњем мандату. На поменути функцијама дао је пун допринос изградњи и развоју Медицинског факултета, односно неурохируршке службе у нашој земљи.

Члан је Удружења неурохирурга Југославије, европског и светског удружења неурохирурга.

Октобра 2004. године добио је Златну плакету за животно дело Удружења универзитетских професора Универзитета у Новом Саду.

МИРОСЛАВ-МОСА МИЛЕТИЋ

(1936,Пасјак)

ДОКТОР ЈЕ УВЕК ДОКТОР, И У МИРУ И У РАТУ

Амбициозан и свестан да би му специјализација омогућила напредовање у струци одлучио се за епидемиологију, са којом је учествовао на светским конгресима у Швајцарској, Кини и Грчкој

На професионално и животно опредељење Мирослава-Мосе Милетића, Гимназија није била од значајнијег утицаја иако се као добар ђак, и нарочито добар математичар, који је за једанаест година завршио и основну школу и гимназију, ломио између медицине и техничких наука. Од утицаја је било очево више гласно размишљање него било какав притисак и препорука: "Доктор је увек доктор, и у миру и у рату", ваљда потекло под утицајем неких догађаја из минулог рата, па је Мирослав Милетић, по матурирању 1955. дошао на Медицински факултет Универзитета у Београду, кога је у року, (1961.) завршио. Питомац Школе резервних официра санитетске службе постао је 1962. године, пошто је претходно, од треће године студија, добио војну стипендију.

Прво службовање, које је трајало чак 10 година у једном месту, започео је Мирослав Милетић у Крагујевцу као трупни лекар, затим као управник Војно санитетског центра, односно Станице за превентивну медицинску заштиту.

Амбициозан и свестан да би му специјализација омогућила напредовање у струци и служби, одлучио се за специјализацију епидемиологије иза које је, 1973. године, прешао у Београд, у Санитетску управу ССНО-а где су му повераване многе важне и одговорне дужности, од помоћника начелника Одељења за превентиву до начелника Санитетске управе Генералштаба Војске Југославије, где је остао до краја 1997.године, када је постављен за заменика помоћника начелника Генералштаба за позадину.Са те дужности је крајем 1998.године пензионисан у чину генерал-потпуковника.

Године 1989. одбранио је докторску тезу под називом "Организација раног откривања поремећаја здравља активних војних лица" која је обухватила једну модерну област медицине и већ 1990. године је изабран за доцента на ВМА. Био је члан Научно-наставног већа ВМА.

Поред тромесечног стручног усавршавања у Лондону 1984. учествовао је на свим значајнијим скуповима из области епидемиологије у земљи и иностранству и на светским конгресима у Швајцарској, Шведској, Кини и

Грчкој. Аутор је преко 30 радова и саопштења из области организације Санитетске службе и епидемиологије незаразних обољења.

Др Милетић је увек за свој рад адекватно награђиван и превремено, нешто брже од уобичајеног темпа, унапређиван све до генерала уз бројне похвале, признања и седам одликовања.

Крушевац је Мирославу - Моси Милетићу, ученику Гимназије, значио много. Имао је у њему две велике љубави - позориште које је за њега било место културних збивања и "Напредак" чији је фудбалер у једном краћем периоду и сам био. А уз њих и вечито сећање на корзо до споменика са бандерама по средини и на стамбене објекте у улици Веце Корчагина, на потезу од нове цркве до нове пијаце, сведене на приземне зграде са крововима на једну воду, са калдрмисаним двориштима и наизменично распоређеним скромним становима у којима су станари представљали, за оно време, својеврсне кућне, месне заједнице. Део Крушевца који више не постоји и за којим генерал Милетић данас искрено жали сматрајући њихово рушење великом грешком, као и послератну изградњу радничких колонија - *"суморних кућа без живота"* - како сам каже.

Крушевац је генерал -мајору Мирославу Милетићу, град са којим је имао честе и интензивне сусрете, не због другова који тамо живе и са којима се среће, док је дружење у Београду са школским друговима једномесечно и обавезно, већ због крушевачке привреде (ФАМ, "Милоје Закић") која се у то време укључила у производњу потребну санитетској служби и са којом је, као и са председником Општине, имао коректну сарадњу, јер, *"ја сам њихов па нађемо брзо заједнички језик"*

Сматра се обавезним да Крушевцу помогне на плану здравства.

Оно што га данас одушевљава, када старог Крушевца даље од Лазаревог града више нема, јесте неговање старог градитељског стила макар и само кроз ресторан и неколико гостинских соба са погледом на Лазарев град или на млин, какав је ФАМ-ов релативно нови објекат код "Старе ваге". А оно што од срца жели Крушевцу јесте очување, можда и конзервирање овог старог језгра Крушевца на коме је овај град и почео свој развој у далекој прошлости.

Генерал- потпуковник доц. др Мирослав-Моса Милетић, бивши начелник Санитетске управе Генералштаба Војске и заменик помоћника начелника Генералштаба за позадину, задовољан је што је од малена здушно радио, врло рано одрастао, наравно, због услова у којима се тада живело и брзо се осамосталио. Задовољан је и зато што је испунио сваку своју жељу везано за медицинску струку и војну службу. Окружен дивном породицом, придодao је својим многим звањима и титулама, још једну: од Министарства здравља Републике Србије, а због дугогодишњег рада на организацији и унапређењу здравствене заштите, као и због стручне и публицистичке активности, добио је академско звање *primarius*.

БРАНИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ СЛИНА

(1936, Крушевац-1989, Београд)

ОЛУЈНО ЛЕВО КРИЛО

"Напретка" десетка у "Партизану" је играо лево крило и поред опаске "...ако вам треба лево крило нека игра Бобек"

Поникао на пољанчету у Новом насељу, као гимназијалац постао фудбалер "Напретка" и обожавао Бобека, Милоша Милутиновића и "Партизан" и захваљујући мало и свом нешто млађем другу Анастасу Нешићу-Хардију, који је већ у то време кренуо путем новинарства, Бранислав Михајловић се обрео у "Партизану".

Као Напреткава "десетка", у "Партизану" предвиђен за лево крило, био је познат међу друговима због реакције у стилу: *"Ја сам десетка", а ако вам треба лево крило, нека игра Бобек*". Рекао је, и једва успео да опстане. Ипак, прихватио је "једанаестицу" и "од техничара-мађионичара из омладинских дана, постао олујно лево крило и репрезентативац".

Случај је хтео да се два крушевачка школска и клупска друга, Бранислав Михајловић и Владимир Дурковић нађу на разним странама. Први у "Партизану", други у "Црвеној звезди", београдским клубовима, вечним ривалима.

О њиховим наступима у дербијима на почетку каријере, сећа се њихов друг Добривоје Боби Јанковић, познати спортски новинар: *"Први окршај моја два другара у дербију, директних ривала, протекао је у знаку другарског разумевања. Други је био мало жешићи, а у трећем су се тукли од самог почетка, као да се никада у животу нису видели! После само 13 минута игре, искључени су због обостране туче. Било је то најлетнијег октобра, педесетосме..."*

БРАНКО РАИЧЕВИЋ

(1936, Стројинци)

ПЕСМЕ ЗА СЕБЕ И СВОЈУ ДУШУ

Пуковник, војни лекар, интерниста-кардиолог, заокупљен струком и науком и као пензионер, остао је веран гимназијској љубави, писању песама и прича

"Крушевачка Гимназија, у којој сам матурирао школске 1955/56. године, при чему мислим пре свега на генерацију професора и наставника 50-их година, утицала је не само на моје професионално опредељење, већ и на укупно формирање личности и усмеравање ка узвишеном стремљењу, што сматрам много важнијим. Многе животне поруке, филозофске чињенице схватио сам тек касније као зрео човек, чиме сам и себи доказао да је ова Гимназија са својим изузетним професорима утицала тада, па и дан данас на највећи део мог живота.

Уз поштовање читаве генерације професора, морам да поменем професоре Цветка Пејовића, Д. Јовановића, М. Вујића, М. Стојадиновића, са којима сам, стицајем околности, био у ближем контакту. Зато од срца желим мојој гимназији да и даље настави традицију врских професора и наставника."

Бранко Раичевић је из Гимназије понео љубав и интересовање за медицину, па је и уписао Медицински факултет Универзитета у Београду који је завршио 1963. године као војни стипендиста.

По завршеним студијама и завршеном лекарском стажу, др Бранко Раичевић радио је као војни лекар у Гарнизону у Толмину у Словенији до 1969. године. Након тога завршио је специјализацију из интерне медицине и као специјалиста радио у Гарнизонској амбуланти Бања Лука.

Од 1963. године др Бранко Раичевић је активан официр бивше ЈНА односно официр Војске Југославије, у чину пуковника.

У Војномедицинској академији радио је од 1974. године, а на дужности начелника Одељења за реаниматологију Клинике за ургентну медицину био је од 1984. године.

Током 1976. и 1980. године био је на специјализацији у Војно - медицинској академији у Лењинграду и у Француској, у Паризу и Лиону.

Докторску дисертацију под насловом: "Брза дијагноза кома изазваних лековима" одбранио је др Бранко Раичевић 1987. године. Полазећи од чињенице да је савест човека највиши домет у његовој дугој еволуцији и највећи атрибут који је стекао током те еволуције, што га чини човеком у правом смислу, то је и у дисертацији поента била да се што пре постави дијагноза коме, да се разликује од других врста кома како би се што пре

применила одговарајућа терапија и спасило пропадање централног нервног система.

За ванредног професора ВМА др Бранко Раичевић изабран је 1992. године.

Објавио је око 200 научних и стручних радова у домаћим и страним часописима. Коаутор је у два приручника "Хитна стања у интерној медицини" (Ниш, 1986; Београд, 1991).

Поред додељених домаћих војних одликовања, пуковника проф. др Бранка Раичевића одликовао је председник Републике Италије Сандро Пертини и 1984. године председник француске Владе Франсоа Митеран орденом "Официра легије части".

Почетком 1999. године је пензионисан, тако да добар део времена проводи на свом поседу у Делиблатској Пешчари у општини Ковин са породицом, уз приватну медицинску праксу као интерниста кардиолог са посебним програмом за борбу против ангине пекторис и инфаркта срца.

Пуковник проф. др Бранко Раичевић, уз породицу, децу и унуке, вазда у струци и науци, пензионисањем је стекао и хоби у виду бављења воћарством и мало више времена да "за себе и своју душу" напише коју песму или кратку причу и да можда и на такав начин искаже још једну љубав понету из крушевачке Гимназије.

АЛЕКСАНДАР СИБИНОВИЋ
(1936, Алексинац)

ДА, БИЛО ЈЕ ЛЕПО!

Из Сарајева у коме је живео и радио од 1963. понео је духовно богатство које остаје као дужно сећање. Свој дар претакао је у галерију ликова светске и наше драматургије

Рођен у Алексинцу од мајке Бивољчанке и оца Жупљанина, Александар Сибиновић, провео је у њему прве две недеље свог живота.

Детињство и дечаштво, као и сва деца Крушевца у послератној оскудици, провео је на пољанчету јурећи "крпењачу" и у дружењу са књигом, не само школском, која му је од раних дана палила машту и усмеравала већ урођени сензибилитет уметничке оријентације. Но, ту је и спорт. Постао је члан јуниорског тима "Напретка" са својим вршњацима Владимиром Дурковићем и Браниславом - Слином Михајловићем, који ће касније, одредивши се само за то, постати познати фудбалери.

Но, стиче се утисак да је ово бављење спортом у његовој најранијој младости, само јачало његов дух за наступајућа, пуно деликатнија опредељења. Као одличан ученик имао је више времена да одушка свом већ пробуђеном уметничком потенцијалу. У први мах, првих година Гимназије, до мале матуре, предавао се сликарству. Није било школске изложбе без његових радова, похвала, храбрења. И данас постоји пар портрета великих светских композитора у Музичкој школи, док су портрети књижевника цртани за потребе Гимназије нестали без трага...

Али судбина уметничког опредељења Сибиновића стављена је у искушење. Као поклоник књижевне речи којом се и бавио у оквиру књижевних вечери (један од видова наставе крушевачке Гимназије у то доба), по наговору професора књижевности Адама Стошића, дошао је у ситуацију и да је каже. Наиме, дата му је једна рецитација, па друга... успех за успехом. Онда улога у комаду у оквиру Драмске секције, па награда на такмичењу. И тако, скоро несвесно, Сибиновић је сликарску четкицу заменио глумачком речи.

А да сва та струјања јаког уметничког набоја, добију свог одушка. Сибиновић бива и учесник, почетком 50-их година, стварања књижевног клуба „Багдала“ са Д. Димитријевићем, Б. Лазаревићем, Стевовићем, Ж. Лукићем, Љ. Ђидићем и другим.

Матурирао је 1955. године, положио пријемни испит на Позоришној академији и већ на почетку I године студија, ушао у Југословенско драмско позориште играјући мање улоге да би по завршетку студија 1959. године добио и стални ангажман. У старту је добио две велике улоге: Аљоша

Карамазов ("Браћа Карамазови") и Калми ("Дом тишине"). Следи алтернација у „Саћурица и шубара“ са Мијом Алексићем, затим "Јегор Буличов" и други. Остао је у ангажману три године. Али, несташан, неуморног духа, Александар Сибиновић је 1963. године отишао у Сарајево, у Народно позориште. У том граду провео је највећи део свог уметничког делања, и стекао пуну глумачку зрелост. Свој дар је претакао у галерију ликова светске и наше драматургије, дајући им, како рече један критичар и театролог "сву тежину и значај свог унутрашњег богатог садржаја". Истим жаром и интуицијом играо је и на радију и телевизији, а понекад и на филму. Уследиле су и награде: Омладине града Сарајева, Глумац године града Сарајева, до оних фестивалских - позоришних.

Свој 30-годишњи уметнички рад заокружио је 1989. године улогом Миткста у Станковићевој "Коштани". И тада, у напону, у пуном замаху и животног и креативног Сибиновићу се дешава - као и осталим Сарајлијама у том простору уопште - ово зло, што нажалост још увек траје. Једва се извукао и стигао у свој Крушевац са сином, после тромесечног пакла преживљеног у Сарајеву, крајем јуна 1992. године.

Када данас разговарамо са Сибиновићем о животу проведеном у Сараје-ву, а то је време од преко половине његовог досадашњег живота, он сетно, али значајно говори: *"Да, било је лепо! Са 27 година сам се обрео у Сарајеву, надахнут младалачком спознајом ових наших простора. Мислим на менталитет, карактеристику живљења средине у којој сам поникао, као предуслов путу, за људско сазнање. Међутим, Сарајево, које је важило као пример свеобухватности у сваком погледу у бившим југословенским размерама пружа нека друга, шира, чак до тада и нека непозната сазнања. Хоћу да кажем имао сам срећу да сам живео у граду у којем сам у полчасовној шетњи од Баш-чаршије до Маријин двора, као на длану сагледавао три културе, три цивилизације, од језика, понашања, до архитектуре. То је било духовно богатство које остаје као дужно сећање".*

Но, и после ратног пакла, у коме му је остало свеживотна удобност, сведочанства 30 -годишњег рада, документација, слике, књиге... нема места за њега под небом његовог града Крушевца. Не обезбеђују му већ обећани кров над главом.

И тако, после две године проведене у крушевачком позоришту, Александар Сибиновић, матурант крушевачке Гимназије, као некад давне 1955. године, када се као занесени 18-годишњак отиснуо на неизвесни пут у уметност поново одлази из свог града.

Живи и ради у Ужицу.

СМИЉАНА ЧВОРОВИЋ - ХАЦИЋ

(1936, Крушевац)

УВАЖЕНИ ГРАЂАНИН И УМЕТНИК НОВОГ САДА

Одласком у превремену пензију и слободне уметнике посветила се својој великој љубави цртежу и акварелу, а од скоро колажу и фотографији у којима је такође врло успешна

Са шеснаест година Смиљана Чворовић одлучила је да оде из родног Крушевца и крушевачке Гимназије коју је уредно похађала у незнани јој Нови Сад и његову школу коју је унапред волела, о њој сањала и од ње много очекивала. У Школу за примењену уметност, коју је успешно и завршила 1957. године, дипломирајући на графичком одсеку.

Имала је среће да ту, у Новом Саду, одмах добије и запослење у издавачкој кући "Дневник" где је дуго радила на одговорном и стручном месту, у редакцији "Пољопривредника" као ликовно-технички уредник.

Свесна колико је редовни радни однос временски спутава да се размахне и креативно изрази онако како би желела, Смиљана Хаџић је 1988. године отишла у превремену пензију и слободне уметнике и тако се потпуно посветила својој великој љубави-цртежу и акварелу, наравно никада не запостављајући ни графику, графички дизајн и таписерију у којој је практично имала и највише успеха.

У свом дугом уметничком стажу, као дугогодишњи члан Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Војводине, Смиљана Хаџић учествовала је на бројним самосталним и колективним изложбама.

Од 1972. до 2000. године самостално је излагала дванаест пута. Посебно су биле врло запажене велика, репрезентативна изложба цртежа под називом "Aura vitalis" приређена у Великој галерији Културног центра Новог Сада 1990. која је затим пренета у Уметничку галерију Народног музеја у родном Крушевцу. Затим изложба минијатура из 1996, по критичару Луки Хајдуковићу названу "Валери на длану" којима "комбинованом техником уметница преводи цртеж, у праву малоповршинску слику. Обиљем колористичких импулса, увек пронађеном равнотежом у компоновању појединости, препознатљивим стварносним елементом који се продужава у апстрактни знак и прераста у идеју те минијатурне слике заплускују гледаоца таласима многородних присећаја, мисли, звукова..." Изложбом под називом "Графеме" (Коцка - квадрат) из 2000. године, такође одржане у Новом Саду, Смиљана Хаџић је увела у комбиновану технику туша и папира и један нови материјал- амбалажу млечних производа Новосадске млекаре.

Колективно је наступала у земљи и иностранству од 1974. године. Учествовала је на стотинак изложби одржаних у Новом Саду, Београду и Новом Београду, Сремским Карловцима и Сремској Митровици, у Врбасу, Словен Градецу, Крушевцу, Суботици, Берлину, Ечки, Темишвару, Сомбору и Дортмунду и на бројним ликовним колонијама у земљи и иностранству међу које истиче IV Међународни уметнички атеље у Bessans-у у Француској 2001. године, као једна од два учесника из Југославије.

Смиљана Хацић је носилац бројних награда као што је Откупна награда Музеја града Новог Сада за цртеж 1978, Откупна награда за цртеж у Новом Саду и изложби "ГЕДОК" у Берлину 1982. године, "Златна форма" на изложби Форма 9 у Новом Саду да би до 1986. године, добила још седам откупних награда за идејна решења таписерије "Атељеа 61". Награду из 1985. године за таписерију "Спајање", откупио је "Новокабел" из Новог Сада, а изведена је у комбинованој техници у уметничкој радионици "Атељеа 61".

Још две значајне награде "Атељеа 61" из Новог Сада, добила је 1986. године и овога пута за идејно решење таписерије, а у Словен Градецу Знак квалитета за таписерију на VI Југословенској изложби уметничког и кућног обртништва.

Њени радови се налазе у приватним и збиркама јавних институција и фирми у нашој земљи, у европским земљама, у УСА, Канади...

Смиљана Хацић, као и сваки прави уметник, пролазила је кроз многе фазе ликовног израза и стваралаштва користећи најразличитије материјале. Цртеж, кога је увек неговала, и њиме била до скоро највише закупљена, представља за њу нешто посебно, један чудан изазов, да од белине папира помоћу тушева у боји, акварелом или техникама комбиновања, створи изванредни колористички свет, понекад помало налик на јапанску графику, а чешће на свет испреплетаних јаких емоција, свесних и несвесних. Време јој данас допушта да истражује, да до детаља експериментише, да се бави уметношћу која можда све мање има комерцијалну вредност, а све више праву естетику и уметничку, тако да су тренутно колаж и фотографија сфере њеног најновијег интересовања у којима је такође врло успешна.

Показало се да они снови и онај занос крушевачке гимназијалке и нису били само сан и само занос. Освојила је Смиљана Хацић, својим талентом, радом и истрајношћу, непознати јој Нови Сад и Војводину и постала његов уважени грађанин, снаха и уметник.

БРАНИСЛАВ - БРАНКО ЏМЕРКОВИЋ
(1936, Прилеп)

ГЕОДЕТА ОД ЗАНАТА

Поред геодезије велика љубав му је фотографија, којом је почео да се бави у гимназији, а крунисао је бројним изложбама у земљи и свету

По матурирању у крушевачкој гимназији 1955. године Бранко Џмерковић се уписао на Геодетски одсек Грађевинског факултета Универзитета у Београду на коме је на крају студија, као студент са високим просеком оцена, добио стипендију Ректората.

По дипломирању 1961. године знао је да ће се одредити за рад у просвети и због тога што је био подстакнут великим бројем изванредних професора у гимназији и на факултету, такође и породичном традицијом, јер су му отац, две сестре и брат такође професори.

Свестан чињенице да у геодезији теорија и пракса допуњују једна другу и да само заједно дају оптимално решење, по дипломирању вратио се Крушевцу. Везан за град своје младости и школовања, желео је да најпре на теренима Крушевца, а касније и готово целе Србије и дела Црне Горе, примени своје теоријско знање и стекне неопходну праксу. По положеном стручном испиту за звање геодетског инжењера прве врсте, 1. марта 1965. године отпочео је његов педагошки рад на Вишој геодетској школи у Београду, у којој је у две школске године био и директор, прошао је кроз сва изборна звања од асистента до професора.

Како би проширио своја знања и даље напредовао у струци, Бранко Џмерковић је уписао постдипломске студије и 1979. године на Грађевинском факултету у Београду одбранио магистарски рад под називом "Прилог повећању тачности одређивања висинских разлика у тригонометријском нивелману". Сарађујући у то време на научно-истраживачком пројекту "Теоријска и експериментална истраживања о оптималним начинима примене нове технике у геодезији" при Институту за геодезију Грађевинског факултета у Београду, највећи део овог магистарског рада ушао је у пројекат као тема 1: "Прилог одрживању коефицијента рефракције и повећању тачности у тригонометријском нивелману".

Из подужег пописа Џмерковићевих реализованих стручних радова најзначајнији су: картирање, извлачење, интерполовање, исписивање на објектима "Западне Мораве" и Катастарске општине (КО) Равни у Геодетској секцији Крушевац, "Космет" КО Ретимље, Велика Хоча и Јаниште, на објекту "Лесковац" у КО Мирошевце и КО Белановце, на територији катастарске управе Гуча у КО Вучковица, Горачици и Властелице. Радио је на пројектовању, рекогносцирању и стабилизацији континенталног дела Јадранске магистрале Косовска Митровица - Иванград, на реконструкцији пута Цетиње-Будва, на премери Пролом Бање, на полигонској мрежи Обреновца, Смедерева и Великог Градишта, на амбулацији града Зрењанина, парцелације у Борчи...

Од објављених радова у стручном часопису "Геодетска служба" Бранко Џмерковић је изузетно поносан на радове у бројевима 31 /81, 35 / 83 и 37 /83, под насловом "Градска нивелманска мрежа Крушевца", "Нов начин означавања положаја репера у нивелманском обрасцу бр.8, односно, "Прилог побољшања сигнализација тачака градске тригонометријске мреже". Пре свега што је садржај ових радова пренео и стручни часопис Академије наука СССР-а "Реферативниј журнал, геодезија и аеросјемка", Москва, бр.7 / 82, 12 / 83 и 10 /84.Поносан је што се радом "Градска нивелманска мрежа Крушевца", радећи на њој 1978. и 1979. године од идејног пројекта до завршних анализа тачности, на свој, стручни начин, одужио граду који воли и у коме је започео своју инжењерску струку.Треба напоменути да је мрежа обухватала Крушевац и 13 околних катастарских општина на површини од око 5.000 хектара. Подаци се користе и данас за сва инжењерска пројектовања у којима је потребна вертикална представа терена. Резултате и осталих објављених радова и данас користе велике геодетске организације попут "Геопремера" и Завода за фотограметрију.

Крушевац је то знао да цени. Његов активан рад на унапређењу геодетске науке и службе, организовању, извршењу и контроли геодетских радова, као и испољену активност у Подружници Крушевца од Друштва геодетских инжењера и геометара СР Србије, награђен је поводом 600. година постојања града. Уручени су му посебно Признање и Похвала, најдраже међу многим другим признањима.

Бранко Џмерковић је аутор уџбеника за потребе студената Више геодетске школе "Упутство за рад на практичној настави" са чак три издања 1980, 1986. и 1991.године, "Геодезија I-Нумеричка обрада података" (1995. и 2000) и "Геодезија-Практикум" из 2000.године.

Током професуре радио је на припремама терена за извођење практичне наставе и у више мандата био руководиолац практичне наставе, учествовао у раду или био председник готово свих комисија које је формирало Веће школе. Био је председник Већа, председник Друштва инжењера и техничара школе, представник школе у Међуфакултетској комисији за наставне планове и програме, члан Савета Виших техничких школа Србије, члан Комисије за наставна питања, члан скупштине Виших школа Србије...

Своје велико занимање за фотографију којом је почео да се бави као гимназијалац у Фото клубу у Крушевцу, наставио је и у Фото клубу Грађевинског факултета у коме је низао успехе на Међуклупским изложбама студената фотографије, одржаване у готово свим универзитетским градовима некадашње Југославије.

Осим учешћа на II Међународној изложби уметничке фотографије студената у Београду, Љубљани и Загребу 1960. године, његово уметничко умеће, наслеђено од оца Томислава, професора ликовног образовања, видели су и љубитељи фотографије у Чехословачкој и Хонг хонгу.

ВОЈИСЛАВ - ВОЈА БОГДАНОВИЋ
(1937, Велес)

ДВЕ ЉУБАВИ - КЊИЖЕВНОСТ И МЕДИЦИНА

Научно се бавио проблемима стања можданог крвотока и један је од оснивача ове методе. Потенцијално велики књижевни таленат надвладала је љубав према медицини

Писати о пуковнику доктору Војиславу-Воји Богдановићу немогуће је, а не говорити о две љубави међусобно чврсто повезане, о књижевности и медицини.

Као ученик Гимназије у Крушевцу, коју је завршио 1956. године, истицао се учешћем на ондашњим чувеним књижевним вечерима, као организатор и учесник, и бројним такмичењима за написану поезију или изврсно рецитовање на којима је добијао многе награде. Потенцијално велики књижевни таленат ипак је надвладала жеља за медицинским наукама, па је 1963. године као војни стипендиста завршио Медицински факултет Универзитета у Београду.

Радни век је започео као лекар Југословенског ратног ваздухопловства у Загребу, а већ 1971. године је поново у Београду у коме је започео специјализацију ваздухопловне медицине и завршио је магистеријумом 1976. године. Све до 1991. године радио је на Институту за ваздухопловну медицину најпре као начелник Кабинета, а од 1985. као начелник Института, али увек у оквиру своје специјалности.

Објавио је 35 научних радова у домаћој и иностраној литератури. Научно се посебно бавио проблемима стања можданог крвотока и један је од оснивача ове методе. Метода за дијагностику можданог крвотока (реоенцефалографија) је убрзо, по увођењу у нашу медицинску праксу, потврдила свој велики практични значај, нарочито у дијагностици главобоља различитог порекла, као најчешћег симптома различитих болести. Лабораторија у којој је од оснивања радио др Богдановић, а шест година пре пензионисања њоме и руководио, постала је у то доба расадник за усавађавање медицинског кадра у нашој земљи. У њој су едукацију обавили и развили сопствене лабораторије лекари из бројних медицинских установа широм Југославије, а бројни специјалисти из Београда, Сарајева, Љубљане, Загреба, Новог Сада, Ниша, Суботице, Битоља, Тузле, Чачка, Краљева и Крушевца увели су између 70-их и 80-их година ову методу у рутинску медицинску праксу својих клиника и здравствених установа.

Тиме је наша медицина добила важну помоћну и неофанзивну дијагностичку методу која је неприкосновена у раном откривању поремећаја

мождане и периферне циркулације и то код мождане артериосклерозе, артеријске хипертензије, дегенеративних промена кичменог стуба, урођених малформација артеријско-венског стабла мозга, мигрене, дијабетеса, дубоких венских тромбоза и у одређеним случајевима код тумора мозга.

Новије методе, као ултразвук, компјутерска томографија мозга, нуклеарна магнетна резонанца и друге не искључују њену дијагностичку вредност већ је, заправо, само допуњују у дијагностичком поступку.

Његов град Крушевац је ту дијагностичку методу у рутинску клиничку праксу увео у Медицинском центру 1989. године.

Пуковник мр. др Војислав Богдановић пензионисан је 1991. године на лични захтев на дужности начелника Института за ваздухопловну медицину, али је до пред крај деведесетих година прошлог века био редовни предавач на постдипломским студијама специјализације из ваздухопловне медицине и изборни предавач за субспецијализацију из реуматологије на Институту за реуматологију Србије. Од тада време, енергију, знање и љубав посвећује својој унучади.

ВЛАДИМИР ДУРКОВИЋ - ЦАВЛА
(1937, Ђаковица-1971, Сион)

ПРОСЛАВЉЕНИ ДЕСНИ БЕК

Љубав према спорту, гимнастици и посебно фудбалу одвела га је у "Напредак" из кога је отишао у "Црвену звезду", где се прославио и за коју је одиграо 405 утакмица

Започео је "да тера лопту", како је његов отац, угледни крушевачки учитељ, имао обичај да каже и да се због те лопте љути, у Караџићевој улици у којој је становао, која је имала свој тим "Вембли", састављен од деце из улице, углавном гимназијалаца.

Био је солидан ученик крушевачке Гимназије, један од ретких који је готово цели "Горски вијенац" знао напамет, а и француским језиком се већ у то време солидно служио. Ишао је у Музичку школу и са кларинетом који је свирао, доспео чак до једног јавног концерта у крушевачком Народном позоришту.

Љубав према спорту, гимнастици и посебно фудбалу, скромно искуство из Караџићеве и гимназијског дворишта, и очигледан таленат, изузетна спортска, атлетска грађа, одвели су га у Фудбалски клуб "Напредак". Тамо се, у првом тиму, на месту центарфора, због необично елегантног држања и промишљене игре, издвајао од својих клупских другова.

На једном логоровању фудбалске омладине у Новом Саду, Миша Павић га је изабрао за "Црвену звезду".

Дурковићев друг из школе, из улице и из спорта, Добривоје - Боби Јанковић, сећа се његових почетака у "Звезди": *"Влада се није чуо када је дошао у Звезду. Сваки тренинг смо анализирали у старом "Трандафиловићу". У Крушевицу је играо центарфора, овде су га поставили на једно крило, па на друго, а једног дана када му је Лаза Тасић казао да са левог крила може још једино да оде "у аут", прекомандовали су га на место десног бека, да би почела његова велика каријера".*

У времену од 1955. до 1966. године одиграо је 405 утакмица за "Црвену звезду" и 50 за репрезентацију Југославије.

Отишао је у Француску да у клубу "Сент Етјен" игра фудбал, а одатле у Сион у Швајцарској, опет због фудбала, где је, несрећним случајем погинуо.

ЉУБИША - БАТА БИДИЋ

(1937, Краљево)

КРУШЕВАЦ КАО ИНСПИРАЦИЈА

Своју књижевну ангажованост посветио је издавачкој кући "Багдала". Пише песме које су превођене на француски, шпански, словеначки, македонски...

Књижевни зачеци Љубише Ђидића почињу од "Наших видика", које је 1955. покренула група младих гимназијских ентузијаста са занесењакном професором Драгољубом Ђуровићем, филозофом и сањаром.

Познати крушевачки песник Милан Симић (ушао у антологију Симе Пандуровића) рецензирао је и писао у "Победи" прве похвале младом песнику Љубиши Ђидићу, отворио му пут ка тадашњим омладинским и студентским часописима (Омладина, Млади борац, Студент, Видици, Млада култура).

После завршених студија на Групи за југословенску и светску књижевност Филозофског факултета Универзитета у Београду 1960. и постдипломских студија у Љубљани, Ђидић се вратио у свој Крушевац, који осећа родним градом и своју књижевну ангажованост посветио издавачкој кући "Багдала", која је у последњих тридесетак година стекла реноме изузетно значајне појаве не само у рођеном граду, већ и у целој земљи.

Књижевно дело Љубише - Бате Ђидића има ону завичајну димензију која се за ову прилику не може мимоићи. Његова инспиративност има пупчану врпцу у родном граду. Нико од савремених српских писаца није толико везан за Крушевац као Ђидић. Ни Душан Матић, ни Добри Димитријевић, ни Бранко Б. Лазаревић. Иако универзалним порукама превазилази своју завичајност, његови инспиративни топоними носе све боје завичајне препознатљивости.

Ђидићев књижевни опус је обиман и жанровски разноврстан. У 30 књига нашао се песник, есејист, путописац, прозаист, дечји песник, антологичар, преводилац.

Објавио је збирке песама "Подигнуте руке" (1965), "Нагрижен прстен" (1969), "Пролистало копље" (1971), "Горионик" (1978), "Северњача над Багдалом" (1986), "Прометејева чинија" (1984) - поема компонована за Слободиште на музику Војислава Симића, "Пакао за дневну употребу" (1993), "Српски царски рез" (1999) и "Свети пољубац" (2003); путописе "Чудесна Кина" (1984 и 1989), "Под Јужним крстом" - Латинска Америка (1992); роман "Дневник за Теу", роман његове гимназијске генерације (1992); "Скраћенице", најкраће приче (1998).

Као песник за децу објавио је збирке "С точковима од маслачка до облачка" (1984), "Златне кочије" (1992), "Заљубљиве песме" (1996), "Заљубљиве реке" (2001), "Како сања једна Сања" (2001), као и неколико сликовница. Добитник је Змајеве награде за дечију поезију. Приређивач је неколико антологија: "Догодило се у Крушевцу" (1978), "Крушевачка розета" и "Српска кућа" (1995), двојезично српско-грчко издање са поезијом о Виду, Крфу и Зејтлику, "Бескрајни плави круг" (1997),

педесет година модерног српског песништва, преведено на чешки 1995.године, "Хиландар у српском песништву" (1998) и "Духовница" - српско православно песништво (2000).

Заступљен је у више антологија српске поезије, као и у антологијама на шведском, португалском, белоруском, литванском, руском, енглеском, словеначком, чешком, док су му књиге објављене на грчком, француском, румунском, руском, шпанском и македонском језику.

Његову књигу "Српски царски рез" која је изашла у ратној 1999.години пропратила су многа значајна књижевна пера савремене књижевне критике, а збирку песама "Свети пољубац" којом је обележио 40 година књижевног стваралаштва пропратили су изузетним вредновањима Матија Бећковић, Радомир Андрић, епископ Игнатије, Срба Игњатовић, Слободан Ракић, Верољуб Вукашиновић, док је академик Владета Јеротић своје уводно слово завршио речима: *"Људи који негују од младости у себи (а и за друге) њих креаторе-стваралачког човека, у које свакако спада и вредни српски песник Љубиша Ђидић, повлашћени су од Бога, али истовремено позвани на много већу одговорност (у односу на друге "обичне" људе), која од њих захтева њихово стварање."*

Као један од хроничара крушевачке Гимназије, Ђидић је за монографију о 100-годишњици школе писао део о послератном раздобљу ове Гимназије. За 125 година Гимназије написао је предговор каталогу ликовних уметника, али, ни данас не може да прежали *"што је неко неодговоран шездесетих година поскидао портрете писаца којима су талентовани ученици Гимназије украсили све ходнике наше школе. Сећам се предивних радова Чворовића, Мићућа, Ђокића, Ковачевића, Сибиновића и Петра Поповића"*. Нашли су се ту и Ђидићеви портрети Јаше Игњатовића, Алексе Шантића и Ђуре Јакшића. На срећу, неки од портрета славних светских музичара и данас се налазе у Музичкој школи, што сведочи његов гимназијски ликовни таленат. Непуних годину дана пред 140-годишњицу постојања Гимназије покренуо је, са песником Момом Драгићевићем, идеју о оснивању школске библиотеке чији ће фонд чинити књиге писаца, њених ученика. Као писац Монографије града Крушевца Ђидић се свакако на најбољи начин одужио својој Гимназији пратећи њену просветну, културну и историјску генезу. Са "објективном" пристрасношћу којој није одолео.

Трагови Ђидићевих културних иницијатива у завичају веома су видљиви: један је од оснивача "Багдале", дугогодишњи уредник часописа и директор Издавачке куће "Багдала", "Беловодске розете", поетско-ликовне колоније "Кознику у походе", Крушевачке филозофско-књижевне школе, Споменика мира на Тргу мира у Крушевцу, Споменика мајка Србија и мајка Грчка на Костурници, оснивач је Галерије Милића од Мачве у улици Цара Лазара, манифестације "Златан прстен деспота Стефана Лазаревића"...до постављања спомен плоче Миодрaгу Петровићу Чкаљи у Балшићевој која је обојици родна улица по детињству и младости.

Члан је Удружења књижевника Србије.

Од бројних књижевних признања, поред Ордена рада са златним венцем, Љубиша Бата Ђидић најрадије помиње Сребрну значку Гимназије Крушевац.

МИЛАН - МИЋА БОЖИЋ

(1937, Читлук)

СЛИКАР СЕТНОГ, НОСТАЛГИЧНОГ СЕНЗИБИЛИТЕТА

Његова душа је непрестано окренута и књижевности, којој се као и сликарству, посветио трајно као песник, есеиста и приповедач

Иако је само VII и VIII разред са великом матуром завршио у Крушевцу 1953. године, за Милана Мићу Божића ове године школовања биле су од највећег утицаја на формирање његових опредељења и утврдиле га у уверењу ка "непосредним просторима уметности". Утицај Гимназије Божић везује за бројне личности гимназијских професора којих се и данас живо сећа: *"Виде Радојковић, разредног старешине у VII-4 разреду, Буре Ковбаско, предавача брижног, топлог и материнског обраћања сваком ученику разредног старешине у незаборавном VIII-3; Милке Крапчевић, професорке српског језика која није волела "модернистичку" поезију; математичара чика Вује који је свако предавање зачинио са мало хумора, одваљеног, народног, па професора хемије чика Милана који је непосредно и у народном духу, на други начин уносио топлину у свако своје предавање; господственог држања и правичног Адама Стошића, па професора Димитрија Симића, ентузијасту који је у подрумском простору водио Ликовну секцију а на часове ликовног доносио књиге репродукције да нас додатно образује и заинтересује; памтим још један светао лик, естете, занесењака, професора филозофије Драгољуба Ђуровића који је у прави час подржао нас неколико талентованих ученика у отварању Изложбе у КУД "Абрашевић" на крају 1954. и објавио јануара 1955. приказ изложбе у "Победи" указујући на талент излагача и дајући критичку анализу изложених радова."*

Божићева ваншколска активност у Гимназији није се огледала само на ликовном плану што је приметио и професор Ђуровић у поменутој критици... "Божић уноси у своје радове више лирских расположења, бујну песничку фантазију". Божић је у "Нашим видицима" већ објавио прве песме а у чланку (у истом листу) "Будућност је на прагу" написао мали оглед о Чворовићу као будућем сликару и Ђидићу као будућем песнику.

Снажан утицај на његово опредељење имало је родно село и оно у коме је пошао у основну школу (Подунавци). Проводио је лета, тамо упознао једноставност сеоског живота: петролејке у кућама, обичаје о празницима, чување стоке, пољопривредне радове, тако да му се "тај ритам и пулсирање живота села дојмио" и то сазнање касније води ка формирању

уметничких ставова и везивање за професију сликара-рестауратора на фрескама и иконама по старим манастирима.

Ова два снажна утицаја одвела су га на Ликовну академију у Београду коју је завршио 1960, а већ следеће постао члан УЛУС-а. У класи проф. Недељка Гвозденовића магистрирао је 1962. године. На студијским путовањима био је у Француској, Италији, три пута Немачкој, Аустрији, Мађарској.

По дипломирању па до 1965. године се посвећује педагошком раду, затим ради на конзервацији фресака, када је, као слободни уметник, прокрстарио некадашњу Југославију да би од 1972. као сликар рестауратор, руководио екипама на многим објектима нашег средњовековног наслеђа у оквиру Завода за заштиту споменика културе у Краљеву.

Од 1961. је излагао на бројним групним изложбама у Београду, Крушевцу, Чачку, Врњачкој Бањи, Кавадарцима, Словењ Градцу, Илоку, Брусу, Ваљеву, Зрењанину, Сомбору, Суботици. Прву самосталну изложбу имао је 1964. године у Крушевцу, а следе у Београду, Краљеву, Чачку, Смедереву, Земуну и Нишу. Од 1991. године посветио се раду у ликовним колнијама.

Добитник је УЛУС-ове награде 1971. и 1981, награда на краљевачким изложбама 1973, 1974, 1981, 1983, 1985, 1988, 1992. и 1997. и награде у Крушевцу 1981. године. О сликарству Милана Ђокића написане су бројне критике али се највећи број своди да их "слика лиричар сетног, носталгичног сензибилитета, окренут себи субјективним реакцијама: екстеријер природе и света на сензибилан начин трансфигурише се у ентеријеру његове душе". А његова душа непрекидно је окренута и књижевности, којој се, као и сликарству, посветио трајно: као песник, есејиста и приповедач. Штампало је низ есеја са ликовном тематиком у "Багдали" и у каталозима за изложбе. Године 1990. издао је прву целовиту збирку поезије "Седми трубач", док је збирка "Господ над војскама" из 1997. године књига његовог песничког континуитета. Закупљен је и хаику поезијом, са којом је, освајањем треће награде на Конкурсу за најбољи стих 1993. године у Кули, награђен штампањем збирке хаику песама "Пролећни акварели" 1995. године.

Иако је већ 32 године грађанин Краљева, Милан Ђокић је још увек у Крушевцу. Због дела породице, пријатеља, "генерације", Гимназије. Спреман је да на свитку, због традиције Лазарева, поручи Крушевцу *"да стреми ка новом, да буде отворен град а свој, као личност, као гранит историје, али и живи организам који пулсира; у Жижги, да му се живот развија у културним помацима, а да се људи у њему односе више са старинском непосредношћу и осећањем из дубине душе, с мање политизованих и фризираних рубова..."*

ДОБРИВОЈЕ - БОБИ ЈАНКОВИЋ

(1937, Сталаћ)

ЧОВЕК ИЗ КРУШЕВАЧКЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Доајен спортског новинарства, упркос сопственог "налога" није се вратио, а победно јесте. Оставио је неизбрисиви траг у нашем фудбалу својим извештајима са свих пет континената

Нема равних људима из моравског човечанства. Хоће Крушевљани, а да их је што више заједно, да и овом књигом посведоче о својој срећи у једном времену којег више нема, о једном граду који је толико нов и другачији да му је само име остало исто.

Рано, прерано дође дан, најдужи крушевачки дан јер тамо нема кратких дана, када самом себи мораш рећи: збогом! Збогом и детињство, и игре, и све, и све...

А дотле ?

А одатле ?

Дотле-живот. Најбољи другови, најоданије и најлепше школске друге којима не умиш излити симпатију јер си иоња, на најбоља Гимназија, најбољи професори. Па мало даље "Напредак", крушевачко позориште као прави храм уметности, па Лазарица нашег првог причеста, па Музеј који оличава вечност сваког свог грађанина...А корзо од Трговачке до Споменика за сусрете најлепших и најневинијих очију, са незаборавним стубовима од ко зна када искованог звожђа на којима су били постављени звучници за полетну музику ујутру када трудбеници иду на посао. Додуше, корисни су били. Ми фудбалофили, могли смо да се у седам и десет обавестимо о јучерашњем "Напретковом" резултату.

И занат се зачне у крушевачком дечаштву. Мени се то догодило. Једном смо са школом обишли крушевачку штампарију. Заинтересовале су ме штампарске вештине, али више од њих чика Ђорђевић. Знао сам да је и он из сталаћке постојбине. Њега су у штампарији сви нешто питали, приметио сам да је важан човек. Питао сам га да ли бих могао да повремено навратим до њега, да мало гледам шта се ради. Дођи кад год хоћеш, свему ћу те научити, тако ми је ракао чика Ђорђевић и додао још како му је моја породица некада веома помогла.

Већ се увелико развијала "Победа", локални лист који је народ петком чекао на улицама. Колпортери су регрутовани од мангупарије из Парка, којој сам и ја припадао. Када је објављен мој први прилог, карикатура "Напретковог" центархалфа Вулића, и пошто је "Победа" распродата, цело после подне провео сам шетајући улицама. Очекивао сам да бар неко каже: ено га онај што црта карикатуре. Наравно, ништа не би од тога, али зато сам у мом VII-б добио

аплауз, најдражи у мом животу. Тако је, дакле, било - дотле, док је свакодневног Крушевца било у жилама.

А одатле? Све је другачије: и људи, и нови другари, и нови професори, и очаравајућа престоница са разочаравајућом руљом која не би могла да опстане у крушевачкој култури.

Па, хоће ли бити тешко у конкуренцији ваљда најбољег што се накрцало у Београду? Хоће, вероватно. Али, зашто би било тешко, кад крушевачки гимназијалац мора да зна више. Зато...

Ка врховима, слободно! Није то ништа за човека из крушевачке цивилизације.

И врати Крушевцу, увек му врати. Колико можеш и кад можеш. И кад имаш шта да му вратиш и кад немаш шта да му вратиш. Твој је. Остали градови нису твоји. Овде бих ја писмо себи завршио, писано лета господњег

педесет седме прошлога века.

ПС. - И, врати се кад победиш.

Није се вратио, а победио је. Победио је вишедеценијским коректним и крајње професионалним извештавањем са домаћих фудбалских терена, са око 3000 новинских прилога из иностранства, са шест светских и четири европска првенства и са око 70 клупских међународних утакмица, дневно присутан најпре на страницама "Спорта" и много, много дуже у "Политици", на телевизији. Победио је али са дозом горчине због катастрофалног разумевања спортског новинарства које је код нас присутно већ неколико година.

Жели као пензионер, у сарадњи са колегом Милојком Пантићем, оснивањем емисије "Спортска галаксија" да много тога промени. Да обавештава заљубљенике спорта о спортским збивањима код нас и у свету уз актере спорта и меродавне личности, уз стручне анализе и коментаре аутора. Да окупи младе образоване и стручне људе. Да позване макар приближи поимању данашњег и будућег модерног спортског новинарства већ увелико присутног диљем читавог света.

ПС. - Хоћу"

И хоће кад Београд отвори врата талентима из провинције, јер "они имају шансу, а која ће им је власт пружити, видећемо".

ДРАГАН -ЋАСА МИЛОСАВЉЕВИЋ
(1937, Призрен)

Хроничар "српске Атине"

Новинар, писац, преводилац, извештач из Уједињених нација, са ратишта на Блиском истоку и Авганистану, са Титових путовања...

Новосадски лист "Дневник" можда и није приступачан широм земље, али верујем да су зато криминални и каубојски романи "X-100" у едицији "Дневника" већини добро познати. А овај портрет почиње овим редоследом јер је име Драгана-Ћасе Милосављевића нераскидиво везано за "Дневник" од момента када почиње његов радни век. Дотле, везан је за Крушевац у коме се није родио, али је у њему завршио основну школу, Гимназију и велику матуру. Кроз Гимназију је показивао видљиве склоности ка писању, што он, ваљда из скромности, пориче мада га професионална оријентација демантује, ка спорту и шаху, па је у то време играо фудбал и шах за сениорске тимове "Напретка", а касније, као студент права и војник за студентску и војну репрезентацију Југославије. Одлазак на редовно одслужење у ЈНА одвело га је у Египат, где је део редовног рока служио под заставом Уједињених нација.

По повратку из војске стално се настанио у Новом Саду и запослио у "Дневнику".

Као и већи број добрих новинара, занат је учио и "пекао" у градској рубрици, затим унутрашњој, спортској и коначно у спољној, у којој је уредник коментатор последњих шест година пре пензионисања. У међувремену је био уредник свих наведених рубрика, заменик главног уредника и помоћник директора предузећа за новинарске послове.

За 30 година рада објавио је преко 10.000 вести, информација, извештаја, белешки и коментара пишући на почетку о ценама на новосадској пијаци, а затим о комуналној изградњи "Српске Атине", раду политичких организација, фабрика и предузећа. Истовремено је извештавао за свој лист из Скупштине града, Покрајине, Србије и Југославије, из Уједињених нација, о катастрофалним несрећама (земљотреси, поплаве, рудничке несреће, рушење авиона), са ратишта на Блиском Истоку и Авганистану, са Титових путовања и путовања других државника по свету, са Минхенске олимпијаде и више светских и европских првенстава у разним спортовима. Извештавао је у униформи "синајца" из Осла, са доделе Нобелове награде за мир оружаним снагама УН, 1988. Био је члан главног одбора новинарских организација Војводине, Србије и Југославије и члан Федерације туристичких новинара Европе. Написао је неколико

политичких књига и монографије војвођанских колектива, уређивао и писао целе фабричке новине (Бетон, Сајам, Бродоградилиште), а објавио је под псеудонимом 17 криминалних и каубојских романа X-100 и превео 250 прича и хуморески са француског језика, које је такође објавио "Дневник".

Међу бројним наградама, драге су му награде за текстове и дужи рад на неком сектору додељене од новинске организације, Савеза синдиката и Привредне коморе. Одликован је медаљом за војничке врлине и медаљом мира Уједињених нација.

Драган Милосављевић, новинар, писац, преводилац и интересантна медијска личност у једном свом животном добу, професионално никада није био везан за Крушевац (а могао би бити), а већ дуго ни фамилијарно, но то му није сметало да Крушевац увек осећа и доживљава као град из кога је понео многе школске, спортске и младалачке радости и сазнања. Зато, и данас се дружи са Крушевљанима који као и он живе у "преку" више деценија, и не пропушта матурске скупове да се сретне са својим професорима, друговима и градом кога још осећа својим.

БРАНКО МОМЧИЛОВИЋ

(1937, Приштина)

СВЕТЛИ ГРОБОВИ

Професор енглеске књижевности који живи у Новом Саду, осећа се и даље као Крушевљанин, по духу, менталитету, неким утилитним везама

Бранко Момчиловић није бирао свој животни позив под утицајем школовања у крушевачкој гимназији јер је студирао енглески језик који никада, до факултета, није учио. Али су Гимназија као институција и професори појединачно утицали на њега својом стручношћу и људским квалитетима. Са радошћу и поштовањем се и данас сећа свога учитеља чика Томе Џмерковића, човека старинских манира, "предратне школе", како се тада за такве говорило, који му је и у Гимназији предавао цртање; па професора математике Миодрага Вујића, математичара, савесног и правичног, који и данас живи у анегдотама његове и бројних генерација којима је предавао; професора српског језика Драгог Јовановића *"који ми је, иако предавач само једне школске године, оставио незабораван утисак, као човек посвећен позиву, строг али правичан, код кога су постојале и неке чудне оцене, рецимо четири минус или три плус. Он нам је открио лепоту књижевности, предавао нам о Дучићу и Ракићу, иако тада нису били у моди због "српског национализма". И данас се сећам његовог рецитовања Бојићеве "Плаве гробнице". Слушао сам касније многе интерпретације ове песме, на телевизији и уживо, али и сада мислим да се ниједно не може упоредити са рецитовањем професора Јовановића, који ју је изговарао надахнуто али суздржано, са пијететом, као свештеник који држи "опело над овом светом водом". Сећам се радо и професорке француског језика Виде Триповић, отмене даме, стручне, строге и правичне. И професора Ђорђа Ђирића "латинца" који је за годину дана, колико ми је предавао, све нас импресионирао својом личношћу, стручношћу, педагошком мудрошћу. Још увек памтим његове лекције упућене "преписивачима" на писменом из латинског: "Важније је да budete поштени људи него да знате латински" рекао им је. У тој галерији је и диван човек чика Милан Цветковић, професор хемије, патријархалан човек који је волео да га ословљавају са "чика Милане". Ту је и "мама Буда", Будимка Ковбаско, моја разредна у VIII разреду, која нас је ословљавала са "синови моји". Добра, племенита жена, чији је муж стрељан у Шумарицама". Сви они и још многи други "светли примери, данас светли гробови, јер више нису међу нама", Момчиловићу су проширивали видике и оставили трајно интересовање за многе области које су предавали и истовремено деловали и својим људским примером, које је у професионалном и личном животу следио.*

По матурирању 1955. године, дипломирао је на Филозофском факултету у Новом Саду на Групи за енглески језик и књижевност 1959. године.

Од 1961. до 1965. године предавао је енглески језик у ОШ "Нада Поповић", а затим као предавач енглеске књижевности на Одељењу Више педгошке школе из Ниша у Крушевцу. Од 1965. до пензионисања 2001. године радио је на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду: као асистент до 1975., доцент до 1983., ванредни професор до 1990. и редовни професор за предмет Енглеска књижевност, до одласка у пензију.

Посвећивање научном раду прво су потврдиле завршене магистарске студије на Филозофском факултету Универзитета у Београду 1968. године са темом магистарског рада "Однос наратора и протагониста у делима Џозефа Конрада", а потом и докторат. Докторирао је на истом факултету докторском дисертацијом "Писма Џозефа Конрада: еволуција једног погледа на свет".

Бранко Момчиловић је објавио преко 100 научних и стручних радова. Осим објављене докторске дисертације, аутор је књига "Из историје југословенско-британских културних веза од 1650. до Другог светског рата" (1990), "Европа и српска револуција 1804-1815" (са групом аутора) у којој је аутор поглавља "Велика Британија и Српска национална револуција 1804-1815" (2004), Српско-енглески речник (са Светозаром Бркићем) који је по првом издању из 1980. године имао још седам издања. Приредио је: "Британски путници о нашим крајевима у XIX веку" (избор, превод, био-библиографске белешке о ауторима и поговор), 1993. године и књигу Вилијама Џ. Стилмана "Херцеговачки устанак и Црногорско-турски рат 1876-1878".

Учествовао је на бројним скуповима у земљи и иностранству. Провео је школску 1970/71. на студијском боравку у Великој Британији, школску 1983-84. у САД и имао више краћих студијских боравака у Великој Британији.

Дуго је проф. др Бранко Момчиловић ван Крушевца, од 1965. дуже него што је у њему живео, али, како каже, *"још увек сам Крушевљанин по менталитету. Када то кажем, мислим на менталитет оног старог Крушевца, кога више нема, који је данас другачији и по архитектури и по духу, менталите ту својих садашњих житеља. Током мог школовања, до матуре, па и неко време после тога, још се осећао онај стари, предратни, грађански Крушевац, који је имао стила, манира, духа, што га је чинило особеним и пријатним местом за живљење. Са нестанком старе, предратне генерације, све је то нестало, и данас од тога нема такорећи ни трагова. Старих Крушевљана је све мање, они су сада као неко острво у мору људи придошлица са разних страна, који су донели неке своје навике и стил живота. Стари Крушевац, на жалост, сада постоји само на разгледницама, у записима, забележеним сећањима старих, већ помрлих Крушевљана, и у успоменама живих.*

Због брата и сестре повремено "скокнем" до Крушевца, и видим тај нови свет. Прођем корзом и никоме не кажем "здраво". Запамтам немар према културним и историјским вредностима, неку површиност. Крушевац би могао да се отргне од тих погубних тенденција, јер он није обична паланка: био је престоница средњевековне Србије, на коју још подсећају рушевине Лазаревог града и црква Лазарица. Крушевац и сада има доста културних посленика, вредних ентузијаста који шире културну климу, али на његовом културном уздицању би требало да пораде сви: школа, власт, родитељи."

АНАСТАС НЕШИЋ ХАРДИ
(1937,Владимирци-2003,Крушевац)

МИ КРУШЕВЉАНИ

Повинар специфичног стила и израза, Хребељановић моравско-жупског порекла писао за "Вечерње новости" и "Борбу", део дара и душе посветио уређивању и обнављању листова за село, али ипак најрадије је писао за "Победу"

"Ми Крушевљани,

који смо превазишли паланку а очували ону фамилијарност страну големим варошима; који се увек нађемо као свој своме; који се ударамо у груди сви листом кад неко од нас учини и начини што вредно; који се барем једнодневно сетимо првих драгих корака негде под Багдалом, на њој, око Споменика, код Порте, у Новом Насељу, Старој Чаршiji, око Аеродрома...

Дечја маштања, остварени снови, јуче је сачувано..."

(*"Ми Крушевљани"*, текст објављен у *"Победи"* 28 априла 1961.)

* * *

"Драги моји,

Овде смо сви наши, па смем да вам, у име Крушевљана задржаних у Београду-полажем рачуне. Да нас нема тамо, главни град би и те како осетио колико му недостаје престоничког духа. Тако је, вала, откако наш рођак Стефан Лазаревић и Београд учини престоницом. А, захваљујући њему, нико од нас се тамо не осећа као кирајнија. Али, дан без неког свог, свако од нас сматра изгубљеним. Срећом, посао или дангубно доба дана, натерају нас да се обавезно виђамо. Ако баш не успевамо да то чинимо свакодневно и јавно, Крушевац у Београду живи по кућама. Тада се зна: прича је од детињства до предпенсионерских или пензионерских дана - како за кога и коју генерацију.

Знано вам је, верујем, да смо се лане, на Св. Луку, окупили и основали удружење Крушевљана у Београду. Кад год вас ишта нагна, добро нам дошли у улицу Николе Спасића број 4; а, није високо-одмах на првом спрату смо.

Према никада обелодањеном попису Љубе Пите, али и казивањима многих - у Београду нас има 25 хиљада. Таман да напунимо Напретков стадион. Често ми дође да се запитам: јесмо ли уопште отишли из Крушевца. И због тога што сви, у свакоме моменту знамо шта се у нашој вароши збива. А, по Београду нема виђеније пословне или уметничке куће у којој Крушевљани нису међу првим људима. Овако: професора по факултетима је таман да бисмо могли у Крушевцу да отворимо универзитет. Један од њих, наш Владан Ђорђевић, прочуо се и по томе што је своје колеге подмашио да пристану да и студенти њих оцењују.

Директора, до ових светских баријада баш успешних фабрика и предузећа, има-слободно ми поверујте-готово колико и у Крушевцу.

Глумаца, и то знаменитих, толико је да ми свако београдско позориште наличи филијали Крушевачког.

А, лекара-на пет клиника говори се "по крушевачки".

И, уопште-не знам где то има да нас нема.

Често ме, они, знате, питају зашто не остадох у "Победи", кад је непре-стано спомињем као једну од најцењенијих школа српског новинарства. Искрено одговорим-да су све колеге биле боље од мене.

Засад имамо три академика, али да се зна: још тројица-само што нису. И, то-по давнашњем крушевачком правилу: не чекају они испред врата, него њих чекају спремљене (и заслужене, дабоме) столице и камилавке.

Сигуран сам да сте се већ уверили како се владамо: ми свакога уважава-мо, никога не угрожавамо, али-на себе не дамо. Јесте да све ваљано урадимо, али најмање се овајдимо.

Такви смо од старине-туђа доброта!..."

(Саопштено на I југословенском фестивалу хуморно сатиричног стваралаштва и објављено у "Победи" 29. априла 1993.).

У међувремену, Анастас Нешић Харди, новинар специфичног стила и израза, Хребелановић моравско-жупског порекла, писао је у "Вечерњим новостима", "Борби", кратко у "Политици" где је правнио лист за село "Зора", вратио се "Борби", сада већ "Црвеној", промовисао у оквиру Југословенског фестивала хумора и сатире "Златна кацига" који је прерастао у међународни, титулу "Витез од Чарапаније" и церемонију њеног уручивања, која је од априла 2003, када се преселио у вечност, преименована у "Витез од Чарапаније-сер Харди".И успут је "покупио" вредне награде: Спомен плакету "Шест векова Крушевца", Златну значку Културне заједнице Србије и посебну плакету "Подвиг године" листа "Вечерње новости".

По пензионисању вратио се једином граду на свету, Крушевцу. Вратио се и "Победи", дошао у Радио "Рубин" и започео борбу не би ли по ко зна који пут покушао да поврати у живот лист "Тежак" рођен 10.фебруара 1869.године у Београду, као издање Друштва за пољску привреду и потоњег Српског пољопривредног друштва.Уз тешке муке и уз помоћ власника млекаре "Шумице" из Крушевца, остварио је, два месеца пре смрти, свој животни сан да сељак, ако не широм Србије, оно бар у Расинском округу добије у руке свој лист.И то бесплатно.

У "Победи" која је за Хардија вазда била највећа школа српског журнализма у Србији тог времена и у којој је започела његова сјајна новинарска каријера, у њој је и закључена некрологом његовог пријатеља и друга по школи и перу Драгутина Мишића Карла: "Блиставе трепутке Хардијеве новинарске каријере није могао да засени ни његов живот, којем највише приличи назив последњег листа који је уређивао.ТЕЖАК.Животни пехови и несреће су само ојачали његову веру и љубав према људима. Неизмерно је волео све људе, новинарство и свој град "Кнежевског господства, Крушевац".

("Тежак лепе речи"- "Победа" од 4.IV.2003, на дан Хардијеве сахране).

ТИХОМИР ПАНТЕЛИЋ ЗЕБЕЦ
(1937, Вучак код Крушевца)

ДОПРИНОС НАУЧНОЈ МИСЛИ

Између фудбала и студија одређено се за ово друго и није погрешно. Ипак своје фудбалско умеће покушава да пренесе на унука Данила

"У основи свега што сам постигао у животу стоји неизбрисиво урезано гимназијско школовање у Крушевцу. Али, на прекретнице у мојим животним одређењима, посебно истичем: моју учитељицу у Вучаку, Радмилу Петковић, која ме је о свом трошку уписала у I разред када је већ прошао уписни рок гарантујући уписној комисији да ћу сигурно бити одличан ђак; проф. Михајла Крапчевића који ми је саветовао како и шта даље када сам у 14. години изгубио оца; проф. мр Адама Стошића који је у завршним разредима гимназије пресудно утицао да се између фудбала и студија, одредим за студије" - тако почињу сећања Тихомира Пантелића Зебеца, који је фудбал ставио на страну и 1963. године дипломирао на Машинском факултету, Универзитета у Београду.

Петнаестак година Тихомир Пантелић је радио на руководећим местима у производњи Индустрије "14. октобар" и "Младост" у Крушевцу, а од 1977. године започео са педагошким и научним радом, најпре у Вишој техничкој школи у Трстенику, а од 1986. године на Машинском факултету у Краљеву Универзитета у Крагујевцу. Прошао је кроз сва изборна звања до редовног професора, а предавао је Организацију производње и Управљање контролом квалитета.

Докторску тезу "Теоријско-методолошки третман екстерних ефеката при избору инвестиционих пројеката у металној индустрији", Тихомир Пантелић је одбранио 1983. године на Машинском факултету у Београду, која је оцењена као допринос научној мисли у области техничких наука.

Објавио је око 70 научних и стручних радова и има бројна јавна саопштења, а међу њима и два из 1997. године саопштена на енглеском језику на 24th Balkan Conference on Operational Research u Solunu. Аутор је пет универзитетских уџбеника и коаутор у два. Био је ментор великом броју дипломаца, магистраната и доктораната и члан Комисија за одбрану магистарских и докторских теза. Имао је неколико специјализација у земљи и иностранству.

Од одласка у пензију 2002. године држи наставу на постдипломским студијама на Машинском факултету у Краљеву и Факултету за индустријски менаџмент у Крушевцу Универзитета "Браћа Карић" и покушава да своје фудбалско умеће и вештину пренесе на унука Данила који из Италије, у којој живи, проводи ферија у Крушевцу.

ВИД ВУКАСОВИЋ
(1938, Ниш)

НА ТЕМЕЉИМА КНЕЗ ЛАЗАРЕВИХ ДВОРА

Припремао се за Ликовну академију а уписао и завршио право. Бави се заштитом животне средине, сликарством, фотографијом, пише драме и хаику поезију

Потекао је из породице просветних радника (родитељи су били професори, деда по оцу професор и члан Српске академије наука и уметности, а деда по мајци учитељ) којој је природно припао и највећи удео у формирању синовљеве личности. Одрастао у кући крај саме цркве Лазарице, на темељима Лазаревић двора, Вид Вукасовић је као ретко ко успео да обједини различите сфере интересовања: међународно право, хаику поезију, заштиту животне средине, писање драма, сликарство...и све то како у земљи тако и у свету.

По матурирању у крушевачкој Гимназији 1957. године уписао се на Правни факултет угледајући се на бројне блиске рођаке правнике и поред интересовања која је, током школовања, показивао за природне науке и уметност. Та интересовања није међутим ни касније напустио настојећи да постигне равнотежу између ове три на први поглед различите области. Дипломирао је 1962. године на Правном факултету Универзитета у Београду и магистрирао 1967, а затим провео годину дана на постдипломским студијама на McGill универзитету у Монреалу у Канади где је стекао диплому ваздухопловног и космичког права. Докторирао је 1974. године на Правном факултету у Београду одбранивши тезу под насловом "Утицај научно-технолошког развоја на међународно право".

Од 1968. године сарадник је београдског Института за међународну политику и привреду у коме и данас ради у звању научног саветника. Члан је Српског удружења за међународно право, Међународног савета за право животне средине (ICEL) и више других стручних удружења.

Објавио је, самостало или као коаутор више књига. О неким од основних карактеристика научно-технолошког развоја на међународно право писао је у књизи "Развој науке и технологије и међународно право" (1978). Објавио је прву књигу у којој се код нас на систематичан начин говорило о међународноправном регулисању заштите животне средине под насловом "Заштита и унапређење човекове средине-међународноправно регулисање" (1980). Такође је први писао и о раду УН на заштити животне средине у студији "Рад програма Уједињених нација за човекову средину на њеном међународноправном регулисању" (1985).

Био је коаутор више монографија и зборника, при чему се као најзначајније истичу монографија и књиге са Драгољубом Тодићем: "Serbia and Montenegro" објављена 2002. године од стране угледног светског издавача Kluwer Law International истовремено у Хагу, Лондону и Њујорку, затим "Међународне организације у области животне средине" (1999), "Заштита животне средине у међународном и унутрашњем праву-избор међународних и унутрашњих извора права" (2001)... "Еколошка криза у свету и одговор међународне зајнице" (2002).

Један је од аутора енциклопедије-Животна средина-Одрживи развој" (2003) и Енглеско-српског речника терминологије у области заштите животне средине" (2004). Објавио је преко 300 чланака и других краћих радова из више различитих области.

Био је или је и сада, члан редакција, координатор или учесник већег броја домаћих и међународних пројеката, председник Научног већа Института за међународну политику и привреду, управник Центра за међународно право и међународне односе...Држао је предавања у земљи и иностранству. Учествовао је на више међународних и домаћих научних скупова.

Његова најдужа и најдража преокупација, поред бављења међународним правом је књижевност.Објавио је више драмских текстова (неке радио драме су награђиване и извођене), књиге "Сребрна копча сна" (Београд,1993), "Il mondo di Arianna"(La Valisa,Bari,1994) и "Свет ниоткуда" са Горданом Петковић (Београд,2004), и друге прозне текстове.

Од краја осамдесетих година прошлог века, после боравка у Јапану (1988) у све већој мери се посвећује хаику поезији, старој јапанској лирској форми, и комбинацији поезије и прозе, хаибуну. До сада је објавио у збиркама, антологијама, часописима и у електронској форми, више стотина хаику песама, на српском, енглеском и другим језицима.Више пута је награђиван и похваљиван у земљи (Прва награда у Кули 1994, трећа у Оуацима 1996, Похвала у Оуацима 1998 и на новосадском YU 98 Међународном конкурс...) и иностранству (почасно помињање 1998. на годишњем конкурс MAINICHI DAILY NEWS, неколико похвала на интернет конкурсима, Прва награда на конкурс MAINICHI DAILY NEWS марта 1999...).

Вукасовићеве хаику песме су објављене у међународним збиркама и антологијама: у Хигинсовом "Haiku word" или у Антологији савремене југословенске поезије објављене на кинеском језику прво на Тајвану па у Пекингу (1998),у Антологији хаику песника Југоисточне Европе "Кнота" (1999), у збирци "Парче неба" објављеној у Прагу 2000. године...Објавио је збирке хаику поезије "Кутија од свиле" (1994),"The Little Langhing Rainbows"(1995) и "Свици и звезде" 2004. године.

Уредио је на Интернету први српски Хаику сајт "Rainbow Petal" у коме је, поред осталог, објавио две краће хаику збирке.

Члан је Удружења драмских уметника Србије и београдског Хаику клуба "Шики".

Повремено се бави превођењем.

Поред књижевности бави се и сликарством, илустровањем својих збирки поезије и уметничком фотографијом чиме је стекао чланство и у Удружењу Србије за уметничку фотографију (УСУФ).

Доктора правних наука Вида Вукасовића красе велико знање, одмереност, префињеност и манири којима је искорачио из своје земље и свету подарио резултате својих научних достигнућа у међународном праву и екологији, у хаику поезији и хаibunима који су постали доступни онима који читају на јапанском, енглеском, а одскора и на кинеском језику.

БРАНИСЛАВ - БРАНКО БОРЧЕВИЋ
(1938, Скопље)

ЗАЉУБЉЕНИК У "ВОДЕ СВЕТЕ"

Као водећи југословенски стручњак за планирање сложених водопривредних и хидроенергетских система стекао је углед и бројна признања

Проф. др Бранислав Ђорђевић и данас је у чврстој вези са Крушевцем због најранијег детињства, младости и школовања из кога је поред знања понео и дисциплину, систематичност и приврженост учењу и раду уопште; због Јастрепца који је у њему пробудио однос према природи и планинама, који негује и данас.

Захвалан професорима који су га изванредно припремили за даље школовање по матурирању, његов животни пут иде следећим током: 1961. године завршио је Грађевински факултет Универзитета у Београду, 1967. постао магистар техничких наука, а 1974. докторирао на истом факултету са тезом из оптимизације сложених водопривредних система.

Стручни сарадник Института за водопривреду "Јарослав Черни" постао је 1961, а затим је од 1971. до 1984. био асистент, доцент и ванредни професор, да би 1984. године био изабран за редовног професора Грађевинског факултета у Београду за предмете коришћења водних снага и водопривредни системи, а то му је била тема као гостујућег професора за постдипломску наставу на скоро свим универзитетима у бившој Југославији. Као борац за еколошки бољитак планете Земље, увео је и предмет еколошки инжењеринг, који је остао у редовном програму факултета.

Боравио је више пута у иностранству ради специјализација и студијских радова: у Пољској, Француској, САД, Енглеској, Мађарској, Шпанији. Као водећи југословенски стручњак за планирање сложених водопривредних и хидроенергетских система, стекао је бројна научна и друга признања међу којима су најважнија: награда "Колубара" за најбољи научни рад из области хидроенергетике, награда Фондације "Јарослав Черни" за најбољи магистарски рад на универзитетима СФРЈ, награда за најбољу докторску дисертацију. Добио је Октобарску награду града Београда 1984. из области математичко-физичких и техничких наука за монографију у два тона "Коришћење водних снага". Одликован је орденом рада са златним венцем 1986. године.

Многобројне су и функције у научним и стручним форумима од којих се издвајају: експерт (по позиву) Европског савета у Стразбуру у Сектору за природне ресурсе и околину, делегат СФРЈ за проблеме вода ЕЕК организације УН у Женеви, члан Радне групе за проблеме управљања водним ресурс-

сима при ЕЕК ОУН, где је био и председавајући, члан по позиву IWRA-Светске асоцијације за водне ресурсе, члан ICWRS- Међународна комисије за водопривредне системе, АИНС- Светске хидролошке асоцијације, редовни члан Академије инжењерских наука Србије и Црне Горе, члан Научног друштва Србије. Почаствован је, као једини грађевинац у универзитетском кору за 2003. годину, промовисањем у професора *Honoris causae* Универзитета "Свети Кирил и Методије" у Скопљу. Члан је редакција бројних стручних часописа и главни и одговорни уредник часописа "Водопривреда". Проф. др Б. Ђорђевић је годинама редовни учесник на научним скуповима у Југославији бавећи се облашћу водопривреде, хидроенергетике, хидрологије или операционим истраживањима, а исто тако и на најзначајнијим светским конгресима из области водопривреде следећих асоцијација: IWRA (Ciudad Mexico, New Delhi, Торонто), AIRH (Истанбул, Лунд Каљари, Баден-Баден, Москва...), ICID-a (Рим, Дубровник), AIHS (Гарда, Хелсинки, Лењинград, Мадрид, Братислава). Активно је учествовао у реализацији низа највећих хидротехничких објеката и система у нас (Дунав-Тиса-Дунав, ХЕ Ђердап, ХЕ Вишеград...) и више регионалних система водоснабдевања. Координатор је у изради Водопривредних основа Србије и Црне Горе.

Аутор је преко 270 научних радова од којих је низ цитиран у свету, као и осам књига међу којима се издвајају: "Водопривредни системи", књига која је била предложена за Октобарску награду Београда, затим из 1993. у издању WRP из Колорада (САД) "Cybernetics in Water Resources Managment" која је, судећи по броју приказа у међународним часописима, доживела велики успех у иностранству и најновија "Хидроенергетско коришћење вода" из 2001. године, прихваћена са изузетним интересовањем у стручним круговима бивше Југославије.

У 1994. години проф. др Бранислав Ђорђевић аутор је дела Просторног плана Србије који се односи на водопривредну инфраструктуру и члан најужег синтезног тима за израду тог плана.

Но, проф. др Бранислав Ђорђевић није само југословенски и светски стручњак, научник и експерт из ове области. Он је истовремено и глобтротер који је обишао готово цео свет, планинар и алпиниста који је освојио многе планинске врхове, романтични и надахнути путописац када пише "за своју душу", заљубљеник у природу ону чисту и нетакнуту... *"која ме својом музиком обузима читавог, умива ми душу, некако дубоко, по њеним најудаљенијим кутовима, заокруљујући свет и у мени и око мене хармонијом апсолутног блаженства"* - како је једном записао.

Заљубљеник у воде чисте, бистре и недирнуте, у "воде свете" којима је посветио књигу изашлу у Сједињеним Америчким Државама. "Воде" су мото ове књиге и очигледно његова трајна животна инспирација.

ВЛАДАН ЂОРЂЕВИЋ

(1938, Крушевац)

ХУМБОЛТОВ И ФУЛБРАЈТОВ СТИПЕНДИСТА, АКАДЕМИК

**Професор Машинског факултета у Београду, редовни
члан САНУ, потпуно посвећен срећно изабраном
позиву и науци**

Одређене склоности и способности Владана Ђорђевића, развијане делом у току школовања у Гимназији, а делом у угледној крушевачкој породици, омогућиле су му да за себе изабере право занимање и посвети му се у потпуности.

Школовање у Гимназији у целини оставило је дубок траг на његов будући рад на факултету. Ипак издваја наставника математике Ратка Чабрића који је схватио његову склоност ка математици и развио љубав према овој дисциплини.

Као универзитетски професор, данас је академик Владан Ђорђевић у прилици да из свог угла сагледа стање средњешколског образовања и да препоручи крушевачким средњошколцима, и не само крушевачким, следеће: *"Због обимних наставних програма, да се од "шуме не види дрвеће", потребно је при учењу раздвајати важно од неважног, дубље изучавати само оне важне ствари - фундаменте појединих научних дисциплина, без сувишног оптерећивања меморије, макар и на уштрб веће оцене. Само њихово успешно савладавање на средњешколском нивоу отвара врата успешног студирања на универзитету. А приликом избора занимања љубав према позиву, а не материјални моменти, треба да буде мотив, јер само он гарантује успех".*

И сам васпитаван и припреман у овом смислу, завршио је Машински факултету Универзитета у Београду 1961. године и на њему био асистент, доцент, ванредни и од 1981. године редовни професор.

Докторирао је 1966. на Природно-математичком факултету у Београду, на групи за Механику. Тема је била: "Ламинарни гранични слој на танким обртним телима". Поред чисто научног доприноса, резултати ове дисертације имају практичну примену код проблема аеродинамике и ракетне технике.

На специјализацијама у иностранству провео је укупно 4,5 године - по годину дана као Хумболтов стипендиста у Фрајбургу (СР Немачка), на Albert-Ludwigs универзитету и као Фулбрајтов стипендиста у Лос Анђелесу (САД) на Јужно-Калифорнијском универзитету и остатак времена, такође на овом универзитету, као гостујући професор.

До 1995. године проф. др Владан Ђорђевић објавио је 80 научних радова штампаних у иностраним и домаћим часописима, који су до тада цитирани, према подацима Citation index, око 150 пута и учествовао у низу домаћих и страних научних скупова са саопштењима. И даље интензивно ради у својој области- механици флуида, публикујући редовно своје радове у домаћој и иностраној литератури уз учествовања са својим саопштењима на домаћим и страним научним скуповима око 150 пута, према подацима Citation index.

Аутор је два универзитетска уџбеника.

По избору 1985. године за дописног члана, проф. др Владан Ђорђевић је 1997.године изабран за редовног члана Српске академије наука и уметности (САНУ). У међувремену је постао члан и следећих струковних академија: Академије нелинеарних наука са седиштем у Москви и Инжењерске академије Југославије.

У оквиру својих активности у САНУ, почевши од 2003. године налази се на челу Одбора за проучавање живота и рада српских научника, у оквиру којег се штампају животне и радне биографије наших истакнутих научника из прошлости.

Данас, као академик и још увек редовни професор Машинског факултета у Београду, иако потпуно посвећен сретно изабраном занимању и науци, којима би се, када би се поново родио, поново посветио, чланством у Удружењу Крушевљана у Београду оријентисан је на родни град не би ли му на неки начин дао и свој допринос у његовом унапређењу, као што је, као некадашњи свршени ученик Ниже музичке школе у Крушевцу, остао заувек одан уметничкој музици. Јер музиком и фотографијом, која му је још једна област интересовања, крепи и задовољава и своју душу.

ДЕСИМИР - ДЕСКО ЈЕВТИЋ
(1938, Крушевац)

ДУГЕ НОЋИ ДИПЛОМАТЕ

Осим сликања коме се интензивно посветио одласком на место амбасадора у Букурешту, остао је веран основној струци и науци

Новембра 1994. године наша шира јавност била је пријатно изненађена информацијом да проф. др Десимир Јевтић, амбасадор Југославије у Букурешту, слика. О његовом бављењу пчеларством већ се дуго знало.

Укидање санкција у области културе било је пресудно да се Десимир Јевтић, после дужег одлагања, одлучи да се јавно представи и у овој области. Одважио се тим поводом да приреди самосталну изложбу у нашој амбасади, која је убрзо пренета у Музеј наивне уметности у Јагодини.

Да ли због румунске критике која је у Јевтићевом почетничком раду нашла везу са српском наивом, али и румунским експерсионизмом, да ли због првог излагања у земљи баш у Музеју наивне уметности или због чињенице да је пореклом из Опарића, колевке "Опарићске школе наивног сликарства" у коме и пчеле гаји, тек и овдашња штампа га је сврстала у сликаре наивце.

Међутим, када се говори о Јевтићевој радној биографији и она је доста кратка, али стабилна и врло успешна.

По завршетку Гимназије 1957. године, Машинског факултета на Универзитету у Београду 1962. и одбрањене докторске тезе из области конструкције грађевинских машина на Машинском факултету у Београду 1978. године, изабран је за доцента на истом факултету. За редовног професора на Машинском факултету у Краљеву Универзитета Крагујевац за предмет Грађевинске и рударске машине, изабран је 1994. године.

У међувремену, од 1962. до 1986. године радио је у Индустрији "14. октобар" у Крушевцу од почетника до генералног директора, ангажујући се од 1978. године једном трећином радног времена на Универзитету.

Од 1986. до 1990. године био је председник Владе Републике Србије, а од 1990. до 1999. амбасадор Савезне Републике Југославије у Румунији, у Букурешту.

Средином децембра 1994. године званично је проглашен за почасног доктора наука Универзитета у Букурешту, истог Универзитета који је својевремено прогласио за почасног доктора и Николу Теслу, што проф. др Десимиру Јевтићу чини додатну част. "Дуге ноћи дипломате" - како каже Јевтић, нарочито у време ембарга, испуњене су непрекидним радом, сликањем и научним радом. Као сликар амбасадор представио се на преко десет самосталних изложби приређених у Букурешту, Београду, Новом

Саду, Темишвару, Косовској Митровици, Крушевцу, Араду и Синаји у Румунији и на четири колективних одржаних у Темишвару, Букурешту, Београду и Крушевцу. По повратку у земљу излагао је самостално у Конаку манастира Каленић, у галерији Позоришта у Крушевцу, у београдској галерији "Прогрес" и 14. јануара 2004., на Св. Василија, у холу Дома синдиката у Београду. Ову последњу, под називом "Градови и химере", приредио је као последњи амбасадор СР Југославије у Румунији у част првог амбасадора Краљевине Југославије у Букурешту, Јована Дучића.

Својим најновијим опусом Десимир Јевтић је покушао да уђе у душу градова, а да не заобиђе пејзаж, село, цркву. Снажан, пастуозан потез, интензиван колорит у већини слика, опредељују га све више ка експресионизму док је помак у ликовном смислу све евидентнији.

Уз сликарство, остао је у својој основној струци и науци објављујући стручне и научне радове.

Свакако треба напоменути да ни многобројне обавезе, ни велика удаљеност од Крушевца нису биле од утицаја да би проф. др Десимир Јевтић променио однос према родном граду за кога каже: *"Помоћи му, али га и пустити да живи како је навикао, а он то уме"*, сматрајући себе Крушевљанином на привременом раду у Београду. *"Однос се никада није променио, још увек викенде проводим у Крушевцу, само им се број проредио. И даље, као и раније, срећем се са школским друговима у посластичарници 'Пеливан'".* Вероватно ће тако остати до краја, говорио је пре десетак година. Повратком у земљу непрестано је на релацији Београд, Опарић, Крушевац, дакле, и даље у сталном контакту са школским друговима и пријатељима.

Десимир Деско Јевтић, кога одликују амбиција, радна енергија и оптимизам за себе каже: *"Увек сам се трудио да оно што радим, радим свом снагом, а имао сам срећу да радим само оно што сам хтео и како сам ја хтео"* а хтео је, и зато постао инжењер, пчелар, доктор техничких наука, професор, дипломата, сликар. Од недавно вајар и аутор две књиге о пчеларству.

ЈОВАН МАРКОВИЋ
(1938, Милутовац)

СИЛОМ ПРИЛИКА НА ФИЛМУ

Немоћан да било шта уради легално, почео инкогнито да прерађује, дорађује и пише сценарија под туђим именом. За себе воли да каже да је прескочена генерација

Јован Марковић је угледни београдски сценарист и продуцент кога шири јавност више везује за комерцијалне филмове и серије разних "Жикиних династија" или Брениних филмова, а много мање за друге врло озбиљне филмове какви су *Lumi Uko* (Снешко Белић) рађен за америчког продуцента кога је откупила компанија Дизни, или "Случај Хармс", наш најуспешнији филм у иностранству, ако се изузму Кустуричини. Овај филм је био у званичној конкуренцији Канског фестивала, добитник је првих награда на филмским фестивалима у Берлину и Манхајму, добитник и других великих признања.

Јован Марковић је уметнички директор Међународног филмског фестивала словенских и православних народа "Златни витез" чије је седиште у Москви.

Долазак Јована Марковића на филм уследио је доста касно и то пре силом прилика него случајно. Уследио је као последица немогућности на редован радни однос, на право потписа, на право било каквог јавног рада. Остао је без посла 1972. године када је у библиотеци "XX век" издао "Моћ и стрепња" Добрице Ћосића, књигу која је одмах била забрањена. Ову библиотеку је основао 1969. године са др Иваном Чоловићем и то је највећи издавачки подухват који и данас траје, наравно, без Марковићевог садашњег удела у томе. У оквиру ове библиотеке издато је преко сто значајних домаћих и светских дела и Марковић је необично поносан на њу јер и данас има велики значај у културном и уметничком смислу.

Немоћан да било шта уради легално, почео је, захваљујући дугогодишњим пријатељима, колегама, ТВ уредницима и сарадницима, инкогнито да прерађује, дорађује, а касније и пише сценарија под туђим именом.

Последњих 25 година изашао је из илегалног рада на филму и за то време као сценариста и продуцент направио више од 30 играних филмова. Идеја о реализацији великог пројекта под насловом "Вронски", из разних разлога и стања у нашој филмској продукцији, још увек је само Марковићева велика идеја. У последњих десетак година Јован Марковић се бавио документарним филмом и добио многа вредна признања: шест пута *Grand prix* на Фестивалу документарног и краткометражног филма у Београду

и многе награде на свим значајним светским фестивалима (Оберхаузен, Драма, Краков, Москва, Чикаго...). Но најважније је што је са неколико колега забележио на филмској траци ово трагично време. И ратове, и Косово и пропадање народа, уверен да ће то некада неке користити.

За Јована Марковића Крушевац је иначе велики догађај јер је то био његов први сусрет са правим градом кога је доживео као сусрет са великим светом. Такви сусрети остављају велике трагове у човековом животу јер је, без обзира што је у Крушевац дошао 1948, дакле, у тешко време, у њему доживео и можда најлепше тренутке живота. *"То је оно што човек у себи носи као своје друго место рођења. Иначе, Крушевац јекасније сам то схватио када сам видео и друге наше сличне градове необичан, специфичан град. Има своје препознатљиве људе, препознатљиве интелектуалце. Не мислим само на институције културе, него на дух који Крушевац има. То је један господски дух који је владао у време моје младости, али сам га касније препознао. Овај град традиције, стварао је своју културну физиономију, можда због немогућности да са светом комуницира брзо и лако јер је био далеко од железничке магистрале, или због тога што је можда појединац или група људи била од ауторитета и утицаја да створе овакав Крушевац: град господских манира, достојанства, међусобног разумевања и толеранције. Био је то Крушевац специфичне климе и начина живљења, али се данас све то губи у гомили дошљака који гуше те навике и живот, па је потребно врло већто око да све то препозна".*

Јован Марковић је матурирао 1956. и завршио Југословенску и светску књижевност на Филозофском факултету Универзитета у Београду. За своју генерацију је говорио да је *"израсла у сенци моћних револуционара и после 50 година коначно и остала у сенци тих истих моћника и оних што су се уклонили у бирократију и политички систем. То је једна од последњих генерација која се није школовала у време масовног школовања, које је за мене политичка подвала, већ у време одабраних за школовање. Ова генерација, као и неколико пре и иза, није оставила колективни траг, али зато има успешних научника, универзитетских професора, лекара, глумаца, сликара, дакле интелектуалаца чији је успех зависио од личног удела и рада из чега су стекли знања која им се не могу порећи и резултате који су заиста значајни. Дакле, у време моје младости владали су неки други људи. Сада долазе нови, млади, људи да све грешке исправе. А ми смо прескочена генерација. И данас - измењени људи. Пре десетак година на годишњици матуре свако је изгледао другачије. Дебели, седи, ћелави. Неки много озбиљни и званични, у зависности од посла и положаја који заузимају у друштву и животу. Међутим, свакога сам препознао кад се насмеје. Мислио сам да се осмех и очи никада не мењају. Али прошло је десетак година, и све шта је прошло, ја сада све мање препознајем своје другове, чак и када се осмехују. Шта је поразило њихов осмех?..."*

ДРАГОСЛАВ ДРАГАН НИКОЛИЋ
(1938, Крушевац)

ЧУВАР НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ И УМЕТНОСТИ

Скромно, али амбициозно играчку каријеру започео је у Крушевцу, усавршио до перфекције у "Крсмановићу" да би своје играчко умеће, искуство и енергију подарио родном граду

Сан о белом лекарском мантилу, сањан током гимназијског школовања, напречац је прекинут одлуком да се по матурирању 1957. године Драган Николић определи за студије на Ратарском одсеку Пољопривредног факултета Универзитета у Београду. На жељу, нити на коначну одлуку, гимназија није утицала. Али је *"Гимназија имала кључни утицај на мој животни развој, каже Драган Николић. Била је изврсна, селективна школа са високим критеријумом која није настојала, тада сам већ схватио, да будемо само добри ђаци већ и изузетно васпитани млади људи. То је стварно одредило не само мени, већ и многим генерацијама, и приступ животу и пословима које смо касније радили. То је била школа у којој се у то време није могло чути "проћи", "провући се" или "протекција", без доброг знања, а то је потврђивало пре свега моралне ставове професорског кадра. Наравно, имали смо дивне професоре као што је био мој разредни старешина Мира Бабић, затим Милан Цветковић, један од фантастичних професора као и изванредни професор немачког језика Бора Михајловић, који су као пензионери, у недостатку предавача, држали наставу, затим Адам Стошић".*

Стицањем дипломе инжењера агрономије, желео је још једну, диплому историчара уметности. Остао је, међутим, ускраћен због преоптерећености игром која му је чинила неизрециво задовољство од најранијег детињства. Са само девет година учествовао је на игранкама у Лазарици, као привилегован, јер је већ знао да игра. Наставио је три године пре матуре у "Абрашевићу, да би праву, озбиљну уметничку каријеру изградио у време студија између 1957. и 1965. године као члан и врхунски солиста "Крсмановића" и то у најбољим годинама овог ансамбла са којим је иначе прошао цео свет.

Завршетком војне обавезе и факултета вратио се Крушевцу да би се као дипломирани инжењер агрономије посветио струци у Пољопривредној задрузи "Јединство" а затим од 1970. у Индустрији "14. октобар". Радио је на многим важним задацима, у комерцијали, као директор друштвеног стандарда, као шеф пропаганде. Али је од доласка у Крушевац аматерски радио у истој фабрици и као уметнички руководилац, кореограф и активни играч у фолклору КУД "14. октобар", што није реметило део посла који је

одувек максимално коректно обављао. То потврђује и уручено највеће признање Плакета Индустије "14. октобар" за успешан професионални рад у фабрици.

Овај изванредни играч, син Богосава Николића, оснивача и потоњег председника певачког друштва "Лазарица" формираног 1937. године, скромно, али амбициозно је почео играчку каријеру у Крушевцу, усавршавао се до перфекције у прослађеном "Крсмановићу" и своје играчко искуство, енергију и умеће подарио Крушевцу стварајући ансамбл који се може мерити са "Крсмановићем" из најбољих дана.

Иако уметничко друштво потиче из 1926, три године по оснивању фабрике, први и прави резултати у фолклору почињу са Николићевим доласком и његовим схватањем да је играчки квалитет условљен оркестарским. Разумевања су, дабоме,

стижала из саме фабрике и из града и резултати нису изостали. Кроз ансамбл је прошло 5,500 чланова са 4,700 одржаних концерата. Данас има 250 активних чланова из фирме, других организација, само добрих ученика и студената. Годишње приређују 40 до 50 концерата у земљи и иностранству и спада међу десет најбољих у некадашњој Југославији и данашњој земљи.

Овако уигран ансамбл, са до танчина прецизираном и осмишљеном кореографијом, позиван је и радо виђен у скоро свим европским земљама. Представио се на 30 интернационалних фестивала фолклора организованих по Европи, у Италији чак осам пута, и освојио је једно прво и друго место у Hagenu 1977, односно у Дижону 1983. године.

Нерује разноврстан репертоар народних игара из разних крајева Југославије. Оно што задивљује је и брига о потпуној аутентичности игре, костима, шминке, сцене, уопште реквизита. И поново знањем и напором Драгана Николића коме су поред обимне литературе најблискије осам књига сестара Данице и Љубице Јанковић, најпознатијих ауторки у бележењу аутентичних народних игара. Студиозно и упорно је годинама истраживао костим у Завичајном и Етнографском музеју у Београду, јер сматра да све што ради у кореографији мора имати стручну подлогу. Свестан да се аутентични костими дуготрајном употребом хабају, присталица је реконструкције костима у смислу етнологске вредности и максималне оригиналности, што има све више заговорника широм света, и на томе већ ради.

Нашао је Драган Николић времена да напише монографију Индустије "14. октобар" поводом 50 година постојања, да објави бројне чланке везане за делатност и својевремена постигнућа фабрике којој је веран до данашњих дана.

Нашао је, ево, и начин да очува народну традицију и уметност, да пружи прилику да се млади баве нечим што је лепо и племенито, да се од

младости уче раду, реду и дисциплини. Радио је то са љубављу и исту непрестано преносио на чланство.

Непрекидни рад у 38. годишњем трајању пратиле су и високе награде: Златна медаља "Крсмановића" на Светском фестивалу омладине и студената у Бечу 1959. године, коју сматра и својом јер је био део ансамбла; био је једини кореограф из Југославије који је освојио Златни и Сребрну медаљу у Дижону, на најеминентнијем светском фестивалу фолклора такмичарског карактера и са међународним жиријем, 1982. са крагујевачким "Абрашевићем" и 1983. године са фолклором КУД "14.окотбар". Наградила га је и Културно-просветна заједница Србије уручивањем Златне значке, дакако и родни град плакетом "Шест векова Крушевца" и 2003. године новоустановљеном Видовданском наградом за животно дело, чији је прводобитник, а маја 2005. КУД „14. октобар“ ушао је у УНЕСКОВ регистар најбољих ансамбала света.

Дарујући себе без остатка Крушевцу, "најлепшем граду на свету", мада је свет добро упознао, Драган Николић сматра да је међу Крушевљанима у граду, још више широм земље и иностранству врских, способних људи различитих интересовања чије би знање и добру вољу требало усмерити не би ли Крушевац сопственим снагама повратио своју некадашњу престоничку славу.

МИОМИР РИСТОВИЋ ХАРИ

(1938, Београд-2001, Крушевац)

НОВИНАР И ПОМАЛО КЊИЖЕВНИК

Новинар, књижевник и угледна јавна личност, уместо хобија, непрестано је друговао са књигама, а задовољство налазио у позоришту и добром филму

Новинар, писац, врсни хроничар крушевачког краја, угледна личност у култури и политици града, Миомир Ристовић је, по очевој смрти, који је, као официр бивше Југословенске војске страдао у априлском рату 1941. године, са мајком нашао уточиште код њених родитеља у Крушевцу. Од тада је трајно остао привржен овом прелепом србијанском граду, некада српској престоници, а данас значајном центру националне културе и духовности.

Студирао је права у Београду, али их није окончао, јер је сплет одређених политичких збивања у јуну 1959. године резултирао одстрањивањем веће групе студената са Универзитета у Београду, због "политички неприхватљиве активности", како је то тада званично оквалификовано. Међу њима био је и Миомир Ристовић.

Новинарством се професионално бавио од краја 1960. године, када је постао сарадник-приправник у редакцији завичајног недељника "Победа", стварајући у њему следеће 24 године као новинар, уредник и директор, уводећи касније ревијални концепт и савремену ликовно-графичку опрему. У преко 40 година новинарског рада објавио је већи број текстова у "Политици", "НИН-у", "Раду", "Младости", "Студенту", "Дневнику", информативним програмима Радио Београда, Радио Југославије и Радио Крушевца.

Књижевност је такође његова битна духовна преокупација, али је учинак нешто скромнији. Прве стихове објавио је у београдској ревији "Млада култура" 1956, а потом наставио да се јавља у "Студенту", у завичајној "Багдали" (од првог броја) и другим књижевним гласилима: "Савременик", "Поља" (Нови Сад), "Дијалози" (Марибор), "Мост" (Мостар), "Руковет" (Суботица), "Октобар" (Краљево), "Венац" (Горњи Милановац), "Кораци" (Крагујевац), "Наше стварање" (Лесковац). Превођен је на француски, италијански, румунски, мађарски, словеначки и македонски језик.

Објавио је три збирке стихова "Последњи збег" (Багдала, 1962), "Два врела ножа" (заједно са Едхемом Бацаком у издању едиције "Вентури" 1962) и "Претежно облачно", Културно-уметнички центар Горњи Милановац 1974., а заступљен је у више антологијских избора српске поезије. За Гимназију коју је завршио 1957. године, и њене професоре, Миомира Ристовића везивала су лепа сећања: *"Годинама живим у племенитом уверењу да је*

гимназијско школовање било и трајно остало једна од најдрагоценијих страница у мом животу и судбински значајна провера првих истина о људима и средини, а такође и миље, у коме су се веродостојно преламале оне радости и светлости, без којих су незамислива човекова животна питања. Међу професорима је било толико изузетних и драгих личности, чија интелектуална супериорност, етичка доследност и педагошка вештина остају образац просветног радника-хуманисте и васпитача, коме се безрезервно верује. Родитељски брижна Будимка Ковбаско умела је маестрално да приближи она далека времена, цитирајући и Хомера и Аристофана, другујући с протом Матејом Ненадовићем и Константином Јиречекком, јер смо сваку њену реч доживљавали као сведочанство савременика тог доба. Култура Драгољуба Ђуровића имала је енциклопедијски распон, а његово непоновљиво умеће да о Канту говори као о свакој другој, радо читаној лектури, оставило је траг у свести више генерација. Само су маштовитост и елоквенција једног Антонија Маринковића могли, метафорично речено, да помире Мендељејева и Рилкеа, јер је на крају готово сваког часа хемије овај диван човек даровао букет стихова из ризница немачке или француске модерне. Милка Крапчевић је импоновала знањем али спремношћу да разуме и прихвати сваки наш тадашњи "јерес" изговорен на састанцима литерарне дружине, где је све врцало од наше младалачке зајанурености и истинољубља. Њена млађа сестра Радица научила нас је не само да разумемо и говоримо енглески, већ и шта значи Енглеска у цивилизацијским релацијама, почев од Шекспира и Бена Џонсона до Елиота. Стари Драгољуб Поповић, професор латинског никоме није поверавао своје невоље, а било их је на претек, већ се стоичком мудрошћу бранио откривајући само ретко духовно богатство. Неопростиво би било заборавити луцидност и такт Адама Стошића, виспреност чика Милана Цветковића, систематичност Николе Качаника, топлину и непосредност Радмиле Пудло, лепоту људскости Димитрија Симића... Њима и свим другим професорима, који су ми предавали у Гимназији, дугојем једно велико хвала и трајно поштовање."

Миомир Ристовић Хари, потпредседник Скупштине општине Крушевац у једном сазиву, председник Скупштине Културно просветне заједнице Крушевца, члан Удружења књижевника Србије и Удружења новинара Србије, уместо хобија, непрестано је у послу којим се бавио, друговао са књигама које је схватао као потребу без које мало шта може ваљано да се уради у професији којом се бавио. А задовољство је налазио у позоришту, у коме је својевремено био и актер а касније у њему тражио истину више о смислу човековог истрајавања, као и у добром филму, превасходно у чаролији биоскопске дворане.

МИЛОРАД СТОШИЋ СТОЛЕ
(1938, Милутовац)

ЧИКА ВУЈИНИ САВЕТИ

Носећи у себи савете професора завршио је Ратарски одсек Пољопривредног факултета. Уз професуру на том факултету, непрекидно је на раду у Институту за крмно биље у Крушевцу

"Успомене на Гимназију, као и код свих људи у зрелим годинама при инвентарисању по сећањима и догађајима, остају дубоке, снажне и са тенденцијом јачања. За јачке проблеме, несташлуке и "сналажења" увек је било професора који су то доживљавали као природно и оних који су то доживљавали на други начин. Свако од професора утицао је на свој начин, али ћу увек памтити - каже Милорад Стошић - Столе, свима драгог "чика Вују" који је непрекидно понављао да ће се много тога заборавити што се учи у школи, али да је најважније у тој стећи радну навику, тако нужно у времену студирања; или професорку Миру Бабић, родитељски забринуту над сваким учеником, која је стварала моралну обавезу да се историја учи; професорку Братиславу Јовановић, благу и толерантну, која је пленила нашу пажњу и индуковала љубав према књижевности; "чика Латинца" - професора Драгчета Поповића, који је, пак, својом строгошћу допринео да смо латински учили тако да је мени лично, морам признати, знање латинског језика у струци много тога учинило лакшим".

Носећи у себи савете свих професора, а нарочито "чика Вујине", Милорад Стошић - Столе, по матурирању 1958. године, завршио је ратарски одсек на Пољопривредном факултету у Земуну Универзитета у Београду 1963. године. Од 1964. године непрекидно ради у Институту за крмно биље у Крушевцу у коме је у два мандата био руководиоца Научне службе и у једном директор Института, дајући значајан допринос у развоју млађих кадрова Института који се сада и одликује младим саставом научног кадра.

Докторску дисертацију под називом "Проучавање утицаја ђубрења на принос и квалитет травне масе сејаног травњака", одбранио је 1981. године на Пољопривредном факултету у Земуну.

Докторска дисертација је обухватила проблематику унапређења производње сточне хране на природним и сејаним травњацима, првенствено у брдско-планинском подручју. Под овим видом биљне производње налази се око 1.850.000 хектара, што чини једну трећину од укупних пољопривредних површина у Србији.

Резултати и решења добијена овим истраживањем су допринела значајном повећању приноса и побољшању квалитета сточне хране. Тиме се ствара и сигурна основа за унапређење сточарства. Др Милорад Стошић је до

1994. године учествовао у реализацији 12 научних пројеката које су финансирале међународне, савезне или републичке институције и у 13 истраживачко-развојних пројеката, у којима је био руководилац за два стратешка, четири истраживачко-развојна, у једном међународном и у више стручних пројеката.

Учествовао је активно у раду 24 међународна и домаћа конгреса, симпозијума и саветовања и одржао велики број предавања за стручњаке или непосредне произвођаче из области унапређења производње и искоришћавања сточне хране.

Објавио је преко 100 библиографских јединица - научних и стручних радова, реферата, саопштења, студија и пројеката на домаћим и иностраним конгресима, симпозијумима и саветовањима. Коаутор је у монографијама "Ливадска вегетација Рудњанске висоравни и Радочева" (1992) и "Крмно биље на ораницама" (2002). Целокупна научна и стручна издавачка активност непосредно је везана за тематику унапређења производње, конзервисања и искоришћавања сточне хране.

Провео је више месеци на специјализацији у Совјетском савезу (ВИР у Лењинграду) 1968/69. године, два пута је био на студијским боравцима у Енглеској уз помоћ Републичке заједнице науке (1980), односно у оквиру сарадње Југославије и ЕЕЗ (1986) када је посетио The Grassland and Animal Research Institute-Hurley, Welsh Plant Breeding Station, Aberystwyth and North Wyke Research Station, Okehampton. У оквиру истраживања на заједничком Југословенско-америчком пројекту "Унапређење крмног биља за сточарску производњу" за који је главни истраживач у Србији посетио је одговарајуће институте у САД (Зап. Вирџинија, Висконсин и Пенсилванија).

Члан је СПИТС и међународног друштва British Grassland Society.

Активно сарађује са групама за планинске и низијске травњаке у оквиру ФАО, а учествовао је и у реализацији заједничких пројеката. Сада већ као његов консултант, ради на програму "Унапређење травњака на подручју Санџака" и такође за ФАО, на студији "О травњацима Србије".

Поред истраживачког и стручног рада у крушевачком Центру за крмно биље у оквиру Института за пољопривредна истраживања "Србија", др Милорад Стошић од школске 1990/91. године држи наставу из Ливадарства с пашњаштвом на Пољопривредном факултету у Земуну, на коме је 1995. године изабран за редовног професора.

МИХАИЛО ТРИПКОВИЋ

(1938, Крушевац)

АУТОР АПОКАЛИПТИЧНОГ СВЕТА

Уметничку каријеру, уз бројне обавезе у педагогији, пратила су честа експериментисања и истраживања

На Михаила Трипковића утицај Гимназије у Крушевцу, завршене 1956. године, ишао је у два смера: у општеобразовном и хуманистичком заслугом професора српског језика и књижевности Адама Стошића кога је са великим занимањем слушао у разним приликама и поводима, јер му није предавао, као и професора филозофије Драгољуба Ђуровића, односно Драгољуба Мићуновића, који га је повремено замењивао. У професионалном смислу улога професора ликовног васпитања, академског вајара Димитрија Симића, била је одлучујућа у избору животног позива. Иако са извесном дозом скепсе, али свесни синовљеве склоности ка цртању, родитељи му нису били на путу који је сам изабрао.

Дипломирао је на Вајарском одсеку Академије ликовних уметности у Београду 1962. године у класи професора Јована Ктаохвила, код кога је завршио и постдипломске студије 1967. године. И већ 1964. постао је члан УЛУС-а.

После кратког педагошког рада у београдској ОШ "Светозар Марковић", био је професор слободног цртања у Архитектонско-техничкој школи до пензионисања 2003. године.

Његову уметничку каријеру, упркос константним обавезама у педагогији, пратиле су бројне УЛУС-ове изложбе, учешћа на Октобарским изложбама, на изложбама скулптура у слободном простору, у раду ликовних колонија у Ечки, Струмици, Прилепу... на бијеналима у Риједи, Каиру и Александрији. Учествовао је на симпозијуму Шест векова Крушевца, на конкурс у тему "Споменик рада", на изложби групе аутора рођених у Крушевцу, који стварају и живе у другим градовима, одржаној у галерији Театра ЗА у Крушевцу јуна 1992. Приредио је три самосталне изложбе у Београду и по једну у Уметничкој галерији у Крушевцу и галерији "Божа Илић" у Прокупљу, на којима је излагао искључиво цртеже и слике.

Каријеру вајара је отпочео "са скулптурама споменичких, рекло би се, чак монументалних захвата и амбиција" уз доминацију епске поетике. Но, сходно својој непрестаној потреби да мења себе, почео је и класично вајарске материјале да замењује новим, плексигласом и полиестером. Тада су настале његове трагичке прозривне кутије или плексигласке "санте". Међутим, седамдесете године прошлог века су биле пресудне у

Трипковићевом уметничком стваралаштву. Вајарство, коме се посветио искључиво из поштовања према Димитрију Симићу, великом педагогу, чију је сваку реч упијао и упутства усвајао, устукнуло је пред сликарством, иначе, његовом личној вокацијом из најраније младости и гимназије.

Његово сликарство, цртеж поготову, одају вечитог трагаоца по самом себи, а то "регистраје импулсивним графизмом, суптилним шрафирањем, скулпторским начином цртања, линеарном густином, експресивношћу геста..." , тако да "Сатурналијски и карневалски карактер цртежа ствара привид да се нека дела смеју а нека плачу. Ипак, у већини цртежа помешани су сузе и кикот", забележио је ликовни критичар мр Лазар Стојновић. О темама сами наслови говоре. Између многих, ту су серије Егзодуса, личности Апокалипсе, Кловнови, Саламандери..., дакле делови фантазмагоричног света у складу са Трипковићевом тежњом за померање стварности.

Михаило Трипковић, аутор углавном апокалиптичног света, можда и изненади љупким, романтичним односом када размишља о родном Крушевцу за кога има "осећај и слику блиског рођака смештеног под огромним небом, на ивици равнице "Кључ", а украшеног коврџама валовите Багдале".

ЗОРАН ЈЕВТИЋ

(1939, Крушевац)

ТРИ ЉУБАВИ - ПУТОВАЊА, ПЧЕЛЕ И КОЊИ

Свој истраживачки дух археолога преточио је у значајну и обимну научно-истраживачку делатност ветерине, у којој је спојио своје три љубави

Посебан утицај на Зорана Јевтића у време гимназијског школовања (матурирао 1957) имали су професори Војка Димитријевић, Деса Матић, Адам Стошић и Миодраг Тодоровић Скица, али само у смислу стицања опште културе.

Истовремено је студирао на Пољопривредном факултету у Београду, на коме је завршио први степен, и на Ветеринарском факултету у Београду, за кога се случајно и дефинитивно определио и дипломирао 1970. године. На истом факултету одбранио је 1979. године докторску дисертацију "Прилог изучавању ветеринарског законодавства у Србији 19. века".

У току студија Зоран Јевтић је радио најпре у "Ветпрому" у Београду, а затим у Товарни фармацеутских и кимечних изделков "Лек" у Љубљани, као стручни сарадник. У периоду од 1985. до 1993. радио је као инспектор за контролу лекова и помоћних лековитих и медицинских средстава и хигијенску исправност сточне хране у Републичком секретаријату за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Београду. Од 1993. године био је самостални саветник за промет и производњу ветеринарских лекова и сточне хране у Савезном министарству за пољопривреду до 2001. када је пензионисан.

Стручни испит је положио 1982. године. У звање научног сарадника изабран 1992, док је специјализацију из клиничке фармакологије завршио 1994. године.

У свом научно-истраживачком раду др Зоран Јевтић бавио се истраживањима у три области:

Прво, историјом ветеринарске медицине у нашој земљи, њеним развојем, организовањем, друштвеним статусом, формирањем дијагностичких, научно-стручних и педагошких институција, сузбијањем сточних зараза и развојем законске регулативе из области ветерине у Србији, током 19. века. Ту су и историјски подаци о коришћењу лековитог биља у народној ветерини. Оваквим радом др Зоран Јевтић допринео је разумевању проблема ветеринарске струке и њене генезе.

Друго, рационалном и успешном терапијом обољења домаћих животиња, посебно младунчади у најкритичнијим периодима њиховог узгоја; Треће, истраживањем хигијене животних намирница анималног порекла. Резултате свог научно-истраживачког рада др Зоран Јевтић излагао је на седам интернационалних и десет домаћих стручних састанака, симпозијума и конгреса.

Одржао је бројна предавања на састанцима регионалних ветеринарских друштава (посебно о лековима, њиховој терапијској ефикасности, злоупотреби и нежељеним дејствима), на састанцима друштва пчелара (о болестима, апидијагностици, апитерапији и законским прописима о пчеларењу) и у оквиру оспособљавања кадрова за цивилну заштиту.

До сада је објавио 93 научна рада који су штампани у нашој и иностраној литератури или излагани на домаћим и интернационалним стручним састанцима, симпозијумима и конгресима. Коаутор је у књигама "Народна здравствена култура у Србији" (1988) и "Споменица 1890 — 1990", сто година Удружења ветеринара Србије 1990. године.

У строго стручној делатности др Зоран Јевтић дуго је радио као званични ветеринар Коњичке репрезентације Југославије и ветеринар на Београдском хиподрому.

Друштвену активност исказао је активним учествовањем у струковним организацијама, у Српском ветеринарском друштву, Српском лекарском друштву, Научном друштву за историју здравствене културе, у многим комисијама од којих су од посебног значаја Савезне комисије за регистрацију лекова у којој је радио шест година и од 2002. године непрекидно у Комисији за регистрацију лекова у Републици Српској. Почасни је члан Академије ветеринарске медицине при Српском ветеринарском друштву од 5. децембра 2003. године.

Био је рецензент две књиге поезије Илије Свиlara Ковачића "Капи кише" и "Песме".

Др Зоран Јевтић је свој истраживачки дух археолога, јер је археологију хтео да студира, преточио у веома обимну и значајну научно-истраживачку делатност ветеринарске науке у коју је унео своје љубави за путовања, пчеларство и коњички спорт. А за одмор и опуштање има класичну музику, чије концерте не пропушта.

СТАНКО МИЛОШЕВИЋ ТУРЕ

(1939, Вучитрн)

АДВОКАТ СА СТИЛОМ

Овај правник је данас љубитељ шаха, природе, однедавно сликар "заражен" вероватно од својих студената. Његов мото гласи "кад не можеш да радиш посао који волиш, заволи посао који радиш"

"Нисам рођен у Крушевцу, али Крушевац сматрам својим градом, јер ме за њега веже лепо проведено дечаштво, гимназијско другарство, студентски дани. Заправо, са Крушевцом и Крушевљанима почиње моје истинско памћење, јер сам међу њих дошао као десетогодишњак. Дошао и сродио се са њима.

Иако су моји родитељи живели у Београду већ од 1965, везе са Крушевцом нисам прекинуо до данас. Много мојих познаника, пријатеља, другарица је тамо. Одлазио сам на сваку прославу годишњице матуре и враћао се пун пријатних емоција. Непосредност опхођења мојих старих другова без титула, статуса и конвенције чиниле су ме опуштеним и радосним приликом сваког борава у Крушевцу. Од професора Гимназије остали су ми у памћењу као добри педагози и пријатни људи, Адам Стошић, професор српског језика и Мира Бабић, професор историје.

Међутим, мој однос према Крушевцу и Крушевљанима је у многоме емоционалан и некритичан. Једноставно, Крушевац волим као што се воли своја лепо проведена младост. Кад год сам тамо боравио осетио сам и узајамност тог односа. Вест о успеху Крушевца и Крушевљана за мене је увек била и интимни доживљај и лична радост. Чак и онај неизбежни 'дух паланке' чинило ми се да је у Крушевцу нешто рафиниранији." - овако о граду свог гимназијског школовања говори др Станко Милошевић, дипломирани правник, доктор права и адвокат.

Дипломирао је на Правном факултету Универзитета у Београду 1962. и одмах уписао постдипломске студије на истом факултету и магистрирао 1966. године.

Као постдипломац предавао је на Радничком универзитету у Београду у циљу стицања искустава за евентуални педагошко-научни рад на факултету, на коме није добио место, па је са плејадом тек свршених магистара и постдипломаца примљен на првом конкурс у историји тадашњег СКЈ, за место аналитичара у тек формираној служби. 1967. године. После девет година напустио је ово место у намери да настави са научним и педагошким радом, следећи своје рано опредељење. Будући да није желео да буде ничији "кадар" у политичкој констелацији, остао је

годину дана без посла. То време је искористио за сакупљање библиографске грађе у Енглеској и усавршавање језика (о свом трошку) и писање започете студије, по повратку из Кембриџа у Београд.

Предавао је тринаест година у Београду на Вишој педагошкој школи и Вишој школи ликовних и примењених уметности, и на Филозофском факултету у Приштини. Раскинуо је 1990. године радни однос наслуђујући да неће моћи да плаћа тако високу моралну цену за своју евентуалну универзитетску промоцију у временима која долазе. Прешао је 1990. из професуре у адвокатуру, положио судско-адвокатски испит и практично почео од почетка.

Докторирао је 1971. године на Правном факултету у Београду у тридесетдругој години живота са дисертацијом "Марксово и Енгелсово схватање међународних односа и њихов значај за савремене међународне односе". Дисертација је оцењена као "допринос нашој и светској науци" и препоручена од комисије за штампање. Међутим, није штампана, наводно из финансијских разлога, иза којих су стајали уистину ненаучни разлози, будући да је већ тада антиципирала "катастрофалне ломове и кризе источноевропских система, уколико не дође до радикалних реформи тих система".

Објавио је на десетине радова у научним часописима и публикацијама и уџбеник за студенте у издању Више педагошке школе Београд. Данас је др Станко Милошевић љубитељ шаха, филма, природе, већ подуже сликар "за своју душу" - "заражен" вероватно од својих некадашњих студената -ликовњака и, наравно, адвокат у стилу "кад не можеш радити посао који волиш, заволи посао који радиш."

СЛОБОДАН - БАТА РАДОВАНОВИЋ
(1939, Кичево)

СЦЕНОГРАФИЈА, ЛОГОТИПИ, ПИКТОГРАМИ...

Архитекта и сценограф у позоришту и на филму, прославио се ипак дизајнирањем заштитних знакова и логотипа

Амбијент старе српске престонице и професори ликовног васпитања, само су подгрејавали таленат Слободана - Бате Радовановића, који се још у Гимназији определио за студије архитектуре. У току студија на Архитектонском факултету Универзитета у Београду, имао је срећу да уђе у групу одабраних студената које је Миомир Денић, познати београдски и југословенски сценограф, обучавао уметима и занату позоришне и филмске архитектуре, сценографије и костимографије. Већ у то време био је успешан у дизајнирању заштитних знакова и логотипа.

Сценографијом као основном уметничком делатношћу бавио се од 1960. године, најпре као Денићев асистент сценографије, радећи на уметничкој разради и извођењу декора у Народном позоришту у осам опера и једној балетској представи, у Савременом позоришту у две комедије и једној драми, у Луткарском позоришту у Београду и у једној комедији за РТВ Београд. Такорећи истовремено почео је његов рад на филмској сценографији: од асистента сценографа у филмовима "Леди Магбет" (1961) и "Марш на Дрину" (1964), преко филмског архитекта и сарадника на сценографији иностраних филмова реализованих у Југославији међу којима су "Легенда о Енеју" (1962), "Олд Шеперхенд" (1963), "Дуги бродови" (1963), "Дечак је викао убиство" (1964), "На Дивљем западу" (1965), "Нибелунзи" и "Чувари замка" (1966), "Ратници" (1969) и "У знаку близанаца" (1970), до самосталног филмског сценографа. Самостално је реализовао сценографије у филмовима "Бомба у 10:10" (1967), "Реквијем" (1970), "Доручак са ђаволом", "Укрштени орлови" и "Самртно пролеће" (1971), 2004. године био је продакшн дизајнер у играном филму "Cast in Gray" (Улоге у сивом) режисера Michael Toth-a.

Био је аутор костимограф у три филма и истовремено је радио на идејним решењима и реализацији шпица за краткометражне и дугметражне филмове, на идејном и ликовном решавању плаката, позивница и проспеката за десетак домаћих филмова ("Пре рата", "Топле године", "Рај", "Сан", "Скупљачи перја"...), на опреми објеката и изради пластике и скулптура у филму "Благо Астрека" за које је добио велике похвале, између осталих, и Кирка Дагласа.

Сценографска остварења Слободана - Бате Радовановића наведена су у филмографији југословенског играног филма "Југословенска филмска сценографија 1945-1975" издавача Удружења филмских и телевизијских радника СР Србије, Београд 1975. и у "Филмској сценографији у Србији 1945 - 2000", аутора Драгољуба Ивкова, издатој у Београду 2000. године.

Са групом аутора учествовао је у бројним пројектима у Београду, као што су ПЕА-Првенство Европе у атлетици, Новогодишња декорација Београда и приступ у Вашар 1964, који је, као врло успели пројекат, био приказан на телевизији, Салон аутомобила из исте године, плакатирање Првомајске параде 1965. године... Радио је на опреми Фестивала у Пули '66, на опреми "Авалиних" филмова, на Ривијери филмова у Нишу и Ривијери филмова у Београду, као и на идејном и ликовном решењу и реализацији рекламног материјала поводом учешћа "Авала филма" у Пули 1966...

Своју велику љубав за дизајн заштитних знакова Слободан Бата Радовановић никада није напустио и данас је та врста графичког дизајна део његове професије. Урадио је безброј идејних решења за наше и стране фирме.

Учествовао је на већини југословенских конкурса и добитник је највећих награда за дизајн заштитних знакова: "Црвена звезда" Младеновац, "Ќолубара" Вреоци, "Содасо" Тузла, Алуминијумски комбинат Титоград, Беобанка Београд, "Спорт" Београд, СПЕНС-81 Нови Сад (знак светског првенства у стоном тенису), за који је добио I награду, затим II награду за знак XIV Зимске олимпијске игре-84 у Сарајеву, и I награду фирме "Каолин" из Братунца. Дизајнирао је 2003. године знак Филмске продуцентске куће "Life is a Dream Productions" из Чикага, у коме већ подуже живи.

За идејно решење шест новчаница на конкурс Народно банке Југославије добио је откупну награду 1991. године.

Желећи да остави нешто Крушевцу за кога је иначе везан као свако ко је у једном граду провео најраније детињство и младост, у коме се школовао, постао заљубљеник у природу, и захваљујући Јастрепцу постао планинар и понео најлепше младалачке успомене, учествовао је исте године на конкурс крушевачког Народног музеја за ликовно решење градске заставе, на коме је такође добио откупну награду.

Учествовао је на многим изложбама у земљи, а од иностраних издваја се изложба графичких остварења по позиву UNESCO-а у Паризу 1966. године.

Члан је УЛУПУДС-а и Удружења филмских радника Србије.

Део Радовановићевог дизајнерског опуса објављен је у књигама "Trade Marks / 6, New York, 1978. и у "Logotyps of The World/ 2, Tokkio, 1989.

Часопис Академије уметности Јапана сврстао је 1990. године Слободана Бату Радовановића у групу од 250 најбољих дизајнера данашњице, презентирајући у том броју девет његових радова.

И наш угледни архитекта, дизајнер и теоретичар Радомир Вуковић уврстио га је у своју тротомну књигу "Знаковито" издату 2002. године у Београду. У I књизи "Алфабети" презентован је са дванаест знакова, у II "Пиктограми" са седам и у III књизи "Логотипи" са три рада.

НИКОДИЈЕ СПАСИЋ

(1939. Доња Омашница, Трестеник)

АУТОР ПАРАЛЕЛНОГ СВЕТА

Истраживач необјашњивог, тајанственог и натприродног,
неуморни ходочасник српске земље и вечити путник

Литерарно стваралаштво Никодија Спасића објављено у 25 књига романа, легенди и документарне прозе и бројним новинским текстовима тајанственог и особитог садржаја, настало је као резултат пишевог истраживања на подручју Србије, што га чини сасавим необичним и јединственим у српској литератури.

Школовање је започео у родном селу, наставио у Стопањи, Трестенику и окончао у Крушевцу матуrom 1960. године, после двогодишњег боловања. Своју литерарну вокацију исказивао је већ у гимназији као главни и одговорни уредник "Наших видика" и члан литерарне секције из које је понео сећање на корисну сарадњу и савете професора Адама Стошића и Зоре Џмерковић. После једногодишњег студирања на Правном факултету Универзитета у Београду, завршио је тромесечни учитељски течај у Бихаћу и стекао диплому Учитељске школе. Учитељовао је у Мартин Броду и у селима Србије. Од 1970. године био је новинар у Радио-новинској установи "Нови пут" у Светозареву до 1973. када му је забрањен бит-роман "И мртви се отимају", па је из протеста напустио редакцију. Пошто је забрана уследила "због лажних тврдњи о друштвено-политичким приликама у земљи и изазивања узнемирања код грађана и тешког врећања јавног морала", стављено је његово име на црну листу информативних и издавачких кућа. Више није могао да добије посао као новинар, нити је ко хтео да објави неку од његових књига све до 1989. године. Тада лист Универзитета у Крагујевцу "Погледи" у четири броја објављује његов кратки роман "Загађење", а часопис за културу, уметност и друштвена питања "Доба" у Светозареву делимично објављује други роман "Јагодна на Белици", повест збиља и чудеса, чиме престаје његово излагање.

Наставио је рад у ЈУБ Кемичкој индустрији Дол при Љубљани као трговачки представник за Србију и Македонију из које одлази 1980. године да би постао слободни новинар, публициста и писац, али се у српско новинарство вратио тек 1990. године.

У периоду од читавих 17 година, усамљен и ван свих гласила, Никодије Спасић се бавио истраживањем народног стваралаштва, чудесним судбинама и необјашњивим појавама у нашем народу да би започео сарадњу као стални спољни сарадник ("Треће око", "Нови пут" и „Радио Светозарево“, "Борба" и касније "Наша борба"), затим као стални сарадник у "Ревији 92", недељнику "Блиц", а са појавом дневног "Блица" постаје дописник из Јагодине. Од 1994. до 1996. писао је у београдском часопису "Тајне" у сталној рубрици "Српска чудеса" од 1996. до 1999. био је члан редакције и стални сарадник листа "Сведок" из Београда и 1997/98. писао за "Зону сумрака" из Новог Сада. После пет година вратио се "Трећем оку" у коме је данас водећи истраживач необјашњивог у нашем народу. Од септембра 2004. у шумадијско-поморавском недељнику "Глас" објављују се његови текстови у рубрици "Мистерије".

Прве три књиге из 1970, 1972. и 1973. објавио је под псеудонимом Горан Спасић, а од осталих, објављених под пуним именом и презименом, издавамо као најзанимљивије по тематској разноврсности: "Биће или звезда падалица" која се бави тајанством уметности и "Двумоторац", једина књига о мученицима Голог отока, написана о људима и женама из Србије ван Београда, обе објављене 1990; "Сеча записа", истраживачка проза о сечи литијског дрвећа од стране неверника за коју је патријарх српски господин Павле упутио писцу, по прочитаној књизи, Патријарашки благослов; "Страдање српских домаћина" сведочи о убијању сељаштва у време стварања неоствареног комунизма и "Где да расте чиста тисовина", књига о српском нестајању, обе из 1995; "Умирање земље" је еко књига, готово једина књига поезије у Србији инспирисана загађењем наше планете, победница на песничком конкурсу 1976, "Српска чудеса" у којој аутор као истраживач необјашњивог пише о паралелном свету, односно, о загонетним појавама у нашем народу. По оцени критике ова књига је дата за сва времена, јер нас уверава да постоје силе живота и смрти о којима ми и не сањамо.

На анонимним конкурсима књижевних клубова Никодије Симић је освојио више награда и више пута био предлаган за Вукову награду.

Пун идеја, енергије и потребе да оснива и покреће, основао је 1990. у Јагодини "Слободно новинарско дописништво", а крајем исте године покренуо Новине против свакога и свачега "Чабар" са досада објављена три броја. После распада Југославије, основао је са Димитријем Гвозденовићем, сликаром из Ћуприје и Мирославом Димитријевићем, новинаром и књижевником из Параћина, Мировни покрет "Наређујемо мир". Водећи ову акцију Спасић је беседио своју "Српску мировницу свету" у 55 места у друштву сликара, писаца. И свих заговорника мира против рата.

Један је од оснивача Културолошког пројекта "Јухорско око" 1996. са Ђорђеом Петковићем из Параћина и Тошлицом Симићем из Варварина. На почетку, замишљени сусрети културних стваралаца из пет подјухорских општина, проширили су се временом и на градове и села Расинског и Шумадијског округа.

Године 1997. основао је манифестацију "Младенци" у Свилајци, српски дан љубави, који се отада сваке године одржава у Дому културе у Ражњу. После беседе о љубави, песници говоре љубавну лирику.

Идејни је творац и реализатор Каравана истраживача "Моравске тајне". На Видовдан 1998. године први пут је стотину заљубљеника у Моравље кренуло чамцима са саставка Западне и Јужне Мораве у атару Ћићевца и Варварина до Усја, ушћа Велике Мораве у Дунав. И походи га сваке године од Видовдана до Ивањдана на радост једанаест општина Моравља које са захвалношћу дочекују оне који плове хранитељском реком са заставом на којој пише "Пролепшај се Србију".

После посете Хиландару 2004. године, пишући књигу о култу Свете Петке у нашем народу, кренуо је на ходочашће свим храмовима Свете Петке у Србији, и био на поклоњењу њеним моштима у Саборној цркви Митрополије Молдавије и Буковине у румунском граду Јаш.

Никодије Спасић, истраживач необјашњивог, тајанственог и натприродног, неуморни ходочасник српске земље и вечити путник, обиђе и Крушевац ради брата и сестре и њихових породица, и када је већ у граду свог школовања, сматра природним да се на слављима гимназије представљају њени бивши ученици, како на трибинама, тако и на књижевним вечерима.

СВETИСЛАВ СПАСОЈЕВИЋ
(1939, Велика Дренова - 1994, Београд)

"ИМА СЕОБА - СМРТИ НЕМА"

Писао је много и добро...Био је жестоки критичар и власти и опозиције, али је успео да освоји симпатије најпааметнијих представника обе стране

У разговорима о смрти и писању о смрти, Светислав Спасојевић је често, толико често да је то постало доследно, понављао речи Милоша Црњанског "Има сеоба. Смрти нема." Сада и ми, избегавајући тешку и одсечну реч смрт, треба да кажемо: Светислава Спасојевића више нема међу нама, Светислав Спасојевић се преселио у простор сећања.

Ако је извесно да људи живе онолико колико су живи у успоменама својих савременика, онда је извесно и то да је Светислав Спасојевић, негдашњи сарадник "Београдске недеље", "Вечерњих новости" и "Политике", а у последњих петнаест година репортер, интервјуиста и коментатор НИН-а, осигурао себи дуг живот. После школовања у Крушевцу и Београду он је као новинар тих листова хитао на места великих политичких потреса, патио над трагедијом Ђорђа Мартиновића и других мученика, откривао непочинства извесних званичника државе. Носећи неугасиву ведрину, занатску озбиљност и сталну запитаност о чињеницама живота у другој и трећој Југославији, он је нашао пријатеље међу државницима, црквеним велико-достојницима, књижевницима, научницима, политичарима, уметницима и привредницима. Најдужа поворка његових пријатеља, ипак, јесу читаоци НИН-а. Узимајући за себе преважан задатак да у смутном времену трезвено размишља о српским државним и националним циљевима Светислав Спасојевић је заслужио приврженост читалаца јер је умео да формулише права питања, да предвиди исходе и расплете, да понуди ризично храбре и несумњиво тачне одговоре. Није био поклоник хладног, лабораторијског новинарства и није се клонио емоција, својих и туђих, али употребом осећања није наудио својој аналитичности. Једноставно, био је човек велике душевности, која је водила његову руку.

У последње две и по године писао је много и добро, заверенички журећи из посла у посао. Био је жестоки критичар власти, али је успео да освоји симпатије њених најпааметнијих представника. Био је неумољив критичар опозиције, али је успео да задобије поштовање и њених најпааметнијих представника.

У те две и по године Светислав Спасојевић је постао један од знакова НИН-а. И зато што је НИН важан, од најважнијих српских листова, и зато што је Светислав Спасојевић био његов знак, треба рећи да је Светислав

Спасојевић један од најважнијих српских новинара. Таква важност се не ставља у прошло време и таквој важности место је у будућности.

Наравно, ми данас можемо и морамо да кажемо да су на губитку две породице, Светислава Спасојевића и НИН-ова. На губитку су, зато што се прерано завршила биографија Светислава Спасојевића и зато што је судбина однела из јавног живота једну велику новинарску страст. Али и сада треба поновити: Има сеоба. Смрти нема.

Светислав Спасојевић се преселио у простор успомена и њему свакако предстоји дуже и друкчије трајање од овога у физичком и пропадљивом животу, где је саставио 55 година и угасио се, ваљда, по Божјој вољи. На онај начин на који је у последње две и по године био знак НИН-а, Светислав Спасојевић биће у будућности модел понашања и узор борбе за истину. Тај добитак за српско новинарство и политичку културу Срба јесте толики и такав да у овом тужном дану постаје спасоносна утеха.

(Текст Мила Глигоријевића прочитан на сахрани Светислава Спасојевића 8. фебруара 1994. године на Топчидерском гробљу у Београду.)

ВИТОМИР - БАТА СТАНОЈЕВИЋ
(1939, Врбас)

ЖИВОТНИ МОТО ПОМАГАТИ ДРУГИМА

Неуморан у писању уз претежно критички став, објавио је преко 300 новинских чланака

После матуре школске 1957/58. године у гимназији у Обреновцу, у коме се нашао услед очевог премештаја, Витомир Бата Станојевић, од најранијег детињства заинтересован колико за друштвене, толико и техничке науке, упутио се на студије архитектуре. Убрзо, схвативши да му је у студијама једина кочница материјална ситуација, дипломирао је 1963. године на технолошком одсеку Пољопривредног факултета Универзитета у Београду и исте се године обрео у Крушевцу. Вратио се граду свог најранијег детињства, основног и гимназијског школовања и одмах се посветио струци. У предузећу "22.јули" добио је место технолога- шефа производње и, као изузетно амбициозан и вредан, већ 1964. године положио специјалистички испит из прехранбене технологије. Међутим, 1965. почиње његов педагошки рад, коме ће остати на неки начин веран до одласка у пензију 2002.године. Почео је као професор и убрзо изабран за директора Школе ученика у привреди "Пане Ђукић-Лимар". Интеграцијом ове школе у Технички школски центар, наставио је као шеф Одсека мешовитих занимања. У периоду од 1982. до 1986. руководио је овим Центром измењеног имена, Образовним техничким центром "Вељко Влаховић", највећом школом у Крушевцу, разних занимања и различитих ступњева образовања од полуквалификованих радничких до средњошколских. Ту се стрпљиво и предано посвећивао часном позиву просветара и руковођењу школе по угледу на негдашњег директора гимназије професорку Веру Матић, која је по његовом схватању *"била педагошки ентузијаста и узор свим ученицима који су се касније определили за просветни позив, па и мени"*. Ту се врло брзо афирмисао као врстан стручњак и педагог чији се резултати нису заснивали само на успеху у настави већ и у ваннаставним и слободним активностима, увек у настојању да утиче на ученике у погледу радне и опште културе. Уз његову помоћ остварене су многобројне и вредне акције-радне, хуманитарне, спортске, културно-забавне, такмичарске... Увођењем друштвено-корисног рада ученика, школа је добила у лепоти. Цвеће и репродукције уметничких дела су ушли у холове и ходнике, учионице и остале радне просторије чинећи их угоднијим и пријатним. Бринуо је о формирању кабинета, оснивању секција и клубова међу којима је био доминантан Клуб

Уједињених нација. Бринуо је о опреми школе и показао изузетан ангажман у обезбеђивању одговарајућих, хуманијих, услова за школовање ученика специјалних одељења.

Изванредан организациони учинак и ђачки резултати, нове иницијативе које је покретао и пружао пуну подршку стручним активима и колегама у циљу унапређења и иновирања наставе и практичног рада, препоручили су га 1986. године за секретара Заједнице основног образовања, а четири године касније и за просветног инспектора. На дужности шефа Службе образовања, културе и информација при СО Крушевац, био је од 1994. до 2002. године.

И поред максималног ангажовања на задацима које је обављао, Витомир Станојевић је вредно радио и на личном усавршавању. Магистрирао је 1975. године на Групи за економику за планирање образовања Факултета политичких наука Универзитета у Београду. Из ове научне области проистекла су 23 научна рада и саопштења, уџбеник "Социјалистичко образовање" (1978.), приручник за полазнике стручног образовања за самостално обављање занатских делатности "Основе друштвено-економског образовања, организација рада и заштита на раду" (1980.) и "Кодекс професионалне етике просветних радника", први и једини Кодекс просветних радника Србије објављен 1995., најпре у часопису "Самоуправно васпитање", два пута у "Просветном прегледу" и "Просветној речи" у Приштини.

Неуморан у писању, најчешће уз претежно критички став, објавио је преко 300 новинских и других чланака из области образовања, културе, спорта, екологије, у којима је крајње компетентан. У спорту који му је начин живота, у коме се доказивао као активан спортиста, гимнастичар, рукометаш, фудбалер и спортски функционер у кошарци, каратеу и спортском риболову, а као тренер I разреда у рукомету где је своје знање успешно преносио тренирајући неколико година крушевачке рукометаше. У екологији у којој се и званично потврдио специјализацијом о заштити животне средине положеном 1997. године и као председник Удружења грађана "Здрав живот". Објавио је бројне написе из ове области као и серију чланака о исхрани суочен са нашим лошим навикама и обичајима, а у жељи да као технолог исхране упуту на прави, здрав пут. Написима о спортском риболову и Покрету горана Крушевца дао је пун допринос афирмисању и јачању њихових улога у здравом животу.

Станојевићеве прве песничке кораке побудио је Добри Димитријвић, песник и директор I осмолетке коју је похађао, а затим је у професору и разредном старешини мр Адаму Стошићу у гимназији, са којим и данас сарађује, наишао на праву личност и још већу подршку и доживео прву објављену песму у школском листу "Наши видици". Од 1955. године, у Клубу младих писаца и књижевника КУД "Абрашевић" то умеће већ постаје његова озбиљна преокупација.

Деведесетих година прошлог века то су збирке поезије које су наишле на многе поклонице Станојевићеве тематике и поетике: "Увођење у доброту" (1995), књига хришћанских порука исписана лепотом нашег језика; "Хазарска судбина" са поднасловом "Ко ће оплакати Србију" (1998) је збирка у којој " кроз једну духовну светосавску визуру, свечаним молитвеним тоном проговара о овом добу" са визијом на крај деведесетих година и судбинске догађаје овог народа. Једна од тих песама, "Молитва", обележила је завршни митинг ДОС-а у Крушевцу, на Тргу косовских јунака, у интерпретацији будућег посланика Властимира Будимовића. Године 1999. објавио је песме за децу "Одрастање" а у међувремену, од 1992. до 2003. његове песме су објављивне у седам заједничких збирки, у једанаест часописа Србије, Аустралије, Аустрије, Енглеске, Чешке...Рецензент је књиге Адама Стошића "Свирала цара Тројана" из 2002. године.

Уз дугогодишњи публицистички и књижевни рад дошла су и чланства у Савезу књижевника бивше Југославије, Књижевном клубу "Багдала" и Краљевском књижевном клубу "Карађорђевић", Савезу новинара Србије.

Из богате и свеобухватне каријере педагога, друштвено-политичког радника, спортисте и еколога, понео је чак четрдесетак награда и признања и Орден рада са сребрним венцем додељен 1990. за заслуге и постигнуте успехе у раду од значаја за напредак земље.

Доследан у својој животној филозофији-помагати другима уз непрестани ангажман и живети здравим животом, мр Витомир Бата Станојевић, *pater familias* породице, супруге, деце и четворо унучади, мада пензионер, наставља давно зацртани пут. Онај, започет 1963. године, на коме је свестрано, стручно, талентовано и полетно помагао развој града у коме је одрастао, у коме и данас волонтира у Књижевном клубу "Багдала", Удружењу грађана "Здрав живот", у Спортском риболову организације "Расина"...

Искрено се надајући да ће његов Крушевац повратити некадашњи сјај обезбеђивањем здравог, културног и удобног живота, ипак има и извесну дозу стрепње јер је, како каже, *"Крушевац ушао споро у XXI век па се плашим да га у овом времену привида и лутања будућност не претекне"*.

ЗОРАН - ДОТА СТОЈИЉКОВИЋ
(1939, Кобиље код Крушевца)

ЧЛАН "БЕОГРАДСКЕ ШКОЛЕ РОБОТИКЕ"

Својим електричним путничким аутомобилом крајем 70-тих година двадесетог века на улицама Београда, изазвао велику медијску пажњу

Учење математике из ината, истина у нижим разредима гимназије, а потом са љубављу и великом упорношћу у вишим, учинили су да је Зоран Стојиљковић већ у VIII разреду и пред полагање матуре, које је ослобођен 1958. године, бриљирао чак и у проблемским задацима из математике и физике. И то код професора какви су били Милан Вукадиновић, чувени Жика Ватра, непопуларног код ученика који нису били наклоњени математици и исто тако захтевне и строге Катице Мијовић-Божовић. Свакако да су на његову упорност, дисциплину, скромност, рад и приврженост књизи били од утицаја мајка Борислава, учитељица и отац Вукашин, недипломирани студент електромашинства, изванредног техничког и општег образовања, одличан познаваоц немачког и француског језика и својевремено лични секретар угледног демократе Љубе Давидовића.

Окренувши се дефинитивно математици и физици, одлучио се за студије Електротехничког факултета Универзитета у Београду које је окончао 1962. године.

Током рада у Институту "Михаило Пупин" од 1963. до 1978. године провео је у два наврата, годину и по дана у Француској и стекао највиша академска звања. Први пут, 1968. године, провео је шест месеци у Лабораторији за биометрију Медицинског факултета у Монтпељеу на заједничком научном пројекту на развоју вештачких сензора у роботизи. Па потом, школске 1975/76. године у Тулузи, у Лабораторији за аутоматику и анализу система Националног центра за научни рад Француске као научни истраживач на међународном пројекту из роботике на увођењу вештачких сензора и интелигентног понашања у роботске системе.

Магистрирао је 1971. године на Центру за мултидисциплинарне студије Универзитета у Београду са магистарском тезом "Управљање мултифункционалном протезом шаке". Шест година касније, 1977. докторирао је на Електротехничком факултету Универзитета у Београду. Докторска дисертација "Класификација и њено побољшање адаптивном променом референтног скупа узорака", науци је дала двоструки допринос.

Теоретски се огледао у увођењу нове методе обучавања и одлучивања у рачунарским системима за препознавање облика. Практична пак примена нађена је у индустријској роботизици увођењем тактилних сензорских повратних спрега чиме су роботски покрети у производним процесима постали прецизнији, бржи и финији.

Тај и још неколико његових радова ушли су у ред најпознатијих дела чувене "Београдске школе роботике", основане заслугом академика Рајка Томовића и Миомира Вукобратовића, а посебно афирмисане по изузетно важним достигнућима у XX веку у области светског рачунарства и роботике.

Пут га је даље водио у Центар за мултидисциплинарни студије Универзитета у Београду у коме је провео период 1978-1987. године, а затим 1987. године изабран је у звање ванредног професора са пуним радним временом на Електротехничком факултета Универзитета у Београду, где и данас предаје више предмета из области Енергетских претварача и аутоматског управљања на редовним и постдипломским студијама. Тренутно је у другом двогодишњем мандату, шеф Катедре за енергетске претварање и погоне на енергетском одсеку.

Члан је више домаћих и иностраних стручних и научних удружења.

Из научне области рада која се односи на аутоматику, електронику, енергетску електронику и биомедицинско инжењерство, проистекло је преко сто објављених научних радова у међународним и домаћим научним часописима и конференцијама, више десетина пројеката, нових производа, лабораториских и индустријских прототипова као и неколико стотина оригиналних решења из електронике, роботике, енергетске електронике и аутоматике реализованих за потребе индустрије, здравства, професионалне и наменске производње.

Проф. др Зоран Стојиљковић, иако више познат стручној и научној јавности, изазвао је 1979. године на београдским улицама и те како велику медијску пажњу. Дао је оригинално решење на бази високофреквентног транзисторског енергетског претварача за контролисани погон једносмерног мотора уграђеног у стандардни путнички аутомобил. До тада код нас није постојао електрични путнички аутомобил, тако да је представљао атракцију у саобраћају. Радило се о преправљеном Трабанту без ауспуха, буке и издувних гасова. Погонски мотор била је стара авионска динама, а акумулаторска батерија састојала се од девет оловних акумулатора од 6 волти везаних на ред, капацитета 240 ампер-часова. Преко ноћи акумулатори су се допуњавали из монофазног пуњача специјално пројектованог да се може прикључити на стандардни "шуко" у домаћинству. На командној табли нашли су се нови инструменти за мерење напона акумулатора и струје мотора. До 1983. године електромобил је прешао нешто више од 20,000 километара.

Професор Зоран Стојиљковић изузетно је везан за родни Крушевац, у који често долази са супругом др Маријом, такође Крушевљанком. Обоје у Крушевцу имају блиску родбину, кумове и много пријатеља. Нажалост, посете подразумевају и одлазак на крушевачко гробље. Осим родитеља, на крушевачком гробљу сахрањен је Зоранов брат Драган познат по надимку Сувац, такође ученик ове гимназије, чувено десно крило у Ф.К. Напредак. Умро је у 52. години. Драган је био изузетно јака личност, високих моралних квалитета, веома цењен и омиљен у сваком друштву. Имао је много искрених пријатеља, јер је имао изузетан дар да стиче и гаји пријатељство и увек је био спреман да за пријатеља поднесе и највеће жртве.

Зоран Стојиљковић радо се сећа гимназијских дана, школских другова и професора које је јако ценио као добре педагоге који су утицали и на његову професорску професију: Чича Милан, Вуја, Драгољуб Поповић-латинац, Антоније Милетић-хемичар, Радица Крапчевић, Жика Ватра. Наравно било је још квалитетних професора старе гарде, јер је крушевачка Гимназија вазда располагала квалитетним кадром.

ПРЕДРАГ - БАКИ ЂОРЂЕВИЋ

(1940, Крушевац)

ВОДЕЋИ ЕНДОКРИНОЛОГ

Провео је много времена у светски признатим научним институцијама и лабораторијама Европе и Америке истражујући област имунопатологије инсулина

Као гимназијалац - Предраг Баки Ђорђевић хтео је да иде у Дипломатску новинарску школу, па да студира права да би наставио у очевој адвокатској канцеларији, али се на крају одлучио за студије медицине.

Научно ангажовање Предрага Ђорђевића почело је 1963, по завршетку Медицинског факултета Универзитета у Београду, када је изабран за асистента. Дефинитивно се определио за научно-истраживачки рад на проблемима имунолошке резистенције на инсулин, преласком на Интерну клинику "А" у Београду.

Докторску тезу под насловом "Антигеничност најчешће примењиваних препарата инсулина" одбранио је 1976. на Медицинском факултету у Београду.

Др Предраг Ђорђевић је провео много времена по светским признатим научним институцијама и лабораторијама Европе и Америке истражујући област имунопатологије инсулина, а по питањима трансплантације ендокриног панкреаса боравио је у Москви 1966. године и више пута у лабораторијама Шведске, Немачке и Италије, често и са својим сарадницима. Резултати истраживања на трансплантацијама којима је руководио проф. др Предраг Ђорђевић, омогућили су да су у Врњачкој Бањи и Београду, до сада одржана четири Интернационална симпозијума уз учешће најпознатијих европских и светских стручњака из ове области.

Пре више година, проф. др Ђорђевић формирао је тим састављен од цитолога, патохистолога, имунолога, клиничара дијабетолога и хирурга из више лабораторија и установа у Београду. Као руководилац тима, урадио је 10 трансплантација најсавременијом методом и тиме сврстао Центар за дијабетес Института за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма Клиничког центра Србије, чији је био и дугогодишњи директор, (начелник поменутог Центра) у ред неколико центара у Европи и свету. Ово је једини центар у нашој земљи који примењује ову методу. Са тимом је учествовао и у Интернационалном научном пројекту, у истраживању студијске групе за исхрану у саставу Медитеранске групе за дијабетес у време највећих притисака на нашу науку, насталих због међународних санкција против Југославије.

Као аутор и руководилац бројних научноистраживачких тема и пројеката проф. др Ђорђевић је сарађивао са стручњацима Технолошко-металуршког факултета у Београду, Института ИНЕП у Земуну, са Институтом

за нуклеарну физику у Винчи, са Хемијским институтом ПМФ, Универзитета у Београду.

Објавио је преко 900 радова од којих су 52 објављена у водећим иностраним часописима који се налазе у Citation Index-у, а саопштавао их је и на предавањима на скоро свим Медицинским факултетима бивше Југославије и на многим страним.

Био је аутор и ретко коаутор 103 поглавља и делова поглавља, главни и одговорни уредник књига и монографија из интерне медицине, ендокринологије и дијабетологије. Више монографија о Diabetes mellitus-у, са учешћем многобројних истакнутих иностраних аутора, чији је проф. др Ђорђевић одговорни уредник и аутор су изашле из штампе.

Био је ментор у више од 90 магистарских и докторских дисертација. Проф. др П. Ђорђевић је председник Удружења ендокринолога Југославије, члан Научног друштва за историју здравствене културе Србије, члан Научног већа Клиничког центра Србије, дугогодишњи члан и ранији председник Ендокринолошке секције Српског лекарског друштва (СЛД), члан Медицинске академије СЛД и бројних медицинских и научних удружења, друштава и уредништава у Европи и Северној Америци.

Поред бројних захвалница, плакета и повеља СЛД, проф. др Предраг Ђорђевић је одликован Орденом заслуга за народ са сребрном звездом и добитник је две плакете града Београда. За дугогодишњи научно-истраживачки и лекарски рад награђен је Наградом за научни рад СЛД као и "Хипократовом медаљом", BlackSeaDiab асоцијације за укупни допринос у развоју дијабетологије..

Био је декан Медицинског факултета у Београду у два мандата, заменик председника Савета универзитета у Београду, председник Удружења универзитетских професора и научника Србије (УУПНС), чијем је обнављању рада много допринео. За нарочите заслуге од овог стручног, патриотског и надстраничног удружења, добио је плакету "Војислав К. Стојановић" која је први пут додељена 1994. године. Подпредседник је и члан Извршног одбора Интернационалног удружења универзитетских професора и предавача, са седиштем у Паризу, које је члан UNESCO-а. Био је и председник Републичке стручне комисије за дијабетес.

Редовни је професор Медицинског факултет у Београду и Нишу.

Као експерт са домаћим и иностраним признањима, проф. др Предраг Ђорђевић је члан и председник Rotary клуба Београд, оснивач истоименог клуба у Крушевцу, председник подкомитета за програм PolioPlus за све земље Дистрикт 2480, специјални саветник Гувернера за све земље Дистрикта 2480 за здравствена питања и председник Комитета лекара чланова Rotary International Distrikta 2480 који је међународна, невладина, неполитичка, хуманитарна организација и која помаже унесрећеним, болесним, старим особама као и незапосленима широм света.

ЕМИЛ КАМЕНОВ

(1940, Београд)

"ЖАЛ ЗА МЛАДОСТ"

Непрестано у сфери дечије предшколске педагогије.

Аутор стотинак радова за децу

Заокупљен науком којој је посвећен од студентских дана, хобијима у виду путовања и баштованства, Емил Каменов је понекад носталгичан за Крушевцем кога више нема. Мада уверен да је то само његова "жал за младост", ипак је остао заувек везан због најближих, сестре и два брата који у њему живе. Из односа према Крушевцу иду свакако и његова сећања на гимназију која су лепа и мање лепа, зависно од афинитета према програмираним предметима и њиховим предавачима, те су међу њима предњачиле професорке Зора Џмерковић и Вера Јанићијевић. Постигле су то својим методом рада, опхођењем, знањем, разумевањем, а понајмање утицајем на избор његовог даљег школовања.

Диплома коју је 1967. године стекао на Катедри за педагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, омогућила му је почетак педагошког рада најпре као наставнику, а потом као професору у школама за васпитаче у Кикинди и Новом Саду. Магистрирао је 1974. године на Филозофском факултету Универзитета у Београду са магистарским радом "Могућност утицаја на формирање геометријских појмова методом игре" и исте године био изабран за вишег стручног сарадника на Катедри за педагогију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, на коме је данас, на Одсеку за педагогију, редован професор за предмет Предшколска педагогија.

Докторском дисертацијом "Могућност деловања на дечију интелигенцију системом дидактичких игара", докторирао је на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

Осим неколико десетина објављених научних радова и саопштења на научним и стручним скуповима, учинак Емила Каменова у писању књига из струке и поглавља у књигама је импозантан. Међу стотинак објављених издвајају се: "Експериментални програми за рано образовање" (1982), "Интелектуално васпитање кроз игру" (1983), "Игре опажања" (1991), "Хришћанска мудрост и врлине" и "Модел Б Основа програма васпитно-образовног рада" (1995), "Методика васпитно-образовног рада" (1997), "Предшколска педагогија" (1999), "Под ластиним крилом" (2002), "Зелена планета" (2004).

ЗОРАН КАЧАРЕВИЋ
(1940, Лазарица)

СЛИКАР, КРИТИЧАР И ПИСАЦ

Од малих фељтона "Стара чаршија", "Старе чесме" и "Цртице на платну" својевремено објављиваних у Победи и Багдали настала је књига, нажалост још увек у рукопису

По матурирању 1958. године у Вишој мешовитој гимназији, Зоран Качаревић је дипломирао 1963. године на Сликарском одсеку Ликовне академије у Београду у класи професора Зорана Петровића.

Као професор ликовне културе запослен је у Гимназији "Бранко Радичевић" у Старој Пазови, где живи.

Као сликар учествовао је на бројним колективним изложбама у земљи. Прву самосталну изложбу приредио је 1984. године у Уметничкој галерији у Крушевцу на чијим Октобарским изложбама је такође често учествовао и тим путем одржавао везу са завичајем. Четврту самосталну изложбу имао је у Галерији Коларчевог универзитета у Београду септембра 2004. године на којој се представио колажима. Њихову основу чине архитектуални амбијентални исечци или само архитектуално-геометријски елементи уз фигуралне елементе или без њих, чиме "Зоран Качаревић досеже доживљај чисте архитектуалне фантастике. А у свима (колажима) се доследно служи омиљеним изражајним средствима: контрастом, динамиком и ритмом", како је написао критичар Балша Рајчевић.

Уз сликарство и педагошки рад, Зоран Качаревић се бави и ликовном критиком као стални сарадник угледног београдског стручног часописа "Ликовни живот".

Аутор је књиге "Питање слике" (1999) која по речима др Станислава Живковића представља новину и допринос нашој иначе скромној стручној литератури коју одликују ауторово завидно познавање материје, способност анализирања, стручност, прилаз проблематици...

Својевремено је објављивао у "Победи" и "Багдали" мале фељтоне: "Стара чаршија", "Старе чесме" и "Цртице на платну", од којих су настале књиге, нажалост, још увек у рукопису. Исте судбине је и монографија о Јовану Ерићу Гаји, једином ликовном уметнику Крушевца после II светског рата.

Члан је УЛУС-а.

ГРАДИМИР МОСКОВЉЕВИЋ МОСКО
(1940, Крушевац)

ФИЛОЗОФ, АДВОКАТ, ПИСАЦ

Студирао чисту филозофију и светску књижевност у Паризу, да би се ипак посветио адвокатури и остао веран писању

Своју склоност за писање исказивао је Градимир Московљевић већ као ученик осмогодишње школе када су почеле да пристижу и вредне награде. На почетку је била Прва награда за причу добијена 1955. године поводом отварања библиотеке у Крушевцу, а потом, такође Прва за писмени састав из српског језика на малој матури. Награде за литерарне саставе низале су се и током гимназијског школовања. Добио је две прве награде за есеј и причу на јавном и анонимном конкурсима Дома ЈНА у Крушевцу и Прву награду на матурском писменом задатку из српског језика. Уз његов очигледан таленат, били су ту и утицаји, и разумевање његових професора др Вере Јанићијевић, Зоре Џмерковић, Буде Ковбаско, Спасоја Илића, дакако и врсног Миодрага Вујића као и Качаревећа, али разумљиво, на сасвим посебан начин.

Матурирао је 1959. а дипломирао на Правном факултету Универзитета у Београду 1965. године. Студирао је чисту филозофију и светску књижевност на Alliance française у Паризу, па отуда и одлично савладан француски језик који је једне школске године предавао у осмогодишњој школи у Плешу, да би се потом дефинитивно посветио адвокатури и остао веран писању.

У стручном часопису СФРЈ "Југослијенска адвокатура" објављивао је радове из теорије кривичног и цивилног права. На другом и трећем научно-стручном скупу саобраћајно-техничких вештачења у Београду и Аранђеловцу, имао је реферате који су објављени у Зборницима за 1995. и 1996. годину. Као дугогодишњи учесник у раду Филозофско-књижевне школе у Крушевцу која од оснивања 1989. године окупља елиту српске филозофско-књижевне и историјске мисли, објављивао је радове у Зборницима за 1995, 1996, 1998, 2003. и 2004. годину.

У београдским часописима "Бранич", "Савременик", "Књижевне новине", у крушевачкој "Багдали" и "Синтези", краљевачкој "Повељи", загребачком "Сириусу" и подгоричком "Стварању" и "Јустисији" публикује студије из правне струке, поезију, прозу и есеје из књижевности, историје, социологије и филозофије.

Посебну пажњу Московљевићевог књижевног стваралаштва завређују следеће књиге: "Вечита одбрана" I и II (1992, 1994), правне приче са

теоријским уводом проистекле из адвокатске праксе у издању Сфаироса из Београда која је 2002. године имала друго прерађено издање издавача Пандекта и Центра за транзицију Црне Горе; приповетке "Јер сутра више не постоји" (1994) и збирка песама "Зеленходи" (1995) издавача Сфаироса; есеји "Медитације и ..." (1996) и "Поглед са стране"(2003) у издању крушевачке Багдале и романи "Демон и сан"(1997), "Циркус"(1999), "Демон и сан I" (2000), друго прерађено издање и "Прозирно око" (2001) објављен под псеудонимом "Моско", издатих од издавачких кућа "Апостроф", "Просвета", односно "Сфаирос" из Београда.

Уз дугогодишње чланство у Књижевном клубу "Багдала" чији је и председник у четири мандата, Градимир Московљевић је и политички ангажован. Био је одборник на еснафској листи крајем осамдесетих и кандидат за републичког посланика Демократске странке почетком деведесетих година прошлог века.

Посвећен Крушевцу рођењем, школовањем, делањем у адвокатској струци, политици и књижевности, праћењем и учешћем у његовом укупном уметничком, односно културном животу, као и свако добронамеран, сматра да је његовом родном граду неопходно хитно враћање себи, свом достојанству и моралу.

НОВИЦА РАКИЧЕВИЋ

(1940, Лепенац)

СТУДЕНТ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Волео је да игра шах, да се аматерски бави спортом и ратарским пословима, а пише и поезију

Стичући прво школско образовање у родном месту, нижу гимназију у Брусу, а гимназијско у кнежевом Крушевцу, Новица Ракичевић је током школовања исказивао велику склоност према природним наукама. Захваљујући тим склоностима и очевом избору места студирања, дипломирао је 1966. године, као студент генерације, на Групи за хемију Филозофског факултета Универзитета у Приштини, те му је Косово постало и простор породичног, професионалног и научног живота.

Стицањем научног степена магистра физичко-хемијских наука 1972. године на Катедри за физичку хемију Природно математичког факултета Универзитета у Београду, употпунио је своју љубав према природним наукама, новим сазнањима из области физике и математике. Наслов магистарског рада био је "Карактеристике плазме једносмерног електричног лука који гори у атмосфери угљен-диоксида".

Педагошком раду посветио се 1968. године избором за асистента, 1973. године за предавача а 1995. године за доцента за физичку хемију на Природно математичком факултету Универзитета у Приштини. Те године, на истом факултету докторирао је са докторском дисертацијом "Електрохемијско добијање никал-фосфор и никал-кобалт-фосфор легура" којој је претходио озбиљан, дуготрајан теоријски и експерименталан рад. Из ове дисертације су произашле публикације у домаћим и страним часописима из струке, а од два заштићена патента, један је међународне вредности.

Број предмета које је држао био је импозантан: физика, аналитичка, општа, неорганска и органска хемија, виши курс неорганске хемије, технологија, електрохемија, електрометалургија...а на почетку педагошке каријере изводио је и све вежбе.

Објавио је у научној литератури и саопштио на научним скуповима у земљи и иностранству педесетак научних радова из разних области истраживања, а међу главним су му хемијски извори једносмерне струје, технологија добијања амонијака из споредних производа при гасификацији лигнита за термоелектране на Косову. Тим темема је уствари посветио највећи део свог стручно-научног рада са идејом да са њим и даље настави.

У оквиру Међународне научно-техничке сарадње провео је 10 месеци на Универзитету у Софији 1990. године, као и на многим факултетима и вишим школама у Приштини, Косовској Митровици, Звечану, Крагујевцу... Пре посвећивања педагошком раду, године 1961. био је референт за рад и радне односе и инспектор рада у СО Брус, а потом, око три месеца, гле изненађења, и рудар у руднику мрког угља у Горобници код Чачка.

Волео је у младости да игра и изучава шах, касније да се аматерски бави спортом, да се посвећује ратарским пословима у родном крају, да пише поезију коју повремено објављује.

Јак печат карактеру Новице Ракичевића, још у раној младости, дала је родитељска љубав и њихова строгост у васпитању, те је захваљујући томе формирао јаку вољу, енергичност, самокритичност, толеранцију и разумевање према другима чиме је стекао популарност не само студената већ и свих сарадника и колега.

РАДМИЛА ЋАЛОВИЋ

(1940, Тулари, оп. Медвеђа-2003, Београд)

ПРВА МЕЋУ НАЈБОЉИМА

**Блиски уметнички сарадник филмских стваралаца.
Знатижељна, дружељубива и посвећена послу**

Из родитељског дома, Крушевачке гимназије у којој је матурирала 1959. године, са студија Историје уметности на Филозофском факултету Универзитета у Београду, Радмила Ћаловић је понела лепо васпитање и лепе манире, знатижељу и велико знање, дружељубивост, изузетну толерантност и посвећеност послу за који се определила, а то су били филм и телевизија.

Зато није случајно што је била блиски уметнички сарадник филмским ствараоцима који су се одликовали смелошћу, новим идејама или трагали за новим филмским изразом било да је реч о играном филму или документарним делима.

Тако је била уз Кокана Ракоњца у филму "Сазидани", што је и њен први рад у филмској екипи, уз Бранка Плешу у његовом ТВ филму "Лилика", уз Драгољуба Голубовића у ТВ филму "Бомбаши". Срђану Карановићу је била најближи сарадник у филму "Мирис пољског цвећа" и у култној ТВ серији "Грлом у јагоде" која се и данас, мада су минуле деценије репризира, Едуарду Галићу у ТВ серијама од по 15 епизода "Опаљени грм" и "Светозар Марковић" или Бори Драшковићу у филму "Вуковар, једна прича"...

Као поуздани и професионални сарадник наведених редитеља и уз то преко двадесет година члан Удружења филмских и телевизијских уметничких сарадника Србије у звању секретар режије, Радмила Ћаловић је овладала знањима филмске уметности да би се касније, од 1994, нашла у Образовно-научном програму Радио-телевизије Србије.

У емисијама које је потписивала и сценаристички је обликовала целину чиме је као успешан редитељ инвентивношћу и драматуршком визијом стварала склад, што је чинила и у емисијама уживо, када је потребно донети одлуку у тренутку. То, наравно, не може баш сваки редитељ, а она је могла, како су оцењивали њени сарадници и критика.

Режирала је ТВ серије за памћење: "Триптих", "Наслеђа", "Образовно огледало", "Нешто више", "Раскршћа", "Музеји Србије"...

Као стручни сарадник радила је на серији "Сведоци векова". Остварила је више стотина емисија и око хиљаду филмских записа и за сав тај рад добила многа признања.

Дала је велики допринос у серији монографија о културно-историјским споменицима, српским црквама и манастирима. Уградила је своје знање о архитектури и сликарству средњег века, о немим сведоцима векова на фрескама Богородице Љевишке, Грачанице, Пећке патријаршије, Сопотана, Великих Дечана...

Сваки споменик је доживљавала као белег националне прошлости и то у време када се над овим делом Србије опасност већ увелико наднела.

Несумњиви допринос био је и приликом снимања монографија о српским културно-историјским споменицима у Македонији пошто их је све претходно обишла, обрадила, записала значајно и на тај начин откривала екипи по неку драгоценост, како не би остала незабележена.

Цитирала је сарадницима сећања угледног професора архитектуре Александра Дерока у жељи да их забележи филмском траком... Причала је екипи о мишљењу великог стручњака Окуњева да је у Нерезима нашао "ново сликарство на основу којег отима Италијанима ренесансну уметност и даје је овамо, Балкану XII века..."

Та њена казивања, скоро успутна и тактична, помагала су екипи да током снимања преданије раде, са неком врстом посвећености.

Радмила Ћаловић је остала у сећању својих сарадника и дугогодишњег уредника Радио-телевизије Србије, уваженог господина Петра Савковића, "као тихи одмерени, достојанствени, креативни човек. У многе се разликовала од средине у којој је радила, али је ту уочљиву личну аутономност успевала да очува. Људи су је због тога поштовали". И због свега што је урадила сматрали је првом међу најбољима.

ЉИЉАНА ВЕЛИЧКОВИЋ – ВУЈКОВИЋ

(1941, Александровац)

СПОЈ ДВЕ ЉУБАВИ – АРХИТЕКТУРЕ И ПРИРОДЕ

Опредељена за науку која доноси лепоту и културу живљења. Предана настави и својим студентима

Неко ко је током осмогодишњег школовања у Врњачкој Бањи и гимназијалског у Крушевцу (матурирала 1960.) био подједнако заинтересован за све предмете и био у свему одличан, као што је била Љиљана Величковић, није имао недоумице у одлучивању о животном позиву. Математика јој је ишла од руке, а са њом и сви сродни предмети, такође и језици, посебно француски тако савладан на приватним часовима у Врњачкој Бањи да готово и није било потребе учити га у гимназији. Могла је, дакле, да се упише на било који фалкутет, али је архитектура некако највише “вукла”. Није остала равнодушна и на став оца, инжењера шумарства, истина “бујичара”, да се упише на Шумарски фалкутет.

Формирање смера за пејзажну архитектуру баш те школске године определио је њену оријентацију ка будућој струци „*на сам*“, како рече, *“због новог смера изабрала пут мога оца који нас је, док смо нас троје деце били мали, водио по шумама и планинама и на неки начин преносио на нас своју љубав према природи и значај боравка у њој”*.

Уписом на Шумарски фалкутет Универзитета у Београду спојила је своје две љубави, архитектуру и природу и уједно исказала поштовање према родитељу који је имао слуха и процену за професионалну оријентацију своје кћери.

Као стипендиста Универзитета и студент генерације дипломирала је 1964. године и већ се следеће нашла у београдској фирми „Расадници“ и остала у њиховим пројектантском бироу „Вртна архитектура“ до 1970. године.

Доласком на Шумарски фалкутет 1970. године почела је њена оријентација ка науци. Темом „Ружа као композициони елемент у пејзажној уметности“ магистрирала је 1975. године, а 1988. и докторирала на истом фалкутету, са темом „Истраживање и планирање оптималних система зелених површина у неким градовима средње величине у Србији“.

Као експерт Југословенске мисије за израду програмског развоја и унапређења зелених, спортско-рекреативних и туристичких површина у Зеленоортској републици боравила је 1979. године. Следи тромесечни боравак 1981. године у Холандији где се упознала са научним и стручним радом у области планирања, пројектовања, конзервације, реконструкције и

другим дOMETИМА пејзажне архитектуре. Свакако и следећи боравак у овој земљи цвећа (1989) као стипендиста холандске Владе када је посетила факултете и институте Амстердама, Утрехта, Хага.

Избором за асистента, преко избора за вишег сарадника, доцента и ванредног и 2001. године за редовног професора, Љиљана Величковић-Вујковић се укључила у наставу на Одсеку за пејзажну архитектуру на предметима Пејзажна архитектура, Уређивање предела и Техничко цртање, а од 2001. године и Историја пејзажне архитектуре.

Од самог почетка се ангажовала у раду са студентима завршних година у практичној и теренској настави у земљи и иностранству. Држи наставу и на постдипломским студијама из области планирања зелених површина. Ментор је у више магистарских радова и за полагање стручних испита, и експерт Савезног секретеријата за развој и науку у области Шумарства од децембра 2002. године.

Аутор је уџбеника „Планирање и пројектовање зелених површина”(1995), првог универзитетског уџбеника код нас из ове области. Други део уџбеника „Техника пројектовања у пејзажној архитектури” са још два аутора објављен је 2003. године. У припреми је „Историја пејзажне архитектуре”.

Уз магистарски рад и докторску дисертацију објавила је 100 научно-стручних радова, а самостално или у коауторству објавила је поједине прилоге у шест монографија. Популарно писане чланке објављује у стручним часописима, а у ревији „Шуме” стални је сарадник у рубрикама „Паркови Србије” и „Савремени трендови у пејзажној архитектури.”

Запажене су и њене презентације паркова и парк шума десетак градова Србије, њихов постанак, развој, стил и друге значајне карактеристике. За непосредне потребе привреде самостално или као члан тима израдила је преко 150 пројеката и учествовала у дванаест студија и јавних конкурса на нивоу бивше Југославије. Пет од њих је, због истраживачко-студијског карактера, награђено или откупљено, док је већина у целини или делимично реализована.

Амбициозна, вредна и неуморна, непрестано је ангажована ванаставним и друштвеним активностима као вишегодишњи секретар шеф Катедре, члан Комисије наставно-научног већа, Савета факултета...

Активан је члан ДИТ-а, редакционог одбора Гласника Шумарског факултета, „Шумарства”, издавачког савета листа “Зеленило-Београд”, члан и активиста друштва “Љубитељи ружа” и Покрета горана Србије.

Одржала је бројна предавања у оквиру Еколошких секција неких градова, Еко-кампова „Јастребац”, „Копаоник”, по локалним радијима широм Србије и београдском „202”.

Отвара, пројектује или председава жирију новосадских сајмова „Холтикултуре” и „Амбијенте” и сарађује на обогаћивању једног интернет сајта Србије и Црне Горе посвећеног пејзажној архитектури.

Опредељивањем за науку која нам осим лепоте и културе живљења, доноси љубав према природи и тако важну заштити животне средине, професор др Љиљана Величковић-Вујковић је због своје преданости настави, међу студентима стекла реноме једног од омиљених професора и пријатеља, што јој је највећа сатисфакција. И они су, поред сина и снахе, део њеног живота и подршка даљем раду и исказивању нових идеја и објављивању нових књига.

ДРАГУТИН МИНИЋ КАРЛО

(1942, Крушевац)

**"МИ СМО НЕБЕСКИ НАРОД, НЕКА НАМ ЈЕ ЛАКА
ЗЕМЉА"**

Случајно "гурнут" у новинарство.

"Град који има такво историјско наслеђе, Гимназију која је била најближа типу класичне гимназије са самим финим професорима, посебно са професором историје госпођом Десом Матић, која је неизмерно волела ђаке и умела да их уведе у историју, што може само добар човек и човек који воли људе, учинили су да се одредим за студије археологије – каже Драгутин Минић Карло, а гимназијски лист "Наши видици", за који сам писао, да заволим новинарство."

Стицајем чудних околности, као апсолвенту археологије коме је академик Гарашанин прорицао успешну научничку каријеру, било је јасно да се мора клонити археологије. По одслужењу војске буквално је био "гурнут" у новинарство заслугом Николе Ђорђевића Пашкиша из НИН-а. У почетку је то била радозналост и могућност да се заради, а онда је дефинитивно дошла љубав за новинарство и археологија је полако одлазила у заборав.

Од 1971. године био је новинар "Радио ТВ ревије" од почетника на ситним најавама програма, преко помоћника главног уредника до 1989. године када је изабран за главног и одговорног уредника. Као први главни уредник, у то време (1990-1992) најтиражнијег недељника на Балкану, добио је годишњу награду "Политике". Добио је и "Зелени лист" Радио Београда као први главни уредник који је увео Зелену (еколошку) страну.

Седам година је писао рубрику "Мање више плус" која је у Радио ТВ ревији остала и по његовом подношењу оставке 1994. године. Почетком 1995. је пребацио у "Јеж" као сталну рубрику под новим именом "На ивици марице". За седам година у овој ревији објавио је преко 2.000 афоризама које је у почетку писао из хобија а данас, прикупљене, преточио, по редоследу објављивања, у своју другу књигу која је добила наслов "Десет година које су потресле свест".

У избору "Јежа" на Фестивалу у Будви 1994. године Карлов афоризам "Ми смо небески народ, нека нам је лака земља", изабран је у 10 афоризама деценије.

Сарађује у готово свим дневним листовима и недељницима, подразумева се и у крушевачкој "Победи", а на РТК-Радио телевизији Крушевац, два пута месечно води Клуб-К. У листу „Шесто чуло“ објављивао је приче из света фантастике од којих је касније настала његова прво објављена књига "Приче шестог чула".

Налазећи непрестано инспирације у нашој стварности, како сатиричару и доликује, Драгутин Минић Карло је непрестано бележио, писао. Тако је настала књига сатиричне прозе "Југоисточно од раја" из 2000. године у којој је, у њему својственом стилу, закључио да је живео југоисточно од раја све док се није променио (гео)политички положај његове земље. Па потом, покушавајући да нас увери да је рођена Нова Србија, окренуо се новој теми "профилима из анфаса" које је објавио у књигама "Профајлер I", награђену наградом "Радоје Домановић" и "Профајлер II". Године 2004. дочекали смо и његову шесту књигу "Карлове приче", сатирично штиво на наше, српске теме и приче о васпитању генерације којој припада. Аутор увода Мома Капор је, уз препоруку читалачкој јавности нагласио да је овим делом Карло Минић "вратио изгубљену наду у повратак кратке приче у наше све досадније и дуже животе".

Одлазећи из Хаџи Антићеве "Политике" четири године је провео у "Језу" где се у "самоодбрани", како каже, бавио сатиром. Вратио се "Политици" 2003. године где је помоћник главног уредника "Базара" у коме његова сатирична колумна носи назив "Базар тапштине" док у "Политици" недељом уређује "Сатирикон".

Више година је био председник жирија некада Југословеског, а данас, Светског фестивала хумора и сатире "Златна кацига" који се сваког 1. априла одржава у Крушевцу. Маја 2003. године Драгутину Минићу Карлу уручена је "Златна кацига", Награда за животно дело у области хумора и сатире.

Браћајући се са честих путовања по белом свету, као новинар и помало археолог, доносио је необичне интервјуе и репортаже. Са Олимпијаде 1976. године донео је интервју са холивудском звездом, код нас врло популарном у то време, Ширли Меклејн; отишао је не због фудбала и дошао до Пелса; направио је и у НИН-у објавио, интервју са Шоном Мек Брајдом, ирским политичаром, високим функционером УН, који је на свету једини добитник Нобелове и Лењинове награде за мир; док је боравио у Торонту, сачинио је разговор са Никлом Пашићем (објављен у НИН-у), унуком славног председника српске владе; затекавши се у Израелу, три дана је трагао за задужбином краља Милутина на коју се изгубило памћење. Открио је, уз помоћ једног грчког монаха, да имање на коме је краљ Милутин, у славу велике српске победе 1313. године, подигао цркву "Св. Архангела", болницу и гостионицу, данас припада Грчкој патријаршији. Сликао је и објавио у Радио ТВ ревији, што је одмах пренело и "Православље".

Као изузетно талентовани афористичар, сатиричар, новинар и књижевник Драгутин Минић Карло је у жанру који му је примаран добио, поред наведених, и награде "Вуко Безаревић", "Јован Хаџи Костић" и бугарску, значајну светску награду, "Алеко", својевремено додељену Саројану, Хајриху Белу... и нашем ВИБ-у, којима се поноси, као што се поноси што је један од ретких одличних ученика који је понављао, јер се и то дешавало у крушевачкој Гимназији, и тако стекао привилегију да прославља матурске јубилеје са генерацијама '61. и '62.

МИЛАН Б. КНЕЖЕВИЋ
(1942, Горњи Ступањ)

ПРИЧЕ ИЗ ЖИВОТА

Своје дружење са народом и истраживање народног живота искористио је најбоље у својој професији радијског новинара.

Стављајући у фокус свог интересовања народни живот, људе из народа, њихове животне средине, теме и локације, Милан Кнежевић је обезбедио место међу ретким репортерима који су остали верни свом новинарском фаху до данашњих дана.

Школовао се у родном селу, затим као ђак пешак у Горњем Злевињу, у крушевачкој гимназији и на Филозофском факултету Универзитета у Београду, на Групи за светску књижевност, са теоријом књижевности, на којој је апсолвирао.

Гимназијско школовање, колико значајно за његову професионалну оријентацију, толико познато по његовој особености у понашању, по таленту за књижевност, математику, по глумачком умећу, било је на неки начин и бунтовничко.

Тако, био је један од петорице ученика који су пушили у I разреду, што је знао, али држао у тајности, разредни старешина, легендарни Драгче Поповић, професор латинског језика „Соколима сивим“, односно „Соколицама“, како се обраћао ученицима. Успео је и да понавља јер је те школске године 1957/58. носио дужу косу од девојака, а директорка школе, немоћна да му нареди да се ошиша, јер је њен супруг са Милановим дедом дизао устанак у Жупи, утицала је да падне из два предмета „од којих сам у то време зарађивао лепе паре дајући часове и пишући писмене вежбе онима који су имали паре и нису имали у глави. Паре сам, нажалост, трошио на оно што је Драгче знао. Из „бунта“ нисам изашао на правни, већ сам три месеца похађао Индустријску школу, „14. октобар“, тако да и данас одлично турпијам.“

Веза директоркин супруг-деда, вратила га је у гимназију као најбољег математичара који је, као „петак“, два пута замењивао професора математике великим матурантима.

Током VI разреда, због шестомесечног боловања, за разоноду је изабрао решавање математичког проблема, али је у следећем разреду ипак пао из математике, па је положио, јер „је дивни чика Вуја увидео да мене занима глума, српски, рецитовање и једноставно, није ме ни питао. И пред матуру, написао сам задатак очекујући позитивну оцену.

Писмени је био неоцењен и на моје питање зашто нема оцене, одговорио је: „Бежи на место да ти не залепим кеца да се пушиш целог живота“.

Милан Кнежевић помиње генерације од 1936. године које су имале невероватну срећу уз професоре којима су, поред знања, једина љубав била

ученици. То се осећало и у његовој, поготову што је „утицај Милоша Петровића на мене био огромен јер нас је све волео и учио животу, али и тачности, веровању у себе. На његову тему „Ракић-Модерни Митке“ за матурски рад, добио сам награду у књигама КК „Багдада“; уз његово тромесечно вежбање у рецитовању песме „Успаванка за погинуле...“ изазвао сам сензацију не само у гимназији, позоришту, граду...; и у драмској секцији је имао свој допринос режијом у Шареној лопти „Игора Тортора у којој сам имао улогу, а приређивана је у школи, граду и околним местима. Током рада у Драмској и Литерарној секцији, дошло је до побуне нас двадесетак против директоркиног „тренирања строгоће“ која је потом попустила, а како је Позориште било у кризи, по његовом обнављању напором и знањем чувеног Боре Михајловића, на препоруку Хардија, који ме је „открио“ у гимназији, добио сам улогу у Позоришту у „Вечитим студентима“.

Иако је, доласком на факултет постао члан „Експерименталне сцене“ која је играла први физички театар 1964. или осам година пре „Living театра“ на БИТЕФ-у, затим и први председник и оснивач Драмског експерименталног студија, који и данас постоји као једино позориште на Новом Београду, добио је спикерски посао у Радију Студентског града, да би на крају добио стално запослење у Радио Београду.

Низом околности постао је водитељ емисије „Аутобус у пола шест“ 1971. године која је за неколико месеци постала најслушанија емисија у то време. Услед реорганизације програма, она је уташена, а Кнежевић прелази на I програм Радио Београда где је радио Јутарњи програм са прекидима до 2002. године, затим „Приче о селу“ и „Радосница“. „Укидањем народа“ 1995/96. и ове емисије су укинуте, тако да још увек ради две једночасовне емисије „Стари записи Милана Кнежевића-Приче о селу“ и „Нови записи Милана Кнежевића-Приче о селу“.

Дружећи се углавном са народом, уверен и заслугом професора српског језика Адама Стошића који је у V разреду држао предавања о народној књижевности, чиме је утицао да се бави истраживањем народног живота, објавио је књигу народних умотворина „Преља на Месецу“ у серији „Расковник“, 13 прича о нечастивим силама у монографији „Воденица Божја и ђавоља“ М. Дедића и М. Вујанића, награђеном на београдском Сајму књига и сачувао у листовима „Задруга“, „Наш народни живот“ и „Расковник“. Припремио је књигу са 56 прича о нечастивим силама, књиге „Непозната Србија“, „Нови записи народних умотворина“ и написао преко 180 прича о суживоту Срба и Рома, у намери да сачека, уколико сачека, како каже, нека боља времена за књигу. У супротном, имаће се чиме занимати његова деца.

Похађајући гимназију као дете из Дома деце палих бораца пред којим још живи 46 година стара жалосна врба, због чије заштите је добио и неколико шамара, сматра да би у овом времену „ми, деца палих бораца марали да зидамо Домове старих за нас. Нажалост, ми данас поново треба да зидамо Домове за децу палих бораца. Бре човече, за чије бабе здравље“, запитао се са огорчењем Милан Б. Кнежевић лета господњег 2004.

ДУШАН РАЈКОВИЋ
(1942, Крушевац)

ШАХ - ЖИВОТ, ЉУБАВ И ПРОФЕСИЈА

Петоструки првак Балкана, носилац Сребрне медаље са Европског првенства 1983., савезни тренер и оснивач Шаховске школе, председник Шаховског савеза Србије

За Душана Рајковића шах је већ у најранијем детињству, у предшколском узрасту, представљао и игру и спорт, али је на њега Гимназија извршила највећи утицај у време када је била организатор Омладинског шаховског шампионата Југославије 1957. године. Тада је пожелио да му се најозбиљније посвети, што је уследило већ следеће године на истом Шампионату, одржаном у Радовљници, на коме је учествовао као омладински првак Србије и најмлађи учесник.

Шаховским резултатима које је Душан Рајковић, иначе најбољи ђак генерације, постигао у току гимназијског школовања, допринели су у великој мери директор школе проф. Вера Матић и разредни старешина проф. Ратко Тошовић. Својим разумевањем према шаховским активностима допуштали су врло честа одсуствовања са наставе, што је играње шаха непрестано изискивало, на чему им је Душан Рајковић бескрајно захвалан.

Као студент архитектуре, учествовао је са репрезентацијом Југославије на три светска студентска првенства и на првом од њих, заузео треће место.

Даље је био стално у успону и уз континуирани рад и труд постигао следеће значајне резултате: освојио је титулу интернационалног мајстора 1974. године и титулу велемајстора 1977. Био је петоструки првак Балкана, носилац сребрне медаље са екипног првенства Европе 1983. године, увек као члан југословенске репрезентације. Најзначајнији лични резултат постигао је као шампион Југославије 1983. године.

Од 1994. Душан Рајковић је био савезни тренер свих југословенских селекција. Те године је, на иницијативу Општине Крушевац, основана Шаховска школа са педесет полазника којом је руководио Душан Рајковић. Његови планови су ишли у правцу масовнијег оснивања школа шаха у циљу враћања угледа српског и југословенског шаха на ниво који је имао када је Југославија била друга на свету, иза бившег Совјетског савеза и продуктивнијег издавања шаховске литературе. И у овој области дао је свој допринос ауторством у више књига из шаховске теорије и шаховске почетнице.

Друштвено-политичке прилике и економске тешкоће деведесетих година прошлог века одразиле су се и на спорту, па и шаху, као његовој значајној дисциплини.

И док се спортско-шаховска јавност, не без разлога, узбуђивала због стања у Шаховском савезу Србије, фокусирајући своју забринутост према врхунским, као и младим шахистима, сматрајући их због таквог стања оштећеним, Душан Рајковић их је демантовао. Учинио је то тако што се све то време скромно, вредно и изузетно стручно бавио баш младима. У протеклих десетак година чак је осам пута организовао припреме за младе репрезентативце да би 2004. године преузео руководство за припрему наших представника на Кадетском првенству света.

Преузимајући маја 2004. године дужност вршиоца дужности председника Шаховског савеза Србије, а два месеца касније и дужност председника, са самопоуздањем и великим оптимизмом кренуо је у обогаћивање програма, побољшање рада са младима, у организовање турнира и шампионата јер је њихово неодржавање тешко погодило све врхунске шахисте, не би ли нашем шаху повратио некадашњу међународну репутацију.

Уверен да су млади једини прави шаховски потенцијал, највише се њима и посвећује. Рачуна, између осталог, да ће и покретање занимљивог шаховског часописа намењеног превасходно младима, бити још једна могућност да се крене правим путем у савладавању бројних тешкоћа које последњих година оптерећују наш Шаховски савез.

Добитник је Октобарске награде Смедеревске Паланке у којој

живи.

Шах, који није спорт јер обухвата целокупни човеков живот са свим његовим елементима знања, културе, интелекта и који истовремено и јесте спорт јер се броје спортски резултати, за Душана Рајковића, једног од најугледнијих шаховских посленика код нас, је највећа љубав, живот и професија.

СЛОБОДАН СИМОНИЋ

(1942, Гњилане)

ИСТРАЖИВАЧ КРУШЕВАЧКЕ ЗАВИЧАЈНОСТИ

Скромни и ненаметљиви знатижељник, безмало пола века је присутан у култури родног града

Књига “110 година крушевачке периодике” издата 2003. године је својеврстан доказ улоге и важности бројних крушевачких гласила која су дала велики допринос развоју културе и свеопштем напретку овога краја у раздобљу дужем од једног века. Њен аутор, мр. Слободан Симоновић, истраживач крушевачке завичајности је улажући огроман труд извршио најдетаљнија истраживања по архивама и библиотекама широм земље, како би овом књигом сачувао постојећу документацију, макар и фрагментарно. Тако, проналази прве крушевачке новине “Глас Крушевца” из 1891, прве службене крушевачке новине “Народна самоуправа” из 1891, лист “Ђаволан”, писан руком, раритет српске културе из 1892. године, који се данас чува у фонду Народне библиотеке Србије. Обухватио је и отварање прве штампарије у вароши 1885. године, иначе пете по реду у Србији и историјат свих следећих штампарија и њихове власнике, које су значајне за појаву првих крушевачких новина. Уз њих, и новинаре и свакако финансијере без којих штампарије и не би имале смисла.

Пратећи детаљно ток крушевачке периодике до II светског рата, евидентира потом постојање такозване ратне штампе и почетак новог раздобља у њеном развоју. Од “Победе” из 1944, најстаријег недељника, који још битише, “Вентури” и “Багдале”, два значајна гласила из области културе, књижевну критику и есејистику, аутор на тај начин бележи сва збивања у издаштву до 2000. године. Овим својим радом, путем обиља података, учинио је да се стекне слика о одређеном времену која “бележе све значајне појаве, људе и идеје”.

Из пера овог аутора изашле су књиге “Божји људи” Борисава Станковића (магистарска теза) у два издања, “Књижевна трагања” која садрже књижевно-критичке текстове о крушевачким писцима, “Ствараоци и ништителји” књига критичкополемичког приступа крушевачкој култури и њеном додиру са политиком и монографију “Дубница и Дубничани”.

Коаутор је у књигама “Народна библиотека Крушевац” (1977, 2003), “Слободарство у Његошском делу”, “Победа 1944 - 1984” и сарадник у књизи Адама Стошића “Под небом Крушевца”.

Објавио је више од 30 стручних радова у периодичној штампи. Организовао је велике југословенске научне скупове о Његошу, Косову и

био уредник објављених Зборника, као и докторске тезе М. Станковића о др Душану Радићу.

Уредио је, редиговао и рецензирао више десетина књига крушевачких аутора, посебно завичајног садржаја.

Симоновићево посвећење новинарству и истраживачко-књижевном раду започело је непосредно по завршеном школовању. По завршеној гимназији у Крушевцу 1962. године која и није била од утицаја за његово животно опредељење, али из које и данас носи поштовање према професорима издвајајући и незаборавног "Чика Вују", Радмилу Савић Матић, Миру Бабић и Братиславу Јовановић, завршио је Вишу педагошку школу (Српски језик и књижевност) у Крушевцу, па потом редовне студије 1968. године на Филолошком фалкутету Универзитета у Новом Саду на групи Југословенске књижевности. Одбранио је магистарску тезу 1977. године на Филолошком фалкутету Универзитета у Београду (књижевнонаучни смер).

Почео је као новинар у "Победи" 1963. и наставио новинарски посао у "Сремским новинама", "Ослобођењу", "Вјеснику", бањалучком "Гласу"... Бавио се педагошким радом као наставник у Основној школи, а потом професор у гимназији у Инђији.

Библиотекарству се посветио 1970. године доласком за библиотекара у Народну библиотеку у Крушевцу у којој је зачео формирање Завичајног одељења и на ком послу ради већ више од три деценије.

О његовим стручним квалитетима из ове области довољно говоре следеће функције: председник Заједнице библиотека Србије, звања библиотекар-саветник, директор у два мандата, сараник пројекта "Српска књижевна периодика" Института за књижевност у Београду.

И док се не оствари његова давнашња жеља у смислу враћања граду књижевног сјаја, заслужене издавачке куће, зачетак штампања вредних књига завичајних аутора, посебно библиотеке "Завичај", Слободан Симоновић спрема још један свој подвиг. У припреми је "Мала енциклопедија Крушевца".

Захваљујући хобијима - фотографији, прикупљању крушевачке периодике, проналажењу затурених наслова листова и часописа, овај једноставни, скромни и ненаметљиви знатижељник већ је безмало 40 година присутан у култури града.

ДУШАН СТОЈАДИНОВИЋ
(1942, Каоник)

ИСТРАЖИВАЧ ПОДЗЕМНИХ ВОДА

За развој геологије, поводом 100 година Српског геолошког друштва, добио је Повељу

Знање и искуство које је др Душан Стојадиновић стицао у раду темељио је, између осталог, и на основама које је стекао у Гимназији (1962), која је на тај начин дала подлогу његовом даљем научном раду. Тај однос Гимназије, факултета и завичаја неговао је непрестано, што се може видети и по озбиљности његовог дипломског рада и свим каснијим истраживањима на подручју родног краја.

Дипломирао је 1968. године на Рударско-геолошком факултету Универзитета у Београду, на Смеру за инжењерску геологију и хидрогеологију. На предлог свог ментора проф. др Николе Милојевића за дипломски рад је узео тему "Хидрогеологија шире околине Крушевца са освртом на досадашње и будуће решавање водоснабдевања насеља и индустрије" који га је определио за област хидрогеологије, кроз коју је изучавао и истраживао подземне воде.

Докторирао је 1992. године на овом факултету са дисертацијом под називом "Хидрогеолошке карактеристике алувијалних наслага и обода Велике Мораве са аспекта могућности искоришћавања изданих вода". Кориштећи се научним методама, дао је услове и могућности формирања лежишта подземних вода на подручју најзначајнијег речног тока Србије, дајући оцену њихових квалитативних и квантитативних својстава са аспекта могућности њиховог коришћења за потребе водоснабдевања насеља и индустрије. Због актуелности проблема водоснабдевања у Републици Србији, дисертација има и своју велику практичну примену и уједно представља и прилог даљем развоју регионалне хидрогеологије.

Резултате до којих је својим радом на истраживањима подземних вода долазио, др Душан Стојадиновић је презентовао у домаћим и страним часописима као и на бројним саветовањима, симпозијумима и конгресима, како у земљи, тако и у иностранству. До сада је публиковао 95 научна и стручна рада.

Од дипломирања до данас, др Душан Стојадиновић ради у Институту за водопривреду "Јарослав Черни" у Београду, учествујући као истраживач у 80 најзначајнијих водопривредних студија, елабората и пројеката који су се изводили у нашој земљи и иностранству.

У решавању често сложених и комплексних водопривредних проблема посебно у истраживањима и заштити подземних вода, користи савремене методе истраживања и најновија светска достигнућа. У том погледу одржава контакте и негује сарадњу са водећим међународним научним институцијама из ове области. У току свог научног усавршавања, имао је студијске боравке на факултетима Универзитета у Монпељеу у Француској и Миннеаполису у САД.

Данас је др Душан Стојадиновић у статусу вишег научног сарадника и водећег истраживача ове научне институције.

За допринос развоју геологије у нас, добитник је Повеље поводом 100 година постојања Српског геолошког друштва. Члан је Националног комитета Интернационалне хидрогеолошке асоцијације (I.A.H).

Веза др Стојадиновића са завичајем била је увек присутна, као и жеља да му помогне. То је показивао од дипломирања па све до данашњих дана, било да је радио на студијама и пројектима у земљи или иностранству. Увек се враћао истраживањима свог завичаја. Касније, из ових активности проистекли су пројекти о минералним водама у Белој Води, чувеној по беловодском пешчару и вештим клесарима, по Колонији "Беловодска розета", али мало познатој као бањском лечилишту из средине претпрошлог века и Ломници, некада познатом изворишту минералних вода. Затим студије водоснабдевања становништва и привреде општине Трстеник, као и решавање локалних проблема водоснабдевања сеоских насеља-родног Каоника, Сушице, Здравини, Срња и индустрије Крушевца.

О резултатима ових истраживања, као и других, упознавао је домаћу и међународну стручну јавност путем многобројних конгреса, саветовања и симпозијума одржаних у јапанском граду Кјото, Рио де Жанериу, Лисабону, Дебрецину у Мађарској, Дарвину у Аустралији, Висли у Пољској, Болоњи, Софији, Сплиту, Охриду, Љубљани...али и широм наше земље, попут Шабца, Беле Воде, Београда, Аранђеловца, Новог Сада, Херцег Новог, Кладова, Врњачке Бање, Матарушке Бање...

У области монографских приказа, до сада је публикувао монографије "Геолошке прилике терцијалног басена долине Рибарске реке на подручју Каоника и Ђуниса" (1994), "Хидрогеолошке карактеристике великоморавског басена" (1997) и 2004. године "Водни потенцијал крушевачке области", у којој је сумирао свој целокупни рад на овом подручју. На тај начин др Душан Стојадиновић остварује најбољу везу са завичајем и дуг који у себи према њему носи.

ДУШАН ЗУПАН
(1943, Крушевац)

ХРОНИЧАР ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДРАМЕ

Као дописник упознао је људе на високом нивоу америчке политичке хијерархије - од Овалног кабинета Беле куће преко Стејт департмента до Конгреса

Изгледало је још у Гимназији да ће Душан Зупан изабрати за студије "чисту журналистику" или њој најсроднију науку јер је новинарство већ у то време за њега било нека врста "породичне мануфактуре": брат од ујака Саша Симић је био познати "Победин" новинар, снаха Радмила Симић професор српског и руског језика, краће време после рата радила је волонтерски као дописник Танјуга из Крушевца. Он је из школе понео многе награде за радове на задате темате и већ у шеснаестој години објавио у "Победи" свој први текст. У то време, међутим, журналистике још није било на нашим факултетима па не чуди што је, по завршеној матури, 1962. године уписао Правни факултет Универзитета у Београду. За мање од четири године је дипломирао и одмах, у септембру 1966. године, уписао трећи степен на Катедри за међународно право и међународне односе. На препоруку професора са Правног факултета, добио је стипендију Европске заједнице завршно постдипломске студије политичких наука у Француској, у Европском универзитетском центру у Нансију.

За 26 година, колико је у Танјугу провео, Зупан је прошао кроз све редакције од приправника до главног уредника. Чак и једногодишњи прекид за одслужење војске 1970/71. није протекао без новинарства. У Генералштабу ЈНА у Београду радио је као новинар у часопису "Војни информатор". У периоду од 1978. до 1982. Зупан је радио као дописник Танјуга за земље Магреба, са седиштем у Алжиру. Извештавао је о дубоким променама у тој земљи после смрти председника Хуари Бумедијена, наговештавао буђење исламског фундаментализма, писао репортаже из рата у Западној Сахари и - покушавао да помогне у пословима око продаје Алжиру грађевинских машина крушевачког "14. октобра".

Од 1987. до 1991. године радио је као дописник из Вашингтона и, стицајем околности, постао један од хроничара југословенске драме. Многобројни наши политичари дефиловали су у престоници најмоћније светске силе тражећи подршку за своје сецесионистичке планове. Долазили су и високи представници тадашње савезне државе. За дописника Танјуга то је била прилика да упозна већину оних који и

данас имају, или су имали, улоге у отцепљеним републикама – Изетбеговића, Силајџића, Рупела, Петерлеа, Параге, али и оне који су сада политички мање активни као што су Анте Марковић, Врховец, Тупурковски, Становник, Прегл, Угљанин, Лончар... *"Једино из Србије и Црне Горе није нико долазио, а требало је"*, каже Зупан. Посете политичара и политички контакти су били и прилика да дописник Танјуга посети и важна места и упозна људе на високом нивоу америчке политичке хијерархије - од Овалног офиса Беле куће, канцеларије америчког председника, преко Стејт Департмента до Конгреса, не рачунајући институције какве су Међународни монетарни фонд и Светска банка.

"Присталица сам тезе да народ треба све да зна", каже Зупан и присећа се многих признања које је примао за свој рад, али и непријатности које је доживљавао када је обелодањивао неке тада "непријатне" изјаве. Тако га је тадашње руководство Танјуга замало вратило кући из Вашингтона, јер је послао информацију о Изетбеговићевој изјави у тамошњој цамији: *"Ако се зарати у Босни, муслимани ће пактирати са Хрватима. Изетбеговић није ни у сну могао да претпостави да ће Танјуг за њим чак и у цамију а време је најбоље показало да ли је дописник имао право што је ту информацију послао"*, каже Зупан.

Од марта 1992. до марта 1995. Душан Зупан је био главни и одговорни уредник Танјуга, пошто је савезна влада потврдила вољу запослених који су га на референдуму подржали убедљиво између седам кандидата. Показало се да је колектив Танјуга учинио рационалан избор јер је Агенција у периоду рата на територији претходне Југославије, блокаде и других великих искушења задржала кредибилитет у домаћој и страној јавности, као поузда-ни, објективни и уравнотежени извор информација. У периоду 1992/93. Зупан је био и потпредседник Алијансе европских новинских агенција, што је било несумњиво признање и њему и Танјугу, у том тешком времену најжешће сатанизације Срба у свету.

Такође, у том времену је био, заједно са грчким и бугарским колегама, иницијатор сарадње међу новинским агенцијама балканских земаља.

Од 1. марта 1995. године Душан Зупан је новинарску професију заменио за дипломатију, После дужности у Министарству иностраних послова везаних за медијску анализу и медијски рат који се води против наше земље, Зупан је именован за отправника послова у Замбији, где је боравио од 1997. до 2001. године.. У то тешко време, имао је прилику да у једној нама традиционално пријатељској земљи објашњава наше ставове и оштро иступа против агресије и бомбардовања Србије. Имао је врло видљиву улогу у јавности Замбије и признање целог дипломатског кора акредитованог у тој земљи, укључујући и дипломате из земаља НАТО-а за

ту своју активност. Када је одлазио из Лусакe, по завршетку своје дипломатске мисије, амбасадори земаља сталних чланица Савета безбедности УН, САД, Француске, Русије и Кине, осим амбасадора Велике Британије који није био у земљи, приредили су посебне пријеме у његову част, што се не дешава често, тек по неком од одлазећих шефова дипломатских мисија.

По повратку у Београд, Душан Зупан се још неко време налазио и Министарству иностраних послова, а затим 2002. године прихвата дужност руководиоца Комитета за медије новооснованог Српско-америчког центра. Центар је приватни фонд чији је задатак да путем посредовања и неформалне дипломатије, а водећи се принципима реализма и сећања на раније традиционално добре и пријатељске односе, ради на унапређењу нарушених односа Србије и Црне Горе са водећом светском силом.

У том контексту Душан Зупан сада има честе контакте са америчким интелектуалцима и експертима, као и са нашим људима у Америци, са циљем да се што више развије дијалог српске и америчке стране. То треба да доведе до бољег међусобног разумевања и поновног успостављања узајамног поверења и сарадње.

Пријатељства и лична познанства које је изградио у време боравка у Америци, обновљена и проширена последњих година, већ дају почетне резултате.

САВА ПОПАДИЋ
(1943, Доња Ржаница)

ЛЕКАР ОД ИДЕЈЕ

Иницијатор оснивања Општинске комисије за сиду, оснивач и председник педијатријског актива СЛД у Крушевцу...У тренуцима одмора посвећен екологији, енигматици и фотографији

Носећи у себи веома пријатна и садржајна сећања на своје професоре из крушевачке Гимназије у којој је матурирао 1963. године, Сава Попадић се уписао на Медицински факултет Универзитета у Нишу. Током студија био је председник Удружења студената и представник студената у Савету факултета и Универзитета, веома активан у студентској организацији Црвеног крста и један од малобројних почасних чланова те организације по одласку са факултета. Био је иницијатор покретања стручног часописа студената Универзитета у Нишу "Научни подмладак", који и данас излази, и његов главни уредник у прва четири броја. По дипломирању 1969. године изабран је за асистента за предмет Патологија на истом факултету, али се ипак определио за почетак професионалне каријере у Крушевцу сматрајући га својим градом.

Запослењем у Здравственом центру, почео је са општом праксом, наставио у здравственој заштити деце да би, по положеном специјалистичком испиту из Педијатрије 1978. године, прешао на Дечје одељење болнице у Крушевцу. Током 18 година рада у Болници, обављао је дужност лекара специјалисте, начелника Одељења, а у последње четири године и заменика директора болнице. У оквиру Дечјег одељења основао је Одељење за хематологију којом је руководио. Спровођењем комплетне дијагностике и терапије свих крвних болести, Крушевац је први у Србији, ван клиничких центара, његовом заслугом, увео комплетно збрињавање болесника од хемофилије и малигних болести крви.

Магистрирао је 1980. године из области имунохематологије.

Докторирао је 1988. године са докторском дисертацијом "Кретање неких хематолошких и биохемијских параметара у раној хипербилирубинемiji новорођенчади Крушевца и околине", за коју се определио због велике учесталости новорођеначких жутица, комплексности дијагностике и терапије, као и због драстичних последица неадекватних дијагноза и лечења у граду, центру хемијске индустрије.

Звање примаријуса добио је 1989. године.

Др Сава Попадић је поред магистарске и докторске тезе објавио око 40 стручних и научних радова у земљи и иностранству. Учествовао је на бројним сипозијумима, конгресима и трибинама Српског лекарског

друштва у Крушевцу и држао предавања на едукативним семинарима намењеним другим профилима медицинских радника.

Током лекарске праксе био је активан у Српском лекарском друштву (СЛД) као члан председништва Педијатријске и Хематолошке секције, оснивач и својевремено председник Педијатријске секције подружнице СЛД-а у Крушевцу. Обављао је, такође, дужност председника Координационог одбора добровољних давалаца крви Србије.

У више мандата био је члан управе Друштва и члан редакције стручног часописа "Медицинска пракса".

Добитник је Октобарске награде града Ниша за резултате у научно истраживачком раду студената, Плакете Српског лекарског друштва, захвалница и похвала.

Од јануара 1994. године до октобра 2000. др Сава Попадић је радио у сопственој педијатријској и хематолошкој ординацији у Крушевцу и тиме потврдио колико је везан за Крушевац и поред бројних прилика да ради у познатим клиничким и факултетским установама. Ипак, почетком 2001. године прихватио је позив Медицинског факултета Универзитета у Приштини, опредељујући се за наставника Педијатрије.

Осим активности у медицинској струци и науци, укључио се и у политички живот Србије: основао је први огранак Демократске странке у Крушевцу 1990. године. Био је у три мандата председник Општинског одбора и такође без прекида члан Главног одбора Демократске странке. На првим вишестраначким изборима изабан је за одборника Скупштине општине Крушевац када је био и шеф опозиционе одборничке групе. На последњим изборима изабран је поново за одборника, првог демократског председника Скупштине општине Крушевац и за народног посланика Скупштине Србије. Био је члан и председник њеног Здравственог одбора. Члан је председништва Сталне конференције градова и општина Југославије (сада Србије и Црне Горе) и у два мандата председник Одбора за енергетску ефикасност у поменутој асоцијацији.

Дајући себе више од једне деценије политици и схватајући да је борба за људско добро, посебно дечије, на пољу медицине, изгледнија од оне у политици, др Сава Попадић се вратио 2004. године својој приватној педијатријској пракси.

Ван струке, политике и друштвених активности, др Сава Попадић има и своје личне, од дружења са својим некадашњим професорима и професорима своје већ одшколоване деце, сина позоришног редитеља и кћери драматурга, до љубави према екологији, енигматици и фотографији.

РАДОМИР АНДРИЋ
(1944, Љубање код Ужица)

ДУХ "БАГДАЛЕ"

И данас после толико година осећа се чланом "Багдале", за коју га вежу најлепше успомене, стипендија за развој песника, прве објављене књиге...

Песника, есејисту и новинара Радомира Андрића памтимо као уредника у Редакцији II програма Радио Београда, а пре те дужности и као новинара у листу "Задруга" који му је помогао да се врати исконским вредностима, селу, да упозна људе и ослушне њихову мудрост. Време пре тога везано је за Крушевац, Гимназију и "Багдалу" и на многа лепа сећања.

"Када већ говорим о гимназијским данима, радо се сећам несебичне помоћи професора Милоша Петровића, Димитрија Симића, Мире Бабић, Живорада Цветковића Жоте, Павла Бубање, строге и праведне Вере Матић и свих других који су као добри педагози утицали у формирању моје личности. Посебно што сам био млад и дошљак, изложен многим опасностима које улица нуди младом човеку. Било је и неспоразума, понављање VIII разреда због, и поред осталих одличних оцена, немачког језика, који није био у редовној настави, што сам болно поднео.

Већ у то време, као младом песнику много ми је значио књижевни клуб "Багдала" где сам нашао на свесрдну помоћ Д. Димитријевића, А. Маринковића, Б. Б. Лазаревића, М. Петровића, Ђидића, када сам, иако млад, постао члан редакције овог књижевног часописа. Оно што је интересантно, по матурирању 1965. године и одласком на студије (завршио Југословенску књижевност и српски језик на Филолошком факултету Универзитета у Београду) "Багдала" ми је доделила стипендију у виду средстава за развој песника, што је било необично и медијски интересантно, праћено лепим осећањем. Заправо, неке градове човек не воли због изгледа, већ због неких људи, због духовне везе која је у мени и даље присутна. Због тог "Багдалиног духа" осећам да је Крушевац мој завичај, због првих узбуђења и сазнања, лепоте коју сам откривао. Зато нема разлике између Крушевца и Ужица, што је моја предност у односу на друге. Уосталом, ми завичај откривамо и у имажинацији, на неком путовању, враћамо се нечему што је свето у нама и у нашој души. Такви предели око Крушевца оставили су много трага у мени и мојој поезији.

Седамдесетих година, истражујући бунаре у расинским селима које је правио и украшавао Радош Јаковљевић, бунарџија из Модрице, написао сам књигу "Бунари Радоша Модричанина", по мишљењу критика, можда моју најбољу књигу песама за коју сам добио награду града Крушевца, моју најдражу награду. На бунаре ми је указао сликар Југослав Радојчић Југа. И

сликари су били моја духовна породица у чијим сам атељеима под Багдалом откривао много лепих стваралачких тренутака.

У "Багдали" сам објавио своје прве књиге "Сунце у воденици" 1967, "Вечерњи крчаг" 1969, "Карпатско умиљеније" са Весном Парун, 1971. "Баг-дала" је, за разлику од многих других издавачких кућа, помагала и касније много младих људи, данас угледних имена наше савремене књижевности.

Везе са људима ствараоцима Крушевца су годинама јачале тако да се и даље осећам чланом "Багдале" и припадам културном бићу Крушевца. Сваке године учествујем на лепој манифестацији "Беловодска розета", а раније сам гостовао у Сликарској колонији у Дворану.

Од првих књига објављених у "Багдали", закључно са 2001. годином међу корицама нашло се тридесетак нових књига, објављених код разних издавача. У последњих десет година то су "Дечанска звона" (1995), књига есеја о поезији посвећеној Дечанима, "Чарно длето", "Бунари и розете" (1996), песме за децу "Гледалице" и "Птичије млеко" и "Румунска икона" (1997), која је следеће године преведена на румунски језик и под насловом "Икона романеска" објављена у Темишвару. Те године објавио је збирке "Исто и обрнуто" и са загребачким песником Гораном Бабићем "Измишљотине". Збирка песама "Вечера на савској лађи" из 2000. године имала је два издања, а у 2001. светлост дана угледале су изабране песме "Језни жедник" за коју је приредио студију Душан Стојковић, и збирка "Бели извор".

За своје песничко стваралаштво Радомир Андрић је добио више значајних награда и признања: "Драинчеву награду", "Исидора Секулић", Удружења књижевника Србије, часописа "Невен" као аутор шест књига песама за децу, Октобарску награду града Београда. И завичајни Крушевац му је уручио две престижне награде - "Беловодску розету" и Награду града Крушевца. По добијању Златног беоцуга Београда и значајне књижевне награде "Милан Ракић", уследиле су награде из Румуније: Специјална награда "Луцијан Блага" и награда "Никита Станеску", награде које носе имена најзначајнијих румунских поета и Велика базјашка повеља, додељена 2003. године десети пут поводом Дана Преображења Срба у Румунији. Ово највеће признање припало му је за целокупан песнички рад, а додељује га српска дијаспора у Румунији песницима из матице за допринос очувању националног духа изван њених граница. Исте године добио је Повељу Мораве. Током 2004. године награђен је наградама "Филип Вишњић" и "Златни Орфеј" Савета свесрпског фестивала младих писаца. У образложењу одлуке каже се између осталог да се *"ради о живом класику српске поезије који у својим књигама открива нове духовне видике ..."*.

Радомир Андрић је већ у неколико сазива потпредседник Удружења књижевника Србије оставши заувек веран "Багдали", њеној Редакцији, јединој Редакцији у Србији и Гимназији *"која ће нам поводом прославе 140. година постојања освежити сећања и учинити да урадимо да Крушевац добије још нових вредности, посебно у култури. Ја то чиним и кад ме зову и кад ме не зову - ја сам тамо"* - рекао је Радомир Андрић.

МИРЈАНА ФИЛИПОВИЋ -ЈЕВТИЋ
(1944, Крушевац)

ОСТВАРЕНЕ МЛАДАЛАЧКЕ ЖЕЉЕ

Припада малој групи наших научника који се баве економским аспектима енергетике, сировина и пољопривреде

Желећи од најраније младости да се посвети научно-истраживачком раду, Мирјана Филиповић је, по матурирању 1963. године, игром случаја, добијањем стипендије од "Милоја Закића" из Крушевца, кренула у област технологије. Истина је да у Гимназији није било утицаја да би се определила баш за ову или неку другу струку, али је заслугом проф. Раде Матић, разредног старешине, увек драгог човека и драгог професора и њеним посредним утицајем, стекла љубав према темељитијем раду, што је само помогло да истраје у својој младалачкој жељи.

Завршивши Технолошко-металуршки факултет Универзитета у Београду 1968. године, ради обавезе коју је имала према даваоцу стипендије, вратила се у Крушевац, за кога је и тада и данас везана не само фамилијом, већ и доживљавањем града као града културе и уметности. У њему је стекла прва знања о позоришту, музици (завршила је нижу музичку школу) и литератури, знања која је касније са љубављу продубљивала.

Мирјана Филиповић - Јевтић одбранила је докторску дисертацију почетком 1989. године на Економском факултету у Суботици Универзитета у Новом Саду, под насловом: "Регулациони механизми стабилизације извозних прихода примарних производа земаља у развоју".

У току рада, др Мирјана Филиповић Јевтић имала је више студијских боравака или учешћа у пројектима на Универзитету у Pittsbourgu у САД, на Институту за агроекономске студије у Montpellieru у Француској, у OECDy Паризу и UNCTAD-у у Женеви.

Написала је око 70 радова од којих је велики број објављен, а међу њима се, као најзначајнији, сврставају магистарски рад "Утицај промена на светском тржишту примарних производа после Другог светског рата на положај земаља у развоју" (1976), књига "Сировине у међународној трговини" (1990), пројекат за CIHEAM "La securite alimentair dans la region de la Mediterranee" (Париз, 1986), затим "Some aspects of primary commodity export earnings instability in developing countries", објављен у Зборнику радова "Primary commodities"... у Љубљани 1986.

Осим значајних чланака објављиваних у 1991. и 1992. години у часопису "Међународни проблеми", и даље повремено објављује радове.

Др Мирјана Филиповић - Јевтић припада малој групи наших научника који се баве економским аспектима енергетике, сировина и пољопривреде.

РАТКО МАРКОВИЋ

(1944, Пожаревац)

**ОСИМ ПРАВА ВОЛИ КЊИЖЕВНОСТ И ТО ОНУ
ЛЕПУ**

**Професор Правног факултета, специјалиста за уставна
питања и творац једног од наших Устава.**

"Мој однос према Крушевицу је емоционалан - каже Ратко Марковић, данас угледни професор правних наука. За њега ме везују дивне успомене из времена школовања, дечачки несташлице, чувени корзо, прво заљубљивање због којег сам једини пут у животу био на 'седмом небу' и један дивни скромни и благородни свет који је више давао другима него што је тражио за себе, који полако ишчезава. Због мог таквог, емоционалног односа, волео бих да Крушевац сачува душу да се не упресечи и стандардизује као многи наши градови, да његови грађани сачувају данас тако неисплативу људску доброту и благост, која је у моје време била својствена Крушевљанима, да сачувају људски мерак, коме су прече ствари 'за своју душу' него за свој џеп, духовитост и спонтаност, које су ушле у причу. Крушевац има уметничку душу и ја бих много више волео да негује њу а не да форсира индустрију. Тако ће бити лепши и срећнији.

Моја најјача веза са Крушевцем је моје школовање у том граду у коме сам завршио шест разреда основне школе и Гимназију и, наравно, моји професори, другови и средина. Међу професорима вазда ми је служио за углед Михаило Мика Крапчевић, професор биологије из основне школе, лакорек и бриљантан професор, непревазиђен по комплетности, дару и огромном људском шарму. И моја професорка српског језика и књижевности из Гимназије, мудра, одмерена и ефектна у изразу Братислава Јовановића.

Мој најомиљенији предмет током школовања био је српски језик и књижевност и увек сам, а и данас, више од параграфа волео стихове, романи и есеје."

Па ипак, Ратко Марковић је завршио Правни факултет Универзитета у Београду 1967. године. Радио је на Институту за упоредно право у Београду као асистент, затим као асистент-истраживач, доцент и ванредни професор за предмете друштвених наука на Стоматолошком факултету у Београду. За ванредног, а затим и редовног професора за предмет Уставно право изабран је 1980. на Правном факултету у Крагујевцу. Од 1985. проф. др Ратко Марковић је у радном односу на Правном факултету у Београду. У међувремену од 1991. до 1992. радио је у Уставном суду Југославије у својству судије Уставног суда

Југославије. Био је савезни посланик од 1992. до 1996. и потпредседник Владе Републике Србије од 1994. до 2000. године.

Боравио је на кратким усавршавањима у Холандији, Белгији, Немачкој и Италији.

Ратко Марковић је докторирао 1976. године на Правном факултету у Београду. Наслов дисертације је "Извршна власт". Неке идеје из дисертације разрађене су у нашим уставима и у појединим законима. До данас је објавио у нашим и страним часописима 250 научна и стручна рада, две монографије, магистарску тезу и докторску дисертацију и три уџбеника: "Уставно право", "Уставно право и политичке институције" који је имао девет издања и "Управно право" са два издања.

Добио је две плакете - Општине Велика Плана, чији је био посланички кандидат, и Основне школе "Илија Милосављевић Коларац" у Коларима, поводом 190. годишњице школе.

Данас је проф. др Ратко Марковић редовни професор Правног факултета у Београду.

И данас, као и раније, проф. др Ратко Марковић је заинтересован за историју и лепу књижевност, надајући се да ће му, по завршетку професионалног радног века, оне постати трајно и једино интересовање.

А ако је хоби страст, за хоби има лепоту - лепоту изговорене и написане речи, лепоту сликања и певања, лепоту природе, лепоту људске душе, све лепоте овога света.

Лепа књижевност - стихови, романи, есеји, лепота написане и изговорене речи - лепота уопште и параграфи, то је уважени проф. др Ратко Марковић, који и сам за себе каже *"више сам оно што формално нисам него оно што формално јесам"*.

НИКОЛА ЂОРЂЕВИЋ ПАШКИШ

(1945, Крушевац-1996, Београд)

**НЕПРИКОСНОВЕНИ АУТОР БЕОГРАДСКЕ
ШТАМПЕ**

**Изврстан познавалац страних језика, извештач из
Луанде и Анголе**

Никола Ђорђевић је био свестрано образован новинар, склон изнад свега истраживачком новинарству и привржен јасном и прецизном новинарском изразу.

Као свршени матурант крушевачке Гимназије 1964. определио се за студије Опште књижевности са теоријом на Филолошком факултету Универзитета у Београду, које је окончао 1968. године. Радове је почео да објављује 1965. год. током студија. Новинарску каријеру започео је у магазинима „ТВ Ревизија“ и „Илустрована Политика“, наставио у листу „Интервју“ где је уређивао рубрику „Друштво“ да би 1991. године постао сарадник НИН-а у коме га је смрт затекла на месту уредника деска.

Сарађивао је у „Elle“, „Агањок“, „Пол“, „Дуга“, „Данас“, „Студент“, „Видиши“.

Аутор је преко 350 репортажа, по педесетак коментара и интервјуа, једне драме и песничке збирке „Флор и Флора“ (1970).

Као асистент на Катедри за славистику Беркли универзитета у Калифорнији у једногодишњем трајању изучавао је америчку beat генерацију.

Изврстан познавалац страних језика, француског, енглеског и шпанског, допуњавао је путовањима своје лично и новинарско образовање. Јављао се као ратни извештач из Луанде и Анголе (1957-1976), интервјуисао палестинске избеглице у Паризу, објавио текстове о злоупотреби београдских погребника, о југословенском подземљу у Милану (1975), о афери Меденицау сарадњи са Т. Џаџићем (1981-1982)... Исправио је фактографске грешке једном Умберту Еку, који се захвалио и позвао га на сарадњу. Преводио са француског и енглеског.

„Био је готово неприкосновени арбитар у београдском новинарству. Сада, недаровити, необразовани и лажљиви новинари могу да одахну, нема Николе и његових оштрих очију и ума...Ако има Бога, вероватно га је позвао за саветника“, део су некролога из пера његовог пријатеља и колеге, Драгутина Минића Карла.

МИОДРАГ РАДОВИЋ

(1945, Каменјача)

БЕСЕДНИК ПО ВОКАЦИЈИ

Афирмисао се као свестрани хуманиста, професор, литерата преводилац и критичар. Читање му је страст

"У Крушевцу сам учио Гимназију. Сви ондашњи професори (1960-1964) деловали су на мене изванредном савесношћу и озбиљним приступом послу. Неколико њих и ванредном хуманошћу као рецимо: Живорад Цветковић, Милош Петровић, Милун Петрашиновић... Но, сви су оставили на мене утисак трајно обавезујућег примера."

Тим речима почиње сећање проф. др Миодрага Радовића на Гимназију у Крушевцу, који је матурирао 1964. године. Студирао је светску књижевност на Филолошком факултету Универзитета у Београду и дипломирао 1968. године. По завршеним студијама радио је у Новом Саду као библиотекар Матице српске од 1969. до 1971. године. У периоду од 1972. до 1975. године радио је као лектор српског језика и књижевности на Универзитету у Лиону, а од 1976. до 1979. као асистент за светску књижевност Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Од 1979. до 1981. је лектор Универзитета у Рену. Доцент за светску књижевност Филозофског факултета у Новом Саду постао је 1982. За ванредног професора на истом факултету изабран је 1984, а за редовног и шефа катедре за Светску књижевност 1987, где се и данас налази.

Миодраг Радовић је докторирао 1980. године у Београду са темом "Поетика Лазе Костића и њени извори у западноевропским књижевностима". Теза је објављена у Београду као студија "Лаза Костић и светска књижевност" 1983. године и користи се као приручник у универзитетској настави.

Од научних радова др Миодрага Радовића запажене су монографске студије "Поетика снова Достојевскога" и "Књижевна аксиологија", уџбеник у универзитетској настави. Приредио је са угледним проф. др Драганом Недељковићем "Уметност тумачења поезије", зборник који служи, такође, у универзитетској настави.

Као преводилац, проф. др Миодраг Радовић преводио је са француског језика филозофе и писце: Жак Дерида "Бела Митологија", Ролан Барт "Ролан Барт по Ролану Барту", Жан Бодријер "Прозирност зла", Луј-Венсан Тома "Антропологија смрти", Леон Алкен "Еразмо међу нама", а са немачког новелу Вилхелма Јенсена "Градива".

Проф. др Миодраг Радовић је дао више саопштења на научним конгресима у иностранству, био је предавач на Коларчевом народном универзитету и у свим нашим универзитетским центрима. У листу "Политика" објављује књижевну критику.

Као предавачу главна му је вокација држање беседа, а у позиву је заокупљен читалачком страшћу и интересовањем за све што је написано у свету уметничке речи. Са 50 година живота, проф. др Миодраг Радовић се афирмисао као угледни компаратиста у националним и међународним оквирима, као свестрани хуманиста: професор, литерата, публициста, преводилац, критичар.

За књигу "Ословљени свет или чаробна реч Рашка Димитријевића" добио је 1998. године награду за публицистику "Светозар Милетић" новосадског листа "Дневник", установљену 1994. Образлажући одлуку жирија, његов председник, књижевник Селимир Радуловић је рекао: "Реч је о изванредној књизи о ретком соју интелектуалаца задојених истинољубљем и правдољубљем, соју којем је припадао и професор Рашко Димитријевић".

Члан је Међународне асоцијације за компаративну књижевност и члан Одбора Међународне федерације за модерне језике и књижевност.

У његовој успешној научној и наставничкој каријери, није успео да остави дубљег трага у Крушевцу, граду за којег га везују године "елегијског доба" и средини из које је понео толико подстицајних и обавезујућих примера које је, као што се види, с успехом испоштовао. Међутим, у културном погледу, проф. др Миодраг Радовић се у Крушевцу осећа као странац. Готово да нема већег места у Србији и Црној Гори где није наступао као предавач, а Крушевац представља у томе изузетак. Можда због тог неоствареног дуга, или личне несналажљивости да се врати у Крушевац и остане у граду под Багдалом, проф. др Миодраг Радовић себе сматра пролазником који се сваке четири године враћа на прославу годишњице матуре, на којима се обнављају сусрети са професорима и школским друговима. *"Крушевац ипак светли у мојим сновима и успоменама као светионик"*, завршио је проф. др Миодраг Радовић своју евокацију.

МОМИР ДРАГИЋЕВИЋ

(1947, Силбаш- Бачка)

ПЕСНИК ЗАНОСА И ТОПЛИНЕ

Да би се одужио својој великој љубави фудбалу и “Наплетку”, који је напустио одласком на студије права, написао је “Симфонију у белом”

Узбудљиво детињство Момира Драгићевића проведено најпре код Костурнице у игрању кликера и фудбала, у возњи бицикла и касније у “прављењу” позоришта у Колонији “14. октобар”, настављено је, уз одличне резултате, у Основној школи “Јован Поповић”. Гимназијско школовање није било од великог утицаја у његовој одлуци да се упише на Правни фалкутет Универзитета у Београду. Уз поштовање према свим професорима, издавао је још као ђак професорку француског језика Ружицу Литвањенко која га је већ у то доба фасцинирала шармом и прелепим очима.

Одлазак на студије значио је прекид са фудбалом кога је увелико играо у “Наплетку” што му је врло тешко пало.

После студија вратио се у Крушевац и од 1973. до 1977. године радио на разним стручним пословима Скупштине општине Крушевац.

Именовањем за директора Установе у култури “Пионирски парк” 1997. године настао је рај за предшколску и децу основних школа. Чувени “Момини програми за децу” названи “Дечији рибонџ у градској фонтани”, “Сладоледијада”, “Бициклијада”, “Ролеријада” и други, кулминирали су лепотом и оригиналношћу у програму “Песнички фијакер”. У њему је био отправник песничке фијакерске станице, а Културни центар Крушевца добио награду Змајевих дечијих игара за 2004. годину за популаризацију књижевности за децу, како је образложено вратио је граду некад омиљени фијакер да са увек новим гостима походи крушевачке основне и средње школе. А гости су били Раша Попов, Перо Зубац, Душан Поп Ђурђев, Градимир Стојковић ..., све сами великани наше књижевности, посебно дечије.

Довео је возић из Врњачке Бање као метафору на враћање воза у Пионирски парк, али финансијска средства нису могла да отпрате и ту акцију. Од 2001. године је у Културном центру Крушевац руководиоца маркетинга и уредник дечијег програма.

О песнику Момиру Драгићевићу може се говорити од његове дванаесте године када је написао прву песму и од када је веровао у себе као песника. Објавио је збирку “За кике и кликере”(1983) за коју је наш угледни песник и критичар Радомир Антић написао да је “мелодична плетеница детињства”. Следи “Чарапица Брбљивица”(1991), затим збирка “Збрда-здола”(1995), драмолет “Пахуља у шалу”(1997) у коауторству са супругом Снежаном, “Јабукe у шлафорку” и “Баш ме брига”(1999), “Школско звонце”(2000) и “Вртешка у

лави”(2001) у коауторству са још шест аутора, затим “Клик-клак” и “Седма страна света”(2002), немачко-српско двојезично издање.

Уз благослов епископа Нишког, господина Иринеја, издао је 2003.године компакт диск о Светом Сави са дечијим хором “Свети кнез Лазар” цркве Лазарице из Крушевца. Енглеску верзију пева хор BBC school из Крушевца.

О његовом песничком опусу писали су поред поменутог Андрића, књижевни критичари, песници, новинари, Милош Петровић, Влада Батинић, Воја Марјановић, Небојша Дебељаковић и сви су сагласни да пише са заносом и топлином.

Да би се одужио својој великој љубави, фудбалу и “Напретку”, написао је “Симфонију у белом” коју је коментарисао маестрални Мирослав Миро Радојчић следећим речима “... и бели крушевачки стадиони, као и ова књига о њему, остаће неки ехо за оно- уз’о деда свог унука...”

О његовом песничком опусу писали су поред поменутог Андрића, књижевни критичари, песници Милош Петровић, Влада Батинић, Милутин Ђуричковић, Зоран Мих. Крапчевић, Љубиша Ђидић, Воја Маријановић, Небојша Дебељаковић и сви су сагласни да пише са заносом и топлином.

Компоновани Драгићевићеви стихови годинама су присутни на великим југословенским фестивалима и годинама му доносе највеће награде. Поменимо Београдско пролеће 1998, “Златно звонце” Нови Сад (1998), “Цар Константин” Ниш 2000.године. Награђен је и на дечијим фестивалима у Подгорици, Рожајима, Панчеву, Куршумлији... У књизи “Распевани тобоган” (1998), на његове стихове сакупљене су композиције Неше Галије, Мадам Пиано, Јована Адмамова, Ференца Ковача, Драгана Маринковића, Милета Ђурића и других.

Објављује поезију за децу по многим часописима. За књижевни рад са децом и о деци додељена му је Октобарска награда Крушевца у виду похвале 1996.године.

Припала му је и награда и за најбољу дечију књигу на сајму књига Расинског округа “Расински цвет” и “Цвет радости” 1999.године.

Иницијатор је музичке манифестације “Дани Биничког” у Јасици која је први пут одржана 2003.године 27.јула, на композиторов рођендан, са намером да прерасте у међународну манифестацију.

Члан је Удружења књижевника Србије од 1995.године.

И како Момир Драгићевић пише срцем, а писање за децу сматра стањем константне заљубљености, пред њим је и даље широко стваралачко поље. И песничко и оно којим би и даље забављао, а тиме и оплемењивао децу света и децу његовог вољеног града.

СЛАВЕНКА ШОШИЋ ЈАНКОВИЋ
(1947, Београд)

ИЗУЗЕТАН СТУДЕНТ -ВРСТАН ЕПИДЕМИОЛОГ

Експерт за јавно здравље у области епидемиологије, члан Комитета за борбу против СИДЕ, Комисије за контролу заразних болести, Експертске групе за депресију

Као припаднику 101. генерације ученика крушевачке Гимназије, данас угледног епидемиолога проф. др Славенку Шошоћ-Јанковић, везују најлепше успомене на школске дане.

Знање које је понела из Гимназије помогло јој је да буде међу најбољим студентима Медицинског факултета Универзитета у Београду у својој генерацији, баш као што је била и у гимназијској. А заслуге да се определи за студије медицине, дакако и захвалност на томе припадају, пре свих, професорима Живораду Цветковићу Жоти, Катици Божовић и разредном старешини Милисаву Миловановићу.

По дипломирању 1972. године и обављеном лекарском стажу у крушевачком Медицинском центру, изабрана је за стручног сарадника Института за епидемиологију Медицинског факултета у Београду. Управо тада започиње њен научно-истраживачки рад на епидемиологији малигних тумора и ендемске нефропатије, областима, којима ће се највише посветити у свом раду. Магистарски рад је успешно одбранила 1978. године, а већ следеће, 1979. изабрана је за асистента. Специјалистички испит из епидемиологије положила је 1983. године са одличним успехом.

Др Славенка Јанковић одбранила је докторску дисертацију "Епидемиолошка истраживања малигних тумора пијелума и уретера у Србији" 1985. године на Медицинском факултету у Београду. Дисертација представља аутентичан прилог науци, утолико драгоценији што епидемиолошка ситуација јако отежава или чак онемогућава слична истраживања ван испитиваних подручја. Малигни тумори пијелума и уретера су ретке неоплазме у свету и код нас, а раритет и својеврсни научни изазов представља њихова и стоструко већа учесталост у подручјима ендемске нефропатије, за разлику од суседних неендемских подручја.

Звање доцента стекла је 1986. године иза чега је уследило краткотрајно усавршавање у Mineapolisu (САД). У звање ванредног професора изабрана је 1991., а у редовног 1996. године..

Од доласка на Институт др Славенка Шошић Јанковић изводила је наставу из епидемиологије за студенте медицине, магистранте и

ијализанте, затим на Медицинским факултетима у Београду, ујевцу и Новом Саду. Тренутно је шеф Катедри на Медицинским лтетима у Бања Луци и Србињу, где води наставу из епидемиологије ентима медицине и стоматологије већ неколико година. Била је шеф дре за постдипломску наставу из епидемиологије у два ата.Ментор је бројних докторских дисертација и магистарских ва и члан комисије за њихову одбрану, што јој чини велику сфакцију јер је у прилици да учи младе и да каналише њихов ни инаучни рад.

Од 1995. до1998. године била је саветник генералног директора ичког центра Србије и председник Комитета за превенцију и ђање болничких инфекција у тој установи. Од 1998. до 2004. а је у Институту за заштиту здравља "Др Милан Јовановић Батут", е на месту начелника за научно-истраживачки рад, а затим на месту њника директора и научног саветника.

До сада је проф.др Славенка Шошић Јанковић публиковала преко 200 тографских јединица (85 штампаних у целини у научним часописима, интернационалним и 52 у националним,15 у књигама, практикумима и чницима...).

Била је уредик часописа Института за заштиту здравља Србије ник".

Одржала је безброј предавања по позиву и била учесник многих ародних и националних стручних и научних скупова.

Била је, а и сада је, руководилац и сарадник у више интернционалних аћих научно-истраживачких пројеката у својству експерта за јавно ђе-област епидемиологија.

План је више експертских комисија и група које је формирала Влада е (Комитет за борбу против сиде, Комисија за контролу заразних ги, Експертска група за депресију...).

Локални експерт за лингвистичку валидацију упитника о квалитету а за поједине поремећаје здравља са енглеског на наш језик, постала).године.

/ периоду од 2002. до 2004.године била је председник миолошке секције Српског лекарског друштва (СЛД).

/ 2004. години похађала је у Џорџији (САД) интернационални мент са темом "Управљање јавним здравством".

Поред матурских сусрета на којима је обавезна, проф.др Славенка ић Јанковић је у сталном контакту са крушевачким колегама ајући их у њиховом стручном и научном усавршавању.

ДРАГО МИЛУТИНОВИЋ
(1948, Љубљана)

ДА ПРЕСАЂИВАЊЕ БУБРЕГА БУДЕ ЧЕШЋЕ

Објавио преко сто педесет радова из области урологије, поглавља у десет књига и имао низ саопштења на бројним уролошким састанцима

Селећи се са родитељима због природе њиховог службовања, Драго Милутиновић је у Крушевцу завршио осми разред основне школе и Гимназију 1967. године, као Вуковац. Из овако кратког боравка у Крушевцу, Милутиновић је понео лепе успомене на град, људе, време и бројне добре другове и колеге. Међутим, Гимназија је на Драгу Милутиновића имала великог утицаја у његовом сазревању, а професор биологије Живорад Цветковић Жота и биолошка секција и на његово стручно усмеравање.

Медицински факултет Универзитета у Београду завршио је 1973. године са просеком 9,50 и од 1975. године ради на Уролошкој клиници, где је 1981. године завршио специјализацију из урологије.

Др. Драго Милутиновић је докторирао 1983. на Медицинском факултету у Београду са темом: "Клиничке и анатомске класификације тумора паренхима бубрега и њихове вредности" која се примењује у науци и пракси у следећем — на основу увида у анатомију тумора паренхима бубрега, што се утврђује операцијом, може се проценити даља судбина болесника.

Објавио је преко 150 радова из свих области урологије, поглавља у десет књига које су обрађивале теме импотенције, уродинамике и трансплантације бубрега и имао низ саопштења на бројним уролошким састанцима.

У Сан Франциску је 1984. године радио експерименталну урологију из области уродинамике и импотенције код проф. Emila Tanagha, те је од 1984. до 1993. године на Уролошкој клиници у Београду радио на ове две области.

Данас је редовни професор Медицинског факултета у Београду на катедри Хирургија (Урологија) и начелник Центра за трансплантацију бубрега Уролошке клинике. Искључиво се бави presaђивањем бубрега радећи непрестано на томе да presaђивање бубрега буде што чешћи начин лечења болесника на дијализи.

ПРЕДРАГ - ПЕЋА ОБРАДОВИЋ

(1948, Крушевац)

"ДА ПИТАМО ЗАЈЕДНО"

Снимао кратке филмове, а по највише режирао-директне преносе, концерте озбиљне музике, рекламе...А када "не ради" свира клавир и пише поезију

Као једини из своје и многих претходних и потоњих генерација, Предраг Обрадовић уписао је 1967. године Филмску режију на Академији за позориште, филм, радио и телевизију у Београду. Дипломирао је 1978. године у класи Владана Слијепчевића, прекидајући студије више пута и бавећи се разним пословима, превасходно ради обезбеђивања финансијских средстава, јер потпуно ниоткуда није имао.

Свирао је клавир на броду "Сплит" на савском пристаништу у Београду, боравио, радећи разне послове, у Авињону и Паризу. Постао је спољни сарадник Телевизије Београд, асистент режисера Александра Антића у чувеној образовној серији "Операција 30 слова". Самостално је режирао, по свом сценарију, шоу програм Василије Радојчић, 1972. године. Следеће године је режирао, као први редитељ, први "Београдски ТВ програм", који је после годину дана укинут, па поново настављен. Режирао је дуго документарни програм, серију „Круг“, коју је уређивао Крушевљанин Светолик-Скале Митић, који му је био и први телевизијски учитељ.

По дипломирању, Предраг Обрадовић је на кратко отишао у САД, али је остао годину и по дана. Његових 248 кратких филмова, прављених у земљи под заједничким насловом „ТВ писма из старог краја“, наишли су на изузетан пријем на америчкој телевизији. Организатор ове акције био је ЈАТ из Њујорка, уз сагласност ТВ Београда. Комплименти и изузетни финансијски ефекти годили су свима.

Са новим искуством, Предраг Обрадовић је по повратку у земљу, остварио највиши професионални домет у познатој музичко-забавно-пропагандној емисији "Да питамо заједно". Режирао је пет година и за задње три године писао и сценарио. Ишла је суботом на I каналу ТВ Београд, и после "Дневника", била најгледанија емисија.

Последња играна документарна серија коју је режирао, била је "Давно беше" од десет епизода, рађена за III канал РТС, снимљена крајем 1993. године, а емитована у пролеће 1994. Насловну улогу је играо маестрални Мија Алексић, последњу улогу што је у животу снимао за телевизију. На најавној и одјавној шпици ове серије, "ишао" је сонг по Обрадовићевом тексту.

Режира директне преносе, снима концерте углавном озбиљне музике и режира рекламне спотове који се емитују на ТВ рекламама. У статусу слободног уметника Предраг-Пеђа Обрадовић, већ тридесет четири године ради за ТВ Нови Сад, ТВ Титоград и РТ Србије. А када "не ради" свира клавир и пише поезију.

ЖИВОЈИН ПЕТРОВИЋ ГИГА
(1948, Пепељевац код Крушевца)

СОЦИОЛОГ СЕЛА И ПОЉОПРИВРЕДЕ

Иако већ четврт века живи у Новом Саду и даље је везан за родни крај и сматра неопходним да локална власт започне сарадњу са људима овог краја

Живојин Петровић је после завршене осмогодишње школе школовање наставио у Крушевцу у коме је завршио и Гимназију школске 1967/68. године.

Сећајући се гимназијског школовања и професора који су му предавали, истиче професорку географије Загорку Васиљевић мада својим предметом није утицала на његово професионално опредељење. Памти је као једног од ретких професора крушевачке гимназије тога доба која је разумела проблеме одрастања младе генерације као и по њеној подршци која му је лично много значила.

Дипломирао је 1974. године на Катедри за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду и исте године засновао радни однос у Центру за социјални рад СО Звездара у Београду. Преласком у Нови Сад 1980. године наставио је рад на новооснованом Институту за социологију села да би две године касније био изабран за асистента на Пољопривредном факултету Универзитета у Новом Саду на предмету Социологија. Данас је на истом факултету у звању доцента у Департману за економику пољопривреде и социологију села.

Своје посвећивање струци и науци потврдио је магистратуром и касније докторатом. Магистрирао је 1986. године на Катедри за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду са темом из области социологије села и пољопривреде. Из ове области проистекла је и докторска дисертација под називом "Утицај друштвених услова на стварање и ширење производних капацитета у нашој пољопривреди" одбрањена 1997. године на Катедри за социологију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.

Објавио је 35 научних радова.

Иако већ четврт века живи у Новом Саду, Живојин Петровић је и даље везан за свој родни крај и град свог школовања сматрајући да је неопходно да локална власт Крушевца започне сарадњу са људима који су потекли из тог краја и града, у њему неки и радили, који би својим знањем и искуством дали свој допринос привредном, друштвеном и културном развоју Крушевца. Јер, локализам, без обзира на позитивно историјско наслеђе Крушевца, сматра непотребним за сваку друштвену заједницу и њену локалну власт, па и за крушевачку.

МИЛАН БОЖИЋ

(1949, Крушевац)

ЈЕДАН ОД "ПЕЛЦОВАНИХ" ЗА ЦЕО ЖИВОТ

Специјалиста уролог признат и ван границе наше земље. Од 1994. члан Европског удружења уролога

"Каже се обично да су успомене на школске дане увек емотивно обојене, те стога нереално лепе, субјективне. Међутим, успеси Јака крушевачке Гимназије касније у животу, у разним областима, најбољи су доказ да је то била одлична школа са извршним професорима, правим ентузијастима свога посла. Истицање појединих професора представља малу неправду према осталим, али ипак, проф. Живка Тасић, мој разредни старешина, учећи нас књижевности учила нас је животу и њени високи стручни и етички критеријуми остају ми и данас као водила; проф. Живорад Цветковић Жота имао је у мом стручном опредељењу одлучујући утицај јер је своју велику љубав према природи, свом предмету биологији и свој ентузијазам заразно пренео на нас и тиме нас "пелцовао" за цео живот. Умео је да цени своје ученике поклањајући им поверење и веру, коме су ученици ценећи га, узвраћали на исти начин; на професор Милутин Веселиновић - Мића Вектор, који је својим специфичним хумором и приступом али и високим нивоом наставе из математике, такође утицао на мене стављајући ме у дилему: математика, односно техничке науке или биологија, односно медицина. Дилему сам разрешио на штету математике, после матуре 1968. године уписавши се на Медицински факултет Универзитета у Београду који сам завршио 1974."

Уз овако снажне утицаје школе из које је потекао, др Милану Ђокићу даље посвећивање струци и науци било је нормално и природно.

На Уролошкој клиници је запослен од 1975. године најпре као клинички лекар а од 1982. као уролог. Начелник одељења на Уролошкој клиници постао је 1992. године, начелник Поликлиничко дијагностичког центра Института за урологију и нефрологију 1995. године, а директор Уролошке клинике 2001. године.

Специјализацију из урологије је завршио 1982. године са одличним успехом.

Магистарску тезу "Вредност хормоналне и зрачне терапије код малигних тумора простате" одбранио је такође 1982. године на Медицинском факултету у Београду пред комисијом коју су чинили проф. др Владимир Петронић, проф. др Миливоје Девечерски и проф. др Стеван Ишванески.

Докторску дисертацију "Преклиничка или рана еволуција тумора пијеума и уретера и значај ране дијагностике у њиховом лечењу" одбранио је на истом факултету 1984. године пред комисијом у саставу: академик Сава Петковић,

проф.др Владимир Петронић и проф.др Душан Манојловић. Дисертација обрађује проблеме ране дијагнозе тумора горњег уротелијума, који је у нашој земљи знатно чешћи него у другим земљама и са бројним специфичностима недовољно познатим у свету. Ова дисертација представља нов корак у расветљавању онколошких и клиничких сличности и разлика између две епидемиолошки различите групе тумора.

На стручном усавршавању из онкологије провео је шест месеци у болници Necker у Паризу, од децембра 1984. до јуна 1985.године.

Др Милан Ђокић је изабран за асистента на предмету Хирургија Медицинског факултета у Београду 1987. године, реизабран 1991., за доцента 1994., а за ванредног професора 1998. реизабраног 2003.године.

Публиковао је 185 научно-стручних радова у домаћим и страним часописима, на домаћим и страним конгресима и симпозијумима, највише из области онкоурологије, 12 поглавља у књигама, монографијама и уџбеницима. Аутор је монографије "Карцином простате"(1996).

Био је предавач по позиву на Уролошким данима болнице Necker" у Паризу 1991.године са предавањем о конзервирајућим операцијама код тумора горњег уротелијума, а на састанцима и симпозијумима у организацији Уролошке секције и Медицинске академије Српског лекарског друштва одржао десетак предавања. На Школи оперативне урологије одржао је предавање по позиву "Лечење карцинома простате", "Дијагноза тумора бубрежног паренхима", "Примена TUNA-е у лечењу БПХ. Као потпредседник Југословенског савета за простату одржао је већи број предавања о обољењима простате у Србији и Републици Српској.

Учествовао је у пројектима Министарства за науку и технологију "Испитивање тумора уротелијума у болесника из региона са ЕН и ван ових региона" и "Балканска ендемска нефропатија и друга обољења бубрега".Сада учествује у пројекту "Геохемијски, хидрогеолошки, педолошки и геомедицински статус животне средине басена Дунав проучавање система река-седимент-аквифер-сливно подручје" у сарадњи са професорима Рударско технолошког факултета у Београду.

Проф.др Милан Ђокић први је у нашој земљи увео интермитентну хормонску терапију за лечење дисеминованог карцинома простате, што је и у свету нови приступ у лечењу овог стадијума карцинома.Аутор је дијагностичког протокола за бенигну хиперплазију простате (БПХ) усвојеног од Председништва Југословенског савета за простату. Инагурисао је код нас интусусцептиону методу уретеректомије код нефроуретектомије у лечењу тумора горњег уротелијума. Запажања о епидемиолошким карактеристикама тумора горњег уротелијума изнео је и у страниј литератури.

Био је ментор у две успешно одбрањене докторске дисертације. Тренутно је ментор у два одобрена магистарска рада и једној докторској дисертацији на ВМА.

Члан је комисије за полагање специјалистичког испита из урологије на Медицинском факултету у Београду и председник такве комисије на Медицинском факултету Универзитета у Нишу.

Добио је две захвалнице Медицинске академије СЛД-а и Захвалницу Школе оперативне урологије.

Везе проф. др Милана Ђокића са Крушевцем су и данас живе и сталне контакте са пријатељима и школским друговима који и даље живе у Крушевцу али и онима који живе у другим градовима и земљама. Свакако су од посебног значаја и везе са родним градом на стручном плану, кроз сарадњу са Уролошким одељењем крушевачке Болнице. Због тих веза родног града жели *"... да Крушевац задржи висок ниво образовања своје младости. Знам да је то сада град богат и индустријом и пољопривредом, али добро научени, високо школовани људи представљаће увек далеко веће богатство. Уместо трке за светом у лудилу за материјалним добрима, квази културом, висок ниво школства и помоћ најталентованијима, једини прави пут."*

ЗОРИЦА АРСИЋ -МАНДАРИЋ
(1949, Скопље)

ЛЕКАР, ПЕСНИК И СЛИКАР

Доктор медицинских наука, лекар оториноларинголог, чије су песме преведене на енглески, италијански, румунски, шпански и грчки. Портрети, пејзажи и мртве природе у уљу или гвашу су њени омиљени мотиви

Зорица Арсић-Мандарић остаће у сећању по својој многострукој и изузетно успешној активности у медицинској пракси и науци и разним доменима уметничког стварања.

Рођењем је понела очев дар, и од најранијег детињства писала и цртала, и односила, уз додатну пажњу професора српско-хрватског језика Кадишке Костић у основној школи и вајара, професора Димитрија Симића у Гимназији, награде за поезију, приче, литерарне саставе, за цртеже.

Упркос тим склоностима и таленту, као још једна од толиких ученика "пелцованих" биологијом професора Живорада Цветковића Жоте, дипломирала је 1982. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду, завршила специјализацију из оториноларингологије и магистрирала на Одсеку пулмологија 1998. године са тезом "Неурогени поремећаји ларинкса код експанзивних процеса у грудном кошу". До краја одана медицини, докторирала је на истом факултету 2000. године. Тему из оториноларингологије "Оштећење доњег ларингеалног нерва код карцинома бронха" радила је уз менторство проф.др Боривоја Крејовића. Од 1998.године је шеф Пријемне амбуланте на Институту за Оториноларингологију и максилотомајалну хирургију Клиничког центра Србије. До тада је радила као оториноларинголог у Дому здравља Савски венац у Београду.

Своје научне и стручне радове саопштавала је на међународним, европским и светским конгресима у Атини 1997, Фиренци 2000. и Каиру 2002. године. И све то време писала поезију доживљавајући је као паралелни позив, којим је стекла и десет година радног стажа. Од осмогодишње песникиње Зорице Арсић до данас уважене поетесе Зорице Арсић Мандарић стваралачки резултати фасцинирају. Уз прве објављене збирке "Песме I" и "Песме II", као гимназијалка, и већ тада члан Књижевног клуба "Багдала", уз подршку "Багдалиних" познатих књижевника, објављивала је радове у "Багдали", у едицији "Вентури" и у "Победи". Одласком на студије њене стихове су објављивале "Књижевне новине", "Студент", "Политика"...Од 1967. до данас објавила је 15 збирки поезије и три лирске прозе. У издавачким кућама од "Багдале", "Политике", Слободан Машин, преко "Просвете", "Српске књиге"...до "Апострофа" и СКЗ, објављене су: "Срце у трави" (1967), "Весталка" (1971), "Несхватице" (1985), "Водени жигови" (1989), као самостално библиофилско издање, украшено богатим илустрацијама саме ауторке, "Корице за месечину" (1993), "Звездана мељава" и "Гвоздени лептир" (1995), "Иње на слушалицама" (1996), "Капи за кошку шећера" (1997), збирку песама у прози за коју је ауторка објаснила да у њој нису дате поруке, већ је само скренула пажњу на то да увек има излаза из тескобе, што потврђује мото збирке дат као својеврсни поетско-лекарски рецепт, "Извор и ушће" (1997), "Поткожни космос" (1998), "Вез мачем" (1999), "Рајска врата самоће", прозно литерарно штиво и

"Уста постављена свилом" (2001), "Ивер са Лазаревог крста" (2003), којом је дала још један допринос српском родољубивом песништву уз промишљено ауторкино дизајнирање корица и 2004.године објављених збирки "Женски почетак вечности" и "Хватач снова".

О патриотској поезији Зорице Арсић Мандарић писали су и говорили данас водећи књижевни критичари и познати писци попут Љубише Ђидића, Милоша Петровића, Драгиње Урошевић, Душице Потих, Буце Мирковића, Чедомора Мирковића, Слободана Машића, Радомира Андрића, Милована Данојлића, Слободана Ракитића, Србе Игњатовића...

Њене песме су преведене на енглески, италијански, румунски, шпански и грчки језик.

Ушла је у три антологије српског песништва: "Љубавна антологија", "Српска поетска плетеница" и "Захвално потомство 1804-2003".

Лауреат је књижевне награде "Тордана Тодоровић", за целокупно књижевно стваралаштво 1998.године.

Члан је Књижевног клуба "Багдала" од 1968. и Удружења књижевника Србије од 1992.године.

Сликарство, примењена уметност (таписерије, украшавање употребних предмета од стакла и керамике, израда разних модела лутки) и вајарство (мала пластика у дрвету) су још један, тридесет година дуг, вид њеног уметничког изражавања.

Као сликар била је укључена у рад Ликовног клуба "Ђуро Салај" у Београду од 1973.до 1993.године у оквиру кога је имала шест самосталних изложби у Београду и Скопљу, и преко 100 колективних у Београду, Загребу, Скопљу, Бечу, Нишу, Пироту, Новом Пазару. Портрети, пејзажи и мртве природе у уљу или гвашу су њени претежни мотиви и омиљене технике.

За резултате постигнуте у ликовној уметности добитник је две плакете града Загреба и једне града Београда, више похвала и награда на смотрема аматерског ликовног стваралаштва. Круну награда чини плакета "Мајски цвет" која јој је уручена за посебни допринос развоју аматерског ликовног стваралаштва у Србији.

"Радити нешто, наравно не под принудом, и бавити се нечим су две сасвим различите ствари. Прво треба да буде плод дубоке људске потребе, док је друго варијабилни хоби. Ја се медицином, поезијом и сликарством не бавим, ја то радим", каже Зорица Арсић Мандарић, чију ћемо потпуну посвећеност ономе што ради још дуго сретати у хуманом позиву лекара, слушати и гледати по књижевним и ликовним салонима и дивити се њеном образовању, таленту, енергији и надамсе немирном духу.

ЗОРАН РАЈКОВИЋ

(1949, Крушевац)

ВРСНИ ПОРТРЕТИСТА

Свој уметнички сензибилитет исказивао музиком, свирањем гитаре, а свој очигледни таленат сликањем

Скоро ће тридесет година од када је Зоран Рајковић ступио на ликовну сцену Крушевца и Србије упорно се трудећи да на свом путу сазревања, иако пратећи ликовне трендове, остане доследан себи.

Ко је заправо Зоран Рајковић?

Он је „дете Крушевца, Грштака и Лазарице и Старе чаршије, дете давних и драгих улица детињства, и вечне калдрме и малих уцерица, и кућица са баштама и зеленилом, са кривим и напуклим зидовима...”

Он је матурант Крушевачке гимназије из 1968. године који је свој уметнички сензибилитет исказивао музиком, свирањем гитаре, а свој очигледан таленат негован пажњом амбициозног професора ликовног образовања Димитрија Симића, сликањем. Школи је кад год је требало, био „при руци“ својим сликарским умећем, а неталентованим школским друговима помоћ да савладају ликовне задатке.

Он је и студент Фалкутета ликовних уметности Универзитета уметности у Београду за који се од детињства припремао. Понесен поштовањем, даром и делом свог професора, академског вајара, уписао се на Вајарски одсек, али, ту себе није нашао. Почео је испочетка на Одсеку за сликарство у класи проф. Љубице Сокић и Раденка Мишевића код којих је и дипломирао 1974. године.

Зоран Рајковић је и професор ликовног образовања у Образовном техничком центру „Вељко Влаховић“ у Крушевцу који, скоро четврт века, подучава генерације ученика ликовној вештини. А уз педагогију, текао је непрестано рад, излагао самостално и колективно, учествовао у ликовним колонијама, добијао награде и већ 1978. године постао члан УЛУС-а.

За Рајковићево самостално излагање родни град му је уступио простор у Уметничкој галерији 1977, 1984. и са Невенком Рајковић 1993. године. Са Невенком је самостално излагао у изложбеном салону у Вараждину и у Атријуму музеја у Трогиру 1987. односно 1989. Чачански Ликовни салон Дома Културе угостио га је 1990. године.

Међу важнијим групним изложбама, са којих је понео и бројне значајне награде су: Ауторска агенција Београд, 1974; Пролетња изложба УЛУС-а у Београду и Крагујевцу, 1978; „Београд-инспирација сликара“, 1978, 1979. и 1980. која је пренета из Београда у Зајечар, Чачак и

Краљево; „НОВ у делима уметника Југославије“ у Београду и Годишња изложба Друштва западног Поморавља, постављена у Чачку, Краљево, Крушевцу и Вараждину, 1981; Октобарски салон и Пролећна изложба УЛУС-а у Београду, Нишу, Краљево и Новом Саду, 1982; „Сликари Крушевца“, 1893, коју је видела публика Шибеника, Сплита и Корчуле; Јубиларна изложба УЛУС-а и Октобарски салон у Београду, а потом у Нишу и Крагујевцу, 1985, „Бој на Косову-шест векова“ у Крушевцу, 1989. и Октобарски салон у Београду 1991. Био је редован учесник на Октобарским изложбама у Крушевцу од 1976. до 1989. године. Походио је многе ликовне колоније широм Србије, али је поносан на гимназијску којој је даривао више слика, радостан што су свакодневно доступне љубитељима сликарства, баш као и све оне у приватним и званичним колекцијама широм некадашње Југославије, Европе и Северне Америке.

Десетак значајних награда данас су у Рајковићевом поседу: Награде на Октобарским изложбама у Крушевцу за 1979, 1982, 1983, 1984, и 1989. годину; Награда на изложби „Београд-инспирација сликара“ у Београду 1979; Откупна награда Заједнице културе СР Србије на Октобарској изложби у Крушевцу и Награда на изложби Друштва УЛУС-а Западног Поморавља у Краљево 1981, да би 1985. године добио још две Годишњу награду СИЗ-а културе Крушевац и Награду на изложби „Човек-Слобода“, такође у Крушевцу.

О сликарском опусу Зорана Рајковића писали су ликовни критичари. Саша Трајковић поводом прве самосталне изложбе 1984. године истиче да је аутор „вечити трагалац за малим и топлим плавим крајичцима света, а свет је и саздан од малих и драгих ствари, од босоног детинства, од дединих шупа и магаза, те својом палетом осмишљава све своје просторе и видике на један посебан аутентичан начин, смирујући спектар своје палете на одређену меру и димензију...“. За Милоша Петровића Рајковићево сликарство „има сасвим друге амбиције од оних да непосредно изрази своје време...Са Рајковићевих зидова креће се нама зрачно сивило, а са кровова његових зграда и са њихових тамних прозора бије топлина насељеног простора. Зато пуно зрачности на његовим мудрим зидовима. Одсејај сунца је на зиду, одсејај зида је на каменитом тлу, чак одсејај влаге и исписаног времена...“ По мр Лазару Стојновићу Рајковић је уверен „да се слика рађа из целисходног јединства перцепције, доживљаја и пажљивог слагања елемената језичке целине, пејзажне склопове, делове руралне и урбане архитектуре, фасаде и прозоре осветљава из емотивног и сликарског угла...С истанчаним осећањем за меру дозвољене слободе аутор „конзистентност материјалне стварности растаче у саму сликарску материју“, али не прекида асоцијативне везе са мотивским изворима. Интимистичко сликарство мрља и флека и даље је потврђено законима унутрашње хармоније која ефикасно контролише и фиксира случајне податке у непредвидивом преплету стварно-могуће. Некадашња поетска

атмосфера преображава се драматичном елиминацијом ослобођене енергије у идеограмску знаковну структуру, остварену снажним колористичким осећањем и отварањем, тактилним истицањем материје на којој зрнца светлости прелазе у боју, а боја у светлост..." И док је као превасходни пејзажиста, полазећи од реалистичко-интимистичке оријентације на почетку своје уметничке каријере преко асоцијативног пејзажа стигао до лирске апстракције, Зоран Рајковић се у сликању портрета потврдио као реалиста постигавши савршенство и право мајсторство. Јер, за портрет, коме се не предају баш сви, потребна је способност крајње концентрације, урођени дар да се посматра, да се схвате црте које портретисаног карактеришу, да се урони у његову психологију и израз расположења и коначно, реалистички репродукује. Располажући и таквим даром, Зоран Рајковић је урадио читав низ задивљујућих дечијих портрета, и не само дечијих, чиме је стекао име врсног портретисте.

НЕВЕНКА СТЕЛЕНОВИЋ - РАЈКОВИЋ
(1949, Бор)

"ПРОСТОР СВЕТЛОСТИ"

Највише је волела ликовну уметност, књижевност и биологију, а уписала студије права. Ипак на другој години одлучила је да "црткање" замени цртањем

Међу ретким дамама, запаженим ликовним уметницима Крушевца, име Невенке Стеленовић-Рајковић већ дуже време заузима доминантну позицију.

Од најранијег детињства Невенка је "црткала", не цртала, показујући посебно занимање искључиво за људски лик у који је настојала, онако мала, да унесе нешто психолошко. Али, упркос том дугогодишњем интересовању, то није ни схватала значајним, јер су далеко важнији били писање и читање поезије, којима је гимназији доносила награде. Чак ни изјаву професора ликовног образовања Димитрија Симића да "коме дам петицу може да опере руке и оде на Академију", није схватила за озбиљно, јер су интересовања била битно дугачија. А добијала је петице.

По положеној матури 1968. године, дакле у узрасту када је средња школа битна, још и уз ауторитете какве је ова гимназија имала у свом наставничком колегијуму, и уз родитељске сугестије, било је тешко одлучити се куда даље. Као врло активна ученица на више поља, а изнад свега амбициозна, конкурисала је за студије онога што је највише волела, а то су ликовна уметност, књижевност, биологија и право за кога се одлучила према очевој жељи. И свуда је била примљена.

По завршетку друге године Правног факултета у Београду, уз све интензивније дружење са Зораном Рајковићем, будућим супругом, иначе студентом Факултета ликовних уметности дошла је до уверења, можда и уз његов несвестан утицај, и до одлуке да се реши "црткања" и отпочне са цртањем, односно сликарством.

Дипломирала је 1977. године на Факултету ликовних уметности Универзитета уметности у Београду у класи професора Милице Стефановић и Раденка Мишевића. О резултату њених студија сведоче две високе награде, прва из 1975., награда за најбољег студента за школску 1974/1975. годину и друга, на крају пете године студија, престижна награда за сликарство из фонда "Петар Лубарда". У статусу слободног уметника била је одмах по дипломирању, када је примљена у чланство УЛУС-а.

Невенка Рајковић је 1985. стекла највише академско звање-магистра из области сликарства. Магистратура је, поред теоријских испита, обухватала писани рад, самосталну изложбу и одбрану те изложбе. Исте године је бирана за професора Педагошке академије у Крушевцу да би се четири године касније вратила међу самосталне уметнике. Од 1993. године поново је професор Више школе за образовање васпитача, исте школе, само измењеног профила.

Београду, Крушевцу, Вараждину, Лесковцу, Тробиру, Крагујевцу, Горњем Милановцу и 2001. године на Палама, у "Огњишту", православној етно-галерији.

Од око 30 важнијих групних изложби, половину чине београдске, најчешће оквиру Октобарских салона. Следе изложбе у Крушевцу, Крагујевцу, Нишу, Алексинцу, Горњем Милановцу, 1989. у Крушевцу поводом прославе 600 година Косовске битке и 1997. изложба минијатура у Канади. Учесник је бројних ликовних колонија, али као најдраже издваја оне организоване у гимназији као и гимназијску акцију "Ђаци својој школи", тако да је неколико њених слика ушло у Каталог гимназијског фонда слика.

Њен рад помно су пратили ликовни критичари пратећи фазе кроз које је њена каријера пролазила, које и сама прати бележећи их и на тај начин остаје верна својој љубави, писању.

А да је светлост њено основно изражајно средство сложили су се сви: Бојан Бурић која каже да уметница "мири једном логиком осветљења у коме сноп светлости постаје иматеријално биће по себи... откривајући нове просторе светлости заглављујући се у њене дубине, она нам поново открива дубину сопствене стваралачке природе..."; Срђан Марковић, пратећи њено сликарство дуже од једне деценије сматра да почетком 80-их година њено сликарство "захватају значајне промене... боја све више улази у слику уносећи собом интензивну светлост... човек нестаје са њених слика остављајући трагове свога постојања... конструктивни склоп слике такође трпи измене. У пејзаж су инкорпорисане површине које перспективним и другачијим тоналитетом отварају нове просторе у слици...", да би Биљана Грковић акцентовала у њеним делима светлост која "постаје основно изражајно средство преко кога се исказује однос према свету". И Милош Петровић истиче да у "Невенкиним имагинарним просторима једну од основних улога има светлост". Последњих година у свом сликарству, мењајући тематику, "евочира прошлост у којој човек нашег времена тражи и проналази себе. Примичање коренима и традицији, као надисторијској категорији, проширује значењске структуре дела и потврђује садашње време прошлим искуством", записао је ликовни критичар мр Лазар Стојновић.

Слике Невенке Рајковић налазе се у Крушевцу, у званичним институцијама и приватним колекцијама, у Србији, широм бивше Велике Југославије, у Северној Америци.

Добитник је бројних значајних награда. Поред оних из студентских дана, уследиле су 1977. и 1992. награде на Октобарској изложби у Крушевцу, затим откупне награде "Југоекспорта" на београдском Октобарском салону 1979. и 1980., потом 1981. награда на годишњој изложби Друштва УЛУС-а Западног Поморавља у Краљеву и Откупна награда на изложби "Цртеж и мала пластика" у Београду. На самосталној изложби у Галерији Коларчевог народног универзитета у Београду 1988. године СИЗ културе Србије откупио је једну слику да би 1998. године постала добитник награде за сликарство на пролећној изложби чланица УЛУС-а и УЛУПУДС-а у Крагујевцу.

Присуство Невенке Рајковић у ликовном, педагошком и културном животу Крушевца потврдила је и Златна значка Културно просветне заједнице Србије за допринос култури 1993. године.

ДРАГАН РАШКОВИЋ
(1949, Крушевац)

ЗНАЧАЈНИ КУЛТУРНИ ПРЕГАЛАЦ

Оснивач, члан и председник бројних друштава и организација, иницијатор многих активности – пројеката, конкурса, изложби ...

Своје знање, искуство и контакте, једном речју своје способности и љубав према родном граду исказивао је Драган Рашковић у протекле три деценије остављајући у култури града изузетно вредан и дубок траг.

Одређена знања, знатижељу и приврженост традицији и културним вредностима стекао је у родитељском дому од оца Милана (1908-1991), дипломираног правника, дугогодишњег заменика окружног јавног тужиоца у Крушевцу и мајке Вере (1919). Известан допринос у Рашковићевом одрастању припао је и старијем брату Зорану (1946), дипломираном инжењеру архитектуре и професору музике, поодавно настањеном у Руми.

Угледајући се на дедовске и родитељску породицу, темељио је и своју. Из брака са супругом Јованком, дипломираним дефектологом, стасали су синови Милан (1976), дипломирани инжењер архитектуре и постдипломац на Архитектонском Факултету Универзитета у Београду и Милош (1980), амбициозни дипломирани правник пред којим је наставак студија у Београду или неком од европских центара.

Осмогодишње и гимназијско школовање Драгана Рашковића обиловало је низом уметничких, забавних, политичких и спортских активности. Завршеним "А" и "Б" курсом есперанта стекао је и право да као члан српске делегације (1968) учествује на Европском конгресу у Хаскову. Као свршени ученик Музичке школе "Стеван Христић" (1965) који је освајао током школовања признања на Фестивалима музичких школа Србије, био је члан Градског дувачког и Градског оркестра "Миодраг Васиљевић-Крда". Значајне резултате остварио је наступајући у пионирском, односно јуниорском тиму ФК "Напредак".

Са студија на Факултету политичких наука-Међународнополитички смер завршених 1974. године и одслушаних постдипломских студија на Међународном смеру Правног факултета Универзитета у Београду 1990. године, понео је нова признања, похвале... Наступао је у оквиру Завичајног клуба на Уметничким играма студената Србије у Књажевцу (1969. и 1970). Учествовао је као члан VII Међународне есперантске бригаде на Савезној радној акцији "Нови Београд 68" са које се вратио са ударничком значком.

Каријеру професора историје започео је 1975. године у ОШ "Бранко Радичевић" да би у периоду од 1976-1987. године био стручни сарадник, а потом и директор Марксистичког центра ОККСК Крушевац. Маја 1987. именован је за директора Народног музеја Крушевац. После смене 2000. године на дужности је стручног сарадника са претежним ангажманом у области маркетинга, издаваштва, концептирања пројекта, истраживачког рада и документације.

У периоду 1976-2000. године био је члан Председништва ООСРВС, председник КПЗ Расинског округа, председник Савета ИП "Багдала", члан Савета Филозофско-књижевне школе, председник Камерног мушког хора "Бинички", члан Савета "Беловодске розете", председник Друштва српско-јеврејског пријатељства(1991) у ком својству је, као члан крушевачке делегације, био у посети Израелу. Међу оснивачима је Научног друштва Србије-секција Крушевац(1980). Аутор је поговора у "Антологији црначке духовне поезије" у издању –"Багдале" 1978. године за коју је предговор писала Маргарет Јурсенар. Конципирао је "Варошарије" победничку емисију у серији 1989/90. године. Као председник регионалне КПЗ, првоосноване у Србији 1997. године, оснивач је Секције Удружења књижевника Србије за Расински округ. Успостављао је контакте конципирајући видове културне сарадње са Београдом и Ваљевим, градовима бивше Југославије(Вуковар, Вараждин, Вишеград) и градовима побратимима (Пистоја, Сент Андреја, Кириат Гат у Израелу, Крф). Радио је на припреми документације о братимљењу са градом Рјазань у Русији, центром међународних руских активности и сарадње. Био је идејни творца оснивања "Хиландарске књижаре" у Крушевцу која би, у мањем обиму, нудила хиландарску продукцију издаваштва, сувенира, мирисних уља, до кога није дошло... У истом периоду за резултате и нивое ангажовања добио је више награда, златних значки, признања, међу којима су најдражи: Плакета Друштва конзерватора Србије (лично), награда "Михајло Валтровић" (Музеј) и серија признања за вишеструко добровољно давалаштво крви (преко 30 пута).

Резултати рада Драгана Рашковића валоризовани су кроз вишегодишње комуникације и консултативно-истраживачке контакте са највишим институцијама научно-истраживачких активности.У области заштитарства: просторно уређење Лазаревог града (1989), санација "Куће Симића" (1990), реконструкција Мензулане (1989)... ревитализација старих градских чесама (1990), верског објекта "Водича Св.Тројица" у Граду Сталаћу (2000)... Промоција и развој донаторства, легатарства и меценаштва: легати породица Бинички, сестара Михаиловић... У сфери издаваштва "Моравска архитектура" (Др Владислав Ристић), зборник III Југословенске конференције византолога, Антологија са неумама из времена кнеза и деспота Стефана Лазаревића... Од изложбених активности: Конкурс "Косовски бој-шест векова касније...", Ликовна колонија "Јастребац", Видовданска сусретања, конципирање Дечије ликовне колоније "Биберче", ЦД хора "Бинички", споменик Крушевљанима страдалим у ратовима 1912/1918, Спомен-обележје у касарни "Расина"...

У последње две-три године ангажован је на пројекту заштите Мојсињско-послонског комплекса, припреми Монографије Народног музеја Крушевац -50 година рада: 1951-2001, изради студије "Судство у крушевачком окружју од 1804-1876. године" (2005), на конципирању неколико публикација монографског карактера, пројектовању, конципирању и коауторству "Водича кроз Крушевац"(2002). У међувремену, приредио је већи број чланака, уводника, предговора и пролога, рецензија и интервјуа... дубоко уверен да , као и током протеклих тридесетак година, вазда себе дарује у славу родног му Крушевца.

СЛАВИЦА МРФАТ- ВУКЕЛИЋ
(1951, Крушевац)

НАУЧНИК У РОДНОМ ГРАДУ

Опште признати истакнути научни радник у области крмног биља, природних ливада и пашњака, са угледом и ван граница наше земље

Још као ђаку средњошколцу, Славици Мрфат пренео је своју велику љубав према природи и науци професор биологије Живорад Цветковић Жота. По матурирању 1970. године ову љубав понела је па студије биологије на Природно-математичком факултету Универзитета у Новом Саду. По дипломирању 1977. године започела је радни век као професор биологије да би 1979. отпочела рад на Институту за крмно биље у Крушевцу као асистент приправник на природним и сејаним травњацима. Данас је то Центар за крмно биље у оквиру Института за истраживања у пољопривреди "Србија"

Последиломске студије на Природно-математичком факултету, група Токсономија, Универзитета у Новом Саду завршила је одбраном магистарског рада под насловом "Утицај примене различитих доза минералних ђубрива за промену ливадске вегетације".

Докторску дисертацију "Утицај минералних ђубрива на синеколошке, екофизиолошке и сингенетске карактеристике ливадских заједница Сјеничко-пештерске висоравни" одбранила је на Природно-математичком факултету, група биологија, Универзитета у Новом Саду 1991. године.

Истраживање ливадске вегетације на Сјеничко-пештерској висоравни и њене промене под утицајем различитих доза ђубрења је од научног и практичног интереса. У првом случају се ради о доприносу у проучавању основних карактеристика генетичких односа у ливадско-пашњачким фитоценозама, које су врло разноврсне и одликују се низом специфичних обележја. Њихово упознавање једино пружа сигурну основу за примену адекватних мера за повећање приноса и побољшање квалитета сточне хране, тако да се практични значај докторске дисертације односи на могућност директне примене добијених резултата у производним условима испитиваног подручја.

Радећи непрекидно у Центру за крмно биље, др Славица Мрфат Вукелић је прошла кроз сва научна звања: у звање научни сарадник изабрана је 1992. године, у виши научни сарадник 1997., а реизабрана 2002. године. Маја 2004. године стекла је највише научно звање научног саветника.

Укупан научни опус др Славице Мрфат Вукелић обухвата преко 100 јединица од којих 70 научних радова публикованих у нашим и иностраним часописима и 31 научни прилог саопштен на домаћим и интернационалним научним и стручним скуповима. Аутор је монографије "Корови ливада и пашњака Србије" (2004), прво дело ове врсте у нашој земљи од изузетног научног значаја и користи за стручну праксу, аутор поглавља у појединим стручним књигама и коаутор књиге "Ливаде и пашњаци Србије" (2004). Аутор је и две признате сорте, Жежевица К-рана и Црвена детелина К-32.

У периоду од 1992. до 1995. била је руководиоца Научне службе, а у периоду од 1999. до 2001. године обављала је функцију директора Центра за крмно биље.

Активно је учествовала у раду Организационог одбора VII југословенског симпозијума о крмно биљу одржаном у Крушевцу 1992., такође и као члан Организационог одбора V конгреса, одржаног 1996. у Бањи Ковиљачи.

Члан је Друштва еколога Србије, Српског биолошког друштва и Херболошког друштва Србије.

Свеукупне научне, стручне и друге активности учинили су да је др Славица Мрфат Вукелић у области крмног биља, посебно проблематике природних ливада и пашњака, постала општепризнати истакнути научни радник са угледом и ван граница наше земље.

За свој релативно кратак научно-истраживачки рад др Славица Мрфат Вукелић добила је другу награду за научно стваралаштво и иновације у Општини Крушевац за 1993. годину, награду родног града, који је у животу на дужи напустила само у време студирања, за кога је везана не само љубављу и својом породицом, већ и опредељењем да у њему проведе цео свој живот.

БРАНА РАДЕНКОВИЋ - ДАМЃАНОВИЋ
(1952, Ваљево)

ЖИВОТ У ЗНАКУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Љубав према природи определила је за студије ветерине и дефинитивно утицала да се посвети заштити животне средине

Проф. др Брана Раденковић Дамњановић, данас уважени професор и дугогодишњи шеф Катедре за зоохигијену (1993-2003) Факултета ветеринарске медицине у Београду, матурирала је 1970. године у Гимназији у Крушевцу. Од свог драгог разредног старешине, професора биологије Живорада Цветковића Жоте, понела је знање и љубав према природи што је дефинитивно утицало да се ангажује на пољу заштите животне средине, а само донекле да се определи за студије ветерине. Дипломирала је 1975. године на Ветеринарском факултету Универзитета у Београду и као најбољи студент генерације, одмах обезбедила место асистента приправника на истом факултету. По одбрањеном магистарском раду под називом " Испитивање утицаја амбијентних услова и технолошко-техничких решења код кавезног начина држања прасади на њихово здравствено стање и производне резултате", 1979. године је изабрана за асистента. Звање доцента стекла је 1986, две године по одбрањеном докторату на истом факултету. Докторска дисертација "Ефекти дезинфекције у условима радиоактивне контаминације животне средине" нашла је примену у ветеринарској науци а у пракси у врло важној области заштити животне средине. Године 1991. изабрана је за ванредног, а 1996. за редовног професора.

О научно-стручном учинку проф. др Бране Раденковић-Дамњановић говори око 240 радова објављених самостано или у коауторству. Аутор је уџбеника "Практикум из зоохигијене" из 1998. који је 2004. године имао друго издање и коауторство у уџбеницима "Савремено коњарство" (2002), "Нешкодљиво уклањање лешева и споредних производа закланих животиња" (2000) и у књигама "Добробит и понашање свиња" (2000) и "Гајење нојева" (2003). Коаутор је "Плана и програма наставе на Факултету ветеринарске медицине Универзитета у Београду" (2000) и публикације "30 година рада Секције за ДДД 1973-2003, Библиографија". Књига "Хигијена гајења акваријумских риба" је у штампи.

Поред у земљи одржаних бројних предавања по позиву, учествовала је у пројектима за потребе Општине Шабац 1998. и 2004. године и студији за потребе Секретаријата Скупштине града Београда.

Члан је Издавачког савета Acta Veterinarie и Уређивачког одбора Ветеринарског гласника од 1998. године и члан Издавачког савета Универзитета од маја 1999. године.

Ваннаставна ангажовања и чланства професорке Раденковић Дамњановић просто фасцинирају. На факултету је била заменик председника Савета факултета 1996/97., продекан за основне судије од 1998. до 2000, руководилац специјалистичке наставе, уз краћи прекид, од 1993. до 2003., главни предметни наставник за оба вида специјализације из зоохигијене и магистратуре из истог предмета, непрекидно од 1998. године, члан Наставно научног већа од 1976. године... На Универзитету је од 1998. до 2000. године била члан Већа Универзитета у Београду, члан Већа медицинске групације Универзитета и члан Већа за мултидисциплинарске студије Универзитета.

Била је активна, или је још увек, у бројним струковним асоцијацијама: секретар СБИБТЈ 1981/82., секретар секције за ДДД од 1993. и њен председник од 2000. године, члан ИО Друштва ветеринара Србије, члан организационог одбора Секције за зоонозе СВД 2000. године и члан Одбора Југословенског научног удружења живинара од 1999. до 2003.

Такође је била генерални модератор постер заседања Конгреса ветеринара и члан Редакционог одбора I југословенског симпозијума из области ветеринарске науке и праксе. Од 2002. године члан је Стручног већа за биотехничке науке.

Учествовала је у бројним комисијама и експертским групама попут чланства у Одбору Извршног већа Новог Сада за решавање нешкодљивог уклањања лешева 1997/98., у експертској групи комуналне зоохигијене Скупштине града Београда. За члана експертске групе за БЦЕ именована је од стране Министарства пољопривреде и водопривреде 2003., а за члана стручне Комисије за решавање проблема у области нешкодљивог уклањања анималног отпада именована је од стране истог министарства 2004. године.

Награде су је пратиле још из студентских дана. Биле су то новчане универзитетске награде најбољем студенту на годинама студирања, најбољем студенту генерације и 1974. године II награда за објављени студентски рад из области паразитологије. У знак признања за допринос у раду и развоју Ветеринарског факултета у Београду добила је Похвалницу 1982. године.

Љубав према лепоти природе, изнад свега према цвећу и животињама о којима и пише приче за децу за часопис "Биологија", према здравом животу и спорту, кошарци, коју је две године играла за екипу крушевачке Гимназије и шест година у екипи "Тополчанке", даривали су професорки Брани Раденковић Дамњановић оптимизам и енергију коју несебично преноси на своју породицу, супруга, већ одраслу двојицу синова и кћер. И уз увек присутну амбицију, на науку и професуру, уз непрестано ангажовање на очувању и заштити животне средине.

БРИГИТА ВАЛВАЈТЕР -ПЕТРОВ
(1952, Крушевац)

БИОЛОГ ГЕНЕТИЧАР

Наклоност према историји из детињства преточила је у љубав за биологију којој се професионално посветила

Пре поласка у Гимназију Бригита Валвајтер имала је посебну наклоност према историји захваљујући наставници историје Нади Илић која је изузетним залагањем приближила прошлост својим ученицима неконвенционалним путем. Овоме је допринео и живот у Крушевцу и његова, пре свега, средњовековна прошлост, којој се посвећивало врло мало пажње. Ископавања и конзервирања Лазаревог града почела су знатно касније, али, и ту се, по њеном мишљењу, могло много више урадити у атрактивно-туристичком смислу, као што је по свету урађено од много мање значајних објеката.

Са поласком у Гимназију, интересовања Бригите Валвајтер кренула су новим смером. Окренула су се према биологији заслугом професора биологије Живорада Цветковића Жоте који је кроз врло разнолик спектар ваннаставних активности покушавао да приближи својим ђацима све аспекте ове дисциплине. Одржавајући сталне везе са својим бившим ученицима, студентима биологије или неких од примењених биолошких дисциплина (медицина, ветерина, пољопривреда) и сам је преко њих пратио најновија открића из појединих области биологије и преносио их својим ученицима, што је Бригиту Валвајтер усмерило према студијама биологије.

Дипломирала је на Биолошкој групи Природно-математичког факултета Универзитета у Београду 1975. године са просечном оценом 9,72. Исте године уписала се на постдипломске студије на смеру Генетика при Одсеку за биолошке науке истог факултета.

После две године изабрана је за асистента приправника у Институту за зоологију Одсека за биолошке науке, завршила постдипломске студије и одбранила магистарски рад под насловом "Феномен варирања фреквенце полног хроматина и вероватна етиологија њеног настанка у хуманим ћелијама".

Бригита Петров је одбранила 1990. године докторску дисертацију под насловом "Испитивања карактеристика развојног циклуса Phyllopora, Con- Chostraca-Leptestheria и њиховог значаја за таксономију ове групе" на

При-родно-математичком факултету у Београду. Ова дисертација има теоријског значаја јер доприноси разумевању и тумачењу систематских и филогенетских односа групе Conchostraca - врло старих и примитивних рачића, карактеристичних становника ефемерних вода.

По избору за асистента на Институту за зоологију Одсека за биолошке науке 1980, изабрана је за доцента 1991. и за ванредног професора 1998. године. Учествовала је у извођењу теоријске и практичне наставе за више предмета, а такође и у извођењу теоријске наставе на полседипломским студијама смера морфологија, систематика и филогенија животиња, такође са више предмета. Одржала је седам предавања по позиву.

Објавила је 44 научна и два стручна рада и 29 штампаних у изводима. Радови су цитирани 88 пута. Аутор је једног универзитетског уџбеника, два универзитетска практикума, три уџбеника за средње и два за основну школу и превела две стручне књиге. Била је рецензент уџбеника и рецензирала радове за потребе страних и домаћих научних часописа. Руководила је у изради и одбрани више докторских дисертација, магистарских теза, специјалистичког рада и водила као ментор талентоване ученике основних и средњих школа београдског и панчевачког Регионалног центра за таленте.

На факултету је непрестано обављала значајне дужности од 1977. до 1998. године када је изабрана за продекана факултета, а 2002. и за управника Института за зоологију.

Учествовала је у реализацији пројеката од 1998. до 2000. финансираних од стране републичких Министарстава за науку и технологију и за заштиту природних богатстава и животне средине, да би од 2002. до 2004. руководила у два пројекта: "Истраживање диверзитета фауне бескичмењака малих изолованих природних станишта на подручју Панонске низије" и "Инвентар мочварних и других водених станишта у Републици Србији".

Осим учешћа у разним радним групама и комисијама Универзитета и факултета, члан је Српског биолошког друштва, Друштва генетичара Југославије, Друштва еколога Србије и Ентомолошког друштва Србије.

Бавећи се проблемима очувања животне средине читаве Србије, Бригита Валвајтер Петров своју струку директно повезује са својим родним градом за који каже: *"Крушевац је град са изузетно развијеном индустријом и град који се врло брзо развија и шири, са два загађеним рекама и њиховим приобаљима, па је потребно посветити нарочито пажњу заштити животне средине и хитном формирању односа према рекама и води уопште, и очувати их за будуће генерације, а то се може постићи и сарадњом са биолозима различитих профила".*

ЉИЉАНА ХАБЈАНОВИЋ-ЂУРОВИЋ
(1953, Крушевац)

ДУХОВНО ЧЕДО КОСОВСКОГ МИТА

Најчитанији и најтиражнији писац Србије с краја XX и почетком XXI века. Превођена на чешки, грчки, македонски, италијански и француски

Крај XX и почетак XXI века обележила је Љиљана Хабјановић-Ђуровић, наша најчитанија и најтиражнија списатељица, иначе дипломирани економиста.

Некадашњи ђак крушевачке Основне школе "Вук Караџић" и Гимназије, запажена као литерарно талентована ученица, за обе школе је носилац престижне дипломе "Светозар Марковић" додељиване за изузетне резултате из српског језика и предмета друштвених наука. Стицајем околности определила се за студије економских наука, па се по дипломирању, животном судбином или можда логиком, обрела најпре у Беобаници, потом је радила као комерцијалиста иностраног туризма у "Путнику" и истовремено је почела да се посвећује својој љубави и у детињству најдражем сањаном сну, писању.

У то време већ је са два романа ступила на књижевну сцену Србије. Романом "Јавна птица" из 1988. године који је "први, веродостојни еротски роман исписан женском руком у историји наше књижевности" и "Ана Марија ме није волела", објављен 1991. године. Овим аутобиографским романом, ауторка доказује сву величину љубави која нас једина може спасити у свим могућим поделама, породичним, националним, верским.

У свет новинарства прелази 1991. године. Била је новинар и уредник магазина "Дуга" и њено посвећивање писању било је све интензивније и плодније. Из тог периода упамћена је 1994. Те године, поред књиге литерарне публицистике "Србија пред огледалом", објавила је и роман "Ива", причу о љубави која траје вековима и истовремено о покушају трагања за суштином.

Маја 1996. године објавила је роман "Женски родослов" и после немиђеног успеха који је тај роман постигао, посветила се искључиво књижевном раду. "Пауново перо" из 1999. је роман о сопственој генерацији, о рођенима у Титовој Југославији и њиховим судбинама и хтењима до деведесетих. "Петкана" објављена 2000. године је прича о жени и њеној снази, о највољенијој светитељки православља, Преподобној Мати Параскеви, "о Њеној љубави према Господу и путу до Њега". О роману је митрополит Амфилохије написао: "Прочитао наискап "Петкану". Љиљана је овом књигом принела Светој Петки и Христу Богу срце и ум као расцветали миомирни Љиљан на дар". Роман објављен 2003. године у управо отвореној сопственој издавачкој кући "Глобосино-Александрија", јесте "Игра анђела". То је роман о кнегињи Милици за чије се писање, као рођена Крушевљанка која је "расла као дете косовског мита", припремала читавог живота и успела да пред 600-годишњицу кнегињине смрти, у својој зрелости, исприча истиниту причу, базирану на богатој и обимној историјској грађи, о најзначајнијој жени српске историје, владарки коју су, уз Божју помоћ, красиле мудрост, лична храброст и морал.

Тиражи њених романа који говоре према подацима из маја 2005. износе близу 500.000 примерака с тим да се непрестано доштампавају сва издања, говоре да се ради о високотиражном аутору. Они значе занимање читалаца за теме женских судбина, судбина мајки и кћери, светица и владарки, којима се обавезно бави. А тиме исказују и своју љубав и подршку. Ауторка сматра великом милошћу што се њене књиге продају и у цркви Свете Петке и Ружице на Калемегдану и манастиру Љубостиња.

Најновији роман, представљен на Велики четвртак 2005. године "Свих жалосних радост", роман о животу Богородице, природни је наставак "Петкане" и "Игре анђела". Наслов је добио према чудотворној икони непознатог аутора из 1752.године.

Љиљана Хабјановић-Ђуровић је најчитанији и најпродуктивнији писац о коме се најпозитивније изражавају, између многих и критичар чешког часописа "Днес", који каже: "Она слика судбине својих ликова у којима испод готово мирног тока приче продиру на површину најдубље стране људске природе. Слично као Антон Павлович Чехов". Или, "Она је књижевни феномен у својој земљи", записао је рецензент француског књижевног часописа "Литерарни дијалог". Сличну оцену дао је и критичар бањалучких "Независних новина": "Она је балкански књижевни феномен". То потврђује и Међународни биографски центар у Кембриџу, који је у свој преглед "Ко је ко међу писцима и ауторима у свету" из Србије и Црне Горе уврстио само Добрицу Ћосића и Љиљану Хабјановић-Ђуровић.

Њени романи су преведени на чешки, грчки, хрватски, македонски, италијански и француски језик.

За свој вредан књижевни опус добила је пет награда "Златни бестселер", две награде "Специјални златни бестселер", два признања "Хит либри" и три награде Народне библиотеке Србије за најчитанију књигу у библиотекама Србије: 1999. за "Женски родослов", 2001. за "Пауново перо" и 2003. за роман "Игра анђела". Тиме је постала у 35 година дугој историји додељивања ове награде наш једини писац три пута награђен.

Почетком фебруара 2004. године Издавачка кућа "Задужбина Петар Кочић" Бања Лука-Београд, доделила је Љиљани Хабјановић-Ђуровић традиционалну књижевну награду "Кочићево перо" за роман "Игра анђела", уз образложење жирија да је роман "многоструко кореспондентна књига са Кочићевим делом у целини, у сфери односа према српској историји, те у сфери бриге о лепоти казивања и дубини промишљања онога о чему се приповеда".

Исте године је "Игра анђела" донела аутору и престижну Унирекскову награду "Печат" која јој је додељена 27. маја у Дому Војске Србије и Црне Горе у Подгорици. Образлажући једногласну одлуку, жири је нагласио да ова књига припада оној врсти књижевности која модерним гласом проговара о нашем духу и историјском наслеђу.

Мада Љиљана Хабјановић-Ђуровић од 1972. године живи у Београду, никада није потпуно отишла из Крушевца увек свесна његовог престоничког духа. Крушевац је део већине њених књига, а романом "Игра анђела", још једном је потврдила да је остала дете свога завичаја. И духовно чедо Косовског мита.

РАДМИЛА ЖИВКОВИЋ
(1953, Крушевац)

ОД ДОКЕ ДО ГОСПОЋЕ МИНИСТАРКЕ

Глумачка личност која је својом стваралачком зрелошћу и богатством израза обележила позоришни и филмски живот Србије. Добитник награде "Жанка Стокић" за 2005

Можда невероватно звучи, али Радмила Живковић се никада у Гимназији није активно бавила "пословима драмске природе", како каже. Иако је професор српског језика изабрао за драмску секцију, определила се за биолошку, јер је генетика занимала. Али, већ од I разреда Гимназије тата Александар, свестан кћеркиног талента, одвео је у Крушевачко позориште, где је на почетку, имала за учитеље изврсне педагоге, уметнике и личности, какви су били господа Бора Михајловић и Лека Бошњанац. Међутим, у III разреду Гимназије дефинитивно је напустила позориште, бар је тако мислила, и почела са припремама за пријемни испит на Ликовној академији. Уз дужну пажњу професора Димитрија Симића, определила се за вајарство јер је увек занимала форма тродимензионалног изражавања. Када је себе већ видела као вајара, о њеном животном позиву пред одлазак на студије, поново су одлучили родитељи — уз оца, сада и мама Мира, па је припреме наставила у правцу глуме. Примљена је у првом покушају на Факултет драмских уметности Универзитета уметности у Београду. Дипломирала је 1975. године у класи проф. Предрага Бајчетића, првог и правог ауторитета кога је у току студија упознала, како га и данас оцењује.

Са дипломске представе изведене 9. маја 1975. године, Радмила Живковић је отишла на снимање своје прве велике и главне улоге у филму "Наивко", међу већ афирмисане филмске звезде и — постала звезда.

Већ тада се наметнула као изразито талентована глумица којој ни Мира Траиловић није одолела. Поверила јој је алтернатицу у представи "Чудо у Шаргану" коју је режирала у Атељеу 212. Две године касније, када су јој се поново и комплетно разбиле све илузије о позоришту, напустила је и Атеље.

У то време већ је играла, углавном главне улоге, у десетак филмова ("Але-ретур", "Црвени коњ", "Сок од шљива", "Посебан третман", "Сплав медуза", "Другарчине".) и пошто је добила статус филмског уметника, отишла у слободњаке.

Две године је потом гостовала у Позоришту на Теразијама у две представе и, после краћег одсуства због рођења кћерке Бојане 1981.

године, која данас, полазећи маминим стопама, већ увелико доказује свој таленат, наставила да снима филмове: "Вариола вера", "Још овај пут", "О покојнику све најлепше", "Нема проблема", "Зеко", "Велика фрка", "Увек спремне жене", "Већ виђено", "Сабирни центар", "Полтрон", "Танго је тужна мисао која се плеше" Снимила је преко четрдесет филмова. Последњи, "Бел епок" Николе Стојановића, остао је заробљен у Лабораторији "Јадран филма" у Загребу. Уследио је затим Шотрин филм "Зона Замфирова", иначе одлично примљен широм земље, у коме јој је додељена једна од најважнијих рола, улога тетке Доке, која је, њеном врхунском интерпретацијом, специфичним стилем и енергијом, постала готово и најзапаженија улога филма.

Радила је са искусним и водећим режисерским именима каква су Горан Марковић, Балетић, Јоца Живановић, Предраг Антонијевић, Горан Паскаљевић, Пуриша Ђорђевић, Здравко Шотра...

Гостовала је са својим филмовима на фестивалима у Сан Себастијану, Каиру и Александрији.

Годинама је на Фестивалу у Нишу добијала награде, повеље. За главну улогу у "Сабирном центру" добила је "Златну арену" у Пули, а за главну улогу у филму "Још овај пут", награду "Царица Теодора" у Нишу.

Мада предност даје филму јер га сматра озбиљним сегментом драмске уметности, Радмила Живковић се огледала и на телевизији. Снимила је ТВ драме "Иди тамо где те не познају", "Узми па ће ти се дати", "Викенд", "Иванов", "Човек у празној соби"... и телевизијске серије "Сиви дом", "Кад се калио народ Горњег Јауковца", "Срећни људи", "Породично благо", "Стижу долари", у серији "Зона Замфирова".

Међутим, никада није одустала од идеје да се упише међу великане националног театра. Чекала је. Потрајало је, али је вредело. Трајало је од момента када је дошла да полаже пријемни испит у недовољно познатом граду. Онако млада, лепа, самоуверена и свесна себе и својих вредности и могућности, никога не питајући где је Академија, зауставила се испред Народног позоришта. И у моменту схватила да је то њен театар, а Београд град који ће је запамтити.

Дочекала је да на позив Уметничког савета Народног позоришта у Београду 1994. године, добије стални ангажман. Играла је у Поповићевом "Развојном путу Боре Шнајдера", победничкој представи на "Данима комедије" у Јагодини 1995. Иако се на великој сцени није појављивала, остала је *"јер је моје место овде, управе се мењају, а ја ћу остати"*, говорила је, што се касније и потврдило.

Искористила је интервал без улога и на филму и у позоришту својом невероватном енергијом, улогом и драматичном активностима на сцени.

заинтересована за питања културе. Чинила је то по образовању, по сопственој савести и по свести да су та питања темељи напретка. Борила се на право за права еснафа коме припада, за формирање Агенције за снимање филмова чиме би се увео систем одговорности у сваком погледу и дефинитивно решио статус свих људи из производње филма, уметника и саме производње. Иако њену идеју неки данас својатају, не љути се, јер је ипак кренуло. Донет је Закон о кинематографији који је ово друштво већ давно требало да донесе.

А затим је дошло и оно што ће јој донети највећу славу, и дивљење поклоника њене уметности, и критике, и част, и награде, награде...

Десило се да се Народно позориште у Београду одлучило, након читавих 20 година, да у сезони 2003/04. постави на сцену најпопуларније и најизвођеније Нушићево дело "Госпођу министарку". И да се режисер Јагош Марковић одлучи да првакиња драме Радмила Живковић, буде шеста министарка у историји овог националног театра.

У једном посве нетрадиционалном читању и интерпретирању ове личности на сасвим другачији и неуобичајенији начин, обостраним разумевањем и сензибилитетом ово двоје уметника, остварена је улога за памћење. А награде које су стизале то су непрестано и потврђивале: три награде на Глумачким свечаностима "Миливоје Живановић" у Пожаревцу; награда публике и проглашење за најбољу глумицу, а представа за најбољу, на "Нушићевим данима" у Смедереву; награда публике на Стеријиним позорју. И матично позориште јој је 2004. године уручило своју Годишњу награду за маестрално извајану улогу Живке Поповић у овој представи.

Почетком 2005. године, једногласном одлуком жирија, Радмили Живковић је уручена најзначајнија глумачка награда "Жанка Стокић" за глумачку личност која је својом стваралачком зрелошћу и богатством израза обележила позоришни и филмски живот Србије.

СРЋАН ПЕТРОВИЋ

(1953, Брус)

ПРИВРЕДНИК ОД АУТОРИТЕТА

Изузетно друштвено ангажована личност. Хоби му је менаџмент, белетристика, шах и енигматика

"Као свршени матуранти крушевачке Гимназије (1971), осећали смо се супериорно у односу на остале гимназијалце. Доминирали смо на свим пољима, како знањем, тако и општом културом" - прича Срђан Петровић, поносан што се школовао у овом граду коме поручује: "Крушевљани, памтите, чувајте и развијајте свој царски имиџ".

Завршио је Економски факултет Универзитета у Београду и специјализацију из домена праћења инвестиција истовремено се занимајући менаџментом, кога је у то време сматрао хобијем. Године 1981. започео је професионалну каријеру у хемијској индустрији "Жупа" у Крушевцу од референт за инвестиције, преко шефа Финансијске службе до финансијског и генералног директора, све до 5. октобра 2000. године када је почео да се бави приватним бизнисом. Као успешан привредник и професионалац учинио је да Хемијска индустрија "Жупа" остане дуги низ година у врху југословенске производње и да по многим производима предњачи у Европи. Пословном политиком наслеђеном од претходног руководства омогућен је опстанак ове производне организације иначе са дугом традицијом, и у условима блокаде међународне заједнице јер је политиком даљег руковођења наставио развој сопствене технологије и сачувао технолошки кадар.

Срђан Петровић је својевремено био изузетно друштвено ангажована личност. Био је савезни посланик у оба сазива Већа грађана Скупштине СРЈугославије и то на убедљиво добијеним изборима и по већинском и по пропорционалном изборном систему, члан Председништва Привредне коморе Србије, члан Одбора за кредитно-монетарни систем Савезне скупштине, шеф владиног Специјализованог координационог тима за хемијску индустрију Србије да би своју потпуну ангажованост потврдио учешћем у рату на Косову као резервни војни старешина.

Као привредник, друштвени радник од ауторитета и као заљубљеник у шах, енигматику и белетристику, Срђан Петровић је добио многе награде али, као најдражу, издваја прву награду на Првом конкурс за литерарни рад на тему "Слободиште". Рад је објављен у "Победи" 1966. године.

НЕБОЈША БРАДИЋ

(1956, Трстеник)

РЕДИТЕЉ ОД КАРИЈЕРЕ

Каријеру редитеља почео у Крушевачком позоришту, наставио у Атељеу 212, националном театру и Позоришту на Крсту, исказујући посебан афинитет за савремену домаћу литературу и драматизацију

У ансамбл Крушевачког позоришта у сезони 1982/83. дошао је млади редитељ Небојша Брадић, тек свршени студент позоришне режије на Факултету драмских уметности у Београду, упркос чињеници да током гимназијског школовања није испољавао афинитет према драмској уметности, вероватно и због неорганизоване драмске секције у школи, из које, готово по правилу, сви почињу. Дипломирао је 1980. године са представом Ибзенове "Норе" у извођењу Позоришта у Нишу, у класи Борјане Продановић, изузетног позоришног педагога и необичне личности културног живота Београда. Дошао је са амбицијом да делује не само на сцени Крушевачког позоришта, већ и на Слободишту, позоришту на отвореном, као што ће и касније радити и у другим амбијенталним просторима Србије.

Каријеру редитеља у Крушевачком позоришту почео је са Гогољевом "Женидбом", а на Слободишту програмом "Балада о труби и облаку" Цирила Космича. Најзначајније режије су му "Лазар, велики кнез", "Дервиш и смрт", "Нечастиви на Филозофском факултету". Редитељску зрелост и највиши домет остварио је у комедији "Жак или покорност", у којој је смелим и луцидним поступком рукопис Јонесковог театра апсурда обогаћивао сценским артизмом, у сатиричној комедији "Волпоне или лисац" у којој је режисерски поступак представљао ново читање и креирање сценске приче о људском зверињаку, топло приманој у Крушевцу и 1994. године на "Данима Зорана Радмиловића" у Зајечару. Критика је оценила као надахнуто играну и изванредно режирану представу. Следе драме "Ђенерал Милан Недић", "Српска драма"...Као управник и редитељ Крушевачког позоришта Небојша Брадић се залагао за подмлађивање овог, дотада најстаријег ансамбла, за ангажовање младих глумаца школованих на Академији, као и познатих глумаца-гостију у премијерним представама, чиме би представа добијала на атрактивности и популарности. Залагао се за постављање класичних дела драмске литературе на сцену, чиме је "отворио позориште према трајним цивилизацијским токовима и на тај начин ансамбл и публику суочио са још озбиљнијим позоришним захтевима", како је једном приликом изјавио. И успео је да направи један од најугледнијих театара у земљи пре него што је из њега отишао..

Представе су биле учесници на већини југословенских позоришних фестивала. Гостовале су у Мађарској и Италији.

Режирао је на Драмском програму Радио Београда. Постављањем априла 1996.године за првог човека Атељеа 212 у Београду, наставио је традицију овог позоришта у смислу неговања младе генерације глумаца, постављања занимљивог репертоара и очувања његове карактеристичне физиономије.

Крајем фебруара 1997. године Небојша Брадић се прихватио функције управника Народног позоришта што је пропраћено највећом могућом медијском пажњом.Знао је да иде из великог и већ славног Атељеа у још веће и славније Нродно позориште, у нациоални театар, свестан и тежине тренутка у коме се оно нашло. Ипак, није одолео искушењу у намери да у овом позоришту створи модеран театар, упркос времену материјално-финансијске кризе, осим оне естетске и етичке, да му донесе оздрављење и врати му већ увелико потамнели сјај. Својом амбицијом, квалитетом и знањем реализовао је пет премијера, прослављена је 129 годишњица постојања, конципирао је програме велике и мале сцене, да би на крају те позоришне сезоне одлуком Министрства културе био опозван без објашњења, бар што се јавности тиче.

У оба ова позоришта унео је репертоарске и менаџментске облике својствене модерном европском позоришту.

Године 2000. преузео је управљање Београдским драмским позориштем на чијем челу је и данас.У односном периоду овај театар је у потпуности реконструисан и репертоарски профилисан ка праизведбама савременог домаћег и страног текста.

Небојша Брадић је режирао преко 60 представа у многим театрима Србије, БиХ и Хрватске, исказујући посебан афинитет за савремену домаћу литературу и драматизације као што су "Дервиш и смрт", "Проклета авлија", "Корени", "Златно руно"...што је и потврдио објављивањем књиге драматизација "Проклета авлија"/"Дервиш и смрт". Режирао је у Драмском програму Радио Београда.

Добитник је многих театарских признања: девет награда за режију на Позоришним сусретима "Јоаким Вујић", награде за режију на Фестивалу позоришта БиХ, више Стеријиних награда од којих је само "Проклета авлија" завредила пет и била проглашена за најбољу представу 2003.године у реализацији Крушевачког позоришта, и до сада изведена више од 150 пута, повељу ФЕДОР за документациону радиофонију. Први је добитник награде "Никола Пеца Петровић" Сомборског позоришта, намењене најбољем југословенском позоришном менаџеру.

Иако Небојша Брадић физички није остао у Крушевцу "да настави позоришну традицију Крушевца" чему се својевремено искрено надао легендарни Бора Михајловић, он је увек у Крушевцу.Изузетним режијама позоришних представа или подухватима попут оног из септембра 1999.године када су на премијери "Проклете авлије" присуствовали представници скоро свих амбасада отворених после бомбардовања у Београду, јавне личности Србије и поклоници позоришта. Захваљујући угледу Небојше Брадића, био је то један од значајнијих догађаја на драмској сцени Крушевца и Србије.

МИЛАНКА МИЛОСАВЉЕВИЋ - МИЛОСАВЉЕВИЋ
(1957, Доњи Крчин)

ПОСНОСНА НА СВОЈ РАД И ПРИЗНАЊА

"Крушевац је мој град и наравно да желим да он буде, пре свега град који много више држи до себе него што сада чини"

"Не могу да кажем да је гимназија била пресудна за моје животно опредељење, али је добрим делом играла у томе значајну улогу. Посебно професори који су ми предавали, као и они који нису, јер је њихов утицај на литерарни и драмски живот школе био стално присутан. Били су то професори Живка Тасић и Синиша Николић који је "крив" што сам научила цео "Торски вијенац" напамет. Исто тако и професори драмске секције Милева Протић, литерарне Добрила Бујак и Живица Милићевић, руског и француског језика Косара Станојевић и Ружица Стошић, односно Калиопи Веселиновић. Велику улогу у формирању не само моје него и многих генерација имао је мој разредни старешина, најдивнија и најблагороднија особа, професор Жика Благојевић".

Понесена вредним сазнањима стеченим у гимназији, Миланка Милосављевић је после матуре школске 1975/76. године, дипломирала 1983. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду, на Групи за југословенску књижевност и српскохрватски језик.

Радни век је започела током студија 1980. године професором у родном Доњем Крчину и Варварину, да би од 1983. и у следећих шест година била уредник програма у крушевачком Дому омладине и пионира "Младост". За управника крушевачког позоришта изабрана је 1989. године. На раду у Историјском архиву била је од 1991. до 2000. када је положила и архивистички испит (1992.). За директора Народне библиотеке изабрана је 2000. да би се вратила у Историјски архив. Од 2002. године је уредник издавачке делатности у РТК "Победи".

Аутор је књиге поезије "Протокол венчаних" (2002), сценарија за кратки музички филм "Бели анђео" приказан на "Златном витезу" у Москви 1998. године, на етнофестивалу Златибор и Београдском фестивалу краткометражног и документарног филма, редовно ван конкуренције јер пропозиције нису предвиђале тај жанр.

Један од аутора монографије Крушевачког позоришта и сценарија за документарни филм "Талија под Багдалом" посвећеним 100 годишњици позоришног живота у Крушевцу. Књижевне и публицистичке радове објављује у "Победи", "Багдали", "Савременику", "Лудусу", "Гороцвету" и другим књижевним листовима.

Објављује прилоге из историографије у Крушевачком зборнику у коме је и члан редакције.

Учествовала је на међународним научним скуповима "Осам векова Жупе-Расина" 1996. године и 2000. "100 година Архива Србије" па је заступљена у зборницима са тих скупова са својим радовима, као и у зборнику "Школство у крушевачком крају".

Креатор је и уредник листа за децу "Победино крило" због чега је и прешла у "Победу".

Режира представе за децу у аматерским трупaма и две представе у "Крушевачком позоришту" са Вишњом Петровић. Такође и у дечјем позоришту "Чарапа" које је из Крушевца прешло у Београд.

Поносна је што је уврштена у "Енциклопедији српске историографије", у другим антологијама и у два издања "Ко је ко у Србији".

Добитник је значајних књижевних награда попут "Сигридруг" Змајевих дечијих игара (1999. и 2001), награде за најбољи текст "Фестивала монодраме за децу", награде за најлепшу религиозну песму Црквене Општине Ивањица (1999) и награде Змајевих дечијих игара 2001. године за најбољи текст на Фестивалу еколошког позоришта за децу у Бачкој Паланци.

Миланка Милосављевић Милосављевић већ својим присуством у граду свога школовања и делања, а и ван њега, својим текстовима, режијама и наградама доказала колико му је привржена и колико га воли јер је *"то мој град и наравно да желим да он буде, пре свега, град који много више држи до себе него што сад чини. У суштини све то радим мислећи да ће то репрезентовати Крушевац. Сматрам такође, да би Крушевац апсолутно морао да се позабави својом историјском и културном баштином, да оформи једну асоцијацију која ће евидентирати људе, ствари и догађаје који су утицали на мењање и побољшање цивилизацијског кода"*, поручује Миланка Милосављевић.

ЗОРАН НОВАКОВИЋ

(1957, Крушевац-1996, Београд)

ПРЕРАНО ПРЕКИНУТА УСПЕШНА КАРИЈЕРА

Прва љубав за техничке науке крунисана је докторском дисертацијом која је дала теоријску и практичну разраду новог погледа на управљање и кибернетику

У личности Зорана Новаковића стекле су се три велике љубави које је са пуно пажње неговао и у све три постигао врхунске резултате. Љубав за техничке науке, по завршеном Машинском факултету у Београду 1980. године и положене магистратуре 1987. године, крунисао је титулом доктора електротехничких наука дисертацијом одбрањеном 1992. године на Електротехничком факултету Универзитета у Љубљани. У дисертацији написаној и одбрањеној на енглеском језику "The Principe of Self-support in control systems" дао је теоријску и практичну разраду новог погледа на управљање и кибернетику који је сам увео и назвао "Принципи самоподупирања".

У струци је радио од 1981-1986. (Институт "Михајло Пупин" у Београду), од 1986-1992. (Институт "Јозеф Штефан" у Љубљани) да би 1995. године отишао у другу сферу рада избором за секретара часописа Про Фемина. Током рада био је на специјализацији у Берлину (1985), Напуљу (1989) и Манчестеру (1991).

Научне радове је објављивао самостално и у коауторству у земљи и иностранству и био учесник бројних међународних конгреса и конференција.

Докторску дисертацију је преточио у књигу коју је објавио 1992. године у Амстердаму.

Своју другу љубав, љубав за поезију и писање уопште, изразио је путем бројних кратких прича објављених у разним часописима и у објављеним збиркама прича 1992. године "Уроборос", 1996. у "О..." (заоставштина) и 1998. године "Моја мала Европа".

Трећа љубав заокупљала га је од најранијег детињства. Основно музичко образовање (класа хармонике) стечено у крушевачкој музичкој школи само га је још више подстрекавало да се бави музиком и компоновањем.

Добитник је значајних награда: "Борис Кидрич" Љубљана (1991), III награда на II конкурс ОЗОНА (1988). Награда за експерименталну причу на III конкурс "Озона" (1989), награде на конкурсима "Побједе" и "Заједнице књижевника Панчева" (1990), Студентског збора (1993), награда Фестивала младих писаца Југославије, "Мајско перо" у Светозареву (1990) и награда на конкурс радио "Пингвина" за најбољу причу.

СЛОБОДАНКА ЗАРЕЦКИ -ТАМБУРИЋ
(1958, Крушевац)

УСПЕШНА МЕЂУНАРОДНА КАРИЈЕРА

Љубав за читање, позориште и филм понети из гимназије и данас најдраже "слободне активности"

На Сlobоданку Зарецки, матуранта школске 1976/77. године, гимназија није имала директан утицај за избор студија што је и њој самој био непланиран. Али је зато *"Утицај гимназијске средине на формирање моје личности, животних ставова, радних навика и ширење мојих хоризоната је био огroman"*, сећа се данас са поносом. *"Посебно памтим топлину и начитаност наше професорке српског језика Живке Тасић, ентузијазам професора енглеског језика Бунтића, систематичност и јасноћу размишљања професора математике, Стрижека, као и огромну енергију са којом је наша разредна, професорка Живка Крстић, покушавала да нас изведе на прави пут. Такође ми је у јасном сећању учење латинског језика код старог професора Тоше. Иако на изглед без сврхе, латински ми је пуно пута у животу затребао и у животу увек правио разлику између мог "класичног" образовања и површног образовања неких других, укључујући и странце".*

Из Гимназије је понела љубав за читање, позориште и филм, па су они и данас њене најдраже "слободне активности" поред тениса кога игра рекреативно и теретане коју редовно посећује. Ту спадају и путовања, хоби целе породице, а резултат су вечите радозналости које су јој својствене још од ђачких дана.

Љубав према науци, знатижеља и ентузијазам водили су даље Сlobоданку Зарецки-Тамбурић по завршетку Фармацеутског факултета Универзитета у Београду 1982. године. Магистрирала је 1990. године и награђена следеће године наградом "Галенике" за најбољи магистарски рад. Докторирала је на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду 1992. године са докторском дисертацијом "Полиакрилни полимери као носачи за локалне мукоадхезивне лековите облике", студијом о специфичним полимерним материјалима који имају потенцијал да контролишу ослобађање лека апликованог на слузокожу.

Као асистент на Институту за фармацеутску технологију Фармацеутског факултета у Београду радила је од 1986. до 1994. године, и у то време, тачније 1991. године, отишла у Лондон на шест месеци као стипендиста British Council-а. Године 1994. отишла је поново у Лондон са супругом Живојином, такође матурантом крушевачке гимназије и двоје

деце, и остала да живи у њему до данас.Прве три године је радила на University of London, School of Pharmacy, као постдокторант са стипендијом Wellcome Trust-а.Иза тога засновала је стални радни однос на The London Institute, London College of Fashion, као наставник(lecturer) из козметологије.Године 2000. је основала нови, у Великој Британији јединствени, четворогодишњи програм из козметологије, Bsc in Cosmetic Science којим од оснивања руководи.Потом је 2002.године промовисана у Reader-а, што је звање паралелно нашем ванредном професору.

Професионалну каријеру Слободанке Зарецки-Тамбурић пратиле су специјализације 1992. из Фармацеутске технологије и 2000.године SEDA award што је у ствари UK сертификат за предавача у високом образовању.

Коаутор је у два поглавља у књигама "Chemical Aspects of Drug delivery systems" и "Emulsions-Technology, Structures, Ingredients, Formulation", објављених 1996.у Лондону, односно 1988.у Аугзбургу.

До 2001.године објавила је или презентовала 65 научних и стручних радова.Скоро су сви експерименталне природе и највећи део има практичну примену.Њен опус обухвата 32 научна рада од којих је 24 објављено у међународним и 8 у националним часописима, 43 презентације на конференцијама, од чега три пленарна предавања, као и један патент у Југославији.

Рецензент је угледног стручног часописа International Journal of Pharmaceutics.

Члан је у стручним организацијама Фармацеутском друштву Србије, Institute for Learning and Teaching (ILT), Society of Cosmetic Scientists (SCS) и њеног Education Committee, American Association of Pharmaceutical Scientists (AAPS), International Federation of Pharmacists (FIP).

И док је неко у толиким научним и стручним обавезама попут Слободанке Зарецки-Тамбурић, за дивљење је њен однос према Крушевцу за кога налази време да му бар једном, а често и више пута годишње дође у походе.Наравно, због града у коме се родила и школовала, и због својих и мужевљевих родитеља и многобројних пријатеља са којима њена породица одржава присне везе.Интересантно је да на њу Крушевац оставља различит утисак, у зависности од доба године и фазе кроз коју пролази.Увек је затечена све већим ширењем града, а у последње време примећује и мали напредак у организацији живота и поправљању животне средине, у напредовању културног и спортског живота.Свесна је да много тога зависи од новца, али да никако нема резултата без много добре воље.

У нади да ће се те две ствари ускоро удружити, са нестрпљењем очекује да њен родни град поврати свој некадашњи сјај прерастањем у пријатно уређени град који ће омогућити угодан живот.

ИВАН ФИЛИПОВИЋ

(1959, Крушевац)

ОД ДЕТИЊСТВА ОПРЕДЕЉЕН ЗА ГЕОГРАФИЈУ

Картографији коју је специјализовао посветио се у потпуности

Ретко се дешава да се неко још у основној школи прецизно опредељивао за науку којој ће се посветити. Управо то се десило Ивану Филиповићу, ученику основне школе "Јован Јовановић - Змај" у којој је, слушајући наставу из географије, био сигуран у будући избор свог животног опредељења. Свакако да га је и гимназија коју је завршио 1977. године, преко професора географије Јована Анђелковића и Љиљане Трипковић утврдила у уверењу да ће у тој науци наћи себе иако је понео најлепша сећања о свим осталим професорима и предметима које су предавали и читавај школи као институцији.

Одлични резултати на студијама на Одсеку за географију Природноматематичког факултета Универзитета у Београду потврдиле су награде "Студент генерације" 1978. и 1979. године.

Три године по дипломирању, 1986. године, завршио је специјализацију из картографије на истом факултету, већ са једногодишњим стажом у електронском центру у Крушевцу у коме је остао до 1991. године, да би истовремено, односно од 1988. до 1992. године био саветник у Педагошко-просветном заводу у Крушевцу. И даље је у Филиповићевом службовању било преплитања : од 1991. до 1999. био је професор гимназије из које је потекао, а од 1997. до 2000. године предавач на Учитељском факултету у Јагодини. Те године је изабран за доцента на Природном-математичком факултету Универзитета у Нишу, где је управник Одсека за географију и управник Одсека за туризам.

Магистрирао је 1989. године на Одсеку за географију Природно-математичког факултета Универзитета у Београду са тезом "Картометријска анализа савременог начина рада у пољопривреди СР Србије".

На Географском факултету Универзитета у Београду одбранио је докторску дисертацију 1998. године. "Картометријски метод анализе густине речне мреже слива Велике Мораве и изналажење степена генерализације на картама разних размера" је назив докторске дисертације. У њој се суштински, помоћу математичких формула или образаца, односно степеном генерализације долази се до стварних вредности картираних појава из привреде у односу на дати размер карте.

Из релативно кратког научног деловања Ивана Филиповића проистекло је петнаест научних радова, коаутор је у више монографија и рецензије два средњошколска уџбеника из географије. Српска академија наука и уметности, Министарство просвете и Географски факултет из Београда издали су 2001. године II том "Енциклопедија насеља Србије" у којој је исписано 57 страна овог аутора под словом "К" - Крушевац. Аутор је монографије "Картографско генералисање водотока" објављено 2004. године.

Члан је Географског друштва Србије.

МАРИЈА КРСТИЋ-ДЕМОНАКОС

(1960, Вучитри)

РАД КРУНИСАН НАГРАДАМА

**Стручно и научно знање стицала у Винчи а
усавршавала у Сан Франциску, Глазгову и Манчестеру
где и данас живи**

Марија Крстић је још као гимназијалка знала да ће студирати природне науке и имала врло јасну идеју да ће то бити биологија, поготову што је у тој намери имала велику подршку професора биологије Живке Крстић. Уз опште образовање које је понела из Гимназије завршене 1979. године, такође врло значајно у њеном опредељењу, дипломирала је на Одсеку молекуларне биологије и физиологије на Природно – математичком факултету Универзитета у Београду 1984. године. Магистарски рад “Испитивање рецептора за стероидне hormone у малигним туморима хуманог бубрега” одбранила је на истом факултету 1987. године.

Од 1985. године почео је њен стручно – научни рад и то на Институту за нуклеарне науке Винча у Београду, на коме је остала до 1988. Када одлази на Калифорнијски Универзитет, Сан Франциско на коме је остала до 1995. године и те године и докторирала. Докторска дисертација “Functional analysis of steroid receptor phosphorylation” допринела је бољем разумевању дејства глукокортикоидног хормона. Пошто су ови хормони медијатори дејства стреса, метаболизма и имуних одговора, нови подаци о њиховом механизму деловања су од изузетног значаја за медицински третман поремећаја у овим процесима.

По повратку из Сан Франциска радила је у Иституту за нуклеарне науке у Винчи, да би у периоду од 1996. па до 2003. године била Research Assistant на University of Glasgow у Шкотској и затим наставила у звању Lecturer, предавача и истраживача са стипендијом Wellcome Trust-a на University of Manchester, где се и данас налази.

Самостално или у коауторству објавила је 15 научних радова и написала поглавље у седам књига објављених 1989, 1991, 1997, 1998, 2001 и 2002. године, док је књига “Tetratricopeptide repeat motif : versatile molecular glue” у припреми за штампу. Држала је предавања у Србији, Грчкој и Енглеској и имала бројна саопштења.

За резултате рада Марија Крстић Демонакос је добила престижне награде: Награду за истраживачки рад Научног савета Републике Србије 1988, Награде за истраживачки рад на Калифорнијском Универзитету, Сан Франциско 1993. и 1994. године, Награду Royal Society for Collaborative Research with Central and Eastern Europe 2002. и The Royal Society Research Grant 2004. године.

ЕМА ЛАЗАРЕВИЋ – РАДУЛОВИЋ
(1960, Крушевац)

МУЗЕЈ – САН КОЈИ ЈЕ ПОСТАО ЈАВА

Свој рад усмерила је у очување културног идентитета Крушевца и афирмације вредности које га чине особеним

Готово још девојчица, Ема Лазаревић је имала идеју о раду у музеју као могућем и коначном професионалном избору. У формирању тог уверења одлучујућа је била чињеница да је почетком седамдесетих година прошлог века доста времена проводила у новооснованој, модернијој, поставци музеја у Лазаревом граду. Фасцинирала је могућност да крећући се простором испуњеним предметима из разних цивилизацијских епоха, открива, уз помоћ живе имагинације, неке, за њу до тада потпуно непознате светове. Ова наивна дечија фасцинација уобличена је касније током гимназијског школовања окончаног 1979. године. Упркос природно – математичком смеру за који се поласком у гимназију определила, а који би је, логично, упућивао на многа друга занимања, определила се за студије историје уметности.

На Групи за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду дипломирала је 1986. године са просечном оценом 8,70. Тему дипломског рада из области историје архитектуре "Скупина моравских споменика без бочних конхи" радила је уз менторство академика Војислава Кораћа, и већ следеће године била привилегована да практично и стручно делује у оном истом простору, који је фасцинирао од малена.

Ступањем у радни однос, Народни музеј у Крушевцу добио је кустоса Ему Лазаревић удату Радуловић на пословима из области ликовне уметности, руководиоца уметничке збирке музеја. Јуна 2000. године стекла је звање вишег кустоса. Од децембра исте године вршила је дужност директора, а децембра 2001. године именована је за директора Народног музеја.

Међу бројним пројектима ликовног карактера, реализованим у периоду од 1987. године издвајају се: изложба радова са великог југословенског конкурса на тему "Бој на Косову... Шест векова" (1989), Спомен збирка Милана Миловановића и Драгослава Васиљевића Фиге (1989 – 1994. у Кући Симића), "Легат Марије Михаиловић" (1991) "Ратни сликар Милан А. Миловановић" (1996), "Лепа варош Крушевац" (1998), "Легат сестара Михаиловића" (2000), „50 година Народног музеја Крушевац“ (2001), "Слике и цртежи Милана Миловановића из збирке Народног музеја Крушевац", изложба приређена 2003. године у Градском

музеју у Сомбору , "Сто година Споменика косовским јунацима " (2004), све пропраћене каталозима, као и обимни пројекти "Ликовна уметност у Крушевцу у првој половини хх века" и "Стари Крушевац", проистекао из интересовања за културну историју и аутентичне вредности града.

Аутор је и више прилога у каталозима, стручној периодици и посебним издањем и коаутор у туристичком водичу "Водич кроз Крушевац" (2002).

Од 2002. године члан је Извршног одбора Музејског друштва Србије и председник Управног одбора Завода за заштиту споменика културе у Краљеву од 2002. до 2004. године.

Свој дугогодишњи стручни рад Ема Радуловић непрестано сагледава као могућност, како каже, *"да допринесем очувању културног идентитета Крушевца и афирмацији вредности које га чине особеним , свакако и као део неке своје личне мисије, верујући уосталом, да је у питању један од суштинских аспеката кроз које пројектујемо своју индивидуалност"*, чиме исказује и своју изузетну везаност за родни град.

ДРАГАН М.БУРИЋ
(1961, Крушевац)

ЖИВОТНИ ПОЗИВ ФИЗИОЛОГИЈА

Свој стручни и научни рад усавршавао у Норвешкој, Немачкој и САД. Држао предавања по позиву у Бугарској, Италији и Румунији

На животно опредељење проф.др Драгана Ђурића са Катедре за физиологију Медицинског факултета у Београду, председника Уније биолошких научних друштава Србије и Црне Горе и потпредседника Друштва физиолога Србије, битно је утицала Гимназија завршена 1980.године, а међу професорима разредни старешина Татјана Блануша, професор математике и професори физике, односно биологије, Катарина Божовић и Жота Цветковић. Њихов утицај, током основног и гимназијског школовања освајане Вукове и Аласове дипломе, одвели су га на Медицински факултет Универзитета у Београду. Дипломирао је 1987. године са просечном оценом 9,10.

Волонтирајући потом на Институту за физиологију истог факултета у Београду до 1988., уз прве радове почиње и интересовање за физиологију као коначном животном позиву. До избора за асистента приправника на Институту 1989, радио је кратко у Крушевцу. Вративши се и по одбрањеном магистарском раду "Ефекти агониста и антагониста хистаминских рецептора на изолованој сорти заморца" на Медицинском факултету 1991, изабран је за асистента иза чега су уследили избори у звања доцента и ванредног професора.

Др Драган Ђурић је докторирао 1993. године на Медицинском факултету у Београду са темом: "Ефекти хистамина и метаболита хистамина на васкуларни глатки мишић; улога хистаминских H_1 , H_2 , H_3 рецептора и ендотела", која је значајна за примену у развоју нових кардиоваскуларних и антиалергијских лекова.

У библиографији др Ђурића наведено је 297 публикованих јединица у иностраним и домаћим часописима. Аутор је и коаутор у пет монографија, прихваћених као научне или као универзитетски уџбеници.

Уредник је више књига и учесник у преводима званичних уџбеника за физиологију од A.C.Gaytona.

Држао је предавања по позиву у земљи и иностранству и учествовао на конгресима, а на појединим и председавао (Бугарска, Италија, Румунија).

Према подацима Institute of Scientific Information, Philadelphia, САД и наших библиографских институција неки од радова су цитирани у најеминентнијим иностраним часописима око 30, а у домаћим око 20 пута, а односе се на област истраживања везаних за хистаминске H_3 рецепторе на ендотелу и примењеног тестирања ендотелне функције код здравих особа.

Од 2002.године члан је уређивачког одбора Acta Biologia et Medecinae Experimentalis, а од 2003. је Executive Editor у Jugoslavica Physiologica et Pharmacologica Acta, чији је рад обновио од броја 2 за 1999. и надаље.

Проф.др Драган Ђурић се усавршавао у иностраним институцијама: Uleval Hospital, Oslo 1986, Kerckhoff-Klinik G mBH, Max Planck Institute for Physiological and Clinical Research, Bad Nauheim 1998. до 1999, Deptmt of Physiology, University of South Alabama, Mobile USA 2000...док је 2001.до 2002.године био носилац пројекта о хомоцистеину на Max Planck Institute. Учествовао је у последипломским курсевима, William Harvey Research Institute и у St.Thomas Hospital у Лондону 1997. године.

Као лекар и научник који поседује стечено богато искуство како у базичним, тако и у клиничким истраживањима, учествовао је у два пројекта Министарства за науку и технологију Републике Србије у периоду од 1989. до 2000. и од 2001.до 2004.године.

Био је иницијатор, покретач или организатор многобројних научних активности и друштвено корисних акција у периоду од 1998. до данас.

Члан је домаћих организација: СЛД, Удружења физиолога Југославије, Фармаколошког друштва Југославије, Југословенског удружења кардиолога, Југословенског удружења за борбу против атеросклерозе, које је, као генерални секретар, личним залагањем учланио у International Atherosclerosis Society презентујући његов стратешки развој на Интернационалном борду, да би у исто време Интернационално друштво 2003. године учланио у Српско удружење за артериосклерозу, тромбозу и васкуларну биологију. Обнављајући Друштво физиологије Србије, учланио га је у Federation of European Physiological Societies. На овај начин у пракси је допринео европским интеграцијама у области науке и струке, што га чини врло поносним. Члан је страних асоцијација European Atherosclerosis Society, World Hypertension League, German Atherosclerosis Society, North American Vascular Biology Organisation...Научног већа Медицинског факултета у Београду...

Како истраживања, активности и пројекти проф.др Драгана Ђурића имају вишезначну димензију, награђиван је од студенских дана највишим наградама Београда (Октобарска награда за научно-истраживачки рад студената 1987), струковних организација (Медаља Удружења кардиолога Југославије за свеукупну активност 1998-2002), Српске православне цркве (Грамата Патријарха Павла за свеукупни рад на очувању здравља нашег народа) и студената (Захвалница студентског конгреса медицине и стоматологије у 2003. и 2004.години. Добитник је и Дипломе редовног члана Америчког и Британског друштва физиолога, као и Немачког друштва за изучавање артериосклерозе. Вреднована за изузетан допринос медицинској науци, академска биографија проф.др Драгана Ђурића цитирана је у Dictionary of International Biography, Cambridge, Енглеска, 1998.

Међу активностима које др Ђурић негује од најраније младости су музика и спорт. Као свршени ученик Музичке школе у Крушевцу и данас ужива у виолинској музици. Своје спортске активности усмерио је својевремено ка родном граду у коме је, верујемо, остао запамћен као иницијатор и један од оснивача Столотениског клуба "Крушевац" 1994. године и дугогодишњи активни спортеки радник у Тениском клубу у Крушевцу. Стони тенис му, кога упражњава већ поодавно само рекреативно, непрестано доноси задовољство и награде. На студентском првенству "Медицинијада" одржаном у Будви 2004.године, освојио је златну медаљу у скипном пласману.

СНЕЖАНА ЈАКОВЉЕВИЋ
(1961, Крушевац)

У ЛИТЕРАТУРУ НА ВЕЛИКА ВРАТА

Осим писања успешно се бави "женским питањем". Члан удружења "Пешчаник" и Првог феминистичког удружења Крушевца, координатор пројекта женски-информативно-едукативни центар

Пре непуних осам година се као романописац појавила Снежана Јаковљевић и одмах ушла у литературу на велика врата. Својим дебитантским романом "Ева од кавеза" сврстана је, на самом почетку, у ред аутора попут Виде Огњановић, Данила Николића, Светлане Велмар-Јанковић, Драгана Великића. Било је то мишљење угледног жирија наше најпрестижније литерарне награде "Роман 95", и то међу двадесет фаворита за ову награду. Награду није добила, али је њено име постало на самом почетку књижевног рада-име. О њеном првенцу издатом 1995. године у "Просвети", рецензент Милосав Савић је записао: "У романсијерском првенцу ауторке у пост-модерном проседеу исписује се обична, а узбудљива прича о свакодневном животу једне младе жене, у којој је тешко разлучити стварност од снова, реално од имагинарног, доживљено од исписаног, збиљу од игре..." И док је овај роман крчио путеве до све бројнијих читалаца, представљен на многим промоцијама, у новинским приказима, на већини радио-станица Србије, дакако и путем бројних интервјуа, рађао се нови.

"Ипал", објављен средином јула 1977. године, такође у "Просвети" имао је још бројнија представљања и тако постао још ближи читаоцима. А разлог су аутор зрелост и смелост да се поигра митологијом љубавне свакодневнице и одличне критике Чедомира Мирковића, рецензента Милосава Савића и уваженог критичара Гојка Божовића који закључује да ауторка "исписује свеже и иновативне повести о положају женског субјекта у свакодневници коју ништа не може задовољити и која се ни са чим не може испунити..."

Три године касније, јуна 2000. године, у едицији "Албатрос" издавач "Филип Вишњић" стигао је и трећи роман "Ен, ден, дину...". Написан је у једном даху инспирисан НАТО бомбардовањем, посматрано из једног другачијег угла и нудећи "једну особену варијанту женског писца који се одликује култивисаним изразом и финим померањима у третману општих места тзв. тривијалне и интимистичко-сентименталне књижевности", како је написао Тихомир Брајовић. И поново у ширем избору за НИН-ову награду која ју је избегла и овог пута.

"Најбоља од десет у бару", збирка кратких прича, је најновија Снежанина књига. Објављена у библиотеци "Минут" издавача "Стубови културе" 2001. године. По критичару Милосаву Ђалићу у овој збирци се "наратор једног отвореног дела поиграва причом, али и читаоцима дочаравајући им премису како "рањивост и меланхолија долазе у крупним, једноличним капима". У књизи нема ничег сувишног, ничег баналног, ни досадног. Ту су реченице бритке и избрушене, а језик бриљантан."

Објављује кратке приче по књижевним часописима и новинама.

Док се за Снежану Јаковљевић није чуло као за романијера, њен животни пут је ишао следећим током. По завршеној основној школи и гимназији у Крушевцу 1979. године, дипломирала је 1984. године на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, на Одсеку за новинарство. Али, гимназија није била од утицаја да се определи за новинарство. Знала је од малена да ће студирати и знала је да ће јој гимназија омогућити пут до друштвених наука за које се уствари и определила.

По дипломирању, "Победа" је није примила. Почела је рад у фабричком листу индустрије "14. октобар", али себе ту није нашла, те се 1986. године обрела као новинар у Општинској радио станици у Кладову где је уређивала информативни и културни програм. Године 1997. вратила се Крушевцу и у Крушевачком позоришту била PR менаџер само до 1999. јер ни ту себе није могла да нађе. Од тада је слободан новинар и писац.

Члан је Српског књижевног друштва од 2001. године.

Родном граду је поклонила још једну своју активност. Члан је удружења "Пешчаник", невладине организације која се бави политичким и економским оснаживањем жене, основаног 2000. године. Координатор је пројекта "Женски информативно-едукативни центар" који је подржала шведска женска организација "Жена жени" од почетка 2002. и још једног, подржаног од норвешке женске организације.

Поносна је на свој боравак у Америци 2002. године у оквиру програма "Женско лидерство" које је подржала америчка Влада, у коме исказује изузетну активност.

Поносна је и што је члан првог феминистичког удружења у Крушевцу, борећи се за потпуну равноправност полова и правилног схватања феминизма, без оног традиционално увреженог, пежоративног.

На овом, као и на литерарном плану, Снежана Јаковљевић својим радом и изузетним даром проноси славу славног јој родног града, сматрајући да толико потребне промене у овом друштву, те и у њеном граду *"почињу од нас, тамо где живимо"*.

МИЛАН ТЕРЗИЋ

(1962, Крушевац)

НАУКА ЖИВОТНО ОПРЕДЕЉЕЊЕ

Професор Универзитета за мир УН, члан Немачког анатомског друштва, Америчког друштва за дијабетес...Од 2000-те један од 500 водећих у Европи у новом миленијуму

Током осмогодишњег и гимназијског школовања Милан Терзић је добијао дипломе "Михајло Петровић Алас" за математику, физику, хемију и биологију, диплому "Вук Караџић" за постигнут одличан успех у завршном разреду гимназије и освајао прва места на републичким и савезним такмичењима из тих области, да би са најбољим успехом наставио даље школовање.

Студије на Медицинском факултету Универзитета у Београду завршио је за непуних пет година (1986) са просечном оценом 9,67. Као један од најбољих студената генерације награђиван је похвалницом декана факултета, једном другом и са две прве награде ректора Универзитета у Београду и Октобарском наградом града Београда 1986.године.

Од 1988. године ради на Гинеколошко-акушерској клиници (ГАК) Медицинског факултета у Београду. За асистента је изабран 1995, реизабран 1999, а 2001. године је стекао звање доцента за предмет Гинекологија и акушерство. Исте године је постављен за шефа Одељења Опште гинекологије на ГАК-у у Београду.

Одмах по запошљавању укључио се у научно-истраживачки рад из кога су, на почетку, проистекли магистарски рад и докторска дисертација, тако да ће му наука постати и остати животно опредељење. Магистарски рад "Значај тоталне колоноскопије у дијагностиковању и лечењу оболења дебелог црева" одбранио је 1990. године. Докторирао је 1992. године на Медицинском факултету у Београду са докторском дисертацијом "Клинички значај одређивања вредности лизозима и трансферина у периферној циркулацији труднице и плодовој води добијеној амниоцентезом" са одличном оценом, а такође и специјалистички испит из гинекологије и акушерства, 1993. године.

Поред научно-истраживачког рада на клиници, укључио се у рад у оквиру пројекта Републичке заједнице за науку као истраживач у пројекту "Дијагноза тешких облика хемолитичке болести фетуса и лечење интраутериним и интраваскуларним трансфузијама под контролом ултра звука" у периоду од 1996. до 2000. Био је колидер међународног пројекта Србије и Грчке од 2003. до 2005. године.

У оквиру педагошког рада изводио је вежбе у редовној и последипломској настави, а од јуна 2003. изабран је за професора на универзитету за мир УН када постаје и члан комисије за полагање специјалистичких испита из породичне медицине коју организује Центар за

мир и развој истог Универзитета. Исто тако, ангажује се и у стручно-научном оспособљавању студената, лекара на специјализацији и специјалиста.

Доц. др Милан Терзић био је 1996. године на студијском боравку у Офенбаху у Немачкој, а 2004/05. у Великој Британији на усавршавању из области лапароскопских операција у гинеколошкој онкологији.

До сада је публиковао 330 радова, из којих издвајамо седам монографија националног, два поглавља у монографијама интернационалног значаја, 14 поглавља у националним монографијама и уџбеницима, 49 радова штампаних у целини у водећим светским часописима, путем којих се, као ретко ко у време санкција, које су погодиле и нашу медицински науку, наметнуо постигнутим резултатима међународној стручној јавности. Остали су штампани у зборницима домаћих и иностраних конгреса и симпозијума.

Помоћник главног уредника међународног часописа *International Journal of Thymology* (Немачка) био је од 1992. до 1998. док је октобра 2003. године изабран за рецензента интернационалног часописа *Indian International of Medical Sciences*.

Био је секретар Катедре за наставу на енглеском језику од 1999. до 2001. члан комисије за специјалистичке испите, а јануара 2004. именован је за коментора докторских дисертација Универзитета за мир УН.

Своје друштвене активности доц. др Милан Терзић доказује чланством у многобројним домаћим и страним удружењима, друштвима и асоцијацијама. Од 1988. године је члан Гинеколошко-акушерске секције СЛД-а, Немачког анатомског друштва, Њујоршке академије наука и Америчког друштва за дијабетес.

За једну од 500 особа од утицаја проглашен је 1996. године у Америчком библиографском институту, а затим 1998. био увршћен у публикацију водећих људи у свету.

Од 2000. године члан је следећих асоцијација: 500 водећих људи у Европи у новом миленијуму, "Ко је ко у медицини" и "Ко је ко у Америци".

Од 2003. године увршћен је у едисију "2000 Outstanding Intellectuals of the 21 st Century" који је публиковао Амерички библиографски институт, а од 2004. у публикацији "Living Legends 2004" Интернационалног библиографског центра Кембриџ да би га исте године Међународни биографски центар Кембриџ прогласио за интернационалног научника 2004. године.

Награде су доц. др Терзића пратиле и по дипломирању. Награду Европског удружења за хуману репродукцију и ембриологију за најбољи научно-истраживачки рад добио је 1991. године у Паризу, а следеће 1992. још једну Октобарску награду града Београда.

ЈЕЛЕНА ПРОТИЋ - ПЕТРОНИЈЕВИЋ
(1963, Крушевац)

ИНТЕРВЈУ КАО ИЗАЗОВ

Поред писања, труди се да уз помоћ музичких , књижевних , позоришних и других догађања која приређује Културни центар на чијем је челу , неутралише ограду између метрополе и провинције

За бављење уметношћу и културом, данас поготову неизбежним за директора једног Културног центра као што је у Крушевцу, Јелена Протић Петронијевић „окривљује“ своје родитеље. Отац Милоје, уважени крушевачки судија и виолиниста, улио јој је звук виолине од кад памти, будући се најчешће са тим звуком. Мајка Милева, професор у крушевачкој гимназији, упознала је са књигом од малена и ненамерно упутила на писање. Свој допринос су свакако дали и наставници основне школе „Јован Поповић“, Кадишка Костић, предавач српског језика, Дара Лазаревић која је држала наставу из музичког васпитања, као и Миливоје Миле Мићић који је генерације крушевачких ученика подучавао ликовним уметностима, али и професор математике Видоје Пауновић.

Током средњошколског образовања имала је пех да припадне другој генерацији „усмерењака“, али и срећу да буде на смеру културе и информисања у гимназији у Крушевцу. И захваљујући разредном старешини, професору српског језика Радету Батурану који је у сарадњи са професором Милентијем Ђорђевићем водио у Дому омладине „Књижевну омладину“, групу посебно заинтересованих ђака и студената за књижевност, нашла је и ту себе. Одатле је и кренуло објављивање радова и активније бављење писањем. Прву песму је објавила у „Књижевној речи“ на првој години студија, 1984. године, у Београду. Али је своје књижевне склоности годинама проверавала још као ђак на конкурсима за текст или песму, учествујући на фестивалима у Тршићу, Приштини, Никшићу... Дипломирала је на Филолошком Факултету Универзитета у Београду на Групи за општу књижевност и теорију књижевности.

Објавила је четири књиге поезије – „Дани“, као апсолвент 1987, „Благодет промене“ (1992), „Искушавање“ (1995) и „Чудо у Лазарици“ (1999). Припрема књигу „Боје Византије“, избор песама о вези Србије и Грчке, на оба језика, насталу на путовањима на којима много учи и ужива. А то су медитеранске земље и посебно Грчка због православне духовности која се тако ненаметљиво осећа. У припреми за штампу је још једна нова књига „Путници и хришћани“. Објавила је у „Багдали“ више духовних и књижевних разговора – интервјуа, који иначе највише воли од свих облика изражавања. Пре свега због динамичног начина контактирања који пружа велике, могућности. Били су то духовни разговори са вредним личностима, поред осталих и са његовом

светошћу патријархом српским господином Павлом, духовником велике енергије, оцем Јованом из манастира Зоциште, игуманијом Иларијом из Покајнице, игумана Јована из Лепенца, уваженим професором Владетом Јеротићем, Радованом Биговићем. Исто тако и књижевни разговори са највећим списатељским именима, са Љубомиром Симовићем, Миланом Комненићем, Весном Крмпотић, Светланом Велмар – Јанковић, Мићом Данојлићем, Михајлом Пантићем, Младеном Марковим. И сви заједно су јој причинили велико задовољство својим опхођењем, присношћу, једноставношћу и изнад свега умношћу.

Бави се есејистиком и књижевном критиком.

По дипломирању пред њом је у Београду био, бар у почетку, само хонорарни, дакле крајње несигуран рад, што је вратило Крушевцу у коме је добила место секретара редакције и уредника часописа у издавачкој кући „Багдала“. Од децембра 2000. коначно је на правом месту. Директор је Културног центра.

Као рођена Крушевљанка која је родном граду безрезервно посвећена настоји да уз помоћ колега из Културног центра утиче на културну климу у свом граду. *„Трудим се да уз помоћ музичких, књижевних, позоришних и уопште друштвених догађања која приређује Културни центар Крушевца неутралишем толико присутну и спутавајућу оgradu између метрополе и провинције. Верујем да је та ограда много већа у свести људи због навика, васпитања, начина живота, образовања, него што реалне околности томе доприносе. Иако волим свој град, знам да му много тога недостаје, од чистоће на улицама и јавним местима, до безбедног купања на Морави и Расини или језеру Ћелије, опет због културе живљења и оног првог степена који томе води, хигијене. Ако је култура у Лазаревој престоници у питању, недостаје ту и једна прописна концертна дворана, за којом и сама као виолинисткиња ватим, затим летња сцена, још неки добар концертни клавир, реновиран биоскоп... И могао би Лазарев град Крушевац бити и туристички привлачан, ако би се оживео Јастребац са својом шумовитошћу, најгушћом на Балкану, ако би се уредила бар једна етно улица подно Порте и понудила дарове старих заната и уметности, српског кулинарства, гурманлука, као што свуда по свету раде уколико имају да покажу, продају, ако им је Бог дао. Крушевцу је заиста доста дао, али људи то мало користе.“*

Јелена Протић – Петронијевић сматра да је бављење уметношћу и дакако културом трајно стање задовољства и да је срећан свако ко се избори да се тим бави, а то значи, ко има времена, па и материјалних могућности да се томе посвети. Наравно, предуслов свему томе, ипак је таленат. А Јелена Протић – Петронијевић га, на срећу Крушевца, има. Још да се „десе“ и материјалне могућности, онда би њен град, вођен њеним идејама, добром намером и енергијом, много тога вредног могао и да уради.

ЉИЉАНА БАКОВИЋ
(1965, Гњилане)

НОВИНАР И ПОЕТА

Мада правник по студијском образовању, дефинитивно се посветила новинарству, поезији и православљу

Стичући звање новинара-сарадника као гимназијалац смера културе и информација, Љиљана Ђаковић, у складу са гимназијским жељама и надањима, живи и ствара у граду који сматра својим. Захвална је што је имала изванредне професоре, међу којима је др Радомир Батуран, који сада живи у Канади, предавао је стручне предмете, међу којима и врло интересантно проучавање књижевних дела.

Мада правник по студијском образовању, дефинитивно се посветила новинарству, поезији и православљу.

Као новинар РТК „Победа“, од априла 1991. аутор је бројних радио телевизијских интервјуа у које спада интервју са његовим преосвештенством Владиком нишким Господином Иринејом, објављен 8. августа исте године и низа радио и ТВ емисија са почетка 90-их година посвећених Светосављу и рађених у сарадњи са свештенством Крушевца, нарочито цркве Лазарице. У једној од њих, на дан Св. Саве 1994. године емитовано је и укључење о највећој српској светињи – уживо из Хиландара, за коју је награђена од тадашњег уредника, Жарка Николића.

Водитељ је првог ТВ преноса Свете Литургије на дан освештења парохијског дома Лазарице 2000. године, када је одликован председник Црквене општине господин Зоран Николић Орденом Св. Саве а вишим црквеним звањима свештеници Љубивоје Радовић и Драги Вешковац.

Радила је на афирмацији хора Свети Кнез Лазар од оснивања 1991, пратећи и бележећи успехе и поклоничка путовања и посете манастирима.

Аутор је критика „Време ћутања“ о 78 дана бомбардовања Крушевца, емисије „Српске светиње“ у Црној Гори (2001), „Српске светиње у Румунији“ (2002), „Православна васељена“, посвећена посвети Васељенског Патријарха Вартоломеја храму Св. Саве на Врачару, поводом 200 година од Првог српског устанка... Аутор је емисије „Светосавска башта“ која се у сарадњи са Црквеном општином Крушевац емитује од Срећења 2002. године „и данас траје благословом Св. Владике Николаја Велимировића, Св. Саве и Св. кнез Лазара“, чији град, по Љиљани Ђаковић, чека обнову и, мада захвална колегама на подршци, часно радећи свој посао, непрестано се пита да ли се подразумева да ТВ Крушевац, који је основан на Видовдан 1991. године има новинаре и редакцију која је Св. Виду посвећена.

Аутор је бројних прилога о животу старих, болесних, деце Дома Јефимија, ТВ емисија посвећених борби против беле куге или ТВ емисија „Нису заборављени“ о ратним инвалидима, усамљеној деци и људима.

Са благословом Његовог Преосвештенства Владике нишког Господина Иринеја објавила је две књиге лирских записа и молитвене поезије „Симонида, руке које милују“ (2001) и „Симонида, тихо као молитва“ (2004) чији је издавач црква Лазарица, представљена на Видовдан у управо отвореном амфитеатру Духовног центра Лазарица.

По рецензенту, професору Милошу Петровићу „песма Љиљане Баковић исписује љубав и слободно сведочи веру“, док по рецензенту Протојереју Ставрофору, Љубивоју Радовићу „аутор својим стиховима води читаоце у једну дубоку молитву која представља стајање пред Господом у тихом урањању у дубине Божијег милосрђа и љубави“.

У припреми је ТВ серија „Обнова Лазаревог града“ у коме као новинар и поета истражује живот и дело царице Милице и њен утицај на изградњу Православног Крушевца.

Љиљана Баковић Гимназију не заборавља. „И сада је сарадња одлична, подстицајна, јер је то моја школа, а будући да сам аутор „Светосавске баште“, радује ме што се у њој проучава веронаука са аспекта познавања националне историје и културе“.

ДЕЈАН БОЈОВИЋ
(1968, Крушевац)

МАТЕМАТИКА КАО ИЗБОР

Гимназијско опредељење је још једном потврдио и то докторатом 2000. године. Објавио је дванаест научних радова у домаћим и страним часописима и учествовао на пет међународних конференција

Припадник генерације усмереног образовања Дејан Бојовић се определио за математичко – технички смер из кога је касније уследила и коначна оријентација ка математици као могућем дефинитивном позиву.

Матурирао је 1987. а дипломирао 1992. године на Природно – математичком факултету (Група за математику) Универзитета у Крагујевцу. Магистрирао је 1996. године на истом факултету са магистарском тезом „Примена теорије интерполације при одређивању брзине конвергенције за диференцијске шеме параболичког типа“.

Гимназијско опредељење се још једном потврдило и то докторатом и дефинитивном посвећивању свету математике. Докторирао је 2000. године на Природно – математичком факултету Универзитета у Крагујевцу са докторском дисертацијом „Диференцијске схеме за параболичке проблеме са генералисаним решењима“, рађену под менторством проф. др Бошка Јовановића, редовног професора Математичког факултета Универзитета у Београду.

После магистратуре Дејан Бојовић је отпочео свој педагошки рад. Од 1997-2000. године био је професор у специјалном математичком одељењу гимназије у Крушевцу за предмете Анализа 1 и Анализа 2. Од 1992. године ради на Институту за математику и информатику Природно – математичког факултета Универзитета у Крагујевцу, најпре као асистент, а од 2000. године као доцент на предметима Парцијалне и интегралне једначине и Функционална анализа са применама. Истовремено, од 2002. године, поново држи наставу у Математичком одељењу његове Гимназије.

Доц. др Дејан Бојовић је објавио дванаест научних радова у домаћим и страним часописима и учествовао на пет међународних конференција.

Са супругом, професором у гимназији, и двојицом синова живи у свом родном Крушевцу.

ВОЈИН ЋЕТКОВИЋ

(1971, Крушевац)

„КУЧЕ У ЧАКШИРЕ“

Доследан настављач традиције великих глумачких имена које је изненадио Крушевац. Незаборавни Брандо; несуђени фудбалер , нада југословенског рукомета

Плејади драмских уметника, некадашњих крушевачких гимназијалаца, придружио се недавно, и најмлађи међу њима, Војин Ћетковић.

За нешто што највише воли, а то је посао којим се данас бави, сматра да су свакако заслужни гимназија и њени професори, „*господа која су држала до традиције школе*“. Такође и прави избор смера, Култура и информисање, на коме је матурирао 1990. године. Ипак истиче да су највећи утицај извршили професори књижевности Добрила Бујак и разредни старешина Милица Михајловић. „*Разредна ми је пуно помагала, јер сам често отсуствовао из школе, већ тада због позоришта. Помагали су ми и разумевали ме и професори Радомир Батуран и Живица Милићевић упркос неким креативним сукобима*“ које сам са њима имао. Интересантно, и професори природних наука, за које баш и нисам био обдарен, имали су наклоности пратећи мој глумачки рад. Могу да кажем да ми је гимназија пружила једно опште образовање које сам касније обилато користио на факултету. Била је то строга школа што ми је омогућило да се бавим и новинарством, да уређујем и водим емисије на радију, и просто, што су у њој били професори који су заиста радили на усмеравању ученика откривајући њихова интересовања и склоности и тиме много помагали.

Уз учење, освајао је за своју школу и бројне награде. Други су их освајали из математике, биологије, Војин Ћетковић као рецитатор и глумац. Позоришно искуство у то време стицао је као члан Драмског студија и хора Дома омладине, потом као члан позоришне радионице и организатор, уз братовљеву сарадњу „Театра ЗА“ који од деведесетих година не постоји. Али, Војин се нада да ће се објекат повратити и наставити пређашње активности, али уз ново име – Кућа Паскаљевић.

Гимназијско време било је испуњено и активним бављењем спортом. Играо је рукомет у „Обилићеву“ и „Напретку“, тако да је то време када је себе сматрао најкреативнијим.

Сценско искуство и љубав према глуми одвели су га директно на Факултет драмских уметности Универзитета уметности у Београду. О успешно положеном пријемном испиту прву је обавестио професорку Михајловић, разредног старешину. Иако су студије дошле у тешко време по државу, народ, а тиме и за Војина Ћетковића, имао је одличан однос са професором Владимиром Јевтовићем у чијој је класи дипломирао 1994. године. Још као студент треће године почео је да ради у ЈДП, да би следеће 1994. године постао стипендиста. Народног позоришта. Ангажманом у Југословенском драмском позоришту постао је 1995. године његов стални члан. Имао је током студија среће као још неколико глумаца,

који су тек стасавали, да су му се врата свих београдских сцена отворила, као и Крушевачког позоришта, јединог ван Београда. Сигурно да су политичке прилике учиниле своје, па су многи глумци који су држали београдска позоришта једноставно одустали од глуме, те је створен простор да га као млади и амбициозни глумци заузму, држећи га и дан – данас.

Иза Војина Ћетковића је 35 улога играних минимум по 100 пута што даје скор од око 3 500 представа. Радио је скоро све жанрове од античке до савремене позоришне литературе. Позоришна публика га је видела у „Роберту Цуну“, „Проклетој авлији“, „Златном руну“, „Аудијенцији“...

Телевизијски деби је имао у Стеријиној драми „Симпатија и антипатија“ у режији Здравка Шотре, а затим је уследило још неколико телевизијских драма. Прва велика улога му је додељена у серији „Породично благо“ у којој га је, тумачећи симпатичног Бранда, стигла слава и широка популарност.

Колико год је имао среће са позориштем, донекле са телевизијом, са филмским улогама је било неупоредиво теже. Филм као најскупљи од наведених медија рачунао је на већ доказане и искусне глумце, с обзиром на сиротињско време које је пратило те године. Зато је био епизодиста у девет филмова и до пре две године непрестано на проби. Прва већа улога била је у „Бумерангу“ а главна улога Манета у Шотриној „Зони Замфировој“ дошла је недавно. И њему лично потврдила већ стечену популарност, а филм у целини постао домаћи хит.

Крајем 2003. године је завршио филм „Пљачка Трећег Рајха“ у коме носи једну од главних улога, а у припремама је следећи „Чарлстон за Огњанку“.

Његов уметнички рад пропраћен је бројним позоришним и филмским наградама, међу којима су му најдраже: Награда Стојан Дечермић-Млади јунак (Jeune première) из 1999. године који се додељује бијенално и што је још занимљивије, по избору 25 позоришних критичара, и три пута заредом „Глумачки пар године“: за 2001. и 2002. годину са партнерком Мином Лазаревић и 2003. са Катарином Радивојевић, партнерком из „Зоне Замфирове“. Интересантно је да је Војин Ћетковић освајао три године узастопце ову награду што је први пут одкада се она додељује. Овом младом и перспективном глумцу, и поред свих професионалних обавеза, велико задовољство и даље чини спорт којим се сада само аматерски бави и кога помно прати, пецање, кување и чланство у Удружењу за заштиту дивљег света.

Али, иако је све успехе постигао у Београду, још увек га није прихватио као свој. Зато му је ипак највеће задовољство да се нађе у Крушевцу, не само у свом родном већ и првом граду. У граду који је увек коректан и спреман да га прими и максимално разуме. Зато му узвраћа својом истинском љубављу у свакој прилици, нарочито дарујући себе Крушевачком позоришту и посебно, давно однегованој крушевачкој позоришној публици.

II ДЕО

ЈОВАН ПАВЛОВИЋ (1889, Крушевац-*)

Завршио је гимназију у Крушевцу, а Факултет ветеринарске медицине у Берну (Швајцарска), на коме је докторирао 1921. године.

Радио је као војни ветеринар у Вршцу, Суботици и Сарајеву, а уочи II светског рата, прешао је у Београд.

Био је у заробљеништву одакле је отпуштен као болестан, тако да је од 1942. године до краја окупације, био на челу ветеринарске службе у Србији.

После ослобођења радио је као срески ветеринар у Лозници, а једно време у ергели "Гучево".

Пензионисан је 1954. године у чину ветеринарског пуковника.

*нема података

МИЛОШ ВУЧКОВИЋ (1902, Крушевац-*)

Основну школу и гимназију завршио је 1920. године у Крушевцу, дипломирао 1924. године на Економском факултету у Лајпцигу, где је и докторирао 1926. године на Филозофском факултету са докторском дисертацијом "Народна банка Југославије".

Радни век је започео пре II светског рата у Народној банци у Београду, да би време рата провео у заробљеништву у Немачкој. По ослобођењу земље од 1944. до 1949. године поново је радио у Народној банци, а затим до 1955. био је на разним дужностима као финансијски стручњак.

За ванредног професора Економског факултета Универзитета у Београду изабран је 1953. године. Од 1960. године стекао је звање редовног професора на истом факултету.

Аутор је бројних књига међу којима су најважније "Финансије, кредит и банке" (1953), "Савремени проблеми монетарне теорије" (1960), "Финансије спољне политике" (1965), "Банкарство" (три издања 1967), "Кредитни банкарски систем" (1968)...Објавио је више студија из области банкарства у земљи и иностранству.

Одликован је Орденом рада са златним венцем.

*нема података

Био је истакнути организатор народноослободилачке борбе који се школовао под врло тешким условима и као гимназијалац давао кондиције и на тај начин обезбеђивао средства за живот и спорт. У крушевачком гимнастичком друштву "Соко" био је један од најбољих вежбача.

Свој револуционарни рад започео је на Универзитету у Београду где је био организатор многих студентских демонстрација и где је улазио у смеле окршаје са полицијом и жандармеријом.

Као члан ПК КПЈ за Србију, учествовао је у подизању устанка на подручју Темнића и Крушевца 1941. године, када је на његову иницијативу и по његовим упутствима формиран 22. јула Расински партизански одред, један од првих у Србији.

Учествовао је у борбама око Ужица, Ваљева и у Санџаку.

У сукобу са агентима београдске специјалне полиције погинуо је 17. јануара 1943. године.

СРБИСЛАВ ПОПОВИЋ (1912, Трстеник-1985, Београд)

Основну школу је учио у Трстенику, а гимназију у Крушевцу, коју је завршио 1931. године. Дипломирао је 1936. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду.

После II светског рата запослио се на Медицинском факултету у Београду где је остао до одласка у пензију 1979. године.

По обављеном студијском боравку у Хамбургу, где је радио на припреми доктората, одбранио је докторску дисертацију на Медицинском факултету у Београду са тезом "Метаболизам беланчевина код дијабетеса".

Целог радног века бавио се интерном медицином - дијабетесом.

Носилац је Ордена са златним венцем.

РАТИБОР ЂОРЂЕВИЋ (1915, Крушевац)

Основну школу и гимназију завршио је 1933. године у родном Крушевцу, а Високу техничку школу у Прагу. Био је стипендиста Чешке народне банке, која је као успомену на Блаженопочившег Краља Александра Ујединитеља, одредила тројицу наших најбољих студената да се школује у Прагу о свом трошку, међу којима је био и Ратибор.

Докторирао је новембра 1939. године на Високој техничкој школи у Прагу из области техничких наука. Дисертација се бавила теоретским расправама о привредном уређењу шума и захтевима њиховог гајења. Практичне радове успешно је извео на архиепископском добру у Судетима.

Био је не само први Крушевљанин већ и први Југословен који је докторирао на овој Високој школи о чему је обавестио јавност и "Крушевачки гласник" у броју 638 од 9. децембра 1939. године.

ДРАГАН МАНЧИЋ (1920, Бивоље - 2001, Нови Сад)

Основну школу и гимназију завршио је 1939. године у Крушевцу.

Дипломирао је на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду.

Докторску дисертацију под називом "Испитивање радне способности липицанске расе коња" одбранио је 1960. године на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду.

Од 1967. године, када је изабран за ванредног па, потом, за редовног професора, до пензионисања, предавао је на Пољопривредном факултету Универзитета у Новом Саду.

Објавио је више радова из области сточарства.

БОГОЉУБ КОНСТАНТИНОВИЋ (1921, Отес-Нови Пазар)

У Новом Пазару је завршио основну школу. Матурирао је 1941. године у гимназији у Крушевцу, а од новембра 1944. године био је учесник у Народноослободилачкој борби.

Дипломирао је 1949. године на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду на коме је докторирао 1965. године са докторском дисертацијом "Проучавање чинилаца од значаја за пчеларење и припреме друштава за искоришћавање паше у сливу Западне Мораве".

Професионалну каријеру почео је 1949. године у Институту за воћарство у Чачку. После годину дана прешао је на Пољопривредни факултет у Београду на коме је прошао пут од асистента, преко стручног сарадника, доцента, ванредног, до редовног професора 1975. године. У том статусу је остао до пензионисања 1987. године.

Објавио је око 70 научних и 120 стручних радова.

Аутор је књиге "Практично пчеларство" (1970, 1975) и коаутор у књизи "Пчелињи производи, извор радне способности" (1978).

Био је члан већег броја Одбора и Комисија на факултету.

МИРОСЛАВ МИЛЕНЦЕ ПЕТРОВИЋ
(1921, Горњи Милановац-1990, Београд)

Завршио је Гимназију 1941. године у Крушевцу. Студирао је на Филозофском факултету Универзитета у Београду, а завршио Драмски студио Народног позоришта у Београду 1947. године.

До 1942. године био је члан Дилетантског позоришта у Крушевцу.

Члан Радио позоришта у Радио Београду постао је 1946. године. Ангажман у Народном позоришту у Београду добио је 1951. године и одмах је скренуо пажњу на себе као млади глумац изузетне спретности и снажљивости.

Огледао се у разноврсном репертоару тумачећи ликове из наше и светске класичне драматургије: "Глембајеви", "Коштана", "Госпођа министарка", "Ожалошћена породица", "Станоје Главаш", "Ђидо", "Зона Замфирова", "Госпођа-Икс", "Зла жена", односно "Тартиф", "Уображени болесник", "Ревизор", "Шума", "Хамлет"...

У Позоришту у Крушевцу режирао је, између осталих, "Руско питање", премијерно изведене драме 1. маја 1947, "Зона Замфирова", "Узорана ледина", "Сумњиво лице", Молијерове "Скалпенове ђаволије", "Београд некад и сад".

После укупно 40 година глумачког стажа, од чега 36 година у Народном позоришту у Београду, пензионисан је 1982. године.

ВОЈИСЛАВ РАЦИЋ (1921, Глободер-1998, Београд)

Прекидајући студије на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду, започете по матурирању у крушевачкој гимназији, на самом почетку II светског рата, ратне дане је проводио у родном Глободеру. Крајем рата је откривен као сарадник Народноослободилачког покрета, због чега је отишао у Јастребачки партизански одред.

После рата је завршио студије и одмах се посветио пословима унапређења пољопривреде. Као инжењер запослио се у Институту у Земун Пољу, где је радио на развоју производње шећерне репе и њеној механизацији.

Докторску титулу пољопривредних наука стекао је на Пољопривредном факултету у Новом Саду. Тема је била унапређење и усавршавање механизације за сетву, копање, прскање и вађење шећерне репе, дакле тема којој је посветио цео свој радни век.

НИКОЛА ТУФЕГЦИЋ (1921, Крушевац-1995, Београд)

Основну школу и гимназију завршио је 1940. године у Крушевцу и већ се следеће године прикључио Народноослободилачком покрету да би од октобра 1944. до октобра 1945. био учесник народноослободилачке војске.

Дипломирао је 1948. године на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду и исте године започео студије на Економском факултету истог Универзитета.

Докторирао је 1948. године на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду са докторском дисертацијом "Прилог познавању механизма стабилизације и реолошких особина фармацеутских суспензија".

Радни век је почео у Крушевцу, у апотекама Крсте Новаковића и Душана Кедровића и "Мерими", наставио у "Галеници" и Генералној дирекцији за медицинску производњу у Београду. Од 1952. прошао је сва изборна звања од асистента до редовног професора Фармацеутског факултета у Београду.

Објавио је 35 научна и стручна рада и имао бројна саопштења.

Имао је бројне функције у оквиру факултета и Секције фармацеутског друштва Србије.

Одликован је Медаљом за храброст.

МИОДРАГ ЧАЈЕТИНАЦ ЧАЈКА (1921, Београд-1943, Стубал)

Потекао је из сиромашне чиновничке породице пореклом из Трстеника у коме је завршио основну школу. Гимназију је кратко учио у Краљеву и Скопљу, а најдуже у Крушевцу, од трећег до осмог разреда, где се укључио у активан рад скојевске организације.

У Београду је припадао напредном студентском покрету и учествовао у студентским демонстрацијама. После бомбардовања Београда 6. априла 1941. године, отишао је у Трстеник и одмах ступио у везу са Живадином Апостоловићем, учитељом у селу Богдању и секретаром Среског комитета КПЈ за трстенички срез.

Расинском партизанском одреду прикључио се као борац септембра 1941. године и као борац погинуо 20. јануара 1943. године.

МИЛОСЛАВ АРСИЋ

(1922, Игрош-Општина Брус-1999, Нови Сад)

По завршеној основној школи у Лепенцу, општина Брус, матурирао је 1942. године, а дипломирао тек 1952. на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду, пошто је током студија два пута избациван са факултета и хапшен због критике и неслагања са диктаторским комунистичким режимом. Први пут избачен је 1946. на годину дана, други 1948. на две године. Током студија је и хапшен два пута и једном суђен "због антинародне делатности".

Магистрирао је 1961. године и докторирао 1964. на Пољопривредном факултету у Београду са докторском дисертацијом "Проучавање биологије и сузбијање паразита јагоде *Sphaerotheca macularis* (Wallr.) Jacz".

Са радом је отпочео 1952. године у Пољопривредној станици у Брусу, да би време од 1954. до 1956. био на специјализацији на свом матичном факултету. Од положене специјализације до 1987., када је пензионисан, радио је у Пољопривредном заводу у Новом Саду.

МИЛАН ЈОВАНОВИЋ ГЕЉА (1922, Крушевац-1992, Београд)

Основну школу и гимназију завршио је 1942. године у Крушевцу. Дипломирао је на Медицинском факултету Универзитета у Београду 1960. године са просечном оценом 9,80. Прву специјализацију из пнеумофизиологије завршио је 1967., а другу из медицине рада 1975. године, када му је додељено звање примаријус.

На Медицинском факултету у Београду одбранио је 1979. године докторску дисертацију "Рани и позни ефекти једногодишње хемиопротексе туберкулозе изонијазином у рудара оболелих од силикозе".

Стручно се усавршавао у Бугарској.

Публиковао је 78 научних радова, од тога 43 самостално, 7 саопштио на међународним конгресима, а остали су у коауторству.

Сарађивао је на уџбенику "Медицина рада" (1978), издао скрипте из педијатрије, из психијатрије - специјални део, из инфективне и трауматологије, која су служила као помоћни уџбеници студентима медицине.

Цео радни век провео је у Институту за медицину рада "Др Драгомир Карајовић" у Београду, где је пензионисан 1987. године.

Годину дана је био шеф Југословенске делегације, односно директор Болнице у Зуари, у Либији.

Добитник је бројних награда.

ВЕЛИЗАР СТАНКОВИЋ-ВЕЦА КОРЧАГИН (1922, Готовуша-1942,Самар у Рибарској Бањи)

Припадао је оним крушевачким гимназијалцима који су били у првим редовима скојевске авангарде. Био је познат и по поезији коју је писао. Руководио је литерарном дружином "Напредак", читао и ширио напредну књигу.

Тек стасао за живот, у VIII разреду кренуо је у обрачун са љотићевском реакцијом. По успешно изведеној првој акцији у окупираном Крушевцу 6. августа 1941. године, прикључио се Расинском партизанском одреду и као борац погинуо 13. фебруара 1942. године.

Проглашен је за народног хероја 1953. године.

БУДИМИР ЗАРИЋ (1923, Залоговац)

Због избијања II светског рата имао је дуги прекид у гимназијском школовању. Из VII разреда 1941. године определио се за Народно ослободилачки покрет, а затим је активно учествовао у Народно ослободилачкој борби све до ослобођења. Дипломирао је 1957. на Природно-математичком факултету Универзитета у Београду на Групи за математику на коме је 1960. године изабран за асистента.

Од ослобођења земље до 1953. био је на дужностима као плаћени функционер од Среског комитета Темнићког среза, преко Градског комитета у Параћину до Централног комитета КПС у Београду.

Марта 1961. године изабран је за професора Више педагошке школе у Београду за предмете Анализа I и II.

Магистрирао је 1963., докторирао 1975. године на Електротехничком факултету универзитета у Београду са дисертацијом "Прилози теорији линеарних цикличних функционалних једначина" која је 1976. објављена као научна монографија.

Објавио је 10 научних радова које су позитивно приказали референтни часописи Matemathical Revies, Zentralblatt fur Mathematik und inre Grezzgebiete и референтни журнал. Међу бројним књигама су "О низовима реалних бројева" (1965), "Увод у теорију скупова" (1968),

"Редови" - скрипта (1968), "Математичка анализа I" и "Математичка анализа II", Збирке решења задатака (1971).

Учествовао је на бројним конгресима и симпозијумима широм Југославије.

Био је председник или члан бројних комисија при Заводу за уџбенике и наставна средства у Београду.

Добитник је бројних признања. Одликован је Орденом заслуга за народ III реда (1950), Орденом братства и јединства са сребрним венцем (1962) и Орденом рада са сребрним венцем (1975).

АЛЕКСАНДАР ВУЈИЋ- ВУЈА (1924, Коњух)

После основне школе у родном Коњуку учио је гимназију у Крушевцу и Београду. Дипломирао је 1960. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду.

На истом факултету одбранио је докторску дисертацију 1981. године са темом "Дејство деривата римфапицина на размножавање адено-тип 19" која даје одговор на питање ефикасности извесних антибиотика (група римактан) на размножавање вируса. Примењује се као метода за испитивање практичне вредности антивирусних супстанци.

До пензионисања 1990. године радио је у Хигијенском заводу Србије, у Заводу за вирусологију.

Имао је више научних саопштења и радова.

Објавио је књиге "Задругарство у Коњуку, Белој Води и Куќлину", "Практична вирусологија", "Дејство деривата римфапицина", "Синдром стечене имунодефициарности" и "Сиди".

Добитник је Повеље Српског лекарског друштва.

АЛЕКСАНДАР ЗЛАТИЋ (1924, Рача Крагујевачка-1992, Београд)

Читавог радног века се налазио у врху радио новинарства. Студије геодезије, које је по заршетку гимназије уписао, нису га интересовале онолико колико новинарство, коме се дефинитивно посветио и тако већ 1950. године постао професионални новинар.

Као изузетни професионалац уз микрофон се огледао у најзначајнијим облицима радио новинарства. Почео је као спортски репортер, затим је био скупштински коментатор Радио Београда и коментатор других највиших државних институција, па потом извештач

из многих европских земаља, из Аустрије, Бугарске, Турске, Румуније, Пољске, СССР, Норвешке и Италије.

Био је уредник деска Информативно - политичке редакције Првог програма Радио Београда одакле је 1990. године пензионисан.

ДРАГАН МАРИНКОВИЋ (1924, Београд-1994, Београд)

По завршеној гимназији дипломирао је 1951. године на Ветеринарском факултету Универзитета у Београду.

Радни век је започео у Пољопривременом комбинату Београд где је радио три године. Следећих тридесет пет година провео је на раду у Градској ветеринарској инспекцији, коју је основао.

Био је главни ветеринарски инспектор Скупштине града Београда преко двадесет пет година.

Докторирао је на Ветеринарском факултету у Београду са докторском дисертацијом "Рано откривање гравидитета код свиња".

Објавио је бројне стручно-научне радове у домаћој периодици. Уредио је Монографију Ветеринарског факултета у Београду.

Био је дугогодишњи председник Мачевалачког савеза Београда.

Носилац је Ордена рада са сребрним венцем и других признања.

ЉУБИША ПАРАЋАНИН (1924, Пољна-1991, Београд)

Дипломирао је на Рударском факултету Универзитета у Београду и одмах био изабран за асистента на истом факултету.

Био је технички руководиоца нафтног поља "Мрамор брдо" код Загреба, шеф бушења у Лендави и главни инжењер, технички директор, директор и помоћник генералног директора у "Нафтагасу" у Новом Саду.

На Рударско-геолошком факултету у Београду докторирао је 1965. године са темом "Техничко-економска искористивост подземних вода подручја Бачке и Баната као извора топлотне енергије".

На истом факултету изабран је 1972. године за ванредног, а 1979. године за редовног професора за предмет Разрада лежишта нафте и гаса.

Објавио је 19 стручно-научних радова самостално и један у коауторству.

Одликован је Орденом заслуга за народ са сребрним венцем и два пута Орденом рада са златним венцем.

Матурирао је 1947. године у гимназији Крушевац. Дипломирао је на Ратарском смеру Пољопривредног факултета Универзитета у Београду 1951. године.

Докторирао је 1959. године на Пољопривредном факултету Универзитета у Београду са докторском тезом "Утицај хетерозиса на садржај масти и протеина у зрну кукуруза међусортних и међулинијских хибрида Ф1 и Ф2 генерације".

Током радног века био је асистент на Пољопривредном факултету, научни сарадник, шеф Одсека и директор ИНЕП-а Београд, научни саветник, шеф Одсека и помоћник директора у Институту за кукуруз.

Специјализацију из генетике завршио је на Универзитетима у Минесоти (САД) и Стокхолму. Ужа специјалност су му генетика и селекција кукуруза.

Објавио је преко 160 научних радова, 23 патената међу којима су најзначајнији креирање 23 признатих хибрида кукуруза (нове сорте), разрада и примена неструктивне НМР методе за оплеменавање биљака, формирање синтетичких популација за потребе селекције на специјална својства.

Био је главни и одговорни уредник часописа "Генетика" 1968. године.

Добитник је Награде Пољопривредног комбината Београд и Седмојулске награде 1990. године.

ЈОВАНКА ЈОТИЋ -КОЗАРОВ (1928, Крушевац)

Основну школу у гимназију завршила је 1949. године у Крушевцу. Дипломирала је 1958. године на Стоматолошком факултету Универзитета у Београду. Положила је хабилитациони испит 1971. године радом "Фреквенција малоклузије III класе и улоге хередиторног фактора у њеној етиологији". Положила је специјализацију из ортодонције.

Докторирала је 1981. године са докторском дисертацијом "Малоклузије III класе".

Радни век је започела у Дому здравља у Охриду 1958. године, три године касније изабрана је за асистента Медицинског факултета Универзитета у Скопљу. Од 1963. године била је доцент, ванредни и редовни професор Медицинског факултета у Нишу Универзитета у Београду који ће 1965. године прерасти у Универзитет у Нишу.

Објавила је 70 научно-стручних радова.

Добитник је Плакете Стоматолошке клинике у Нишу 1979.,
Споменице Антрополошког друштва Југославије 1979. и 1991. и
Захвалнице ОСС 1993. године.

АЛЕКСАНДАР ЛАЗОВИЋ (1930, Београд)

Матурирао је 1948. године у крушевачкој гимназији, а 1956.
дипломирао на Медицинском факултету Универзитета у Београду.
Положио је специјализацију из неуропсихијатрије са ужом специјалношћу-
психозе.

Докторирао је 1975. године на Медицинском факултету у Београду
са докторском дисертацијом "Прогностички значај психопатолошких
симптома шизофреније".

После трогодишњег рада у Здравственој станици у Рачи Косаничкој,
од 1974. године посветио се својој специјалности радећи у Психијатријској
болници у Горњој Топоници, да би 1989. године био изабран за директора
Клинике за психијатрију Горња Топоница и за редовног професора
Медицинског факултета Универзитета у Нишу.

Објавио је више од 50 научно-стручних радова и коаутор је у више
уџбеника. Аутор је књига "Конфронтација лечења шизофреније
психофармацима и биолошким методама третмана", практикума "Status
psychicus", "Психорамаци у терапији психоза"...

Одликован је Орденом рада са златим венцем и Орденом заслуга за
народ са сребрним венцем.

ВЕСЕЛИН МИЛОВАНОВИЋ (1931, Пожежина-1992, Monterey, CA, SAD)

По завршеној гимназији у Крушевцу 1950. године уписао се на
Машински факултет Универзитета у Београду и, по двогодишњем прекиду
студија из материјалних разлога, дипломирао 1958. године.

Магистрирао је две године касније на Економском факултету
Универзитета у Београду, а докторирао 1967. године на Машинском
факултету Универзитета у Сарајеву са докторском дисертацијом "Један
системски прилаз изради модела производног предузећа".

Од 1958. до 1970. године радио је у "Слободи" у Чачку и "Милоју
Закићу" у Крушевцу. Од 1970. био је асистент, доцент и ванредни професор
на Машинском факултету у Сарајеву и истовремено ванредни професор
Машинског факултета Универзитета у Новом Саду.

Као стипендиста Фордове фондације обавио је специјализацију на Универзитету и Технолошком институту Калифорније.

Овјављивао је научне радове. Аутор је књиге "Један системски прилаз изради модела производног предузећа" и поглавља "Савремене теорије организација" у уџбенику проф. др Мирковића, "Економика и организација производње"(1970).

МИЛОРАД СТАНКОВИЋ БЕЛИ (1931, Лазарица)

Матурирао је 1950. године у крушевачкој гимназији а дипломирао на Правном факултету Универзитета у Београду 1958. године. Магистрирао је 1980. године на Правном факултету универзитета у Нишу са магистарском тезом "Кривична одговорност за саобраћајне деликте".

Радни век је започео као службеник у суду 1955. године. Од 1958. до краја 1995. године, када је пензионисан, радио је као судија Општинског суда у Ражњу и Крушевцу и као судија Округног суда у Крушевцу.

Објавио је књиге из области филозофије и права: "Човек, морал и право" (2001), "Кривична одговорност за саобраћајне деликте" (2003) и "Човече усправи се" (2004) и књигу о Јастрепцу "Стазама Великог Јастрепца" (2002).

ЈОВАН АНЂИЋ (1933, Београд)

Гимназију је завршио у Крушевцу 1952. године. Дипломирао је 1959. године на Стоматолошком а 1964. на Медицинском факултету универзитета у Београду.

Докторирао је 1972. године на Стоматолошком факултету у Београду са докторском дисертацијом "Секреторни имуноглобулински систем паротидне пљувачке с посебним освртом на секреторне имуноглобулине А". У тези се разматра улога и значај секреторног имуноглобулинског система, посебно секреторних имуноглобулина класе А, и њихов допринос очувању оралног и општег здравља.

Прошао је кроз сва звања од асистента до редовног професора Стоматолошког факултета у Београду. Руководио је наставом на предмету биохемија.

Објавио је 70 научних радова. Аутор је монографија "Основи оралне физиологије и биохемије" (1981. и 1990. прерађеног и проширеног издања) и "Орална хомеостаза" (1995) и уџбеника "Преглед метаболичке

биохемије" и "Основи медицинске биохемије" и практикума "Биохмијски практикум" са 3 издања.

ДРАГАН НЕГОВАНОВИЋ (1939, Сремска Каменица)

Основну школу и I разред гимназије завршио је у Београду, а даље разреде са великом матуrom завршио је 1958. године у крушевачкој гимназији. У Крушевцу је завршио и нижу музичку школу исте године.

Дипломирао је 1965. године на Одсеку за сточарство Пољопривредог факултета Универзитета у Београду на коме је магистрирао 1984. са темом "Испитивање могућности коришћења дехидриране цибре грожђа на исхрани оваца".

Докторирао је 1990. године на Ветеринарском факултету Универзитета у Београду са докторском тезом "Утицај амбијента и нивоа интензитета исхране на производне резултате, квалитет меса и економичност у тову јунади". Дисертација је резултат вишегодишњег истраживања у оквиру међународног пројекта

Од 1959. године до 1969. радио је у Институцији културе (музика) када почиње са радом у струци у Институту за сточарство у Новом Саду, ПКБ у Београду, у "Агроекономику" ПКБ у Заводу за сточарство, у Институту за примену науке у пољопривреди у Београду и у Институту за сточарство, Београд-Земун одакле је отишао у пензију.

Обавио је специјализацију 1984. у УСА и 1987. у Француској и имао бројна студијска путовања по Европским земљама.

Објавио је око 200 научно стручних радова од којих 50 у иностранству. Коаутор је у пет књига. Руководио је у једном међународном и два републичка пројекта.

Био је експерт УН од 1987. до 1991. године и члан Еколошког друштва Србије, Савеза инжењера и техничара и Удружења бивших студената и стажиста Француска-Југославија.

Добитник је Годишње награде са плакетом ПКБ-Агроекономик. Плакете државе Сирије (из међународне сарадње)... Плакете Београдске естраде.

БОРА ЧЕЈОВИЋ (1941, Беране)

Завршио је гимназију у Крушевцу 1960. године као један од изузетних ђака и четири године касније стекао диплому Правног факултета Универзитета у Београду.

На Правном факултету Универзитета у Београду магистрирао је 1970. а 1971. године докторирао са темом "Кривичноправни проблеми трансплантације делова човечијег тела".

Специјализовао је кривично право и имао студијске боравке у Кини, Француској и СССР-у.

Од 1967. до 1974. године био је научни сарадник Института за криминалошка истраживања у Београду а надаље је редовни професор на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу и гостујући професор у Немачкој и Пољској.

Аутор је књига "Трансплантација делова човечијег тела" (1975), "Кривично право-општи део" (1980), "Кривично право-посебни део" (1982), "Кривично право у судској пракси" (1985), "Кривично право у судској пракси-посебан део (1985)..."

Био је декан Правног факултета у Крагујевцу и председник Удружења за кривично право и криминологију Србије.

БОРЉЕ КОЗИЋ (1942, Крушевац)

По матурирању 1960. године дипломирао је 1966. године на Машинском факултету Универзитета у Београду на коме је магистрирао 1978. године са магистарским радом "Критичка анализа мерења влажности ваздуха и избор најбољих метода за контролу инструмената".

Докторирао је 1986. године на истом факултету са докторском дисертацијом "Термодинамички аспекти оптималног транспорта топлоте на велике даљине". Резултати ове дисертације су примењиви за снабдевање Београда топлотном енергијом из оближњих термоелектрана на један економичнији и оптималнији начин.

Од 1966. до 1970. године радио је у Фабрици каблова у Јагодини и у Школском центру за бродарство у Београду. Од 1970. до 1997. године, када је изабран за редовног професора Машинског факултета у Београду, прошао је кроз сва изборна звања. Држао је предавања по позиву Истраживачке станице Петница, а од 1996. године држи наставу на Машинском факултету у Бања Луци.

Објавио је преко 100 научних и стручних радова. Коаутор је у више универзитетских уџбеника и у монографијама "Влажан ваздух-

термодинамичке особине и примена" (1984), преведене на руски језик и "Vortex Tube-a Useful Dissipative Structure" (Праг, 1986), преведене на енглески.

Руководио је Институтом за процесну технику и термодинамику и имао бројна задужења на Катедри и факултету.

Дугогодишњи члан хора "Бранко Крсмановић" током студија и касније члан хора "Београдски мадригалисти".

ЗОРАН МИХ. КРАПЧЕВИЋ (1942, Крушевац-1992, Крушевац)

По завршеној основној школи и гимназији у Крушевцу, дипломирао је на Вишој школи за информатику у Београду.

Радио је у Електронском рачунском центру у Крушевцу на пословима пројектовања и увођења информационих система да би се својим, такозваним "Зорановим саставницама", пројектованим за потребе управљања производњом, уврстио у крушевачку авангарду програмера и пројектаната на електронским рачунарима.

На Радио Крушевцу је 1975. године уређивао и водио емисију "Хиљаду година цеза", да би исте године победио у симултаној продукцији светског шаховског првака Анатолија Карпова.

Мада песник по вокацији, писао је и кратку лирску прозу.

Аутор је збирки поезије "Запис заборав" (1980), "Пасија по 3" (1981), "Порекло самоће" и "Кућа од времена" (1984).

Заступљен је у три зборника "Најлепши стихови" (1969, 1972, 1981/82), у књизи "Кнезу всем Србљем" (1989). Његове најлепше песме емитовао је Радио Београд, а гостовао је и у Скадарлији.

Своје радове је објављивао у бројним књижевним гласилима, најчешће под различитим псеудонимима.

Био је члан редакције и Извршног одбора Књижевног клуба "Багдала", члан редакције часописа "Багдала" и члан Удружења књижевника Србије.

РАДМИЛА ГАШИЋ МАРУШИЋ (1942, Златари)

Гимназију је завршила 1959. године у Крушевцу. Дипломирала је 1963. године на Медицинском факултету Универзитету у Београду.

Докторирала је 1992. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду са докторском дисертацијом "Моторни развој

превремено рођене деце у институционалним условима збрињавања" која је имала значај са више стручних аспеката.

у Крушевцу, па потом у београдским Центрима за заштиту деце без родитељског старања, односно за заштиту одојчади и мале деце лишене родитељског старања, у коме је била директор, у Дому здравља у Земуну и од 1995. године у Дечијем диспанзеру Војно-медицинске академије.

Завршила је специјализацију из Педијатрије и субспецијализацију из Неуропсихијатрије развојног доба (1979. године).

Звање примаријуса стекла је 1998. године.

Објавила је око 50 научно-стручних радова. Коаутор је у књигама "Приручник за усвојења" (1986) и "Насиље над децом" (1998).

Члан је СЛД-Педијатријске секције, Секције за дечију неурологију и Секције за спортску медицину. Члан је Планинарског друштва "Јастребац" у Крушевцу непрекидно од 1958. године до данас.

СЛОБОДАНКА ГАШИЋ - ПАВИШИЋ (1946, Каоник)

Основну школу је учила у Каонику и Сталаћу. Матурирала је 1965. године у крушевачкој гимназији. Дипломирала је 1971. године на Групи за педагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Магистрирала је 1979. године на истом факултету са магистарском темом "Карактеристике слободних асоцијација речи код наше деце од пет до седам година и њихове педагошке импликације".

Докторирала је 1995. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду са докторском дисертацијом "Кажњавање као фактор социјалног понашања деце у дечијем вртићу". Налази дисертације су примењиви за образовање васпитача и за организацију васпитно-образовног рада у вртићу.

Радни век је започела 1971. године као педагог ОШ "Јован Миодраговић" у Београду и од 1972. године је у Институту за педагошка истраживања у Београду у звању вишег научног саветника. Повремено је држала наставу на Педагошкој академији за образовање васпитача у Београду и у Сремској Митровици, а као ванредни професор држи наставу на Природно-математичком факултету у Београду и као доцент за предмет Предшколска педагогија на Филозофском факултету Универзитета у Приштини.

Имала је студијске боравке у Великој Британији, Западној Немачкој и Данској.

Објавила је око 50 научно-стручних радова и написала пет поглавља у књигама. Аутор је књига "Слободна асоцијација речи код деце" (1981),

"Асоцијативне норме за предшколски узраст (1984), "Кажњавање и дете" (1988)...

Уређивала је часопис "Настава и васпитње". Руководила је у већем броју истраживања у земљи, у међународним пројектима, као и у оним које је Институт реализовао у сарадњи са Уницефом и Унеском.

Члан је Педагошког друштва Србије.

БЛАЖО ПЕРОВИЋ (1947, Беране)

Основну школу је завршио у Берану, а гимназију у Крушевцу 1966. године. Дипломирао је 1971. године на Факултету политичких наука Универзитета у Београду - Међународни смер. Магистрирао је 1974. године на истом факултету са магистарском тезом "Бирократија и социјализам-прилог критици отуђене власти".

Докторирао је 1976. године на Факултету политичких наука у Београду са докторском дисертацијом "Диктатура и демократија" којом је обрађен однос диктатуре и демократије од антике до половине XX века.

Био је уредник у Радничком универзитету "Ђуро Салај" у Београду, главни и одговорни уредник у Заводу за уџбенике и наставна средства Србије, специјални саветник у истом Заводу, директор Издавачког предузећа "Научна књига" у Београду...

Аутор је преко 50 књига међу којима су најзначајније "Бирократија и социјализам" (1974), "Болест игре" (1984), "Југословенство и национал-феудализам" (1988), збирке песама "Самотраг" (1988), "Србодијада Србљеница" (1989) и "Србаљски криљур" (1994). Аутор је више уџбеника и критика и уредник у око 2000 публикација.

Објављује радове у више листова и часописа.

Председник је Демократске отаџбинске странке и председнички кандидат 1990. и 1992. године.

ЗОРАН КОСТИЋ (1948, Цетиње)

Гимназију је завршио у Крушевцу. Дипломирао је на Групи за етнологију Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Објавио је више збирке песама, приповедака, публицистичких текстова и прпева са руског и пољског језика. Међу главним збиркама су "Првине" (1984), "Делта оца" (1986), "Соњети"(1987), "Ко смо" (1988), "Задужни репови" (1990), "Казан" (1992)...

Један је од оснивача Друштва српско-руског пријатељства 1992. године, представник Српског фонда културе и писмености и члан управе Међународног фонда словенске културе и словенске писмености са седиштем у Москви од 1993. до 1994. године.

Дописни је члан Међународне словенске академије наука и уметности у Москви.

Био је уредник "Српског књижевног гласника" и извршни уредник Издавачког предузећа "Литера".

ЗВОНИМИР АЗДЕЈКОВИЋ (1953, Крушевац-1989, Крушевац)

По завршеом гимназијском школовању у Крушевцу, дипломирао је на Факултету политичких наука Универзитета у Београду и одмах започео каријеру новинара.

Прве кораке у новинарству учинио је у крушевачком недељнику "Победа" у коме је касније био и главни уредник. Уз новинарство огледао се школске 1979/80. године и као предавач новинарства у крушевачкој гимназији.

Радио је у београдским дневним листовима "Политика" и "Борба" у којима је обиљем новинских написа обрађивао актуелне теме из културе и друштва, чак и афере у привреди.

Писао је и објављивао прозне текстове у периодици, а свој песнички таленат заокружио је у збирци поезије "Узалудност кретања".

ВЕДРАНА ШУШУЛИЋ (1959, Лесковац)

Основну школу и Гимназију завршила је у Крушевцу. Дипломирала је на Групи за молекуларну биологију на Природно-математичком факултету Универзитета у Београду.

По дипломирању, запослила се најпре у Институту за нуклеарне науке "Винча" у Београду, а затим је примљена у звање асистента на Природно-математичком факултету у Београду, одакле је отишла на специјализацију у Бостон (САД).

Докторирала је на Биолошком факултету Универзитета у Београду 1994. године са докторском дисертацијом под називом "Процес разарања мрког ткива у организму".

Данас са породицом живи у Бостону где се бави научним радом.

ГИМНАЗИЈСКЕ ПОЕТЕ

МОЈ ЖИВОТ

Поломљена машина,
без чивије и клина
што је чврстом прави;
пропала
у дубину кала,
и над којом лежи прашине слој —
то је живот мој.
Време је квари,
и рђа мотор стари,
што снагу машини даје.
А стари мајстор, Бог
не шаље још Михајла, шегрта свог
да кварне делове скупи
и с њим пред престо ступи.
Рђају делови стари,
рђају, ветар их квари!
И спрема се мајстор Бог
да пошаље вечитог шегрта свог,
да скупи старе делове
за будуће машине нове.

1930

АНТОНИЈЕ МАРИНКОВИЋ

БАЛАДА

Са сунцем се плавокосим
борио
не би ли му жар
преузео.
У ђинђуве да га кује
у бисерни
огрлица низ!
Златан конац да испреде,
у иглу сребрну да га утне
хаљину
девојци од латица
цветних
ћутке да шије.
Тако је умро,
ни гроб се не зна где му је.

ВЕЛИЗАР СТАНКОВИЋ - ВЕЦА КОРЧАГИН

И ми бисмо писали песме веселе, пуне
жара и среће младости, и ми бисмо
певали о лепоти, о сунчевом спектру што
разлио се у хиљаду боја.

И ми бисмо се држали за руке
и шетали по цвећу, као весела невина
деца. И ми бисмо волели гозбе сјајне,
балове и пир. И у нама постоје
људска осећања и жеља за узвишеним.
Ал' шта кад је свуд' трулеж и глад?
Испод свиле и злата шири се кужни
смрад. Свуда је само лаж, превара и
пакост. И нема ничег што душу може
да окупа животворном водом. Да јој
спере лагу и умањи огорчење. Очај је
обузео боловима душу и забранио јој дах.

1940.

БРАНИСЛАВ ЂИРИЋ

ФРАНЦУСКИМ ПРИЈАТЕЉИМА

Стиже ми лето седамдесетпето,
А с њим још шта? То само Бог зна.
Протекло беше и лепо и кето,
доживех у њему и добра и зла.

Зло нека иде у мрачног неврата најдубљи вир!
Хоћу да памтим само лепоте драгог ми света
Чији дух краси Париз, Провансу и Cote d' Azur...
Оне потомке Гала којима ништа не смета:

Ни научна наша разна убеђења чврста;
Ни колко се разликују њихов и наш пост;
Ни да л' се крстимо са три ил' четири прста;
Оне што знају шта нас спаја, и како се гости гост!

И пријатељство како се диже на највиши пједестал
Да буде лепше од оног небеско-плавог мора
-И кад је мирно, и кад за валом ваља вал,-
И свих замкова старих и високих алпских гора.

Тамошње сусрете, ево, стално у себи носим,
И сећања братска, као из младих дана,
За то друштво драго, којим се поносим,
И поздрав му шаљем са свога Балкана.

1998.

ИНФАРКТ

Не знам шта се то са мном збива?
Зашто сам вечерас тако блед ?
Све је од мене бледо:
И осмех, и речи, и поглед.

Вечерас се нешто чудно са мном
дешава:
Снагу негде губим, али не знамзашто ?
Хладан зној ко киша свог ме орошава.
Ма колико се бринем, тело подрхтава.

Бол се неки чудан у грудима јави,
Туп је ал упоран, као да ме дави
Неко сиво светло свег ме обасјава.
Осећање страха све се појачава.

Успомене бледе, реалност се схвата.
Покушавам да ме паника не хвата.
Пред очима мојим чудне ствари круже:
Неке препознајем знам зашто ме туже.
Шта сам им обећао да их и остварим.
А сада остављам и за њих не марим.

Овога тепутка било ми је јасно
За жељене ствари све је било касно.
Остало је оно што још мора бити:

Крај се ближи крају, све виси о нити.
Куражно се држим али лажна нада
Да ће бити боље лагано опада.

Још једно питање кроз главу се ваља:
Зар све није могло доћи и касније?
Човек кад се рађа не чини шта жели.
Зато ваљда плаче, други се весели.
Зато и растанак са патњом испраћа.
Животни ужитак сузама се плаћа-
Тако се понавља биолошки ритам.
Од чега умирем у себи се питам?
Бол још јачи у грудима стеже.
Илузије спаса испред свести беже.
Све је било јасно, сада сам већ знао,
На врата мог срца инфаркт је куцао.
И он је дошао по свој део дуга.
Знам где сам грешио:мучила ме туга.
Кроз глву ми чудно осећање прође:

Шта ће са мном бити
Ако свака грешка по свој део дође.

1989.

ГИМНАЗИЈСКА ПЕСМА

Прикаже ми се често лик твој из давних дана
изрониш из сећања у јаву покрај мене,
говориш неке речи што ми кроз вене језде,
раскошним телом својим запљуснеш успомене.
Шта је то што те мени увек изнова враћа
о, другарице школска, из гимназијске клупе?
Можда то твоја младост у мојој души цвета,
ил' моје усне неке умрле сенке љубе.
Само нас једном, давно, на игранци у школи
спојио тужни танго на крају ноћи топле
славили смо матуру и своју зрелост худу,
мирисали на вино, на дуван и на крофне.
Па ипак, ти ме често походиш изненада,
изрониш из сећања у јаву покрај мене
и глас ти тада чујем, и смех и видим очи,
раскошним телом својим запљуснеш успомене.
Али никада нећеш о овој мојој тајни
од мене чути ништа као да не постојим
и заједно ће са мном на гробље да је носе
и да је сахране живу у хладним грудима мојим.

1961.

ЉУБИША ЂИДИЋ

**СЛОВО ЉУБВЕ
ДЕСПОТУ СТЕФАНУ ЛАЗАРЕВИЋУ**

Уђи у свој град, ево кошуљу скидам,
немој се плашити оних којих се ја плашим,
теби је лакше, твоје ћу ране ја да видам,
са мношћем ипак бити међу нашим.

Уђи у моје срце, заборави свој град,
све што превасходи љубав, зло је,
у слово љубве ме прими, ал' пусти стари јад,
не тражи га опет међу нама где је.

О Деспоте, нек пусто, пусто ти све је,
у Крушевцу те вековма чеках, ал' ти си
ко брат мој, тајио све зле мисли
да под каменом не продру виделу и делу,
о Деспоте, да песник ниси,
ову тужну Србију опростио бих ти целу.

2002.

МИЛАН ЂОКИЋ

СА ВРХА ДОНЖОН КУЛЕ

Летопис пише,
И глас утишан.
Пева са чауре свила.
Ко пехари, сјајни оклопници!
Лук и запето словесе
Мисао у топот однесе, донесе
У кљуну кроз решетку глас,
Да човек, муж и син праведни
И ликом без замерке
Кнез и образ величајни
Паде,
И да честитост којом брује ветри
Агарјанска рука посече.
И зато звона, јагањци облака брује
од дана до дана
Од бездана шапутања
До НотрДама.
Летопис клону
И писаљка.
У оку му одсјај божура
Који се усправљаше
С даљине
Где цела војска замукну.

1989.

ВИД ВУКАСОВИЋ

Вече и јутро
Ко туш и бистра вода
За трен се прожму
Из збирке "Кутија од свиле" (1994)

Јутарња роса	Morning dewdrops
Сија на паучини	Shine pearllike rows
Слична бисерју	On the spider web
КО, autumn/winter/1997.	

Јата дивљих гусак	Flock wild geese
Селе се ове зимске ноћи	Migrating this winter night
Кроз моје немирне снове	Trough my restless dreams
Mainichi Daily News Haiku in English Con test Winners	
Прва награда First Prize (22.March 1999.)	

Низови сенки	String of shadows
Крај речне обале	Along the river bank
-усамљени лабуд	And a lonely swan
(1998)	

Стазом ка селу
Воде ме један свитац
и лавез паса
(2002-2003)

Уместо моста
Обале јутрос спаја
Априлска дуга
(2004)

БАГДАЛА

Ноћас ми се скриваш као заруменела сеоска девојка
 када се први пут огледа између родитељских корака
 на неком пијаном сеоском вашару
 видим те увек у мојим путањама и грцајима
 и кроз прљави прозор ове димљиве крчме
 у будном сну мојих пријатеља
 лепа си као подивљало мушко јагње
 у рукама злоћудног моравског хајдука
 као танушна ханума због које су османлије
 лудовале у зидинама Алаца Хисара
 кажу старе књиге и родила си се лепа
 негде далеко на плећима врелог санџачког хата
 или у најлуђем севдаку љутог анадолијског бега
 пргави јаничари и крвољуб иве харачлије
 застајали су пред твојим бокорима
 од витица са твојих рамена плели стихове
 и уместо наџарских оргија
 у последњем скоку ускиптелог зулума
 урезали ти на необраним дојкама име Багдала
 Лепа си и кад се у твојим коврцама
 траже занесени матуранти и стидљиве шипарице
 тумарају Циганчићи са својим оголелим ноћима
 сањају пијанци окрвављене чаше
 пуне љубоморних капи и испареног вина
 лепа си кад мршавиш од децембарских клетви
 или се рашириш пуна летњих поама
 заљубљен сам у твоје разлистале плетенице
 као дете у најскупљу пластичну лутку
 војник у најружнију провинцијску курву...

1963

ХАЗАРСКА СУДБИНА

Између Сент Андреје и Хиландара,
и другде по свету, живи, мој народ.
На крст разапет, осамњен и омражен.
Верујем, то је тренутак у трајању.
Сновиђење оних што би да он, згажен,
од њих милост потражи и сагне главу.
Истине говоре саме и нису све на нашој
страни. Пред њима очи не затварам.
Нисмо савршен народ. Напротив.

Плаше се наши већ одсањани снови
и давно изгубљени крени страх.
Спољашње знамење душа, груба стварност,
кратак дах покајања и лоша памћења.
Срећа нам је закаснила. Чекамо је
као да спавамо, а заборављамо
да је човек у сну најрањивији,
да може и да се више не пробуди.
Какви смо то ми људи?
Знам да немам право да судим и процењујем.
Само нечовеку је све допуштено.
Нова времена наслућујем у магновењу.
Чудесни сумраци и лутања дуго
су наше горко искуство и истина.
То нас, изгледа, не опомиње да смо
близу краја пута, корак од будућности.
И поред тога, хоћу да верујем
да је нисмо престигли и да нас
не чека хазарска судбина.

1998.

РАДОМИР АНДРИЋ

СА МЛАДЕ БАГДАЛЕ

У сну где год да сам
са Багдале видан
показујем јасан
шуме олистале
колико је дечак
у светлост узи дан
и које су речи
за ћутњу остале

Будан где год да сам
цветом густим новим
са младе Багдале
завејан и страдан
опет звезде ловим
као да су некоћ
неком другом сјале

1975.

МОМИР ДРАГИЋЕВИЋ

БРОДОЛОМ НА РАСИНИ

У луци усидрен сплав
децу из школе чека.
Прогноза повољна-
добар ветар и бистра река.

Испловљава весела дружина
натоварена је школска ужина,
пловиће преко мора, океана,
мореуза и меридијана.

Хватају рибе, мреже су све теже,
а маме брину-
деце им нема цео дан,
где они то само беже?

Скрените моћну крму
да упловимо с товаром у луку,
"Улов скините", капетан наређује
и не дижите буку!

"Стигли сте најзад"...
Моцина мама прутућ откида...
До тада неустрашиви, сада
уплашени
и последњи морнар са брода кида.

2003.

ЗОРИЦА АРСИЋ -МАНДАРИЋ

РУКЕ СРПСКЕ КНЕГИЊЕ

Руке са икона, на фрескама мале,
руке су кнегиња са мирисом на штале
у светлећем ињу са ливада траве,
жуљем закићене к'о светим босиљком
а сетвом и жетвом младо освештане.

Руке са икона, руке су сељанке
тестом за хлебове вазда неговане,
грудвом земље-молитвом трљане,
па росом из баште зором умивене,
у руну јагањаца нежно осушене.
Пепелом с огњишта-пудером прашене
да се не подљути рана од љубави,
да се не оједе под кором дланова
постава од свиле са срца кнегиња.

Руке на фрескама, с длановима мајке,
сунце жању, а откосе вежу
у златне стогове-зеници стожере
док спрам месеца светле изнад чеда.
У зимским ноћима, само Бог кад гледа,
ћилиме и биљце ткају из погледа
те њихове руке, с прстом Богородице
спуштеним на нити свиле испод леда.

Руке са икона, на фрескама мале,
руке су кнегиња са мирисом штале.

2001.

НА ВАСКРС

Дан када се све враћа у јаје
У прапочетак
У заокруженост
Дан у којем осећаш сијање
Зачетак радости
И непознату благод
Дан у којем се птице јављају
Гласније
Врапци смелије галаме
Цвеће мирише јасније
И отворени су путеви
На горе
Дан који долази после
Адске таме
Рађа се у блиставој светлости
Његове жртве
Преко љубави страдалника
Која траје
Дан када се враћамо
У прапочетак
У заокруженост
У јаје

2003.

СРБИЈА

Из Богородичног ока
Кану суза.
Удахнусмо је.
Небо над Балканом
Тужно одавно.
Докле ћемо са издајником јести?
Стрпљењу се учимо
Чекајући одговор.

Не млако, без оклевања.
Снажно.
Кад си већ код врата
Куцај!

Има наша Србија суза за све.
Опрости им. Оче Симеонов,
Савин, Стефанов.
А ми ћемо плакати
са Госпођом Мајком у тишини
и молити да нас чујеш.

1998.

ИНДЕКС

А

Аздејковић Звонимир, 382
Алексић Никетић Гордана, 113, 114
Алексић Живојин, 82, 83
Андрејевић Момчило, 73, 74
Анрић Радомир, 299, 300, 396
Анђић Јован, 376
Арсин Милослав, 370
Аћимовић Чедомир, 92, 93

Б

Баљозовић Александар, 94
Белоградић Накић Вера, 99, 100
Богдановић Војислав, 220, 221
Бојић Славољуб, 186, 187, 188
Бојовић Дејан, 359
Бонџић Милослав, 189, 190
Бошковић Богдан, 152, 153, 154
Бошковић Душан, 155, 156
Брадић Небојша, 338, 339
Булатовић Миодраг, 136, 137

В

Васиљевић Драгослав, 22, 23
Виторовић Никола, 115
Војводић Душан, 179, 180
Вујић Александар, 372
Вујковић Величковић Љиљана, 281-283
Вукасовић Вид, 236, 237, 393
Вукелић Мрфат Славица, 326, 327
Вучковић Милош, 365

Г

Глигоријевић Василија, 120, 121
Глигоријевић Љубомир, 157, 158
Глигоријевић Слободан, 52
Глишић Вукашин, 43, 44

Д

Дамњановић Раденковић Брана, 328, 329
Демонакос Крстић Марија, 346
Димитријевић Бранислав, 101, 102
Добросављевић Слободан, 31, 32
Драгач Радослав, 191, 192, 193
Драгићевић Момир, 307, 308, 397
Дражић Душан, 194, 195
Думановић Јанко, 374
Дурковић Владимир, 222

Ђ

Ђаковић Љиљана, 357, 358, 400
Ђидић Љубиша, 223, 224, 391
Ђокић Милан, 225, 226, 392
Ђокић Милан, 314, 315, 316
Ђорђевић Бранислав, 238, 239
Ђорђевић Владан, 240, 241
Ђорђевић Драган, 95, 96
Ђорђевић Јован, 66, 67
Ђорђевић Љубиша, 169, 170
Ђорђевић Никола, 304
Ђорђевић Предраг, 271, 272
Ђорђевић Радмило, 103, 104
Ђорђевић Ратибор, 366
Ђурђевић Бранислав, 57, 58
Ђурић Драган, 349, 350
Ђуровић Хаџановић Љиљана, 332, 333

Е

Ерић Јован, 38

Ж

Живић Михајло, 42, 385
Живковић Богосав, 68, 69
Живковић Радмила, 334, 335, 336

З

Зајић С.Живорад, 59, 60
Зарић Будимир, 371
Здравковић Десимир, 138, 139
Зечевић Алексић Стојанка, 196, 197
Златић Александар, 372
Зупан Душан, 294, 295, 296

И

Игњатовић Радослав, 105
Исаковић Антоније, 75, 76

Ј

Јанковић Добривоје, 227, 228
Јанковић Шошић Славенка, 309, 310
Јаковљевић Снежана, 351, 352
Јакшић Милан, 171, 172, 173
Јевтић Десимир, 242, 243
Јевтић Зоран, 255, 256
Јовановић Тешић Бранислава, 77
Јовановић Милан, 370

К

Каменов Емил, 273
 Качаревих Зоран, 274
 Козаров Јотих Јованка, 374
 Козић Ђорђе, 378
 Кнежевић Милан, 286, 287
 Ковачевић Божидар, 198
 Константиновић Богољуб, 367
 Константиновић Јован, 159, 160
 Константиновић Радослав, 84, 85
 Крапчевић Мих.Зоран, 379
 Костић Зоран, 381
 Кујановић Андрејевић Момчило, 73, 74

Л

Лазаревић Божидар, 174
 Лазаревић Борислав, 161, 162
 Лазих Драгомир, 86
 Лазовић Александар, 375
 Лисинац Добривоје, 116, 117, 389
 Лукић Велибор, 122, 123

М

Мандарић Арсић Зорица, 317, 318, 398
 Манчић Драган, 367
 Маринковић Антоније, 50, 386
 Маринковић Драган, 373
 Марјановић Десанка, 124
 Марковић Јован, 244, 245
 Марковић Ратко, 302, 303
 Марушић Гашић Радмила, 379
 Матић Драгићевих Вера, 45, 46
 Матић Војислав, 163, 164
 Миладиновић Томислав, 130, 131
 Милетић Мирослав, 209, 210
 Милић Младеновић Рујица, 199, 200
 Милинчић Добросав, 70, 71
 Миловановић Веселин, 375
 Миловановић Милан, 16, 17
 Милојевић Никола, 106
 Милосављевић Драган, 229, 230
 Милосављевић Милосављевић Миланка, 340, 341
 Милосављевић Славомир, 51
 Милосављевић Слободан, 165, 166
 Милутиновић Драго, 311
 Милошевић Милисав, 206
 Милошевић Станко, 257, 258
 Миљковић Љубинко, 167, 168
 Минић Драгутин, 284, 285
 Митић Светолик, 78, 79

Мићих Миливоје, 207
 Михаиловић Људмила, 27
 Михаиловић Марија, 33, 34
 Михајловић Борислав, 24, 25, 26
 Михајловић Бранислав, 211
 Михајловић Радомир, 140, 141
 Младеновић Александар, 142, 143, 144
 Младеновић Живомир, 39, 40, 41
 Младеновић Љубомир, 18, 19
 Момировска Петровић Надежда, 132, 133
 Момчиловић Александар, 208
 Момчиловић Бранко, 231, 232
 Московљевић Градимир, 275, 276

Н

Начић Ташко, 201
 Неговановић Драган, 377
 Нешић Анастас, 233, 234
 Николић Драгослав, 246, 247, 248
 Новаковић Зоран, 342
 Новаковић Новак, 125

О

Обрадовић Предраг, 312

П

Павишић Гашић Слободанка, 380
 Павловић Јован, 365
 Пантелић Тихомир, 235
 Парађанин Љубиша, 373
 Паскаљевић Михаило, 80, 81
 Перовић Блажо, 381
 Петковић Адам, 35, 36, 37
 Петровић Драгомир, 53
 Петров Валвајтер Бригита, 330, 331
 Петровић Живојин, 313
 Петровић Миодраг, 87, 88
 Петровић Мирослав, 368
 Петровић Срђан, 337
 Петронијевић Протић Јелена, 355, 356, 399
 Пешић Радослав, 54
 Попадић Сава, 297, 298
 Поповић Властимир, 28
 Поповић Гер. Добривоје, 15
 Поповић Милица, 61, 62, 63
 Поповић Србислав, 366
 Протић Милоје, 107, 108, 109
 Протић Стојан, 13, 14
 Пудло Иван, 183, 184, 390
 Пузић Милан, 110

Р

Радић Душан, 20, 21
 Радовановић Властимир, 111, 112
 Радовановић Слободан, 259, 260
 Радовић Миодраг, 305, 306
 Радојевић Драгослав, 49
 Радловић Лазаревић Ема, 347, 348
 Раичевић Бранко, 212, 213
 Рајковић Душан, 288, 289
 Рајковић Зоран, 319, 320, 321
 Рајковић Стеленовић Невенка, 322, 323
 Ракичевић Новица, 277, 278
 Рацић Војислав, 368
 Рашковић Драган, 324, 325
 Ристовић Миомир, 249, 250, 394

С

Савић Јован, 175, 176
 Савковић Надежда, 97, 98
 Сибиновић Александар, 214, 215
 Симоновић Миодраг, 118, 119
 Симоновић Слободан, 290, 291
 Смиљаковић Јован, 64, 65
 Спасић Никодије, 261, 262
 Спасојевић Светислав, 263, 264
 Стаменковић Миодраг, 126, 127
 Станисављевић Олгица, 145
 Станковић Велизар, 371, 387
 Станковић Милорад, 376
 Станојевић Витомир, 265, 266, 267, 395
 Степановић Драгољуб, 177, 178
 Степановић Рашко, 185
 Стојадиновић Душан, 292, 293
 Стојановић Радован, 72
 Стојиљковић Властимир, 134, 135
 Стојиљковић Зоран, 268, 269, 270
 Стојић Миодраг, 202, 203
 Стошић Милорад, 251, 252

Т

Тамбурић Зарецки Слободанка, 343, 34
 Тасић Милутин, 146, 147
 Терзић Милан, 353, 354
 Токовић Бранислав, 148, 149
 Томић Мирко, 366
 Тоскић Вукашин, 29, 30
 Трипковић Михаило, 253, 254
 Туфегчић Никола, 369

Ђ

Ђаловић Радмила, 279, 280
 Ђетковић Војин, 360, 361
 Ђирић Александар, 55, 56
 Ђирић Бранислав, 89, 90, 388
 Ђосић Боривоје, 47, 48

Ф

Филиповић Иван, 345
 Филиповић Јевтић Мирјана, 301
 Филиповић Светомир, 181, 182

Х

Хаџић Чворовић Смиљана, 216, 217

Ц

Цветковић Живорад, 128, 129

Ч

Чајетинац Миодраг, 369
 Чворовић Славољуб, 204, 205
 Чејовић Бора, 378

Џ

Џамић Миломир, 91
 Џмерковић Божидар, 150, 151
 Џмерковић Бранислав, 218, 219

Ш

Шушулић Стојановић Ведрана, 382

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Радмила Радовановић Мишић

Рођена 1937. године у Кичеву. Основну школу и Гимназију завршила је 1956. године у Крушевцу.

Дипломирала је 1962. године на Групи за историју уметности на Филозофско – историјском факултету Универзитета у Београду.

Сарађивала је преко 25 година у новинама "Exportdrvo" Загреб, "Дрварски гласник" Београд и "Крушевачки гласник" обновљен 1991. године и у часописима "Дрвна индустрија" Загреб, "Шумарство" Београд, "Српски клуб" Чикаго и "Путеви културе" Крушевац.

Аутор је монографија "Разнели нас ветрови к'о маслачке" (1995), "Сви наши директори", "Групни портрет 91. генерације гимназијалаца" и каталога "Ликовна колонија '95 – '99" (1999) и монографије "Живети уз ноте" и "Музички живот Крушевца" (2001).

Живи у Београду.

1. *Acta chirurgica* 94, Медицински факултет Београд, 1994.
2. *Acta historica medicinae, pharmaciae, veterinae, anno X*, Друштво ветеринарске медицине Југославије, Београд, MCMLXX
3. Архив за историју здравствене културе Србије, свеска 3, Београд, година III, 1975.
4. Библиографија Ветеринарског факултета у Београду 1936-1976., Београд, 1977.
5. Васић Павле, Уметничка топографија Крушевца, Нови Сад-Крушевац, 1990.
6. Волк др Петар, Позоришни живот у Србији 1944-1986, ФДУ Институт, 1990.
7. Ђидић Љубиша, Догодило се у Крушевцу, "Багдала", Крушевац, 1979.
8. Ђидић Љубиша, 125 година-Ликовни уметници својој гимназији, каталог изложбе, Крушевац, 1990.
9. Ђидић Љубиша, Крушевачка розета, "Багдала", Крушевац, 1995.
10. Ђурић др Војислав, Милан Миловановић, Сликари и вајари, "Просвета", Београд, 1964.
11. Јеличић Ц. Аранђел, Бруски трагови прошлости и садашњости, Брус, 1999.-2000.
12. Књига о школи у Дренови, Велика Дренова, 1991.
13. Ко је ко у Србији 95, Београд, 1995.
14. Крушевачки гласник бр. 638/9 од 9.12.1939., год. XIII, "Први доктор техничких наука је наш грађанин г. Ратибор Р. Ђорђевић"

15. Мала југословенска енциклопедија библиотекарства, Београд, 1988.
16. Народна енциклопедија III, Библиографски завод Загреб. 1928.
17. Петровић Милош, "Из тринаестог реда", Позориште Крушевац, 1994.
18. "Победа" од 11.2.1994., "Мислилац који се игра- Зоран Р. Новаковић"
19. Радуловић Ема, Ристић Владислав, "Задаци ратних сликара при штабу Врховне команде српске војске 1914-1918. године на основу војне документације и ликовних дела Милана А. Миловановића", Перистил, Зборник радова за повијест умјетности, Загреб, 1988/89.
20. Рајчевић Угљеша, "Новија културна и уметничка прошлост Крушевца, "Багдала", Крушевац, 1988.
21. Ристић Вера, Каталог Милана А. Миловановића 1976-1946, Народни музеј Београд, 1986.
22. САН-Годишњак LVII за 1950., Београд
23. САНУ-Годишњак LXXXIV за 1977., Београд, 1978.
24. САНУ-Годишњак LXXXVII за 1980., Београд, 1980.
25. САНУ-Годишњак XCIV за 1987, Београд, 1987.
26. САНУ-Предлози за избор иностраних чланова Академије, Београд, 1997.
27. Споменица, 100 година Рударско-геолошког факултета у Београду, 1980. и 1990.
28. Стевановић Момчило, "Милан Миловановић (1976.-у јеку српско-турског рата)", Народни музеј Београд, 1960.
29. Сто година Гимназије у Крушевцу, Монографија, Одбор за прославу стогодишњице крушевачке Гимназије, Крушевац, 1965.

- 30.Стошић мр Адама, "Душан Радић", "Багдала" бр.56-57, Крушевац, 1963.
- 31.Стошић мр Адам, "Крушевац и околина", Културно-историјски споменици, Крушевац, 1980.
- 32.Стошић мр Адам, "Под небом Крушевца", Крушевац-Београд, 1997.
- 33.Тодосијевић Р.Момчило, "Глободер", Библиотека Хронике села, 1999.

ПРЕДГОВОР	5
УВОД	7
Стојан Протић, <i>Оснивач и теоретичар радикалне странке</i>	13
Добривоје Гер. Поповић, <i>Народни лекар</i>	15
Милан Миловановић, <i>Наши познати импресиониста</i>	16
Љубомир Младеновић, <i>Истакнут презалац ветерине</i>	18
Душан Радић, <i>Лекар по образовању, књижевник по вокацији</i>	20
Драгослав Васиљевић Фига, <i>Свестран уметник</i>	22
Борислав Бора Михајловић, <i>Позориште моје младости</i>	24
Људмила Михаиловић, <i>Прва жена библиотекар</i>	27
Властимир Поповић, <i>Градитељ пруга</i>	28
Вукашин Тоскић, <i>Један од наших првих енолога</i>	29
Слободан Добросављевић, <i>Привржен техничкој науци</i>	31
Марија Михаиловић, <i>Југословенски женски хуберман</i>	33
Адам Петковић, <i>Вршњак политике</i>	35
Јован Ерић Гаја, <i>Ликовни "убличитељ"</i>	38
Живомир Младеновић, <i>Од неправде до академије</i>	39
Михајло Живић, <i>Изабрао је смрт и част</i>	42
Вукашин Глицић, <i>Хирургија, живот и хоби</i>	43
Вера Драгићевић – Матић, <i>Строг професор и изванредан директор</i>	45
Боривоје Ћосић, <i>Врстан педијатар</i>	47
Драгослав Радојевић, <i>Доктор изразити практичар</i>	49
Антоније Маринковић, <i>Поборник надреализма</i>	50
Славомир Милосављевић, <i>Медаља за храброст</i>	51
Слободан Глигоријевић Ајга, <i>Одан комунистичкој партији</i>	52
Драгомир – Драган Петровић, <i>...А то је била ветерина</i>	53
Радослав Пешић, <i>Љубав према хирургији од најранијих дана</i>	54
Александар Ћирић – Ћира Стари, <i>Саветник за геолошка картирања</i>	55
Бранислав - Брена Ђурђевић, <i>Живот посвећен вођарству</i>	57
Живорад С. Зајић, <i>Веран хирургији</i>	59
Милица Поповић, <i>Сећања и благородни узврат личном граду</i>	61
Јован Смиљаковић, <i>Међународни експерт за семенарство</i>	64
Јован - Жан Ђорђевић, <i>Експерт за сиреве</i>	66
Богосав Живковић, <i>Стручњак за земљишта</i>	68
Добросав Милинчић, <i>Амбициозан, вредан и радан</i>	70
Радован Стојановић – Цигић, <i>"Пресудио" генерал Горски</i>	72
Момчило – Мома Андрејевић, <i>У Македонији по задатку</i>	73
Антоније Исаковић, <i>Револуционар, књижевник, академик</i>	75
Бранислава-Брана Тешић-Јовановић, <i>Институт за крмно биље био и остао други дом</i>	77
Светлик Митић Скале, <i>Догађен телевизијског документаризма</i>	78
Михаило – Бата Паскаљевић, <i>Радићу све док могу</i>	80
Живојин Алексић, <i>Заслужни грађанин Смедеревске Паланке</i>	82
Радослав Константиновић, <i>Први УУ неонатални педијатар</i>	84

Драгомир Лазих Ђурица, <i>Запажен директор "Победе" и уредник</i>	86
Миодраг Петровић Чкаља, <i>Балишићева 20</i>	87
Бранислав Ђирић-Ђира Мали, <i>Геологија победила оперу</i>	89
Миломир Џамић, <i>Члан Академије наука у Њујорку</i>	91
Чедомир Аћимовић Шпаћа, <i>Певач, глумац и још понешто</i>	92
Александар – Аца Баљозовић, <i>Трауматологија као изазов</i>	94
Драган Ђорђевић, <i>Признат и познат инфектолог</i>	95
Надежда Савковић, <i>Експерт за генетску токсикологију</i>	97
Вера Накић – Белогрлић, <i>"Добро јутро децо"</i>	99
Бранислав Димитријевић, <i>Случајно опредељен за ветерину</i>	101
Радмило Ђорђевић, <i>Сарадник "Небеског центра"</i>	103
Радослав Игњатовић, <i>Од Голог отока до доктората</i>	105
Никола Милојевић, <i>Печат времена</i>	106
Милоје Протић – Миле Протка, <i>Правник по образовању, музичар у души</i>	107
Милан Пузић, <i>Салонски глумац</i>	110
Властимир – Власта Радовановић Бањалија, <i>Професија и хоби</i>	111
Гордана Никетић – Алексић, <i>"Кроз живот само часно и поштено"</i>	113
Никола Виторовић, <i>Новинар кога је цитирао свет</i>	115
Добривоје Лисинац Боба, <i>Лекар по професији, уметник по опредељењу</i>	116
Миодраг – Мија Симоновић, <i>Научник светског гласа</i>	118
Василија – Цаца Глигоријевић, <i>Крушевцац је био и остао њен град</i>	120
Велибор – Луја Лукић, <i>Једном адвокат, увек адвокат</i>	122
Десанка Марјановић, <i>Прва жена и најмлађи доктор ветерине</i>	124
Новак Новаковић, <i>Нушић наших дана</i>	125
Миодраг – Мики Стаменковић, <i>Истакнути филмски стваралац</i>	126
Живорад Цветковић Жота, <i>Једноставно професор Жота</i>	128
Томислав Миладиновић, <i>Епидемиолог са седам ордена</i>	130
Надежда Петровић – Момировска, <i>Ученик генерације</i>	132
Властимир – Ђуза Стојиљковић, <i>„Алијас Родољуб“ Рођа Петровић</i>	134
Миодраг Булатовић Буле, <i>"Од вас ће бити добар писац"</i>	136
Десимир Здравковић Ћеса, <i>Свестран спортиста и велики хуманиста</i>	138
Радомир – Бата Михајловић, <i>Четврта генерација</i>	140
Александар Младеновић, <i>Историچار српског језика, академик</i>	142
Олгица Станисављевић, <i>Глумица свестраног дијапазона</i>	145
Милутин Тасић, <i>Хирурге са много страсти</i>	146
Бранислав Токовић, <i>Аутор теренских лабораторија</i>	148
Божидар – Џери Џмерковић, <i>Уважени сликар и професор</i>	150
Богдан Бошковић, <i>Истраживач нових лекова</i>	152
Душан Бошковић, <i>Промотер наиве</i>	155
Љубомир Глигоријевић, <i>Критичар изопштеног става</i>	157
Јован Константиновић Шишко, <i>Физика за цео живот</i>	159
Борислав Лазаревић, <i>Доктор за угрожене труднице</i>	161
Војислав Матић, <i>Пионир ласерске технике у ОРЛ у нас</i>	163
Слободан – Бане Милосављевић, <i>Прослављени одбојкаш</i>	165
Љубинко Миљковић, <i>Истраживач музичке традиције Србије</i>	167
Љубиша – Биби Ђорђевић, <i>Белег у културном животу родног града</i>	169
Милан Јакшић, <i>Научник завидне међународне репутације</i>	171

Божидар – Дола Лазаревић, <i>Тишина, Дола спава!</i>	174
Јован Савић, <i>Узледни педијатар</i> · пудмолог	175
Драгољуб – Љуба Степановић, <i>"Un attore poliedrico"</i>	177
Душан Војводић, <i>Сви путеви за војводу</i>	179
Светомир – Фића Филиповић, <i>Диван град дивних људи</i>	181
Иван Пудло, <i>Хроничар Крушевца</i>	183
Рашко Степановић, <i>Први испит, прва десетка, а после је већ било лако</i>	185
Славољуб – Славе Бојић, <i>Уместо врхунског фудбалера, врстан историчар</i>	186
Милослав Бонцић, <i>Историчар из каприца</i>	189
Радослав Драгач, <i>Дајте шансу младима</i>	191
Душан Дражић, <i>Промотор царског града</i>	194
Стојанка Алексић – Зечевић, <i>На врху лествице микробиолога</i>	196
Божидар Ковачевић, <i>Сликарска поетика</i>	198
Ружица Младеновић – Милић, <i>Дама на мушком задатку</i>	199
Ташко Начић, <i>У Гимназији је већ био глумац</i>	201
Миодраг Стојић, <i>Ни физика, ни хемија · већ физичка хемија</i>	202
Славољуб – Славко Чворовић, <i>Визура простора виђеног одозго</i>	204
Милисав Милошевић, <i>Хало 94</i>	206
Миливоје Мићић, <i>Вајар родног краја</i>	207
Александар Момчиловић, <i>Узледни неурохирург</i>	208
Мирослав – Моса Милетић, <i>Доктор је увек доктор, и у миру и у рату</i>	209
Бранислав Михајловић Слина, <i>Олујно лево крило</i>	211
Бранко Раичевић, <i>Песме за себе и своју душу</i>	212
Александар Сибиновић, <i>Да, било је лепо</i>	214
Смиљана Чворовић – Хацић, <i>Уважени грађанин и уметник Новог Сада</i>	216
Бранислав – Бранко Џмерковић, <i>Геодета од заната</i>	218
Војислав – Воја Богдановић, <i>Две љубави – књижевност и медицина</i>	220
Владимир Дурковић Цавла, <i>Прослављени десни бек</i>	222
Љубиша – Бата Ђидић, <i>Крушевац као инспирација</i>	223
Милан – Мића Ђокић, <i>Сликар сетног, носталгичног сензибилитета</i>	225
Добривоје – Боби Јанковић, <i>Човек из крушевачке цивилизације</i>	227
Драган – Ђаса Милосављевић, <i>Хроничар "српске Атине"</i>	229
Бранко Момчиловић, <i>Светли гробови</i>	231
Анастас Нешић Харди, <i>Ми, Крушевљани</i>	233
Тихомир Пантелић Зебец, <i>Допринос научној мисли</i>	235
Вид Вукасовић, <i>На темељима кнез Лазаревић двора</i>	236
Бранислав – Бранко Ђорђевић, <i>Заљубљеник у "воде свете"</i>	238
Владан Ђорђевић, <i>Хумболтов и Фулбрајтов стипендиста, академик</i>	240
Десимир – Деско Јевтић, <i>Дуге ноћи дипломате</i>	242
Јован Марковић, <i>Силом прилика на филму</i>	244
Драгослав – Драган Николић, <i>Чувар народне традиције и уметности</i>	246
Миомир Ристовић Хари, <i>Новинар и помало књижевник</i>	249
Милорад Стошић Столе, <i>Чика Вујини савети</i>	251
Михаило Трипковић, <i>Аутор апокалиптичког света</i>	253
Зоран Јевтић, <i>Три љубави-путовања, пчеле и коњи</i>	255
Станко Милошевић Туре, <i>Адвокат са стилем</i>	257
Слободан-Бата Радовановић, <i>Сценографија, Логотипи, Пиктограми</i>	259

Никодије Спасић, <i>Аутор паралелног света</i>	261
Светислав Спасојевић, <i>"Има сеоба - смрти нема"</i>	263
Витомир-Бата Станојевић, <i>Животни мото помагати другима</i>	265
Зоран-Дота Стојиљковић, <i>Члан "Београдске школе роботике"</i>	268
Предраг-Баки Ђорђевић, <i>Водећи ендокринолог</i>	271
Емил Каменов, <i>"Жал за младост"</i>	273
Зоран Качаревић, <i>Сликар, критичар и писац</i>	274
Градимиr Московљевић Моско, <i>Филозоф, адвокат, писац</i>	275
Новица Ракичевић, <i>Студент генерације</i>	277
Радмила Ђаловић, <i>Права међу најбољима</i>	279
Љиљана Величковић-Вујковић, <i>Спој две љубави-архитектуре и природе</i>	281
Драгутин Минић Карло, <i>"Ми смо небески народ, нека нам је лака земља"</i>	284
Милан Б. Кнежевић, <i>Приче из живота</i>	286
Душан Рајковић, <i>Шах-живот, љубав и професија</i>	288
Слободан Симоновић, <i>Истраживач крушевачке завичајности</i>	290
Душан Стојадиновић, <i>Истраживач подземних вода</i>	292
Душан Зупан, <i>Хроничар југословенске драме</i>	294
Сава Попадић, <i>Лекар од идеје</i>	297
Радомир Андрић, <i>Дух "Багдаде"</i>	299
Мирјана Филиповић-Јевтић, <i>Остварене младалачке жеље</i>	301
Ратко Марковић, <i>Осим права воли књижевност и то ону лепу</i>	302
Никола Ђорђевић Пашкиш, <i>Неприкосновени аутор београдске штампе</i>	304
Миодраг Радовић, <i>Беседник по вокацији</i>	305
Момир Драгићевић, <i>Песник заноса и топлине</i>	307
Славенка Шошић-Јанковић, <i>Изузетан студент - врстан епидемиолог</i>	309
Драго Милутиновић, <i>Да пресађивање бубрега буде чешиће</i>	311
Предраг-Пеђа Обрадовић, <i>"Да питамо заједно"</i>	312
Живојин Петровић Гига, <i>Социолог села и пољопривреде</i>	313
Милан Ђокић, <i>Један од "пелцованих" за цео живот</i>	314
Зорица Арсић-Мандарић, <i>Лекар, песник и сликар</i>	317
Зоран Рајковић, <i>Врсни портретиста</i>	319
Невенка Стеленовић-Рајковић, <i>"Простор светлости"</i>	322
Драган Рашковић, <i>Значајни културни прегалац</i>	324
Славица Мрфат-Вукелић, <i>Научник у родном граду</i>	326
Брана Раденковић-Дамњановић, <i>Живот у знаку заштите животне средине</i>	328
Бригита Валвајтер-Петров, <i>Биолог генетичар</i>	330
Љиљана Хаџановић-Ђуровић, <i>Духовно чедо косовског мита</i>	332
Радмила Живковић, <i>Од Доке до госпође министарке</i>	334
Срђан Петровић, <i>Привредник од ауторитета</i>	337
Небојша Брадић, <i>Редитељ од каријере</i>	338
Миланка Милосављевић-Милосављевић, <i>Поносна на свој рад и признања</i>	340
Зоран Новаковић, <i>Прерано прекинута успешна каријера</i>	342
Слободанка Зарецки-Тамбурић, <i>Успешна међународна каријера</i>	343
Иван Филиповић, <i>Од детињства опредељен за географију</i>	345
Марија Крстић-Демонакос, <i>Рад крунисан наградама</i>	346
Ема Лазаревић-Радловић, <i>Музеј-сан који је постао јавна</i>	347
Драган М. Ђурић, <i>Животни позив физиолозија</i>	349

Снежана Јаковљевић, <i>У литературу на велика врата</i>	351
Милан Терзић, <i>Наука животно опредељење</i>	353
Јелена Протић-Петронијевић, <i>Интервју као изазов</i>	355
Љиљана Ђаковић, <i>Новинар и поета</i>	357
Дејан Бојовић, <i>Математика као избор</i>	359
Војин Ђетковић, <i>"Куче у чакшире"</i>	360
II ДЕО.....	363
Јован Павловић.....	365
Милош Вучковић.....	365
Мирко Томић Сељак.....	366
Србислав Поповић.....	366
Ратибор Ђођевић.....	366
Драган Манчић.....	367
Богољуб Константиновић.....	367
Мирослав Миленце Петровић.....	368
Војислав Рацић.....	368
Никола Туфегичић.....	369
Миодраг Чајетинац Чајка.....	369
Милослав Арсић.....	370
Милан Јовановић Геља.....	370
Велизар Станковић-Веца Корчагин.....	371
Будимир Зарић.....	371
Александар Вујић Вуја.....	372
Александар Златић.....	372
Драган Маринковић.....	373
Љубиша Парађанин.....	373
Јанко Думановић.....	374
Јованка Јотић-Козаров.....	374
Александар Лазовић.....	375
Веселин Миловановић.....	375
Милорад Станковић Бели.....	376
Јован Анђић.....	376
Драган Неговановић.....	377
Бора Чејовић.....	378
Ђорђе Козић.....	378
Зоран Мих. Крапчевић.....	379
Радмила Гашић-Марушић.....	379
Слободанка Гашић-Павишић.....	380
Блажо Перовић.....	381
Зоран Костић.....	381
Звонимир Аздејковић.....	382
Ведрана Шушулић.....	382
ГИМНАЗИЈСКЕ ПОЕТЕ.....	383
Михајло Живић, <i>Мој живот</i>	385
Антоније Маринковић, <i>Балада</i>	386
Велизар Станковић-Веца Корчагин,***.....	387
Бранислав Ђирић, <i>Француским пријатељима</i>	388

Добривоје-Боба Лисинац, <i>Инфаркт</i>	389
Иван Пудло, <i>Гимназијска песма</i>	390
Љубиша Ђидић, <i>Слово љубве деспоту Стефану Лазаревићу</i>	391
Милан Ђокић, <i>Са врха Донжон куле</i>	392
Вид Вукасовић	393
Миомир Ристовић, <i>Багдада</i>	394
Витомир Станојевић, <i>Хазарска судбина</i>	395
Радомир Андрић, <i>Са младе Багдаде</i>	396
Момир Драгићевић, <i>Бродолом на Расини</i>	397
Зорица Арсић-Мандарић, <i>Руске српске кнегиње</i>	398
Јелена Протић-Петронијевић, <i>На Васкрс</i>	399
Љиљана Ђаковић, <i>Србија</i>	400
ИНДЕКС	401
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	404
ЛИТЕРАТУРА	405
САДРЖАЈ	408

Радмила Мишић
Разнели нас ветрови к'о маслачке
Друго допуњено издање

Издавач
Гимназија у Крушевцу

За издавача
Вукман Кораћ, професор, директор Гимназије

Уредник
Мирјана Тодоровић

Лектор
Душица Добродолац

Дизајн корица
Александар Саша Мишић

Компјутерска припрема
Ученици Гимназије у Крушевцу

Штампа
М Граф Трстеник

Тираж
1000

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373.54-057.874(497.11):929
929(497.11 Крушевац)

МИШИЋ, Радмила

Разнели нас ветрови ко маслачке :
крушевачки гимназијалци / Радмила Мишић. -
2. допуњено изд. - Крушевац : Гимназија,
2005. (Трстеник : М-граф). - 414 стр. :
илустр. ; 24 см.

Слика аутора. - Тираж 1.000.- Белешка о
аутору: стр. 404. Библиографија: стр.
405-407. - Регистар.

ISBN 86-907083-0-8

а) Гимназија (Крушевац) - Матуранти -
Биографије б) Крушевљани - Биографије
COBISS.SR-ID 123234828